



This book belongs to  
**THE CAMPBELL COLLECTION**  
purchased with the aid of  
**The MacDonald-Stewart Foundation**  
and  
**The Canada Council**



CAMPBELL  
COLLECTION





# POETAE LATINI MINORES.

RECENSUIT ET EMENDAUIT

**AEMILIUS BAEHRENS.**

---

VOLUMEN V.



LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXXXIII.

LIPSIÆ: TYPIS B. G. TEUBNERI.

XLIV.

CLAVDII RVTILII NAMATIANI  
DE REDITV SVO LIBRI II.

---

Itinerarium Rutilii Namatiani aetatem tulit in uetusto codice Bobiensi\*), qui a. 1493 a Georgio Galbiato in lucem protractus, a. 1495 a Thoma Inghiramo Phaedro est descriptus. cuius exemplar fons fuit librorum ineunte saeculo XVI in Italia propagatorum. quorum unum siue acquisiuit siue descripsit Sannazarius; quod apographon extat in nobilissimo codice Vindobonensi 277 (olim 387), qui post membranas uetustas Ouidii Halieutica et Gratii Cynegetica continentes iam foliis 84—93 saeculi XVI carmen nostrum habet praemisso titulo *Ex fragmentis Rutilii claudii Namatiani de reditu suo e Roma in Galliam Narbonens(em)*. quem librum correcturas haud paucas (saepe in margine addita nota .f., id est 'fortasse', adiectas) prae se ferentem accurate mihi contulit Iosephus Huemerus Vindobonensis. significaui c. — alia autem exemplaris Phaedriani apographa cum iam non extent, adhibenda est quae ex uno eorum fluxit editio princeps Bononiae a. 1520 emissa et sic inscripta

---

\*) qui liber cum Bobii permansisset, anno fere 1706 a Bonneualo subreptus usque ad hunc diem delituit [Peyron, Cicer. orat. fragm. inedita p. XX].

*Claudius Rutilius poeta priscus de laudibus urbis, Etruriae et Italiae.* ipsi autem carmini hic praefigitur titulus: *Ad Venerium Rufum Rutilii Numatiani Galli, viri consularis, praefectorii urbis, tribuni militum: praefecti praetorio. liber primus Cui titulus itinerarium.* librum rarissimum Romae in bibliotheca Angelicana adseruatatum contulit mihi A. Mauius. notauit b (testium b et c consensum indicat siglum B). — praeterea Onuphrius Panuinius in commentariis de urbe, imperio et ciuitate Romana editis [Venetiis 1558] usus est scripto aliquo apographo, ex quo tamen praeter uu. I 575—578 ab editione principe omissos nil correxit.

Editiones commemorandae cum Burmanni [P. L. M. II p. 3 sqq.] et Wernsdorffii [P. L. M. V 1, 77 sqq.], tum peculiare A. W. Zumptii Berolini a. 1840, L. Muelleri Lipsiae 1870, Itasii Lemniaci Berolini 1872 emissae.

---

LIBER PRIMVS.

\* \* \*

Velocem potius reditum mirabere, lector,  
 Tam cito Romuleis posse carere bonis.  
 Quid longum toto Romam uenerantibus aeuo?  
 Nil unquam longum est, quod sine fine placet.  
 O quater et quotiens possum numerare beatos,  
 Nasci felici qui meruere solo!  
 Qui Romanorum procerum generosa propago  
 Ingenitum cumulant urbis honore decus!  
 Semina uirtutum demissa et tradita caelo  
 Non potuere aliis dignius esse locis.

---

1 *puto* reditu, ut (me) uelocem et posse carere rite *coeant* || 4 unquam B (*semper*) || 5 quater *Heinsius*: quantum B | quoties possem b; quoties non est *Heinsius* || 9 caelo B (*semper*)

- Felices etiam, qui proxima munera primis  
 Sortiti Latias optinuere domos:  
 Religiosa patet peregrinae curia laudi,  
 Nec putat externos, quos decet esse suos;  
 15 Ordinis imperio collegarumque fruuntur  
 Et partem genii, quem uenerantur, habent:  
 Quale per aetherias mundani uerticis arces  
 Concilium summi credimus esse dei.  
 At mea dilectis fortuna reuellitur oris,  
 20 Indigenamque suum Gallica rura uocant.  
 Illa quidem longis nimium deformia bellis,  
 Sed quam grata minus, tam miseranda magis.  
 Securos leuius crimen contemnere ciues:  
 Priuatam repetunt publica damna fidem.  
 25 Praesentes lacrimas tectis debemus auitis:  
 Prodest admonitus saepe dolore labor.  
 Nec fas ulterius longas nescire ruinas,  
 Quas mora suspensae multiplicauit opis:  
 Iam tempus laceris post saeua incendia fundis  
 30 Vel pastorales aedificare casas.  
 Ipsi quin etiam fontes si mittere uocem  
 Ipsaque si possent arbuta nostra loqui,  
 Cessantem iustis poterant urgere querelis  
 Et desiderii addere uerba meis.  
 35 Iamiam laxatis carae complexibus urbis  
 Vincimur et serum uix toleramus iter.  
 Electum pelagus, quoniam terrena uetabant:

12 obtinuere b || 13 Relig. c || 15 fruuntur b: feruntur (mgo fruuntur) c || 17 (a)etherios — axes B, correxi || 18 Concilium c: Connubium b; concilium ceterorum deorum (cf. Cic. Tusc. III 5) Ioui summo adsidentium comparatur cum prouincialibus in senatum Romanum adscitis (genium intellege populi Romani, quem repraesentat senatus) || 25 lachrymas B (semper) || 26 fauor Heinsius || 29 post] malim per | saeua c: longa b || 34 addere c: reddere b | uerba uir doctus apud Wernsd.: uela B; cf. Ouidii epist. 20, 76 || 35 lassati Schraderus || 37 uetabant scripsi: uiarum B; sed nec pluralis terrena cum uis nec hoc coniunctum cum

Plana madent fluuiis, cautibus alta rigent.  
 Postquam Tuscus ager postquamque Aurelius agger  
 Perpeſſus Geticas enſe uel igne manus 40  
 Non ſiluas domibus, non flumina ponte coerchet,  
 Incerto ſatius credere uela mari.  
 Crebra relinquendis infigimus oscula portis:  
 Inuiti ſuperant limina ſacra pedes.  
 Oramus ueniam lacrimis et laude litamus, 45  
 In quantum fletus currere uerba ſinit:  
 Exaudi, regina tui pulcherrima mundi,  
 Inter ſidereos Roma recepta polos,  
 Exaudi, nutrix hominum genetrixque deorum  
 (Non procul a caelo per tua templa ſumus): 50  
 Te canimus ſemperque, ſinent dum fata, canemus:  
 Hospes nemo poteſt immemor eſſe tui.  
 Obruerint citius ſclerata obliuia ſolem,  
 Quam tuus ex noſtro corde recedat honos.  
 Nam ſolis radiis aequalia munera tendis, 55  
 Qua circumfuſus fluctuat oceanus.  
 Voluitur ipſe tibi, qui continet omnia, Phoebus  
 Eque tuis ortos in tua condit equos.  
 Te non flammigeris Libye tardauit harenis,  
 Non armata ſuo reppulit Vrſa gelu: 60  
 Quantum uitalis natura tetendit in axes,  
 Tantum uirtuti peruia terra tuae.  
 Feciſti patriam diuerſis gentibus unam:  
 Profuit inuitis te dominante capi.  
 Dumque offers uictis proprii conſortia iuris, 65

*u. ſequenti congruit; uetarunt (Neue II p. 479) reponere non  
 auſim || 38 ſaltibus Zumptius || 39 Aurelius b || 41 ſyluas c ||  
 43 reliq. b || 49 nutrix ſcripsi (coll. u. 146): genetrix B | geni-  
 trixque B || 50 parentheſeos ſignis incluſi || 52 Hospes Cuperus:  
 Sospes B || 56 Quam (ingo qua) c | circumfuſus b || 58 ortus B,  
 corr. Caſtalia || 59 flammigeris lybie c || 60 repulit c || 61 uitalis B:  
 uitales Barthius | tetendit] prius te ſupra lin. c || 63 patriam  
 ex patrie, ut uid., corr. c || 64 inuitis Juretus: iniuſtis B in-  
 uictis Caſtalia infeſtis Schraderus | domitante Heimſius*

Urbem fecisti, quod prius orbis erat.  
 Auctores generis Venerem Martemque fatemur,  
 Aeneadum matrem Romulidumque patrem:  
 Mitigat armatas uictrix clementia uires,  
 70 Conuenit in mores numen utrumque tuos:  
 Hinc tibi certandi bona parcendique uoluptas  
 Quos timuit superat, quos superauit amat.  
 Inuentrix oleae colitur uinique repertor  
 Et qui primus humo pressit aratra puer,  
 75 Aras Paeoniam meruit medicina per artem,  
 Fertur et Alcides nobilitate deus:  
 Tu quoque, legiferis mundum complexa triumphis,  
 Foedere communi uiuere cuncta facis.  
 Te, dea, te celebrat Romanus ubique recessus  
 80 Pacificoque gerit libera colla iugo.  
 Omnia perpetuo quae seruant sidera motu,  
 Nullum uiderunt pulchrius imperium.  
 Quid simile Assysiis conectere contigit armis?  
 Medi finitimos condomuere suos.  
 85 Magni Parthorum reges Macetumque tyranni  
 Mutua per uarias iura dedere uices.  
 Nec tibi nascenti plures animaeque manusque,  
 Sed plus consilii iudiciiue fuit.  
 Iustis bellorum causis nec pace superba  
 90 Nobilis ad summas gloria uenit opes.  
 Quod regnas minus est quam quod regnare mereris:

---

67 Auctorem b || 69 Mit.] M *supra* N *expunctam* c || 70 nomen B, *corr. Barthius* || 71 *mirum illud bona uidetur interpolatum, postquam par ante parcendique perit* || 76 Fertur scripsi: Fretus B (factus .f. mgo c); Fretus it *Barthius* | deus b: donis deis c (deis, *id est ex usu posteriorum 'ad deos', fortasse rectum est; cf. Sen. Herc. Oct. 1978*) || 81 perpetuos — motus B, *correx*i (seruant accipe '*uident*', omnia *pro accusatiuo*) || 83 conectere B | arma b || 84 cum domuere B, *corr. L. Muellerus* (tum dom. *Burmannus*) || 85 ad Magni c mgo Ipsi .f., *sed erasum* | macedumq; B, *corr. Pithoeus* | tyranni c

Excedis factis grandia fata tuis.  
 Percensere labor densis decora alta trophaeis,  
 Vt si quis stellas pernumerare uelit;  
 Confunduntque uagos delubra micantia uisus: 95  
 Ipsos crediderim sic habitare deos.  
 Quid loquar aereo pendentis fornice riuos,  
 Qua uix imbriferas tolleret Iris aquas?  
 Hos potius dicas creuisse in sidera montes;  
 Tale giganteum Graecia laudet opus. 100  
 Intercepta tuis conduntur flumina muris;  
 Consumunt totos celsa lauacra lacus. 101  
 Frigidus aestiuas hinc temperat halitus auras;  
 Innocuamque leuat purior unda sitim. 102  
 Nec minus et propriis celebrantur roscida uenis 103  
 Totaque natiuo moenia fonte sonant. 104  
 Nempe tibi subitus calidarum gurges aquarum 105  
 Rupit Tarpeias hoste premente uias.  
 Si foret aeternus, casum fortasse putarem:  
 Auxilio fluxit, qui rediturus erat. 11  
 Quid loquar inclusas subter laquearia siluas,  
 Vernula quae uario carmine laudat auis?  
 Vere tuo numquam mulceri desinit annus;  
 Deliciasque tuas uicta tuetur hiems.  
 Erige crinales lauros seniumque sacrati 11  
 Verticis in uirides, Roma, refinge comas.  
 Aurea turrigero radiant diademata cono,  
 Perpetuosque ignes aureus umbo uomat.

92 fata *Onuphrius*: facta **B** || 93 Percensere] Per *ex corr.* c, unde in marg. repetitum uerbum | trophaeis c || 98 tolleret b:

tolerat (*mgo* tollerat .f. tolleret) c; num colligat ? || 99 sidere (*mgo* sidera .f.) c || 100 Quale *Barthius* | giganteum b | laudat **B**, corr. c e supra a alt. posita || 101 Intercaepa **B** || 105 sq. ante 103 posui || 104 Lotaque *L. Muellerus* || 111 subter scripsi: inter **B** | syluas c || 112 quae **B**: qua *Castalio* | laudat scripsi: ludat **B** ludit *Onuphrius* || 114 Delitiasque b | hyems **B** || 116 recinge **B**, corr. *Heinsius* || 117 radiant (*mgo* radient .f.) c | diadema a b || 118 umbro b



Abscondat tristem deleta iniuria casum:

120 Contemptus solidet uulnera clausa dolor.

Aduersis solemne tuis sperare secunda:

Exemplo caeli ditia damna subis.

Astrorum flammae renouant occasibus ortus;

Lunam finiri cernis, ut incipiat.

125 Victoris Brenni non distulit Allia poenam;

Samnis seruitio foedera saeua luit;

Post multas Pyrrhum clades superata fugasti;

Fleuit successus Hannibal ipse suos:

Quae mergi nequeunt, nisu maiore resurgunt

130 Exiliuntque imis altius acta uadis;

Vtque nouas uires fax inclinata resumit,

Clarior ex humili sorte superna petis.

Porrige uicturas Romana in saecula leges

Solaque fatales non uereare colos,

135 Quamuis sedecies denis et mille peractis

Annus praeterea iam tibi nonus eat.

Quae restant, nullis obnoxia tempora maestis,

Dum stabunt terrae, dum polus astra feret!

Illud te reparat, quod cetera regna resoluit:

140 Ordo renascendi est, crescere posse malis.

Ergo age, sacrilegae tandem cadat hostia gentis:

Submittant trepidi perfida colla Getae.

Ditia pacatae dent uectigalia terrae:

Impleat augustos barbara praeda sinus.

145 Aeternum tibi Rhenus aret, tibi Nilus inundet,

Altricemque suam fertilis orbis alat.

Quin et fecundas tibi conferat Africa messes,

---

119 Abscondat c || 121 Aduersus solem ne uis B, corr. Simlerus || 123 nouant (mgo renouant .f.) c || 125 Breni b Brēni (mgo Brenni) c | paenum b poenum (mgo poenam .f.) c || 128 Annibal b || 129 nisu (mgo nixu expunctum) c: nixu b 130 acta .f. c mgo: alta B || 135 sexdecies c (recte mgo) 137 mestis scripsi: metis B || 139 caetera b || 142 Sumittant c || 145 Renus b || 147 foecundas B (semper)

Sole suo diues, sed magis imbre tuo.  
 Interea et Latiis consurgant horrea sulcis, 150  
 Pinguiaque Hesperio nectare prela fluant.  
 Ipse triumphali redimitus arundine Thybris  
 Romuleis famulas usibus aptet aquas;  
 Atque opulenta tibi placidis commercia ripis  
 Deuehat hinc ruris, subuehat inde maris.  
 Pande, precor, gemino placatum Castore pontum, 155  
 Temperet aequoream dux Cytherea uiam;  
 Si non displicui, regerem cum iura Quirini,  
 Si colui sanctos consuluique patres.  
 Nam quod nulla meum strinxerunt crimina ferrum, 160  
 Non sit praefecti gloria, sed populi.  
 Siue datur patriis uitam componere terris,  
 Siue oculis umquam restituere meis:  
 Fortunatus agam uotoque beator omni,  
 Semper digneris si meminisse mei.  
 His dictis iter arripimus (comitantur amici): 165  
 Non possum sicca dicere luce 'uale'.  
 Iamque aliis Romam redeuntibus haeret eunti  
 Rufius, Albini gloria uiua patris;  
 Qui Voluso antiquo deriuat stemmate nomen 170  
 Et reges Rutulos teste Marone refert.  
 Huius facundae commissa palatia linguae:  
 Primaueus meruit principis ore loqui.  
 Rexerat ante puer populos pro consule Poenos;  
 Aequalis Tyriis terror amorque fuit.  
 Sedula promisit summos instantia fascas: 175

148 imbre b: hibre c || 149 et om. b || 150 praela b ||  
 151 Thybris B || 152 usibus c: ossibus b || 153 comercia B ||  
 154 maris] a ex corr. c, unde uerbum in marg. repetitum ||  
 155 pontum b: portum c || 156 num Tempera et, ut dux Cyth.  
 sit uocatiuus? | cytheraea b || 166 sic habet b: Dicere non  
 possum (-sunt corr.) lumine (a supra e) sicco (a supra o) uale c  
 male; uoce pro luce Heinsius || 169 Volusi B, correxi || 170 rutu-  
 lis c || 175 Saedula b | instantia L. Muellerus: imitantia c imi-  
 tatio b (et sic c ngo, sed expunctum)

Si fas est meritis fidere, consul erit.  
 Inuitum tristis tandem remeare coegi:  
 Corpore diuisos mens tamen una tenet.  
 Tum demum ad naues gradior, qua fronte bicorni  
 180 Diuiduus Tiberis dexteriora secat.  
 Laeuus inaccessis fluuius uitatur arenis;  
 Hospitis Aeneae gloria sola manet.  
 Et iam nocturnis spatium laxauerat horis  
 Phoebus Chelarum pallidiore polo.  
 185 Cunctamur tentare salum portuque sedemus,  
 Nec piget oppositis otia ferre moris,  
 Occidua infido dum saeuit gurgite Plias  
 Dumque procellosi temporis ira calet.  
 Respectare iuuat uicinam saepius urbem  
 190 Et montes uisu deficiente sequi,  
 Quaque duces, oculi grata regione feruntur,  
 Dum se, quod cupiunt, cernere posse putant.  
 Nec locus ille mihi cognoscitur indice fumo,  
 Qui dominas arces et caput orbis habet  
 195 (Quamquam signa leuis fumi commendat Homerus,  
 Dilecto quotiens surgit in astra solo);  
 Sed caeli plaga candidior tractusque serenus  
 Signat septenis culmina clara iugis.  
 Illic perpetui soles, atque ipse uidetur  
 200 Quem sibi Roma facit purior esse dies.  
 Saepius attonitae resonant Circensibus aures;  
 Nuntiat accensus plena theatra fauor.  
 Pulsato notae redduntur ab aethere uoces,

178 diuiso b | tenet .f. c mgo: ter& c fuit b || 180 Tyberis B || 181 Leuus (sic b) ex Leuis corr. c (Laeuus .f. mgo) | harenis b || 183 spacium c || 185 solum b || 186 ocia B || 188 calet L. Muellerus: cadit B || 191 Quaque duces, scil. montes (cf. sequi); alii cum oculi coniungunt | feruntur (cf. duces, sequi) scripsi: fruuntur B parum apte monstrante u. sequenti || 192 cup. ex cap. corr. c, unde cupiunt in marg. repetitum || 195 Quamquam B || 196 quoties b || 197 tractuq;, sed s supra u, c (tractusq; iterum mgo) || 198 culmina num sanum ? || 203 ad aethera b

Vel quia perueniunt uel quia fingit amor.  
 Expectata fides pelagi ter quinque diebus, 205  
 Dum melior lunae se daret aura nouae.  
 Tum discessurus studiis urbique remitto  
 Palladium, generis spemque decusque mei.  
 Facundus iuuenis Gallorum nuper ab aruis  
 Missus, Romani discere iura fori. 210  
 Ille meae secum dulcissima uincula curae,  
 Filius affectu, stirpe propinquus, habet:  
 Cuius Aremoricas pater Exuperantius oras  
 Nunc postliminium pacis amare docet;  
 Leges restituit libertatemque reducit 215  
 Et seruos famulis non sinit esse suis.  
 Soluimus aurorae dubio, quo tempore primum  
 Agnosci patitur redditus arua color.  
 Progredimur paruis per litora proxima cymbis,  
 Quorum perfugio crebra pateret humus. 220  
 Aestiuos penetrent oneraria carbasa fluctus:  
 Tutior autumnus mobilitate fugae.  
 Alsia praelegitur tellus, Pyrgique recedunt;  
 Nunc uillae grandes, oppida parua prius.  
 Iam Caeretanos demonstrat nauita fines: 225  
 Aeuum deposuit nomen Agylla uetus.  
 Stringimus *expugnatum* et fluctu et tempore Castrum:  
 Index semirutae porta uetusta loci.  
 Praesidet exigui formatus imagine saxi,

205 Expectata *Schraderus*: Explorata **B** || 206 se daret *Heinsius*: fideret **B** || 208 Palladium **b** || 211 curae *M. Virdungus*: cunę c cunnae **b** || 213 are modicas (*suprascr.* anemoricas) **c** || 214 amore **b** || 219 littora **B** || 220 Quorum **c**: Quarum **b**; *interpretare*: in litora perfugere humilis saepe ora permisit | crebra] a ex e corr. c || 222 nobilitate **b** || 225 Ceretanos **B** || 226 Aeuo **B**, *correxerit* || 227 expugnatum *addidi*: om. in spatium uacuo **B** hinc excusum *Barthius* hinc canens *Muellerus* || 229—231 sic ut dedi habet **B** (*male Dammius* 231sq. ante 229sq. ponit, cum hic sit sensuum nexus: indicat locum statua in portae saxo pastoralis, quae urbe licet deleta Inuum hic habitasse monstrat) || 229 fortasse margine

- 230 Qui pastorali cornua fronte gerit:  
 Multa licet priscum nomen deleuerit aetas,  
 Hoc Inui castrum fama fuisse putat:  
 Seu Pan Tyrrhenis mutauit Maenala siluis  
 Siue sinus patrios incola Faunus init,  
 235 Dumue nouat largo mortalia semina fetu,  
 Fingitur in uenerem pronior esse deus.  
 Ad Centumcellas forti defleximus austro:  
 Tranquilla puppes in statione sedent.  
 Molibus aequoreum concluditur amphitheatrum,  
 240 Angustosque aditus insula facta tegit;  
 Attollit geminas turres bifidoque meatu  
 Faucibus artatis pandit utrumque latus.  
 Nec posuisse satis laxo naualia portu:  
 Ne uaga uel tutas uentilet aura rates,  
 245 Interior medias sinus inuitatus in aedes  
 Instabilem fixis aera nescit aquis;  
 Qualis in Euboicis captiua natatibus unda  
 Sustinet alterno brachia lenta sinu.  
 Nosse iuuat tauri dictas de nomine thermas;  
 250 Nec mora, distantis milibus ire tribus.  
 Non illic gustu latices uitiantur amaro  
 Lymphae fumifico sulphure tincta calet:  
 Purus odor mollisque sapor dubitare lauantem

---

230 cornua c: nomina b || 233 immutauit menala syluis c ||  
 234 incubo *Burmans* || 235 Dumue nouat *scripsi*: Dum re-  
 nouat B; *propositum Inui nomen duplici modo explicatur: uel*  
*ab ineundo terram (siue ex Graecia peregrinus siue indigena in*  
*abditum patriae sinum migrans) deus dictus est uel ab ineundo*  
*feminas | longo c | semina B (cf. u. 308): saecula *Muellerus**  
*femina G. F. Ungerus Philol. XXXIX p. 370 | foetu B ||*  
 237 centum cellas c | haustro b || 242 arcetatis B || 248 brachia c ||  
 sinu .f. c mgo: sono B || 250 distantis (*scil. thermas, id est ex*  
*usu poetarum 'ad thermas dist.')* *scripsi*: difficilis B; *sed mora*  
*difficilis et ire tribus milibus aequae insolitum | millibus c ||*  
 251 uiciantur b || 252 Lymphaeque B, *corr. Barthius* || 253 laban-  
 tem B, *corr. Simlerus*

Cogit, qua melius parte petantur aquae.  
 Credere si dignum famae, flagrantia taurus 255  
 Inuestigato fonte lauacra dedit,  
 Vt solet excussis pugnam praeludere glebis,  
 Stipite cum rigido cornua prona terit:  
 Sine deus, faciem mentitus et ora iuueni,  
 Noluit ardentis dona latere soli; 260  
 Qualis Agenorei rapturus gaudia tecti  
 Per freta uirgineum sollicitauit onus.  
 Ardua non solos deceant miracula Graios!  
 Auctorem pecudem fons Heliconis habet:  
 En, medicas simili credamus origine lymphas, 265  
 Musarum *ut* latices ungula fodit equi.  
 Haec quoque Pieriis spiracula comparat antris  
 Carmine Messalæ nobilitatus ager;  
 Intransentemque capit decedentemque moratur  
 Postibus adfixum dulce poema sacris. 270  
 Hic est, qui primo seriem de consule ducit,  
 Vsque ad Publicolas si redeamus auos,  
 Hic et praefecti nutu praetoria rexit;  
 Sed menti et linguae gloria maior inest.  
 Hic docuit, qualem poscat facundia sedem: 275  
 Vt bonus esse uelit, quisque disertus erit.  
 Roscida puniceo fulsere crepuscula caelo:  
 Pandimus obliquo lintea flexa sinu.  
 Paulisper litus fugimus Munione uadosum:  
 Suspecto trepidant ostia parua salo. 280  
 Inde Grauisearum fastigia rara uidemus,

258 *malim* dum || 259 ora b: arma c || 261 tecti *scripsi*:  
 furti B || 265 En medicas *scripsi*: Elicitas B (*nec elici origine  
 dici potest et Musarum laticibus diserte thermarum aquae oppo-  
 nantur oportet; pulcre autem haec oppositio fit per allitera-  
 tionem*) | nymphas B, corr. Castalio || 266 ut *add. Dammius*:  
 om. B | fudit *Graeuus* || 269 discedentemque B, *correxi* ||  
 270 aff. b || 271 duxit *Kappius* || 275 legem *Schraderus* (*quo  
 accepto ponat Muellerus*) || 279 littus b || 280 hostia — solo b

Quas premit aestiuæ saepe paludis odor;  
 Sed nemorosa uiret densis uicinia lucis,  
 Pineaque extremis fluctuat umbra fretis.  
 285 Cernimus antiquas nullo custode ruinas  
 Et desolatae moenia foeda Cosae.  
 Ridiculam cladis pudet inter seria causam  
 Promere, sed risum dissimulare piget.  
 Dicuntur ciues quondam migrare coacti  
 290 Muribus infestos deseruisse lares.  
 Credere maluerim Pygmaeae damna cohortis  
 Et coniuratos in sua bella grues.  
 Haud procul hinc petitur signatus ab Hercule portus:  
 Vergentem sequitur mollior aura diem.  
 295 Inter castrorum uestigia sermo retexit  
 Sardoam Lepido praecipitante fugam.  
 Litore namque Cosae cognatos depulit hostes  
 Virtutem Catuli Roma secuta ducis.  
 Ille tamen Lepidus peior ciuilibus armis,  
 300 Qui gessit sociis impia bella tribus,  
 Qui libertatem Mutinensi Marte receptam  
 Obruit auxiliis urbe pauente nouis.  
 Insidias paci moliri tertius ausus  
 Tristibus excepit congrua fata reis.  
 305 Quartus, Caesareo dum uult inreperere regno,  
 Incesti poenam soluit adulterii.  
 Nunc quoque — sed melius de nostris fama queretur:  
 Iudex posteritas semina dira notet.  
 Nominibus certos credam decurrere mores?  
 310 Moribus an potius nomina certa dari?  
 Quicquid id est, mirus Latiis annalibus ordo,  
 Quod Lepidum toties recidit ense malum.

282 premit fortasse glossa est genuini grauat, quod ad  
 nomen explicandum poni fere debuit || 291 pygmaeae b || 292 con-  
 iuratas b || 299 peior, ciuilibus armis Qui uulgo interpungunt ||  
 300 corruptus; puto (Accendit s. i. b. t.) || 302 orbe Dammius ||  
 fauente b || 305 in inrep. c: irrep. b || 308 Vindex Heinsius || 312 recidit c

Nec dum decessis pelagus permittitur umbris:  
 Natus uicino uertice uentus adest.  
 Tenditur in medias mons Argentarius undas 315  
 Ancipitique iugo caerulea curua premit.  
 Transuersos colles bis ternis milibus artat;  
 Circuitu ponti ter duodena patet:  
 Qualis per geminos fluctus Ephyreius Isthmos  
 Ionias bimari litore findit aquas. 320  
 Vix circumuehimur sparsae dispendia rupis,  
 Nec sinuosa graui terra labore caret:  
 Mutantur toties uario spiramina flexu:  
 Quae modo profuerant uela, repente nocent.  
 Eminus Igiliu siluosa cacumina miror, 325  
 Quam fraudare nefas laudis honore suae.  
 Haec proprios nuper tutata est insula saltus  
 Siue loci ingenio seu domini genio,  
 Gurgite cum modico uictricibus obstitit armis  
 Tamquam longinquo dissociata mari: 330  
 Haec multos lacera suscepit ab urbe fugatos,  
 Hic fessis posito certa timore salus.  
 Plurima terreno populauerat aequora bello  
 Contra naturam classe timendus eques:  
 Vnum mira fides uario discrimine portum 335  
 Tam prope Romanis, tam procul esse Getis.  
 Tangimus Vmbronem; non est ignobile flumen,  
 Quod tuto trepidas excipit ore rates:  
 Tam facilis pronis semper patet alueus undis,  
 In pontum quoties saeua procella ruit. 340  
 Hic ego tranquillae uolui succedere ripae;  
 Sed nautas auidos longius ire sequor.

313 discussis *Almelouenius* detersis *Heinsius* | pelago per-  
 mittitur **B**, *correxi* (permittimur *uulgo male pro committimur*) |  
 314 uortice **b** || 317 *pato* calles | millibus arctat **c** || 319 fluctus  
*uix sanum*; *num ductus* ? || 320 littore **b** || 322 terra *scripsi*:  
 cura **B** || 324 modo **c**: non **b**



Sic festinantes uentusque diesque reliquit:  
 Nec proferre pedem nec reuocare licet.  
 45 Litorea noctis requiem metamur arena:  
 Dat uespertinos myrtea silua focos:  
 Paruula subiectis facimus tentoria remis,  
 Transuersus subito culmine contus erat.  
 Lux aderat: tonsis progressi stare uidemur,  
 50 Sed cursum prorae terra relicta probat.  
 Occurrit chalybum memorabilis Ilua metallis,  
 Qua nihil uberius Norica gleba tulit;  
 Non Biturix largo potior strictura camino,  
 Nec quae Sardónico cespite massa fluit.  
 55 Plus confert populis ferri fecunda creatrix  
 Quam Tartesiaci glarea fulua Tagi.  
 Materies uitii aurum ferale parandis:  
 Auri caecus amor ducit in omne nefas,  
 Aurea legitimas expugnant munera taedas,  
 60 Virgineosque sinus aureus imber emit,  
 Auro uicta fides munitas decipit urbes,  
 Auri flagitiis ambitus ipse furit.  
 At contra ferro squallentia rura coluntur,  
 Ferro uiuendi prima reperta uia est:  
 65 Saecula semideum, ferrati nescia Martis,  
 Ferro crudeles sustinuere feras:  
 Humanis manibus non sufficit usus inermis,  
 Si non sint aliae ferrea tela manus.  
 His mecum pigri solabar taedia uenti,  
 70 Dum resonat uariis uile celeuma modis.  
 Lassantem cohibet uicina Faleria cursum,

343 festinantem **B**, corr. *Schraderus* (cf. u. 342) | reliquit,  
 sic **B** || 345 Littorea **B** || 347 subrectis *Heinsius* | rentoria **b** ||  
 348 culmina *Barthius* || 351 calybū **c** || 352 nihil, sic **B** ||  
 354 Sardonio **b** || 356 Tartessiaci **b** || 357 ferale *scripsi*: lethale **c**  
 laetale **b** letale *uulgo* fatale *Burm.* || 360 humber **b** || 365 nescia **b**  
 (*c mgo*): inertia **c** || 369 sanabar **b** || 371 Lassatum **B**, *correxi*;  
 laxatum *Castalio*

Quamquam uix medium Phoebus haberet iter.  
 Et tum forte hilares per compita rustica pagi  
 Mulcebant sacris pectora fessa iocis:  
 Illo quippe die tandem reuocatus Osiris 375  
 Excitat in fruges germina laeta nouas.  
 Egressi uillam petimus lucoque uagamur:  
 Stagna placent saepto deliciosa uado.  
 Ludere lasciuos intra uiuaria pisces  
 Gurgitis inclusi laxior unda sinit. 380  
 Sed male pensauit requiem stationis amoenae  
 Hospite conductor durior Antiphate.  
 Namque loci querulus curam Iudaeus agebat,  
 Humanis animal dissociate cibis:  
 Vexatos frutices, pulsatas imputat algas 385  
 Damnaque libatae grandia clamat aquae.  
 Reddimus obscaenae conuicia debita genti,  
 Quae genitale caput propudiosa metit  
 (Radix stultitiae), cui frigida sabbata cordi,  
 Sed cor frigidius relligione sua: 390  
 Septima quaeque dies turpi damnata ueterno,  
 Tamquam lassati mollis imago dei.  
 Caetera mendacis deliramenta catastae  
 Nec pueros omnes credere posse reor.  
 Atque utinam nunquam Iudaea subacta fuisset 395  
 Pompeii bellis imperioque Titi!  
 Latius excisae pestis contagia serpunt,  
 Victoresque suos natio uicta premit.  
 Aduersus surgit Boreas; sed nos quoque remis

373 ilares b | fagi B, corr. *Castalio* || 375 reuocatus c: re-  
 nouatus b | Osiris b || 377 petimusque luthoque b || 378 septo B |  
 delitiosa b || 379 intra *Schraderus*: inter B || 381 puto turbauit ||  
 382 dirior *Drakenborchius* crudior *Muellerus*; malim toruor ||  
 387 obscaenae b || 388 propud. ex prepud. corr. c || 390 sua  
 est b || 394 omnes corruptum; expecto paruos uel teneros (cf.  
*Cat.* 17, 12; *Iuuen.* II 152) || 396 imperioque b: imperiisq; c  
 ex adsimilatione

0 Surgere certamus, dum tegit astra dies.  
 Proxima securum reserat Populonia litus,  
 Qua naturalem ducit in arua sinum.  
 Non illic positas extollit in aethera moles  
 Lumine nocturno conspicienda Pharos;  
 5 Sed speculam ualidae rupis sortita uetustas,  
 Qua fluctus domitos arduus urget apex,  
 Castellum geminos hominum fundauit in usus,  
 Praesidium terris indiciumque fretis.  
 Agnosci nequeunt aevi monumenta prioris:  
 0 Grandia consumpsit moenia tempus edax.  
 Sola manent interceptis uestigia muris:  
 Ruderibus latis tecta sepulta iacent.  
 Non indignemur mortalia corpora solui:  
 Cernimus exemplis oppida posse mori.  
 5 Laetior hic nostras crebrescit fama per aures:  
 Consilium Romam paene redire fuit.  
 Hic praefecturam sacrae cognoscimus urbis  
 Delatam meritis, dulcis amice, tuis.  
 Optarem uerum complecti carmine nomen,  
 0 Sed quosdam refugit regula dura pedes.  
 Cognomen uersu *capitur*, carissime Rufi:  
 Illo te dudum pagina nostra canit.  
 Festa dies pridemque meos dignata penates  
 Poste coronato uota secunda colat:  
 5 Exornent uirides communia gaudia rami:  
 Prouecta est animae portio magna meae.  
 Sic mihi, sic potius placeat geminata potestas:  
 Per quem malueram, rursus honore fruor.

400 dum *Heinsius*: cum **B** || 401 littus **b** || 405 speculam  
 .f. **c** *mgo*: speculum **B** || 407 fraudauit **b** || 409 monumenta **b** ||  
 412 late *Barthius* altis *Kappius* || 416 pene **B** || 417 cognouimus,  
*sed* sci *supra* ui, **c** || 421 uersu ueneris carissime **B**, *correxi*;  
*ueneris inculcatum est, postquam capitur ante* cariss. *perit* (seruet  
*Dammius* ueniat *Wernsdorffius* dederis *Muellerus coniunctio in-*  
*tolerabili*) || 425 Exornant (e *supra* a) **c** || 428 mallueram et fruor **b**

Currere curamus uelis aquilone reuerso,  
 Cum primum roseo fulsit Eous equo. 430  
 Incipit obscuros ostendere Corsica montes,  
 Nubiferumque caput concolor umbra leuat.  
 Sic dubitanda solet gracili uanescere cornu  
 Defessisque oculis Luna reperta latet.  
 Haec ponti breuitas auxit mendacia famae: 435  
 Armentale ferunt quippe natasse pecus;  
 Tempore Cyrnaeas quo primum uenit in oras  
 Forte secuta uagum femina Corsa bouem.  
 Processu pelagi iam se Capraria tollit;  
 Squallet lucifugis insula plena uiris. 440  
 Ipsi se monachos Graio cognomine dicunt,  
 Quod soli nullo uiuere teste uolunt.  
 Munera fortunae metuunt, dum damna uerentur:  
 Quisquam sponte miser, ne miser esse queat?  
 Quaenam peruersi rabies tam stulta cerebri, 445  
 Dum mala formides, nec bona posse pati?  
 Siue suas repetunt factorum ergastula poenas,  
 Tristia seu nigro uiscera felle tument.  
 Sic nimiae bilis morbum assignauit Homerus  
 Bellerophonteis sollicitudinibus: 450  
 Nam iuueni offenso saeui post tela doloris  
 Dicitur humanum displicuisse genus.  
 In Volaterranum, uero Vada nomine, tractum  
 Ingressus dubii tramitis alta lego:  
 Despectat prorae custos clauumque sequentem 455  
 Derigit et puppim uoce monente regit.  
 Incertae gemina discriminat arbore fauces

429 certamus uel conamur *Heinsius* || 432 umbra] *puto* aura  
 uel potius unda || 433 Sic ex Hic corr. c || ante 435 nonnulla  
 uidentur perisse || 436 malim quem penetrasse (quem perarasse  
 inepte *Muellerus*, cum homo aret pontum imagine a pecore  
 sumpta) || 437 Tempore uix sanum; *puto* Casu || 441 monacos **B** ||  
 447 factorū .f. c *mgo*: fatorum c ex fato b || 450 Bellerophon-  
 taeis b || 456 Dirigit **B** || 457 Incertus **B**, corr. *Castalio*

Defixasque offert limus uterque sudas:

Illis proceras mos est adnectere lauros

460 Conspicuas ramis et fruticante coma,  
Vt praebente uiam densi symplegade limi  
Seruet inoffensas semita clara notas.

Illic me rabidus consistere Corus adegit,  
Qualis siluarum frangere lustra solet.

465 Vix tuti domibus saeuos tolerauimus imbres:  
Albini patuit proxima uilla mei.

Namque meus, quem Roma meo subiunxit honori,  
Per quem iura meae continuata togae.

Nou expectatos pensauit laudibus annos;

470 Vitae flore puer, sed grauitate senex.

Mutua germanos iunxit reuerentia amores,  
Et fauor alternis creuit amicitiiis.

Praetulit ille meas, cum uincere posset, habenas;  
At decessoris maior amore fuit.

475 Subiectas uillae uacat aspectare salinas;

Namque hoc censetur nomine salsa palus,

Qua mare terrenis decliue canalibus intrat

Multifidosque lacus paruula fossa rigat.

Ast ubi flagrantem admouit Sirius ignes,

480 Cum pallent herbae, cum sitit omnis ager,

Tum cataractarum claustris excluditur aequor,

Vt fixos latices torrida duret humus.

Concipiunt acrem natiua coagula Phoebum,

Et grauis aestiuo crusta calore coit;

485 Haud aliter quam cum glacie riget horridus Hister

Grandiaque adstricto flumine plaustra uehit.

---

458 limus *scripsi*: limes **B** (*quo seruato utrimque Schraderus*) || 461 uiam **c**: algam **b** | symplegmate *Zumptius* || 463 rapidus **B**, *corr. Muellerus* | chorus **c** || 471 amores *scripsi*: mores **B** || 474 At decess. *Zumptius*: Ad (*nte supra d*) decess. **c** Praedecess. **b** || 479 syrius **c** || 481 Tum *Simlerus*: Cum **B** | cathar. **c** || 482 torrida .f. **c** *mgo*: horrida **B** || 485 Ister **b**

Rimetur solitus naturam expendere causas  
 Inque pari dispar fomite quaerat opus:  
 Vineta fluenta gelu concepto sole liquescunt,  
 Et rursus liquidae sole gelantur aquae. 490  
 O, quam saepe malis generatur origo bonorum:  
 Tempestas dulcem fecit amara moram!  
 Victorinus enim, nostrae laus maxima gentis,  
 Congressu expleuit mutua uota suo.  
 Errantem Tuscis considerare compulit agris 495  
 Et colere externos capta Tolosa lares.  
 Nec tantum duris nituit sapientia rebus:  
 Pectore non alio prosperiora tulit.  
 Consciis oceanus uirtutum, conscia Thule  
 Et quaecumque ferox arua Britannus arat, 500  
 Qua praefectorum uicibus frenata potestas  
 Perpetuum magni faenus amoris habet.  
 Extremum pars illa quidem discedit in orbem,  
 Sed tamquam media rector in urbe fuit.  
 Plus palmae est illos inter uoluisse placere, 505  
 Inter quos minor est displicuisse pudor.  
 Illustris nuper sacrae comes additus aulae  
 Contempsit summos ruris amore gradus.  
 Hunc ego complexus uentorum aduersa fefelli,  
 Dum uideor patriae iam mihi parte frui. 510  
 Lutea protulerat sudos aurora iugales:

---

487 solitas **B**, corr. *Castalio* | natura **B**, *correxi* (naturae *Pithoeus et uulgo perperam*; causas *intellege* 'rei illius miraculosae') || 489 Iuncta **B** (1 in c *abscissa*), corr. *Castalio* | concepto (cf. u. 483) *scripsi*: conspecto **B** || 493 laus (uel spes) *scipsi*: pars **B** | mentis **B**, corr. *Burmannus* (potes *amicum ocareu* 'animi tui partem', etiam 'partem maiorem', sed *inepte uocabiso* 'maximam partem animi', nedum 'mentis': *traxit corruptela mentis prius uocabulum*) || 495 Thuscis **c** || 496 Excolere **B**, corr. *Castalio* || 498 Pectora **b** || 499 Consulis **b** | Thule **b**: Tyle **c** || 500 quaecunq; **c**: quicunque **b** | Britanus **b** || 502 foenus **B** || 503 discessit **B**, *correxi* || 504 medio — orbe **B**, corr. *Muellerus* || 506 *puto* pauor || 511 Lutea **c**

Antemnas tendi litoris aura iubet.

Inconcussa uehit tranquillus aplustria flatus,

Mollia securo uela rudente tremunt.

515 Adsurgit ponti medio circumflua Gorgon

Inter Pisanum Cyrnaicumque latus.

Auersor scopulos, damni monumenta recentis:

Conditus hic uiuo funere ciuis erat.

Noster enim nuper iuuenis maioribus amplis,

520 Nec censu inferior coniugioe minor,

Impulsus furiis homines terrasque reliquit

Et turpem latebram credulus exul adit.

Infelix putat illuue caelestia pasci

Seque premit laesis saeuior ipse deis.

525 Num, rogo, deterior Circaeis secta uenenis?

Tunc mutabantur corpora, nunc animi.

Inde Triturritam petimus: sic uilla uocatur,

Quae late expulsis insula paene fretis.

Namque manu iunctis procedit in aequora saxis,

530 Quique domum posuit, condidit ante solum.

Contiguum stupui portum, quem fama frequentat

Pisarum emporio diuitiisque maris.

Mira loci facies: pelago pulsantur aperto

Inque omnes uentos litora nuda patent;

535 Non ullus tegitur per brachia tuta recessus,

Aeolias possit qui prohibere minas;

Sed procera suo praetexitur alga profundo

---

512 Antennas t. litt. unda b || 515 Ass. b | circumflua b ||  
 516 Cyrnaicumque, sic B || 517 Auersor uir doctus in obseru.  
*miscell.* III 368: Aduersus B (quo retento scopulus *Pithoeus*) |  
 monim. b || 518 Conditus scripsi: Perditus B (perditus erat pro  
 perierat non concoquo) || 521 terrasq; c: diuosque b || 522 adit  
*Burm.*: agit B amat *Wernsdorfius* || 525 Num B: Non *Barthius*  
 (recte *Zumptius* deterior explicat 'minus ualida') || 528 late  
*Muellerus*: latet B iacet *Heinsius* patet *Burm.* | poene c pene b ||  
 532 malim deliciisque, scil. mox descriptis || 533 pulsatur B,  
 corr. *Barthius* || 534 conicias Adque | littora b || 535 Non nullus c  
 Nonnullus b || 536 Aeolias ex -lis corr. c

Molliter offensae non nocitura rati,  
 Et tamen insanas caedendo internicat undas  
 Nec sinit ex alto grande uolumen agi. 540  
 Tempora nauigii clarus reparauerat Eurus,  
 Sed mihi Protadium uisere cura fuit.  
 Quem qui forte uelit certis cognoscere signis,  
 Virtutis speciem corde uigente petat;  
 Nec magis efficiet similem pictura colore 545  
 Quam quae de meritis mixta figura uenit.  
 Aspicienda procul certo prudentia uultu,  
 Formaue iustitiae suspicienda micat.  
 Sit fortasse minus, si laudet Gallia ciuem:  
 Testis Roma sui praesulis esse potest. 550  
 Substituit patriis mediocres Vmbria sedes:  
 Virtus fortunam fecit utramque parem.  
 Mens inuicta uiri pro magnis parua tuetur,  
 Pro paruis animo magna fuere suo.  
 Exiguus regum uictores cespes habebat, 555  
 Et Cincinnatos iugera pauca dabant.  
 Haec etiam nobis non inferiora feruntur  
 Vomere Serrani Fabriciique foco.  
 Puppibus ergo meis fida in statione locatis  
 Ipse uehor Pisas qua solet ire pedes. 560  
 Praebet equos, offert etiam carpenta tribunus,  
 Ex commilitio carus et ipse mihi,  
 Officiis regerem cum regia tecta magister  
 Armigerasque pii principis excubias.

539 caedendo c: cedendo b | internicat *scripsi*: interrigit **B**  
 (interligat *Castalio perperam* intercipit *Burm.*) || 544 Speciem **B**:  
 Specimen *Castalio* | uigente petat *scripsi*: uidente petat **B**  
 uidere putet *Heinsius*; *summam illam uirtutis imaginem animo,*  
*siquidem hic ualet potestque ad eam adspirare, sibi fingat* (cf.  
*Lucret. V 1107*) || 545 colorem **B**, *corr. Zumptius* || 546 mista b ||  
 552 utramque *uulgo*: utraque **B**; *num recte, ut ualeat 'utroque*  
*loco' ?* || 555 uictores *scripsi*: rectores **B** (*quo retento rerum*  
*Sitzmannus male*) || 557 ferantur *Burmannus* || 563 regerem *ex*  
*tegerem corr. c*



- 565 Alpheae ueterem contemplor originis urbem,  
 Quam cingunt geminis Arnus et Ausur aquis;  
 Conum pyramidis coeuntia flumina ducunt:  
 Intratur modico frons patefacta solo;  
 Sed proprium retinet communi in gurgite nomen,  
 570 Et pontum solus scilicet Arnus adit.  
 Ante diu quam Troiugenas fortuna penates  
 Laurentinorum regibus insereret,  
 Elide deductas suscepit Etruria Pisas,  
 Nominis indicio testificata genus.
- 575 Hic oblata mihi sancti genitoris imago,  
 Pisani proprio quam posuere foro.  
 Laudibus amissi cogor lacrimare parentis:  
 Fluxerunt madidis gaudia maesta genis.  
 Namque pater quondam Tyrrhenis praefuit aruis,  
 580 Fascibus et senis credita iura dedit.  
 Narrabat, memini, multos emensus honores  
 Tuscorum regimen plus placuisse sibi;  
 Nam neque opum curam, quamuis sit magna, sacrarum  
 Nec ius quaesturae grata fuisse magis;
- 585 Ipsam, si fas est, postponere praefecturam  
 Pronior in Tuscos non dubitabat amor.  
 Nec fallebatur: tam carus et ipse probatis:  
 Aeternas grates mutua cura canit;  
 Constantemque sibi pariter mitemque fuisse,  
 590 Insinuant natis qui meminere senes.  
 Ipsum me gradibus non degenerasse parentis  
 Gaudent, et duplici sedulitate fouent.  
 Haec eadem, cum Flaminiae regionibus irem,  
 Splendoris patrii saepe reperta fides:
- 595 Famam Lachanii ueneratur numinis instar  
 Inter terrigenas Lydia tota suos.

565 Alphaeae c || 575—578 om. b || 578 moesta c || 593 flaminiae b || 594 patris c || 595 nominis B, corr. Simlerus || 596 terrigenas (cf. Cic. de diu. II 23, 50) c: turrigenas b; Tibrigenas Muellerus

Grata bonis priscos retinet prouincia mores  
 Dignaque rectores semper habere bonos,  
 Qualis nunc Decius, Lucilli nobile pignus,  
 Per Coryti populos arua beata regit. 600  
 Nec mirum, magni si redditus indole nati  
 Felix tam simili posteritate pater.  
 Huius uulnificis satira liuente Camenis  
 Nec Turnus potior nec Iuuenalis erit.  
 Restituit ueterem censoria lima pudorem; 605  
 Dumque malos carpit, praecipit esse bonos.  
 Non olim sacri iustissimus arbiter auri  
 Circumsistentes reppulit harpyias?  
 Harpyias, quarum discerpitur unguibus orbis,  
 Quae pede glutineo quod tetigere trahunt, 610  
 Quae luscum faciunt Argum, quae Lyncea caecum,  
 Inter custodes publica furta uorant.  
 Sed non Lucillum Briareia praeda fefellit,  
 Totque simul manibus restitit una manus.  
 Iamque Triturritam Pisaea ex urbe reuersus 615  
 Aptabam nitido pendula uela noto,  
 Cum subitis tectus nimbis insorduit aether;  
 Sparserunt radios nubila rupta uagos.  
 Substitimus. quis enim sub tempestate maligna  
 Insanituris audeat ire fretis? 620  
 Otia uicinis terimus naualia siluis,  
 Sectandisque iuuat membra mouere feris.  
 Instrumenta parat uenandi uillicus hospes  
 Atque olidum doctas nosse cubile canes.

600 corythi **B** || 603 satyra **B** | liuente (*coll. Statii silu.*  
 I 3, 103) *scripsi*: ludente **B** *parum apto epitheto* | Camoenis **B** ||  
 605 Instituit **b** || 608 Circumsist. **b** || 609 decerpitur **b** || 612 custo-  
 des **B**: custodum .f. **c** *mgo*; *ipsos aeriarii praefectos, qui tam-*  
*quam Argus inuigilant thesauris, tam callide decipiunt ut coram*  
*illis rapinas suas consumant* | uorant *scripsi*: uolant **B** ||  
 613 praeda] turba *Schraderus* || 615 Triturritam **b** || 616 notho **c** ||  
 621 Ocia **c** || 624 canis **c**

- 625 Funditur insidiis et rara fraude plagarum  
 Terribilisque cadit fulmine dentis aper,  
 Quem Meleagrei uereantur adire lacerti,  
 Qui laxet nodos Amphitryoniadae.  
 Tum responsuros persultat bucina colles,  
 630 Fitque reportantum carmine praeda leuis.  
 Interea madidis non desinit Africus alis  
 Continuos picea nube negare diem.  
 Iam matutinis Hyades occasibus udae:  
 Iam latet hiberno conditus imbre Lepus,  
 635 Exiguum radiis, sed magnis fluctibus, astrum,  
 Quo madidam nullus nauita linquit humum.  
 Namque procelloso subiungitur Oarioni  
 Aestiferumque Canem roscida praeda fugit.  
 Vidimus excitis pontum flauescere arenis  
 640 Atque eructato uertice rura tegi;  
 Qualiter Oceanus mediis infunditur agris,  
 Destituenda uago cum premit arua salo,  
 Siue alto refluxus nostro concluditur orbe  
 Siue corusca suis sidera pascit aquis.

---

627 meleagraei **B** || 628 laxet **b**: laxet, ss *supra* **x**, **c** ||  
 629 bucina **c** | colles, sic **B** || 630 reportantum *Heinsius*: re-  
 portando **c** reportanda **b** reportanti *Castalio* || 632 Continuos  
 (*nomin. sing.*) — diem *scripsi*: Continuos — dies **B**, quod  
 pessime pro 'continuos per dies solem' dictum est || 634 hiberno  
 — hymbre **b** || 635 magnum *Castalio* || 637 Orioni **c** || 638 Aesti-  
 feramq; **c** || 643 alto (= *in mare*) *scripsi*: alio **B** | coll. **b** | orbi  
*Muellerus* || finis itinerarii primi. Rutilii Claudii Numatiani de  
 reditu suo itinerarii liber secundus **b** Rutilii claudii namatiani  
 de reditu suo explicit liber I. Incipit II **c** *ab alia manu*

## LIBER SECVNDVS.

Nondum longus erat nec multa uolumina passus:

Iure suo poterat longior esse liber.

Taedia continuo timuit cessura labori,

Sumere ne lector iuge paueret opus:

Saepe cibus affert serus fastidia finis,

5

Gratior est modicis haustibus unda siti,

Interualla uiae fessis praestare uidetur

Qui notat inscriptus milia crebra lapis:

Partimur trepidum per opuscula bina ruborem,

Quem satius fuerat sustinuisse semel.

10

Tandem nimbose maris obsidione solutis

Pisano portu contigit alta sequi.

Adridet placidum radiis crispantibus aequor,

Et sulcata leui murmurat unda sono.

Incipiunt Appennini deuexa uideri,

15

Qua fremit aereo monte repulsa Thetis.

Italiam rerum dominam qui cingere uisu

Et totam pariter cernere mente uelit,

Inueniet quernae similem procedere frondi,

Artatam laterum conueniente sinu.

20

Milia per longum decies centena teruntur

A Ligurum terris ad freta Sicaniae;

In latum uariis damnosa amfractibus intrat

Tyrrheni rabies Hadriacique sali.

Qua tamen est iuncti maris angustissima tellus,

25

Triginta et centum milia sola patet.

Diuersas medius mons obliquatur in undas,

---

1 Non dum c || 3 timui *Wernsdorfius* | cessura *uix sanum*; *puto* sessura, *id est* 'haesura' (censura *Muelleri editio typothetarum uitio, ut uidetur, utique male*) || 6 hausibus u. sitis (*ingo siti .f.*) c || 8 millia c (*ut et infra*) || 12 Pisano e portu *Graeuus* || 13 Arr. c || 15 Appenini b || 16 *puto* a recto monte || 17 iungere *Heinsius* || 23 anfr. b || 24 Adriacique b | salis **B**

- Qua fert atque refert Phoebus uterque diem:  
 Urget Dalmaticos Eoo uertice fluctus  
 30 Caerulaque occiduis frangit Etrusca iugis.  
 Si factum certa mundum ratione fatemur  
 Consiliumque dei machina tanta fuit,  
 Excubiis Latiis praetexuit Appenninum  
 Claustraque montanis uix adeunda suis:  
 35 Inuidiam timuit natura parumque putauit  
 Arctois Alpes opposuisse minis,  
 Sicut uallauit multis uitalia membris  
 Nec semel inclusit quae pretiosa tulit:  
 Iam tum multiplici meruit munimine cingi  
 40 Sollicitosque habuit Roma futura deos.  
 Quo magis est facinus diri Stilichonis acerbum,  
 Proditor arcani qui fuit imperii.  
 Romano generi dum nititur esse superstes,  
 Crudelis summis miscuit ima furor;  
 45 Dumque timet, quicquid se fecerat ipse timeri,  
 Immisit Latiae barbara tela neci:  
 Visceribus nudis armatum condidit hostem,  
 Illato cladis liberiore dolo.  
 Ipsa satellitibus pellitis Roma patebat  
 50 Et captiua prius quam caperetur erat.  
 Nec tantum Geticis grassatus proditor armis:  
 Ante Sibyllinae fata cremauit opis.  
 Odimus Althaeam consumpti funere torris,  
 Nisaeum crinem flere putatur auis;  
 55 At Stilicho aeterni fatalia pignora regni  
 Et plenas uoluit praecipitare colos.

---

30 ethrusca c || 33 Latii *Castalio* | Appenninum b || 34 suis  
*scripsi*: uis B feris *Schraderus*; montani sunt *Appennini in-*  
*colae* || 41 Stiliconis b || 42 qui *uulgo*: quod B || 45 *puto* quoquo  
 48 Illato *scripsi*: Illatae B In latam cladem R. K. *Boekmeyer* ||  
 49 pellitis] e *et prior* i lacuna *haustae* in c || 51 crassatus B ||  
 53 Althaeam c || 54 Niseum c || putatur auis (*scil. Scylla*) *scripsi*:  
 putantur aues B || 55 Stilico b

Omnia Tartarei cessent tormenta Neronis,

Consumat Stygias tristior umbra faces;

Hic immortalem, mortalem perculit ille;

Hic mundi matrem perculit, ille suam.

60

Sed deuerticulo fuimus fortasse loquaces:

Carminum propositum iam repetamus iter.

Aduhimur celeri candentia moenia lapsu:

Nominis est auctor sole corusca soror.

Indigenis superat ridentia lilia saxis,

65

Et leui radiat picta nitore silex.

Diues marmoribus tellus, quae luce coloris

Prouocat intactas luxuriosa niues.

\* \* \*

---

61 diuerticulo B || 62 proposito b || 66 laeui b || finis secundi b; in c a m. recenti subscribitur desunt in excuso quoque ab onofrio panuino in sua Roma (m. al. Fassini est)

XLV.

AVIANI FABVLAE.

---

Quas fabulas saeculo V ineunte Avianus quidam aliunde ignotus ad Theodosium Macrobius Saturnaliorum scriptorem dedisse uidetur (certe huic tempori adserunt tam linguae quam rei metricae proprietates, nec probandi Cannegieterus Lachmannusque Antoninorum aeuo uindicantes), eae in exemplari admodum corrupto ad medium peruenerunt aeuum; quo tempore in scholis lectae nouam subierunt deprauationem. codices a me adhibiti hie:

V, Vossianus L. Q. 86 saec. IX [cf. uol. IV p. 11] fol. 86—91. ipse contuli (est Lachmanni antiquissimus).

P, Parisinus Sangermanensis 1188 saec. IX fol. 78—84; cuius uarias lectiones ex Froehneri editione sumpsi, nonnulli loci (ut et in ceteris Parisinis) quamquam dubitationibus sunt obnoxii.

W, Vossianus L. O. 15 saec. XI in tertii quaternionis p. 5—8 scriptura continua. ipse contuli.

Ad hos libros artius inter se cohaerentes accedunt alii hie:

A, Parisinus 8093 saec. IX fol. 52—58. contulit Froehnerus.

T, Treuirensis 1464 saec. X fol. 232 sqq. ipse raptim contuli.

C, Parisinus 5570 saec. XI fol. 53—63, a Froehnero excussus.

L, Laurentianus plut. LXVIII 24 saec. XI post Aratoris carmina. contuli.

R, Reginensis 1424 saec. XI fol. 35 sqq. contuli.  
 G, Galeanus in collegio Trinitatis Cantabrigiensi  
 (O. 3. 5) adseruatus saec. XI. contulit mihi H. A. I.  
 Munro.

B, Ashburnhamensis Libri 1813 saec. XI—XII.  
 ipse contuli.

K fragmentum Karoliruhense ab Froehnero ad-  
 hibitum saec. IX.

Inde a saeculo XI cum in dies magis in deliciis  
 essent hae fabulae (testis nouus Auianus et anonymi  
 auctoris a Grossio editus et Alexandri Neckam, testes  
 paraphrases prosariae et florilegia ex poetis latinis  
 facta), par erat et interpolationem progressam esse  
 ulterius; quin eis fabulis, quibus poeta nulla adiecerat  
 epimythia, tum de suo addiderunt clausulas, quas col-  
 legit Froehnerus [p. 50 sqq.]. non paruo horum codi-  
 cum (s) numero usus est Iohannes quidam Cabelia-  
 uius. extat in oppidi Frisii Leeuwarden bibliotheca  
 prouinciali Auiani quaedam editio uetusta, cui prae-  
 fixae sunt (nam ipse titulus auolsus) nonnullae cartu-  
 lae, quarum primae est nescio cuius manu inscriptum:  
 'Fabulae Aesopi XLII ab Auieno elego carmine con-  
 scriptae. Iohannes Cabeliauius antecessor ex uariis  
 manuscriptis et cisis uetustissimis libris castigauit  
 notasque adiecit', tum ab altera additum est 'Io. Al-  
 berti Fabricii'. in ipso autem textu inque cartulis  
 interpositis Cabeliauius plurimas lectiones adscripsit,  
 sed ut unde eas petuisset nisi raro non indicaret nec  
 de libris suis praemoneret.\*) adponuntur quidem hic

\*) adscribam exempli gratia ad fab. I 1—6 Cabeliauii  
 adnotationes praemissa editionis scriptura. u. 1 *ploranti paruo  
 iurauerat*] correctum in textu *deslenti paruo*, in carta iuxta  
 posita *iurgauerat*; u. 2 *taceat, rabido*] in textu corr. *taceret  
 rapido*; u. 3 *audiit*] i. t. c. *audit*; u. 4 *Peruigil — fores irrita*]  
 i. t. c. *foris irrita*, in carta c. *Muld. peruegil*; u. 5 *Nam*] i. t.  
 c. *Nan*; *nimiae*] adnotatum *Ms. nimium* et in carta *nimio dat  
 membra sopori*; u. 6 *fames*] i. t. c. *famis*.



illic notae, ueluti *V. C.* aut *V. C. Muld.* aut *ita Ms. τοῦ πάνυ Vossii* aut *C. Milovi*, sed horum nullius lectiones constanter adferuntur, nullus a ceteris certo modo distinguitur. quid quod semper fere epimythia recentium codicum inseruntur? in tam incerta autem infidaque huius apparatus natura nolui eo uti (ut fecere priores), sed paucissima (ς) ex eo adnotauī.

Ex editionibus maxime sunt commemorandae Canegieteri [Amstelodami 1731], C. Lachmanni [Berolini 1845], Guil. Froehneri [Lipsiae 1862]. ipse de multorum uersuum emendatione egi *Miscellaneorum Criticorum* [Groningae 1878] p. 176—194.

### AVIANVS THEODOSIO.

Dubitanti mihi, Theodosi optime, quonam litterarum titulo nostri nominis memoriam conderemus, fabularum textus occurrit, quod in his urbane concepta salsitas deceat et non incumbat necessitas seueritatis. nam quis tecum de oratione, quis de poemate

Incipiunt fabulae auiani poetae; epistola eiusdē ad theodosiū *litt. mai. C* Ep̄ta auiani ad theodosium *rub. G* Incipit prologus in librum auiani ad teodosiū (imperatorem *add. m. rec.*) *L* Fabulae auiani ad imperatorem theodosium quarum prefatio primo habetur loco *R* Incip̄ p̄t̄ fabularū teodosii *W*; *titulo carent PTV*; *inde a l. 14 incipit A*; *toto prologo caret B* || 1 Dubitandi *P* | Dictat' (*mgo* Dubitanti mihi *m. 2*) theodi (osi *m. 2* *suprascr.*) opme (ti *supra lin. m. 2*) *V* | optime theodosi *R* optime teodosi optime *W* | quomodo *P et* (nam *m. 2* *suprascr.*) *V*; cuiam *Cannegieterus* || 2 titulo litterarum *L* titularum (litterar *uidetur fuisse suprascriptum*) titulo *V* | nostri *m. 2* *supra lin. V* | nostra nomina memoriae *Lachmannus* | conderemus *scripsi*: mandarem *codd.* (mandarē *G* mandarem *V m. 1*) || 3 occurrunt *P, V m. 1* (occurrerunt *m. 2*) | eo quod *G* || 4 salsitas *scripsi*: falsitas (facultas, *suprascr. † falsitas, R*) | condeceat *T* doceat *ς* | urbanae *V* | non inc. *post ueritatis L* | seueritatis *Lachmannus*: ueritatis *codd.* | *sequentia usque ad l. 7 Romanos delet. Lachm.* || 5 quis alterum] uel *G*

contendet, cum in utroque litterarum genere et Atticos graeca eruditione superes et latinitate Romanos. huius ergo materiae ducem nobis Aesopum noueris, qui responso delphici Apollinis monitus ridicula orsus est, ut sequenda firmaret. uerum has pro exemplo fabulas et Socrates diuinis operibus indidit et poemati suo Flaccus aptauit, quod in se sub iocorum communium specie uitae argumenta contineant. quas graecis iambis Babrius repetens in duo uolumina coartauit. Phaedrus etiam partem aliquam quinque in libellos resoluit. de his ergo ad quadraginta et duas in unum redactas fabulas dedi, quas rudi latinitate compositas elegis sum explicare conatus. habes ergo opus, quo animum oblectes, ingenium exerceas, sollicitudinem leues totumque uiuendi ordinem cautus agnoscas. loqui uero arbores, feras cum hominibus gemere, uerbis certare uolucres, animalia ridere fecimus, ut pro singulorum necessitatibus uel ab ipsis inanibus sententia proferatur. *uale.*

---

6 contendet *scripsi*: loqueretur *codd.* | genere aticos **G** |  
 7 eruditione superiores **V** | latina arte *Barthius* || 8 materiae **P** |  
 esse ante nobis *add. m. 2* **V** || 9 delphi **LRV** | appollinis **W** |  
 apollinis munitus **P** || 10 sequenda *Lachmannus*: legenda *codd.*  
 (an leg. formaret ?) | firmaret *om.* **V** in fine lineae | as **P** | per  
 exemplum **V** || 11 operibus] oraculis *Lachm.* sermonibus *Froeh-*  
*nerus* diuerbiis *ego olim* || 12 flaccus **P** flaccos (v supra o) **V** |  
 apt. ex opt. **V** || conium **P** || 13 graecis (v supra i m. 2) **V** ||  
 14 brabrius **V** brahius (c supra ah) n̄ **P** | quas et babrius auctor  
 iambis pedibus repetens **G** | phoedus **PV** fedrius **G** phedrus  
*plerique*; ab hac uoce incipit **A** || 15 parte **P** | aliquā earū in  
 quinque libros **G** | libellis **W** || 16 ego **P** & iāg' (m. rec. usq;  
*supraser.*) **L** | XL et duas *plerique* XL u **P** || 17 fabulas — com-  
 positas *delet Lachm.* | edidi **V** m. 2, **L** | latinitate **P** | elegi **P**  
 elegico uersu **W** || 18 ergo *om.* **W** igitur **G** | quos **V** || 19 abla-  
 ctes **P** oblectas **V** m. 1 | ac ante soll. **G** | sollicitudines **PV** |  
 totum qui et agnoscas **P** || 20 loquo **G** | loqui — proferatur  
*delet Lachm.* || 21 ferasque **C** || 22 facimus **V** | singularum **PV** ||  
 23 inanibus *Pithoeus*: animis *codd.* exanimis *Neueletus* animi

Rustica deflentem paruū pacauerat olim,  
Ni taceat, rabido quod foret esca lupo.

Credulus hanc uocem lupo audiit et manet ipsas  
Peruigil ante fores, irrita uota gerens.

5 Nam lassata puer nimie dans membra quieti  
Spem quoque raptoris sustulit inde fami.

Hunc ubi siluarum repetentem lustra suarum  
Ieiunum coniunx sensit adesse lupa,

'Cur' inquit 'nullam referens de more rapinam

10 Languida consumptis sic trahis ora genis?'

'Ne mireris' ait 'deceptum fraude maligna

Vix miserum uacua delituisse fuga:

Nam quae praeda, rogo, quae spes contingere posset,

Iurgia nutricis cum mihi uerba darent?'

*Cannegieterus* | proferratur **P** | uale *uulgo*: om. *codd.* || Exp̄c̄ p̄fatio **A** Incip̄ lib̄ fab. teodosii **W** Explicit epistola. Incipit proemium. Lector non fabulas spectes sed crede magis quid Rure morans *ectr.* (*sequitur c. 128 Anthologiae*) **G**; *idem carmen etiam in R praemisso uersu* Lector non fabulas sed tende magis quid *habetur ante fabulas*

1 De nutrice et infante **C** De muliere & lupo **L** De nutrice et paruulo uagiente **R**; *in A tituli spatium uacuum; carent ceteri titulis* || 1 ustica **T**, *in quo omnium carminum litterae initiales desunt* | defluentem **P** | puerū **L**, *et supra paruū A* | deflenti paruū **BG**; deleri puerum *Lachm.* | pacauerat *scripsi*: iurauerat *codd.* (iurgauerat *§ male*) || 2 rapido **A m. 1, GL** | aescā **V** || 3 audit **V m. 1, BLT** || 4 Peruil **V m. 1** | irrita **V m. 2, BGLRTW** | ferens **VW** || 5 lassata **P** | nimie **BW**: nimiae *ceteri* | dans *scripsi*: dat *codd.* || 6 raptori *codd.*, *corr. Wopkensis* | fami (*ex -mes corr.*) **T**: famis **PV m. 1 W** famēs **V m. 2 cum ceteris** || 7 repenti **V m. 1** || 8 coniunx **PV** | sua **L** || 9 inquit **BPV** | nulla **P** | referens **GW**: referes **AV m. 1** referres **P** referis **CT** refers **BR (V m. 2)** defers **L** | demo **P** ex more **L** || 10 sic *scripsi*: sed *codd.* distrahis *Lachm.* || 11 malignā **A** maligni **R (mgo t na)** maligne **P** || 12 Vixit **P** | *puto* misera uacuum | diluit. **A m. 1** | gula *Lachm.* || 13 Non **A m. 1** Namq; (*ex corr. m. 2*) **V** Nam quia **P** | rogo *edd. ant.*: rogas *codd.* (Namque rogas praedam *§*) | possit **R** | 14 Lurgia **P** ≡ uria (*suprascr. t iurgia*) **R**

Haec sibi dicta putet seque hac sciat arte notari, 15  
 Feminream quisquis credidit esse fidem.

2 Pinnatis auibus quondam testudo locuta est,  
 Si quis eam uolucrum constituisset ibi,  
 Protinus e rubris conchas proferret harenis,  
 Quis pretium nitido cortice bacca daret:  
 Indignum, sibimet tardo quod sedula gressu 5  
 Nil ageret toto proficeretque die.  
 Ast ubi promissis aquilam fallacibus implet,  
 Experta est similem perfida lingua fidem;  
 Et male mercatis dum quaerit sidera pinnis,  
 Excidit infelix alitis ungue fero. 10  
 Tum quoque sublimis, cum iam moreretur, in auras  
 Ingemuit, uotis haec libuisse suis;  
 Namque edi ex sese post haec documenta, quietis  
 Non sine supremo magna labore peti.

15, 16 *delet Cannegieterus* || 15 putet dicta **B**

2 De testudine et aquila **ACLR** || 1 Pinnatis **P, V m. 1:** Pennatis *ceteri* | auibus *om.* **W** post test. *addens* sic ore || 2 uolucrum **P (A corr.):** uolucrum (*v supra e m. 2*) **V** uolucrum **A m. 1 cum ceteris** | destituisset **BG** (*des m. 2 supra con V, de supra c̄ L*) | ibi *scripsi:* humi *codd.* (humo **B**) ait *Lachm.* est *u. 1 delens* || 3 conchas **BCPV** || harenas **L, V m. 1 arenis BB** || 4 bacca *codd. praeter CPV* (ba<sup>ca</sup> **B**) || 5 *sq. delet Lachm.* || 5 Indignum (-no *suprascr.* *v R*) *plerique codd., post quod comma posui:* Indignans **A m. 2, GL, V m. 2** | sedulea **P** || 6 *om.* **P** | totū — diem **G** | perfic. **ABCTW** || 8 Expleta est sibimet (*milē suprascr.*) **R** || 9 quaerit dum **W** | quaerist **V** | sydera **TV** | peninis (*ex -nas corr. B*) *codd. praeter PV m. 1* || 10 Excidit *scripsi:* Occidit *codd.* Decidit **ς** | unguifero (-fero **P**) **ACPV m. 1 W** ungue feri **V m. 2** (ferae **ς**) ungue fe<sup>ro</sup> **B** || 11 Tunc **BTW** | sublimes **LPRT (C suprascr.)** sullimis **G** | moreretur **G** (*a m. rec. supra prior. e B*) | aura **V** auris **G** || 12 libuisse *Cannegieterus:* licuisse *codd.* (uotis collicuisse **W** lucuisse **P**) || 13 Namq. edi *scripsi:* Nam dedit *codd.* Atque ait *Cannegieterus* | ex sese *scripsi:* exosae *codd. praeter W* ex semet *praebentem* | quieti<sup>is</sup> (*erasa s*) **AT** || 14 supremo **GLR** | pati **W**

15 Sic quicumque noua sublatus laude tumescit,  
Dat merito poenas, dum meliora cupit.

Curua retro cedens dum fert uestigia cancer, 3  
Hispidam saxosis terga relisit aquis.

Hunc genetrix facili cupiens procedere gressu  
Talibus adloquiis praemonuisse datur:

5 'Ne tibi transuerso placeant haec deuia, nate,  
Rursus in obliquo neu uelis ire pedes,

Sed nisu contenta ferens uestigia recto  
Innocuo prosos tramite siste gradus.'

Cui natus 'faciam, si me praecesseris' inquit,

10 'Rectaque monstrantem certior ipse sequar.'

Nam stultum nimis est, cum tu prauissima temptes,  
Alterius censor ut uitiosa notes.

Inmitis Boreas placidusque ad ludicra Phoebus 4

Iurgia cum magno conseruere Ioue,

Quis prior inceptum peragat. medium ecce per orbem

15 sullatus **G** sublatis **P** | tumescit **P** || 16 Scit **W** || 15, 16  
*delet Cannegieterus (etiam 13, 14 Lachm.)*

3 De Cancro **AL** De ... lui ... ae (?) filio **C** || 1 cedem **L**  
caedens **W** | dum **g**; cum *codd.* || 2 terra (*g supra alt. r*) **T** |  
relaesit **P** || 3 genetrix **P, V m. 1**: genetrix **V m. 2 cum ceteris** |  
cupiens facili **L** | praecedere **AGLRT** | gresso **A** gressum **P**  
cursu **LB** || 4 adloq. **P, V m. 1**: alloq. **V m. 2 cum ceteris** || 5  
Nec t. transuersa **W** | hac **P** || 6 in obliquo *scripsi*: in obliquos  
*codd.* | ne **BCL** (ne iuuet ire *Withofius*; at *cf. de uelis 23, 10*) ||  
6, 7 *delet Lachm.* || 7 contēpta (*tē supra lin.*) **L** | retro **W** ||  
8 Innocuo prosos *scripsi*: Innocuos prosos *codd.* [proso **APW**:  
prosomo (*m. 2 prono suprascr.*) **V** proso (*t prono suprascr.*) **R**  
pro se **C** prono **BT** presso **GL**] || 9 Cui *m. 2 ex Cū* **V** | sine **V**  
*m. 1 sine (m supra n)* **B** || 11 est nimis **B** || 12 cens **P** censo **V**  
*m. 1* | notaes **T** || 11, 12 *delet Canneg.*

4 De uento et sole **A** De aquilone et phoebo **L** || 1 pla-  
dusq; **P, V m. 1** | ad ludicra *scripsi*: ad sidera (*syd.*) *codd.* ad  
cetera *Lachm.* || 2 cons. *ex corr.* **V** | iouem **B** (*ioco Lachm.*) ||  
3 *om.* **P** | inceptū peragat (*t m. 2 add.*) **V** | pergat **A m. 1** |

Carpebat solitum forte uiator iter.

Conuenit hanc citius liti praefigere causam,  
Pallia nudato decutienda uiro.

5

Protinus impulsu uenti circum tonat aether

Et gelidus nimias depluit imber aquas:

Ille magis duplicem lateri circumdat amictum,

Turbida summotos quod trahit aura sinus.

10

Sed tenues radios paulatim increscere Phoebus

Iusserat, ut nimio surgeret igne iubar,

Donec lassa uolens requiescere membra uiator

Deposita fessus ueste sederet humi.

Hinc uictor docuit praesentia numina Titan,

Nullum praemissis uincere posse minis.

15

5 Metiri se quemque decet propriisque iuuari

Laudibus, alterius nec bona ferre sibi,

Ne detracta grauem faciant miracula risum,

Coeperit in solitis cum remanere modis.

medium ecce *scripsi*: mediumque *codd.* (que om. **P**) | orbem *codd.* (ex aruum *corr.* **C**, ex aequor **B**); agrum *Wopkensis* || 4 Carpebat **G** || 5 citius *scripsi*: potius *codd.* | lita *m. 1*, litē *m. 2 supra lin.* **A** | causam pr. liti **B** || 6 nudat **P** | decutienda **PB**, et ita ex decuenda *corr. m. 2* **V** || 7 impulsu uenti *scripsi*: impulsis uenti **V** impulsis uentis **A m. 1** **P** impulsus uentis **A m. 2 cum ceteris** (impulsam uentus — aethram *Lachm.*) | circumtonat *codd. praeter* **B** | aeter **P** || 8 nimios **W** | depulit **GR** | humber **W** || 9 lateri duplicem **CR** | duplices — amictus **B** || 10 summotis **P** | quod **ACPRW**: quo **LT** qua *ex corr. (m. 1 dispici nequit)* **V** q (a *m. rec. suprascr.*) **B** qua **G** || 12 Auxerat, *suprascr.* iusserat, **L** | sorgeret (v *supra* o) **V**; spargeret *Wopkensis* et nimio surgere in *Cannegieterus* | igne *in fine lineae om.* **W** | e iubar *abscissum in* **B** || 13 lassata **T** || 14 Se $\equiv$ posita (*erata d*) **V** S $\equiv$ posita **P** † S *supra* **D** **T** | sederet] s *ex corr.* **V** resedit **GL** || 15 Hinc (*uel Sic*) *scripsi*: Tunc *codd.* (**Tū** **L**) | numina tytan *m. 2 add.* **B** tytau **RT** || 16 Nullam **PV m. 1** | nimis **PV m. 1**

5 De asino **AL** De asino pelle leonis induto **CR** || 1—4 *delet Cannegieterus* || 2 fere **P** || 3 Nec **C** et (c *expuncta*) **R** | miracula risum *m. 2 add.* **B** || 4 Deperit **W** Ceperit **G** | solitis *cdd. ant.:* solis *codd.* | modis *scripsi*: malis *codd.* (bonis **G**)

- 5 Exuuias asinus defuncti forte leonis  
 Repperit et spoliis induit ora nouis.  
 Aptauitque suis incongrua tegmina membris  
 Et miserum tanto pressit honore caput.  
 Ast ubi terribilis mimo circumstetit horror  
 0 Pigraque praesumptus uenit in ossa uigor,  
 Mitibus ille feris communia pabula calcans  
 Turbabat pauidas per sua rura boues.  
 Rusticus hunc magna postquam deprendit ab aure,  
 Correptum stimulis uerberibusque domat;  
 5 Et simul abstracto denudans corpora tergo  
 Increpat his miserum uocibus ille pecus:  
 'Forsitan ignotos imitato murmure fallas;  
 At mihi, qui quondam, semper asellus eris.'

Edita gurgitibus limoque immersa profundo 6  
 Et luteis tantum semper amica uadis  
 Ad superos colles herbosaque prata recurrens  
 Mulcebat miseras turgida rana feras,  
 5 Callida quod posset grauibus succurrere morbis  
 Et uitam ingenio continuare suo;

5 Exuuias **PV m. 1 et (v supra b) W** | defuncti **PV**: getuli *ceteri codd.* || 7 Aptauit suis **PV m. 1** | ante membris *ras. 3 litt. in V* || 8 tanto] o *in ras. V* | onere **P** honore (o *alt. ex corr.*) **V** | capud **V** || 9—12, 15 et 16 *delet Lachm.* || 9 mimo *Cannegieterus: animo codd.* (animū **B**) | circumstetit **BGW** || 10 Nigraque **W** || 12 Turbebat **A m. 1** || 13 deprehendit **ABPV** || 14 Correctum **B** | stimulis *scripsi*: uinculis **PV** uinculis *ceteri baculis Lachm.* (qui et dolat) || 15 abstrato **C** | corpore **PV m. 1** corpore (a *supra e*) **L** | tergore corpus **B** (*in quo Et simul abscissum*) || 16 petus **P** || 17 ignoto **V m. 1** ignotus **P** | mutato **G** | fallis **G** (*et ita ex fallas correxerunt BL*) || 18 Et **W** Ast **Rç**

6 De rana **A** De rana & uulpe **L** De cane . . VII de rana **R** || 1 ≡ limoque **W**: olimque *ceteri codd. omnes* || 2 tantum luteis **L** || 3 calles *Cannegieterus* | pra **P** || 4 turbida **CR** | rana *ex rona V* || 5 quod **GL**: quo *ceteri codd.* | posse & ex posse **V** | ≡≡≡rb (mo *m. rec. supra ras.*) **B** || 6 sua **B**, *corr. m. rec.*

Nec se Paeoni iactat cessisse magistro,  
 Quamuis perpetuos curet in orbe deos.  
 Tunc uulpis pecudum ridens astuta quietem,  
 Verborum uanam prodidit esse fidem: 10  
 'Haec dabit aegrotis' inquit 'medicamina membris,  
 Pallida caeruleus cui notat ora color?'

7 Haud facile est prauis innatum mentibus ut se  
 Verberibus dignas supplicioe putent.  
 Forte canis quondam nullis latratibus horrens  
 Nec patulis primum rictibus ora trahens,  
 Mollia sed pauidae submittens uerbera caudae, 5  
 Concitus audaci uolnera dente dabat.  
 Hunc dominus, ne quem probitas simulata lateret,  
 Iusserat in rabido gutture ferre nolam:  
 Faucibus innexis crepitantia subligat aera,  
 Quae facili motu signa cauenda darent. 10  
 Haec tamen ille sibi credebat praemia ferri,  
 Et similem turbam despiciebat ouans.  
 Tunc insultantem senior de plebe superbum

7 Nam **CR** | se Paeoni *Lachm.*: se p(a)eonio *codd.*, nisi quod s $\equiv$ epe onio **V** se peon $\equiv\equiv\equiv$  **T** sepe homo **L** || 8 perpetuo *Cannegieterus* | curret **P** || 9 uulpis **V m. 1 W** uul **P** uulpes **V m. 2 cum ceteris** | arguta *Lachm.* || 10 uanam *Cannegieterus*: uacuam *codd.* ambiguam *ego aliquando* || 11 perdidit **P** || in **T m. 2 in marg. addit**: Ne sibimet quisquam de rebus inaniter ullis Quod (*Quas edd.*) nequit imponat ista fabella monet

7 De cane **A** Fabula canis mordacis **L** || 1, 2 *delet Canneg.* || 1 Haut **PT** || 2 Verberibus *Withofius*: Muneribus *codd.* | digna **V m. 1** | supplicione **PV m. 1** supplicio $\equiv\equiv\equiv$ ue **B** || 3 quidam *uulgo* quidam *Lachm.* | horrens] nullis **B** || 4 De **W** | patilis (*v supra i pr.*) **V** | rectibus **A** ratibus **CR** | hora **BV** || 5 s $\ddot{u}$ mitt. **BCG RTW** sumitens (*ns supra lin.*) **A** || 6 uulnera *codd. praeter A m. 1 V* || 7 Huic **L** | neq. (*v $\bar{e}$  m. rec. supra q.*) **B** | probitas *om.* **P** || 8 rapido **GPV** | gutture **P** | nolam *codd. praeter V m. 1 W* molam *et P* mollam *exhibentes*; notam **S**; *cf. Hageni anecd. Heluet. p. 182* || 9 Falcibus **G** | herā **G** || 11 ferre **GPTVW** || 12 simili $\equiv$  **R** | despiciebat **PV** | ou **P**



Adgreditur tali uoce seuera monens:

- 15 'Infelix, quae tanta rapit dementia sensum,  
Munera pro meritis si cupis ista dari?  
Non hoc uirtutis decus ostentatur in aere,  
Nequitiae testem sed geris inde sonum.'

Contentum propriis sapientem uiuere rebus

8

Nec cupere alterius, nostra fabella monet,

Indignata cito ne det Fortuna recursum

Atque eadem minuat quae dedit ante rota.

- 5 Corporis immensi fertur pecus isse per auras

Et magnum precibus sollicitasse Iouem:

Turpe nimis cunctis inridendumque uideri,

Insignes geminis cornibus ire boues

Et solum nulla munitum parte camelum

- 10 Obiectum cunctis expositumque feris.

Iuppiter at ridens postquam sperata negauit,

Insuper et magnae sustulit auris onus.

'Viue minor merito, cui sors non sufficit' inquit,

'Et tua perpetuom, liuide, damna geme.'

14 Aggred. **AGL** Agred. **B** | uoce seuera (*uel sinistra*)  
*scripsi*: singula uoce *codd.* sibila u. mouens *Lachm.* pauca u.  
*Froehnerus* | mouens **L** || 15 et 16 *delet Lachm.* || 17 ostendatur  
**PV m. 1** osten $\equiv\equiv$ tur (ta m. rec. supra ras.) **B** | here **G**

8 De camelo **AL** || 1 contentum **PV m. 1** || 2 Ne **A** | fabula  
nostra *supra* nostra fabella m. 2 **C** || 3 Indignata cito] Indi-  
gnatio **P** Indignatatio **V m. 1** | ne det *scripsi*: ne & **V m. 1**  
est et **P** ne stet *ceteri codd.* (**V m. 2**) | recursu **W**: recursu  
*ceteri codd.* || 4 qua **A q**: **V** || 5 incensi (m *supra* c) **V** | auras  
**L** per Afros *Withofius* || 7 irrid. *codd. praeter PV* (gibbis se  
ridendumque *Cannegieterus*) || 8 Insignis **W** || 9 Se solum **R** |  
munitum *supra rasuram m. 2 B* || 10 Abiectum **BW** || 11 Iupiter  
**GV** | at ridens *Cannegieterus*: adridens **APVW** arridens *ceteri* ||  
12 auresonus **P** honus **B**  $\equiv$ onus **W** || 13 merito *om. in ras. W*  
meritis **G** | fors **W** | sufficiat **P** || 14 perpetuom **PV m. 1**: per-  
petuum *ceteri cum V m. 2* (perpetua **W** perpetuo **L** perpetue **R**)  
| dampna **V** dam **P** | gere **R, C m. 2**

- 9 Montibus ignotis curuisque in uallibus artum  
 Cum socio quidam suscipiebat iter,  
 Securus, cum, quodque malum fortuna tulisset,  
 Robore conlato posset uterque pati.  
 Dumque per incertum uario sermone feruntur, 5  
 In mediam praeceps conuolat ursa uiam.  
 Tunc alter facili comprehendens robora cursu  
 In uiridi trepidum fronde pependit onus;  
 Ille trahens nullo iacuit uestigia gressu,  
 Exanimem fingens, fronte refusus humi. 10  
 Continuo praedam captans fera saeua cucurrit  
 Et miserum curuis unguibus ante leuat;  
 Verum ubi concreto riguerunt membra cruore  
 (Nam solitus mentis liquerat ossa calor),  
 Tunc olidum credens, quamuis ieiuna, cadauer 15  
 Deserit et lustris conditur ursa suis.  
 Sic cum securi paulatim in uerba redissent,  
 Liberior iusto, qui fuit ante fugax:  
 'Dic, sodes, quidnam trepido tibi rettulit ursa?

9 XIII De duobus uiatoribus A De duobus sociis (hominibus L) et ursa CL De ursa et duobus sociis R || 1 Motibus P || 2 socio P || 3 cum quodque *scripsi*: quodcumque *codd.* quod quodque (*uel* cuique) *Cannegieterus* quod cum qua *Lachm.* | tullisset P || 4 collato *codd. praeter PV m. 1 W* | possit PW et (-sit *in ras.*) V | pater C m. 1; puto tegi || 5 Dunq; G | incertum T: inceptum *ceteri* || 6 conuolat (*sive* conneat) *scripsi*: conuenit *codd.* en uenit *Cannegieterus* (media — uia *Lachm.*) | ursa] ur m. 2 *supra lin.* V || 7 Tunc (*uel* Hic) *scripsi*: Horum *codd.* (Qorum R) | alter] unus G | facile W | cōphendens B | robura PV m. 1 | nisu *Lachm.* || 8 honus BLR || 9 gresu P || 10 Exanimen A -me R | infingens P f≡ingens R | fronte *scripsi*: sponte *codd.* | relisus *codd.*, *corr. Cannegieterus* || 11 captans *scripsi*: cupiens *codd.* | fora (e *supra* o) R | cucurrist P || 13 membra rigui P | cruore *scripsi*: timore *codd.* (*in V ex timore corr.*) || 15 holidum B colidum V m. 1 || 16 ursa] ur *supra lin.* V || 17 Sic *scripsi*: Sed *codd.* | secura PV m. 1 || 18—21 om. P || 18 Liberior] e et r *alt. supra lin.* V | fugit (g *erasa*) R | fagax (v *supra a pr.*) V || 19 retulit *codd. praeter T*

- 20 Nam secreta diu multaque uerba dedit.  
 'Magna quidem monuit, tamen haec quasi maxima iussit,  
 Quae misero semper sint facienda mihi:  
 Ne facile alterius repetas consortia, dixit,  
 Rursus ab insana ne capiare fera.'

Caluus eques capiti solitus religasse capillos 10  
 Atque alias nudo uertice ferre comas,  
 Ad campum nitidis uenit conspectus in armis  
 Et facilem frenis flectere coepit equum.

- 5 Huius ab aduerso Boreae spiramina perflant  
 Ridiculum populo conspiciente caput;  
 Nam mox deiecto nituit frons nuda galero,  
 Discolor ab posita quae fuit ante coma.  
 Ille sagax, tantis quod risus milibus esset,  
 10 Dispulit admota calliditate iocum,  
 'Quid mirum' referens 'positos fugisse capillos,  
 Quem prius aequaeuae deseruere comae?'

Eripiens geminas ripis cedentibus ollas 11  
 Insanis pariter flumen agebat aquis.

21 Magne **V** *m. 1* (an Magna equidem?) | quasi scripsi: quoque *codd.* | maxime **A** *m. 2* **CLVW** || 22 *om.* **W** (21 et 22 delet *Lachm.*) | Qui **P** | si~~nt~~ **T**: sunt *ceteri codd.* || 23 repetas *bis* **W** s *ex t corr.* **V**

10 De caluo (equite **A** milite **R** *addunt*) **ACLR** || 1 religasse **BPVW**: religare *ceteri codd.* | capillis (o *supra alt. i*) **W** || 2 alios (a *supra* o) **B** || 3 At **W** | conspectus uenit **AL** | speciosus (conspectus *m. 2 suprascr.*) **B** | ~~rmis~~ (a *supra ras.*) **W** || 4 facile **P** | aequam **P** equ~~is~~ **B** || 5 Huis **P** Cuius **G** Cuius **R** | spiramine **V** *m. 1* | perf~~ant~~ **B**: pr(a)estant *ceteri codd.* || 6 Ridiculū (lū *supra lin.*) **V** || 7 dilecto **P** deiecto (i *ex corr.*) **V** | patuit **G** | galerao **T** || 8 ab posita *scripsi*: apposita *codd.* (adpos. **W**) || 9 sax **P** | milibus *bis* **V** || 10 dispulit **T**: Distulit *ceteri codd.* | amota **CR** | calid. **B** || 11 positis (*sed capillos*) **W**; positos referens **S**, *unde* appos. ref. *Heinsius* || 12 *om.* **P** | aequae **W**

11 De geminis ollis **LR** De ollis **C** (*in A titulus euanidus*)

Sed diuersa duas ars et natura creauit:

Aere prior fusa est, altera ficta luto.

Dispar erat fragili et solidae concordia motus, 5

Incertumque uagus amnis habebat iter.

Ne tamen allisam confringeret, aerea testa

Vrgebat coctam, comminus ire uiam.

Illa timens ne quid leuibus grauiora nocerent,

Et quia nulla breui est cum meliore fides, 10

‘Quamuis securam uerbis me feceris’ inquit,

‘Non timor ex animo decutiendus erit;

Nam me siue tibi seu te mihi conferat unda,

Semper ero ambobus subruta sola modis.’

12 Rusticus impresso molitus uomere terram

Thensaurum sulcis prosiluisse uidet.

Mox indigna animo properante reliquit aratra,

Gramina compellens ad meliora boues.

Continuo supplex Telluri construit aras, 5

Quae sibi depositas sponte dedisset opes.

1 Exripiens **A** *m. 1* | ripes **P** ripsis (i *alt. ex corr.*) **V** | centib;  
**V** *m. 1* censtibus **P** | olla **PV** *m. 1* || 3 duas] tuos **P** rasura in  
**V** (duas *add. m. 2*) || 4 Here **G** | pior **P** | facta **R** || 5 solidae (-de)  
**ABGL** (**V** *m. 2*): solido *ceteri codd.* || motu **R** motu≡ (*erasa s*)  
**C** || 6 annis **R** || 7 allisam *Barthius*: elisam *codd.* | contingeret  
herea **G** | aereat esta **V** aera testa **P**: aerea testam *ceteri* ||  
8 Vrgebat *scripsi*: Iurabat *codd.* (-bit **V** *m. 1*) | coctam *scripsi*:  
solitam *codd.* sociam *Neueletus* | comminus *Cannegieterus*: lon-  
gius *codd.* || 9 Ille t. leuibus ne quid **W** | tulissent **L** || 10 qua  
**V** *m. 1* | est *supra lin. m. 2* **B** || 11 inquit **BT** **V** || 12 decuendi **P**  
detut. **W** discut. **B** || 13 conterat *Cabeliauius* || 14 subdita (-dit  
**P**) sola malis *codd., corr. Lachmannus.*

12 De inuento thesauro **A** De thesauro **C** De rustico et  
tesauro **L** || 1 mollitus **T** (*alt. l supra ol B*) | suomereteram **P** ||  
2 Thensaurum **A** *m. 1*: *Thes. ceteri* | in sulcis **G** || 3 amino **P**  
*m. 1* | relinquit **A** || 4 Semina (*Femina W*) *codd., corr. Canne-*  
*gieterus* | bo ties **P** || 5 telluris instruit **C** *m. 1* **PV** *m. 1* **W** (*an*  
Telluri substruit ?) || 6 opeis **P**

Hunc Fortuna nouis gaudentem prouida rebus  
 Admonet, indignam se quoque ture dolens:  
 'Nunc inuenta meis non prosunt munera templis  
 10 Atque alios mauis participare deos;  
 Sed cum subrepto fueris tristissimus auro,  
 Me primam lacrimis sollicitabis inops.'

Imensum taurus fugeret cum forte leonem 13

Tutaque desertis quaereret antra uiis,  
 Speluncam repetit, quam tunc hirsutus habebat  
 Cinyphii ductor qui gregis esse solet.

5 Ast ubi submissa meditantem intrumpere fronte  
 Obuius obliquo terruit ore caper,  
 Tristis abit longequae fugax e ualle locutus  
 (Nam timor expulsum iurgia ferre uetat):  
 'Non te demissis saetosum, putide, barbibus,  
 10 Illum, qui super est consequiturque, tremo;  
 Nam si decedat, nosces, stultissime, quantum  
 Discrepet a tauri uiribus hircus olens.'

---

7 Nunc **B** || 8 Ammonet **BPV** (Admonuit, dignam — dolens *Lachm.*) || 9 prosunt *scripsi*: pro **V** *m. 1* prodi **P** prodis *ceteri* (profers **V** *m. 2*); prodest urnula *Lachm.* || 11 surrepto **BGL** || 12 Te **W** | sollicitabis **B**

13 De tauro et hirco **A** De hirco et tauro **C** De boue et hirco **L** || 2 iugis **ς** || 3 Speluncam **A** | reperit **ACT** | hirsutus **V** || 4 Cinyphii *plerique* (Ciniphei **G** Cyniphii **T** Cyniphei **BCE** Cyniphe **A**) || 5 Ast **ς**: Post *codd.*, nisi quod Hunc **G** (Huc *Lachm.*) | sūmissa *codd. praeter CPV* | irrump. **BGLRT** || 6 Obuius **P** Obui' (i' *ex corr.*) **V** | caput **P** cap (p *ex corr.*) **V** || 7 obit **P** habuit **V** habit **L** | longequae *Cannegieterus*: longaque *codd.* | e *scripsi*: de *codd.* (*om. P*) | uale **P**; calle *Lachm.*, qui et longinqua | loquutus **P** loq<sup>ot</sup> **V** || 8 iugia **P** || 9 dimissis **BPTW** *m. 1* dimissi **V** | demissum s(a)etosis **R, C** *ex corr.* | putride **B, T** *m. 1* || 10 insequiturque **ς** || 11 discedat *codd.*, *correxi* || 12 Discrepat **B** *m. 1* **PT** | hircus **BLV** | holens **B**

Stridula mox blando respondens canna susurro

Seque magis tutam debilitate docens

'Tu rabidos' inquit 'uentos saeuasque procellas

Despicis et totis uiribus alta subis,

Ast ego surgentes haudquaquam demoror austros

Et quamuis leuibus prouida cedo notis;

In tua praeruptus ostendit robora nimbus,

Motibus aura meis ludificata perit.'

Haec nos dicta monent magnis obsistere frustra,

Paulatimque truces exsuperare minas.

15

20

17 Venator iaculis haut irrita uulnera torquens

Turbabat rapidas per sua lustra feras.

Tum pauidis audax cupiens succurrere tigris

Verbere conmotas iussit adesse minas.

Ille tamen solito contorquens tela lacerto

'Nunc tibi, qualis eam, nuntius iste refert.'

5

11 respondit **BT** respondet **G** || 12 Sequi **P** | docens **V m. 2**: docet *codd.* (doc $\equiv\equiv\equiv$  **V m. 1**) || 13 rabidos **AC** *corr.* **LT**: rapidos **BC m. 1 RV** (rapidus — uentus **P**) || 14 Dispicias **A m. 1 PV m. 1** | tutis **C** | alta subis *scripsi*: acta ruis *codd.* || 15 surgente **V m. 1** | haudquaquam *scripsi*: paulatim (-tum **P**) *codd.* | demorror **A** | austros **V** || 16 leuibus; **V** | caedo **GP** | nothis *codd. praeter V* || 17 praeruptus *codd.*: proruptus **S** | ostendit *scripsi*: offendit *codd.* (of $\equiv\equiv$  endit **B**) se effundit *Lachm.* | robura **PV** | mundus **V m. 1** || 18 aura meis] aures **P** aureis (ei *in ras.*, me *supra e m. 2*) **V** || 19 dicta (o *supra a*) **P** | magis **PV m. 1**; num magno haut ? || 20 Paulatumque **P** | exuperare **CGLR** || 19, 20 *delet Cannegieterus*

17 De uenatore et tigri (-ride **C**) **AC** Fabula uenatoris et tigris **L** || 1 haut **T**: aut **PV m. 1** haud *ceteri* (**V m. 2**) | irrita *codd. praeter PV m. 1* || 2 rapidas **L**: rabidas *ceteri plerique* pauidas **BG** trepidas *Lachm.* | sua] sa **P** | rura **G** et (u *ex corr.*) **B** | boues **G** || 3 Tunc **BT**; Hunc *Lachm.* | succurre **V** succurra agris **P** || 4 abesse **A** *ex corr.* **BGL** | Vertere c. i. ad arma m. *Lachm.* || 5 Illa **W** *hic iterum incipiens* | puto solido || 6  $\equiv\equiv\equiv$  (a *supra ras.*) **T**: eram *ceteri* (erim **W**) qua lateam *Lachm.* quam ualeam *ego olim* | is **P** isti **V m. 1** | refert **P** refer **V m. 1**

Et simul emissum transegit uulnera ferrum,  
 Perstrinxitque citos hasta cruenta pedes.  
 Molliter at fixum traheret cum saucia telum,  
 10 A trepida fertur uulpe retenta diu,  
 Quis deus ille foret, qui talia uulnera ferret,  
 Aut ubinam iaculum delituisset agens.  
 Illa gemens fractoque loqui uix murmure coepit  
 (Nam solitas uoces ira dolorque rapit):  
 15 'Nulla quidem medio conuenit in aggere forma  
 Quaeque oculis olim sit repetenda meis,  
 Sed cruor et ualidis in nos directa lacertis  
 Ostendunt aliquem tela fuisse uirum.'

Quattuor immensis quondam per prata iuencis 18  
 Fertur amicitiae tanta fuisse fides,  
 Ut simul emissos nullus diuelleret error,  
 Rursus et e pastu turba rediret ouans.  
 5 Hos quoque collatis inter se cornibus ingens  
 Dicitur in siluis pertimuisse leo,  
 Dum metus oblatam prohibet temptare rapinam  
 Et coniuratos horret adire boues;  
 Et quamuis audax factisque inmanior esset,

7 emissio B | tranegit V m. 1 | uulnere ABC m. 1 R uiscera ç |  
 ferre PV m. 1 || 8 Perstrinxitque (-xisque V m. 1) BGLPV: Pr(a)e-  
 strinxitque ceteri codd. | asta BCRV || 9 at fixum Cannegieterus:  
 adfixum PVW affixum ceteri || 10 Et trep. W | diu retenta  
 uulpe B || 11 Quis deus scripsi: Dum quis codd. Dum quisnam  
 Guietus Dumque quis Cannegieterus Cuias Lachm. Unde quis  
 Froehnerus | foret] refert G || 12 At PV m. 1; puto Atq; | ubnã V  
 ubi iam PW | dilît. A m. 1 PV || 13 uix] ius W | c(o)epit codd.;  
 coeptans Lachm.; expecto pollens || 14 Iam W || 15 media G |  
 agere P || 16 meis] tuis W || 17 directa codd. | lacertos W

18 De quattuor (IIIor C) iuencis (tauris L) et leone CL ||  
 1 perpetrata PV m. 1 || 2 amicitiae V m. 1 || 3 Et B | deuell. AW  
 deuell. V || 4 e] a G | pasto W | ouans W: amans ceteri codd.  
 omnes || 5 collatis codd. praeter PVW || 6 Dicitur V m. 1 | per-  
 tinuisse PV m. 1 || 7—10, ut et 15—18, delet Lachm. || 9 Et  
 uulgo: Sed codd. | factisque, ita codd.; num audax animisque? |  
 imaior (ni m. 2 supra i) B

Stridula mox blando respondens canna susurro

Seque magis tutam debilitate docens

'Tu rabidos' inquit 'uentos saeuasque procellas

Despicias et totis uiribus alta subis,

Ast ego surgentes haudquaquam demoror austros

Et quamuis leuibis prouida cedo notis;

In tua praeruptus ostendit robora nimbus,

Motibus aura meis ludificata perit.'

Haec nos dicta monent magnis obsistere frustra,

Paulatimque truces exsuperare minas.

15

20

17 Venator iaculis haut irrita uulnera torquens

Turbabat rapidas per sua lustra feras.

Tum pauidis audax cupiens succurrere tigris

Verbere conmotas iussit adesse minas.

Ille tamen solito contorquens tela lacerto

'Nunc tibi, qualis eam, nuntius iste refert.'

5

11 respondit **BT** respondet **G** || 12 Sequi **P** | docens **V m. 2**: docet *codd.* (doc $\equiv\equiv$  **V m. 1**) || 13 rabidos **AC corr.** **LT**: rapidos **BC m. 1 RV** (rapidus — uentus **P**) || 14 Dispicias **A m. 1 PV m. 1** | tutis **C** | alta subis *scripsi*: acta ruis *codd.* || 15 surgente **V m. 1** | haudquaquam *scripsi*: paulatim (-tum **P**) *codd.* | demorror **A** | austros **V** || 16 leuib; **V** | caedo **GP** | nothis *codd.* praeter **V** || 17 praeruptus *codd.*: proruptus  $\S$  | ostendit *scripsi*: offendit *codd.* (of $\equiv$ endit **B**) se effundit *Lachm.* | robura **PV** | mundus **V m. 1** || 18 aura meis] aures **P** aureis (ei in *ras.*, me supra e *m. 2*) **V** || 19 dicta (o supra a) **P** | magis **PV m. 1**; num magno haut ? || 20 Paulatumque **P** | exuperare **CGLR** || 19, 20 *delet Cannegieterus*

17 De uenatore et tigri (-ride **C**) **AC** Fabula uenatoris et tigris **L** || 1 haut **T**: aut **PV m. 1** haud *ceteri* (**V m. 2**) | irrita *codd.* praeter **PV m. 1** || 2 rapidas **L**: rabidas *ceteri plerique* pauidas **BG** trepidas *Lachm.* | sua] sa **P** | rura **G et** (u ex *corr.*) **B** | boues **G** || 3 Tunc **BT**; Hunc *Lachm.* | succurre **V** succurra agris **P** || 4 abesse **A ex corr.** **BGL** | Vertere c. i. ad arma *m. Lachm.* || 5 Illa **W** hic iterum incipiens | puto solido || 6 e $\equiv$ m (a supra *ras.*) **T**: eram *ceteri* (erim **W**) qua lateam *Lachm.* quam ualeam ego olim | is **P** isti **V m. 1** | refert **P** refer **V m. 1**



Et simul emissum transegit uulnera ferrum,  
 Perstrinxitque citos hasta cruenta pedes.  
 Molliter at fixum traheret cum saucia telum,  
 10 A trepida fertur uulpe retenta diu,  
 Quis deus ille foret, qui talia uulnera ferret,  
 Aut ubinam iaculum delituisset agens.  
 Illa gemens fractoque loqui uix murmure coepit  
 (Nam solitas uoces ira dolorque rapit):  
 15 'Nulla quidem medio conuenit in aggere forma  
 Quaeque oculis olim sit repetenda meis,  
 Sed cruor et ualidis in nos directa lacertis  
 Ostendunt aliquem tela fuisse uirum.'

Quattuor immensis quondam per prata iuencis 18  
 Fertur amicitiae tanta fuisse fides,  
 Ut simul emissos nullus diuelleret error,  
 Rursus et e pastu turba rediret ouans.  
 5 Hos quoque conlatis inter se cornibus ingens  
 Dicitur in siluis pertimuisse leo,  
 Dum metus oblatam prohibet temptare rapinam  
 Et coniuratos horret adire boues;  
 Et quamuis audax factisque inmanior esset,

7 emisso **B** | tranegit **V** *m. 1* | uulnere **ABC** *m. 1* **R** uiscera **ç** |  
 ferre **PV** *m. 1* || 8 Perstrinxitque (-isque **V** *m. 1*) **BGLPV**: Pr(a)e-  
 strinxitque *ceteri* *codd.* | asta **BCRV** || 9 at fixum *Cannegieterus*:  
 adfixum **PVW** affixum *ceteri* || 10 Et trep. **W** | diu retenta  
 uulpe **B** || 11 Quis deus *scripsi*: Dum quis *codd.* Dum quisnam  
*Guietus* Dumque quis *Cannegieterus* Cuias *Lachm.* Unde quis  
*Froehnerus* | foret] refert **G** || 12 At **PV** *m. 1*; *puto* Atq; | ubnā **V**  
 ubi iam **PW** | dilūt. **A** *m. 1* **PV** || 13 uix] ius **W** | c(o)epit *codd.* ;  
 coeptans *Lachm.*; *expecto* pollens || 14 Iam **W** || 15 media **G** |  
 agere **P** || 16 meis] tuis **W** || 17 directa *codd.* | lacertos **W**

18 De quatuor (III<sup>or</sup> **C**) iuencis (tauris **L**) et leone **CL** ||  
 1 perpetrata **PV** *m. 1* || 2 amicitiae **V** *m. 1* || 3 Et **B** | deuell. **AW**  
 duell. **V** || 4 e] a **G** | pastu **W** | ouans **W**: amans *ceteri* *codd.*  
*omnes* || 5 collatis *codd.* *praeter* **PVW** || 6 Dicitur **V** *m. 1* | per-  
 tinuisse **PV** *m. 1* || 7—10, *ut et* 15—18, *delet* *Lachm.* || 9 Et  
*uulgo*: Sed *codd.* | factisque, *ita* *codd.*; *num* audax animisque? |  
 imaior (ni *m. 2 supra* i) **B**

Tantum solus uiribus impar erat. 10  
 Protinus adgreditur prauis insistere uerbis,  
 Conlisum cupiens dissociare pecus.  
 Sic postquam dictis animos disiunxit acerbis,  
 Inuasit miserum diripuitque gregem.  
 Tunc quidam ex illis uitam seruare quietam 15  
 Qui cupit, e nostra discere morte potest;  
 Neue cito admotas uerbis fallacibus aures  
 Impleat aut ueterem deserat ante fidem.'

19 Horrentes dumos abies pulcherrima risit,  
 Cum facerent formae iurgia magna suae,  
 Indignum referens cum istis certamen haberi,  
 Quod meriti nullus consociaret honor:  
 'Nam mihi deductum surgens in nubila corpus 5  
 Verticis erectas tollit in astra comas,  
 Puppibus et patulis media cum sede locamur,  
 In me suspensos explicat aura sinus;  
 At tibi deformem quod dant spineta figuram,  
 Despectum cuncti praeteriere uiri.' 10  
 Ille refert: 'nunc laeta quidem bona sola fateris

10 inperaret P || 11 aggred. CGLR | prauis P || 12 dissociare  
 petus P ore uorare leo (*suprascr.* dissociare pec) W || 13 Sic  
*codd.*: S & V m. 2 Sed R | anim V m. 1 animus PW, et ita m. 2  
 ex animū corr. B | disiunxit P disiungit A | acerbis PV m. 1  
 amaris B m. 1 || 14 Inuadit *codd.*, corr. *edd. ant.* || 15 Tum LTW  
 Tūn P | post ex rasura in G | quidem A quietiam P || 16 cupit e  
*scripsi*: cupiet *codd. praeter* B, qui cupit ex praebet || 17 ad-  
 motos PV m. 1 W; an admotis? || 18 ut A ≡ ut T | arte s inde  
*Froehnerus*

19 De abiete et (ac A) dumis ALR || 1 dumas PW dū has  
 V m. 1 || 2 iuria P | magna om. G || 3—4 *delet Lachm.* || 3 post  
 Indignum ras. 7 litt. in T | cum istis (uel stis) *scripsi*: cunctis  
*codd.* | certamen] abiectum et G | habere CR || 4 Quod *codd.*  
*plerique*: Quos GRT | meriti s: meritis *codd.* | consotaret P |  
 honos P ho= nor V || 6 in ethra G || 8 suspensos] o ex corr.  
 m. 2 V || 9 A PV m. 1 Ast A | deformen A | dent CR || 10 Disp.  
 P Dosp. V m. 1 | amicti V m. 1 || 11 Illa B | refert] est P | letu P |  
 fateri PV m. 1 W

Et nostris frueris imperiosa malis;  
Sed cum pulchra minax succidit membra securis,  
Quam uelles spinas tunc habuisse meas!

Piscator solitus praedam suspendere saeta

Exigui piscis uile trahebat onus.

Sed postquam superas captum perduxit ad auras

Atque auido fixum uulnus ab ore tulit,

5 'Parce, precor' supplex lacrimis is dixit abortis;

'Nam quanta ex nostro corpore dona feres?

Vix me saxosis genetrix ecfeta sub antris

Fudit et in propriis ludere iussit aquis.

Tolle minas, tenerumque tuis sine crescere mensis:

10 Haec tibi me rursus litoris ora dabit:

Protinus, immensi depastus caerulea ponti,

Pinguior ad calamum sponte recurro tuum.'

Ille nefas captum referens absoluere piscem,

Difficilis queritur cassibus esse uices:

15 'Nam stultum est' inquit 'praesentem amittere praedam,

Stultius et rursus uota futura sequi.'

12 Sed **PVW** | frueris *om.* **V m.1**; frueris nostris *Lachm.* ||  
13 pulchra *codd. praeter BGR* | succidet **ABG** succidat **CR** |  
sequuris (c *supra* qu) **C** securi **B m.1** || 14 uellis **P**

20 De piscatore et pisce **ALR** || 1 deprendere **ç** | seta  
*codd. plerique* || 2 pis **V m.1** | honus **BL** || 3 Quem **G** | aureas **P** ||  
4 auido **P** | trahit **L** || 5 lacrimis supplex **W** | is *scripsi*: ita *codd.* |  
abortis **AV m.1** abhortis **B** || 6 dona *Lachm.*: damna *codd.*  
(dampna **LV**) lucra *edd. ant.* | feras **PV m.1 W** || 7 Vix *scripsi*:  
Nunc *codd.* | genetrix *codd. praeter CPV* | ecfeta *scripsi*: fetida  
**V m.1 W** foetida **P** fecunda *ceteri cum V m.2* (faecunda **B post**  
*ras.*) || 9 tius **P** | menses **PV m.1** || 10 mi rorsum (u *supra* o) **P**  
rursus **B** | litoras **A** litora (is *supra* a) **W** | hora **G** | quadrabis  
**PV m.1 W** (unda dabit **V m.2**) | dabit (i *ex corr.*) **C** || 11, 12 *delet*  
*Lachm.* || 11 depastum **T** | ponto **PV m.1 W** || 12 sponto **V m.1** |  
redi $\equiv\equiv$  (bo *m. 2 supra ras.*) **B** || 13 captum — 15 miserum est  
*delet Lachm.* || 14 Difficiles *codd. praeter PV m.1 W* | queritur  
*om.* **W** | cassibus **ç**: casibus *codd.* | 15 stultum **ç**: miserum *codd.*  
(miser **R**) | inquit **BPV** | ammitt. **L** admitt. **R** || 16 Stultus  
**B m.1** | rursus **BLP m.1**

- 21 Paruola progeniem terrae mandauerat ales,  
 Qua stabat uiridi cespite flaua seges.  
 Rusticus hanc fragili cupiens decerpere culmo  
 Vicinam supplex forte petebat opem. 5  
 Haec uox implumes turbauit credita nidos,  
 Suaserat et laribus continuare fugam.  
 Cautior hos remeans prohibet decedere mater:  
 'Nam quid ab externis proficietur?' ait.  
 Ille iterum caris operam mandauit amicis;  
 At genetrix rursus tutior inde manet. 10  
 Sed postquam curuas dominum comprehendere falces,  
 Frugibus et ueram sensit adesse manum,  
 'Nunc' ait, 'o miseri, dilecta relinquite rura,  
 Cum spem de propriis uiribus ille petit.'

- 22 Iuppiter ambiguas hominum praediscere mentes  
 Ad terras Phoebum misit ab arce poli.  
 Tunc duo diuersis posebant numina uotis  
 (Namque alter cupidus, inuidus alter erat);

21 De alite et messione **A** De luscinia **C** De lascinia (*sequitur rasura*) **R** De agricola et aue **L** || 1 Paruola *codd. praeter PV* | ter se **P** (*in V re mand ex corr. m. 2*) | mundauerat **C** || 2 Qui **P** Quo **T** | uiridē **W** | flaua **P** || 3 num grauido ? || 5 Haec *Cannegieterus*: Sed *codd.* (*Sed in Et corr. T*) | implumest **P** implūest (*s ex corr. m. 2, quae et m supra e et sub t punctum posuit*) **V** | credita *Withofius*: credula *codd.*, nisi quod crudula (*e supra pr. u*) **T** | nius **P** nidos, o *ex corr. m. 2*, **V** || 6 om. **V** || 7 reuocans *Lachm.*; malim remanens | discedere *codd.*, correxi || 8 om. **V** | iam **W** | extremis **AL** | perficietur **GPWT** || 9, 10 *delet Lachm.* (10 m. 2 *in marg. add. V*) || 9 Ille rerum **P** | opē≡≡ **T** operum **W** opera **P** || 10 genetrix *codd. praeter P* || 11 curua **V m. 1** | comprehend. **APRTV** deprehendere **G** deprehendere **B** || 13 Tunc **R** | linquite **V** || 14 Quum **A** Dum **W**

22 De Ioue et cupido et inuido **A** De cupido et inuido (auro **R**) **CLR** || 1 Iuppiter **BGV** | praedicere **W** | montes **V m. 1** || 2 At **V m. 1** | misi **P** | arte **B m. 1** || 3 En duo *Canneg.* Cum duo *Lachm.* || 4 inuidus *post alter B*, om. **V** (alter auarus erat m. 2); liuidus *Withofius*

- 5 His sese medium Titan scrutatus utrumque  
 Optulit et 'precibus Iuppiter aecus' ait  
 'Praestandist facilis; nam quae sperauerit unus,  
 Protinus haec alter congeminata feret.'  
 Sed quoi longa iecur nequiit satiare cupido,  
 10 Distulit admotas in sua dona preces,  
 Spem sibi confidens alieno crescere uoto  
 Seque ratus solum munera ferre duo.  
 Ille ubi captantem socium sua praemia uidit,  
 Supplicium proprii corporis optat ouans;  
 15 Nam petit extincto iam lumine degat ut uno,  
 Alter ut hoc duplicans uiuat utroque carens.  
 Tum sortem sapiens humanam risit Apollo,  
 Inuidiaeque malum rettulit ipse Ioui,  
 Quae, dum prouentis aliorum gaudet iniquis,  
 20 Laetior infelix et sua damna cupit.

Venditor insignem referens de marmore Bacchum 23  
 Expositum pretio fecerat esse deum.

5 Is **G** | sese **BGW** (*V m. 2*): se **PV m. 1** quoque se *ceteri* | scrutat' (*' a m. 2*) **V** || 6 Obtulit *codd. praeter* **CG m. 2 TW** | Iuppiter aecus *Lachm.*: ut peteretur *codd.* (p̄teretur **V**) | agit *Cannegieterus* || 7 Praestandist *scripsi*: Praestandi≡**V** Praestandi *ceteri* (Praestabit **R**) | namq; sperauerit **VW** nam quaeque roga- uerit **BCLRT** nam quēq; poposcerit **G** || 8 congemina **AP** con- geminate **V m. 1** || 9 puto Sic | cum **B** | iecur] g& **V m. 1** | nequiit *Cannegieterus*: nequeat *codd.* (nequea **P** quea **V m. 1**) || 10 Dist. *ex Post. corr.* **T** | a≡motas **T** amotas **GL**; admissas uel indultas *Lachm.* | sua *scripsi*: noua *codd.* | dona *ex dampna corr.* **T**: dam(p)na *codd.* || 12 munera **T** | ferre] facere **V m. 1** || 13 sotium **P** || 14 Supplitiū **P** || 15 extinctus ut (quo **T**) lumine *codd., correxi*; extincto sub *Cannegiēt.* extincto se ut *Lachm.* | degat ut *Canne- giēt.*: degeret (deieret, g *supra* i, **V**) *codd.* denotet *Lachm.* || 16 uterque (ro *supra* er) **T** || 17 Tunc **BGTW** | inhumanam **PV m. 1** | ris **PV m. 1** || 18 Inuidieque **P** | retulit *codd. praeter* **AT** (adtulit **B**) | inde **ς** || 19 Quaedam **A** || 20 dampna **LPRV** | querit (*suprascr.* i cupit) **T**

23 De uenditore et mercatore **A** De bacho **CR** Fabula de uenditore bachi **L** || 1 arte ferens *Lachm. male* | bachumi **P** baumi **V m. 1** (cū *suprascr. m. 2*) || 2 precium **P** pretium **LV**

Nobilis hunc quidam funesta in sede sepulcri

Mercari cupiens conpositurus erat;

Alter adoratis ut ferret munera templis,

Redderet et sacro debita uota loco.

Tunc deus ambiguo faceret quem mercibus usum

(Nec spes in pretium mittere dispar) ait:

'Et me defunctis et me licet addere uiuis,

Siue decus busti seu uelis esse deum;

Subdita iamque tibi est magni reuerentia fani

Atque eadem retines funera nostra manu.'

Conuenit hoc illis, quibus est permissa potestas,

An praestare magis seu nocuisse uelint.

24 Certamen longa protractum lite gerebant

Venator quondam nobilis atque leo.

Hi cum perpetuum cuperent in iurgia finem,

Edita continuo forte sepulcra uident.

Illic docta manus flectentem colla leonem

Fecerat in gremio procubuisse uiri.

Hic ouat adfirmans pictura teste superbum

3 sepulchri *codd. praeter CG* || 4 expositurus *G* || 5 at ornatis *Lachm.* | munera *BG*: numina *ceteri* || 7 Nunc ait ambiguum facies de mercibus omen (omen *om. P*) *codd.*, quod correxi (ambiguo iam *Lachm.*) || 8, 9 *del. Quietus* || 8 Nec scripsi: Cum *codd.* | mittere scripsi: munera (-re *B*) *codd.* | dispar] a *ex corr. V* | ait scripsi: agit *codd.* || 9 Et *codd.*: Seu *ς* | et me licet addere scripsi: seu malis (mauis *B*) tradere *codd.* | uiuis scripsi: diuis *codd.* || 10 seu uelis esse (uelisse *V m. 1*) *codd.*: seu posuisse *Withofius* seu deus esse uelis *Lachm. uu. 7—10 mercatori*, 11 et 12 *Baccho tribuens* || 11 iamque tibi scripsi: namque tibi *codd.* (neque tibi *A* nequitiae *PV*, qui est *om.*); nempe tibi *Lachm.* | nostri *A* magna *L* | fani scripsi: fati *codd.* (sati *P* facti *AG*) *Bacchi paraphrastes* || 13 promissa *V m. 1* premissa *T* cōmissa *B* || 14 En *W* | uelint — magis *B*

24 De uenatore et leone *ALR* || 1 longū protracta  $\equiv$  *B* protectum *P* || 3 Hii *BLP* Hic *R* | perpetuū (ū *ex corr. m. 2*) *B* || 4  $\equiv$  edita *W* | contigue *malim* | sepulchra *codd. praeter CG* || 5 flectere *A* || 6 procubuisse *P* || 7 Hic ouat scripsi: Scilicet *codd.* Hic calet *Lachm.* | aff. *codd. praeter PVW* | sculptura *paraphrastes* | supernum *Lachm.*

- Se fieri merito; nam domitam esse feram.  
 Ille graues oculos ad inania signa retorquens  
 10 Infremit et rabido pectore uerba dedit:  
 'Inrita te generis subiit fiducia uestri,  
 Artificis testem si cupis esse manum.  
 Quod si nostra nouum caperet sollertia sensum,  
 Sculperet ut docili pollice saxa leo,  
 15 Tunc hominem aspiceres oppresso murmure magno,  
 Conderet ut rabidis ultima fata genis.'

- Flens puer extremam putei conspexit in undam, 25  
 Vana super uacuis rictibus ora trahens.  
 Callidus hunc lacrimis postquam fur uidit obortis,  
 Quaenam tristitiae sit modo causa, rogat.  
 5 Ille sibi abrupti fingens discrimina funis  
 Sic auri queritur desiluisse cadum.  
 Nec mora, sollicitam traxit mens improba mentem:  
 Exutus putei protinus ima petit.  
 Paruulus exiguo circumdans pallia collo

8 merito *scripsi*: extinctam *codd.* | domitam *scripsi*: docet *codd.* || 9 gaues **V m.1** | oculos] ulos *ex corr. m. 2 V* otii **P** || 10 Ingemit **G** | rapido **PV** || 11 Inritat generis **PV m.1** (*Irrita ceteri codd.*) | subiit **B** | nostri **B ex corr. R V m.2** || 13 O si *paraphrastes* | sollertia **A** || 14 Sculperet **PVW** | pollice **PV m.1** || saxe **V m.1** || 15 oppresso *scripsi*: oppressum *codd.* expressum *Lachm.* | murmure **PV**; marmore in isto *Cannegieter.* || 16 Condere sub *idem* | rapidis **PV**

25 De puero et fure **A** De fure et poru **C** De puero et latrone **L** De latrone et puero **R** || 1 extrema **BG** | conspexit *scripsi*: consedit *codd.* | in undam **PV m.1 W**: ad undam *ceteri cum V m.2* (in ora **BG** ad oram **ς**) || 2 Vara *Guietus* | super patulis *Lachm.*; *uersus foede corruptus*; fortasse Vara super lacuis r. o. tr. || 3 Hunc calidus *Lachm.*, quo accepto malim lucris — obortis | abartis **B** || 4 tristitiae **P** || 5 fingens] it *supra* ens **A** | finis **W** || 6 Sic *scripsi*: Ac **CR** Atque *ceteri codd.* Hac *Froehnerus* | quaer. **V** | dissiluisse **ACGLR (V m.2)** delituisse **ς** || 7 sollicitum *Cannegieterus* sollicito *Lachm.* | traxit **B** | mens *Canneg.*: manus *codd.* | inpigra *Lachm.* | uestem **ς**

Sentibus immersus delituisse datur.

10

Fur post fallaci suscepta pericula uoto

Tristis ut amissa ueste resedit humi,

Dicitur his sollers uocem rupisse querellis

Et gemitu summos sollicitasse deos:

'Perdita, quisquis erit, post aequae pallia frendat,

15

Qui putat in liquidis quod natet urna uadis.'

26 Viderat excelsa pascentem rupe capellam,

Comminus esuriens cum leo ferret iter,

Et prior 'heus' inquit 'praeruptis ardua saxis

Linque nec hirsutis pascua quaere iugis,

Sed cytisi croceum per prata uirentia florem

5

Et glaucas salices et thyma grata pete.'

Illa gemens 'desiste, precor, fallaciter' inquit

'Securam placidis instimulare dolis.

Vera licet moneas monitisque pericula tollas,

Tu tamen his dictis non facis esse fidem:

10

Nam quamuis rectis constet sententia uerbis,

Suspectam hanc prauus consiliator habet.'

10 Ventibus **W** | immensis **A** || 11 Fur *scripsi*: Sed *codd.* | fallacis **V m.2** | uotis **PV** (uoti **V m.2**) uota **W** || 12 Tristis ut *Cannegieterus*: Tristior *codd.* || 13 sollers **A** | querelis *codd. praeter PV* || 14 gemitus **P** || 15 post aequae *scripsi*: post hac (hec **AV m.2** h $\equiv$ c **L**) bene *codd.* post haec bona *Lachm.* | frendat (uel cernat) *scripsi*: credat (-d& **V**) *codd.* || 16 om. **V** || petat — quae *Lachm.* | natat **CRW**

26 De capella et leone **ALR** De leone et capella **C** || 2 Cominus **V** || 3 Et purior **PV m.1** prius **B** | eus **V** heu **R** | inquit **PV** || 4 Inq; **W** | hyrs. **AV** irs. **B** || 5 cythisi **ABRPW** citisi **GL** cithisii **T** citici (s *supra alt. c m. 2*) **V** | florent **A** || 6 salicesalices **P** | thyma **W** tyima **P**: t(h)yma *ceteri* (ti *ex corr. m.2 V*) || 7 Ille **B m.1 PV m.1** | deprecor siste **R** | inquit **PV** || 8 Meturā **W** | insimulare *codd.*, *corr. paraphrastes* || 9, 10 *delet Lachm.* || 9 licet *ex licep V* | monitisque *scripsi*: maiora *codd.*, quo seruato celas *Froehnerus* || 10 in his **P** | nos **W** || 11 contet **P** constat **C** constant **A** | sentia **P** || 12 Suspecta haec *Lachm.* | prauus *scripsi*: grauidus *codd.* (ravidus **B**) | habes **ç**



Ingentem sitiens cornix aspexerat urnam, 27  
 Quae minimam fundo continuisset aquam.  
 Hanc enisa diu planis effundere campis,  
 Scilicet ut nimiam pelleret inde sitim,  
 5 Postquam nulla uiam uirtus dedit, admouet omnes  
 Indignata noua calliditate dolos;  
 Nam breuis inmersis adcrescens sponte lapillis  
 Potandi facilem praebuit unda uiam.  
 Viribus haec docuit quam sit prudentia maior,  
 10 Qua coeptum uolucris explicuisset opus.

Vincla recusanti dedignantique iuueno 28  
 Aspera mordaci subdere colla iugo  
 Rusticus obliqua succidens cornua falce  
 Credidit insanum defremuisse pecus,  
 5 Cautus et immenso ceruicem innectit aratro  
 (Namque erat hic cornu promptior atque pede),  
 Scilicet ut longus prohiberet uerbera temo  
 Neue ictus faciles ungula saeua daret.  
 Sed bos quom irato detrectans uincula collo  
 10 Inmeritam nocua calce fatigat humum,  
 Continuo euersam pedibus dispergit harenam,

27 De cornice (-nicula L) et urna AL De urna et cornice R ||  
 1 sciens V m.1 siens P | cornis V m.1 | asperat P | unam W ||  
 2 nimiam PV | conten. P || 3 Hinc PV m.1 | enixa G || 5 amouet  
 BL admonet PV m.1 ammonet T || 6 calid. V | dolor PV m.1 ||  
 7 puto iam | accr. BGLRT || 8 portandi PV m.1 || 9, 10 delet  
 Cannegieterus || 10 Quae BV | uolucris PP m.1 | explicuisset A;  
 haec uox corrupta

28 De iuueno et aratore A De rustico et iuueno CR De  
 iuueno calcitrante L || 1 resultanti G | que om. P (supra lin.  
 in G) || 3 obloquia A || 4 infremuisse C m.1 R || 5 immensae P  
 immense V m.1 || 6 Non erat s | haud pro hic Cannegiet. |  
 pruncior P || 7 uerberat (emo om.) P | themo T || 8 Siue W  
 hictus V | s&ua V m.1 | deret P || 9 bos quom scripsi: postquam  
 codd. (post C post R) | inuito Lachm. | detractans AB m.2 CRTW ||  
 10 nocua (uel patula) scripsi: uacua codd. (uacuo B m.1 T) uana  
 Lachm. || 11 arenam BLR

Quam ferus in domini ora sequentis agat.  
 Tunc hic infirmi squalentes puluere crines  
 Discutiens imo pectore uictus ait:  
 'Nimirum exemplum naturae derat iniquae,  
 Qua fieri posset quis ratione nocens.'

15

29 Horrida congestis cum staret bruma pruinis  
 Cunctaque durato stringeret arua gelu,  
 Haesit in aduersa nimborum mole uiator;  
 Perdita nam prohibet semita ferre gradum.  
 Hunc nemorum custos fertur miseratus in antro  
 Exceptum Satyrus continuisse suo.  
 Quem simul aspiciens ruris miratur alumnus  
 Vimque homini tantam protinus esse pauet;  
 Nam gelidos artus uitae ut reuocaret in usum,  
 Adflatas calido fouerat ore manus,  
 Donec depulso coepisset frigore laetus  
 Hospitis eximia sedulitate frui.  
 Namque hic agrestem cupiens ostendere uitam

5

10

12 Quam in d. aura ferens o. s. a. *Lachm.*; *puto* Quam in d. Boreas o. | agit **GL**, recte *puto* || 13 Tunc hic *Lachm.*: Tum (Tunc **BGT**) sic *codd.* | qualentes **A** || 14 p. uerba dedit **B** || 15 Nimirum **V m.1** | derat **A m.1 PV m.1**: claret **W** deerat *ceteri* || 16 Qua] a *supra ras.* **B** Qui **P** | possit **ACT** posses **S** | quis *scripsi*: cum *codd.* | nocent **A**

29 De uiatore et satyro **A** De uiatore et fauno **CR** De homine et satyro **L** || 1 cum — pruinis *ex corr. m. 2 V* | pruinās **P** || 2 Vincataque **S** | aruā **V** || 3 Nesit **P** | mole moluiator **G** || 4 Credita **W** | gradum ferre **B** || 5 custos nemorum **G** custos **P**; cultor *Cannegiet.* | misertus **B** miserat' (' a m. 2) **V** || 6 saturos (i *supra o m. 2*) **V** sayrus **B** | suos (i *supra o m. 2*) **V** || 7 om. **P** | aspexit **G**; adsidens *Lachm.*; *puto* accipiens | alumnus **CR** || 8 tanta **PV m.1** | protinuisse (-nus ese m. 2) **V**; pectoris esse *Lachm.* || 9 gelidus **PV m.1** | uitat **PV m.1 W** || 10 Affl. *codd. praeter PV* | callido **P** | fouerat *Lachm.*: soluerat **BGPTV** solueret *ceteri* | or& **V** || 11 Donec *scripsi*: Sed cum *codd.* (*post Sed rasura in V*) | latus **V m.1** | 12 sed utilitate **P** || 13 Iamque *Lachm.* | hic *scripsi*: illi *codd.* (ille **A**) | cupiens agrestem **G**

- Siluarum referens optima quaeque dabat,  
 15 Optulit et calido plenum cratera Lyaeo,  
 Laxet ut infusus frigida membra tepor.  
 Ille ubi feruentem labris contingere testam  
 Horruit, algorem rursus ab ore tulit.  
 Opstipuit duplici monstro perterritus hospes  
 20 Et pulsum siluis longius ire iubet:  
 'Nolo' ait 'ut nostris umquam successerit antris,  
 Tam diuersa duo qui simul ora ferat.'

- Vastantem segetes et pingua culta ruentem 30  
 Liquerat abscisa rusticus aure suem,  
 Vt memor accepti referens monumenta doloris  
 Vtlerius teneris parceret ille satis.  
 5 Rursus in excerpti deprensus crimine campi  
 Perdidit indultae perfidus auris onus.  
 Nec mora, praeuetitae segeti caput intulit horrens;  
 Sed uenia indignum fraus geminata facit.  
 Tunc domini captum mensis dedit ille superbis,  
 10 In uarias epulas plurima frustra secans.

14 queq; (q; *ex corr. m. 2*) **V** | daret *Lachm.* || 15 *Obt. codd. praeter CW* | crater **V m. 1** | lyeo uel lieo *codd.* (alreo **P**) || 17 Illi **P** | testea **P** || 18 Orruit **P** | algorem *Cannegiet.*: argenti *codd.* argentem *Neueletus* alanti *Lachm.* | russus **P** | tulit **BG**: fuit t suflat **W** suflat **CPRT** suflat **AV** gelat *Lachm.* || 19 Opstip. **W**: Obstip. *ceteri* (Ostip. **B** Obtip. **P** Ostup. **R** Obstup. **GL**) duplicit **V** | perterretus **P** -rit' (' *m. 2*) **V** | hopes **V m. 1** || 20 silius **P** || 21 succederat **T** successerat **W m. 1** || 22 Tan **A** Nam **W** | ore gerit **ς** (gerat *Lachm.*)

30 De sue et illius domino **A** De apro et quoquo **CR** De homine et porco **L** || 1 segete **B** | pingua **P** || 3 aperti **PV** | monum. **PVW** || 4 Alterius **PV m. 1W** | pasceret **C** || 5 excerpti *Guietus*: excepti *codd.* (exculpti **G**) | depressus **PV m. 1** deprehensus **T** dephensus (*sic*) **B** | gramine **B** crimina **P** || 6 perfudus **V** || 7 praeuetitae *scripsi*: praedite **PV m. 1** praedict(a)e *ceteri* praedator *Lachm.* || 8 Sed uenia *scripsi*: Poena sed *codd.* | insignem *Lachm.* | fraus gem. *scripsi*: quod gem. *codd.* (*nisi quod* congem. **BGR**) || 9 Tum **PV** Hunc **R** | dedi **P** | super his **P** || 10 Inuentas **PV** | frustra **PR m. 1** fusta **L** | secant **PV**

Sed cum consumpti dominus cor quaereret apri,  
 Inpatiens fertur quod rapuisse cocus,  
 Rusticus hoc iustam uerbo conpescuit iram,  
 Adfirmans stultum non habuisse suem:  
 'Nam cur membrorum demens in damna redisset  
 Atque uno totiens posset ab hoste capi?'  
 Haec illos descripta monent, qui saepius ausi  
 Numquam peccatis abstinere manus.

15

31 Ingentem fertur mus quondam paruus oberrans  
 Ausus ab exiguo laedere dente bouem.

Verum ubi mordaci confecit uulnera rostro,  
 Tutus in anfractus conditur inde suos.

Ille licet uasta toruum ceruice minetur,

5

Non tamen iratus quem petat esse uidet.

Tunc indignantem mus hoc sermone fatigans

Dispulit hostiles calliditate minas:

'Non quia magna tibi tribuerunt membra parentes,

Viribus effectum constituere tuis.

10

Disce tamen breuibus quae sit fiducia monstris,

Vt faciat quicquid paruula turba cupit.'

11 cum *ex corr. m. 2* V | cor] c *ex corr. V* | queret V *m. 1* ||  
 12 quod] cor V *m. 2* | coquus G coqus (c *supra* q) C; corripuisse  
 coquum *Wopkensis* || 13 si *rusticus diuersus est a coco, legas*  
 Is catus (*uel scito*) | copesc. B cumpesc. A || 14 Aff. *codd. praeter*  
 PV *m. 1* W || 15 dampna PV | sedisset C || 16 Ac C Ut R | ad A ||  
 17 illo B | monent *om. P* notant V || 18 a *ante peccatis addit*  
*Froehnerus* | abstinere P || 17 et 18 *delet Cannegieterus*

31 De mare et boue (tauro C) ACLR || 1 quondam V *m. 1* |  
 paruus V || 2 exguo P || 4 Ductus W | amfr. B | inble A ipse L  
 is pavidus W (*pro inde suos*) 5 et 6 *omittens* || 5 uastum (*om.*  
 toruum) V torua uastum P toruū (*uñ ex corr.*) B | minitur (*a*  
*supra i*) V || 6 petit B | esse] ipse L (*ille uulgo*) | uidit P ||  
 7 mus hoc *Witthofius*: iusto *codd.* || 8 Distulit *codd.*, *corr.*  
*Lachm.* | ostiles P, qui 9—11 *omittit* || 10 contribuere *Lachm.* ||  
 11 tamen] igitur G | monstris B; rostris *Froehnerus* || 12 Vt RW:  
 Et *ceteri* (Cū B) | facias *paraphrastes* | quicquid V || 11 et  
 12 *delet Cannegieterus*

Haerentem luteo sub gurgite rusticus axem

32

Liquerat et nexos ad iuga tarda boues,

Frustra dispositis confidens numina uotis

Ferre suis rebus, cum resideret, opem.

5 Cui rector summis Tirynthius infit ab astris

(Nam uocat hunc supplex in sua uota deum):

'Perge laborantes stimulis agitare iuuenos,

Et manibus pigras disce iuuare rotas.

Te quoque congressum maioraque uiribus ausum

10 Fas superos athlis conciliare tuis.

Disce tamen pigris non flecti numina uotis

Praesentesque adhibe, cum facis ipse, deos.'

Anser erat cuidam pretioso germine feta,

33

Oua ut quae nidis aurea saepe daret.

Fixerat hanc uolucris legem natura superbae,

Ne liceat pariter munera ferre duo.

5 Sed dominus, cupidum sperans uanescere uotum,

Non tulit exosas in sua lucra moras,

Grande ratus pretium uolucris de morte referre,

32 De aratore et bobus **A** De pigro tyrintium frustra orante **C** De homine et plastro **L** De rustico et boue **R** || 1 Horrentē **G** | rusticus *om.* **V m.1** || 2 et nexos] adnexos **V** || 3 Frustra **GR**: Frustraque *ceteri* (que *delent C, V m.2*) | dispositis **ACLRT** || 4 sideret **B** || 5 Cum **W** | tyrintius *uel* tirintius *similiterue codd.*, tiricintius (-cius) **CR** | fit **P** | abstris (*om.* ab) **B** || 7 iuuenos **P** || 8 leuare **L** tituare rotos **P** | 9 Te quoque (*uel* Tunc te) *editio Mediol. a. 1785: Tunc quoque codd.* || 10 Das **W** Fac (*s supra c*) **R** | superus **P** | athlis *scripsi*: animis *codd.* | consiliare **B** || 11 pigris **P** | fleti **P** || 12 adhibet um **P**; *fortasse dūm* || 12 ipse] esse **CR**

33 De anserē **A** De anserē oua aurea pariente **C** De anserē que mittebat aurea oua **L** De anserē et de suo dño **R** || 1 Anser erat] Ansera **P V m.1** | gemine **P** | feta **GT** foeta **L V W** (*sic fere et u. 10*) ferā **B** || 2 Oua ut quae *scripsi*: Ouaque cum **P** Oua que cumq. **V** Oua queq; **B** Ouaque quae *ceteri* | nidis *ex* nitidis, *ut uid.*, **G** uidis **P** | dabat **G** || 3—6 *delet Lachm.* || 3 *fortasse* fixit at || 4 Me **W** || 5 spirans **A** | cupidus — augescere *Wopkensis* || 6 Contulit **W** || 7 morte] mor **P** | referret **A**

Quae tam continuo munere diues erat.  
 Postquam nuda minax egit per uiscera ferrum  
 Et uacuum solitis fetibus esse uidet, 10  
 Ingemuit tantae deceptus crimine fraudis;  
 Nam poenam meritis rettulit inde suis.  
 Sic qui cuncta deos uno male tempore poscunt,  
 Iustius his etiam uota diurna negant.

34 Quisquis torpentem passus transisse iuentam  
 Nec timuit uitae prouidus ante mala,  
 Confectus senio, postquam grauis adfuit aetas,  
 Heu frustra alterius saepe rogabit opem.  
 Solibus exceptos saeuus formica labores 5  
 Distulit et breuibus condidit ante cauis.  
 Verum ubi candentes suscepit terra pruinas  
 Aruaque sub rigido delituere gelu,  
 Pigranimis tanto non aequans corpore nimbos  
 In propriis laribus humida grana legit. 10  
 Decolor hanc precibus supplex alimenta rogabat,

8 diuers **P** || 10 uidit **PV m.1** || 11 munere (*suprascr.* crimine) **W** || 12 retulit *codd.* praeter **A** (pertulit **B**) | malim ipse || 13 qui cuncta] quicumque **LPV** quicquq; **B** || 14 is **V** | uita **PV m.1** (dona *m.2*) | diurna **B** || 13 et 14 *delet Cannegieterus*

34 De cycada et formica **C** De formica et cicada **LR** || 1 Quisqui torpente **PV m.1** | transire **L** || 2 uita **P** || 3 Confectus **BG**: Collectus *ceteri* | gratius **V m.1** | aff. *codd.* praeter **PVW** (affugit **B** primitus fuit **P**) || 4 Ceu **W** | saepe] se **P** | rogabit **RT**: rogauit *ceteri* | etas (*suprascr.* opes) **B** || 1—4 *delet Cannegieterus* || 5 exceptos *scripsi*: ereptos *codd.* obreptos *uulgo* abreptos *Guietus* obreptans *Cannegiet.* erepens *Lachm.* | saeuus *scripsi*: hiemi *codd.*, nisi quod hieme **P** geme (hyemi *m.2*) **V** hyemes **W**; *sed nec solibus nudum stare potest et hiemis hinc melius abesse mentionem docent sqq.* || 6 Sustulit **g** Detulit *Lachm.* | arte *Frochnerus* || 8 hic incipit **K** | dilituere **PK** detulit aere **W** diligit uere **V m.1** || 9 Pigranimis (*ex* *Pigren. corr.* **T**) **KTV**: Pigra nimis *ceteri* | tanto (= tam paruo) *codd.*: tantos **C corr.** **G** | aequas **C m.1 PRV m.1** | nimbus **P** rüb; **V m.1** || 8 et 9 *delet Lachm.* || 10 laribus propriis *Lachm.* || 11 Discolor **A m.2 BC**

Quae quondam querulo ruperat arua sono:  
 Se quoque, maturas cum tunderet area messes,  
 Cantibus aestiuos explicuisse dies.

15 Paruula tunc ridens sic est adfata cicadam:

‘Nunc uitam pariter continuare ualent?

Mi quoniam summo substantia parta labore est,  
 Frigoribus mediis otia longa traho;

At tibi saltandi nunc ultima tempora restant,

20 Cantibus est quoniam uita peracta prior.’

Fama est quod geminum profundens simia partum 35

Diuidat in uarias pignora nata uices;

Namque unum caro genetrix educit amore,  
 Alterius odiis exsaturata tumet.

5 Coeperit ut fetam grauior terrere tumultus,

Dissimili natos condicione rapit:

Dilectum manibus uel pectore gestat amico,

Contemptum dorso suscipiente leuat.

Sed cum lassatis nequeat consistere plantis,

10 Oppositum fugiens sponte remittit onus.

Alter at hirsuto circumdans brachia collo

12 Qui **PV m.1 W** | condam **AP m.1** || 13 Sequeq; **B** | naturas **V m.1** maturos **Cm.1 KR m.1** | tonderet **A** dū c̄deret **G** | erea **Am.1** aurea **PV m.1** || 14 Dantibus **W** || 15 aff. *codd. praeter* **VW** || 16 Nunc (uel iam) *scripsi*: Nam *codd.* Num *Lachm.* | ualent *scripsi*: solent *codd.* pudet *Lachm.* dolet *Froehnerus* || 17 Mis **G** | laboret **A** est *om.* **B** || 19 saltanti **BPV m.2** (*sic*) || 20 *om.* **P** | Pastibus **W**

35 De simiae gemellis **C** Fabula de geminis foetibus symie **L** De simia et natis **R** || 3 genetrix *codd. praeter* **PV** | deducit **GL** educat **KR** ducit **P** || 4 Alteriusque **ς** | exturata **PV m.1** exaturata **CGT** || 5 Coeperat (a *ex corr. m. 2*) **V** | foetam (fetam) *plerique codd.* | tumultis **CR** || 6 condicione **BGT VW** || 7 gestit **PV m.1** || 8 Concoceptum **P** Contēptum (t̄ *ex corr. m. 2*) **V** || 9 nequii *editor Batauus* | plantis *om.* **P** || 10 Appositum *Heinsius* | figiens **P** | remisit **Cm.1 KPTV** | honus **BG** || 11 Alter *om.* **A** | at *uulgo*: ad **P** ab *ceteri omnes* | hyrs. **VW** yrs. **L** irs. **B** | brahia **P**

Haeret et inuita cum genetrice fugit.  
 Mox quoque dilecti succedit in oscula fratris,  
 Seruatus uetulis unicus heres auis.  
 Sic multos neglecta iuuant, atque ordine uerso 15  
 Spes humiles rursus in meliora refert.

36 Pulcher et intacta uitulus ceruice resultans  
 Scindentem adsidue uiderat arua bouem.  
 'Non pudet heus' inquit 'longaeuo uincula collo  
 Ferre nec expositis otia nosse iugis?  
 Cum mihi subiectas pateat decursus in herbas 5  
 Et nemorum liceat rursus opaca sequi.'  
 At senior, nullam uerbis compulsus in iram,  
 Vertebat solitam uomere fessus humum,  
 Donec deposito per prata liceret aratro  
 Molliter herboso procubuisse toro. 10  
 Mox uitulum sertis innexum respicit aris  
 Admotum cultro comminus ire popae.  
 'Hanc tibi tristis' ait 'dedit indulgentia mortem,  
 Expertem nostri quae facit esse iugi.

12 inuenta P inui~~ta~~ta R | generetrice P genit. *ceteri praeter*  
 V || 13 succidit A | nati G || 14 Seruatis B m.1 PV m.1 Seruitus  
 A m.1 | totiens ante uetulis addit G | heres (haeret W) *codd.*:  
 heris *Heinsius*; cf. L. *Muellerus d. r. m.* 342 || 15 neglecta  
 (-te P) PV: neglecta *ceteri* | ordi P || 16 refert] uocat G || 15 et  
 16 *spurios habet Cannegieterus*

36 De uitulo et boue (domato *add.* R) CR De uitulo re-  
 sultante L || 1 seruice V m.1 | refulgens *Lachm.* || 2 assidue *codd.*  
*praeter* K | arbu P || 3 piget *Cannegiet.* | inquit BP || 4 nec  
 om. P ne V m.1 | inpositis *Lachm.*, *malim* exutis || nosse] ferre  
 CR || 5 Cu P | pateant PV m.1 W | discursus *codd.*, *corr.* *Lachm.* ||  
 6 sursus G || 7 uerbis cū pulsus R cū uerbis pulsus B || 8 Certa-  
 bat W | solidam AT solida K, *euauit in C* | rursus *Lachm.* ||  
 9 seposito *idem* | per p&rata V || 10 toro] t *ex corr. m. 2* V  
 thoro BGLT || 11 sertis *Cannegieterus*: *sacris codd.* | innexū *ex*  
*-xus corr.* V || 12 cultrum R cultris B | comm. i.] *puto* tradere  
 colla (admoto c. c. i. popam *Heinsius*) | popae GKLT: *prope*  
*ceteri* || 13 testis CKR | agit V | dedit *om.* V (nunc m. 2 *add.*) ||  
 14 nostriq: V



- 15 Proderit ergo graues quamuis perferre labores,  
 Otia quam tenerum mox peritura pati.  
 Est hominum sors ista, magis felicibus ut mors  
 Sit cita, cum miseros uita diurna regat.

Pinguior exhausto canis occurrisse leoni

37

Fertur et insertis uerba dedisse iocis.

'Nonne uides duplici tendantur ut ilia tergo  
 Luxurietque toris nobile pectus?' ait.

5 'Proximus humanis ducor post ostia mensis,

6 Communem capiens largius ore cibum.

9 At tu magna diu moribundus lustra pererras,

10 Donec se siluis obuia praeda ferat.

11 Perge igitur nostris tua subdere colla catenis,

12 Dum liceat faciles promeruisse dapes.'

7 'Sed quo crassa malum circumdat guttura ferrum?'

8 'Ne custodita fas sit abire domo.'

13 Protinus ille grauem gemuit conlectus in iram

Atque ferox animi nobile murmur agit.

15 et 16 delet Lachm. || 16 tenera (a ex corr.) B | ox P |  
 pati om. P t ex corr. V || 17 et 18 delet Cannegieterus || 17 ita  
 ABV m. 1 | felicius KR felicior T | morsi P || 18 Fit P et (F ex  
 corr. m. 2) V Sic L (ut sit Mors cita s) | cum] quam GL | cū  
 ante uita V m. 1 iterauit || 18 pati ante regat erasum in R

37 De cane et leone ALR De leone et cane C || 1 et hausto  
 cani V m. 1 exausto K m. 1 || 2 insertus A m. 1 PV m. 1 | locis  
 VW iouis P || 3 tendatur L tenduntur CR | ut ex corr. V | dorso  
 L || 4 Luxor. AP || 5 ducor post otia (atia W) codd., corr. Wopken-  
 sius (duco piger o. Canneg. duco pasta o. Lachm.) || 6 Cummu-  
 nem A || sequentes in codd. uersus 7 et 8 post 10 Cannegieterus,  
 post 14 Barthius ponebant, ego post 12 traieci || 9—14 delet  
 Lachm. || 9 Sed tu B A te PV m. 1 | pererres PV || 10 se om.  
 in ras. B | fuit CKR || 11 Perget gitor P | nostris om. A | colla  
 tenis P || 12 promeruisse om. P || 7 quo (uel quid) Cannegieterus:  
 quod codd. | rasa Lachm. | circundant G circūdans B | gutture  
 PV m. 1 || 8 Nec CKR Te quid custodiā W | domo ex domus  
 V || 13 gemuit scripsi: gemitu codd. (-tū V m. 1) | collectus  
 codd. praeter P || 14 Pectoris immensi G | mobile V m. 1 | mur-  
 mor P -mor≡ (erasa a) V | ait R agens B

'Vade' ait 'et meritis nodum ceruicibus hic fer, 15  
 Compensentque actam uincola dura famem;  
 At mea non uacuis libertas uenditur antris:  
 Quamuis ieiunus quae libet arua peto.  
 Has illis epulas potius laudare memento, 20  
 Qui libertatem postposuere gulae.'

38 Dulcibus e stagnis fluuio torrente coactus  
 Aequeas praeceps piscis obibat aquas.  
 Illic squamigerum despectans improbus agmen  
 Eximium sese nobilitate refert.  
 Non tulit expulsum patrio sub gurgite phycis 5  
 Verbaque cum salibus asperiora dedit:  
 'Vana laboratis aufer mendacia dictis,  
 Quaeque refutari te quoque teste queant.  
 Nam quis eat potior, populo spectante probabo,  
 Si pariter captos humida lina trahant. 10  
 Tunc me nobilior magno mercabitur emptor,  
 Te simul aere breui debile uulgus emet.'

15 meritis] t *ex corr. m. 2* V | modum V *m. 1* | hic fer  
*scripsi*: infer *codd.* || 16 actam *scripsi*: tuam *codd.* (*om. R meam*  
 L) [dira AC, et (*v supra i*) W] | famen A || 17 et 18 *delet Lachm.* ||  
 17 mihi G | non *scripsi*: cum *codd.* | uenditur *scripsi*: redditur  
*codd.* (reditur P retiditur R) || 19 illas PV *m. 1* | potius *om. V*,  
*unde m. 2 post memento addit frequenter* || 20 praeposuerunt  
 GKR || *in u. 20 desinit B (fab. 38 addidit m. rec.)*

38 De pisce et phoca (focis C) AC De flumine et pisce R  
 De pisce fune in mare L || 1 e *om. P* in V e st *supra lin. W*  
 est agnis K | coactis CKR || 2 Praeceptum aequeas G Aequeas  
 V *m. 1* | abibat P abit V (*adibat m. 2*) | aquis PV *m. 1* || 3 disp.  
 P despectus CKR | *inpr.*] fluminis G || 4 refer V *m. 1* || 5 expul-  
 sum] *malim exultans (explosam p. se Lachm.)* | sub gite K |  
 phycis *Cannegieterus*: phoecis CK phoetis PW f&is V *m. 1* (picis  
 et focas *m. 2*) phocas AR phocas GLT || 6 Verba quae V Ter-  
 que W | com A | sociis G; probris *Withofius salsis Lachm.* ||  
 7 Una P | aufert W | mendacia PT | dicis V *m. 1* || 8 refuturi  
 tu A || 9 eat *scripsi*: erit *codd.* sit *Lachm.* | populo potior L ||  
 11 magna V *m. 1* W || 12 Me W | mul V *m. 1* | erae V *here G* |  
 emit APTV *m. 1* W

- Vouerat adtritum quondam per proelia miles 39  
 Omnia subpositis ignibus arma dare,  
 Vel quae uictori moriens sibi turba dedisset  
 Vel quicquid profugo posset ab hoste rapi.  
 5 Interea uotis fors adfuit, et memor arma  
 Coeperat accenso singula ferre rogo.  
 Tunc lituus rauco deflectens murmure culpam  
 Inmeritum flammis se pretium esse docet.  
 'Nulla tuos' inquit 'petierunt tela lacertos,  
 10 Viribus adfirmes quae tamen acta meis;  
 Sed tantum suetis ex cantibus arma coegi,  
 Hoc quoque submisso (testor ut astra) sono.'  
 Ille reluctantem flammis crepitantibus addens  
 'Hoc te maior' ait 'poena dolorque rapit;  
 15 Nam licet ipse nihil possis temptare nec ausis,  
 Saeuior hoc, alios quod facis esse malos.'

Distinctus maculis et pulchro corpore pardus 40  
 Inter consimiles ibat in arua feras,

39 De milite arma cremante **A** De milite ueterano **C** De milite et lituo (arma) **LR** || 1 Nouerat **W** | attr. *codd. praeter PVW* | praelia **A** || 2 supp. *codd. praeter PV* || 3 tuba **A** || 4 oste **P** | rapi *Cannegieterus*: capi *codd.* || 5 fors *Wopkensis*: sors *codd.* | aff. *codd. praeter PVW* || 6 accenso *codd. praeter PV* | iugo **CK** rogo *supra ras. m. rec. R* || 8 se docet esse prius *codd., correxi* (Indignum f. s. d. e. piis *Canneg.* s. d. ipse peti *Lachm.*) || 9 Nulla inquit tuos **K** || 10 adfirmoes **A** affirmans (e *supra an L*) **GL** | mens **P** || 11 suetis ex *scripsi*: uentis et *codd.* (tant... entis et **K**) uanis ego *Lachm.* || 12 summisso **GTW** | ut ego: et *codd.* at *Lachm.* | arma **CR** || 13 reluctantem *editio uetus*: resultantem *codd.* | acdens **K** || 14 Hoc *Lachm.*: Nunc *codd.* | tu **V m. 1** | Nunc ait o maior **G** | manet *Lachm.* || 15 posse **PV m. 1 om. W** | ausis *Wopkensis*: ausus *codd.* (ausas, ut *uid.*, **W**) || 16 facit **C** | malum **PV m. 1**

40 De pardo et uulpe (leone **R**) **ALR** || 1 corpore *om. V* (*unde m. 2 post pardus addit amictu*) pectore **GRTW** || 2 in arua **A corr. V m. 2**: in ara **V m. 1** in ira **A m. 1 CKW** mira **P** inire **GLRT** abnuat ire *Lachm.*

Sed quia nulla graues uariarent terga leones,  
 Protinus his miserum credidit esse genus.  
 Cetera sordenti damnans animalia uultu 5  
 Solus in exemplum nobilitatis erat.  
 Hunc arguta suo gaudentem uulpis amictu  
 Corripit et uanas adprobat esse notas:  
 'Vade' ait 'et pictae nimium confide figurae,  
 Dum mihi consilium pulchrius esse cluat, 10  
 Mirenturque magis quos munera mentis adornant,  
 Quam qui corporeis enituere bonis.'

41 Impulsus uentis et pressa nube coactus  
 Ruperat hibernis se grauibus imber aquis;  
 Cumque in perfusas manaret turbine terras,  
 Expositum campis fictile pressit opus  
 (Mobile namque lutum tepidus prius instruit aer, 5  
 Discat ut admoto rectius igne coqui).  
 Tunc nimbus fragilis perquirat nomina testae.  
 Inmemor illa sui 'amphora dicor' ait;  
 'Nam me docta manus rapiente uolumina gyro  
 Molliter obliquum iussit habere latus.' 10

---

3 Et quia *uulgo* | leonis **P** || 4 is **W** | reddidit **PV m. 1** |  
*in u. 4 desinit R* || 5—12 *om. P* || 5 clamans **A** dampnans **V**;  
 temnens — cultu *Lachm.* (uultus **W**) || 7 suo *Hauptius*: nouo  
*codd.* | uulpes **GTV m. 2** || 9 *appr. codd. praeter VW* || 9 Vnde  
**W** | figurae *Cannegieterus*: iuuentae *codd.* || 10 cluat *scripsi*:  
 queat (quaeat **V**) *codd.* || 11 Miremurque *codd., correxi* | mentis]  
 nostros **C** || 11 et 12 *delet Canneg.*

41 De imbrae et fictilibus uasis **A** De olla cruda a fluuio  
 rapta **C** De amfora **L** || 1—14 *om. P* || 1 Imp. **GLW** || 2 hibernis  
 — hymber **W** || 3 Quoque **A** (*unde Quomque Froehnerus*) | in  
 perfusas *scripsi*: per effusas *codd.* (fussas **A** effusos **V m. 1**) per  
 offusas *Cannegiet.* per effossas *Lachm.* | manaret *scripsi*: stagna-  
 ret *codd.* regnaret *Canneg.* || 4 Positum **A** | *puto* prendit || 5  
 luētum **V** || 6 amoto **G m. 1** | igni quoque **L** || 7 perquirens **G**  
 perquirat **T** | nomine **V m. 1** || 8 sua **V m. 1** || 9 Nam *edd.*: Nunc  
*codd.* | giro *fere codd.* (coctū **W**)

'Hactenus hac' inquit 'liceat constare figura:

Nam te subiectam diluet imber aquis.'

Et simul accepto violentius amne fatiscens

Pronior in tenues uicta cucurrit aquas

15 Infelix, quae magna sibi cognomina sumens

Ausa foret tantis nubibus ista loqui.

Haec poterunt miseros post haec exempla monere,

Subdita nobilibus ut sua fata gemant.

Forte lupum melior cursu deluserat aedus,

Proxima uicinis dum petit arua casis;

Inde fugam recto tendens in moenia cursu

Inter laurigeros adstitit ille greges.

5 Impiger hunc raptor mediamque secutus in urbem

Temptat compositis sollicitare dolis:

'Nonne uides' inquit, 'comptis ut uictima templis

Inmiti armentum morte cruentet humum?

42

11 inquit ceat contare **V** *m. 1* | hanc — figuram **G** || 12 lam **W** | diluat **V** *m. 1* deluet (i *supra pr. e*) **C** | inber **A** humber **W** | aquis **V**: ait *ceteri* (agens **G**) || 13 fatiscens] i *ex corr.* **V** || 14 teneras **C** niueas **L** | uita **V** uecta **L** | cucurrit **A** || 15 et 16 delet *Lachm.* || 15 Infelixq: magno sibi (o s *ex corr. m. 2*) **V** || 16 foret tantis **ς**: pharetratis **CGP** faretratis *ceteri* foret atris *Wopkensis* || 17 posthac **CGTW** | manere **V** *m. 2* || 18 nobilius **C** | facta **PVW**

42 De lupo et hedo **AL** || 1 deluderat **W** | h(a)edus *codd. praeter PV* || 2 terit *Cannegiet.* | cauis **C** cassus **V** *m. 1* || 3 tendens] d *supra lin.* **T** || 4 Iter **P** | laurigeros **PV** *m. 1* **W**: lanigeros *ceteri cum* **V** *m. 2* | asst. **T** ast. **ACL** const. **G** | reges **W** || 5 Impinger **A** | metamq; secutis **V** *m. 1*; mediam sectatus *Guietus* mediam usque *Froehnerus* || 6 Temptato compositos **V** *m. 1* compositas **P** | dolis] do *m. 2 supra lin.* **V** || 7 inquit **P** | comptis *scripsi*: cunctis *codd.* sanctis *Cannegiet.* | ut *om.* **P** || 8 Immiti **G**: Inmitē (Imm.). *ceteri codd.* (-ttere **A**) | armentum (uel hoc genus) *scripsi*: regimens **P** et (s *erasa*) **V** regemens **T** iregemens **W** redimens **CL** reuomat **A** tristis **G** pecus hoc *Canneg.* (interiens *Lachm.* aere ruens *Froehnerus*); non placet aere gemens | cruentat **PV** cruenta **W** cruenta **AC** | thimum **A** thimum **W** dumum **C** himum **P** mum **V** *m. 1*

Quod nisi securo celeras te reddere campo,  
 Ei mihi, uittata tu quoque fronte cadis. 10  
 Ille refert: 'mihi qua metuis, precor, exue curam  
 Et tecum uiles, inprobe, tolle minas;  
 Nam satius, sacrum diuis fudisse cruorem  
 Quam rabido fauces exsaturare lupo.  
 Sic quotiens duplici subeuntur tristia casu, 15  
 Expedit insignem promeruisse necem.

---

9 Quo **G** | celeras *scripsi*: ualeas *codd.* properes *Cannegiet.* ||  
 10 Ei **G**: Hei *ceteri* (Heu **CLT**) | tibi **G** | uittata **PV** | cades **AGV**  
*m. 2* || 11 refer **V m. 1** | mihi qua (*uel* qua mi) *scripsi*: modo  
 quam (qui **W**) *codd.* mihi quod *Lachm.* | metis **PV m. 1** | exue **S**:  
 exime *codd.* | urã **A** || 12 *impr. codd. praeter PV* || 13 satius  
*Batauius*: sat erit *codd.* (poteris **PV**, *unde* potius *conicias* *glos-*  
*sam fuisse*) || 14 fauces rabido **L** | rapido **PV** | exsaciare **P** *exa-*  
*turare CGV* || 15 subtrahitur (-hit **V**) tristicia (*ci del. V m. 2*) |  
 casu **PV** (**V m. 2** *quid uoluerit non claret*) || Explicit liber Auiani  
 poetae **C** Explicit liber Auiani tractatu fabularum **L** Finit liber  
 Auiani **G**

---

XLVI.

INCERTI CARMEN DE PONDERIBVS ET  
MENSVRIS.

Pondera Paeoniis ueterum memorata libellis  
Nosse iuuat: pondus rebus natura locauit

XLVI extat in duabus codicum familiis, quarum unam longe meliorem **A** conformat Vindobonensis 16 (olim Bobiensis) saec. VIII (fol. 48 et 49 uu. 1—155, fol. 70 a m. 3 uu. 156—208) cum titulo De ponderib; (post Endlicherum iterum mihi contulit **I. Huemerus**); alteram familiam peiorem usque ad u. 163 aquis pertinentem, quam **B** significauit, continent libri hicc: Parisinus 7498 saec. IX fol. 109 a me conlatus cum titulo Remi Fauini epta de ponderibus ex sensu eiusdem clari oratoris [scil. praecedat **Rufinus**] ad symmachum metrico iure missa incipit (significauit **m**); porro Parisinus 7496 saec. IX fol. 246 et 249 sine titulo a **Riesio** conlatus (= **p**); tum **Guelferbytanus Gud.** 132 saec. X a me conlatus sine inscriptione (= **b**); deinde **Guelferbytanus Gud.** 64 saec. X a **Hultschio** conlatus cum titulo Remi fauini de ponderibus et mensuris (= **c**); denique **Vossianus l. q.** 33 saec. X fol. 115 a me conlatus cum titulo Itē prisciani lib de ponderibus et mensuris ex opere rufinī ut fauiani: I. de ponderibus et mensuris, quo in libro manus 2 cum **A** conspiciens summi est momenti (= **u**); praeterea ad hanc familiam plurimi alii libri redeunt supradictis simillimi et ex parte **Prisciano** carmen attribuentes; cf. **Guil. Christius mus. Rhen.** XX p. 64 sqq., **Frid. Hultschius**, metrol. script. rell. II p. IX et 26, **L. Muellerus Fleckeis. ann. a.** 1866 p. 563.

1 peonis **A** (sed corr. m. 2), **u** (poeniis c poeniis c m. 2) ||  
2 rerum (b: suprascr. m. 2) **A** rerum c | locabit **A** m. 1

Corporeis, elementa suum regit omnia pondus:  
 Pondere terra manet, uacuis quoque ponderis aether  
 Indefessa rapit uoluentis sidera mundi. 5  
 Ordinar a minimis, post haec maiora sequentur.  
 Nam maius nihil est aliud quam multa minora.  
 Semioboli duplum est obolus, quem pondere duplo  
 Gramma uocant, scriplum nostri dixere priores.  
 Semina sex alii siliquis latitantia curuis 10  
 Attribuunt scriplo, lentis uel grana bis octo,  
 Aut totidem speltas numerant tristesue lupinos  
 Bis duo; sed si par generatim his pondus inesset,  
 Seruarent eadem diuersae pondera gentes.  
 Nunc uariant; etenim cuncta haec non foedere certo 15  
 Naturae, sed lege ualent hominumque repertis.  
 Scripla tria dragmam uocitant, quo pondere doctis  
 Argenti facilis signatur nummus Athenis;  
 Olceque ab dragma non re sed nomine differt.  
 Dragmam si gemines, erit is quem dicier audis 20  
 Sicilicum: dragmae scriplum si adiecero, fiet  
 Sextula quae fertur; nam sex his uncia constat.  
 Sextula cum dupla est, ueteres dixere duellam.

3 Corpor<sup>is</sup> u || 4 uacuis A m. 1 || 7 nihil] hi *supra lin.* A  
 (sic) | minora A m. 1 (at minora u m. 2): minuta A m. 2 B ||  
 8 Semiobolū (ū *supra lin.*) u || 9 Gramma m. 3 ex dragma corr.  
 A | scriplum A m. 1: scripulum A m. 2 B (nisi quod pauci B  
 scrupulum) || 11 adtribuunt ex attribuo corr. m. 2 A | scriplo A:  
 scripulo (scrup.) B | uel grana bis A: uergantur in B (in om. p  
 ueraciter u) || 13 Biduo bcp (corr. in b m. rec.) || 14 diuersa p ||  
 15 etenim B: et cum (·n· = enim m. 2 *suprascr.*) A | haec A  
 (h u *supra lin.*): om. B | non A n̄ u: nunc B | cepto (r *supra p*)  
 u || 16 reptis u || 17 in ras. m. 2 u | Scripla Au: Scripula B  
 (In scripulis trinis m) | namque *add.* p | tria ex ria m. 3 corr.  
 A | uocitant A: om. B faciunt u m. 2 | quo A: quam B qua u  
 m. 2 || 18 facile A | ethaenis p ≡≡≡ aenis (ae *ex corr.*) u aenis  
 bm | Olce quae Ac Olcae quae bm | a ≡≡ (b *erasa*) A: a B (om. b  
 ad c) || 20 aderit bm | is A, u m. 2: om. B || 21 Silicum A Si-  
 cilicus (-lius u) B | scripulum A m. 2 B (scrup. b) | adiecero]  
 e *prior supra lin.* A || 22 constat p



- Vncia fit dragmis bis quattuor; unde putandum  
 25 Grammata dicta, quod haec uiginti et quattuor in se  
 Vncia habet; tot enim formis uox nostra notatur,  
 Horis quot mundus peragit noctemque diemque;  
 Vnciaque in libra pars est quae mensis in anno.  
 Haec magno Latio libra est gentique togatae;  
 30 Attica nam minor est; ter quinque ec denique dragmis  
 Et ter uicenis tradunt explerier unam.  
 Accipe praeterea, priuo quam nomine Grai  
 Mnam uocitant nostrique minam dixere priores.  
 Centum hae sunt dragmae; quod si decerpseris illis  
 35 Quattuor, efficies hanc nostram denique libram;  
 Attica quae fiet, si quartam dempseris unam.  
 Cecropium superest post haec uocitare talentum  
 Sexaginta minas, seu uis, sex milia dragmas,

---

24 IIII A quattuor u (*semper*) || 25 Grammata *ex* Dragmata  
*corr.* A Gramma bc | et A (u m. 2): om. B | quattuor u (*non* A)  
 || 27, 26 *ponit* A, *sed litteris* b a *appositis corr.* || 26 tot enim  
 — 27 diemque m. 2 *add.* u | totidem f. c | nostra] una p nāq:  
 m (greca A mg. m. 3) || 27 in se *ante* horis A, *deleuit* m. 2 |  
 quod A m. 1 c || peraget A m. 1 || 28 Uncia quae bcm | ē *supra*  
*lin.* A est — anno a m. 2 *add.* u | anno A, u m. 2: annum B ||  
 29 magna m || 30 nam — dragmis a m. 2 u | quinque ec *scripsi*:  
 quinque haec (an m hanc b) B *quinis ex* quinques ad (t *supra*  
 d) *corr.* A, *cuius mgo* m. 3 quinque hac, quinque (om. haec) u  
 m. 2 || 31 uigenis mb | unum b || 32 priuo *scripsi*: paruo AB  
 patrio *Vinetus* || quam nom.] cognom. c | grai Abu: gradi mp  
 grandi c || 33 Mnam A m. 2 *corr.*, bm: Nam A m. 1 *cum* cpu |  
 nostriq; minā d. priores A m. 2 *supraser.*: quā d. duellā A  
 nostri quam (om. b, *erasit* u) minam (mnam bc) d. priores B ||  
 34 haec c om. u | erunt cpu | quae si decerpseris (mgo m. 3  
 detraxeris) A | decepseris c || 36 quae m. 2 u | unam *Vinetus*:  
 enam u *in ras.* m. 2 emnam AB ei mnam *Schenkelius* || 37 *bis*  
 a m. 2 *et in textu et in marg. inferiore habet* u (*in textu sic*:  
 Nam superē magnum p. h. doc. t.) | Cecropum (*sic*) b Cecropeū  
 p Cicropeū m | superē A | uocitare u mg. m. 2: uocare A (mgo  
 m. 3 *dixisse*) docuisse B || 38 Sexaginta A (u m. 2): Sex B |  
 mina ≡ (s *supra ras.*) u minis A m. 1 mnas *Vinetus* | uis m:  
 bis AB (se ubis u) | milia (*sic*) dragmis (a *supra* i) A

Quod summum doctis perhibetur pondus Athenis;  
 Nam nihil his oboloue minus maiusue talento. 40  
 Nunc dicam, solidae quae sit diuisio librae  
 Siue assis (nam sic legum dixere periti),  
 Ex quo quod soli capimus perhibemur habere,  
 Dicimur aut partis domini pro partibus huius.  
 Vncia si librae desit, dixere deuncem; 45  
 Ac si sextantem retrahas, erit ille decuncis.  
 Sed nullum reliquo nomen semuncia certum  
 Dempta dabit, nec quae est huius sescuncia triplex.  
 Dodrantem reliquum uocitant quadrante retracto;  
 Cumque triens desit, bessem dixere priores. 50  
 Idem septuncem dempto quincunce uocarunt.  
 Post haec semissis solidi pars maxima fertur;  
 Nam quae dimidium superat, pars esse negatur,  
 Vt docuit tenui scribens in puluere Musa.  
 Cetera dicta prius, quibus est semuncia maior. 55

39 summus **cmp**, in -mū corr. u | ethaenis p aeneis **bm**  
 ≡ aenis (a ex corr.) u || 40 oboloue **A**: obolone **B** (ne om. u  
 minus est in ras. exhibens) | talento **A**: talentum **B** || 42 Siue  
 uulgo: Seu **AB** || 43 soli] signo / supra o posito respondet in  
 mg. m. 3 di **A** | cepimus **A** m. 1 coepimus u | peribemur **A** m. 1  
 || 44 Dicimur **A** m. 1 u: Dicimus **A** m. 2 **B** | domini — huius  
 m. 2 u | usus pro huius **c** || 45 nam librae si **m** | desit **A**: deest  
**B** | deuncem (te suprascr.) **A** || 46 Ac si (Assis **c**) **B**: Acxi (mgo  
 m. 3 at si) **A** | extantem **c** | retrahas **A** m. 2, **bm**: detrahas **A**  
 m. 1, **cpu** | deuncis **A** m. 1 || 47 reliquo — nomen m. 2 u |  
 reliquo **A** || 48 Dempto **b** | nec quae est *Wernsdorfius*: neq. ē  
 (mg. m. 3 nūq. ē) **Ap** neque enim est **cm** neque inest **b** nāq; ē  
 — triplex in ras. m. 2 u quaeque est *Gronovius* | huius **B**:  
 om. **A**, unde conicio neque semuncis sescuncia, ut uocis semun-  
 cis solitum compendium pro ē acceptum sit | sexuncia (sc supra  
 x) **A**: sexcuncia (-ctia **b**) **B** || 50 defit **p** | bessem **c**: besen ex  
 uesen corr. **A** besen **bp** bessem **m** bissē u || 51 septuncem **A**:  
 septunce (-cem **c**) est **B**; est in u erasum | q<sup>i</sup>cmq. (incunce su-  
 praser. m. 2) **A**: cincūq; (quicūq; **m**) **B** | uocarint u, corr. m. 2  
 | 53 que dimedium **A** m. 1 | q̄ m. 2 ex q; corr. u || 54 tenuis  
**A** m. 1 || 55 esset uncia (t ex corr., suprascr. ē sem) **A**

Haec de ponderibus; superest pars altera nobis.  
Vmida metiri, seu frugum semina malis.

Cuius principio nobis pandetur origo.

Pes longum in spatium latoque altoque notetur,

60 Angulus ut par sit quem claudit linea triplex,

Quattuor et medium quadris cingatur inane:

Amphora fit cybus hic, quam ne uiolare liceret,

Sacrauere Ioui Tarpeio in monte Quirites.

Huius dimidium fert urna, etiam ipsa medimni

65 Amphora, terque capit modium; sextarius istum

Sedecies haurit, quot soluitur in digitos pes.

At cotylas, quas si placeat dixisse licebit

Eminas, recipit geminas sextarius unus,

Quis quater adsumptis fit Graio nomine choenix.

70 Adde duos, chus fit, uulgo qui est congius idem,

E quo sextari nomen fecisse priores

Crediderim, quod eos recipit sex congius unus.

At cotyle cyathos bis ternos una recepat.

57 Vmida **A**pu: Humida *ceteri* | malis **A**: mauis **B** || 58 pandatur u m. 2 || 59 longū in spatiū *scripsi*: longo (o ex corr.) in spatiū **A** longo spatio **B** (*habetne c in ?*) | altoque **A**: om. **B** (*R p mgo*) | notatur **A** m. 2 | latoq; notetur in (*supra lin. m. 2*) anglo (*lo ex corr.*) u || 60 Angulus om. u Angelus **A** m. 1 | ut **A** (u m. 2): et **B** | par **A** u pars **bm** | linia **s** || 61 quadris medium **bm** || 62 Amphora **A** Anfora u, *qui fit m. 1 om.* | cybus **A**: cuius **B** (cibus, b ex corr., u) cubus *uulgo* | hic om. **m** || 63 arpeio u || 64 dimedium **Am** | fert urna etiam *scripsi*: fertur nam in fert urna ut m. 2 corr. **A** fertur nam ut **B** (uelut pro nam ut **m**) fert urna ut et *uulgo* | ipsā edemni (**m supra ed m. 2**) **A** || 65 modius **m** | sextarius u || 66 aurit **A** m. 1, u | quot **A** m. 2, **m**: quod **A** m. 1 **B** | indirit oспes **A**, corr. m. 2 || 67 Ad **A** | cotilas **B**, et sic m. 2 ex collitas corr. **A** | quasi **c** || 68 Emina **A** m. 1 || 69 Quis *Endlicherus*: Qui **AB** | adsumptis (u *supra i m. 2*) **A**: assumptus **B** | graia — cenis (x *supra s*) **A** || 70 chus ex huius m. 2 **A** chys **b** (*sic*) || 71 Aeque (**A** *suppuncta*) **A** **A** quo u | sextarii **Acpu** || 72 recipit **A**: capiat (-ptet p -pit et c) **B** | unas **p** || 73 cotilein **A** cotila (-las m) **B** | cyatos (*h supra cy*) **A** ciatos **bm** u (*suprascr. p*) batos **cp** | uix **A**, corr. m. 2

Sed cyatho nobis pondus quoque saepe notatur.  
 Bis quinae hunc faciunt dragmae, si adpendere malis: 75  
 Oxybaphon fiet, si quinque addantur ad istas.  
 At mystrum cyathi quarta est; sed tertia mystri  
 Quam uocitant chemen, capit haec coclearia bina.  
 Quod si mensurae pondus componere fas est,  
 Sextari cyathus pars est quanta uncia librae; 80  
 Nec non oxybaphi similis sescuncia fiet,  
 Sicilicumque tibi mystro simulare licebit.  
 Coclear extremum est scripulique imitabitur instar.  
 Attica praeterea discenda est amphora nobis  
 Seu cadus: hanc facies, nostrae si adieceris urnam. 85  
 Est et bis decies quem conficit amphora nostra  
 Culleus: hac maior nulla est mensura liquoris.  
 Est etiam terris quas aduena Nilus inundat  
 Artaba, cui superest modii pars tertia post tres,

74 chyato **A**: deciatio **bm** de bato **cpu** (*hic mgo m. 2* ciato, *ut et p suprascr.*) | quoque **A** (*u m. 2*): *om.* **B** || 75 Bis *in Vix m. 2 corr.* **A** | nunc **cp**, *om. m et, in ras.*, **u** | dracmę **c** | appendere **B** | malis **A**: uelis (*uelles m*) **B** || 76 Oxybafon *ex hoc sibafon corr.* **A** Oxibafũ **m** *et (i ex corr.)* **u**: Oxabafum **bcp** | fiet **A** (*u ex corr.*): fient **B** (*facient b*) | si *in ras.* **u**, *om. p*, *post quinque c* || 77 *om. A*, *add. mgo m. 3* | Ad **bc** | mistrum **u** | cyati **mp**: ciati **Abcu** | sed **A**: at **mp** ad **cu a b** | mustri **c** mistri **u** (*semper*) || 78 chemen (*ch in ras.*) **A**: cyamen **bmp** ciamen **c gam** **u** | coclearia **A** || 79 pondus **A**: *om.* **B** | comp. **A**: comp. *uel cōp.* **B** || 80 Sextari *Hultschius*: Sextario **B**, *et sic ex* si sextarios *m. 2 corr.* **A** | chyatus **A** ciatus *uel cyatus* **B** | quanta *scripsi*: quae **AB** quā *Parisinus 12117 saec. XI* quae est *in ras. m. 2* **u** || 81 oxybaphi *ex hoc sebaphi corr.* **A** oxibafi **bm** exobafi **pu** exobafit **c** | uncia *in sexcuncia (s supra x) corr.* **A** sexcuncia **m** sexcunctia **b** sexuncia **cp** excuncia (*c prior m. 2 supra lin.*) **u** || 82 Sicilicumque **cm** Sici<sup>≡</sup>culūq; **b** | mistro **A m. 1** | simulare **b** *et (i alt. ex corr.)* **u** || 83 coclearę **A** | quae **bcp**; scriplique *uulgo* || 84 Attico **c** | discenda] *s a m. rec. punctata* **A** | anphora **A** || 85 hunc **u** | facies *in ras. m. 2* **A** | urnā *in ras.* **u** urnā est **b** una **cp** || 86 Est *m. 2 add.* **u**, *om. b* | quae confit **c** || 87 Culleu<sup>≡</sup> **p** | hac **A m. 2**, **b**, **u m. 2**: hanc **A** ac **B** | maioris **A**, *corr. m. 2* nulla est maior **bm** || 89 Arta *ua* **A**, *corr. m. 2* | superest **A m. 1**: superat **A m. 2** **B**

90 Namque decem modiis explebitur artaba triplex.  
 Illud praeterea ueteres perhibere memento,  
 Finitum pondus uarios seruare liquores.  
 Nam librae, ut memorant, bessem sextarius addit,  
 Seu puros pendas latices seu dona Lyaei.  
 95 Addunt semissem librae labentis oliuae  
 Selibramque ferunt mellis superesse bilibri.  
 Haec tamen adsensu facili sunt credita nobis:  
 Namque nec errantes undis labentibus amnes  
 Nec mersi puteis latices aut fonte perenni  
 100 Manantes par pondus habent, non denique uina,  
 Quae campi et colles nuperue aut ante tulere.  
 Quod tibi mechanica promptum est deprendere Musa.  
 Ducitur argento tenuiue ex aere cylindrus,  
 Quantum inter nodos fragilis producit harundo,  
 105 Cui cono interius modico pars ima grauatur,  
 Ne totus sedeat totusue supernatet undis.  
 Lineaque a summo tenuis descendit ad imam  
 Ducta superficiem, totidemque in frusta secatur,

90 modios *in ras.* *m.* 2 **A** modii **c** | explebit **A**, *corr.* *m.* 2  
 | triplex *ante ras.* *m.* 2 **u** || 91 *ante* Illud *ras.* *in* **u** | ueteres  
*mg.* *m.* 2 **u**: ueteris **A** *om.* **B** | perhibere **A** (per *ex corr.* **u**):  
 cohibere **B** (coniuere **b**) || 92 serua **p** || 93 besēm **A** bissē **u** ||  
 94 plēndas **A** p<sup>≡</sup>endas **u** | liei (lyei) **B** || 95 semisse Tibrae **p** |  
 oliuae **A**: oliui **A** *m.* 2 *cum* **B** (aliui **p** aliui<sup>≡</sup> **u**) || 96 Selibr.  
**Ab** (*u ex corr.*): Sedlibr. **cm** Seulibr. **p** | melli **p** | libri **bc** (*hic*  
*ante superesse*) bibri **u** || 97 assensu **B** (asensu **bm**) | facilis (*om.*  
*sunt*) **cmp**, *u m.* 1 || 98 errantis **A** *m.* 1 || 99 putei **B** | forte **A**  
*m.* 1 | perhenni **u** || 100 Manentes **A** *m.* 1, **c** || 101 *a m.* 2 *in mg.*  
*repetit* **u** | et colles **A** (*sic*), *u m.* 2 *mg.*: aut colles **B** | nuper  
 dant tanta **u** *in textu* | aut tante **c** || 102 mecanica **A** *m.* 1 |  
 promptum **u** | deprehendere **cp** || 103 Ducitur **A** *m.* 2, **bm**: Dici-  
 tur **A** *m.* 1 *cum ceteris* **B** | tenuesue **A** *m.* 1 tenue **p** tenuiu **u**  
*m.* 1 | ex atre **p** | cilindrus **A** *semper* || 104 arundo **bpu** || 105  
 cano **p** | s ima *m.* 2 *in ras.* **u** || 106 Ne **bm**, *u ex corr.*: Neq̄ **A**  
 Nec **cp** | totusue<sup>≡</sup> **u** | supernatat **cp** (-tet **u ex corr.) || 107 Li-  
 nia **p** | quae **mpu** | descendit **cp**: descendat **A** (*u m.* 2) descend&  
 (*a supra &*) **b** descend *u m.* 1 | imam **A**: ima **B** || 108 Ducta  
 in **b** Dicta *u m.* 1 | superficie (facie **u**) **B** | tot idēq; (idē **q; in****

Quot scriplis grauis est argenti aerisue cylindrus. 110  
 Hoc cuiusque potes pondus spectare liquoris.  
 Nam si tenuis erit, maior pars mergitur unda;  
 Sin grauior, plures modulos superesse notabis.  
 Quod si tantundem laticis sumatur utrimque,  
 Pondere praestabit grauior; si pondera secum 115  
 Conuenient, tum maior erit quae tenuior unda est;  
 Ac si ter septem numeros texisse cylindri  
 Hos uideas latices, illos cepisse ter octo,  
 His dragma grauius fatearis pondus inesse.  
 Sed refert aequi tantum conferre liquoris,  
 Vt grauior superet dragma, quantum expulit undae 120  
 Illius aut huius teretis pars mersa cylindri.  
 Haec de mensuris. quarum si signa requires,  
 Ex ipsis ueterum poteris cognoscere chartis.  
 Nunc aliud partum ingenio trademus eodem.  
 Argentum fuluo si quis permisceat auro, 125  
 Quantum id sit quoue hoc possis deprehendere pacto,  
 Prima Syracusi mens prodidit alta magistri.

*ras., suprascr. m. 2 q: aequa) A: totq; qua p totq; quã (~ m. 2)*  
*u tot quaequa m totq; que b tot quo quum c tot quae aequa*  
*Hultschius insuauissima synaloephe | frustra cmu | secetur b*  
*sectatur u || 109 Quod A m. 1, p | scripulis B || 110 potes Ab:*  
*potest B || 111 si om. A m. 1 | maiori p | pars A: om. B | per-*  
*gitur A m. 1 immerg. m submerg. b || 112 Si grauior — modu-*  
*latus suo peresse A, corr. m. 2 || 113 Quod A (u m. 2): Ac B |*  
*tantundem A cum B plerisque | sumatur mp | utrũq; (ĩq; suprascr.)*  
*p || 114 si ex s corr. p | pondera A (u m. 2): pondere B (etiam b) ||*  
*115 Conueniunt tunc B || 116 Ac (t m. 2 supra c) si A (u m. 2):*  
*Quod si B | ter septies A, corr. m. 2; septẽ r ter m | humeros*  
*B (b ante septem) || 117 illas p | coepisse uel caepisse B || post*  
*118 Christius ponit 113—115 || 120 grauior superet dragma B:*  
*dragma superet sua (grauior suprascr. m. 2) A | undas A m. 2 ||*  
*121 mersa A, u ex corr.: mensa B (c ?) || 122 Hae p | mensuris]*  
*a supra is m. 2 A | si supra lin. u tu c | requiris bp, et sic ex*  
*res corr u || 123 cartis bm || 126 hic u | possis A (u ex corr.):*  
*possit B | deprehendere (ex repr. corr.) A, bm: deprehendere cpu |*  
*pacto ex capto m || 127 syracusi A m. 1, b: syracusii A m. 2 u*  
*syracusii B ceteri | alta ante prodidit A | prodit mp prodit c*

- Regem namque ferunt Siculum quam uouerat olim  
 Caelicolum regi ex auro statuuisse coronam,  
 130 Conpertoque dehinc furto — nam parte retenta  
 Iam tantundem argenti opifex inmiscuit auro —  
 Orasse ingenium ciuis, qui mente sagaci,  
 Quis modus argenti fuluo latitaret in auro,  
 Repperit inlaeso quod dis erat ante dicatum.  
 135 Quod te, quale siet, paucis (aduerte) docebo.  
 Lancibus aequatis quibus haec perpendere mos est  
 Argenti atque auri quod edax purgauerit ignis  
 Impones libras, neutra ut praeponderet, hasque  
 Summittes in aquam: quas pura ut ceperit unda,  
 140 Protinus inclinat pars haec, quae sustinet aurum;  
 Densius hoc namque est, simul aere crassior unda.  
 At tu siste iugum mediique a cardine centri  
 Interualla nota, quantum discesserit illinc  
 Quotque notis distet suspensio pondere filum.  
 145 Fac dragmis distare tribus. cognoscimus ergo  
 Argenti atque auri discrimina; denique libram  
 Libra tribus dragmis superat, cum mergitur unda.  
 Sume dehinc aurum cui pars argentea mixtast

---

128 Rege c | siculo B praeter b (corr. u m. 2) | mouerat (-rit u) B praeter b || 130 Compertoq; (q; om. bcp) B | forto A furti p, u m. 1 | retentã A recenti m recepta c (t prior in u ex c corr.) || 131 Iam addidi: om. AB (Argenti tantundem uulgo) | imm. c (non A) || 133 minor (modus suprascr. m. 2) A || 134 Repperit inlaesco (co in ras.) A | diis B | dicato cpu || 135 sitet pe fiet mu || 136 haec] et A m. 1, u m. 2 || 137 quod] que u | purgauerat bp, sed in utroque corr. m. 1 || 138 Impones c | neutra (l erasa m. 2) A, neutro B | ut om. m | praeponderare mp, u m. 1 praeponere c || 139 Summittis cmp | quas A (u m. 2): quam B | coeperit B praeter b || 140 pars supra lin. m. 2 A par cp || 141 est m. 2 in ras. u | simul aere A (u m. 2 in ras.): simulare (similare b -lari c) B | grassior (c supra g) A grassior (a et or in ras. m. 2) u: crassius B | medii quae m | a A: om. B (in A m. 2 b) || 143 discernserit B. || 144 Quodq; A m 1, u; Quotue Christius | filo A m. 1 || 145 cognouimus B || 146 libra mpu libras c || 148 dehinc A: hinc B | mixta est B

Argentique meri par pondus, itemque sub unda  
 Lancibus impositum specta: propensior auri 150  
 Materies sub aquis fiet furtumque docebit.  
 Nam si ter senis superabitur altera dragmis,  
 Sex solas auri libras dicemus inesse,  
 Argenti reliquum, quia nil in pondere differt  
 Argentum argento, liquidis cum mergitur undis. 155  
 Haec eadem puro deprendere possumus auro,  
 Si par corrupti pondus pars altera gestet.  
 Nam quotiens ternis pars inlibata grauarit  
 Corruptam dragmis sub aqua, tot inesse notabis  
 Argenti libras, quas fraus permiscuit auro. 160  
 Pars etiam quaeuis librae, si forte supersit,  
 Haec quoque dragmarum simili tibi parte notetur.  
 Nec non et sine aquis eadem deprendere furtum  
 Ars docuit, quod tu mecum experiare licebit.  
 Ex auro fingas librili pondere formam, 165  
 Parque ex argento moles siet; ergo duobus  
 Dispar erit pondus paribus, quod densius aurum est.  
 Post haec ad lancem rediges pondusque requires  
 Argenti, nam iam notum est quod diximus auri,  
 Idque fac argento grauius sextante repertum. 170

149 a m. 2 mg. infer. u | que] atque p | metri c | pars A  
 pars u | idemq. A, corr. m. 2 || 150 imposuit A, corr. m. 2 |  
 ispetua A, corr. m. 3 mgo: expecta (-tare c exsp. u m. 2) B  
 151 docebis A || 152 terrenis c | superabit ut A, corr. m. 2 ||  
 153 auri libras (sic) A: libras auri B || 154 quã c nihil cpu |  
 impondere A in pondera c || 155 in liquidis c. uergitur c || 156  
 deprehendere cpu || 157 Si pars c | p≡≡rupti p; corrupto  
 uulgo | pars om. A, add. mg. || 158 Nam quo euanida p | ter-  
 senis b | pars A: om. B (etiam b) | inlibato A (ill. bp) || 159  
 aquam B | tot inesse A: totiens (totidem m mox b) esse B ||  
 160 promiscuit B (cp ?) | in auro desinit c || 162 parte om. u |  
 163 in uoce aquis desinit familia B || 164 q tum A teste Hue-  
 mero (quam tu teste Endlichero); unde quod (q) tu scripsi  
 auctore Denisio || 165 fingis A, corr. Denisius || 167 quod com-  
 pendiose A: quia uulgo | densior auro A, corr. Christiis || 169  
 auro A || 170 Idq; fac scripsi: Facq; id A Fac et id Denisius



Tunc auro, cuius uitium furtumque requiris,  
 Finge parem argenti formam pondusque notato:  
 Altera quo praestat leuiorque est altera moles  
 Sit semissis onus: potes ex hoc dicere, quantum  
 75 Argenti fuluo mixtum celetur in auro.  
 Nam quia semissem triplum sextantis habemus,  
 Tres inerunt auri librae, quodque amplius hoc est,  
 Quantumcumque siet, fraus id permiscuit auro.  
 Causa, hoc cur ita sit, prompta est, si discere uerum  
 80 Non pigeat ueterumque animos intendere chartis.  
 Nam si disparibus numeris accesserit idem,  
 Seruat inaequales itidem, tantumque manebit  
 Discrimen quantum fuerat prius, idque notabis,  
 Siue in temporibus quaeras, seu pondera rerum  
 85 Seu moles spectare uelis spatiumque locorum.  
 Quare diuersis argenti auriq̄ue metallis,  
 Quis forma ac moles eadem est, par addito pondus:  
 Argento solum id crescit, nihil additur auro.  
 Sextantes igitur quot tum superesse uidebis,  
 90 In totidem dices aurum consistere libris,  
 Parsque itidem librae sextantis parte notetur  
 Quod si forte parem corrupto fingere formam  
 Argento nequeas, at mollem sumito ceram.  
 Atque breuis facilisque tibi formetur imago  
 95 Siue cybi seu semiglobi teretisque cylindri,  
 Parque ex argento simuletur forma nitenti,  
 Quarum pondus item nosces. fac denique dragmas  
 Bis sex argenti, cerae tres esse repertas:  
 Ergo in ponderibus cerae argentique liquebit,  
 200 Si par forma siet, quadrupli discrimen inesse.

171 requiris *ex* -res A || 174 honus (h *punctata*) A | *nonne*  
 discere ? || 177 quoque A || 179 h (= hoc) *addidi*: om. A que  
*Hultschius* et *Schenkelius* || 189 quos A, *corr. Denisius* | tu A,  
*corr. Buechelerus* || 194 Aequae A, *corr. Endlicherus* || 195 cubi  
*idem*.

Tum par effigies cera simuletur eadem  
Corruptae, cuius fraudem cognoscere curas.  
Sic iustum pondus, quod lance inueneris aequa,  
In quadruplum duces; quadrupli nam ponderis esset,  
Si foret argenti moles quae cerea nunc sit.  
Cetera iam puto nota tibi — nam diximus ante —  
Quo pacto furtum sine aquis deprendere possis.  
Haec eadem in reliquis poteris spectare metallis.

XLVII.

Vade, liber, nostri fato meliore: memento,  
 Cum leget haec dominus, te sciat esse meum.  
 Nec metuas fuluo strictos diademate crines:  
 Ridentes blandum fert pietate oculos,  
 5 Communis cunctis, hominem si regna tenere  
 Se meminit: uincit hinc magis ille homines.  
 Ornentur steriles (fragilis tectura!) libelli:  
 Theodosio et doctis carmina nuda placent.  
 Si rogat auctorem, paulatim detege nostrum  
 10 Tunc domino nomen: me sciat esse Probum.  
 Corpore in hoc manus est genitoris auique meique:  
 Felices, dominum quae emeruere, manus!

---

XLVII et XLVIII ad Theodosium II Calligraphum data (cf. O. Iahnus de subscript. p. 342 sqq.) hic sociavi.

XLVII (om. B. M.) in Cornelii Nepotis codicibus post uitam Hannibalis extat, qua de re recte iudicauit Lachmannus Klein. philol. Schr. p. 188; adtuli lectiones librorum Parcensis saec. XV (P) et Guelferbytani saec. XII (A) deteriorumque (S): cf. Cornelii Nepotis edd. a Rothio (p. 146) et Halmio (p. 101) curatas || sine titulo AP S plerique || 1 nostri P: noster AS || 3 Nec AP: Ne S || 4 fert scripsi: uel codd. || 5 si (= siquidem) scripsi: se P sed AS || 7 fragilis scripsi: fragili codd. || 8 Theodosio codd. || et doctis] puto docta haec || 11 meique S: meaque A om. P || 12 quae meruere codd, corr. Nipperdeius

## XLVIII.

Hoc opus egregium, quo mundi summa tenetur,  
 Aequora quo montes fluuii portus freta et urbes  
 Signantur, cunctis ut sit cognoscere promptum,  
 Quicquid ubique latet, clemens genus inclita proles  
 Ac per saecula pius, totus quem uix capit orbis, 5  
 Theodosius princeps uenerando iussit ab ore  
 Confici, ter quinis aperit cum fascibus annum.  
 Supplices hoc famuli, dum scribit pingit et alter,  
 Mensibus exiguis ueterum monimenta secuti  
 In melius reparamus opus culpamque priorum 10  
 Tollimus ac totum breuiter comprehendimus orbem:  
 Sed tamen hoc tua nos docuit sapientia, princeps.

---

XLVIII (B. V 115, M. 274) extat in Parisino 4806 saec. X  
 fol. 28 post *Dicuili* librum de mensura orbis terrae sic in-  
 scriptum: Mensuratio orbis terrae finit. duodecim uersus prae-  
 dictorū missorū de imperante Theodosio hoc opus feeri inci-  
 p̄unt || 2 freta portus *Pithoeus* || 7 Conficier quinis *idem* | fastibus  
*Meermannus* || 10 reparamus *codex* | priorem *codex*, corr. *Meye-*  
*rus* || 11 Tullimus — comprehendimus *codex*, qui post u. 12 sic  
*pergit*: Non debet mirari quod in primo loco septimi et octau  
 uersus istorum *amphimachus* scriptus est, quoniam ut reor  
 non inperitia sed auctoritate aliorum poetarum, et maxime  
 Virgilii, quem in talibus causis noster simulauit *Sedulius*, qui  
 in heroicis carminibus raro pedes alienos ab illis posuerunt.

---

XLVIII.

PHOCAE VITA VERGILII.

Praefatio

O uetustatis ueneranda custos,  
 Regios actus simul et fugaces  
 Temporum cursus docilis referre,  
 Aurea Clio,

5 Tu nihil magnum sinis interire,  
 Nil mori clarum pateris, reseruans  
 Posteris prisci monumenta saeculi  
 Condita libris.

10 Sola fucatis uariare dictis  
 Paginas nescis, set aperta quicquid  
 Veritas prodit, recinis per aeuum  
 Simplice lingua.

15 Tu senescentes titulos auorum  
 Flore durantis reparas iuuentae;  
 Militat uirtus tibi: te notante  
 Crimina pallent.

---

XLVIII (B. II 186, M. 288) extat in codice Parisino 8093 saec. IX a me conlato fol. 37 cum hoc titulo Vita Vergilii inc̄pt a Foca grammatico urbis Romae uersibus edita Praefatio litt. maiusc. || 1 memoranda P, corr. L. Muellerus || 3 docili P || 5 nicil (h supra e expunctam m. 2) P || 7 secli P || 10 set in sed m. 2 corr. P | quicquid P, corr. m. 2 || 11 poscit Klotzius || 13 auorum scripsi: laborum P honorum Klotzius || 14 reparās iubentę P

Tu fori turbas strepitusque litis  
 Effugis dulci moderata cantu,  
 Nec retardari pateris loquellas  
 Conpede metri.

20

His faue dictis: retegenda uita est  
 Vatis Etrusci, modo qui perenne  
 Romulae uoci decus adrogauit  
 Carmine sacro.

## Vita

Maeonii specimen uatis ueneranda Maronem 25  
 Mantua Romuleae generauit lumina linguae.  
 Quis, facunda, tuos toleraret, Graecia, fastus,  
 Quis tantum eloquii potuisset ferre tumorem,  
 Aemula Vergilium tellus nisi Tusca dedisset?  
 Huic genitor figulus Maro nomine, cultor agelli, 30  
 Vt referunt alii, tenui mercede locatus,  
 Sed plures figulum. quis non miracula rerum  
 Haec stupeat? diues partus de paupere uena  
 Enituit, figuli suboles noua carmina finxit!  
 Mater Polla fuit, Magii non infuma proles, 35  
 Quem socerum probitas fecit laudata Maroni.  
 Haec cum maturo premeretur pondere uentris  
 (Vt solet in somnis animus, uentura repingens  
 Anxius, ec uigili praesumere gaudia cura)  
 Phoebai nemoris ramum fudisse putauit. 40  
 O sopor indicium ueri! nil certius umquam  
 Cornea porta tulit. facta est interprete lauro

18 modulata *Tollius* || 21 Hic fabe **P**, corr. *Tollius* || 23 ad-  
 rogabit **P** || ante 25 Vita *Virgilii maiusc. P* || 26 generabit **P**,  
 corr. *m. 2* | lumina *scripsi*: flumina **P** fulmina *L. Muellerus* ||  
 31 locati *Heinsius* || 33 stup& (a *supra* & *m. 2*) dibes (corr. *m. 2*)  
 parcus **P** || 34 Emicuit *Scaliger* | noba **P**, corr. *m. 2* || 35 infima  
 (*erasa u*) **P**, unde *infuma restitui* || 36 laudata *scripsi*: iam data **P**  
 iam clara *Scal.* tam cara *Heinsius* || 38 refingens *Burm.* || 39  
 Anxius] u *supra lin.*, s *in ras. P* | e *Burm.* (ec ego): et **P** |  
 uigilis *Reifferscheidius* || 40 putabit **P**, corr. *m. 2* || 42 est] es **P**

- Certa parens onerisque sui cognouerat artem.  
 Consule Pompeio uitalibus editus auris  
 45 Et Crasso tetigit terras, quo tempore Chelas  
 Iam mitis Phaethon post Virginis ora receptat.  
 Infantem uagisse negant; nam fronte serena  
 Conspexit mundum, cui commoda tanta ferebat.  
 Ipse puerperiis adrisit laetior orbis:  
 50 Terra ministravit flores et munere uerno  
 Herbida supposuit puero fulmenta uirescens.  
 Praeterea si uera fides (et uera probatur),  
 Lata cohors apium subito per rura iacentis  
 Labra fauis tinxit dulces fusura loquellas.  
 55 Hoc quondam in sacro tantum mirata Platone  
 Indicium linguae memorat famosa uetustas;  
 Set Natura parens properans extollere Romam  
 Et Latio dedit hoc, ne quid concederet uni.  
 Insuper his genitor, nati dum fata requirit,  
 60 Populeam sterili uirgam mandauit harenae;  
 Tempore quae nutrita breui, dum crescit in omen,  
 Altior emicuit cunctis, quas auxerat aetas.  
 Haec propter placuit puerum committere Musis  
 Et monstrare uiam uicturae in saecula famae.  
 65 Tum Ballista rudem lingua titubante receptum  
 Instituit primus, quem nox armabat in umbris  
 Grassari solitum: crimen doctrina tegebat;  
 Mox patefacta uiri pressa est audacia saxis.  
 Incidit titulum iuuenis, quo pignera uatis  
 70 Edidit (auspiciis suffecit poena magistri):  
 'Monte sub hoc lapidum getitur Ballista sepultus;

---

43 cognoberat P || 44. bitalibus P || 45 Chelis *Heynius* ||  
 46 receptat (at comp.), sic P || 50 ministrabit P || 51 Heruida P ||  
 52 et scripsi: s& P || 54 tinxit scripsi: textit P || 55 condam P ||  
 60 mandabit P || 61 omen *Tollius*: omnē P || 62 num duxerat  
 (i. *produxerat*) ? || 65 uallista P, corr. m. 2 || 69 Incidi — iube-  
 nis — batis P || 70 auspicio *Heinsius* || 71—83 *delet Reiffers-*  
*scheidius, recte quod ad uu. 75—83* || 71 sq. cf. uol. IV p. 157

Nocte die tutum carpe uiator iter.'	
Nos tamen hoc breuius, si fas mutare Maronem:	
'Ballistam sua poena tegit; uia tuta per arua.'	
['Hic Ballista iacet: certo pede perge uiator.'	75
'Carcere montoso clausus Ballista tenetur:	
Securi fraudis pergite nocte, uiri.'	
'Quid trepidas tantum gressu pauitante, uiator?	
Nocturnum furem saxeus imber habet.'	
'Ballistae uitam rapuit lapis, ipse sepulcrum	80
Intulit; umbra nocens pendula saxa tremit.'	
'Crimina latronis dignissima poena coercet:	
Duritiam mentis damnat ubique lapis.']	
Hinc Culicis tenui praelusit funera uersu:	
'Parue culex, pecudum custos tibi tale merenti	85
Funeris officium uitae pro munere reddit.'	
Tum tibi Sironem, Maro, contulit ipsa magistrum	
Roma potens proceresque suos tibi iunxit amicos:	
Pollio Maecenas Varus Cornelius ardent;	
Te sibi quisque rapit, per te uicturus in aeuum.	90
Musa refer, quae causa fuit componere libros.	
Sumpserat Augustus rerum moderamina princeps:	
Iam necis ultor erat patriae, iam caede priorum	
Perfusos acies legitur uisura Philippos.	
Cassius hic Magni uindex et Brutus in armis	95
Intereunt. uictor nondum contentus, opimis	
Emeritas belli spoliis ditasse cohortes,	
Proscripsit miserae florentia rura Cremonae,	
Totaque militibus pretium concessa laborum	
Praeda fuit. uiolenta manus bacchata per agros:	100

73 mutare *scripsi*: simulare P || 74 arua *scripsi*: auras P  
 oras Scal. umbras Heinsius || 78 tantum Oudendorpius: tandem  
 P || 82 quoercet (u supra lin.) P || 84 prolusit Heinsius; at cf.  
 uol. II p. 37 || 85 sq. delet Reifferscheidius || 85 pecodum custos  
 P || 89 uarius P, corr. Weichertus || 90 Te Klotzius: Et P ||  
 91 fuit] uiro Heinsius | comp. P m. 2 || 94 filippos P || 96 con-  
 tentus P || 97 choortes P, corr. m. 2 || 99 precium P || 100 uac-  
 cata (u in b corr. m. 2) P



- Non flatus, non tela Iouis, non spumeus amnis,  
 Non imbres rabidi, quantum manus impia, uastant.  
 Mantua tum coniuncta loco sociata periclis;  
 Non tamen ob meritum: miseram uicinia fecit.  
 105 Iam Maro pulsus erat, set furibus obuius ibat  
 Fretus amicorum clipeo, cum paene nefando  
 Ense perit. quid dextra furis? quid uiscera Romae  
 Sacrilego mucrone petis? tua bella tacebit  
 Posteritas ipsumque ducem, nisi Mantua dicat!  
 110 Non tulit hanc rabiem doctissima turba potentum,  
 Itur ad auctorem rerum: quid Martius horror  
 Egerit ostendunt, qui tam miseranda tulisset.  
 Caesaris hic placido nutu reparantur agelli.  
 His actus meritis cum digna rependere uellet,  
 115 Inuenit carmen, quo munera uincere posset.  
 Praedia dat Caesar, quorum breuis usus habendi:  
 Obtulit hic laudes, quas saecula nulla silebunt.  
 Pastores cecinit primos. hoc carmine consul  
 Pollio laudatur ter se reuocantibus annis  
 120 Composito. post haec ruris praecepta colendi  
 Quattuor exposuit libris et commoda terrae  
 Edocuit geminis anno minus omnia lustris.  
 Inde cothurnato Teucrorum praelia uersu  
 Et Rutulum tonuit. bis sena uolumina sacro  
 125 Formauit donanda duci trieteride quarta.

---

101 iobis P || 102 rapidi P, corr. L. Muellerus | bastat (b  
 in u corr. m. 2) P, corr. Heinsius || 103 tum scripsi: tu P (quo  
 seruato periclo es Buechelerus et u. 104 misera es Riesius) ||  
 104 miseram uulgo: misera P || 105 set in sed corr. m. 2 P |  
 furibus scripsi: uiribus P || 107 uiscera num sanum? || 111 legum  
 Burm. senior | marcius orror P || 112 hostendunt (h deleta) quid  
 tam P, corr. Tollius || 113 hic (= tum) P: huic Tollius | repa-  
 rantur (uel redduntur) scripsi: repetuntur P || 114 actus (uel  
 ductus) scripsi: auctus P || 116 brebis — abendi P, corr. m. 2 ||  
 117 silescunt P, corr. Francius || 119 ter se, ita P || 121 Qua-  
 tuor P || 123 coturnato P || 124 sacrum P || 125 Formabit P, corr.  
 m. 2 | donata P, corr. Francius

Sed loca, quae uulgi memorauit tradita fama,  
 Aequoris et terrae statuit percurrere uates,  
 Certius ut libris oculo dictante notaret.  
 Pergitur. ut Calabros tetigit, liuore nocenti  
 Parcarum uehemens laxauit corpora morbus.  
 Hic ubi languores et fata minacia sensit,

130

\_\_\_\_\_

\* \* \*

126 bulgi memorabit **P**, *corr. m. 2* || 127 bates **P**, *corr. m. 2* |  
 128 Cercius **P** || 129 Pergit et ut *Burm.* | libore **P**, *corr. m. 2* ||  
 130 iactauit *scripsi*: laxauit (u ex b) **P** luxauit *Scal.* uexauit  
*Heinsius* lassauit *Muellerus* || 131 langores **P** | *in u.* 131 *desinit*  
*fol. 37*

\_\_\_\_\_

## INCERTI SVLPICIA ALIAQVE.

Leguntur in Raphaelis Volaterrani commentariis urbanis [fol. LVI primae editionis, Romae a. 1506] haec: *hic* (scil. Bobii) anno 1493 huiuscemodi libri reperti sunt. *Rutilius Naumatianus*. *Heroicum Sulpici carmen*. *LXX*. *epigrammata Terentianus Maurus* eqs. quibus in uerbis ut *Naumatianus*, ita *Sulpici* typhothetae errore corruptum est; pertinetque numerus additus ad septuaginta scilicet Sulpiciae uersus, non ad epigrammata subiecta. repertorem autem fuisse Georgium Merulam Alexandrinum, discimus ex praefatione Terentiani Mauri editioni principi praemissa [cf. dissert. meae p. 4]. reseruauerat autem Georgius Merula ut alia opuscula a se inuenta ita Sulpiciam et epigrammata, quae ipse ederet; quod quominus perficeret morte est prohibitus. sed ex bibliotheca eius, dum in uiuis fuit, illa Mediolani descripserat Franciscus Nursius (siue Nurcisius), unde per Bartholomaeum Merulam accepit Hieronymus Auancius, qui in Ausonii editione Veneta a. 1496 octodecim epigrammata (apud nos 2—19) in calce adiecit sic inscripta *Ausonii poetae epigrammata nuper inuenta et ab eruditissimo uiro Bartholomaeo Merula publicata*. huius editionis Venetae (V) exemplar Bonnense huc transmissum ipse contuli. iam Sulpiciam quoque Nurcius ille descripsisse uidetur. quam utpote ab Ausonio alienam cum spre-

uisset Auancius, mox Bernhardinus Venetus inter poetarum aliquot Italorum opuscula publici iuris fecit anno 1498. in qua editione Veneta [itidem V significau] post Pontani epigrammata fol. 43<sup>b</sup> Sulpicia extat sic inscripta: *Sulpitiae carmina quae fuit Domitiani temporibus: nuper a Georgio Merula Alexandrino cum aliis opusculis reperta. Queritur de statu reipublicae et Temporibus Domitiani*; cf. et eiusdem editionis index, ubi legitur: *Sulpitiae carmina .LXX. quae fuit Domitiani temporibus. Nuper per Georgii Merulae opera in lucem edita.* anno autem insequenti 1499 emissa est Ausonii editio Parmensis auctore Thadaeo Vgoletto, qui in fine post urbium nobilium catalogum Ausonianum adiecit Sulpiciam (sic inscriptam: *Sulpitia incipit. Queritur — Domitiani*) porroque 24 epigrammata praemisso titulo *epigrammata ex Georgii Alexandrini quae feruntur emanasse bibliotheca*; quae secundum nostros numeros sic se excipiunt: 20, 2, 17, 12, 5, 3, 14, 21, 22, 23, 6, 7, 8, 15, 16, 24, 4, 25, 18, 26, 10, 11, 13, 19. sed idem Vgoletus etiam inter ipsa Ausonii epigrammata et epitaphia addidit noua nonnulla carmina, quae cum in nullo codice Ausoniano umquam sint reperta, ex codice isto Bobiensi Sulpiciam cum epigrammatis continente fluxisse uidentur, scilicet nostrae collectionis cc. 27—35. hanc editionem Parmensem (P) in Sulpicia ego, in epigrammatis Guil. Meyerus Monacensis contulimus.

De ipso autem libro Bobiensi (litteris ut puto langobardicis exarato) cum nulla dubitatio possit esse, coniectura tantum nititur illa opinio, qua in eodem codice nonnulla genuina Ausonii opuscula praecessisse statuo [cf. dissert. meae p. 8 sq.]. sed siue hanc ob causam siue ob externam quandam similitudinem saeculi XV docti Ausonio epigrammata uindicabant: et haec et Sulpiciam unius esse auctoris sat probabile est, quem ab Ausonio diuersum haud pauca ostendunt.

et Sulpiciam quidem cum Italis nimis creduli usque ad nostrum aeuum sumpsissent esse Domitianeam illam a Martiali commemoratam, ego in dissertatione 'de Sulpiciae quae uocatur satira' inscripta [Ienae 1873] patefeci, hoc carmen scolastici cuiusdam poetae sub Sulpiciae uetustae persona scribentis uiuentisque post Ausonium esse fetum. eidemque poetae tribuo epigrammata (nam quod haec nuper Peiperus subditicia esse clamauit, facile eius argumenta omnia refutare licet), in quibus deprehendimus uatis Burdigalensis sectatorem quendam aetate minorem, qui et ipse in uertendis maxime carminibus graecis operam posuerit. eodem autem modo, quo Claudiani operibus [cf. uol. III p. 293], etiam Ausonianis iam ultimo antiquitatis tempore haec sectatoris poematia subiuncta fuisse uidentur [cf. dissert. meae p. 41].

### I. Sulpicia.

[Queritur de statu reip. et temporibus Domitiani.]

Musa, quibus numeris heroas et arma frequentas,  
Fabellam permitte mihi detexere paucis.

Nam tibi secessi, tecum penetrale retractans  
Consilium; quare nec carmine curro Phalaeci

5 Nec trimetro iambo nec, qui pede fractus, eodem,  
Fortiter irasci didicit duce Clazomenio;

Caetera quin etiam quotquot metra mollia lusi  
Primaque Romanas docui contendere Graiis

I. 2 detexere pacis *Heinsius* || 3 secessit **V** || 4 neque **V** | Phalaeci *Schlaegerus*: phaleco **V** phaleuco **P** || 5 Nec trim. nec qui fractus pede iambo eodem *Lachmannus* Nec trim. Pario nec, q. p. fr., iambo *olim scripsi* || 6 didicit *Vinetus*: discit **PV** || 7 quotquot metra mollia *scripsi*: quod denique milia **PV** quondam quae milia *Heinsius* quot denique mollia *Burmamus* || 8 Romanas *Vinetus*: Romanos **PV** | graiis **PV**

Et salibus uariare nouis, constanter omitto  
 Teque, quibus princeps o facundissima calles, 10  
 Aggredior: precibus descende clientis et audi.  
 Dic mihi, Calliope: quidnam pater ille deorum  
 Cogitat? an terras ad patria saecula mutat  
 Quasque dedit quondam, morientibus eripit artes?  
 Nosque iubet tacitos et iam rationis egentes, 15  
 Non aliter primo quam cum surreximus aruo,  
 Glandibus et purae rursus procumbere lymphae?  
 An reliquas terras conseruat amicus et urbes,  
 Sed genus Ausonium Romlique extirpat alumnos?  
 Quid? reputemus enim: duo sunt, quibus extulit ingens 20  
 Roma caput: uirtus belli et sapientia pacis.  
 Sed uirtus, agitata domi, socialibus armis  
 In freta Sicaniae et Carthaginis exilit arces  
 Caeteraque imperia et totum simul abstulit orbem;  
 Deinde uelut stadio uicit qui solus Achaeo 25  
 Languet et immota sensim uirtute fatiscit,  
 Sic itidem Romana manus: contendere postquam  
 Destitit et pacem longis frenauit habenis,

10 o *Iahnus*: et **PV** | es facundissima collis *Scioppius* fac.  
 polles *Burmannus* || 12 nam **V**: non **V**; cf. *Stattius Theb.* III  
 556 || 13 ad *scripsi*: et **PV** in *Heinsius*; cf. *Claud. de VI cons.*  
*Hon.* 151 | pristina saec. *Hoeuenus* || 14 morientibus **PV**: maio-  
 ribus *Pontanus* maerentibus *Buherius* iam gentibus *Heinsius*  
 morientis *Iahnus* mortalibus *Hoeuenus* torpentibus *ego olim*  
*marcentibus Teuffelius*; *consert Piccolomini u.* 56 cum eripit  
*coniungens* || 15 etiam **PV** | tacitas **P** | egenos **P** || 16 aeuo  
*Auancius* || 17 procumbere *Pithoeus*: procurrere **PV** || 18 ami-  
 cas **V** || 19 Romlique *Scioppius*: Romulique **PV** Remulique *Scaliger*  
*Romique Pithoeus* Romaeque *Bootius* Remoraeque *Iahnus* |  
 extirpat *scripsi*: exturbat **PV** || 22 domi et socialibus **PV**; et  
*e u. priore praue repetitum nunc deleui (olim it scripsi)* || *uu.* 20.  
 21. 22 in **PV** post 15 extant, transpos. *Vinetus* || 23 exilit] exiit  
*Pithoeus* exciit *Lachmannus* excidit *ego olim* | artes **V** || 25 uelit  
**P** | stadio *Tornaesiana*: studio **PV** | uicit *scripsi*: uictor **PV** |  
 acheo **P** || 26 sensim *scripsi*: secum **PV** senio *Heinsius* segnis  
*Heynius ad Tib.* I 4, 32 | fatiscit *Scaliger*: facessit **PV**

Ipsa domi leges et Graia inuenta retractans

- 30 Omnia bellorum terra quaesita marique  
Praemia consilio et molli ratione regebat.  
Stabat in his (neque enim his poterat constare sine ipsis):  
Haut frustra Veneri mendaxque Diespiter olim  
'Imperium sine fine dedi' dixisse probatur.
- 35 Nunc igitur, qui rex Romanos inperat inter,  
Non trabe sed tergo prolapsus et ingluuie albus,  
Et studia et sapiens hominum nomenque genusque  
Omnia abire foras atque urbe excedere iussit?  
Quod facinus! Graios Ionumque petiuimus urbes,
- 40 Vt Romana foret magis his instructa magistris:  
Nunc, Capitolino ueluti turbante Camillo  
Censibus et trutina Galli fugere relicta,  
Sic nostri palare senes adiguntur et ipsi  
Vt ferale suos onus exportare libellos.
- 45 Ergo Numantinus Libycusque errauit in isto  
Scipio quod Rhodio creuit formante magistro?

---

32 Stabat et his *Caruttius* | enim his *scripsi*: enim **PV** ||  
33 Haut *Cannegieterus*: Aut **PV** at *Buherius* | mendaxue *Teuffe-*  
*lius* | Veneri *Burmannus*: uxori **PV** || 35 Nunc aliter *Cannegi-*  
*terus* | rex Romanos *Dousa*: res Romanas **PV** | imperat *Scaliger*:  
inferat **PV** temperat impar *Buherius* || 36 Non trabe sed tergo]  
In rabiem tetre *Buherius* Non trabe sed tigris *Cannegieterus*  
Non trabs sed trico *ego olim*; cf. *Ausonius epigr.* 131 *Bip.* 'et  
tergo femina, pube uir es' | ingluuie alui *Scriuerius* || 39 Quod  
facinus *scripsi*: Quid facimus **PV** | Graios Ionumque petiuimus  
*scripsi*: Graios hominumque relinquimus **PV** Graiorum homi-  
numne reliquimus *Cannegieterus* Graios olim requisiuimus urbi  
*Iahnus*; *positum est bisyllabe* Ionum, ut *supra u.* 5 iambo et  
*apud Ausonium* iota: cf. *L. Muellerus d. r. m. p.* 261 || 40 foret  
manus *Burmannus* || 41 Nunc *Scaliger*: Non **PV** | Capitolinis  
*Buherius*, improviso *Withofius* || 42 Censibus *Withofius*: Ensibus  
**PV** lancibus *nescioquis*, mercibus *Buherius* | fugiere **V** || 43 Si  
n. p. Senis **V** | adiguntur *scripsi*: dicuntur **PV** || 44 suos onus  
*Scaliger*: suo sonus **PV** | exportare *Burmannus*: extirpare **PV** ||  
45 Numantinus Libycusque *Tornaesiana*: numantinas libycas-  
que **PV** || 46 quod *Cannegieterus*: qui **PV**

Caeteraque illa manus bello facunda secundo?  
 Quos inter prisca sententia dia Catonis  
 Scire adeo magni fecisset, utrumne secundis  
 An magis aduersis staret Romana propago. 50  
 Scilicet aduersis! nam, cum defendier armis  
 Suadet amor patriae et paritura penatibus uxor,  
 Conuenit (ut, uespis cum apium domus arce Matini  
*Turbatur, concurrît atrox glomerataque regem* 53<sup>b</sup>  
 Turba tegens strictis per lutea corpora telis);  
 Ast ubi res secura redit, oblita laborum 55  
 Plebs patresque una somno moriuntur obeso:  
 Romulidarum igitur longa et grauis exitium pax.  
 Hoc fabella modo pausam facit. optima, posthac,  
 Musa, uelim moneas, sine qua mihi nulla uoluptas  
 Viuere: uti quondam dum Lydis Smyrna peribat, 60  
 Nunc itidem migrare libet? uel denique quiduis  
 Tu dea quaere aliud: tantum Romana Caleno  
 Moenia iucundos pariterque auerte Sabinos.  
 Haec ego, tum paucis dea me dignatur et infit:  
 'Pone metus saeuos, cultrix mea: summa tyranno 65

47 Caeteraque PV: Cetera et *edd.* | foecunda Auancius |  
 49 adeo Pithoeus: deos PV deis Iahnus | fecit. sed Vonckius ||  
 51 defendier P || 52 paritura scripsi: captiua PV || 53 cum  
 apium scripsi: quarum PV apium Caruttius | Matini (uel -na)  
 scripsi: monetae P mouente V || uersum 53<sup>b</sup> *exempli gratia ad-*  
*didi: om. PV* || 55 res L. Muellerus: apes PV spes uel pax  
 uulgo | laborum Heinsius: suorum V fauorum P || 56 patresque  
 Dousa: fraterque PV materque Pithoeus || 57 puto longa exitit  
 exitium, ut et grauis sit interpolatum, ubi exitit ante exitium  
 perierit; longa est genti exitium Piccolomini (longa est grauis  
 exitio Cannegieterus) || 58 Hoc Pithoeus: Haec PV Haec Scaliger ||  
 60 Vita est. ut Schlaegerus | dum Lydis Smyrna scripsi: smyr-  
 nalibusque PV Lydus (Lydis Heinsius Lyde Schlaegerus) dum  
 Smyrna Pithoeus || 61 Mene itidem Withofius Nosne it. Buhe-  
 rius | libet scripsi: uelit PV uelis Burmannus uelint Tornae-  
 siana || 62 Tu Heinsius: Vt PV || 63 facundos V | aduerte Sca-  
 liger pariter ne obuerte Buherius || 64 dignatur et infit Pithoeus:  
 dignarier infit PV dignarier istis Withofius || 65 saeuos scripsi:  
 (a)equos PV caecos mauolt M. Hertzius



Ecce instant odia et nostro periturus honore est.  
 Nam laureta Numae fontisque habitamus eosdem  
 Et comite Egeria ridemus inania coepta.

Viue, uale! manet hunc pulchrum sua fama dolorem:  
 70 Musarum spondet chorus et Romanus Apollo.'

## II. Ex sepulchro latinae uiae.

Non nomen, non quo genitus, non unde, quid egi:  
 Mutus in aeternum sum cinis, ossa, nihil.  
 Nec sum nec fueram, genitus tamen e nihilo sum;  
 Mitte nec exprobres singula: talis eris.

## III. In Didonis imaginem ex graeco.

Illa ego sum Dido uultu quo conspicias, hospes,  
 Assimulata modis pulchraque mirificis.  
 Talis eram; sed non Maro quam mihi finxit erat mens,  
 Vita nec incestis iacta cupidinibus.

5 Namque nec Aeneas uidit me Troius umquam  
 Nec Libyam aduenit classibus Iliacis,  
 Sed furias fugiens atque arma procacis Iarbae  
 Seruauit, fateor, morte pudicitiam  
 Pectore transfixo casto, quod perpulit in se  
 10 Non furor aut laeso crudus amore dolor.

---

66 Ecce (uel Hinc) *Heinsius*: Haec PV | honore est] in ore est *Buherius* perituru sonore est *M. Hertzius in Fleck. ann. a. 1874 p. 575* || 67 fonteisque V || 68 aegeria P | c(a)epta PV || 69 sua *Pithoeus*: tua PV || finiunt *Sulpitiae dicta subscribunt PV*  
 II (= *Aus. epit. 38*) || 1 aegi V || 3 Nec PV: Non uulgo | fueram genitus: tamen PV

III (= *Aus. epigr. 118; cf. Anth. gr. XVI 151*) post ex graeco P addit: Quattuor ultima carmina huius Epigrammatis non habentur in graeco codice || 1 Illo *Barthius* | quo scripsi: qui PV quem uulgo || 2 Assimulata V || 4 iacta scripsi: laeta PV || 5 unquam PV || 6 lybiam V || 7 hiarbae V || 9 casto scripsi: castos PV castus *Graevius* | perpulit in se scripsi: perculit enses PV perculit ensis *Graevius* || 10 laeso *Accursius*:

Sic cecidisse iuuat: uixi sine uulnere famae  
 Vlta uirum, positis moenibus oppetii.  
 Inuida cur in me stimulasti, Musa, Maronem,  
 Fingeret ut nostrae damna pudicitiae?  
 Vos magis historicis, lectores, credite de me  
 Quam qui furta deum concubitusque canunt.  
 Falsidici uates, temerant qui carmine uerum  
 Humanisque deos assimilant uitiiis!

15

#### IV. De matrimonio grammatici infausto.

'Arma uirumque' docens atque 'arma uirumque' peritus  
 Non duxi uxorem, sed magis arma domum.  
 Namque dies totos totasque ex ordine noctes  
 Litibus oppugnans meque meumque larem  
 Atque ut perpetuis dotata a Marte duellis  
 Arma in me tollit, nec datur ulla quies.  
 Iamque oppugnanti dedam me denique uictus:  
 Iurgia ob hoc sumat, iurgia quod fugiam!

5

#### V. De homine pigro.

Sanus piger febriente multo est nequior:  
 Potat duplum dapesque duplices deuorat.

#### VI. In caecum et claudum ex graeco.

Insidens caeco graditur pede claudus utroque:  
 Quo caret alteruter, sumit ab alterutro.

lesos P laesus V || 17 puto purum || 18 assimilant V  
 IV (= *Aus. epigr.* 137; cf. *Anth. gr.* IX 168) sic inscribit  
 V: Dein Fausto m. gr. P || 4 oppugnans scripsi: oppugnant V  
 oppugnat P || 5 dotata matre PV || 7 oppugnanti scripsi: repu-  
 gnanti PV | me ut denique PV, deleui ut | uictus V: uictum P ||  
 8 Iurgia ob hoc solum PV, correxi (uulgo Iurget o. h. solum,  
 quo deletur oppositio)

V = *Aus. epigr.* 117

VI et VII (= *Aus. epigr.* 132 et 133) || VI tit. ex graeco  
 habet P, om. V

Caecus namque pedes claudo gressumque ministrat,  
At claudus caeco lumina pro pedibus.

**VII. Aliter in caecum et claudum.**

Ambulat insidens caeco pede captus utroque,  
Atque alterna subit munia debilitas.  
Nam caecus claudo se commodat, ille uicissim  
Mutua dat caeco lumina pro pedibus.

**VIII. In Venerem armatam.**

Armatam Pallas Venerem Lacedaemone uisens  
'Vis nunc iudicium sic ineamus' ait.  
Cui Venus arridens 'quid me, galeata, lacessis?  
Vincere quae possum nuda, quid arma gerens?'

**IX. In imaginem Veneris.**

Emersam pelagi nuper genitalibus undis  
Cyprin Apellei cerne laboris opus:  
Vt complexa manu madidos salis aequore crines  
Humidulis spumas stringit utraque comis!  
5 Iam 'tibi nos ipsae' Iuno inquit et innuba Pallas  
'Cedimus et formae praemia deferimus.'

**X. Aliud de uxore.**

Deformis uxor cui sit, ancilla elegans,  
Vxorem abigere, subigere ancillam uelit.

**VII** sic inscribit **V**: Idem **P** || 2 *puto* munera || 3 *se scripsi*:  
pes **V** pede **P**

**VIII** (= *Aus. epigr.* 43; *cf. Anth. gr.* XVI 174 || 1 *lacede-*  
*mone* **P** || 2 *Vis nē scripsi*: *Vis ne* **PV** *Visne ut uulgo*

**IX** (= *Aus. epigr.* 106; *cf. Anth. gr.* XVI 178) sic inscribit  
**V**: In *Venerem Anadyomenem* **P** || 5 *ipsae scripsi*: *i prae* **PV**  
*Cypri Aldina* | inquit *om.* **P** || 6 *Caedimus* **P** | *deperimus* **V**  
*disperimus* **P**

**X** (= *Aus. epigr.* 142) sic inscribit **V**: De uxore **P** || 2 *abigere*  
*scripsi*: *habere* **PV**

**XI. De uarietate fortunae.**

Fortuna numquam sistit in eodem statu:  
Semper mouetur, uariat ac mutat uices  
Et summa in imum uertit ac uersa erigit.

**XII. De eodem exemplum.**

Thesauro inuento qui limina mortis inibat  
Liquit ouans laqueum, quo periturus erat.  
At qui quod terrae abdiderat non repperit aurum  
Quem laqueum inuenit nexuit ac periit.

**XIII. In puerum Stellam.**

Stella, prius uiuis fulgebas Lucifer, at nunc  
Extinctus cassis lumine Vesper eris.

**XIII. De amissa puella.**

Tres fuerant Charites, sed, dum mea Lesbia uixit,  
Quattuor; ut periit, tres numerantur item.

**XV. De diuite et paupere.**

Non est diues opum diuus nec pauper inopsque  
Infelix, illo nec magis alter eget.  
Diuus eget gemmis, cereali munere pauper:  
Sic cum egeant ambo, pauper egens minus est.

---

**XI** (= *Aus. epigr.* 143) *sic inscr.* **V**: De fort. uar. **P** || 1 nunquam **PV** || 2 ac **V**: et **P**

**XII** (= *Aus. epigr.* 22; *cf. Anth. gr.* IX 45) *sic inscr.* **V**: De uarietate fortunae **P** || 4 ac **V**: et **P**

**XIII** (= *Aus. epigr.* 144; *cf. Anth. gr.* VII 670) *tit.* In puerum stillam **V**: In stellam **P** || 1 uiuis *scripsi*: uisis **V** superis **P**

**XIII** (= *Aus. epigr.* 121; *cf. Anth. gr.* IX 515 et 516) || 1 carites **V** || 2 ut] at **P** ac **V**

**XV** (= *Aus. epigr.* 134) || 1 diuus *scripsi*: diues **P** felix *Peiperus* || 2 Infoelix **V** | illo *scripsi*: alio **PV** || 4 Sic qum (*sic*) **V**: Sed cum **P**

**XVI. In grammaticum.**

Felix grammaticus non est, si nec fuit unquam  
 Nec quisquam est felix nomine grammaticus;  
 Vel si quis felix praeter fatum extitit et fas,  
 Sic demum excessit grammaticos canonas.

**XVII. Epicuri opinio.**

Quod est beatum, morte et aeternum carens,  
 Nec sibi parit negotium nec alteri.

**XVIII. De ingratis ex Menandro.**

Ingrato terra peius homine nil creat.  
 Vicinus, hospes notus ignotus, cliens  
 Et si qua genera sunt egentum ciuium:  
 Si quid petenti promptus opis impertias,  
 Cum misereare, gratia in totum perit.

**XVIII. Ex eodem.**

Re fruire ut natus mortalis, dilige set rem  
 Tamquam immortalis: norma est in utroque sequenda.

**XVI** (= *Aus. epigr.* 136; *cf. Anth. gr.* XI 279) || 1 Foelix  
 semper **V** | uon **P** | si (= *siquidem*) *scripsi*: sed **PV** | unquam  
**PV** || 2 *puto* numine || 3 Vel *scripsi*: Sed **PV** At *uulgo* | et fas  
**V**: unquam **P** || 4 Sic *scripsi*: Hic **PV** Is *uulgo*

**XVII** (= *Aus. epigr.* 116) || 1 Quid **P** || 2 negocium **PV**

**XVIII** (= *Aus. epigr.* 140; *cf. Stob. flor. p.* 31, 11) || 1 homine  
*ante* terra **PV**, *post* peius *traieci* (N. h. t. p. i. c. *uulgo*) | nihil  
**PV** || 3 egentum *scripsi*: et genus **PV** (genera ciuium sunt id  
 genus *Gronouius*) || 5 Cū *scripsi*: Aut **V** Vt **P** | miserear **P** | in  
 totum *scripsi*: aut totum **PV** actutum *uulgo*

**XVIII** (= *Aus. epigr.* 145; *cf. Anth. gr.* X 26) *sic inscribit*  
**V**: Ex Menandro **P** || 1 natus *uulgo*: mens **PV** | diligis et rem  
**PV** || 2 immortalis **P** | norma *scripsi*: fama **V** mors **P** sors *uulgo* ||  
 sequenda *scripsi*: querenda **V** quaerenda **P** uerenda *uulgo* ||  
*quae iam secuntur in solo P exstant*

**XX. In Furippum.**

Pars te Furippum uocitat, pars uero Furippum,  
 Altera producens, altera corripiens.  
 Elige utrum malis: aut tende aut corripe: nomen  
 Conueniet quauis, fur furiose, tibi.

**XXI. In Faustulum staturae breuis Anici Proбини.**

Faustulus insidens formicae ut magno elephanto  
 Decidit et terrae terga supina dedit,  
 Moxque idem ad mortem est mulctatus calcibus eius,  
 Perditus ut posset uix retinere animam;  
 Vix tamen est fatus: 'quid rides, improbe Liur, 5  
 Quod cecidi? cecidit non aliter Phaethon.'

**XXII. In Medeae imaginem.**

Medeam uellet cum pingere Timomachi mens  
 Voluentem in natos crudum animo facinus,  
 Immanem exhaustit rerum in diuersa laborem,  
 Fingeret adfectum matris ut ambiguum 5  
 (Ira subest lacrimis, miseratio non caret ira:  
 Alternum uideas ut sit in alterutro),  
 Cum tandem: 'satis est. en digna est sanguine mater  
 Natorum, tua non dextera, Timomache!'

---

**XX** (= *Aus. epigr.* 115) || 1 uera **P** || 4 quauis **P**: quoduis  
*uulgo*

**XXI** (= *Aus. epigr.* 122; *cf. Anth. gr.* XI 104) *tit.* Anici,  
*sic P* || 5 Vix *e priore uersu ortum*; *num Ac ?* | *liur Accursius*:  
 liber **P** || 6 alter **P**

**XXII** (= *Aus. epigr.* 129; *cf. Anth. gr.* XVI 136) || 4 ad  
 factum **P** || 5 lachrymis **P** || 6 Alternum **P**: Alterutrum *uulgo* ||  
 7 Cum tandem *scripsi*: Cunctantem **P** | en digna *scripsi*: in-  
 digna **P** condigna *uel* nam digna *Accursius*

## XXIII. Aliud in eandem.

- Quis te pictorum simulauit, pessima Colchis,  
 In natos crudum uoluere mente nefas?  
 Vsque adeone sitis puerorum haurire cruorem,  
 Vt ne picta quidem parcere caede uelis?  
 5 Num iam te zelus stimulat? nunc alter Iason,  
 Altera uel Glauce sunt tibi causa necis?  
 Quin ne picta quidem sis barbara! namque tui uim  
 Cera tenax zeli concipit immodicam.  
 Laudo Timomachum, matrem quod pinxit in ense  
 10 Cunctantem, prolis sanguine ne maculet.

## XXIII. De Penelope.

- Intemerata procis sum tot seruata per annos:  
 Oscula uix ipsi cognita Telemacho.  
 Vt mea uirginitas facibus tibi fluxit adultis,  
 Arsit et in uidua principe uerus amor.  
 5 Saepe ego mentitis tremui noua femina somnis  
 6 Lapsaque non merito sunt mihi uerba sono;  
 9 Nam tibi anhelanti consuetaque bella mouenti  
 10 Paruit indulgens et sine uoce calor:  
 Dente nihil uiolare fero, nihil unguibus ausae  
 12 Foedera cum tacita pace peregit amor.

---

XXIII (= *Aus. epigr.* 130; cf. *Anth. gr.* XVI 137) || 3 adeo  
 meritis P || 4 picta] puta P || 5 Num iam *scripsi*: Nun nam P  
 Numnam *uulgo* | zelus *scripsi*: pellex P | nunc *scripsi*: nun P  
 numne *uulgo* || 7 picta] puta P | tui uim *uulgo*: tui mens P  
 tumentis *Accursius* || 8 Cera — zeli *Accursius*: Creta — geli P ||  
 9 ensem P, *corr. Gronouius* || 10 ne] si *Gronouius*

XXIII (= *Aus. epigr.* 135) || 1 sum (*uel* eo) *scripsi*: et P ||  
 3 Vt *scripsi*: Hinc P | fluxit *scripsi*: lusit P luxit *G. Canterus*  
 4 in uidua *Heinsius*: inuidia P || *uu.* 7 et 8 post 12 *traieci*  
 9 consuetaque *scripsi*: supremaque P | 10 calor *scripsi*: dolor P ||  
 11 ause P || 12 cum (*uel* iam) *scripsi*: nam P

Et tamen ignotos sensi experrecta dolores	7
Strataque tentavi sicca pauente manu;	8
Denique non auiam tremulo clamore uocauī,	13
Nec prior obsequio serua cucurrit anus:	
Ipsa uerecundo tetigi pallore tapeta	15
Impositum teneri fassa pudoris opus.	

### XXV. De fratribus Thebanis.

Nec Stygiis lucis ineunt sua foedera fratres	
Oedipodionidae, de misero a! miseri.	
Nam geminae ex uno surgentes aggere flammae,	
In diuersa simul dissiliunt cineres.	
Infandos iuuenes! quos nec discordia cassos	5
Luce nec in semet linquit atrox animus.	
Atque utinam et Thebas scissent partirier ipsas	
Regnorum ex metis, ut cinerum nebulas!	

### XXVI. De discendo.

Discere si cupias, doctus, quam multa licebit,  
 Quae nosti meditando uelis inolescere menti;  
 Quae didicisti haut dum, discendo adsumere tendas.

---

7 experrecta **P** || 15 tapeta (-tum) *scripsi*: puellas **P** || *finem huius epistulae deesse puto (fragmentum esse hoc carmen iam intellexit Scaliger)*

**XXV** (= *Aus. epigr.* 139; *cf. Anth. gr.* VII 396) || 2 ah **P** || 3 Nam geminae *scripsi*: Namque etiam **P** || 4 simul *scripsi*: sui **P** | cineres **P**: cineris *uulgo* || 7 scissent *scripsi*: quissent **P** (*at si uoluissent, potuere*) || 8 ec metis *scripsi*: et metus **P** et metas *uulgo*

**XXVI** (= *Aus. epigr.* 141) *tit.* De discendo *scripsi*: De Demosthene **P** *errore ridiculo* || 1 si cupis a doctis *Graeuinus* || 3 aut dum **P** | discendo **P**: dicendo *uulgo* | absumere **P**, *corr.* *Tollius* || *sequentia carmina inter Ausonii epigrammata et epitaphia exhibet P*



**XXVII. De bucula Myronis.**

Errasti attentans haec ilia nostra, iuence:  
Non manus artificis lac dedit uberibus.

**XXVIII. De eadem.**

Pasce greges procul hinc: ne, quaeso, bubulce, Myronis  
Aes, ueluti spirans, bobus in exagites.

**XXVIII. De eadem.**

Me uitulus cernens immugiet, irruet in me  
Taurus amans, pastor cum grege mittet agens.

**XXX. In saltatorem ineptum.**

Idem, qui Nioben saltauit saxeus, ut tum  
Spectator ueram crediderit Nioben,  
In Canace uisus multo felicior ipsa,  
Quod non hic gladio uiscera dissecuit.

**XXXI. De eodem.**

Daphnen et Nioben saltauit simius idem,  
Ligneus ut Daphne, saxeus ut Niobe.

**XXVII—XXVIII** (= *Aus. epigr.* 61—63; *cf. Anth. gr.* IX 721, 715, 730) || **XXVII** De eadem *inscribit* P (*scil. post Aus. epigr.* 60) || 1 *attentans scripsi*: *attendens* P || **XXVIII** 2 bobus in *scripsi*: cum bobus P || **XXVIII** 2 agens *uulgo*: amans P

**XXX** (= *Aus. epigr.* 84, 3—6; *cf. Anth. gr.* XI 254) *praemittit* P *Ausonii uersus genuinos epigr.* 84, 1—2 || 2 Spectatur — Niobem P

**XXXI** (= *Aus. epigr.* 85; *cf. Anth. gr.* XI 255)

**XXXII. Ad Deliam lasciuientem cultu.**

Delia, uos miramur. et est mirabile, quod tam

Dissimiles estis tuque sororque tua:

Haec habitu casto, cum non sit, casta uidetur;

Tu praeter cultum nil meretricis habes.

Cum casti mores tibi sint, huic cultus honestus, 5

Te tamen et cultus damnat et actus eam.

**XXXIII. Ad Gallam.**

Vado, sed sine me, quia te sine; nec nisi tecum

Totus ero, pars cum sim altera, Galla, tui.

Vado tamen, sed dimidius; uado minor ipso

Dimidio, nec me iam locus unus habet.

Nam tecum indiuisus ero: quocumque recedam, 5

Pars ueniet mecum quantulacumque mei.

Separor unus ego, sed partem sumo minorem

Ipse mei: tecum pars mea maior abest.

Si redeam tibi, totus ero: pars nulla uacabit,

Quae mox non redeat in tua iura. uale! 10

**XXXIII. De Niobes sepulcro.**

Habet sepulcrum non id intus mortuum,

Habet nec ipse mortuus bustum super,

Sibi sed ipse est et sepulcrum hic mortuus.

---

**XXXII** (= *Aus. epigr.* 104) De Deliam lasciuientem cultu  
*inscribit P, correxi* (De Delia lasciuiente c. *uulgo*) || 3 abitu **P**

**XXXIII** (= *Aus. epigr.* 105) || 5 indiuisus *scripsi*: fere  
totus **P**, *quod et metrum et sententia interpolatum indicat* ||  
6 quantulacumque **P** || 7 summo **P** || 8 abest *scripsi*: abit **P**

**XXXIII** (= *Aus. epit.* 29; *cf. Anth. gr.* VII 311) De Eodem  
Trimetrum Iambicum *inscribit P post Ausonii epit.* 28 *ponens* ||  
1 id] *an hoc?* || 3 Sibi sed est hic ipse sepulcrum et mortuus  
**P, correxi**

**XXXV. Epitaphium Callicrateae.**

Viginti atque nouem geniti mihi Callicrateae:

Nullius sexus mors mihi uisa fuit;

Sed centum et quinque expleui bene messibus annos,

In tremulam baculo non subeunte manum.

**XXXV** (= *Aus. epit.* 34; cf. *Anth. gr.* VII 224) || 1 geniti mihi scripsi: genitrici **P** || 2 puto rariorem genitrici formam fraudi fuisse librariis scribendumque Nulli ulli sexus m. m. maesta f. (an Nulli utriusque secus?) || 3 mēsis **P**, corr. *Aldina* || 4 In tremula **P**, corr. *Aldina*

LI.

INCERTI PASIPHAES FABVLA.

Filia Solis

Aestuat igne nouo

Et per prata iuuenicum

Mentem perdita quaeritat.

Non illam thalami pudor arcet,

5

Non regalis honor, non magni cura mariti.

Optat in formam bouis

Conuertier uultus suos

Et Proetidas dicit beatas

Ioque laudat, non quod Isis alta est,

10

Sed quod iuuencae cornua in fronte eleuat.

Si quando miserae copia suppetit,

---

(B. III 232, M. 997, Wernsd. III p. 393) extat in V(ossiano L. Q. 33: cf. uol. III p. 105) fol. 133 post Rufinum de metris et dinumerationem metrorum Horatianorum sic inscriptum Idem (.i. isdem Horatianis) metris pasiphens incipit fabulam, ita ut pedes semper distinguantur; praeterea in libro quodam Reginensi inuenit Heinsius; tertio codice usus est Binetus. Rufino grammatico post Dousam multi uindicauere || 2 nouo ex nouos V || 3 pratra V || 5 thalamsi V (scil. s ex distinctione ortum) 6 hosnor V, sed corr. m. 1; honos Regin. || 8 uoltus Binetus || 9 protidas V praetidas Regin., Binetus || 10 Loque V | Isis alta est om. Binetus; alma Heinsius || 11 iuuenca Dousa | cornua in Binetus: cornu Regin. cornil V (unde cor nihil Cruquius) | fronte Patissonus: fortē V Regin. frontem Binetus | eleuat Regin.: leuat V || 12 miseres V

- Brachiis ambit fera colla tauri  
 Floresque uernos cornibus illigat  
 15 Oraque iungere quaerit ori.  
 Audaces animos efficiunt tela Cupidinis  
 Inlicitisque gaudet:  
 Corpus includit tabulis efficiens iuuenecam,  
 Et amoris pudibundi malesuadis  
 20 Obsequitur uotis et procreat (heu nefas) bimembrem,  
 Cecropides iuuenis quem perculit fractum manu,  
 Filo resoluens Gnosiae tristia tecta domus.

---

13 feras copia tauri (*sic*) **V** || 14 quae **V** || 16 effeciunt **V** ||  
 17 Iliceisque *Wernsdorfius* | gaudent *Bentleius* || 18 includi  
*Dousa* | stabulis *Binetus* | se faciens *Dousa* effigies (iuuencae)  
*Bin.* effigians *Oudend.* || 20 uetis est **V** | et est (*om.* procreat)  
*Binetus* | bimembre **V** *Bin.* || 21 Caecropidae — manus *Bin.* |  
 fructum **V** || 22 Filio — gnosis **V** (*Gnosiae Bin.*)

---

## LII.

## ASTERII.

Distinxi emendans, gratum mihi munus amici  
 Suscipiens, operi sedulus incubui.  
 Quisque legis, relegas felix parcasque benignus,  
 Siqua minus uacuis praeteriit animus  
 Tempore, quo penaces circo subiunximus atque 5  
 Scenam euripo extulimus subitam,  
 Vt ludos currusque simul uariumque ferarum  
 Certamen iunctim Roma teneret ouans,  
 Ternum quippe 'sofos' merui, terna agmina uulgi  
 Per caueas plausus concinuere meos. 10  
 In pretium famae census iactura cucurrit,

(B. II 187, M. 281) extat in celeberrimo Vergilii codice  
**M**(ediceo) a manu saec. VI uel VII: cf. Ribbeckii prolegg. p. 222sq.,  
 qui et Vergilii sui uol. IV in fine uersuum, quales nunc in **M**  
 leguntur, imaginem exhibuit, quam uide; melius ductus nunc  
 euanidos olim distinguere potuere: cf. Foggini, 'Vergilii codex  
 antiquissimus' p. 13. inscribit **M** ita: Turcius Rufius Apro-  
 nianus Asterius  $\bar{u}c$  et inl. ex com. domest. protect. ex com.  
 priu. largit. ex praef. urbi patricius et consul ordin [anno 494]  
 legi et distinxi codicem fratris Macharii  $\bar{u}c$  non mei fiducia  
 sed eius cuius [sic Heinsius: cui si **M**] et ad omnia sum deuotus  
 arbitrio XI Kal. Mai. Romae || 3 benigne (us supra alt. e) **M** ||  
 3 et 4 post 16 in **M**, sed signo adiecto iam non conspicuo uerus  
 ordo restitutus || 5 penaces pro pinaces; cf. O. Iahnus de subscript.  
 p. 348 || 6 puto de euripo || In quaestum **M**, margo pretium

Nam laudis fructum talia damna ferunt.  
Sic tot consumptas seruant spectacula gazas,  
Festorumque trium permanet una dies,  
15 Asteriumque suum uiuax transmittit in aeuum,  
Qui partas trabeis tam bene donat opes.

---

12 ferunt *Meyerus*: serunt **M** || 16 partas *Heinsius*: par-  
cas **M**

---

## AEGRITVDO PERDICAÆ.

Dic mihi, parue puer: numquam tua tela quiescant?  
 Non sat erant frondes, non undae nec fera nec fons?  
 Non Satyrus, non taurus amans, non ~~aves~~ et imber?  
 Non tristes epulae, post quas petit aëra Tereus?  
 Hoc tibi restabat postremum, saeue Cupido, 5  
 Quod dirum in matris iuuenem conpellis amorem!  
 Muta, precor, flammæ alioque intende sagittas:  
 Quid possit nosti pietas et, perfide, mater,  
 Est Paphiæ quam triste decus arcere furorem.

*Aegritudo Perdicae, ignoti quidem sed procul dubio Africanæ poetae Dracontii fere aequalis fetus, a me primo edita est in libello inscripto 'Unedirte lateinische Gedichte' (Lipsiae 1877) ex codice Harleiano 3685 saec. XV, quem cum E. M. Thompson mihi descripsisset postea iterum ipse contuli (unde in hac editione locis nonnullis apparatus correxi). post me ad textus foede corrupti nec ab uno homine perpoliendi emendationem symbolas contulerunt E. Rohdus (libelli mei append. p. 46 sqq.), Conr. Rossbergius in Fleckeis. ann. 1878 p. 428 sqq. et 1881 p. 357 sqq., R. Ellisius in Anglorum diariis philol. VIII p. 226 sqq. || Incipit egritudo perdicae H || 1 quiescent ne conicias uetat constans Africanorum usus coniunctiuum pro futuro ponentium || 2 saterant H || 3 satirus — alis H || 4 post scripsi: per H; cf. Nemes. Cyn. 33 sq. | aëra ethereus H; an aethera Tereus ? || 5 Hoc ubi testabat H, correxi || 6 Quod ego: At H Ah Rohdus Ad dirum matris Rossbergius || 7 aliasque H, correxi || 8 perfida H, corr. Rohdus || 9 Sit idem; sed cf. Dracont. V 86; X 536 | decuis H; conieci deae marcere furore*



10 Claudite nunc animos miserandaque pectora, matres,  
Nec scelus hoc uestras iteratum polluat aures,  
Ne uos sollicitas temptet dolor iste nefandus

\* \* \*

Viderit ac simili poena commissa recuset.  
Namque omnes superos et cetera templa deorum  
15 Ture pio sacroque mero uotisque colebat,  
Oblitus Veneris puerique oblitus Amoris.  
Hinc offensa dea est, hæc diri causa furoris;  
Hinc quoque partus amor redeunti ad tecta parentum,  
Infelix Perdica, tibi (nam nuper Athenas  
20 Venerat et studiis animos praebebat et aures);  
Hinc quoque regreditur matris periturus amore.  
Infelix qui Cecropias nunc deserit arces,  
Iam praeda est Veneris, iam flammis atque sagittis  
Armatus tenuit seruans iter omne Cupido.  
25 Lucus erat uariis in frondibus undique septus,  
Quem Phoebi Daphne foliis diffusa tenebat  
Et myrtus Paphies, speciosi testis Adonis,  
Egrediturque solo fundens sua brachia pinus  
(Hac Phrygius pastor spernens in amore Cybeben  
30 Desertusque uiro per tympana plangitur Attis).  
Fonsque regit medio mota per gramina lapsus:

10 matres ego: matrum (rum compend.) H || 11 iterato pol-  
lulat H, correxi || 12 Ne uos ego: Neue H || nulla lacuna in H ||  
13 recussit H, correxi || 14 cetera ego: terrat H || 15 Tu te pro  
sacro; H, correxi || 16 amore H, correxi || 17 diri ego: duri H ||  
18 redeunte H; fortasse ad delendum || 19 Infelix perdica per-  
dica tibi — athenas H || 20 malim animum || 21 Hinc quoque  
e u. 18 repetitum putat Rohdus; ego totum u. 21 abiecerim || 22  
cecropeas H || 24 Armatus scripsi: Arma tñ (= tamen) H || 25 in-  
num en ? ibi Rossbergius (sed ubi ?) || 26 Quae phebi solus dafnae  
difussa H, correxi etiam alia (ut Phoebi luctus) coniciens ||  
27 mirtus H | tectis H, correxi || 28 puto Erigiturque || 29 Hanc  
frigidus — ebebe H, correxi || 30 an Desectusque uirum ? |  
ptim pana H || 31 Fons que H | riget ego olim rigat Ellisius |  
mota — lapsus (uel motum — lapsus) Rohdus: nota — lapsa  
H tota — lapsus ego olim rorans — lapsa Ellisius

Illis dispersi flores mixtique colores  
 Ostendunt, Veneris quid amor; nam candidus illic  
 Flos Narcissus amat ueteris uestigia fontis  
 Et rosa purpureum spargens per prata ruborem, 35  
 Seu Veneris cruor est seu flamma Cupidinis ista  
 (Nescio, sed gratus memini quia seruit amori);  
 Hunc lucum Filomela tenet: circumuolat alis  
 Et dulcis queritur fetus suspensaue ramo

Lucus Amoris: erat delapsus <sup>\*</sup> <sup>\*</sup> <sup>\*</sup> ab aethere pinnis; 40  
 Namque illi conquesta Venus mandauerat ignis.  
 Paruit imperio matris pharetramque sagittis  
 Plenam fundit humi tollitque e pluribus unam  
 'Hoc telum est' dicens 'olim quo Iuppiter auro  
 Decidit et Danaen fuluo compressit amore. 45  
 Est' (aliud tollit) 'Ledam hoc quo cygnus amauit,  
 Antiopam Satyrus tenuit. iam fessa sagittast.  
 Quo, Perdica, tibi calamo firmemus amorem?  
 Vulnera iam nostrae ueteres fecere sagittae;  
 Nunc noua uisenda est'. dixit riuumque secutus 50  
 Quaerit arundineas scrutatus limite siluas.  
 Nec mora nata deo est: namque obuia uenit arundo,  
 Quam puer excissam totis radicibus aufert.  
 Et primo mollis eradit pumice libros,  
 Post uolucris cupiens uibramine abire sagittam 55

32 Illis *scripsi*: Illic **H** e u. *seq.* | dolores colores **H** ||  
 33 quis *ego olim* || 34 ueteris *ego*: ueneris **H** || 35 an spargit ?  
 roborem **H** || 37 gratum **H**, *correxi* || 38 locum filo mella **H**, *cor-*  
*rexi* || 39 quaeritur **H** || sine lacunae indicio **H**; *totidem quot post*  
*12 uu. periere* || 40 ab om. **H**, *addidi* || 41 illi *ego*: illa **H** ||  
 42 pharetaq; **H** || 44 telo — solim **H**, *correxi* || 45 danae **H** ||  
 46 Est *Rosbergius*: Ast **H** | leda hoc quod cignus amabit **H**,  
*correxi* || 47 Antiopasatorus — sagittas **H**, *correxi* || 48 Quo  
*ego*: O **H** || 49 ueteres *ego*: uetera **H** || 50 riuumq; **H** || 52 nata  
*Ellisius*: nota **H** longa uel multa *ego* mora: nota deo namque  
*Rosbergius* || 53 Quem puer excussam tutis **H**, *correxi* || 55 ui-  
 bramine abire *scripsi*: uibrā librare **H** fibra librare *Rosbergius*

Pinnam de propriis ardentibus abscidit alis  
 Et religat cera, possit quo certa tenere  
 Quod temptabat opus; et Amoris pluma tenebat.  
 Iam sol emenso radios librauerat ortu

- 60 Atque diem sexta magnum discreuerat hora:  
 Omnia per terras animalia fessa calore  
 Sideris aestiferi frondis sub tecta subibant.  
 Ad lucum Perdica uenit fessusque labore  
 Inriguas respexit aquas lymphasque recentes  
 65 Vmbriferumque nemus, mixtos per gramina flores.  
 Ingressus postquam est lucos Perdica rigentes,  
 Talibus est uerbis socios aut uoce secutus:  
 'O socii, uestro iustum si corde uidetur,  
 Defessos artus ac membra calore grauata  
 70 Hic poterit releuare locus: nam frigida fontis  
 Vena fluit, flores sunt hic, *hic* dulcia prata'.  
 Heu, Perdica, grauis aestus radiosque micantes  
 Solis te fugisse putas lucosque petisse

. . . . .  
 Ignoras: intus grauior tibi flamma paratur!

- 75 Sic postquam fatus, fusi per gramina terrae  
 Accipiunt epulas et dulcia dona Lyaei,  
 Post somno reparant uires. tunc aliger ille  
 Paruit officio mutatusque ore Cupido

57 relegata cera possit quoq; cera **H**, *correxi* || 58 Quo **H**, *correxi* | tenebat (*olim* calebat) *ego*: celebrat **H**; sedebat *Rossbergius* || 59 sole menso radiis l. orbē **H**, *correxi* (orbe *mirifice Ellisius*) || 60 sextam agnū d. ortā **H**, *correxi* || 62 frondi (*sic*) **H**, *correxi* || 63 locum **H** || 64 Inriguas *ego*: Infimas **H** Inlimes *Rossbergius* | nimfasq; regentes **H**, *correxi* || 67 sotios **H** || 68 sotii **H** || 69 ac *ego*: haec (*sic*) **H** || 70 fontes **H** || 71 hic *semel* **H**, *duplicauit* || 73 Sol iste f. putos **H**, *correxi* || *sine lacunae signis* **H**; *illud* lucosque *cum requirat attributum (ueluti Igne uacuos), olim u.* 74 Ignauos *scripsi pro Ignoras (Ignorans ad priora trahens non melius Rohdius)* || 74 tibi grauior **H**, *traieci* || 75 fatus *ego*: factus **H** || 76 aepulas **H** | Lyaei *ego*: *Ἰαί* **H** (*an et Iacchi d. d. ?*) || 77 somnos — uirescunt tunc **H** || 78 mutaturq; **H**, *correxi* (*etiam mutatoq; coniciens*)

Castaliam reddit Perdicae nomine matrem	
Complexusque dedit per somnia tristis imago	80
Et saeuo iuuenem confodit pectora telo.	
Qui postquam somno miser est deceptus acerbo,	
Ardet in incestum pueri stimulante figura	83
(Matris enim in uiso carae dinoscere uultus	85
Non poterat, quam paruus adhuc dimiserat olim,	
Cum peteret diuae doctissima templa Mineruae);	87
Ingrediturque suae regalia limina matris.	84
Continuo natum famulae uenisse parenti	88
Castaliae dixere suum: pietatis honore	
Illa memor tanti uenienti est obuia facti	90
Osculaque aequa dedit materni plena doloris.	91
Quam miser ut uidit, suscepit uulnere curas;	94
Et quotiens iuuenis iterata est mente figura	92
Vel quotiens pulsante deo noua forma secuta est,	93
Haesit et insano obstipuit deceptus amore.	95
‘Heu, ego quam uidi per somnia tristia demens,	
Mater eras? aut ista tibi par fertur imago?	

79 Perdice reddit castaliam **H**, *traieci* (R. C. P. *maluit Rossb.*) || *hic secuntur in H uu. 240—260, sed expuncti* || 81 saeuo *Rossbergius*: suo **H** (Atque suo *ego olim*) | iuuenē confodit **H**, *correxi* || 82 aceruo **H** || 83 incestu puero simulante figura **H**, *correxi* (*praeterea puero simulante figuram coniciens*) || 84 *post 87 traieci* || 85 enim in uiso carae *scripsi*: et in misere care **H** enim miserae caros *ego olim* et inuisae caros *Rossbergius* || 87 *an tecta ?* || 84 regali alimina **H** || 89 Castalie dixisse **H**, *correxi* | amore *Rossbergius* || 90 memoranti **H**, *correxi*; *an memor nati — facta ?* || 91 Osculaq. aequa (*i. e. beniuola*) *scripsi*: Oscula quaeque **H** (*olim quōque dedi coll. Dracont. VIII 637, X 439*) | maternae **H**, *correxi* | decoris *Rohdus* || 92 *et 93 post 94 traieci* (*post 81 posuit Rossbergius*) || 94 uulnere curas *scripsi*: uulneris ora **H** uulnera cordis *olim temptaui* uulnera dira *Rossb.* || 92 *Et ego*: Sed **H** *Heu Rossbergius* | iterata est m. f. *ego*: mutata m. f. est **H** mutata est m. f. *Rohdus* mutata in m. f. est *Rossb.* || 95 Haesit *et scripsi*: Hesitat **H** | *num sti-* puit? *cf. Orest. trag. 699* || 96 *Heu ego*: Sed **H** | per *ego*: quae **H** || 97 eras *Rossbergius*: erat **H** | par fertur *scripsi*: paretur **H** par extat *Rossb.*

- Est sed caeca . . . . .  
 Nam fari scelus est, est admissi quoque crimen?  
 30 Talia constanter secum Perdica locutus.  
 Sed nox umbriferis per caelum roscida pinnis  
 Presserat aerios fugientis solis honores  
 Cunctaque per terras animalia pressa sopore:  
 Solus ibi dulci numquam Perdica quieti  
 5 Tradidit assiduis ardentia lumina flammis.  
 Nox ipsi maesta est: uigilat metuitque tepetque,  
 Suspirat numquam requiem daturus amori.  
 Omnia fessa domat caelestia sidera somnus,  
 Flumina quoque tenet nec non maris imperat undis,  
 10 Corpora uel modicam conpellit adire quietem:  
 Pro dolor! hoc scelus est soli uigilantis amori:  
 Tunc quoque Perdica premit *urguens* igne Cupido,  
 Ut possit sic ferre uicem. nam fulmine tactus  
 Ardebat miser; et ducens suspiria cordis,  
 15 Quae puer edocuit mortales cire Cupido,  
 Tales tristificas reddit de pectore uoces:  
 'Nox sceleris secreta mei, nox conscia cladis,

98 lacuna relicta in H; etiam post 98 plura periisse uidentur || 99 est semel H, duplicauit || 101 Sed] num iam? || 102 Praesserat H | puto aetherios || 104 Solus ibi Rossbergius: Soli tibi H Solum te ego olim ad noctem referens (unde 104, 105 post 110 et 106, 107 post 111 traiecit Rohdus, 108—110 post 102 Rossb.) || 105 assiduis — flammis Rossbergius: ardentis — flammis H (flammans ego olim noctem intellegens); an horrendis praestat? || 106 est addidi | mediumq; tenetq; H, correxi || 107 daturus] cf. L. Muellerus d. r. m. p. 349 (laturus male Ellisius et Rossbergius; melius capturus) || 109 quaeque Rossb. aquasque Ellisius || 110 modica conpellata dire H, correxi (compellat errore proecdosis) || 112 perdica (sic) premit igne H, suppleui (olim diro premit temptauit; Tum saeuus quoque Rossb.) || 113 sic ferre (uel refferre) uicem ego: nec ferre uocem H n. f. facem Rohdus n. f. iacens Rossb. || 114 et om. H, add. Rossbergius. || 115 immortale scire H, corr. Rohdus || 116 Tristificas scripsi (Tristiferas non ausus): Triste feras H Triste fremens Rossb. || 117 secretam ei H

Soli me commendo tibi nostrumque furorem.  
 Tu nosti quid possit Amor: sine te nihil ille,  
 Seu Veneris pars es tu seu Venus aut Venus in te est: 120  
 Des requiem miserando, precor, et posse fateri.  
 Set matri narrabo? nefas! tamen ibo coactus: 122  
 Credamus! quid? hoc poteris componere uerbis, 124  
 Aut uox qualis erit? adgressus namque parentem 125  
 'Mater, aue' dicturus ero. quid deinde? — tacebo! 123  
 Oedipodem thalamos matris uult fama subisse 126  
 Incestosque toros: satis est quod nescius ista  
 Commisit culpamque tulit licet ille nefandam  
 Exegit, sese priuat dum lumine, poenam.  
 Talis Perdicam per noctem cura premebat, 130  
 Et proprium miserando nefas fit causa laboris.  
 Iamque dies ortus clarior: nudauerat orbem  
 Et radiis Titan noctis disperserat umbras:  
 Deficiunt iuueni paulatim fortia membra,  
 Decoquiturque umor, cunctos qui continet artus; 135  
 Namque undas Cereremque negat uictumque ciborum.  
 Tunc quoque sollicitam monuit maestamque parentem  
 Maternae pietatis honos, famulosque uocauit  
 Ad sese iussitque artis circum medicinae  
 Primores qui forte forent adducere secum. 140

---

119 *post ille* H *addit* Cupido; *quam glossam eieci* || 120 *es tu seu ego: est seu* H (est seu tu Venus *Ellisius*) || 121 *Des ego: Dis* H | *praecor — fatiri* H || 122 *Set (olim En) scripsi in interpunctione Rohdium secutus: Et* H *At Ellisius* || 123 *post 125 traiecit Rohdium, qui Cedamus uoluit* || 124 *puto poterit (uox)* || 125 *nox* H, *correxi* | *an congr. nempe?* || 126 *Et ipodent calamus* H, *correxi* | *uult] an fert?* || 127 *Incestusq; torus* H, *correxi* || 128 *illi* H | *priuat dum lumine ego: priuato lumine* H (*olim de se priuatus scripsi*) || 130 *noctu — praemebat* H || 131 *miseranda* H, *correxi* | *fit causa ego: incesta* H || 132 *possis clarum* || 133 *radius — undas* H, *correxi* | *Titan Rossbergius: citā* H *tacitas ego olim* || 134 *fortia ego: forsitā* H || 135 *qui ego: q; H* || 137 *sollescit amonuit* H, *correxi* || 138 *famulatusq; uocabit* H, *correxi* || 139 *artis medicinae requiri* H, *correxi*

- Iussa citi peragunt: uitae uenere magistri  
 Ingressique fores adque abdita tecta iacentis  
 Inueniunt iuuenem postrema clade grauatum.  
 Et primum quaerunt, quae causa laboris inesset;  
 145 Post uena est temptata; sed haec pulsusque quietus:  
 Esse negant causas uitati corporis illic,  
 Sed iecur et splenis temptata cubilia et atri  
 Fellis. quae metuenda domu? sunt omnia sane  
 Per proprium digesta larem, sunt cuncta quieta  
 150 Et uitae deuota suae, sed dira procella  
 Mente latens caecos urgebat pectore coeptus.  
 Hippocrates illic fuerat qui forte uetustus  
 Ac uitae spatio longum qui ceperat usum,  
 Restitit ac secum docto sermone locutus:  
 155 'Quid, medicina, taces? rationem redde petenti.  
 Non isti calor est pulsus nec uena minatur.  
 Nam sacrae partes, quibus omnis uita tenetur,  
 Discordare parant, tum mox elementa resoluent,  
 Quae faciunt hominem, dum quattuor ista ligantur.  
 160 Stridenti gremio uiuaces inpedit auras.  
 Non omenta suas per mollia uiscera sedes  
 Conseruant, non corda uagi pulmonis anhelant

142 iacentis (uel cubantis) ego: caciantis H tacentes uel  
 silentes Rossb. cacantes Ellisius || 144 inessit H || 145 est om. H,  
 add. Rohdius | sed haec Rossbergius: sedes H sedet Rohdius |  
 pulosq; H, correxi || 146 uiciati H || 147 iecor H | temptanda co-  
 bilia patri H, correxi || 148 Quae fellis m. domus s. o. sana H,  
 correxi (Rossbergius seruatis temptanda et sana maluit parte  
 Qua fellis m. domus inprobabiliter) || 150 sed dira ego: sidera H ||  
 151 coeptus ego: coetus H (quod olim pro coitus accepi, unde  
 coitus — caecos Rossb.) || 152 Yppocratis H | suberat Ross-  
 bergius || 153 spatiorum l. q. coeperat H, correxi; num praeterea  
 longo? (uetustas Ac u. spatium l. cui fecerat u. Rohdius) ||  
 154 ac (uel et) ego: adque H || 155 rationē H || 156 num post  
 160 traciendus? | pulso H, correxi || 158 parent cū m. e. resol-  
 uant H, correxi || 159 ligantur ego: legantur H (faciūt habet) ||  
 161 Non omenta Ellisius: Momenta H | sua sp m. u. sedis H,  
 correxi || 162 Conseruant addidi (olim Non fibrae): om. H Ex-

Intersepta sero, non ilia concita coxis  
 Incutiunt saeuos iaculataque saepe dolores:  
 Displicet os, colum, quod sunt suspiria longa.' 165  
 Sic fatus fessae scrutatur conscia uenae.  
 Ingreditur mater. tum, quae fuit ante tenenti  
 Mitis et in lentos motus aequaliter acta,  
 Inprobiter digitos quatiens pulsatibus arguet,  
 Sic mentis confessa nefas. magnusque uirorum 170  
 Inuenit Hippocrates, quae pectore clausa fuere,  
 Et tali sequitur miserandam uoce parentem:  
 'Causas mater habes: medicinae munera cessant.  
 Hic animi labor est: hebeo. iam cetera di dant!'  
 Talia fatus abit. matrem noua cura premebat 175  
 Per uarios diuisa modos; natumque cubantem  
 Adgreditur redditque pio de pectore uoces:  
 'Nate, precor, miserere mei, miserere tuorum:  
 Lumina tu partus, tu me facis esse parentem.  
 Inclita si uirgo est, Hymenaeos iungere possum, 180  
 Siue suo matrona mouet uiduata marito;  
 Ne dubites. haec cura mea est, hoc maesta uerebar,  
 Illicitos ne forte toros tentare mariti  
 Cogeret acer amor matrisque grauaret honorem.'

---

cedunt *Ellisius* || 163 Intersepta sero *Ellisius*: Intercepta se **H**  
 (suis cum coxis coniungens ego olim) | non nilia c. costis **H**,  
*correxi* || 164 Incutiunt seuos iaculata sepe doloris **H**, *correxi*  
 (iaculantia *Ellisius*) || 165 Displicet osculum **H**, *correxi* || 166 factus  
 fessa scrutatus **H**, *correxi* | conscia *suspectum*; compita *Ellisius* ||  
 167 tum — ante ego: dū — ille **H** (ile *Ellisius*) || 168 et qualiter  
 apta **H**, *correxi* || 169 pulsantibus arguit **H**, *correxi* || 170 magnus-  
 que, sic **H**; num gnarusque malorum ? || 171 yppogras quae pectori  
**H**, *correxi* || 172 miseranda **H**, *correxi* || 173 m. h. ego: h. m. **H** |  
 cessent **H**, *correxi* || 174 cetera di dant (uel dent) ego: ceteri  
 dicant **H** || 175 abit ego: habet **H** | sed matrem nati noua c.  
 pr. **H**, *ieici interpolationes* || 176 modos] num metus ? || 179 Li-  
 mina *Rohdus* | patris pro partus ego olim || post 179 nonnulla  
*intercidisse putat Rohdus* || 180 Indica s. u. es himineos uin-  
 cere p. **H**, *correxi* || 181 Siue suo ego: Si uero **H** | mouet ego:  
 foret **H** caret *Rossb.* || 182 haec om. **H**, *addidi* || 183 thoros **H**



- 185 Ille silet solumque trahit suspiria longa  
 Auertens faciem, nec matrem cernere rectis  
 Luminibus poterat sacro prohibente pudore.  
 'Mater' ait, 'discede, precor: plus uris amantem.'  
 Roscida post radios alternaque lumina solis
- 190 Nox tenebris diffusa suis compresserat omnes.  
 At iam te, Perdica, puer numquam ille Cupido  
 Vel partem minimam patitur decerpere somni:  
 Solum te tenuit miserum totasque per umbras  
 Continuus tollit pharetras ac tela furoris
- 195 Et tecum uigilat per noctis tempora longa  
 Intorquens dira assiduis incendia flammis.  
 Et Pudor huc aderat proprio comitante uigore.  
 Stant duo diuersis pugnancia numina telis  
 Ante toros, Perdica, tuos: Amor hinc, Pudor inde.
- 200 Inde Cupido monet secreta referre furoris,  
 Inde Pudor prohibet uocis exordia rumpi;  
 Famam surgentem reuocet petit ille, sed ille  
 Ire iubet propriumque nefas exponere mentis  
 Verbaque multa docet; quae uix e pectore lapsa
- 205 Perdicae miseri moriuntur in ore pudico.  
 Sed postquam calor immensus per corpora currens  
 Vsserat exesas ardenti corde medullas,  
 Talia dimittit reserato pectore uerba:  
 'Saeue puer, semper lacrimis et funere gaudes.

---

189 radiosa et nāq; H, quod ex radios aetnaq; ortum cor-  
 rexi (aestiuaque Rossb.) || 190 diffusa (uel demissa) ego: discussa  
 H || 191 Ad ante perdica nūquā puer ille c. H, correxi || 192  
 mimimā H | somni om. H, addidi || 193 Sed solū tenuit uene-  
 randa te casus umbras H, correxi || 194 Continuus (sic) t. fare-  
 tras H || 199 thoros H | puto Pudor illinc || 201 fortasse uotis ||  
 202 Famamq; H, correxi; intellege de rei rumore matri nocituro |  
 reuocet petit ille sed ille ego: reuocit neanillans H || 203 num  
 expromere ? || 204 docent H, correxi | quae uoces pectora labi  
 H, corr. Rohdius (quae mox expressa labori Ellisius) || 205 A  
 perdice misera H, correxi || 206 corpora scripsi: pectora H ||  
 207 exesas ardentes H, correxi | torre Rohdius

O scelerate, tuas si tu paterere sagittas! 210  
 Sique tuos ignes in te conuertere discas,  
 Vt credas quid possit amor! sed parce, Cupido.  
 Inprobe, quae mandas non possum dicere matri.  
 Tormentis adfige tuis, constringe catenis:  
 Non fatear. totas in me consume sagittas, 215  
 Quotquot amoris habes, et, si tibi tela furoris  
 Defuerint, etiam tibi de Ioue fulmina sumas:  
 Vincere non poteris sanctum, scelerate, pudorem.  
 Talia per noctem iuuenis miserandus agebat.  
 Interea matrem nati noua cura premebat, 220  
 Multaque quaerenti placuit sententia talis,  
 Matronas omnes totis e moenibus urbis  
 Ad propriam concire domum, si quis uigor illex  
 Aut species inlustris erat uel forma superba,  
 Quae proprio iuuenem statuisset amore beare. 225  
 Hoc uisum placitum matri, nec distulit ultra.  
 Iamque dies ortus clarior nudauerat orbem,  
 Matronae ueniunt forma cultuque micantes:  
 Hic erat Andromeda, hic altera Laudamia,  
 Ditiior haec Danae, fulgentior altera Glauce, 230  
 Candidior Progne uenit altera et altera Dirce.  
 Huc etiam tenerae sanctae uenere puellae  
 Virgineum florem seruantes lege maritis.  
 Has tristis Perdica uidens et lumina flectens  
 In matrem traxit duram suspiria corde 235

210 patereres sagittas H || 211 discas ego: dicas H || 212  
 fortasse cernas || 214 puto adfige || 215 fateor H, correxi || 216  
 Quot quot H || 217 etiam tibi ego: et si H e u. priore || 221 sen-  
 tencia H || 222 tutis aemoenibus urbes H, correxi || 223 concire  
 ego: uenire H iubet ire Rossbergius | si ego: sed H | illex Roh-  
 dius: illic H || 224 specie — superna H, correxi || 225 beare  
 scripsi: grauare H || 225 nec ego: non H || 227 Iam dies H |  
 num clarum? sed cf. 132 || 230 alter glauce H || 231 Chione (uel  
 Progne) ego: coigne H | peruenit altera disce H, correxi (procerior  
 a. D. Rohdius potior uenit Ellisius) || 232 et iam tenere sanctae  
 H || 234 tristes H, correxi || 235 dura H, correxi. dubio Rossb.

- Et tali secum miser est sermone locutus:  
 'Pro dolor, o superi! defecerat altera forma:  
 Mater amanda fuit. sed uincere certa furores  
 Quaerendo uultus, liceat quos iure tenere.  
 240 Hoc etiam uoluisse nefas. sed respice, quales  
 Vituperas, sed ut hic mutetur gratia formae.  
 Sunt niueae, sunt hic procero corpore pulchrae,  
 Virgineoque nitent grato de flore puellae.  
 Nulla tamen matri similis!' fatusque coercens  
 245 Detorsit fessos artus et languida membra.  
 Nunc, o Calliope, nostro succurre labori:  
 Non possum tantam maciem describere solus,  
 Tu nisi das animos uiresque in carmina fundis.  
 Robora mandasti: iam possum expromere, Musa.  
 250 Tristis languentes pallor perfuderat artus,  
 Tempora demersis intus cecidere latebris  
 Et gracili cecidere modo per acumina nares,  
 Concaua luminibus macies circumdata sedit  
 Longaque testantur ieiunia uiscera \*famem\*,  
 255 Arida nudati distendunt brachia nerui,  
 Ordine digestae consumpto tegmine costae  
 Produnt, quidquid homo est uel quod celare sepulchris  
 Mors secreta solet. satis id tibi, saeue Cupido?  
 Materialast iam nulla, atrox ubi flamma moretur:

237 osoperi H || 238 certas furore H, *correxi*; an furorē ? ||  
 240—260 *post u. 79 quoque extant in H (prioris loci lectiones a, posterioris b notauit)* || 240 et iam H || 241 Vituperas ego: Quid uiperas H | ut hic mutetur ego: uim mutantur H || 243 niueae ego: ne uae H | pulchre H || 243 Virgineo nitent (*sic*) grato H, *correxi* || 244 coercet H, *correxi* || 245 Retorsit defessos H, *corr. Rossbergius* | atrus H, *correxi* || 246 succurre H || 247 matiendi scribere H, *correxi* || 248 Ac (A b) nitidas animus (-mis b) H, *correxi* || 249 Robora *Rohdius*: Iussisti H e glossa (Tu si *Ellisius*) | musam H, *correxi* || 250 Tristis *scripsi*: Primis H | 251 demersis H || 252 nares, *sic* H || 254 uiscera aperta *temptauit*; ramex *Ellisius* || 255 discendunt Hb, *recte a* || 256 digesta H, *correxi* | regmine Hb, *recte a* || 258 satis id *scripsi*: sufficit H e glossa || 259 Materialam (-ta a) nffa (nffu b) sit atrox H, *in quo*

Denique defessos artus ac membra calore 260  
 Mollitur, gestare *nequit* uictumque ciborum.  
 Soluitur infelix per tota cubilia fusus  
 Miratusque suos artus haec uerba remisit:  
 'Quid dicis, Paphie? retulisti nempe triumphum:  
 Ad tantam maciem deducimur. haec tibi uirtus, 265  
 Si dea mortalem propriis superaueris armis?  
 Cerne, precor, quid agas: flammis absumis et ossa,  
 Quae semper seruata rogis. miserere rogantis,  
 Alma Venus! nosti quae sint tormenta caloris  
 Et quid possit amor: nam mater Amoris amasti. 270  
 Nunc finem, Perdica, uides: nam spes puto nullast.  
 Quod superest, moriamur, *Amor*. letumne bibamus?  
 Cur, miserande, petis frustra potare uenena?  
 Iam fauces clausere uiam dirosque recusant  
 In mortem latices. ferro reseremus amorem? 275  
 O demens! gladio? quibus armis quoue uigore  
 Haec manus ecce ualet librare in uulnera mortis?  
 Praecipitem iactare libet? fors poena placebit,  
 Sed uereor ne forte leue et sine pondere corpus  
 Vento gestatum rursum seruetur Amori. 280  
 Stringamus laqueum? sic finis dextera amanti.  
 Quid turbaris, Amor? puto, uicimus! omnia leti  
 Praedixi tormenta mei, nec te paour ullus

---

sit (= st) *traieci* || 261 Mollitur **H**, *correxi* | gustare *Rossb.* |  
*nequit om. H*, *addidi* (negat *Ellisius*) | uictusque **H** | ciborum *ego*  
*olim* || 262 Soluitur *ego*: Siluitur **H**, *qui et infoelix* || 264 *pafiae*  
 — *nemphe H* || 266 *deam H* || 268 *roganti H* || 271 Hunc — *nita*  
*sit H*, *correxi* || 272 Quod super est **H**, *correxi coll. Aen. V 796* |  
*Amor addidi* | letumne *ego*: laetūq; **H**; *frustra copulam defen-*  
*dunt, cum inter uaria mortis genera dubius P. primum de po-*  
*tionē uenenata quaerat* || 273 portare **H**, *correxi* || 274 *durosq; H*,  
*correxi* || 275 *reseramus H*; *an reseceamus?* || 276 *uigorē H* ||  
 277 Haec *ego*: Quae **H** | mortis *ego*: mortem **H** (*librare, scil.*  
*gladium*) || 278 *Prec. lactare — pena H* || 281 *dextera scripsi*  
*coll. Aen. IV 294: de cura H detur amandi Rohdius* || 282 *uin-*  
*imus o. liti H, correxi* || 283 *Praedixit H*

- Terruit: et laqueum metuis? me redde tenebris!  
 285 Iam scio quid fugias: ne te mea uincula perdant!  
 Da laqueum collo: uel sicco corpore nostro  
 Inclusus morieris, Amor. solatia fati  
 Haec tandem, Fortuna, mihi concede precanti,  
 Ut tumulo scriptum per saecula longa legatur:  
 290 Hic Perdica iacet secumque Cupido peremptus.'

---

284 me ego: mihi H, *quo seruato tenebras Ellisius* (met. mihi; cede tenebris *Rohdus*) || 285 prodant H, *correxi* || 286 sicco (*olim sic cum*) *scripsi*: siccū || 288 Haec ego: Hoc H | *num tantum?* || 289 legetur H

---

## LIV.

## DRACONTII CARMINA PROFANA.

---

Blossius Aemilius Dracontius, teste carminis quinti subscriptione ictus Carthaginiensis, quae opuscula profana (nam christiana operis nostri ratio excludit) in unum coniuncta ipse edidit, ea aetatem tulisse uidentur in codice quodam Bobiensi, siquidem Bobii a. 1493 teste Raphaelae Volaterrano [urb. comm. IV s. f.] inter alios libros inuentum est 'Dracontii uarium opus'. utut hoc est, Ianus Parrhasius (fortasse cum in Italia septentrionali peregrinaretur: cf. Keilius G. L. I praef. p. VIII) uetasti codicis carmina Dracontiana minora continentis apographon conficiendum curauit. quod apographon nunc Neapoli in museo Borbonico adseruatum [IV E. 48 chart. saec. XV—XVI] ordine infra exhibito carmina I—X ita praebet ut ultimum Medae libellum bis exhibeat. unde cum iam huius saeculi initio Caltaldus Ianellius raptum Helenae in publicum emittere animum induxisset, multo demum post haec Ianellii recensio in lucem edita est in appendice ad opera ab A. Maio edita (Romae 1871). ad quod carmen symbolas criticas et Buechelerus [mus. Rhen. XXVII p. 477] et ego [Fleckeis. ann. 1873 p. 69 sq.] contulimus. et cum exeunte a. 1872 Neapoli totum codicem descripsissem praepararemque noui poetae editionem, praeuenit mihi Fridericus de Duhn, qui adiutore usus Buechelero a. 1873 Dracontii carmina minora emisit

(Lipsiae, bibl. Teubn.). de qua editione censuram scripsi in *Fleckeis. ann. a. 1873* p. 265 sqq. (cf. et 852). secutae sunt aliorum doctorum dissertationes haec: O. Ribbeckii [*mus. Rhen. XXVIII* p. 461 sqq.], C. Schenkeli [*ann. gymnas. Austriac. a. 1873* p. 510 sqq.], M. Schmidtii [*mus. Rhen. XXIX* p. 202], R. Ellisii [*Journ. of Philol. V* p. 252 sqq.], Conr. Rossbergii 'in *Dracontii c. m. et Orestis q. u. tragoediam observat. critt.*' [*Stadae 1878*] et dissertatio 'de *Dracontio et Orestis q. u. trag. auctore . . . Vergilii Ovidii Lucani Claudiani imitatoribus*' [*Nordae 1880*]; cf. idem in *Fleckeis. ann. a. 1879* p. 475 sqq. — emendationum auctores tantummodo eos commemoravi qui primi illas publici fecere iuris.

Aduit saeculo XV alter quoque codex vetustus alia *Dracontii* opuscula profana continens. scribit B. Corio in historia urbis *Mediolanensis* [*Venetiae 1554* p. 13]: 'Transimondo Conte di Capua, a laude del quale *Dracontio* poeta elegantemente scrisse, et l'opera del quale noi in caratteri Longobardi havendo trovata, per Giovan Cristoforo Daverio . . . . è stata tradotto in lettere latine. Onde per dignità dell' elegante poeta n' è parso metter questi suoi versi', sequentibus iam carminibus XI et XII. quae *Dracontii* esse demonstravi *mus. Rhen. XXXIII* p. 313 sqq.; confudisse Corium *Trasimundum Capuae comitem cum Vandalorum rege Thrasamundo iam monuerat Riesius* [*ib. XXXII* p. 319]. videtur autem codex ille langobardicus a Corio inuentus praeter laudem *Thrasamundi* teste c. XII etiam minuta poemata continuisse. mirum autem foret, si hic liber praeter Corium non aliis quoque saeculi XVI doctis innotuisset. unde carmina XIII et XIV, quae mihi quidem *Dracontium* per omnia olere videntur, huic adserere non dubitavi. ceterum optandum est fore ut (quod mihi multum quaerenti non contigit) *Daverii* apographon ex bibliothecae alicuius Italicae tenebris in lucem protrahatur.

## I. Praefatio.

Orpheum uatem renarrant antiquorum litterae  
 Cantitasse dulce carmen uoce neruo pectine  
 Inter ornos propter amnes adque montes algidos,  
 Quem benignus grex secutus cum cruenta bestia  
 Audiens melos stupebat concinente pollice: 5  
 Tunc feras reliquit ira, tunc pauor cicures prior:  
 Lenta tigris, ceruus audax, mitis ursus adfuit,  
 Non lupum timebat agna, non leonem caprea,  
 Non lepus iam praeda saeuo tunc molosso ducitur.  
 Artifex natura rerum quis negat concordiam, 10  
 Hos chelys Musea totos Orpheusque miscuit.  
 Sancte *tu* pater, o magister, altior canendus es,  
 Qui fugatas Africanæ reddis urbi litteras,  
 Barbaris qui Romulidas iungis auditorio,  
 Cuius ordines profecto semper obstupescimus, 15  
 Quos capit dulcedo uestri, doctor, oris maxima.  
 Nostra uota te precamur ut secundes, optime,  
 Ante cuncta non recusans illud ipse pendere,  
 Non tuas si rite laudes, mente sed qua concinam:  
 Nos licet nihil ualemus, mox amor tenendus est. 20  
 Ergo deprecantis oro cinge lauro tempora.

I. praefatio Dracontii discipuli ad gram̄aticum Felicianum  
 ubi dicta est metro trochaico cū Fabula ylae *inscribit* N ||  
 1 enarrant N, *correxi* | antiquorum *scripsi*: ut priorum N (uates  
 — uel priorum *Rosbergius*) || 3 atque N, *correxi* || 4 "rex (*ago*  
 "grex) N || 5 concinente N || 6 cicures prior *scripsi*: in mei  
 territa (: *supra* in *et* territa) N tunc perit ferocitas *Ribbeckius*  
 || 7 Lentas N || 9 ducitur (*uel* *figitur*) *scripsi*: iugiter N || 10 Ar-  
 tifex *scripsi*: Artis ex N || 11 celis museta (i *supra* t) N | *puto*  
 Orpheos remiscuit (perm.) || 12 tu *addidi*: om. N (patriae mag.  
*Buechelerus*) | altior *scripsi*: aliter N taliter *Buech.* || 18 Antea  
 cuncta N | *num* ipsum ? || 19 tuas si rite *scripsi*: tua quirite  
 N (tua uirtute *Buech.*) || 20 mox amor tenendus *scripsi*: mox  
 tamen genendus (: *huic uoci suprascr.*) N mos tamen gerendus  
*Buech.* uoce, amor genuinus *ego olim*



II. Hylas.

- Fata canam pueri Nympharum uersa calore  
 In melius, si Musa mones. quis casus ademit  
 Alcidi comitem, solamen dulce malorum?  
 Fuderat Idalius gremio se forte parentis  
 5 Pinniger et collum uiolentis cinxerat ulnis  
 Oscula pura rogans. mater deuota coruscos  
 Indulget uultus roseoque est orsa labello:  
 'O mundi domitor, caeli quoque flamma tonantis,  
 Numen posco tuum, cuius sub iure uaporo,  
 10 Per tua tela, puer, fecundis inlita flammis  
 Vt des effectum uotis de more parentis.  
 Nil rude, nate, precor nec supplex improba posco;  
 Ardua non iubeo, quamuis magis ardua uincas.'  
 Ille refert matris dirumpens uerba precantis:  
 15 'Magna iube, non ausa prius, sublimia manda,  
 O genitrix. quo tela uocas aut quid petis uri,  
 Quem diuum modo fronte iubens hominumue dedisti?  
 Exprime: flammetur. quid fletu lumina tinguis?  
 Audeo, si cupias ipsum flammare Tonantem  
 20 Et dominum caeli facie uestire iuueni  
 Oblitumque poli rursus mugire per herbas  
 Confessum per prata bouem; cadat aureus imber,  
 Diuitias ut tecta pluant? sit fulminis ales  
 Ipse sui? satyrus cycnus Latonia serpens?  
 25 Alcmenam galeatus amet, mucrone coruscet  
 Et clipeo rutilante tonet dum miles, adulter  
 Coniungat noctes subtracta luce dierum?

---

II exp. Praefatio throchaicis uersibus dicta. Incipit ylas **N**, qui semper ylas habet || 1 Facta — colore **N**, corr. *Duhnus* || 5 uolentis **N**, corr. *Buech.* || 8 malim caelique o || 10 extat in marg. **N** || 17 forte iubes **N**, correxi | hominumue dedisti scripsi: hominum de :: **N** (*corruptelae signa abhinc non adnotabo*); hominumue lacessis *Duhnus* || 19 fort. Audio et 20 faciem || 22 Confessus **N**, correxi || 23 sint **N**, corr. *Buech.* || 24 sui *Buech.*: ui **N**

Si Pallas placeat, nostros iam sentiet ignes  
 Virgo ferox sexu: furiet uiresque fatiscet,  
 Vt solas tractet reiecta cuspide lanas. 30  
 Vester si reus est auctor Neptunus, anhelans  
 Aestuuet inter aquas telo flammante perustas:  
 Igne meo uincentur aquae; fumantibus undis  
 Tritones Galatea, Thetin delphines amabunt;  
 Quidquid fluctus habet, totum succendo pharetris. 35  
 Siue, parens, optas homines his ignibus ustos  
 Illicitos uiolare toros, ut non pia patris  
 Oscula nata petat nec natus matris amator  
 Dulce nefas stupeat frater uitietque sororem  
 Priuignoque suo potiatur blanda nouerca: 40  
 Alter erit Perdica furens atque altera Myrrha,  
 Iuppiter alter erit Cereris de fratre maritus. 42  
 . . . . . reddetur et altera Phaedra! 44<sup>b</sup>  
 Parua loquor. tauro, si iusseris, altera regis 43  
 Flammetur coniux . . . . .  
 At his laeta Venus uultu mutata renarrat: 45  
 'Impubes lasciuie puer, cui subiacet omne  
 Quod natura creat, caelum mare sidera tellus,  
 Nemo notet Venerem, quod supplex mater amorum  
 Ignis opem de prole rogat. nam munere mixto

29 furiet (*cf. Sidon. 22, 94*) *scripsi*: fugiet **N** | fatiscet *Buech.*: fatetur **N** fatetor *M. Schmidtius non recte conligens Luc. VIII 527, ubi debiles uires ipse innuit conexus, hic non item* || 30 solus — reiecta **N**, *corr. Duhnus* || 31 Noster sireus est **N**, *correxi* | Neptunus **N** || 32 perustas *scripsi*: per undas **N e u. seq.** || 34 Thetis *Rosb. (sic amarunt scribas oportet)* || 36 Siue *Buech.*: Si **N** | optas **N** || 39 stupeat *scripsi*: cupiat **N** || 40 moriatur *Rohdus* || 41 myrra **N** || 42 Cereris *Rosb.*: terris **N** Heres *Rohdus (at Iunonis conubium legitimum)* || 43 tauros **N**, *corr. Duhnus* || 44 Flammetur coniux reddetur et altera Phaedra **N**, *in quibus Phaedra nil ad rem (parua loquor!), quae potius est nouerca illa u. 40 commemorata, cuius exemplum in u. 41 sq. desideratur; itaque uerba reddetur — Phaedra post 41 Ribbeckius, ego post 42 reiecimur* || 46 Impudens **N**, *corr. Buech.* || 48 notat **N**, *corr. Buech.* || 49 opēs **N** | mixto *scripsi*: in isto **N**

- 50 Quamuis sit communis honor, tamen, alme, fatemur  
 Hic numen plus posse tuum. lamenta parentis  
 Si placet ulcisci, paucis (aduerte) docebo.  
 Nympharum, puer alme, chorus dum pensa reuoluit  
 Penei sub fonte sui, pudet ore referre,
- 55 Solis amata canit Clymene mea crimina Nymphis  
 Meque suo prensam nympham monet indice Sole;
- 58 Quis audire libet de nostra clade canentem,  
 57 Vulcanique sonant captiuo Marte catenas.  
 Sed si de nobis certe cantare placebat,
- 60 Iudicium Paridis uel nostros, nate, triumphos  
 Cantarent fluidae carpentes pensa puellae.  
 Est gemitus haec causa mei. quas ure sagittis,  
 Corda uel illarum dulci continge ueneno:  
 Noscant quid sit amor, discant tua tela *per ossa*.
- 65 Alcidis comes est comis puerilibus annis,  
 Quem rubor ut roseus sic candor lacteus ornat;  
 Illi purpureus niueo natat ignis in ore.  
 Hoc puero uiso Nympharum turba calescat.  
 Haec illis sit poena nocens, ut uota trahantur
- 70 Ipsarum in longum, donec pubescat amatus.<sup>7</sup>  
 Iret adhuc in uerba dolor, ni pinniger audax  
 Dimittens matrem fricuisset cote sagittas.  
 Arcu cinctus erat, dantur post terga pharetrae;  
 Arripit et flammam hominum diuumque uoluptas.
- 75 Euolat armatus: uix caelum liquerat ales  
 Iamque tenet terras; sic currit mentis acumen.  
 Vt uenit ad fontem, lapidem proiecit in undas:  
 Concussit uitreo sonitus sub fonte puellas.

---

50 *in marg.* N || 51 Hinc N, *correx*i || 54 Poenei N || 55 Clime N || 56 nymphas N, *correx*i || 57 et 58 *traieci* || 58 Quas N, *corr. Buech.* || 59 *num recte ?* || 61 *num Cantassent ?* || 62 genitus N, *corr. Buech.* || 64 Noscat N, *corr. Duhn*ius | *per ossa (uel artus) suppleni: om.* N || 65 comis P. Wagler: comes N carus Rossb. || 71 Iret *Buech.*; *at cf. Claudiani XV 201 | in] ni* N || 73 cinctus N || 74 Accipiet fl. N, *correx*i || 75 *puto* Deuolat

Exiliunt cunctae, quaerunt quae causa quietas  
 Sollicitet. uolucer fugiens nemus intrat opacum, 80  
 Moxque dei uultus uestiuuit imago Napaeae:  
 Tendit membra puer, longos ut crescat in artus,  
 Vt possit complere dolos ac iussa parentis;  
 Vsque pedes fluitans uestis laxatur ad imos, 85  
 Candida diffusi ludunt per colla capilli  
 Et uento crispante gradu coma fluctuat acta,  
 Frons nudata decet diuiso fulgida crine;  
 Et uelut inuitos gressus pudibunda mouebat  
 Incedens, fluxoque latent sub tegmine pinnae.  
 Misceturque puer Nymphis sub fronte puellae 90  
 Et causas perquirat Amor, cur fonte relicto  
 Terras turba petit. facilis cui nata fluenti  
 Rem pandit; periurat Amor, quasi nescius esset.  
 Interea post bella suis Tirynthius ibat  
 Victor ouans, cui iunctus Hylas pulcherrimus haeret 95  
 Gestans fulminei pellem cum dentibus apri;  
 Et licet inualidus haec pondera ferre laborat,  
 Ipse tamen gaudet, quasi iam commune trophaeum  
 Gestet et Alcides non solus fuderit aprum.  
 Horrent Alcidem Nymphae mirantur Hylanque. 100  
 Ex quibus una tamen mutas adfata sorores  
 Haec ait: 'o faciles Penei numina Nymphae,  
 Dicite quando parem natum natura dedisset.  
 Non fuit Hippolytus talis, non pastor ab Ida,  
 Nocturnae fulgore deae non pulcher Iason, 105  
 Nec Bromius iam talis erat nec magnus Apollo.

81 Napaeae *scripsi*: Naidis **N** (N. u. i. *Ellisius*) || 84 Vsque  
*Rosb.*: om. **N** Glauca *Duhnus* || 89 Incendens **N**, *corr.* *Duhnus*  
 || 92 turba — nata *scripsi*: cauta — turba **N** || 93 *puto* deiurat ||  
 94 Tyrinthius **N** || 95 uinctus **N**, *corr.* *Duhnus* || 98 triumphum  
**N**, *corr.* *Buech.* || 101 mutas *scripsi*: cuntas **N** || 102 poenei **N** ||  
 103 parem puero natum **N**; *glossam eieci* (puerum natura *Duh-*  
*nus* parem puero *Rosb.*) || 104 Hippolytus **N** || 106 erit **N**, *cor-*  
*rexi* (*cf. Val. Flacc.* III 538 *sqq.*) | appollo **N**

Felix sorte sua, cui talis semper imago  
 Seruiet et roseis recubans dabit oscula labris.  
 Cum nimium laudatur Hylas, se subtrahit ales  
 10 Et profert arcum permiscens mella uenenis,  
 Armata tela dolis et spargit spicula Nymphis:  
 Pallescunt omnes, subitus rubor inficit ora,  
 Tendunt membra simul, cunctis respirat hiatus  
 Oris et ad crines digiti mittuntur amantum,  
 15 Incipiunt fari mediaque in uoce resistunt:  
 Tot signis uulgatur amor. Clymeneque sorores  
 Adloquitur: 'placet, almus Hylas rapiatur in undas,  
 Vt sit noster amor. nec erit mihi crimen amanti:  
 Oenone Paridem, Lycastum zelat Amazon,  
 20 Pulcher amatur Adon, furians amat ipse Cupido:  
 Quod caelum, quod terra fretum, quod sidera Pluton  
 Exercent per saecula diu, cur Nympha ueretur?'  
 Cum loquitur, cursabat Hylas fontemque petebat  
 Hauriturus aquas; urnam Alcidae ipse tenebat.  
 25 Vt puer est uisus, faciles risere puellae  
 Et lentum uenisse putant; placet omnibus idem;  
 Vix urnam submitit aquis dextramque tetendit,  
 . . . . .  
 Cum quo se Nymphae pariter mersere sub undas.  
 Expauit sic raptus Hylas pratiumque petebat,  
 30 Herbida quo uitreum tellus perfuderat antrum.  
 Deiopea tamen cunctas hortata sorores  
 Adloquitur puerum: 'non te decet ora rigare  
 Fletibus, alme puer: ploret deformis imago,  
 Non est flere tuum: mundum tibi nullus ademit.

109 *an* laudatus ? || 110 proferat N, corr. *Duhnus* || 116  
 Clymenaue N || 117 in] ut N || 118 amantis N, corr. *Duhnus* ||  
 119 Oenone scripsi: Dione N | Lycassum celat N, corr. *Duhnus*  
 120 furias N, correxi || 121 sydera N || 122 Exercent N || 123 cur-  
 sabat scripsi: cantabat N || 124 Alcidae scripsi: licet N (*an*  
 Alcidisque t. ?) || 126 lentum *cum corruptelae signo* (*in mg. Cy*  
*litt.*) N; *latet aliquid*; lautum *Buech.* || *post 127 lacunam signi-*  
*fican* || 129 pratiumque scripsi: pauidusque N

Nos rosa, nos uiolae, nos lilia pulchra coronant, 135  
 Nos Hyacinthus amat, noster Narcissus alumnus:  
 Fontigenis datserta comis redimitque capillos,  
 Quidquid floris olet, quidquid dant prata ruboris.  
 Tu noster iam sponsus eris sine fine dierum.  
 His dictis mentem pueri mulcebat amicis. 140  
 Interea furibundus adhuc Tiryntius ibat  
 Et clamans quaerebat Hylan; tum litus et unda  
 Herculea cum uoce sonant et nomen amati  
 Montes silua uocant; tantum fons ille tacebat,  
 In quo raptus Hylas. cum iam remearet ad *astra* 145  
 Post factum pinnatus Amor matrique triumphum  
 Adportaret ouans, uocem deus Herculis hausit  
 Et gemitus quaerentis Hylan; cui gesta fatetur,  
 Alcidis comitem fontis rapuisse puellas,  
 Ignibus Idaliis exustas Herculeas spes. 150  
 Obrigit gemitque simul clauamque remisit:  
 'O frustra nutrite puer, spectator ubique  
 Virtutis per cuncta meae (te teste pericla  
 Saepe tuli, cum uictus aper, cum fracta leonis  
 Colla Cleonaei telo parcente necantur, 155  
 Cum simul Antaeum rapui telluris alumnum):  
 Quis mihi sudorem lasso post proelia terget?  
 Quis comes alter erit, cum dat fera bella nouerca?  
 Quid matri narrabo tuae, quae te mihi paruum  
 Deposuit pietatis inops? quae pignora reddam, 160  
 Cum conuentus ero? dicam tamen ipse parenti:  
 'Exulta, genitrix, nimium laetare, beata  
 Ante parens hominis, pulchri modo numinis auctor.'"

136 Iacynthus **N** | alumnus *scripsi*: ab undis **N** || 137 red-  
 igitque **N**, *corr.* *Duhnus* || 138 floris solet **N** | ru **N**, *suppleuit*  
*Buech.* || 140 amica **N**, *correxi* (*cf. Verg. Aen. I 147; Stat. Ach.*  
*I 79*) || 141 Tyrintius **N** || 142 tum *scripsi*: cui **N** | littus **N** ||  
 145 *astra om. N*, *add. Duhnus* || 150 Idalii rexutas **N**, *corr.*  
*P. Waglerus* (exutas *Duhnus* uexatas *Rossb.*) || 151 clauumque  
**N** || 155 cleonei **N** || 156 anteam **N** || 161 *an* tamen inde ?

III. Praefatio.

Fructibus apta quidem cunctis est terra creandis;  
 Altius intendens sed causas perspice partus  
 Et totum cognosce. polus nam rore maritat  
 Arua suo uel sole fouet uel temperat auctus  
 5 Alternans elementa potens, ut reddat et umbras  
 Frondibus arboreis et culmos armet aristis,  
 Ventilet et matrem grauidam pendentibus uuis  
 Pampinus exultans et palmes uerberet ulmos  
 Contortusque fluat nodo uiridante corymbus  
 10 Et nunquam positura comas flectatur oliua.  
 At si temperies rerum oportuna negetur,  
 Infecunda iacent squalientia uiscera terrae  
 Et limos obducit ager deceptus inertes.  
 Discipuli sic quippe silent, si forte magistri  
 15 Tollatur doctrina potens. qua praeduce doctor  
 Antistesque artis de uestro fonte, magister,  
 Romuleae laetus sumto pro flumine linguae  
 Et pallens reddo pro frugibus ipse poema:  
 Tu mihi numen eris, si carmina nostra leuaris;  
 20 Nam tua sunt, quaecunq̄ loquor, quaecunq̄ canemus.

---

III. Exp. fabula ylae. Incipit praefatio ad felicianum gram-  
 maticum cuius supra in auditorio cū adlocutione **N** || 1 creatis  
**N**, *correxi* (creatrix *Buech.*) || 2 partas **N**, *corr. Duhnus* || 3 co-  
 nosce **N** | poli **N**, *correxi* || 4 tempera haustus **N**, *correxi* (aestus  
*Duhnus*) || 6 Frondibus *scripsi*: Montibus **N** (*quo seruato arbo-*  
*reas Buech.*) || 8 ulmos *scripsi*: uuas **N** || 12 iacent *scripsi*: forent  
**N** || 13 limus — in heret **N**, *corr. Buech.* (limo se — inerti  
*Ribbeckius* lumas o. a. et sirpus inhaeret *Ellisius*; ego praeterea  
*malim* despectus) || 14 magister **N**, *correxi* || 15 doctor ego:  
 dictor **N** ductor *Duhnus* || 16 artis *scripsi*: tuus **N** || 17 Romu-  
 leum — summo — linguam **N**, *correxi* (Romuleam — sumo —  
 linguam *Buech.*) || 18 pallens] *num callens* ? | ipse] *num ecce* ? ||  
 19 *puto* probaris || 20 sunt *Rossb.*: sint **N**

IV. Verba Herculis cum uideret Hydrae serpentis  
capita pullare post caedes.

Iuppiter omnipotens, celsi moderator Olympi,  
Cur mihi uiperei fetus mala fata minantur?  
Te regnante, parens, in me coniurat iniqua  
*Serpentum* cristata manus. sed forte superbi  
*Nunc* caelum terras pontum fulmenque trisulcum 5  
*Heredes* et Iuno tenent, seu fulgidus ortu  
*Despicis* ad terras seu iam defessus anhelu  
Sideris occasu maesto tua regna relinquis.  
Paenitet, alme parens, uestra de stirpe creatum  
Alcidem, quia nullus honos et mille pericla. 10  
Nam quodcunque malum superas se mittit in auras,  
Herculis hostis erit. per nos nam bella geruntur,  
Iuno nouerca furens potuit quaecumque parare  
Priuigno; natum quem comprobat esse Tonantis,  
Dum nobis immensa iubet; me deque triumphis 15  
Horrida bella manent, et nunquam stare licebit  
Hoste sine, trucibusque diu concurrere monstris  
Compellor. genitor, te in memet pessima coniux  
Horrescit: misero semper tu causa periculi es.  
Nam mihi reptanti tumida ceruice dracones 20  
Iuno duos misit, quis frontem crista tegebat,  
Flammea lux oculis, per spumas tecta uenena  
Sibila uibrabant linguis sub dente trisulcis:  
Terror erat uisus cunctis sonitusque draconum.

IV. Exp. prefatio. Incipit adlocutio. Verba *eqs* (pulare, quod *correxi*) N || 4—7 *lacunae relictæ in* N || 4 . . . *niun* N, *corr. Duhnus* || 5 et 6 *suppleuit idem* || 7 *Despicis addidi* || 8 *maestos* N, *correxi* (*maestus Duhnus*) || 11 *superans se uincit* N, *correxi* || 13 *quæcūq;* *scripsi*: *quæ uicta* N || 15 *deque scripsi*: *quoque* N *proque Duhnus* de *quoque triumpho ego olim* || 18 *num* *Compellar* ? | *te in memet (uel uos in me) scripsi*: *te in nosmet* N || 19 *Orrescit* N || 20 *puto iam* | *reptantes Buech.* || 22 *pro spumis* N, *correxi* | *tetra Buech.* || 23 *sub scripsi cont.* X 466: ab N || 24 *Terrot* N



- 25 Quos manibus ridens compressi paruulus ambos.  
 Hi tribuere mihi primum pro morte triumphum;  
 Et letum, non praeda, fui Iunonis alumnis.  
 Hostes desse mihi duxi post bella leonis,  
 Quem nullo mucrone peti nec retibus ullis
- 30 Implicui fretus manibus nec Maurus adiui:  
 Cuius pelle tegor. nunc fortiter ecce fatiscens  
 Tertia bella gero, quae caedes passa resurgunt.  
 En totiens percussa lues magis extitit ardens  
 Et nunquam sternenda uenit. pro fata nefanda,
- 35 Vincere peius erit! propriis nam uiribus ipse  
 Impugnor; saeuos gladius mihi suggerit hostis,  
 Non rapit ecce meus, sed praelia uicta reformat.  
 O, quicumque deus frater mihi summus Olympo es,  
 Huc ades et miseri tandem succurre periclis;
- 40 Sed quaeso uenias soboles ut nulla nouercae,  
 Quisquis sis frater. iam tu succurre, Minerua  
 Bellipotens, patrius cui casside fulgurat ardor,  
 Quae clipeo rutilante tonas, quae fulmina uibras,  
 Pectore saxifico cui militat impia Gorgon:
- 45 Intemerata soror de uertice missa Tonantis,  
 Sudori succurre meo. quibus artibus angues  
 Extinguam, qui sponte petunt mucronis acumen?  
 Vt crescunt gaudentque mori fera colla draconum!  
 Caesa uigent, alter surgit de uulnere serpens.
- 50 Consilium mihi uirgo dedit: 'quia mucro laborat  
 Incassum, gelida flammis exure uenena,  
 Et praestans cum morte rogos caput omne perurat  
 Ignis edax anguesque crement post uulnera flammae.'

28 deesse mihi dixi **N**, *correxi* || 29 retibus *scripsi*: uestibus **N** || 30 Maurus (*i. per iacula*) adiui *scripsi*: maurus ad illum **N** || 31 fatiscens *scripsi*: tabescent **N** labascens *Buech.* || 33 luens **N** || 36 gladios **N**, *corr. Buech.* || 37 meos **N**, *corr. Schenkl* || 38 O *scripsi*: Hoc **N** Huc *Duhnus* | frater *Buech.*: pater **N** || 41 Quamuis sis **N**, *correxi* || 48 colla *Rossb.*: corda **N** || 51 In casum **N**, *corr. Duhnus* || 52 praestans *scripsi*: *prestem* **N** || 53 *fort. funera* || *Τελος subscript* **N**

V. *Controuersia de statua uiri fortis. uir fortis optet praemium quod uolet. pauper et diues inimici. bellum incidit ciuitati. diues fortiter fecit: reuersus praemii nomine statuam petiit et meruit. secundo fortiter egit: reuersus petiit praemii nomine asylum fieri statuam suam et meruit. tertio fortiter fecit: reuersus petiit praemii nomine caput pauperis inimici. pauper ad statuam diuitis confugit. contradicit.*

Quis furor iste nouus? quae tanta licentia ferri?  
 Poscitur, ut cui liceat prosternere ciues  
 Et facinus sub laude gerat crimenque triumphum  
 Dicat et hostiles patriae reuocare sagittas  
 Ciuili sub lege uelit, uiduare maritis 5  
 Matronas, orbare patres, iugulare propinquos.  
 Reliquias belli scelus est cum lege necare,  
 Pro quibus arma tulit. mitis si uinceret hostis,  
 Parceret atque humiles uellet seruare cateruas.  
 Iam non pro patria uir fortis bella gerebat 10  
 Defendens umbone latus, per proelia cristas  
 Dum quateret galeatus apex, aciesque cruentas  
 Letifero mucrone premens: sub imagine ciuis  
 Impius hostis erat merito, qui uincere uellet,  
 Vt ciues iugularet ouans. optate tyrannos 15  
 Iam, proceres, contra hostes quibus aspera mens est  
 Nec studium post bella manet! dum classica rumpunt,  
 Hostibus externis inimicus sit grauis armis;  
 Post aciem dominus mitis qui uicit auetur  
 Atque ex hoste meet simplex ac fidus amicus! 20

V. *In titulo Controuerssia et inimici et nimici N* || 3 *puto crimenque triumphus Ducat* || 5 *maritas N, correxi* || 12 *apte N, corr. Buech.* || 13 *Lactifero N* || 14 *num meriti ?* || 15 *orbans N, corr. Duhnus* || 16 *contra scripsi: uincat N (uincant Buech.)* || 18 *grauis inimicus in armis N, correxi (gr. est i. in a. Duhnus)* || 19 *qui uincit habetur N, correxi* || 20 *Aut ex h. manet N, correxi (uenit Buech., meat ego olim)*

- Si bellum sub pace cadat, quod sentio prodam:  
 Iam, ciues, formido, mei; uos ergo cauete.  
 Hostibus obstrictus patriae de clade pacisci  
 Clam potuit, qui saeua parat, qui colla propinqui  
 25 Ciuis et insontis nititur truncare cruentus.  
 Perdidimus quoscumque uiros, forte iste necauit:  
 Classica dum reboant et Martia tela pluuntur,  
 Inter ferratas acies lituosque sonantes  
 Obuius armato iuueni si ciuis adesset,  
 30 Quid faceret qui in pace furit, qui turpibus instat  
 Mortibus insontum, qui funera pressa reformat?  
 Seruati ciuis nunc sunt ubi praemia quercus?  
 Reddite bella, duces, inimicas reddite gentes:  
 Barbarus omnis eat, rapiant simul arma Sueuus  
 35 Sarmata Persa Gothus Alamannus Francus Alanus  
 Vel quaecumque latent gentes Aquilone remoto  
 In nos tela parent: minor est pauor! aduena campo  
 Prodeat armatus: muris seruare salutem,  
 Si nequeas pugnare, licet. cum ciue per urbem  
 40 Infelix quid ciuis agat, quid, nocte dieque  
 Moenia rostra forum capitolia templa penates  
 Qui lustrant et fana simul delubra theatra  
 Circueunt, cum ciue malo, cum ciue cruento?  
 Nullus ab insidiis locus est qui fraude uacabit.  
 45 Adde quod iratus uictor cum lege minatur  
 Et lator legis ciuilia iura repellit,  
 Vt legem premat ipse suam, quam sanxerat ante,  
 Dum uictor post bella redit: tum testis imago  
 Formatur uirtutis, honos et gloria campi:  
 50 Laetantur tristes, gaudebat turba reorum

22 cadete N, corr. Buech. || 23 obstrictus ego in N legi ||  
 25 nititur] num nunc it ? || 26 fortes N, corr. Duhnus || 35  
 Gotthus N || 36 remote N, correxi || 38 Productat N, corr. Duhnus  
 || 41 poenates N || 42 Inlustrant N, correxi (Inlustrans Buech.;  
 at num illustrare pro lustrare ponitur ?) || 43 Circumeat N,  
 correxi || 47 ipsa N, corr. Duhnus || 48 tum scripsi: cum N ||  
 50 tristes scripsi: mites N maesti Buech. sontes Rossb.

Et ueniam meruisse putant. quis cuius asyllum  
Credat in arce micans insontibus esse periculum?

**Narratio**

Pauper adest miserandus inops, sed cuius honestus,  
Semper agens, humilis, dignus quem diues amaret,  
Cuius in obsequio famulari posset alumnus, 55  
Turba superborum sineret si torua clientum;  
Cui dignum seruire putans indignus habetur  
Vel fastiditur. supplex inimicus et hostis  
Diuitis arguitur pauper, qui uota clientis  
Ausus habere miser; nec haec tamen ipse moratur, 60  
Sed probus horretur. domibus magis ille potentum  
Verus amicus erit, quisquis uult esse satelles,  
Quo praesente nefas committitur atque siletur;  
Aut scelus hoc si forte sonet, tamen ille negabit  
Sponte petens tormenta crucis per membra, paratus 65  
Carnificis lamnas proprio satiare cruore,  
Tortoris laudare manum: pro diuite poenas  
Si patitur, si uincla gerens ergastula perfert,  
Se reputet iurasse, alios ut crimina celet;  
Talis sitque cliens qualis mercatus ad arma, 70  
Possit et infelix ad crimina idoneus esse,  
Vt teneant fauces obsessae nocte latronem  
Aut pelagi rabidos fluctus pirata uagetur

53 honesta (-te) *Rossb.* || 54 egens **N**, *corr. Rossb.* || 55 in initio Turba superborum *expunctum N* | Cuius **N**, *corr. Buech.* || 56 torua (uel tanta) *Duhnus*: turba **N** || 57 Cui *scripsi*: Quid **N** Qui *Buech.* || 58 fastidicus **N**, *corr. Buech.* || 60 haec *Buech.*: om. **N** | moratur *scripsi*: meretur **N** || 61 in initio Nec tamen ipse meretur *repetitum N* || 62 Verus *scripsi*: Liber **N** || 63 nephas (f supra ph) **N** | puto atque silente || 64 negauit **N**, *corr. Buech.*

65 cruces **N**, *correxi* | paratus *Schenk*: per artus **N** || 66 Carnifices flammam **N**, *correxi* || 68 perfert *Buech.*: portet **N** || 69 iurasse *temptau*: cruciasset **N** | celent *Buech.* || 70 Talis diues qualis mendacis amari **N**, *correxi* || 71 Posset **N**, *corr. Duhnus* | idoneus *scripsi*: conscius **N** (de cliente criminum conscio iam actumst) | esso **N** || 72 obsessa n. latrones **N**, *correxi*

- Nec timeat ualidas sub tempestate procellas;  
 75 Praua iuuet, petulans ut luxurietur adulter,  
 Et tractet de clade uiri, de morte mariti:  
 Vltima cena datur, quam praestat adultera coniux  
 Pocula mortifero corrumpens blanda ueneno:  
 Cum gaudet conuiuia, perit. spes crimina ducit,  
 80 Per facinus cum lucra petunt; impune libido  
 Cum peccare cupit, uindex subducitur *urguens*,  
 Quem perimit sub fraude reus cuicumque furori  
 (Est operae pretium) se dans: sua praemia culpae. —  
 Conicitur 'cui quidque bono', quod Cassius inquit.  
 85 Crimina temnantur, fortisque in paupere diues  
 Quid tmet aut optat uos saltim aduertite, ciues.  
 Res est nulla domi, cupiat quam diues auarus,  
 Non aurum, non gemma micans, set turpis egestas  
 Obsedit ieiuna fores. audacia forsan  
 90 Pauperis horretur, ne clam temerarius exstet.  
 Quando fugax praesumptor erit uel debilis audax?  
 Nam si fortis erat saeua uirtute, superbus  
 Praemia, non ueniam peteret sub sorte reorum!  
 Quin nihil admisit: crimen dat praua uoluntas  
 95 Diuitis insonti. furor est uoluisse necare,  
 Pro quibus arma tulit. quid prodest pellere bellum,  
 Si reuocat post bella neces? aut pacta nefanda  
 Hostibus obstrictus seruat, qui ciuibus instat  
 Vt pereant, aut ipse cupit magis esse tyrannus  
 100 Ciuibus extinctis credens sua uota latere.

---

75 Prada (*sic ego*, Praeda *Duhnii* legimus) uiuet **N**, *correxi*;  
 Praedo, iuuet *Duhnii*; an ueneni nomen subest? || 80 Per  
*scripsi*: Ad **N** Fit *Buech.* || 81 Cum *ego*, Dum *Duhnii* in **N**  
*legimus* | *urguens om.* **N**, *addidi* || 83 se dans *scripsi*: sperans **N**  
*sperant Buech.* || 84 cuicumq; bono **N**, *correxi* || 85 temnentur **N**,  
*correxi* || 86 optet **N**, *corr. Schenkl* | saltrin **N** teste *Duhnio* ||  
 88 set *scripsi*: te me, et *Duhnio* teste **N** || 91 presumptus **N**,  
*correxi* || 93 sorte *scripsi*: hoste **N** || 94 Quid **N**, *correxi* (*Quod*  
*Buech.*) | parua **N**, *corr. Buech.* || 97 Scire uocat **N**, *corr. Duhnii*  
 || 100 extintis **N**

Si iugulet miseros iniusta morte necando,  
 Suspectos quoscunque putat, nihil ergo relinquet:  
 Omnia sunt suspecta reo, ni mortibus effert  
 Ille bonos. seruare pios, seruare modestos  
 Debuerat sub pace sua, non colla nefandus 105  
 Aut inimicorum male defudisse cruorem,  
 Quorum uerba pauens diues uixisset honeste.  
 Sic sapiens olim Romana potentia iussit,  
 Ne pereat Carthago nocens, inimica senatus  
 Et populi Aeneadam: cotem uirtutis habendam. 110  
 Sed ne Troiugenis per tempora pigra lacertis  
 Torporem pax longa daret, post uicta rebellis  
 Et consumpta simul iacuit congesta ruinis.  
 Et tamen haec renouata micat quibus occidit aruis.  
 Haec igitur recidiua uiget post busta resurgens 115  
 Phoenicis in morem. uirtus clementia patrum:  
 Tu testis Carthago manes inuicta ualensque.

Excessus.

Quod scelus est, iuuenis? socios in bella tueris  
 Et ciues in pace necas! quid facta minaris  
 Impia supplicibus, quid funestare triumphos 120  
 Contendis post bella tuos et luctibus imple?  
 Nec pudor est uariasse uiro? de ciue trophaeum  
 Nemo triumphator rapuit nec in arbore cristas  
 Quicumque erexit funus suspendit. imago  
 Vestra caput ciuis, manes mereatur et umbras? 125  
 Virtutis uestrae circumdent funera testem  
 Et fortis simulacra uiri ciuile cadauer

---

101 necandos **N**, *corr. Buech.* || 103 reos ni mortibus esset  
**N**, *correxi* || 106 mallet fudisse **N**, *correxi* || 107 uixisse hone-  
 stae **N** || 109 Nec — Chartago **N** || 114 armis **N**, *correxi* || 117  
 inuita uolensque **N**, *correxi* || 118 *puto* per bella || 119 fata **N**,  
*correxi* || 122 *fortasse* maculasse decus? || 124 Erexit quicumque  
 cuus (*uel* ciuis) **N**, *correxi* (*funus intellege cadauer*); cruci *Buech.*  
 || 125 *in initio* Virtutis *expunctum* **N** || 126 uestrę, *sic* **N** ||  
 127 portis **N**, *corr. Buech.*

- Polluat ac putres effundant ossa medullas?  
 Victoris genio sanie cum tabe litetur?  
 130 Quaere sacerdotem: ueniet crudelis Erichtho.  
 Haec est apta tuis antistita saeuior aris,  
 Quae calidas rapiat fibras pulmonis anhelii,  
 Sorbeat ereptum uel morsibus ile cruentis  
 Vel uiuum ungue iecur uel cor, cum palpitat, intret  
 135 Dentibus obscaenis, lingua lambente palatum  
 Prostrati ciuis. haec sint tua munera, uictor?  
 Hostia talis eat, talis tibi uictima pergat?  
 Sit tua terribilis Phalaris ceu taurus imago?  
 Taurica crudelis mitis tamen ara Dianae,  
 140 Nec Busiris atrox Aegyptius ille cruentus;  
 Solus enim per templa deum sine morte propinqui  
 Sacra peregrinus funestat et aduena tantum,  
 Inlaesus nam ciuis erat. tu uictor inique es,  
 Sardorum qui sacra probas et moenia foedas  
 145 Lauro cincta tua, uestris ornata coronis.  
 Insula delubris natorum colla secabat,  
 Verticis unde comam uera pietate parentes  
 Inlaesa ceruice metunt. Carthago duorum  
 Annua nobilium praestabat funera templis  
 150 Saturnoque seni pueros mactabat ad aras;  
 Tristia plangentum foedabant ora parentum.  
 Hoc uir fortis agis? rapientur uiscera matri  
 Et perit ante oculos genitoris pignus amatum  
 Aut populo spectante cadet? cum Troia periret,  
 155 Filius Aeacidis uel uindex Pyrrhus Achillis  
 Ante oculos Priami percussit morte Politen

---

130 *puto* ueniat | ericto (*ngo* allecto) N || 131 antistia N ||  
 133 ile *scripsi*: ille N illa *tacite Duhnus* || 134 uiuum ungue  
*scripsi*: uiuente N || 135 *num* lambatque ? || 137 pergat *Rosb.*:  
 parcat N || 138 Falaris centaurus N, *corr. Buech.* || 142 funestet  
 aduena N, *corr. Duhnus* || 143 eras N, *corr. Buech.* | es-*addidi*:  
*om.* N || 146 *num* Infula ? || 147 *puto* uana pietate || 152 matri  
*Duhnus*: tr N || 156 morte *scripsi*: nocte N

Belli iure furens. tamen ultio digna relata est:  
Ipse Neoptolemus iacuit percussus ad aras.

Taliter impietas se uindicat, impie uictor!

Quid matris patriae uenerandam polluis arcem? 160

In qua templa sedent, ubi numina saepe precati

Fleximus, ut sospes rediens et uictor in armis

Captiuos post bella trahens ex uulnere lassos

Intrares patriam, ne saeuus uinceret hostis,

Qui scandens muros ciues laniaret in urbe. 165

Hoc matres puerique rogant, hoc ipsa senectus,

Virginitas hoc casta petit, hoc pauper adorat.

**Quaestio. at inquires: sed pauper inimicus insidianter potuit  
de morte diuitis cogitare.**

Si uoluit, potuisse putan? nam uita potentis

Non patet insidiis nisi diuitis atque propinqui,

Aut certe, si scepra uigent sub regis amari 170

Imperio. fortem timidus formidat et horret,

Non fortis lassum metuit nec diues egentem.

Debilis est pauper nudus mendicus egenus:

Quem macies suprema tenet, quem frangit egestas,

Vnde necem potuit pauper tractare potentis? 175

Solus abit pauper nec se circumspicit unquam

Nec timet insidias semper bene conscius insons:

Sollicitus multos, metuit quem turba, ueretur,

Circumdant famuli, plures stipantur amici;

Diuitis obsequio concurrit turba clientum; 180

Sic iter aptatur uel transitus ille paratur,

Audeat ut nullus hoc praetereunte uenire.

**Quaestio: at inquires: sed potest uenenum pauper diuiti  
secreta obreptione supponere.**

Tetra uenena neci pretio maiore parantur

159 Taliter scripsi: Qualiter N (quo seruato inspice Rossb.)  
| impietas (in uel en supra im) N || 162 et] te N || 163 ex (uel  
ec) scripsi: et N || 168 Si potuit uoluisse puta N, correxi ||  
169 patet scripsi: iacet N || 170 auari N, corr. Rossb. || 172 me-  
tuit Dahnius: timuit N || 173 est Rossb.: et N || 178 timuit  
metuit N || 180 puto praecurrit turma || 181 ille] num inde?



Et munus secreta fouet: quis conscius unquam  
 185 Incorruptus erit, quis non foret aere redemptus,  
 Quantum diues habet, quantum nec pauper habebit?  
 Adde quod infelix pauper nec nocte propinquat  
 Diuitis ad tectum. nam mox pro fure tenetur,  
 Nocturnus grassator erit, ferietur inermis  
 190 Et prostratus inops mactabitur ense cruento,  
 Vt gladium strinxisse putes in fata potentis  
 Diuitis ante fores. medicos aut forte ministros  
 Sollicitare potest audax sub nocte silenti,  
 Qui sub luce fugit? puidos en format egestas,  
 195 Diuitiae uires praestant animosque resumunt.  
 Paupertas conferre metus, adferre pauorem  
 Nouit et in miseros semper stimulare potentes.

\*

\*

\*

Forsitan obicias: urbis defensor habetur.  
 Non opus est laedatur, ais. nec laedat honestos,  
 200 In commune bonus totos defendat et ornet,  
 Erigat oppressos, mediocris pauper ametur.  
 Non ideo bellum tota uirtute peregit,  
 Vt liceat ciui ciues impune necare.  
 Fortior est diues iuuenis, magis inde timendus.  
 205 Diuitiae nimiae semper fecere tyrannos:  
 Hinc Marius, hinc Sylla ferus, hinc Cinna cruentus,  
 Inde fuit Caesar, dominatio prima senatus.  
 Nam domitor Libyae, bellorum Scipio fulmen,  
 Fortis adultus adhuc totos qui uicit Hiberos  
 210 Hannibalisque trucem fregit per bella furorem  
 Ac populatorem Romanae gentis adegit

184 qui N || 185 quisquis non sit forte redemptus N, *correxi* (qui non sit sorte red. *Buech. bis* quantam *rescribens*) || 190 armabitur N, *correxi* || 191 petentis N, *corr. Duhnus* || 194 informat N, *correxi* || 197 . . uit N, *suppl. Duhnus* (*Sueuit Rossb.*) || *lacunam indicauit Duhnus* || 198 obicias N || 200 bonos *Buech.*; *at cf. Luc. II 391* || 205 nimiae *om. N, add. Duhnus* || 208 dominator Lybie N

Sorbere mortiferum ceu pocula blanda uenenum  
 Et caput infaustum legatus uexit ad urbem,  
 Minturnas depulsus obit. pius ipse Camillus  
 Missus in exilium; nec Romula tecta uideret, 215  
 Ni fatum offerret uictos: licet exul ab urbe  
 Cum Romanorum Gallis uexilla tulisset,  
 Exul et extorris meruit de clade triumphum.  
 Mentibus ingenuis semper pro lege tenete:  
 Solliciti ciues debent spectare, potentes 220  
 Securi ne regna petant. das otia seruo,  
 Mox liber uult esse. sibi iam nemo quietus  
 Diuitis insidiis durabit paupere caeso.

**Quaestio. at inquires: sed legi parendum est quae sanxit  
 ut uir fortis optet praemium quod uolet.**

Si leges tractare placet, ueniatur ad illas.  
 'Accipiat quodcunque uolet uir fortis et optet.' 225  
 Hoc cupit et pauper, pro uoto diuitis instat,  
 Vt maneat lex lata rogat. uenialis imago  
 Aut ualet aut certe simulacrum lege perempta.  
 Interea non aera micent, non marmora surgant,  
 Nec sub lege pia fortis noua praemia quaerat, 230  
 Quae damnat mox sponte sua. non submouet unquam  
 Legis cauta furor, quam dant pro laude triumphi.

Instar habent hostis, quem sanctio nulla coerces;  
 Condemnat solus ciuilia iura tyrannus.  
 Nonne, triumphantis legem si forte superbus 235  
 Temneret aut parui pendens quicumque negaret,  
 Sacrilegus temerator iners inimicus et hostis

214 ipse (uel ante) scripsi: inde N || 215 num reuidit ? ||  
 216 Ni satis offerret uictor N, correxi | lice N || 220 Solliciti  
 ueniam d. sperare N, correxi | parentes N, corr. *Duhnius* ||  
 222 sibi scripsi: suus N || 223 durabit *Duhnius*: dura ut (= uel)  
 N || 225 uolet ex uelit corr. N || 228 puto certest | lege in ras.  
 N || 229 surgunt N || 232 Legis N | puto pacta || post 232 lacunae  
 signa posui || 233 quos N, correxi || 236 negaret scripsi: putaret N

- Publicus ille foret, legum sècreta tribunal  
 Iam quateret strepitu iuuenis, fora nostra creparent,  
 240 Ipse cicatrices subducta fronte recentes  
 Pectoris effossi populo monstraret et urbi,  
 'Virtutis laesae grauis est iniuria Marti'  
 Clamaret per templa Iouis, per templa Mineruae,  
 'Nemo aciem subeat, nullus prorumpat in hostem'  
 245 Diceret, infremerent omnes uno agmine ciues?  
 Pauperis, o proceres, languentia colla sinetis  
 Carnificis truncare manum? non arma tubasque  
 Tollitis et saltem ciuilia bella mouetis?  
 Quid, plebs nostra, taces? diues praeiudicat urbi  
 250 Et pariter tua iura necat; proscriptio surgit,  
 Quae populo uitam libertatemque necabit.  
 Non gemitis, non fletis adhuc, non arma paratis?  
 Laudis erit fateor pro libertate perire:  
 254 Nam pro Verginia cum plebs arderet in ira  
 256 (Quam pater egregiam prostrauit morte puellam  
 257 Impietate pius, ne Claudius esset adulter),  
 255 Montis Auentini turba it Romana cacumen;  
 258 Nec populus liber capto de monte rediret,  
 Plebs nisi sumpsisset cum libertate triumphum.

**Epilogi.**

- 260 Vidimus, o ciues, fugientis pauperis ora  
 Cum manibus quaesisset opem sine uoce rogantis.  
 Diximus: 'hostis adest. ueniat uir fortis et adsit,  
 Cuius inops simulacra tenet, cui crura lacertis  
 Cinxit et ad plantas prostratus plangit egenus,  
 265 Belligerum ceu numen habens.' dum pronus adhaeret,

---

240 fronte] *nonne ueste?* || 242 marti N || 243 Clamare N ||  
 245 Dicerent N | *malim infremerentq;* || 247 manu N, *corr. Duk-*  
*nius* || 250 negat *mauult idem* | *prescriptio N, correxi* || 251 ne-  
*gabit N, correxi* || 254 uergenia N, *in cuius margine nota R<sub>2</sub>* ||  
 255 post 257 *posui* || 256 Quam *scripsi: Cum N* || 255 turba it  
*scripsi: tenuit N* || 258 *num redisset?* || 262 *fortasse hostia*

Diuitis optata praesentia turbida rostris  
 Adparet. conclamat inops: 'succurrite, ciues!  
 Diues adest uiolentus atrox mea fata requirens,  
 Quem nihil offendi, nisi quod sum pauper honestus.  
 Ecce triumphalis metuendum dextera ferrum, 270  
 Id quod in hostiles iugulos ex urbe tulisti,  
 In patria reuocare uelit? ne uiscera matris  
 Transadigas gladio, laceres ne membra parentis,  
 Quae te palmiferis docuit concurrere telis.  
 Parce, precor, ferrata manus: ciuilia colla 275  
 Ne ferias, quae mucro tuus defendit ab hoste.  
 Sit pudor atque nefas extinguere proelia campo  
 Et mortes transferre foro.' lamenta minora  
 Credimus auditu: dolor est spectare cadentem,  
 Funera siue oculis uiuum uidisse cadauer, 280  
 Cum gemit et moriens tremibundos palpitat artus.  
 Mugitus quos ille dabit per moenia pauper,  
 Cum uulgo spectante cadet, cum membra cruore  
 Perfundet moribunda, solo cum mordet arenam!  
 Anguibus implicitum credas Lauconta gementem. 285  
 Sic decet ut fortis lassos, ut diues egentes,  
 Ciues cuius ames? aut sic defenditur insons?  
 Si uocem simulacra darent, tua signa rogarent  
 Et dolor iste daret defendis uerba querelis:  
 'Dic, iuuenis diues, patriae dic fortis amator: 290  
 Si pauper reus est, tua quid peccauit imago,  
 Virtutis monumenta tuae, quid testis honorum  
 Temnitur et patriae foedantur moenia nostrae?'  
 Haec simulacrorum uox est; patriaeque gementis  
 Audi uerba tuae: 'merito te laeta creauit, 29  
 Infantem gremio tenui, simul ubera paruo

266 *num* optati? || 268 Diues *Duhnus*: Cuius **N** || 272 uelis **N**, *correx* || 274 concurre **N** || 280 sine **N** || 284 Perfundat **N**, *correx* || 285 Laoconta **N**, *correx* || 286 lássos fórtis **N** || 288 ro-gassent **N**, *corr. Duhnus*

Vrbs mater tremibunda dedi cunabula praestans,  
 Quem praetextatum iaculis proludere iussi:  
 Impubes iam fortis eras, inuictus adultus  
 300 Et iuuenis uictor. sed ne fraudatus abires  
 Fortunae quocunque bono, largitur honores,  
 Diuitias confert, tribuit per bella triumphos.  
 Et pro tot meritis instas orbare parentem  
 Pignore percusso, cui nil fortuna bonorum  
 305 Contulit iniusto pensans moderamine fatum?  
 Si ratio te nulla mouet, si mente cruenta  
 Humana pietate cares, imitare leones,  
 Quos feritas generosa iuuat: super arua metentes  
 Ingruere fremitusque dare procul ore cruento  
 310 Nobilis ira solet, subiectis parcere gaudet  
 Et praedam rabies contemnit fulua iacentem.  
 Gramina non tangunt, feriunt sed fulmina quercus.  
 Nunquam taurus iners lassa ceruice Tonanti  
 Victima fessa datur, sed iam quis grandia surgunt  
 315 Ingentes per colla tori, quos fronte superba  
 Pascua cornigeros armant in bella iuuencae.  
 Hostia uictorem funestat languida pauper,  
 Si mactatus erit. sed sint tua sacra coronae,  
 Sint hederæ lauri quercus et palma triumphī,  
 320 Sint clipei galeae contus lorica trophaeum.  
 Accipe tura potens deus ut Tirynthius aris;  
 Ledaei partus, magnus cum Castore Pollux,  
 Semidei post fata uigent: his quartus adesto  
 Virtutis ratione fide pietate uigore

298 pro ludere N || 304 nihil N || 305 censens N, corr.  
*Buech.* || 306 fouet N, corr. *Buech.* || 308 iuuat superba temnen-  
 tes N, *correxi* (iubet super arma tenentes *Buech.* super ense  
 ruentes *Ellisius* iuuat: superare minantes *P. Waglerus*) || 310  
 gaudet N, *correxi* || 311 contempsit N, *correxi* || 315 quis N,  
 corr. *Buech.* || 316 armat N | iuuenecos N, *correxi* || 317 funesta  
 N, corr. *Buech.* || 318 coronae ex coronae N || 321 tirynthius N ||  
 322 Ledaei *scripsi*: Tedi N (Et Ladae *Buech.*) || 323 quintus N,  
 corr. *Buech.*

Possessure polos, scandens qua lacteus axis  
 Vertitur, aetherii qua candet circulus orbis  
 Lunarisque globus qua uoluitur axe tepenti  
 Aut certe qua Phoebus agit super astra iugales:  
 Sidera sic capies, poteris sic astra mereri.'

### VI. Epithalamium.

Egregii iuuenes, o gloria summa parentum,  
 Foedus amicitiae, solamen grande clientum,  
 Dulcia cantatis dum uotis carmina uestris,  
 Facundos uos fecit amor. Venus alma, potestas  
 Delphica, flammipotens inuasit tecta Cupido: 5  
 Tempora iam lauro uel myrto cingite frontes  
 Et uiolis ornate comas, dent alba coronas  
 Lilia mixta rosis: candor pallorque ruborque  
 Crinibus insidat qui uernat in ore puellis,  
 Floribus ambrosiis sponsalia sarta ligentur. 10  
 Saltet Apollineum Musis cantantibus agmen,  
 Laurea sarta comis imponat pulchra Dione,  
 Pallados armisonae crinem praecingat oliua,  
 Arma ferat Mauors, quibus et proludere nostis  
 Et bellum, si tempus eget, perferre ualetis: 15  
 Interius uos Musa Venus Phoebusque Cupidoque  
 Et Bromius possedit Hymen! Mars saltat amores  
 Et Venerem placare cupit, cui militat omnis  
 Marcidus et nudis ludit post arma lacertis;  
 Ac furibundus Amor Veneris per castra triumphat: 20

326 candet *Rossb.*: sedat **N** || 328 quae **N** || 329 posteris sic castra **N**, *corr. Duhnus* || Exp. Controuersia statucae uiri fortis quam dixit in Gurgilianis thermis Blossius Emilius Dracontius uir clarissimus et togatus fori proconsulis armae Carthaginis apud proconsulem Pacidegium. ~ *subscribit N*

VI. 1 o *addidi: om. in lac. N* (et *Duhnus uos Rossb.*) || 5 inuasit templa **N**, *correx* || 6 myrtus c. fronde *Rossb.* || 13 amisonae crimen **N**, *corr. Duhnus* || 14 Mauors *scripsi: martis N* || 16 cupido **N**, *corr. Rossb.*

- In praedam uenere dei uincente Dione.  
 Ergo, Venus, te, docta, rogo: facunda per ora,  
 Per sensus te funde meos; tua gaudia feruent:  
 Sponte uenire decet, non te decet ire rogatu.
- 25 Sufficiant tibi uota, Venus: praecordia dura  
 Mollis adire soles, nolentibus ire per artus  
 Et mentes intrare senum uenasque leuare  
 Ignibus et gelidas calidis reparare fauillas,  
 Vt ueteranus amet senior ceu nuper adultus:
- 30 Non ego lasciuos opto mihi crescere sensus,  
 Sed precor aspergant nostrum tua numina pectus,  
 Vt ualeam cantare tuos per uota triumphos  
 Et mixtis altare choris cantare choreas.  
 Publica magnifice per moenia uota geruntur:
- 35 Quas dedit una domus, domus excipit una sorores;  
 Quorum umbone tegor uel quorum munere uiuo:  
 Post uarios casus, post tot discrimina uitae  
 Porrexere piam placido protegmine dextram  
 Et, quod maius erat, laesi tribuere salutem
- 40 Fortunamque mihi reducem pietate nouarunt.  
 Quisquis adest sapiens scholasticus atque peritus  
 Accurrit laudare uolens, cantare paratus:  
 Quas ego festinem laudes et carmina ferre  
 Pro meritis animisque uirum! puer alme Cupido,
- 45 Ignea progenies et rerum perpes origo,  
 Huc ades armatus fluidis post terga pharetris,  
 Inbue pinnatis precor oscula blanda sagittis,  
 Morsibus alternis ut lambens lingua palatum  
 Tergat et uidentur suspensis dentibus ora.

---

22 rogo ego: duco (o in ras.) N uoco Buech. precor Rossb. |  
 per ora scripsi: perita N || 24 rogatum N, correxi; rogatam  
 Buech. || 31 numina scripsi: carmina N || 33 mixtis saltare N,  
 correxi || 34 gerantur N, correxi || 38 pro tegmine N || 39 nonne  
 laeso ? || 42 uolens et carmina ferre cantare N || 43 in initio  
 Pro meritis animisque uirum expunctum N | Quas scripsi:  
 Quanto N Quin Buech. || 47 Indue N, corr. Buech.

Sponsa maritales cognoscat utraque uapores, 50  
 Et sponso his iungat amor quasi corpore in uno  
 Brachia uirgineis adnectens stricta lacertis;  
 Has matronali societ de more cateruae  
 Blanditus sine fraude dolor sub uulnere casto  
 Seruatumque diu rapiat hac nocte pudorem, 55  
 Et poenae sit merces amor, pia pignora nati.  
 Vix ea fatus eram, subito uenit aliger ille,  
 Ore micans ac fronte minax et crine coruscans  
 Impubes lasciuus; erant cui castra iugata:  
 Ibat in obsequium Risus, complexibus haerens 60  
 Iusta Libido coit, uenit et moderata Voluptas,  
 Candida legitimas accendens Gratia taedas  
 Accurrit, uenit alma Fides, Petulantia simplex,  
 Casta Pudicitia procedit mente quieta,  
 Sobrietas per cuncta uigil deuota cucurrit 65  
 Et quidquid iustos solite comitatur amores;  
 Liber pampineis ornatus fronte corymbis  
 Intrat et uiferos uibrat super agmina thyrsos,  
 Pan calamis perflare melos Bacchaeque rotari  
 Sileno cantante calent populosque mouere 70  
 In fescenninos fremitus et gaudia mentis.  
 Aduit interea Cyprius subuecta columbis:  
 Apparet de parte poli, qua flammeus axis  
 Voluitur australis conlustrans cardinis oras.  
 Florea purpureas retinebant frena columbas 75  
 Et rosa blandifluas rutilans nectebat habenas,  
 Lilia sunt inserta rosis iuga pulchra uolucrum;

50 utraq; *scripsi*: utra **N** (*de utrāque cf. L. Muell. d. r. m.*  
 314) || 51 sponso sic iungat **N**, *correxi* || 54 sine *scripsi*: sub **N** ||  
 55 rapiant ac **N**, *corr. Buech.* || 57 aliger ignis **N**, *correxi conl.*  
*Aegrit. Perd. u.* 77 (igniger ales *Rossb.*) || 59 erat cui castra  
 uoluptas **N**, *correxi* || 60 amplexibus **N**, *corr. Buech.* || 62 acce-  
 dens **N** || 63 Occurrit **N**, *correxi* || 67 corimbis **N** || 68 *malim*  
 uigeros | thyrsos **N** || 69 potari **N**, *corr. Buech.* || 70 saltante  
 placent **N**, *correxi* || 76 abenas **N**



Verbere purpureo Cypris iubet ire iugales,  
Remigat ammotis pinnarum plausibus ales.

80 Moenia respexit Carthaginis alma Cythere:  
'Illo', dixit, 'aues, conuertite mando uolatus:  
Victoris soboles felici sorte iugantur.

Illic pura fides, illic prudentia simplex,  
Coniugis in gremio pietas, sine fraude uoluptas;

85 Non ibi liuor edax, non est elata potestas  
Priuato sub more gerens sua iura modeste;  
Quin mercede sua multos coniunxit egentes:  
Haec inopes dotare solet uel pascere egenos,  
Legibus et nostris nudas uestire puellas.'

90 Dixerat haec Cytherea parens; iam tecta subibant  
Idaliae uolucres: occurrunt gaudia cuncta  
Obsequium latura deae, tamen ore modesto  
Anxia sola procul thalamo florente relicto  
Virginitas pudibunda fugit raptumque paescens

95 Fletibus ora rigat; quae non reditura recedit.  
At Venus attingens urbem petit antra mariti  
Neptunisque domos intrauit Maximianas:  
Illic turba fremit matrum iuuenumque pudica  
Et matronali sponsas cinxere corona,

100 Pompa cateruarum felix uotiuu canebat;  
Progenies crementa domus Victoris honesta  
Suscipit, et nuribus natos iunxere parentes;  
Victorianus enim *fratres* et Rufinianus  
Lege maritali ueniunt sub iura Dionae.

105 Tunc Venus ad sponsas intrans haec uoce profatur:  
'Vescite fecundis gaudentes lusibus ambae,  
Nocte tamen properante uiris certate modestae;

---

80 Cythere N || 81 conuertite *bis*, *alterum expunctum* N ||  
84 uoluntas N, *correx*i || 87 Quin *scripsi*: Qui N Quae *Buech.* ||  
94 raptumque *scripsi*: gratumque N || 99 matronalis N || 103 fra-  
tres *addidi*: om. N, *cuius in marg.* R<sub>2</sub> || 105 haec *scripsi*: hac  
N || 106 Crescite N, *correx*i || 107 modeste N, *correx*i

Sed hoc certamen modico luctamine constet:  
 Acrior est puer ille meus, dum temnitur, et plus  
 Vrit amoriferis certantia membra sagittis. 110  
 Dixit *ut* haec, puerum genetrix implere pharetras  
 Imperat. ille libens imbutas melle sagittas  
 Misit et ambarum sensus transfixit: arundo  
 Corda ferit iuuenum ueniens et pectora fratrum,  
 Quorum uota sonant. longa est lux ipsa diei, 115  
 Et cupiunt transire citam, succedereque umbras  
 Exoptant paribus uotis spatiumque moratum  
 Lucis adoptatae transire in tempora noctis.  
 Pergitur ad thalamos, conuiuia laeta celebrant,  
 Agmina saltantum miscentur lusibus aptis. 120  
 Pignora pulchra micent et talia uota celebrent,  
 Floribus et uestris crescat generata propago.

### VII. Epithalamium Ioannis et Vitulae.

Carminis Idalii cuperem nunc ebrius esse  
 Nobilium thalamis Fabiani sanguinis index.  
 Quod mihi si felix hodie fortuna dedisset 3  
 Et Vitulae canerem taedas per uota Ioannis, 7  
 Non inhonorus erae sed laude redemptus abirem 4  
 Ver recreatus agens et non tantum ipse renatus, 5  
 Emerito referens generosas auspice laudes, 6  
 Laurea sarta comis religans et tempora myrto 8

108 luctamine *scripsi*: certamine **N** conamine *Buech.* || 109 Atrior **N**, *corr. Duhnius* || 111 Dixit et puerum **N**, *correxi* (Dixerat et p. *Duhnius* Dixit sed *Buech.*) || 112 sagittas *Buech.*: sagaci **N** || 114 *num uemens?* || 116 citam *scripsi*: diem **N** *e glossa* | succedereque umbras *scripsi*: succedere noctem **N** *e glossa* || 117 spaciumque morarum **N**, *correxi* || 122 Moribus *Ellisius* || Exp. epithalamium in fratribus dictum **N**

VII. 3 foelix **N** || 7 *ante 4 posui* || 4 erae (*uel era*) *scripsi*: eram **N** || 5 Vere creatus **N**, *corr. Duhnius* | sed non tamen ipse **N**, *correxi* (si non tamen *Buech.*) || 6 *corruptus; expecto* A merito r. generosius a. munus

- Prodere gestirem haec quae nunc per uota geruntur:
- 10 Cantarem, quia Cypris adest, bona mater amorum,  
 Agmine mollifico ducens subolesque choreas  
 Impubes, lasciuus atrox, uiolentus amoenus,  
 Lis pacis, tacitus reloquax, furtiuus et audax,  
 Nudus et armatus, ferus et pius, improbus insons;
- 15 Armaque amoriferum secum huc uexisse uolucrum  
 Vulgarem, quia tela gerit quibus auctor Achillis  
 Arserat Aeacides Nymphae radiatus amore:  
 Spicula dixissem, quibus arsit Apollo disertus,  
 Cum peteret Daphnen, Liber quibus arserat Indus,
- 20 Candida Dictaeae cum cerneret ora puellae,  
 Vel quibus ipse ferox Mars est accensus amore,  
 Vesticolae niueos peteret cum uirginis artus,  
 Vt daret aeternum Romana in saecula Quirinum  
 Et post fata deos faceret super astra senatum.
- 25 Sed quia captiuo fas non est dicere carmen  
 Nec reticere licet festiuo in tempore uati,  
 Ista canant pueri qui carmine uota loquentur,  
 Plausibus exultent et tympana rauca puellae  
 Percutiant palmis, digitis sub arundine motis
- 30 Dispensent hinc inde melos perflante labello  
 Et quatiant dulces Museo pectine chordas,  
 Et uocis textura sonet neruique loquaces  
 Bybliadas Satyris iungant Nymphisque Hymenaeos,

---

9 haec *deleuerim* || 11 mollifluo **N**, *correxi* | subolesque *scripsi*: sua pompa **N** || 13 tacitusque loquax **N**, *correxi* | fur garrulus audax **N**, *correxi* (*uoce hic inepta garrulus, quae est glossa illius reloquax, turbatur binorum oppositorum series*) || 15 Armaque *scripsi*: Et quod **N** | hunc dixisse **N**, *correxi* (hunc duxisse *Duhnus*) || 17 Asserit eacides **N**, *corr. Duhnus* || 19 Daphnem **N** || 20 Dicteae c. cernerat **N** || 21 ferox *scripsi*: furor **N** | amare **N**, *corr. Duhnus* || 26 num libet ? || 27 quia **N**, *corr. Buech.* | uota *scripsi*: uera **N** || 28 insultent **N**, *correxi* || 29 motis *scripsi*: uentus **N** (uentos *Buech.*) || 30 flabello **N**, *correxi* *sententia flagitante* || 31 cordas **N** || 33 Bibliades **N**, *correxi*

Et Dryades passim coeant per prata Napaeis,	
Oreadas Faunis iungant et Naidas omnes,	35
Et Bacchis copletur Amor per castra Dionae;	
Saltet et imparibus calamis Pan corniger intrans,	
Ebrius interea nutet Silenus asello	38
Et neruo cantante sonet noua murmura lingua;	40
Oscula nectantur calamis imbuta rosatis,	39
Morsibus alternis suspenso dente fruuntur;	41
Gratia uernantes adnectat pulchra colores,	
Casta Pudicitia stricto placitura marito	
Floribus ex uariis texat per prata coronas	
Lilia mixta rosis socians uiolasque hyacinthis:	45
Purpuret et niteat limen pallente rubore	
Sardoasque iuguet postis Sitifensibus herbis;	
Sic puer Idalius permiscet mella uenenis,	
Sic rosa miscetur spinis, medicina cerastis	
Perficitur stimulisque fauos apis alma tuetur:	50
Sic pia uirginitas non tollitur ante pudoris,	
Vnguibus infensis quam uulnerat ora mariti	
Et prior ante sui uindex est ipsa cruoris,	
Vt discat sacras fecundo uulnere flammas:	
Sic capiunt dulces modo pignora blanda parentes,	55
Et genus humanum sic stat sub lege perenni;	
Tot bona proueniant sponsis quot dextra parentum	
Iungit amoriferas per festa iugalia palmas;	
Cana Fides Pietasque iugent et casta Voluptas	
Brachia constringat celeres missura nepotes,	60

34 *pro Dryadibus masculi restituantur dei* | cohibent **N**,  
*corr. Duhnus; an sociant ?* || 35 *annes Buech.* || 36 *copuletur N*,  
*corr. Duhnus* || 40 *ante 39 posui* | *cantante Buech.*: *caudente N*  
*comitante Rossb.* || 42 *dolores N, correxi* || 45 *hiacynthi N* ||  
46 *limen scripsi: gemme N* || 47 *iubet posculis siti fensibus N*,  
*correxi* (*iuguet poelis S. Duhnus*) || 48 *bella N, corr. Buech.* ||  
49 *cerastis ex cerasiis N* || 54 *ducat mauolt Buech.* || 55 *Sic*  
*fiunt dulces N, correxi* || 58 *amoriferis — palmis N, correxi* ||  
59 *iungent N, corr. Duhnus* || 60 *constringant N, correxi* | *mis-*  
*sura scripsi: uisura N*

- Pronuba Iuno meet fecunda sorte maritans  
 Lanigera comitante dea per uota Minerua,  
 Concordesque simul celebrent pia sacra Dionae.  
 Ista canant iuuenes, hoc cantent carmen adultae  
 65 Et simplex aetas, pueri teneraeque puellae,  
 Cantitet hoc ueteranus amor, reuerenda senectus  
 Cantet: amator erit qui hos cantarit amores;  
 Nescit enim senibus ueniam donare Cupido.  
 Ast ego, qui nequeo captus mea plectra mouere  
 70 Carmine legitimo, dederant quia carmina clades,  
 En modo sic positus, Cythereae cantibus absens,  
 Sollicitor ravidus temerarius incitus audax:  
 Vt uacat expositis post proelia miles ab armis  
 Saucius atque gemens quod languida uulnera curet,  
 75 Classica si subitis feriant clangoribus aures,  
 It dolor, ira redit, ceu iam sit plaga cicatrix,  
 Redditur et saniem sistit furor arma reposcens,  
 (Fit medicina furor, curat mox tessera Martis  
 Et dare iam membris pergit tuba rauca salutem); —  
 80 Aut uelut acer equus circi iuga ferre dicatus,  
 Orbita cornipedo sequitur quem ducta uolatu,  
 Si fretus propria uolet arte, fauoris alumnus  
 Plus eat in frenos et concitus axe sonoro  
 Pulueris in nubem radiatis orbibus actas  
 85 Accipiat per crura rotas et corruat ictus,

---

61 meet *scripsi*: uenit **N** | secunda **N**, *corr. Buech.* || 62 an Lanifica ? || 65 Dione **N** || 66 Cantilet **N**, *corr. Buech.* | *puto honor* || 67 hos *scripsi*: non **N** || 69 neque hoc aptus **N**, *corr. Buech.* | plecta **N** || 70 legitimo (*olim pollicito*) *scripsi*: sollicito **N** || 71 En ego: Et **N** | cytherea **N**, *corr. Duhnus* || 72 Sollicitus tabidus **N**, *correxi* | incitus *scripsi*: anxius **N**; *furore notionem requiri seqq. docent* || 73 Vt *Duhnus*: Et **N** || 74 quo **N**, *correxi* || 75 si *Buech.*: his **N** || 77 Redditur **N**, *corr. Buech.* || 78 curat mox *scripsi*: furor est uox **N** || 79 pergit *scripsi*: discit **N** (*dicit Buech.*) || 82 uolet arte *scripsi*: uoluntate **N** leuitate *Buech.* || 84 radiatus **N**, *corr. Duhnus* || 85 per *scripsi*: post **N** | cornua ictus **N** (*mgo R<sub>2</sub>*), *corr. Duhnus*

Mox studium dolor omnis habet, plangente colore  
 Aduersa plaudente manu stabulisque refertur,  
 Hinnitus si forte sonent strepitusque rotarum  
 Et fauor excussus caueis circensibus ingens,  
 Eleuat enisum directis auribus audax 90  
 Erecta ceruice caput tremibundus et artus  
 Pensat nec stabulum fessis hinnitibus implet,  
 Iam qua stat pluitur tellus sudore furoris,  
 Vulnera despiciens absentibus ora lupatis  
 Ingerit et uacuos dat per praesepia cursus; — 95  
 Vtque auis insidiis curuato uimine clausa,  
 Quae cantu mulcere solet sub uoce canora  
 Arboreum per cuncta nemus duosque labores  
 Agricolam, silet intus habens captiua dolorem  
 Libertatis amans auras nemorumque cacumen 100  
 Et tacet omne melos retinens sub uoce silenti,  
 Altera si resonet modulatis cantibus ales,  
 Ingenuos dat capta sonos quasi libera, uernans  
 Vt credatur auis ramo cecinisse uirenti,  
 Illa tamen querulas miscet male garrula uoces: 105  
 Sic ego captius tot festis plausibus actus  
 Carmina pauca feram delectis ipse duobus  
 Ex genere amborum, qui me modulante canentur;  
 Pontifices sacri Statulenus Optatianus  
 Moribus innocuis, sancta pietate modesti, 110  
 Religione pia castis altaribus apti,  
 Quorum cana fides per sacra Palatia pollens  
 Floruit, unus erat Latialis mysticus aulae,  
 Alter apud Danaos sacrata mente dicatus;

86 calor omnis abit *Buech.* (hebet *P. Waglerus*) dolor omne rapit *Rossb.*; cf. *Fleck. ann.* 1873 p. 269 | colore *Rossb.*: dolore **N** corona *ego olim* || 87 Aduerso **N** || 90 elisum **N**, *correxi* || 95 dat post praesentia **N**, *correxi* || 96 Vtq. *scripsi*: Aut **N** || 101 reticens **N**, *corr. Buech.* || 107 *puto* parua f. dilectis | ipe **N** || 109 Optavianus **N**, *corr. Duhnus et Octavianus proponens* || 111 pii **N**, *correxi* || 112 Pallatia **N** || 113 mysticus **N**

- 115 Quorum sanguis adest, quos omnia fausta iuuabunt:  
 Ex hac progenie iunctis et gente togata  
 Coniugio tali speremus numina nasci!  
 Nam mihi quod teneor non *tam* dolor alter acerbus  
 Quam quod apud tales obliuio longa moratur
- 120 Nominis inclusi. sed si me claustra fatigant  
 Temporis immodici, nec uos impune tacetis.  
*Poena* est non leuior uobis quatiante pudore,  
 Quod licet exiguum tamen inter iura poetam  
 Temnitis immemores facunda mente periti.
- 125 Quid prodest seruasse hominem per tanta pericla  
 Et clausum liquisse diu sub clade salutis?  
 Non male peccaui nec rex iratus inique est,  
 Sed mala mens hominis, quae detulit ore maligno  
 Et male suggessit tunc et mea facta grauauit.
- 130 Poscere quem ueniam decuit, male suscitatur iras  
 Et dominum regemque pium saeuire coegit.  
 Nam deus omnipotens compungit corda regentis,  
 Quando iubet pietate sua, ueniaequae relaxat.  
 At cum liber ero domino ignoscente reductus,
- 135 Dum tacet os uestrum nec nos sermone iuuatis,  
 Nomina uestra reor praeconia nulla manebunt.  
 Sed ne maesta canens concludat carmen amoris,  
 Post haec uota parens quid sit factura Dione,  
 Murmuret os tacitum, Carales cum coeperit iri.
- 140 Aeolias petet illa domos aditura tyrannum,  
 Vt frenet uentos et caerula marmora tergat,  
 Mollior aura means tantum bona flamina mittat,  
 Vt ratis incolumis Sardorum litora tangat.

---

115 omina *Buech.* || 118 *tam addidi: om.* N est *Duhnus* |  
 aceruus N || 122 *Poena Buech.: om.* N || 125 *per scripsi: post N* ||  
 129 fata N, *corr. Duhnus* || 132 *compunget N, corr. Buech.* ||  
 133 *lubet Ellisius* | ueniamque N, *correx* || 137 nec N | *fortasse*  
 concludam || 139 os tacitum e u. 135 *irrepsisse uidetur; num*  
 os uatis ? || 141 tergat *scripsi: tendat N* || 142 flumina N, *cor-*  
*rexi* | mictat N || 143 littora N

Nec negat haec Eolus Veneri sua iura roganti.  
 Cypris in ornatu ueniens freta glauca uagatur, 145  
 Cum pelagi Nymphis ibunt Tritonis alumni  
 Nereidum spumante choro Phorcique clientes  
 Gurgitis aequorei pisces immania cete  
 Et quaecumque latens surget de fluctibus imis  
 Belua terribilis summas gestire per undas; 150  
 Inter quas delphine sedens Galatea minaci  
 Neptunum perfundet aquis: rorante fluento  
 Ille caput barbamque ciet ridente Dione.  
 At uolucer Veneris uolitans super aequora pinnis  
 Iam spargens sub fraude rosas tamen igne sagittas 155  
 Mandat ad aequoreos comites et frigida ponti  
 Aequora flammat atrox, elementa ut uota celebrent.  
 Haec dixisse sat est, sed qui modo iure tacemus,  
 Omnia reddemus quandoque nepotibus almis.

#### VIII. De raptu Helenae.

Troiani praedonis iter raptumque Lacaenae  
 Et pastorem scelerati pectoris ausum  
 Aggrediar meliore lyra. nam prodimus hostem  
 Hospitis et thalami populantem iura mariti,  
 Foedera coniugii, consortia blanda pudoris, 5  
 Materiem generis, sobolis spem, pignora prolis:  
 Nam totum de matre uenit, de matre creatur  
 Quo membratur homo, pater est fons auctor origo,

146 Tritones **N**, corr. *Buech.* || 148 caete **N** || 149 At **N**, corr. *Duhnius* (*nisi praestat Ac*) | surgit **N**, corr. *Buech.* || 150 Bella, corr. *Duhnius* || 151 delfine **N** || 153 ciet in **N** ut corruptum notatum; barbam quatiet *Rossb.* || 155 puto sub fronde rosas tamen inde || 158 quae *Buech.* || Exp. Epithalamium iohannis & Vitulae: ~ **N**, in quo paginae uacuae 5 secuntur

VIII. Dracontii Opus de raptu Helenae *inscr.* **N** || 1 laceae **N** || 2 pastoralé (' saepe pro uirgula) **N** (*sic*) || 3 meliore uia **N**, correxi *conl. Nemes. Cyn.* 63; maiore uia *Ribbeckius* || 8 Quod **N**, corr. *Duhnius*



- Sed nihil est *sine* matre pater: quota portio patris  
 10 Omnis constat homo? mater fit tota propago.  
 Ergo nefas Paridis, quod raptor gessit adulter,  
 Vt monitus narrare queam, des, grandis Homere.  
 Mollia blandiflue delibans uerba palato  
 Quisquis in Aonio descendit fonte poeta,  
 15 Te numen uult esse suum. nec dico Camenae  
 Te praesente 'ueni': sat erit mihi sensus Homeri,  
 Qui post fata uiget, qui duxit ad arma Pelasgos  
 Pergama Dardanidum uindex in bella lacessens,  
 Et qui Troianos inuasit nocte poeta,  
 20 Armatos dum clausit equo, qui moenia Troiae  
 Perculit et Priamum Pyrrho feriente necauit:  
 Numina uestra uocans, quidquid contempsit uterque  
 Scribere Musagenes, hoc uilis colligo uates.  
 Reliquias praedae uulpes sperare leonum  
 25 Laudis habent: meruisse cibos quos pasta recusant  
 Viscera, quos rabies iam non ieiuna remisit,  
 Exsultant praedamque putant nuda ossa ferentes.  
 Attica uox te, sancte, fouet, te lingua Latina  
 Commendat: uulgate, precor, quae causa nocentem  
 30 Fecit Alexandrum raptu spoliareque Amyclas.  
 Caelicolum praetor iam sederat, arbiter idem:  
 Iam gremium cespes, iam surgens herbida tellus,  
 Pascua et aetherium fuerant herbosa tribunal.  
 Soluerat Iliacus caeli uadimonia pastor  
 35 Et litem facit ipse suam: laudata recedit

9 sine *addidi*: om. N || 12 des (*uel* da) *scripsi*: te N tu  
*Ian(ellius)* || 13 delibans *scripsi*: delimas N delibes *Ian.* || 14  
*conieci* Quisquis Maeonio || 16 praesenti N || 20 Armato N, *corr.*  
*Buech.* || 23 collego N || 30 spoliare Amyclas N, *corr. G. Loewius*;  
 raptu ut spoliaret *Duhnus* (*melius* ut r. sp.) || 31 pastor *pro*  
*exquisito illo* praetor *Buech.* | idem N: *Idae Ian. Ida Buech.*  
*Idam Rossb. coll. uol.* IV 466, 4; 484, 2 || 32 gremium] *puto*  
*gemmans uel solium* | surgens] *puto* sedes || 33 Pascua *scripsi*:  
 Stabat N *Iam stabula Ribb.* | *puto* cliuosa || 34 iliacas N, *corr.*  
*Ian.* | coeli N | uad.] *puto* certamina

Contempta Iunone Venus; tunc uirgo decora  
 Victa dolet, nam tristis abit: heu nescia mens est,  
 Quae mala circumstent ausum dare dura Mineruae!  
 Iudicis Idaeï pretio sententia fertur  
 Damnaturque Paris; nec solus pastor habetur 40  
 Ex hac lite reus: damnantur morte parentes,  
 Damnantur fratres, et quisquis sorte propinquus  
 Aut cognatus erat, cunctos mors implicat una.  
 Atque utinam infelix urbs tantum morte periret!  
 Damnantur gentes, damnatur Graecia sollers 45  
 Heu magnis uiduanda uiris: orbatur Eous  
 Memnone belligero, Danaorum Thessalus heros  
 Et Telamone satus pereunt, duo fulmina belli.  
 Pro matris thalamo poenas dependit Achilles  
 (Vnde haec causa fuit) forsan, Telamonius Ajax 50  
 Sternitur inuictus, quod mater reddita non est  
 Hesione Priamo, sic et data causa rapinae:  
 Cur gentes cecidere simul, cur sexus uterque  
 Concidit, infanti nullus post bella pepercit?  
 Sic dolor exurgit diuum, sic ira polorum 55  
 Saeuit et errantes talis uindicta coercet? —  
 Compellunt audere uirum facta impia fata,  
 Quae flecti quandoque negant, quibus obuia nunquam  
 Res quaecumque uenit, quis semita nulla tenetur  
 Obuia dum ueniunt, quibus omnia clausa patescunt. 60  
 Iam grex horretur, fontes casa pascua siluae

36 sq. fortasse Venus; Tritonia uirgo Tristis abit, nam uicta dolet || 37 abiit N || 38 iura N, correxi || 42 sorte scripsi: in morte N in urbe Duhnio (in arce Rossb.) amore Ellisius || 43 explicat N, corr. Ian. || 44 Aq; utinam me, Aq; Troi Duhnio teste N, qui in marg. Troia glossam habet; corr. Ian. (Troiaque ut Buech.) | infoelix N | puto marte | perriet N teste Duhnio || 46 et Eos Ian. || 47 Danaorum scripsi: damnatur N || 49 depondit N || 52 Hesione Ian.: Esto ne N | et scripsi: est N || 53 cum sexus N, corr. Ian. || 54 perpepercit N || 56 coercet, alt. e ex corr. N || 57 facta Rossb.: fata N || 59 uenit] puto redit | tuetur Buech.; fort. netatur

- Flumina rura pigent nec fistula dulcis amatur;  
 Non placet Oenone, set iam prope turpis habetur,  
 Ex quo pulchra Venus talem promisit in Ida  
 65 Qualis nuda fuit: talem iam pastor anhelat.  
 Sordent arua uiro post iurgia tanta dearum,  
 Pergama sola placent, et moenia quaerere Troiae  
 Mens et fata iubent. monitus Paris omnia norat  
 Blandita nutrice puer, quo sanguine cretus,  
 70 Qui genus, unde domus; rapiensque crepundia pastor  
 Troianum carpebat iter. uix uiderat arcem  
 Lassus, et intactae procumbunt culmina turris,  
 Ingemit et tellus, muri pars celsa repente  
 Concidit et Scaevae iacuerunt limina portae;  
 75 Tunc Simois siccauit aquas, crystallina Xanthi  
 Fluminis unda rubet, sudat pastore propinquo  
 Palladium uel sponte cadunt simulacra Mineruae.  
 Forte dies sollemnis erat, quo Pergama rector  
 Infelix Priamus post Herculis arma nouerat:  
 80 Annua persoluens ingratis munera diuis  
 Laumedontiades capitolia celsa petebat  
 Reddere uota Ioui, laturus sacra Mineruae.  
 Ad dextram genitoris erat fortissimus Hector,  
 Troilus ad laeuam pauido comitante Polite;  
 85 Caetera natorum turba stipata subibat.  
 Reginam interea natarum turba coronat  
 Et nuribus comitata uenit pia uota ministrans:  
 Rex Helenum sequitur, Cassandrae mater adhaeret.  
 Dum pergunt et templa petunt, prorumpit in agmen  
 90 Pastor et attonitos elata uoce salutat:  
 'Sis felix, princeps, omnes saluete sodales

62 armatur N, corr. Ian. || 63 oenones iam N, correxi ||  
 64 talem] fort. thalamum || 66 iurgia ego in N legi || 73 celsa  
 Rossb.: certa N recta ego olim uersa Schenkl || 74 lumina N,  
 corr. Ian. || 75 cristallina xanti N || 78 soll.] prior l deleta N ||  
 79 Infoelix N | nouerat N, corr. Buech. || 85 stipatus abibat N,  
 correxi || 91 foelix princeps N, corr. Ian.

Aut fratres, ut uera feram, tu fortior Hector,  
 Culmen et urbis apex, et uiribus indolis alme  
 Troile: frater ego, fratrem cognoscite uestrum. 95  
 Germanus sum uester ego Priamique propago,  
 Hecuba mi genitrix, abdicor crimine nullo:  
 Paruus Alexander pastor nutribar in Ida.  
 Nec pastor sit uile, Phryges: ego iurgia diuum  
 Compressi, nam lite caret me iudice caelum;  
 Hic redii, germana manus. nec caetera regis 100  
 Conscia corda negant nec mater pignus abhorret:  
 Noscite depositi uel certa crepundia fratris.  
 Dixerat et testes generis proiecit in arce.  
 Verba fides pietas quatiunt mox corda parentum,  
 Admissumque nefas generosa mente fatetur 105  
 Fusus in ora rubor. Paridis mox colla lacertis  
 Adligat et natum fletu gaudentis inundat  
 Conuictusque pater ueniam de prole rogabat.  
 Obstupere omnes. mater gauisa recurrit  
 (Dat celeres pietas gressus quos denegat aetas), 110  
 Mox iuuenem complexa tenet per colla per ora.  
 Oscula diffundunt et lambere membra parentes  
 Insistunt iuuenis certatim, sed pius ardor  
 Adfectus dispensat amorque alternat utrique  
 Et uicibus cara Paridis ceruice fruuntur. 115  
 Nuntius interea totam compleuerat urbem:  
 Fama uolat per templa deum, quod pastor ab Ida  
 Se uelit ostendi regum de stirpe creatum.

93 tu uiribus *Ribb.* et tu puer *M. Schmidtius* | alme *scripsi*:  
 alme **N** || 94 cognoscite **N** || 96 Ecuba || 97 nutritur **N**, *correxi*  
 (nutritus *Duhnus*) || 100 Hic (*scil. iudex*) redii *scripsi*: Si cre-  
 dis **N** Sic redii *Rosb.* || 102 fratres **N**, *corr. Buech.* || 104 Vera **N**,  
*corr. Ribb.* | mors **N**, *corr. Ian.* || 106 pallidis **N**, *corr. Ian.* ||  
 108 negabat **N**, *corr. Ian.* || 112 *sq.* parentis — iuuenes **N**, *corr.*  
*Buech.* || 114 amorq; *scripsi*: agnes **N** auens *Buech.* agens *Duh-*  
*nus* || 118 uelit ostendit **N**, *corr. Ian.* (uelut ostendit *Buech.*  
 uetere ostendit *ego innisus Verg. Aen. I 626, qui tamen uelit*  
*defendit*) | regum *scripsi*: regni **N** Teucris *Rosb.*

- Tunc Helenus uates templum dimisit et aram  
 120 Et procul exclamat: 'pater impie, pessima mater,  
 Quid pietas crudelis agit, quid perditis urbem?  
 Haec est illa tuo fax, mater, prodita somno,  
 Qua simul incendet Troiam regnumque parentum  
 In sortem dabit illa nurus. coniurat in arma  
 125 Graecia tota dolens raptum punire Lacaenae,  
 Litora nostra petent Danaï cum mille carinis,  
 Dorica castra fremunt, iam Pergama uexat Achilles,  
 Iam pugnant Danaï, iam cernimus Hectora tractum,  
 Troile, iam per bella furis, iam sterneris audax  
 130 Ante annos; animose puer, uirtute proteruus.  
 Sed quid fata ueto, quid fixos arceo casus,  
 Cum nihil aduersis prosit prudentia signis?  
 Me exspectat fortuna potens, Epirus et ingens.'  
 Dum loquitur, Cassandra uenit furibunda sacerdos  
 135 Et matrem complexa canit: 'quid, mater iniqua,  
 Quid, pater infelix, sic funera nostra paratis?  
 Immemor heu pietas: uni pia mater haberis  
 Pastoremque foues, sed multis impia constas  
 Regibus, Hectoreum supplex emptura cadauer  
 140 Per montes per saxa datum; nec uenditur Hector  
 Integer: en lacerum rediet pro pignore corpus  
 Funeris Hectorei pretio maiore redemptum.  
 Me stuprum per templa manet, me pessimus Ajax  
 Inuadet pereunte domo. iam Troia crematur,  
 145 Sed flammis, rex, ipse cares; iamque Hecuba latrat,  
 Astyanax Danais muro iactatur ab alto.  
 Sic praestat Bellona nurum, gener ipse Tonantis

---

121 nonne Quo? || 123 Qua scripsi: Quae N || 125 uolens  
*Buech.*; praeplicet calens || 130 animos et puer N, *correxī* ||  
 133 Me fortuna potens et pyrhus ingens exspectat N, *correxī* ||  
 (M. f. p. exp. Pyrhus et i. *Ian.* Me exp. f. p. et regia Pyrhi  
*Buech.*) || 136 infoelix N | sic scripsi: quid N || 141 en scripsi:  
 et N | retinet N, *corr. Buech.* (retines ego olim) || 145 ecuba N ||  
 146 Astianax N || 147 perestat N

Idaeus sic pastor erit capietque triumphum,  
 Sed post ipse cadet. ueniet mox Pyrrhus ad arma,  
 Qui scindat muros, qui damnet Pergama flammis, 150  
 Qui Priamum gladio feruens obtruncet ad aras.  
 Sed quid uana cano? iam consocer esse Tonantis  
 Vult genitor patriamque premit natosque nefandus  
 Odit et Andromachen quaerit uiduare marito.  
 Troile, quid cessas? quid parcis, fortior Hector? 155  
 Vos repetunt mortes, in uos mala fata feruntur,  
 Vos petit Aeacides, saeuum uos fulmen Achilles  
 Amputat, insontes poenam raptoris habetis.  
 Prouida non credor. uos saltem surgite, ciues,  
 Rumpite complexus, quos dant per colla parentes 160  
 Infausto iuueni, muris depellite fratrem!  
*En* hostis quem fata canunt, qui mortibus urbem  
 Egeret et Priamum faciet non esse sepultum.  
 Pectore Cisseo rapiatur pignus acerbum  
 Macteturque nefas et Pergama nostra pientur, 165  
 Placetur Iuno, placetur uirgo Minerua,  
 Sacrilegi de morte Iouem placate tonantem,  
 Cuius postponens Vulcani laudat amorem.  
 Urbibus in multis mos est captare salutem  
 Mortibus insontum, sed uos mactate nocentem, 170  
 Vt liceat seruare pios. augere dolores  
 Vt releuet medicina solet membrisque salutem  
 Membrorum de parte dabit; nam corporis aegri  
 Fit iactura salus, et uires passio praestat  
 Quas auferre solet. hoc o adsumite fratres, 175  
 Hoc ciues audite mei, laudate parentes:  
 Dicite pastorem gladio pietatis obire,

152 Sed qui — esset **N**, corr. *Ian.* || 153 Vulti **N** || 154 Obit  
**N**, corr. *Ian.* || 162 *En scripsi: om.* **N** *Hic Buech.* || 163 Egeret  
*scripsi (Stat. Theb. I 37): Congeret N Conteret Ribb.* || 166 Pla-  
 citur **N** || 167 placete **N**, corr. *Ian.* || 169 captare *scripsi: do-*  
*nare N* || 172 reseceat **N**, corr. *Buech.* || 174 solus **N**, corr. *Ian.* ||  
 175 o ego: *om.* **N** uos hoc *Ian.* hoc uos *Duhnus*

Fraterno muerone cadat. si forte profanus  
 Hunc feriet quicumque reum, sit in urbe sacerdos:  
 180 Cedo, loco si forte meo pius esse receptat,  
 Pontifices Helenus Laucon, sacrata potestas,  
 Cedent oranti nec mysticus exstet uterque'.  
 Dum canit infelix gemitus Cassandra futuros,  
 Visus adest cunctis Phrygibus Thymbraeus Apollo,  
 185 Qui mercede carens conclusit Pergama muro  
 Et genus ingratum poenas persoluat auari  
 Exoptat. stupuere Phryges, tacet ipsa sacerdos.  
 'Effatus quid uirgo canit? cur inuidus alter'  
 Exclamat 'Helenus deterret Pergama uerbis?  
 190 Pellere pastorem patriis de sedibus umquam  
 Fata uetant, quae magna parant. stant iussa deorum:  
 Magnanimum Aeacidem solus prosternet Achillem.  
 Troianos regnare placet, qua solis habenae  
 Ostendunt tolluntque diem, qua uertitur axis  
 195 Frigidus et zona flammatur sole corusco.  
 Troianis dabitur totus possessio mundus,  
 Tempore nec paruo Troum regnabit origo.  
 Fata manent conscripta semel: sunt uerba Tonantis,  
 Imperium sine fine dabit. cohibete furorem.  
 200 Mortali diuum periet quo iudice iudex?  
 Nec hoc fata sinunt. pudor est uoluisse nocere  
 Et non posse tamen: pigeat iam. nemo minetur,  
 Quem Clotho, quem Lachesis, quem uindicat Atropos  
 ingens.  
 Scindite pellitas niueo de pectore uestes,

178 profanus N || 180 receptat *scripsi*: recucasat N recusat *Ian.* || 181 Laocoon N, *correxi* || 182 Ced et N, *corr. Ian.* | nec mysticus exstet (= *exstabit*) *scripsi*: uelamysticus exstat N uel m. extet *Ian.* quia m. extat *Buech.* || 183 infoelix genitus N || 184 tymbraeus N || 187 ipse N, *corr. Ian.* || 188 Effatur N, *correxi* || 190 inquam *Rossb.* || 192 prosternit N, *corr. Buech.* || 193 abenae N || 197 regnabi N || 198 sunt] stant *Rossb.* || 199 *fortasse* 'Imperium s. f. dabo' || 203 Cloto — Lachesis N | *urgens Rossb.*

- Murice serrano rutilans hunc purpura uelet. 205  
 Nec pudeat, quod pauit oues: ego pastor Apollo  
 Ipse fui domibusque canens pecus omne coegi,  
 Cum procul a uilla fumantia tecta uiderem:  
 Ad saepta intrantes haedos numerabat et agnos  
 Admetus, sub nocte pauens deus ubera pressi.' 210  
 Dixerat; et Phoebum Priamus submissus adorat  
 Et grates securus agit, tacet optimus Hector.
- . . . . .  
 Iam regno non impar erat, sed sceptrā tiarā  
 Imperium trabeas iam post caeleste tribunal  
 Totum uile putat, solam cupit addere famam 215  
 Maiorum titulis, uiuaces quaerere laudes,  
 Vt celet quod pastor erat. uix uiderat aulam  
 Regis, et Iliacas quaerit per litora puppes:  
 Aegaeum sulcare fretum iam mente parabat.  
 Sic pater adloquitur iuuenem sermone uerendo: 220  
 'Nate, redux pietatis amor, bonus arbiter Idae,  
 Dic, si uis armare rates, ubi carbasa tendis.  
 Nusquam bella paro, regnum sub pace gubernō.  
 Sed si torpor iners pudor est et turpe uacare  
 Credis, Alexander, certe legatus adesto 225  
 Et Telamona ducem conuentum exposce sororem  
 Hesionem uix, nate, meam: captiua tenetur  
 Me regnante soror. dum Dorica regna peragras,  
 Dat Venus uxorem, faciet te iure maritum.'  
 Tunc iuuenis gauisus ait: 'paremus ouantes, 230  
 Optime Troiugenum, nihil est quod iussa recusem.'

205 rutilans **N** || 209, 210 *sic habet N*: Alcestam sub nocte pauens deus ubera pressi Admetus intrantes haedos numerabat et agnos, *quod correxi* || 214 *lacunam agnouit Duhnus* || 213 Iam regno socius Paris est *Ribb.*; an regnare Paris poterat? | tiara **N** || 217 cele **N**, *corr. Ian.* || 222 si *scripsi*: ubi **N** || 223 bello **N**, *corr. Ian.* || 226 talamona **N** | conuentam **N**, *corr. Buech.* || 227 Esionem **N** | uix *scripsi*: mox **N** || 229 *puto Det (= dabit)* | iure *scripsi*: uno *ex* une *corr.* **N** Iuno *Duhnus* uirgo *Rossb.*



- Laetatus senior tali moderamine nati  
 Effatur: 'tua uota, Paris, di iusta secudent,  
 Hoc tantum supplex genitor rex, nate, precatur:  
 235 Iliacos proceres tres tecum pergere saltem  
 Imperio concede meo: ueneranda senectus  
 Praecipitem frenat monitis per cuncta iuuentam.  
 Egregios comites praestem, tria lumina gentis  
 Hectore praelato, cui tota potentia cedit:  
 240 Antenor, Polydamas erunt iuuenisque Dione  
 Aeneas prognatus.' abit sic fatus et omnes  
 Vt ueniant rex ipse iubet properante ministro.  
 Cum ducibus redit ipse uolans ad tecta satelles  
 Regia; cognoscunt proceres quo uela parantur.  
 245 Nec mora, conscendunt puppes et litora linquunt.  
 Dardana iam Tenedon classis transibat, Abydon  
 Et Seston dimisit, aquis nocuasque Maleas;  
 Iam Salamina uident Telamonia regna petentes.  
 Vt portum tetigere rates, mox ancora mordet  
 250 Litus et umentes ferrum pertundit harenas:  
 Puppibus adnexis terram Troiana iuuentus  
 Et proceres petiere simul. sed regis ad aulam  
 Linquentes mox litus eunt. quos suscipit heros  
 Hospitio Telamon. ramos frondentis oliuae  
 255 Portantes ad tecta ducis sub imagine pacis  
 Non pacem, sed bella gerunt; nam dicta tenebant,  
 Quae possent armare uirum, nisi iura uetarent  
 Hospitii, quae nemo parat uiolare modestus.  
 Rege salutato postquam legatio Troiae

232 Laetatur N, *correxi* || 237 frenet *Schenkelius* || 238 tria *scripsi*: tua N tibi *Buech.* || 240 Polidamas N || 241 cognatus adest sic N, *correxi* || 243 redi N | ille *Ribb.* || 244 uela *scripsi*: bella N || 246 iam Tenedon iam classis N, *corr. Ian.* | abdon N, *corr. Ian.* || 247 nocuasque *scripsi*: uouasque N (*fortasse a m. 2 in spatio uacuo additum*) curuasque *Ian.* saeuasque *Duhnius* raucisque *G. Loewius* || 250 umentes *Rossb.*: inuentas N inuitas *Buech.* inuersas *ego olim immensas Ribb.* || 256 *fortasse* ferebant (*gerebant Ribb.*) || 259 solutato N, *corr. Ian.*

Sedit, ita Antenor placida sub uoce profatur: 260  
 'Troiuogenas proceres et regis pignus ad aulam,  
 Rex Telamon, uenisse tuam quae causa coegit,  
 Insinuare decet: si iusseris ipse, loquentur  
 Consortes nunc ore meo uel regia proles.  
 Dardanides Priamus, gentis reparator et urbis, 265  
 Quam uestras populasse manus meminisse fatemur,  
 Iussit ab Iliaco delectos pergere regno  
 Ad tua regna, petens germanam regis ut heros,  
 Bellorum quam iure tenes, in pace refundas:  
 Posceris Hesionem. manet ingens Troia fauillis 270  
 Excidii compressa sui, nec Pergama ductor  
 Surrexisse putat, nisi iam, rex magne, sororem  
 Reddideris regi, quae nunc captiua tenetur.  
 Turpe ducis seruire genus crimenque putatur.  
 Si non, bella dabunt regi quod bella tulerunt! 275  
 Si pax hoc coplata negat, pro rege rogaris.  
 Te repetisse puta Priamo retinente sororem:  
 Non dolor armaret, si non daret ille rogatus?  
 Quod peteris, Telamon, scelus est et fama pudoris;  
 Nascitur inuidia, Priamo regnante sororem 280  
 Graiugenis seruire suam, liuor malus inde  
 Diditur: 'Iliacas potuit reparare ruinas'  
 Murmur erit Phrygibus, 'consortem sanguinis unam  
 Non ualuit' dicent 'rector de rege mereri'.  
 Dixerat. at Telamon mentem flammabat in iras; 285  
 Nam pietas affectus amor concordia proles  
 Accendant motus in pectore fellis amari.

260 ita — sub *scripsi*: et — sic **N** (Sederat *Duhnius*) ||  
 262 Talamon **N** || 263 decet et si uisseris **N**, *corr. Ian.* || 268  
 petens *scripsi*: potens **N** || 270 Posteris **N**, *corr. Duhnius* (Quod  
 potes *Ian.*) | manet *scripsi conl.* 311: iacet **N** || 272 iā in *ras.* **N** ||  
 276 coplata *scripsi*: optata **N** | pro *Ian.*: por **N** || 278 illi **N**,  
*corr. Ian.* || 279 peteres *Duhnius* || 281 *puto* rumor malus ||  
 282 Diditur *scripsi*: Creditur **N** (Editur et Proditur et Oritur  
*alii*) || 285 mentes armabat **N**, *correxi* || 287 Accedunt **N**, *corr. Ian.*

Conubium regni, thalami consortia casti  
 Scindere poscebant; et, quod mens nulla tulisset,  
 290 Aiacis haec mater erat! sic incipit ore  
 Turbidus Aeacides iustas accensus in iras:  
 'Si pudor Iliacis aut mentibus esset honestas,  
 Excidium Troiae si pectora uicta dolerent,  
 Herculeos comites Priami gens, praeda Pelasgum,  
 295 Non magis auderent in bella lacessere Graios.  
 Semideum post bella ducum, quibus Ilios ingens  
 Victa iacet, placuitne Phrygis periuria gentis  
 Voluere uos iterum? sic dudum parua luistis.  
 Supplicia? Priamo, Troes, mea dicta referte:  
 300 Victori quis uictus ait 'te bella gerente  
 Me maneat uirtutis honos, me praeda sequatur,  
 Praemia me laudis, me praemia cuncta triumphii  
 Expectent, sterili uictor sed laude potitus  
 Et ieiunus eat'? quis regi quisue marito  
 305 Vel misero cursim usus ait tam uoce proterua  
 'Conubium rescinde tuum, rumpatur honesto  
 Foedere iuncta domus, thalami damnentur amantum,  
 Festiuas extingue faces'? quis uicit, ut istud  
 Audiat Aeacides? patriam quis perculit hosti?  
 310 Quando etiam uictor uicti sub lege tenetur?  
 Si Priami recidiua domus manet illa tyranni  
 Post ignes reparata meos, si pendit amorem  
 Germanae rex ipse suae, pro dote sorori  
 Vel regni pars iusta detur, ne uindicet Aiax  
 315 Quod matri donasset auus, si Troia maneret  
 Temporibus soceri. senuit sic Graia iuuentus?

---

288 Connubium N || 290 incipiat N || 291 iusta succensus  
 in ira N, *correxi* || 298 Soluere N, *correxi* | sic *Ribb.*: si N ||  
 305 Vel misericors sic ausus ait tum uoce N, *correxi* (misero  
 s. a. *Ian.* modico s. a. *Ribb.* cum uoce *Duhniius*) || 306 Connu-  
 bium N || 307 damnentur (e *fort. in ras.*) N, *corr. Ian.* || 309  
 Aeacides *scripsi*: Alcides N | quis *scripsi*: qui N | perculis N ||  
 310 etiam *scripsi*: tamen N || 316 sic *Buech.*: si N

Quam nostris per bella, Phryges, successit in aruis  
 Armipotens ducibus cunctis optata propago!  
 Est mihi bellipotens non uilis pignoris Ajax: 320  
 Eminent et quaerit, de qua iam gente triumphet;  
 Thessalus Emathia fratris nutritus Achilles  
 Emicat et toruos exercet in arma bifformes  
 Patroclo populante simul Centaurica lustra;  
 Tydides Sthenelusque fremunt Ajaxque secundus;  
 Nestoris Antilochus Palamedes Teucer Vlixes 325  
 Exultant quod Troia redit, quod Pergama surgunt.<sup>7</sup>  
 Tunc Polydamas ait submissa uoce profatus:  
 'Belliger armipotens, animarum iudicis heres,  
 Rex cui de nostris est gloria summa ruinis,  
 Temperet inuidia, frangat dolor, ira quiescat! 330  
 Captiuam repetit, reginam frater honorat,  
 Nos et adoramus. non sic, si Troia maneret,  
 Nuberet Hesione: regnum captiua meretur,  
 Fit felix de sorte mala, fit praeda potestas,  
 Imperium de clade tenet, diadema tiaram 335  
 Qui tulit ipse dedit. quae sit gens Dardana, rector,  
 Exhinc nosce precor: nescit seruire subacta,  
 Quam melius regnare decet; haec imperat Argis,  
 Per quos uicta perit; dominam sibi Graecia uictrix,  
 Non famulam quaesiuit ouans. miranda per orbem 340  
 Mens generosa ducis, quae non uult regna grauare,  
 Cum ruerint. uirtute tua releuare iacentes  
 Et reges regnare iubes regesque creare,  
 Dum possent seruire tibi. sors cassa duelli  
 Te moderante uacat nec possunt bella nocere 345

317 sq. in armis Bellipotens ducibus **N**, *correx* (*intolerabile inter u.* 317 et 319 bellipotens ortum est, cum aberrante ab aruis ad armi librario iam nudum potens extaret) || 319 puto non uilis pectoris || 321 Thassalus **N** | Emathiis antris ego olim || 324 Stenelug; **N** || 325 ulyxes **N** || 326 surgant **N**, *corr. Ian.* || 334 foelix **N** || 342 uirtute *scripsi*: uritur **N** | puto releuasque || 344 seruite **N** teste *Duhnio* | crassa *Ribb.*; puto caeca

Te uincente: potens quis nolit uictus in armis  
 Sorte tua post bella capi? cui sic erit hostis,  
 Seruiet, et uicti melius te praesule regnant.’  
 Haec legatus ait. regis iam corda tepescunt,  
 350 Quae fuerant accensa nimis. sic magna leonis  
 Ira fremit, cum lata procul uenabula cernit  
 Venantis crispare manu, iam uerbera caudae  
 Artibus incutiens spargit per colla per armos  
 Erecta ceruice iubas, iam tenditur altus  
 355 Dentibus inlisis et pectus grande remugit  
 (Flumina tunc resonant, montes et lustra resultant);  
 Ast ubi uenator reiecta cuspide sollers  
 Sponte cadit pronusque iacet, perit ira leonis,  
 Turpe putans, non dente suo si praeda iacebit,  
 360 Temnit praedo cibos, quos non facit ipse cadauer,  
 Ignoscens feritate pia ueniale ratusque,  
 Venator si cesset iners: sic rector Achiuus  
 Frangitur et Phrygibus conuiuia laeta parari  
 Per septem iubet ipse dies. Cythereus et Ajax  
 365 Colloquium commune tenent, duo fulmina belli;  
 Regis Alexandrum iuuenem regina Pelasgum  
 Hesione complexa fouet, germana parentis:  
 Vultibus in Paridis Priami laudatur imago.  
 Octauo ueniente die iam sidera Phoebus  
 370 Elatis condebat equis, iam cuncta rubebant  
 Oceano nudante rotas stridentibus undis;  
 Tunc Anchisiades sublimi uoce profatur:  
 ‘Rex inuicte armis, felix in pace senesce,  
 Quam uis. nemo ducum uos umquam in bella lacessit,

---

347 qui cicerit **N**, *correxi* (qui uicerit *Ian. sine sensu*) ||  
 350 minis *Buech.* || 351 cernens **N**, *correxi* (cernat *Duhnus*) ||  
 353 Artibus *Rossb.:* Naribus **N** Nātibus *Ian.* || 360 praeda (o  
*supra a*) **N**, *qui facit habet* || 361 ratusq; *scripsi:* uenatus **N**  
 reatus *Ian.* || 364 *fort. inde* | Cithaereus **N** || 368 laudatu **N** ||  
 370 ruebant **N**, *correxi* || 373 iniuncte **N**, *corr. Ian.* | foelix **N** ||  
 374 Quamuis **N**, *correxi* | lacesset **N**, *corr. Schenkelius*

Ex quo Troia perit; nec uester creuerat Aiax! 375  
 At modo, rex, ter cuncta domans ter cuncta reuellens  
 Murus erit sociis, aries metuendus in hostes  
 Aiax, magne, tuos! Priamo tua dicta loquemur.<sup>2</sup>  
 Sic fatus. dixere uale regemque salutant.  
 Tunc iter ad portum uertunt et litora tangunt. 380  
 Conscendere ratem, subducitur ancora mordax,  
 Vela leuant nautae, proras a litore torquent;  
 Puppibus incumbit uentus, mox carbasa tendit.  
 Dum fluctus scindunt, inprospera flamina crescunt:  
 Africus e terra ueniens comitante procella 385  
 Turbidus occurrit, mox sparsit in aequore classem.  
 Gurgite curuato rapiuntur ad astra liburnae  
 Et suspensus aquis per nubila nauta cucurrit  
 Nauigium uectante salo. dum summa ceruchis 390  
 Sidera tacta putant et nil superesse fatentur  
 Montibus aequoreis, malo uenit altior unda  
 Naufragiumque diu ratibus suspensa minatur  
 Desuper intentans pelago ueniente ruinam.  
 Iam uentus subduxit aquas, extundit harenas  
 Pressa carina solo: muro stat celsior unda 395  
 Circumfusa rati, uastarum turris aquarum  
 Pendet et elati percellunt carbasa fluctus.  
 Obrigit per membra Paris, transire parabat  
 Ad legatorum propria de naue carinas.  
 Ast ubi dispersos longo uidet aequore Troas, 400  
 Soluitur in gemitus lacrimosae uocis amarus  
 Et sic orsus ait: 'felici sorte creati  
 Pastores, quos terra capit, quos nulla procella

376 per cuncta *bis Ribb.*, qui in toto loco maiora molitur ||  
 377 eris **N**, *corr. Buech.* || 378 tuus **N**, *corr. Ian.* || 382 nauae **N**,  
*corr. Ian.* || 384 et prospera **N**, *correxi* || 385 e terra *scripsi*:  
 interea **N** || 389 ceruchis *scripsi*: ceruicis **N** carinis *Duhnus* ||  
 393 uenientem **N**, *corr. Ian.* || 395 murus **N**, *correxi* (muris  
*Buech.*) || 397 percellant *Buech.*: per coelum **N** || 402 foe-  
 lici **N**

- Concutit! haut uenti metuunt super aequora flatus  
 405 Et rabidum pelagus temnunt latrantibus undis,  
 Sed celso de monte uident ut in arce sedentes  
 Pascua rura nemus fontes sata flumina prata,  
 Per campos gestire pecus, pendere capellas  
 Praerupta de rupe procul dumeta sequentes:  
 410 Vt uirides tondent lasciuis dentibus herbas!  
 Vbera lactentes contundunt frontibus agni,  
 Dum cauda crispante tremunt mollique palato  
 Exultant potare cibos atque edere potus.  
 Mulgere balantum depressis ubera mammis  
 415 Decedente die noctis uenientibus umbris  
 Quantus amor, cum lacte nouo iam caseus albens  
 Formatur manibusque premit iam pastor ad orbem!  
 Candida summittit feruentes bucula tauros  
 Committitque truces armata fronte iuuenos.  
 420 Nam grauis est regnare labor, metus excutit ingens  
 Corda ducum, ne bella ruant, ne tela minentur  
 Exitium crudele: necis timor omnis ubique est.  
 Nam gladios tellure pauent pelagoque procellas  
 Formidant nec plena datur ducis hora quieti.  
 425 Dum loquitur, uenit unda grauis resonatque fragore  
 Et puppim percussit aquis: sublata carina  
 Tollitur et Gyaro classis depulsa resedit.  
 Post signum uenere rates residente procella  
 Et Cyprum tenere simul. legatio sola  
 430 Defuit, una fretis et fluctibus acta negatur  
 Puppis in Ionium rabidis conlisa procellis;

---

404 aut N, corr. *Ian.* | uenti — flatus *scripsi*: ponti — fluctus  
 N || 407 sata *scripsi*: et N || 410 Vt *Ribb.*: Et N | tudent N,  
 corr. *Ian.* || 411 lactantes N, corr. *Buech.* || 414 Mulcere N,  
 corr. *Ian.* (Mulctrae *Buech.*) || 415 diem N || 417 iam *scripsi*:  
 lac N || 419 truces *scripsi*: duces N || 420 labor regnare labor N  
 || 421 Cordax N, corr. *Ian.* || 422 Exitum N, corr. *Ian.* | neci N,  
 corr. *Buech.* || 423 pellagoque N || 424 queti N || 427 Gyaro  
*scripsi*: Cypro N (scopulo — recedit *Buech.*) || 430 puto uagatur

Aegaeo nam pulsa caret. mox pastor harenis  
 Dardanus exsiluit tremulis post aequora plantis  
 Et se cum sociis tacta tellure refouit.  
 Cypro festa dies natalis forte Dionae 435  
 Illa luce fuit. ueniunt ad sacra Cytherae  
 Reddere uota deae quidquid capit insula Cypros,  
 Quod nemus Idalium, quod continet alta Cythæra,  
 Quod Paphon exornat, tacitas quod lustrat Amyclas.  
 Candida praeterea Iouis alitis Helena proles 440  
 Venerat, absentem retinet dum Creta maritum.  
 Nuntia fama uolans totam repleuerat urbem,  
 Aduenisse Parin Troiano sanguine cretum.  
 Audit *ut* aduentum iuuenis Spartana decori,  
 Mox iubet et famuli ueniunt mandante Lacaena: 445  
 Hospitio speratus eat neu (turpe uideri)  
 Regina praesente Paris ceu nauita uilis  
 Litus harenosum teneat. tunc hospes ad aulam  
 Peruolat Atridis socia comitante caterua.  
 Praeceptum dum carpit iter festinus ad urbem, 450  
 Respicit ad templum Veneris, cui turba precantum  
 Vel concentus erat; mox uertit iturus ad aras.  
 Interea niuei uolitant per litora cyeni  
 Flumine contempto, placidasque hinc inde columbas  
 Molliter intendunt omnes per inane uagari; 455  
 Quas insanus agit rapidusque sequente uolatu  
 Miluus insontes cunctas clamore fatigat,  
 Quas super accipiter uolitans grauis imminet ales.  
 Tunc sollers augur cretus de gente Melampi,  
 Quem fors ad Cyprum dederat per festa dierum, 460  
 Sic exorsus ait prorumpens uoce sagaci:

435 Dione N || 439 paphos N, *corr. Buch.* || 442 uolans  
*scripsi*: ducis N || 444 *ut add. Rossb.:* om. N (Audiit Ian.) ||  
 446 neu *scripsi*: nam N || 450 Perceptum N, *correxi* || 452 con-  
 uentus N, *correxi* | iturus *Buech.:* iter N *ut intret Ribb.* || 456  
 rapidosque N, *corr. Ian. (an rapidoque ?)* || 457 *fort. in partes*  
 cunctas || 461 Et sic orsus N, *correxi*



465 'Te oblatiua petunt auium responsa uolantum:  
 Conubium spondent praefulgens ore decoro  
 Idaliae uolucres, de gente Tonantis olores  
 Promittunt genitam, sed miluus horrida fata  
 (Ditis enim signatur auis), licet hora peracta  
 Tertia quippe sinat Phoebos pandente uolucrum  
 Vera per immensum praesagia ferre rapacem;  
 Martius accipiter dotem fera bella minatur'.  
 470 Tunc Paris ad caelum tendens cum lumine palmas  
 Numina magna uocat puerum matremque Dionen:  
 'Aurea siderei proles Venus alma Tonantis,  
 Numina mille tenens, artes cui mille fauendi  
 Dat pater et natus supplet simul, omina firma,  
 475 Quae cyncus genitoris agit, quae uestra columba  
 Prodidit: infaustos opus est cohibere uolatus,  
 Martis et inferni uolucres raptoris obuncas  
 Augur auerrunces sacris, quibus imperat auctor  
 Troius ille puer Ganymedes, conditor artis,  
 480 Et Polles, cui pinna loquax dat nosse futura.'  
 Pauca precatus erat supplex et templa subibat  
 Vestibus indutus Tyriis et murice regni.  
 Versicolor chlamys ipsa fuit, quam purpura fulgens  
 Flammabat diffusa humeris; hanc fibula mordax  
 485 Iungit, et ornatus iuueni plus admouet aurum,  
 Quo distincta micat radians per stamina uestis.  
 Caetera turba comes Phrygio succincta decore  
 Fulgebat. delubra petens intrauit ad aras  
 Pastor et in sese cunctorum lumina uertit:  
 490 Aspicit hunc errans oculis ornata Lacaena,  
 Effigiat per cuncta uirum, quibus ille decorus

463 Connubium N || 467 candente N, *correx* || 471 Dionem  
 N || 473 *nonne* Nomina ? || 474 omnia N, *corr. Ian.* || 476 Prod-  
 dit N, *corr. Buech.* || 478 Augur aberrantes N, *corr. Buech.* ||  
 479 ganimedes N || 481 *fort.* Vota || 483 Persa clamis N, *corr.*  
*Buech.* || 485 admonet aurum N, *corr. Ian.* || 486 Quod N, *corr.*  
*Ian.* || 490 erran N

Vestibus incedat uel qua lanugine malas  
 Umbret et ut roseo prorumpat flosculus ore.  
 Laudat amans mirata uirum flammata Lacaena  
 Ignibus Idaliis; nam dudum flammiger ales 495  
 Matre iubente puer telo candente medullas  
 Ledaei partus furtim iaculatus amorem  
 Vsserat. at pastor repetit post sacra Dionae  
 Hospitium. regina uenit pallente rubore,  
 Nam flammis perfusa genas albentibus ibat: 500  
 Fusus uterque color manifestum uulgat amorem.  
 Pastorem pudibunda petit cohibente pauore  
 Hortaturque uirum feruens, qua stirpe creatus  
 Indicet et fuerit qua iam uexante procella  
 Ad Cyprum pulsus. medio sermone Lacaena 505  
 Iam tacet et quaerit, iuuenem quibus appetat ardens  
 Dictorum uerbis. sed pastor, perfidus hospes,  
 Vt sensit faciles mulieris pectore sensus,  
 Incipit Iliacus non quo sit sanguine cretus  
 Nec quibus excussus uentis ad litora Cypri 510  
 Venerit ecfari; trepidus iam uoce remissa  
 Reginam laudabat amans, culpae maritum  
 Coeperat absentem, quod iam pulcherrima coniux  
 A tepido deserta uiro neglectae carae  
 Sacra Dionaeae matris uel templa petisset, 515  
 Adiungens 'si talis erit, quam sorte merebor  
 Vxorem, sic blanda genis, sic ore modesto,  
 Sic oculis ornata suis, sic pulchra decore,  
 Candida sic roseo perfundens membra rubore,

493 et ut scripsi: et in N ut in Ribb. || 497 Laedei N ||  
 498 Vesserat N, corr. Ian. | Dionem N, corr. Duhnus (Diones  
 Ian.) || 500 albentibus scripsi: pallentibus N e u priore || 501  
 color scripsi: decor N || 504 quam Ribb. || 507 uerbis] inlece-  
 bris conieci neruis Rossb. || 508 faciles scripsi: fragiles N ||  
 511 et fari N; effari Duhnus || 513 quod tam Ribb.; an quo-  
 niam ? || 514 neglecta uacaret N, correxi (hoc seruato u. 515  
 uel tempta Buech.) || 516 erit ex erat corr. N | forte N, correxi ||  
 518 suis] puto almis (tuis Rossb.)

- 520 Sic flauis ornata comis, sic longior artus  
 Et procera regens in poplite membra uenusta:  
 Tali semper ego dignatus coniuge felix  
 Non desim, famuler supplex et iussus adorem,  
 Conubio seruus ueniam sub lege maritae
- 525 Nocte dieque pauens, quidnam uelit illa iubere  
 Quae specie fulgente micat. Menelaus oberrat  
 Numine contempto non dicam, coniuge pulchra,  
 Quamuis numen adest ueniens de stirpe Tonantis,  
 Vnde genus duco.' uix haec est uerba locutus,
- 530 Tyndaridis faciles quatiunt suspiria sensus  
 Et sic orsa refert: 'quae sit tua, pulcher, origo,  
 Te reticente magis dudum cognouimus omnes.  
 Est commune genus: pariter tua regna petamus,  
 Sis mihi tu coniunx et sim tibi dignior uxor.
- 535 Hoc nam fata iubent uel nos hoc Iuppiter urguet:  
 536 Viuere me gemini iussit sub sorte mariti  
 539 Post thalamos primi, cui debent fata secundum;  
 537 Conferet Atridi, quisquis me duxit amator,  
 538 Vt uiuum linquam non iam moriente marito.'
- 540 Dixit, et egressi puppes ad litora poscunt.  
 Dum portus classemque petunt, respexit ad urbem  
 Pastor et ingentem uidit consurgere nubem  
 Pulueris extorti, mouit quam turba sequentum.  
 Tunc Paris adloquitur comitantem praedo rapinam:
- 545 'Occidimus, regina! pares nos Graia iuuentus  
 Insequitur; gladio uestigia nostra minaci  
 Captatum peruenit iter quicumque satelles

---

522 foelix N || 523 et iussus *suspectum*; ecfusus *Ribb.*; an demissus ? || 524 Connubio N | marite *scripsi*: mariti N maritus *Ian.* || 525 quid iam *Duhnus* || 526 oberrat *ex* oberret N || 529 uix *scripsi*: mox N || 534 Sis *Ian.*: Sic *in ras.* N | tibi *Duhnus*: tui N tua *Ian.* || 539 post 536 *traieci* || 537 quisque N, *corr. Ian.* || 540 ad (*uel in*) *scripsi*: et N || 543 mouet N, *correxi* || 544 patris — comitante N, *corr. Ian.* || 545 regna N, *corr. Ian.* || 546 minaci *scripsi*: sequaci N || 547 quicumque N

Coniugis Atridis: subnixus it hospite turma  
 Pone armatorum rapiens ad bella cohortes;  
 Et mecum fortasse cades, si tela sequentur.' 550  
 Tunc Spartana refert: 'iuuenis, quid nostra retardas  
 Pectora colloquiis? Phrygibus tamen arma capessant,  
 Rex dilecte, iube, gressus celerare ministros  
 Imperio compelle tuos: properamus ad aequor,  
 Dum uacat emissis concurrens turba ministris.' 555  
 Sic efata uolens rapitur per colla tyranni,  
 Iam Priami cum clade nurus: sic terga iuueni  
 Europam rapuere dei, cum Iuppiter ipse  
 Taurus Olympiaca produxit cornua fronte;  
 Fulmineus uector sobolem famulantibus undis 560  
 Gaudet Agenoriam caelestia colla grauantem,  
 Cum Cadmi cognatus aquas freta magna secaret.  
 Ergo ubi peruenit raptor turbatus ad aequor  
 Et licet exhaustus cursu uel pondere lassus,  
 Qui gratum portabat onus, tamen ipse Lacaenam 565  
 Litore non posuit, media sed puppe locauit,  
 Nautae uela leuant et remis castra mouentur.  
 Adueniunt collecta manus iam classe remota  
 Et quatiunt omnes palmis in litore frontes,  
 Nunc galeas nunc tela simul clypeosque tonantis 570  
 Proiciunt; uenit ipse uolans per rura maritus  
 Sudanti peruectus equo, quem nuntius horrens  
 Fregerat ad Cyprum uenientem sacra dicare:  
 Amens conspexit sulcari puppibus undas  
 Et thalamos gestare suos, collisus harenis 575

548 aridis **N**, corr. *Ian.* | it scripsi: et **N** || 549 Pone scripsi:  
 Mox **N** || 550 cade si **N**, corr. *Ian.* || 551 retardes **N**, corr. *Duh-*  
*nius* || 552 Tempora *Ribb.* || 554 tuo **N**, corr. *Ribb.* | properemus  
*Ian.* || 555 Dum *Ribb.*: Et **N** | uacate iussis **N**, correxi (uacat  
 auersis *Buech.* uacat efussis *Ribb.*) || 556 Sic fata **N**, correxi  
 (Et sic f. *Ian.*) | tyranni **N** || 561 grauentem **N**, corr. *Duhnius*  
 (grauare *Ian.*) || 563 turbatur **N**, corr. *Ian.* || 564 uel] nec *Ribb.* ||  
 565 inde *Ian.* || 571 Proiciūt tunc uenit **N**, corr. *Ian.* || 572  
 prouectus *Buech.* || 574 Vt conspexit amens **N**, correxi

- Ingemit et flauos extorquet uertice crines.  
 Hyrcanae sic saepe solent per deuia tigres  
 Affectu stimulante rapi, cum pignora mater  
 Perdit et elusa feritas pietate nocentis  
 580 Raptoris sectatur iter, uestigia sollers  
 Insequitur praedonis equi, sessoris anhelii;  
 Ast ubi torua parens transacto flumine natos  
 Secerni conspexit aquis, redit orba dolore  
 Et gemit infrendens amissum nobile pignus:  
 585 Atrides sic maestus erat de coniuge rapta.  
 Interea Ionio rediens legatio Troiam  
 Venerat et Priamo Telamonis dicta reportat.  
 Sed Paridem genitor postquam non uidit amatum,  
 Plangit et albentes immundat puluere canos.  
 590 Antenor Priamo pelagi narrare labores  
 Iam fletu manante genis et mille pericla  
 Coeperat ignaro: quid de pastore procella  
 Fecerit aut iuuenis classem si merserit unda,  
 Nescius esse refert; hoc tantum nosse fatetur,  
 595 Quod pelagi rabies subuerso gurgite ponti  
 Sparsierit Iliacas in tempestate carinas.  
 His dictis gemit aula ducis de luctibus atris:  
 Moenia iustitio foedant et plangitur urbe.  
 Sexus uterque gemit, non pro uirtutis honore  
 600 Aut quod talis erat qui posset bella subire  
 Aut ingesta pati uel summis uiribus hostem  
 Frangere et ensiferas acie iugulare cohortes  
 (Quamuis Alexander, si uiribus Herculis esset  
 Aemulus aut certe Meleagrum aut Thesea fortes

---

577 Hircanę — tygres N || 578 stimulante *ex -ti corr.* N ||  
 579 Perdidit; elusa *Rossb.* | nocenti N, *corr. Ribb.* || 581 sessori  
 N || 582 transactos lumine N, *corr. Duhnus* || 583 aquis *ego:*  
 quis N || 586 Ionio *scripsi:* Aeneas N || 590 Anteno N || 592 igna-  
 rus N, *correci* || 594 esse *scripsi:* ore N (*fefellit librarior rarior*  
*constructio*) || 597 de *scripsi:* sed N se *Duhnus* || 602 aciem N,  
*corr. Ian.* || 604 Tesea N

Aequaret uirtute potens, tamen Hectore magno 605  
 Sospite nemo Parin lugeret corde dolenti),  
 Sed regis quia natus erat, fit planctus in urbe.  
 Nam quicumque memor Heleni mox dicta tenebat,  
 Laetatur gaudens et tantum uoce dolebat.  
 Tunc pater absenti tumulum formabat inanem, 610  
 Vt iacuisse putes praesenti morte cadauer.  
 Dum parat inferias genitor mactare sepulchro  
 Non ubi corpus erat uel nil satiare cruore,  
 Per freta conspiciunt notam de litore classem.  
 Prima ratis iuuenis regali praedita signo 615  
 Apparet, quamserta ligant pronata rosetis.  
 Candida pepla uolant et carbasa sericus ornat,  
 Et Veneris celsa spectatur ab arbore myrtus,  
 Quam sponsus defixit ouans. occurrit ad undas  
 Hecuba cum Priamo populi comitante caterua, 620  
 Suscipiunt sponsam, dat cunctis oscula pastor  
 Ad patrem Priamum gradiens matremque salutans,  
 Dulcia colla tenent et uultibus oscula figunt.  
 Non inuitus adest (nam gaudet) fortior Hector,  
 Quem Troilus sequitur non inuidus ac tamen aeger, 625  
 Non membris sed mente grauis: praesagia sensus  
 Concutiunt animosque uiri: mors ore cruento  
 Inter Troianos discurrit saeuaque et aeuo  
 Heu quanto raptura uiros, quot fata datura  
 Aut quantas per bella nurus uiduare parata! 630  
 Troile, sectatur uestigia uestra Polites.

609 et *scripsi*: sed **N** || 613 *puto* satiante cruore || 614 co-  
 spiciunt **N** || 616 legant **N**, *corr. Ian.* | pronata *scripsi*: ornata **N**  
 enata *Buech.* || 617 *puto* Candida uela | seriens **N**, *corr. Ian.* ||  
 620 Ecuba **N** || 622 At — gaudens **N**, *corr. Bucch.* || 624 nam  
*scripsi*: nen **N** nec *Ian.* | non inuidus ac tamen *scripsi*: nec  
 (*in ras.*) inuitus attamen **N** (non inuitus tamen *Ian.* nec liui-  
 dus at tamen *Duhnus*) || 627 *malim* animumque | in uiri **N** ||  
 628 saeuaq; et aeuo *scripsi*: saeua caterua **N** (*quo seruato u.* 629  
 quantos *Ian.*) || 629 raptura *in ras.* **N** | quot *Rosb.*: atq; **N** et  
*Ian.* quae *Ribb.*

- Sic solet umbra sequax hominem larualis imago  
 Muta sequi nec membra mouet, nisi mouerit ille  
 Quem sequitur; si cesset homo, cessabit imago  
 635 Nil quodcunque mouens, si sederit ille, sedebit;  
 Motibus et falsis ueras imitata figuras,  
 Nil faciens quasi cuncta facit: sic quoque Polites.  
 Duxerat uxorem pastor cum sorte sinistra:  
 Iam muros iam tecta petunt, iam regis ad aulam  
 640 Intratur sponsamque tegunt sua flammea pulchram,  
 Iam thalamis ornata sedet; saltatur in urbe,  
 Tympana iam quatiunt, iam rustica fistula carmen  
 Pastorale canit. lituus nil dulce remugit,  
 Fescennina silent et bucina bella minatur;  
 645 Nec molles tuba rauca sonos dedit aere canoro:  
 Increpat arma duces clypeos et mille carinas;  
 Classica Tydidis committere bella putares.  
 Ite pares, sponsi, iam somnia tetra probastis,  
 Martis et unati misero flammastis amore  
 650 Ostensam sub nocte facem, qua Troia cremetur,  
 Qua Phryges incurrant obitum sine crimine mortis.  
 Sanguine Troiano dabitur dos, clade Pelasgum  
 Ditetur Ledaeva fugax per castra propago,  
 Orbentur superi, caelum gemat et mare plangat:  
 655 Crimen adulterii talis uindicta sequatur.

### IX. Deliberatiua Achillis, an corpus Hectoris uendat.

Si decus est uirtus et praemia cuncta meretur,  
 Si meritum post fama manet, si fama superstes  
 Eminent et gaudet titulis ornare sepulchra,

633 Multa N, corr. Buech. || 635 Nil Ribb.: Vel N | illa N, correxi || 638 Dixerat N, corr. Ian. || 640 Intratu ri N teste Duhnio || 642 Tympana N || 648 somnia scripsi: omina in ras. N || 649 unati Rossb.: ornati N armati Ian. || 650 Ostensa N, correxi  
 IX. 2 fama manet scripsi: fama manet N palma Rossb. (fata Duhnus)

Annue quod petimus. fortis pro forte rogaris:  
 Egregias mentes uirtus delectat in·hoste, 5  
 Inuidia mens summa caret, laudare decora  
 Nouit et ingentes attollere gestiet actus.  
 Dat uirtus exempla bonis prauisque pudorem,  
 Debilitas quos lassa premit. tu, fortis Achilles,  
 Quid prohibes tumulos, quamuis iactura sepulchri 10  
 Temnitur et nihil est, quod uis, in morte piaculum?  
 Si sensus post fata perit, cui busta negantur?  
 Si mens ulla manet, iam rectius ergo putetur  
 Non requies sed poena rogos: tormenta sepulchrum  
 Ingerit et manes tolerant post membra dolorem. 15  
 Sed sensum cum luce simul post fata perire,  
 Segnibus et pueris mentitur fama relatrix.  
 Sunt animae post membra piae; quas ignea uirtus  
 Tollit ad astra micans et solis in orbe recondit  
 Lunares non passa globos; ac desuper orbem 20  
 Aspectant stellasque uagas et signa leonis  
 Augusto quid mense parent, quid caetera temptent  
 Ornamenta poli. rident sita membra putrentis  
 Funeris, abiecti fragiles et corporis usus,  
 Vt doleant animae iam libertate recepta 25  
 Corporibus uixisse suis et claustra tulisse  
 Carceris angusti. tumulos aut ossibus urnas  
 Dedignant animae, non curant uile sepulchrum,  
 Et plangunt non esse simul, quos urna polorum  
 Claudit et aetherium Phoebus suspendit ad axem. 30  
 Hac uenturus eris, pietas si sancta manebit

11 quoduis *Duhnus* | piaculum (*i. poena mortui*) scripsi:  
 periculum **N** || 12 cur *Duhnus* || 13 manet et iam pectus **N**,  
*corr. Buech.* | putetur *me*, putatur *Duhnio teste* **N** || 15 post  
*scripsi*: per **N** || 17 Signibus **N**, *corr. Duhnus* || 21 Exspecta **N**,  
*correxi* (*Exspectant Duhnus*) || 23 sua membra uidentes **N**, *cor-*  
*rexi* || 24 adiecti **N**, *corr. Buech.* || 26 claustra scripsi: clausa *me*,  
 clausa *Duhnio teste* **N** || 27 tum tumulos **N** || 29 fortasse Set |  
 quos umbra polorum *conieci* (*aura uel sphaera Schenkelius*) ||  
 31 Hac uenturus scripsi: Aduenturus **N** (*Adscensurus Rossb.*)



Pectore belligero, si tam crudelis in hoste  
 Post uitam mansuetus eris, si mitis Achilles  
 Nunc post bella manes nec spectant funera poenas  
 35 Arbitrio subiecta tuo, si parcitis umbris,  
 Quaesitor quas torquet auus, si uera feruntur.

**Quaestio. at inquires: si post uitam animae corpora sua  
 despiciunt, pro Hectore cur rogamus?**

Non Hector sed Troia rogat miserique parentes,  
 Andromache uiduata gemit uel ad ubera paruum  
 Astyanacta tenens sic caelum questibus implet,  
 40 Virgo Polyxene lacrimis ornata decoris  
 Et planctu laniata genas, contusa lacertos  
 Ac longis respersa comis onerante pudore  
 Ingemit et tantum nutu sine uoce precatur,  
 Funeris Hectorei poscens exanguē cadauer;  
 45 Quem retines iratus adhuc, cognosce, puellae  
 Plangentis germanus erat, cui uita daretur,  
 Ante aciem si uisa foret tibi, quaeque peregris  
 Femina bella dedit, haec femina bella negaret.  
 Da ueniam, iuuenis. magnum est punisse triumphos  
 50 Hectoris, hoc sat erit quod de uictore triumphas:  
 Iam luctus conuerte atros ad gaudia, uictor,  
 Gaudia qui Phrygibus sollers in funera uertis.  
 Infelix plus Troia gemit quam perdit Achilles  
 Fortior occisi consurgens ultor amici.  
 55 Infremis Aeacides? qui uindicet Hectora, non est.

---

32 Pectore *scripsi*: Corpore **N** | tam *scripsi*: non **N** || 33 mansuetus *scripsi*: morientis **N** moderatus *M. Schmidtius* (Corpore belligeri si non c. in hostis P. u. marcentis eris *Rossb. durissime*) || 34 Nunc (uel Haec) *scripsi*: Nec **N** (si inmitis A. Nec p. b. m. *Schenkelius*) || 35 parcis et *Schenkelius* parseris *Rossb.* || *Questio ad u. 37 in marg.* **N**, ante at inquires *traieci* || 38 uelud ubera **N**, *correxi* || 39 Astianacta **N** | tenet **N**, *correxi* || 40 polyxene lacrymis **N** || 42 dispersa c. onerata **N**, *correxi* || 45 retinens **N**, *corr. Duhnus* | puellam **N**, *correxi* || 47 foret Troiaeque periclis **N**, *correxi* || 48 Foemina — femina **N** | haec *scripsi*: sed **N** || 51 atros *scripsi*: tuos **N** || 53 Infoelix **N** || 55 eacides **N**

Anne Parin fortuna iuuet? qui crine madenti	
Inter lanificas gaudet latuisse puellas;	57
Hoc agit et pugnam thalamis exercet adulter;	59
Pectore femineo Veneris nam bella lacessit,	60
Vt Martis declinet opus uel fulmina campi	
Effugiat; magnoque tacet dotata Lacaena	
Sanguine Troiugenum, Graium dotata cruore;	63
Nec mater ueneranda iubet quod laudis habetur.	58
Dardanidis quis murus erit post Hectora campo,	64
Aduersus Danaos quis Pergama fessa tuetur,	65
Puppibus Argolicis Phrygios quis diriget ignes,	
Quis Telamone satum constans umbone tonantem	
Sustinet aut Teucri tolerat per bella sagittas?	
Quis hostis Diomedis erit, quae turma furentem	
Excipit, in clipeum surgens cum torserit hastam	70
Turbine belligero? quis non sine uulnere fractus	
Concidit et moriens tremibundos porrigit artus?	
Tydidem Aeneas rediens in bella lacesset,	
A quo uictus abit, qui impressit uulnera Marti?	
Nam niueam lusisse fuit plagare Cytheren.	75
Pergama Pelidi, fateor, post Hectora raptum	
Non bellum, sed praeda patent superante triumpho.	
<b>Quaestio. at inquires: dolorem meum leniam, percussorem</b>	
<b>Patrocli canibus et uolucris &lt;si&gt; dedero laniandum.</b>	
Hectoreum si forte canes laniare cadauer	
Ipsae probas crimenque negas, hoc Medus honestum	
Credit et ad Persas honor est, si membra uolucres	80

56 iubet qui crimen adenti **N**, corr. *Buech.* || 57 lanigeras **N**, correxi || 58 post 63 *traieci* || 62 iacet **N**, corr. *Buech.* || 64 Dardanidis **N**, correxi (Dardanio *Buech.*) || 66 phrygibus **N**, corr. *Buech.* || 73 Tydidem **N** | lacessit **N**, corr. *Buech.* || 74 uulnera **N** | Marti *Rossb.*: matri **N** || 76. raptum *scripsi*: nactum **N** tractum *Buech.* nectum *Rossb.* || 77 superante *scripsi*: spectante **N** spectanda *Rossb.* || *Quaestio ante u.* 78 *in marg.* **N**, ante at inquires *traieci* | si *om.* **N**, add. *Duhnus* || 79 Ipse paras crimenq; putas **N**, correxi (an sufficit paras — probas?)

Eripiant, nudis detur licet ossibus urna.

Multis membra modis conduntur rapta sepulchris.

Corpus flamma cremans absumit: membra uorantes

Hoc canis hoc uolucres faciunt; mox ossa relinquunt:

85 Nec rogos ossa rapit. forsan seruabitur Hector,

Vt madefacta cadant stillantibus ossa medullis

Et longa sub tabe fluant? hoc cuncta sepulchra

Exercent; tamen intererit, quod clausa tenebris

Putrescunt tumuli, set hic sub luce madescent

90 Aspectusque tuos funestant ossa diurnis

Visibus. Andromache tumulum sibi formet inanem

Et causam lacrimis faciat quam denegat hostis:

Te tamen, Iliacae populator gentis Achilles,

Sacrilegi iam poena manet, qui uiua preemptis

95 Funestas elementa uiris. corrumpitur aer

Mortibus, unde caret laesus uitalibus auris

Non puro sub sole dies, non sidera noctis

Hinc pullata micant, fuscantur cornua lunae,

Sordibus et totum caeli nox inficit orbem.

100 Non Phoebus Danais morbos, non uirgo Pelasgis

Inferet aut natam repetens per castra sacerdos

Chryses Apollineus: hinc sunt hinc funera maesta,

Mortibus et bellum geritur cum morte cruenta.

Hector in hoste fuit saeuus, cum uita maneret:

105 Plus post fata nocet. certe medicabilis ille

81 Eripiant et nulli detur **N**, *correx*i (et nulla detur *Buech.*)

|| 82 membra tamen conduntur **N**, *correx*i || 83 uorantes *om.* **N**,

*add. Buech.* || 84 mox *scripsi*: uix **N** || 85 Nec *scripsi*: Et **N** ||

86 male facta **N**, *corr. Buech.* | stillantibus *scripsi*: sic cantibus **N** | medu~~l~~lis **N** || 89 Putrescant tumulis at **N**, *correx*i

(madescant *Buech.*) || 90 funestent **N**, *correx*i || 92 faciet **N**, *correx*i

| num quia ? || 93 Achillem **N**, *correx*i || 94 post poena *ras.*

in **N** || 97 purus **N**, *correx*i || 98 Impullata **N**, *correx*i (Impolluta

*Buech.*) | fulcantur **N**, *corr. Buech.* | luce **N**, *corr. Duhn*ius ||

99 nox *Rossb.*: mox **N** || 100 uirgo *scripsi*: troia **N** || 101 Inse-

ret **N**, *correx*i (*Infert Buech.*) | malim et uel ac | natam *Duh-*

n~~u~~ius: nauta **N** || 102 Cryses **N** || 103 Fortibus **N**, *correx*i || 105

certe in **N** *legi*

Te Chiron docuit pestes sanare iacentum,	
Dum chordas quateret plectro, cum bella tacerent,	
Et citharam post lora daret, cum mentis onustae	
Post Centaurorum raptas de flumine praedas	
Ingentes animos puerili in corde leuaret:	110
Non docuit, quia maestus odor, quia putre cadauer.	
Aera tellurem uentos animasque grauabit,	112
Corpora uiuorum rapiet mundique salutem,	114
Inde homines uolucres pecudes et cuncta necantur?	113
Mors neglecta nocet: non sunt commercia iuncta	115
Mortibus et superis, diuisit limite mundos	
Imposito natura parens, non congruit aether	
Funeribus nec funus amat sub sole iacere,	
Inferni secreta dei sub nocte petuntur.	
Non tibi per somnos aderit censoris imago,	120
Aeacus ad medias ueniens in castra tenebras	
Voce manuque furens? en te culpabit, amare,	
Asper et increpitans et iusta uoce notabit:	
'Tene, deum soboles, caelique nepos pelagique	
Atque Erebi gens clara mei, te, fortis Achilles,	125
Ista decent? tumuli caesis et busta negentur?	
Nec dabis occisos iuuenes Acheronta natare,	
Prostratis dum busta negas mortesque sepulchris	
Abdicas? me uita pia promouit ad urnam,	
Humani <i>ut</i> generis laudes et crimina quaeram;	130
Nec tamen hinc securus eris, quia noster ad urnam	
Aduenies quandoque, nepos: ignoscere manes	

107 Dum *scripsi*: Cum **N** | cordas **N** | tacerent *scripsi*: manerent **N** (moneret *Buech.*) || 108 cytharam **N** | honeste (h *in ras.*) *in N ego legi* (cf. 110 leuaret; *Duhnus* honestae) || 110 Ingentos **N**, *correx*i (Ingenitos *Buech.*) | leuabant **N**, *corr. Buech.* || 114 post 112 *traiecit Rossb.* | rapiter **N**, *corr. Duhnus*; an rapere it? || 115 iuncta *Rossb.*: uincta **N** || 121 Eacus **N** | ad — *in scripsi*: in — ad **N** || 122 en *ego*: et **N** || 124 coeli pelagiq; nepotem **N**, *correx*i || 126 caesis sed **N**, *corr. Duhnus* || 127 nature **N** || 128 mortesq; (t *erasa*) **N** || 129 merita piam **N**, *corr. Buech.* || 130 ut *addidi*: om. **N** || 132 ignoscere **N**

Ignorant mecumque Minos uel Gnoscius illic  
 Iudicium Rhadamanthus habet commune barathri.  
 135 Nominis inuidiam uestri per flumina manes  
 Exagitant, sua iura neges quod morte peremptis,  
 Patroclumque tenent, quem nec conscendere cymbam  
 Permittunt, nisi primus aquas transcenderit Hector.  
 Et nullum pars nostra sinit transire per undas  
 140 Ac sortem retinere suam, nisi rite sepultum.'

**Epilogus.**

Desine, bellipotens, animos retinere feroces,  
 Trux iras depone, precor: non sentiet Hector,  
 Quidquid in hoste furis, lacerum tenuisse cadauer;  
 Supplicium non Hector habet, sed poena Pelasgum  
 145 Seruantur per castra lues, dum funera punis.  
 Aeacus inuidiam, carus tormenta Patroclus  
 Sustinet et uestri poenas luit ille doloris.  
 Vel medium Priamo, generose, refunde cadauer;  
 Nam partem tractura tenet. si reddere corpus  
 150 Et laceros artus tempta pietate negabis,  
 Exiet Andromache socero comitante per agros  
 Astyanacta trahens, qua tritior orbita monstrat,  
 Et leget infelix dispersi membra mariti,  
 Vepribus et mediis rupem complexa cruentam  
 155 Oscula fixa dabit dicens de rore maritum  
 (In qua sanguis erit rupe, inuocat Hectors coniux)  
 Et puerum miseranda docet, ne calcet harenas,  
 Infecit quas forte cruor; tardumque per horas

· 133 Gnoscius N || 134 Rhadamantus — baratri N (Iudicium  
*me teste habet*) || 135 inuidia N, *corr. Duhnus*. | *malim nostri*  
*conl. u. 146* || 136 negis N, *corr. Duhnus* || 142 Dux N, *correx* ||  
 143 tenuisse] *num truncumque* ? || 144 Supplicium N || 145 lues  
*scripsi: tuis* N || 146 Eacus N | inuidia N, *corr. Buech.* || 147 *num*  
*ille furoris* ? || 151 comitante *in* N *legi* || 152 Astianacta N. |  
*tristior* N, *corr. Buech.* || 153 infoelix N || 155 dicens de rupe  
 maritum N, *correx* (*num ducens*) ? || 156 rupem uocat N, *cor-*  
*rex* || 157 meseranda N || 158 per horas *num sanum* ? *conieci*  
 per oras

Expectat socerum, sed non uacat: exprimit herbas,  
 Quas rubuisse uidet; hoc nati uultibus addit, 160  
 Vt patrem ferat ore puer; suadente dolore  
 Ipsa sibi demens extorquet, ut Hectora credat  
 Astyanacta suum; Priamo tandem Hectoris ossa,  
 Si qua iacent dispersa rotis, ostendit et ambo  
 Carnibus Hectoreis defigunt oscula flentes. 165  
 Ore cruentato puerum simul ambo monebunt,  
 Oscula det membris; 'laceros ubicumque iacere'  
 Dicet auus puero 'pater est quos uideris artus'.  
 Vocibus his si nulla uenit pietatis imago,  
 Aspice quid faciant coniux pater Hecuba natus 170  
 Et pudibunda soror: Priamus iacet oscula plantis  
 Rex senior dans ipse tuis nec turpe putabat,  
 Quod miserum fortuna iubet; hinc uirgo pudica  
 Astyanacta tenens paruum super Hectora ponit  
 Et puerum deflere docet, sed paruulus optat 175  
 Ire nec extincti cognoscit funera patris.  
 Heu lacerum nam corpus erat, quod mater et uxor  
 Complexae per colla tenent, dum uulnera ferri  
 Per laceros artus generoso in corpore quaerunt.  
 Sed quid dorsa uiri palpant? iniuria constat 180  
 Magnanimi iuuenis: plagam, qua concidit Hector,  
 Et uulnus si nosse placet, uersate supinum  
 Corpus et occisi tractentur pectora regis:  
 Inuenient ungues, quanto descendit hiatu

---

161 patre **N**, corr. *Duhnus* || 162 tandem scripsi, ut *Priami lente euntis aduentus diu expectatus significetur*: tamen **N** || 164 rotis scripsi: sororis **N** | ostendet **N**, correxi (165 defigent *Buech.*, sed melius uidetur in hac parte praesentia tempora continuare) || 166 manebant **N**, corr. *Buech.* || 167 laceros u. iacere et 168 pater e. q. u. artus num inter se transponenda? || 169 Mortibus **N**, correxi (*Motibus Buech. Moribus Rossb.*) || 170 ecuba **N** || 174 Astianacta **N** (ut et 193) | ponit *Buech.*: ponens **N** || 176 humera **N**, corr. *Duhnus* || 177 erat] num adest? || 178 dum scripsi: et **N** || 183 regis] num recta? || 184 descendi **N**

- 185 Hasta potens, quantum sedit uulcanius ensis.  
 Nam quod terga gerunt, hoc currus fecit Achillis,  
 Dum trahit extincti iuuenis per saxa cadauer  
 Et domino iam damna parant de funere tracto.  
 Hectora mirantes plus te laudamus, Achilles,  
 190 A quo uictus obit: finem da, magne, dolori  
 Et post uindictam ueniam concede perempto,  
 Qui poenas in luce dedit. iam respice mitis  
 Astyanacta rudem, Pyrrhi succedat imago  
 Ante oculos dilecta tibi, Priamique senectus  
 195 Mentibus adsciscat uenerandi uota parentis.  
 Nam genitor Peleus laetum post bella uidere  
 Te cupit; et senior Lycomedes, coniugis auctor,  
 Exoptat reduci gaudens offerre nepotem.  
 Planctibus Andromaches ceu praesens blanda putetur  
 200 Deidamia simul, quae sollers nocte dieque  
 Ponto oculis attentata uolat; nam fluctibus atris  
 Carbasa prima uidens nautis occurrit in undis  
 Perquirens, si Troia ruit, si concidit Hector,  
 Sollicita quem mente timet; te plectra tenentem.  
 205 Atque iterum blandas iuuenili pollice chordas  
 Tangentem laudare cupit et brachia collo  
 Nectere mellifluis adiungens oscula labris.  
 Hecuba maesta gemens et canos puluere foedans  
 Omine non tali matrem praesentet ab undis  
 210 Corde tuo pietas: licet haec mortalia fata

185 quantumque dedit N, *correxi* || 186 gerunt *scripsi*: dererunt N rubent *Rossb.* | Achillis *ex* -les *corr.* N || 188 *nondum emendatus* (iuga *pro iam ego olim*; tractus *Rossb.*; lacunam post 188 *Schenkelius* statuit) || 189 *nonne* laudantes — miramur? || 193 rudem *Rossb.*: uidens N || 194 delecta N || 198 offerre N teste *Duhnio* || 199 praesens bland maritū (*mgo* t putatur) N, *corr. Buech.* || 201 Ponto *scripsi conl. Cat.* 64, 127: Mente N (*quo seruato uiclat Buech.*) | altis *mauolt Duhnio* || 202 animis occurrit in undis N, *corr. Buech.* (rabidis o. i. u. *ego olim*) || 205 cordas N || 206 et] uel *Buech.* || 207 adiungens N || 208 Ecuba N | pluere N, *corr. Duhnio*

In se nulla timet, tamen heu te, fortis Achilles,  
 Mortalem genuisse dolet. haec, summe, retracta  
 Et ueniam largire pius. si parua putantur,  
 Fac pretium, uictor, generosum uende cadauer. 215  
 Uendatur ceu uiuus adhuc nec munere paruo,  
 Sed ualeat tantum quantum pensabitur Hector.  
 Hoc placet ut fortis habeatur iudice bello  
 Mors pretiosa uiri: cunctos hortaris in hostem,  
 Si non uilis erit ueniens occasus in armis,  
 Qui se despiciens ciues dilexit et urbem. 220  
 Dardanides dependat opes, det magna talenta:  
 Astyanax egeat, Priamus mendicet et omnes,  
 Infelix quos Troia capit. sic poena manebit  
 Laomedontiadas, sic carior ille sodalis  
 Sollers Hectoreo condetur dignius auro, 225  
 Dum tamen infernis requies detur et bona uiuis  
 Praestetur de morte salus ac pace fruuntur  
 Aeris innocui caelum mare Tartara tellus.  
 Vnde genus ducis, morti licet illa sepulchrum  
 Comparet, omen erit, si reddat Troia tributum, 230  
 Troica uel Danais uetigal funera praestent.

### X. Medea.

Fert animus uulgare nefas et uirginis atrae  
 Captiuos monstrare deos, elementa clientes,  
 Naturam seruire reae sub iure puellae,

211 timent *ex* timens **N**, *corr. idem* | heu *scripsi*: haec **N** ||  
 212 hoc **N**, *corr. Buech.* || 214 pretum **N** || 216 ualeat *scripsi*:  
 ueniat **N** (ueneat tanto quanto *Buech.*) || 218 Mois **N** || 219 ueniens  
*num sanum?* | occasus *ex* -sum **N** || 222 Astianax **N** || 223 In-  
 foelix **N** | sic *scripsi*: et **N** haec *Buech.* || 224 Leomedontiadas **N** |  
 si carior **N**, *correx*i || 225 dignus **N**, *corr. Duinius* || 228 Tar-  
 tarea **N** *teste Duinio* || 231 Troia **N**, *correx*i || Exp. deliberatiua  
 Achillis deliberantis an corpus Hectoris uendat **N**

X. Draconci Medea **N**, *in quo duo extant huius carminis  
 exemplaria; quae ubi dissentiunt, N prius, n alterum designat* ||  
 3 deae (r *supra* d) **N**, *recte n* | sub iure *scripsi*: seruire **N** ||



Astra poli et Phoebi cursus et sidera caeli  
 5 Arbitrio mulieris agi, perhibere Tonantem  
 Quod iubeat Medea nefas, ubi mittere flammam  
 Imperet aethereas. penetrat uox illa per auras,  
 Cum uitas mortisque facit, cum fata retorquet  
 Ad cursus quoscumque uelit. licet hospite caeso  
 10 Seruiat et Scythicae currat per templa Dianae,  
 Possidet astrigerum funesto pectore caelum  
 Et superos impune premit prece nixa uirago  
 Inuitos parere sibi. quae carmina labris  
 Murmuret aut urens species quae nomina dicat,  
 15 Haec uatem nescire decet; quae nosse profanum est,  
 Quin fuerit uulgasse nefas. nos illa canemus,  
 Quae solet in lepido Polyhymnia docta theatro  
 Muta loqui, cum nauta uenit, cum captus amator  
 Inter uincla iacet mox regnaturus Iason;  
 20 Vel quae grande boat longis sublata cothurnis  
 Pallida Melpomene, tragicis cum surgit iambis,  
 Quando cruentatam fecit de matre nouercam  
 Mixtus amore furor dotata paelice flammis,  
 Squamea uiperei subdentes colla dracones  
 25 Cum rapuere rotis post funera tanta nocentem.  
 Te modo, Calliope, poscunt optantque sorores:  
 Dulcior ut uenias (sic te decet ire rogatu)  
 Ad sua castra petunt. lauro succincta poetae  
 Pegaseo de fonte ueni, quo rore medullas

4 num prius et delendum? || 5 perhibere scripsi: pendere N  
 perferre Buech. penitere Rossb. patrare Schenkelius || 10 Scy-  
 thicę N || 11 num gramine? || 13 labris scripsi: linguis N lingua  
 Duhnus || 14 urens corruptelae nota instructum N || 16 Quin  
 scripsi: Quod N Quae Buech. || 17 Polymnia N || 18 Multa N,  
 corr. Buech. || 19 iacens N, corr. Duhnus || 20 quod N, corr.  
 Buech. | boans N, correxi || 21 coturnis N || 23 pelice N || 24 uipereis  
 N, corr. Buech. || 26 modo. n: medo N || 27 sic te scripsi: nocte  
 N (nunc te Buech. non dedecet Rossb.) | rogatum N, correxi  
 (rogatam Buech.)

Et sensus infunde meos. cur hospes amatur, 30  
 Qui mactandus erat, uel cur mactatur amatus?  
 Diues apud Colchos Phrixei uelleris aurum  
 Pellis erat, seruata diu custode dracone.  
 Hanc propter pelagi temerator primus Iason 35  
 Venerat, ut rutilas subduceret arbore lanas.  
 Vt Scythia conspexit Graiam de litore puppim  
 Ire per undosum proscissis fluctibus aequor,  
 Expauit, nam monstra putat: quis crederet umquam,  
 Per freta per rabidas hominem transire procellas?  
 Barbarus ignaro regi iam nuntius ibat, 40  
 Quae noua perferret pelagus; sed callidus heros  
 Solus Iason adhuc uento corrente carina  
 Prosilit in fluctus et litora uisa natatu  
 Nudatus ceu nauta petit. sed Colchus alumnus 45  
 Nuntius ille redit secum comitante iuuenta,  
 Ut nossent quid puppis erat, quid uela, quid arbor.  
 Membra uiri mox nuda uident fugientis ad undas;  
 Quem sequitur directa manus capiuntque pauentem  
 Et manibus post terga ligant. tunc Iuno Cytheren,  
 Ut uidit iuuenem Scythicas artasse catenas 50  
 Et pauidos fugisse simul cum puppe sodales,  
 Adloquitur: 'lasciua Venus, iucunda modesta  
 Blanda potens mitis fecunda uenusta suauis,  
 Pulchra uoluptatum genetrix et numen amantum, 55  
 Te diuum regina precor, matrona Tonantis:  
 Est. nimis acceptus iuuenis mihi pulcher Iason,  
 Qui gelidum quondam mecum transnauerat Istrum  
 Et nunc infelix trahitur captiuus ad aulam

32 Phryxei N | uelleris auro Arbor erat *Schenkelius*; *puto*  
 lanigeri auro || 36 littore N || 39 tabidas N, *corr. Duhnus* ||  
 40 nuntius N: Mutius n || 42 uento] lente *conieci* || 43 littora N ||  
 44 *num Nauifragus ?* | Colchis N, *corr. Duhnus* || 46 nosset N,  
*corr. Buech.* || 49 citherem N || 53 uenustas amoris N, *corr.*  
*Schenkelius* (uenusta decora *Ribb.*) || 54 uoluptatem N, *recte n*

- Aetæ immittis forsân mactandus ad aras.
- 60 Eripe, captivum retinent quem mille catenæ,  
 Mitte pharetratum puerum, mea Cypris, Amorem,  
 Igne tuo flammata cadat furibunda uirago,  
 Discat amare ferox, tandem sit blanda sacerdos,  
 Templâ pharetratae contemnat uirgo Dianæ,
- 65 Despiciat delubra deæ. licet immemor exstet  
 Religionis amor, timeant nec fulmen amantes,  
 Te solam putet esse deam, te numen adoret,  
 Te metuât metuenda deis, te iudicet unam,  
 Quam mare quam tellus quam numina cuncta fatentur,
- 70 Imperio subiecta tuo per templa per aras  
 Esse uoluptatum dominam! quia corda parentis  
 Flectis et exutum telo candente Tonantem  
 Despiciat me sæpe iubes nec castus Olympum  
 Destituat, sit ut imber, olor, Baccheius adulter
- 75 Vel quodcumque meum placuit mutare maritum,  
 Non queror: Aesonidem tantum peto filia regis  
 Nunc amet et laudet; mox hunc suspiret anhelet,  
 Quem mactare parat; soluat ceruice catenas  
 Torpescens armata manus, tum brachia collum
- 80 Circumdent mucroque cadat ieiunus ad aras.  
 Finierat matrona Iouis. sic orsa Dione:  
 'Me Venerem me, Iuno, decet me, blanda nouerca,  
 Imperio parere tuo. quid plura loquemur?  
 Oderunt mea castra moras.' sic fata Cythere
- 85 Quaerit amoriferum per tota rosaria natum:  
 Ille deas ponti telo flammabat in undis

---

59 Aethios (cum signo corruptelae) N Aethos n, correxi  
 (Aetis Duhnus) || 63 ferox scripsi: furor N || 65 sq. exstat —  
 timent N, corr. Buech. || 71 uoluptatem N, recte n | quia scripsi:  
 quae N || 74 Destituat N, corr. Buech. | Baccheius (i. Thebanus)  
 scripsi: bacchetur N | adultri N, recte n || 75 quocumque Duh-  
 nius || 76 Esonidem N || 77 anhelat N, corr. Duhnus || 79 tum  
 scripsi: cui N | num collo Circumdet ? || 80 mucroq. scripsi:  
 mucro N

Maternis submissus aquis. Hymenaeus ad illum  
 Mittitur. huic fluctus produnt fumantibus undis.  
 Vt pelagus caluisse uidet, 'hic aliger' inquit,  
 'Hic latet Idalius. sed non latet, aequora feruent: 90  
 Agnosco stridere fretum, ceu Phoebus anhelos  
 Oceano demergit equos, cum nocte propinqua  
 Luna uenit stillante polo pendentibus astris.  
 Huc ades, o lasciue puer, te mater ubique  
 Quaerit et e cunctis uestrum me misit alumnum, 95  
 Ut uenias absente mora.' sic fatus. at ille  
 Fluctibus e mediis surgens rutilante capillo  
 Excussit per inane caput, quatit impiger alas,  
 Vt pinnas desiccet aquis: micat ignis in astra  
 Plausibus excussus pueri, per cuncta uideres 100  
 Scintillare diem, uolitant super aequora flammae.  
 Sic, ubi puniceos rutilans Aurora capillos  
 Pectinat ante diem, quae mox perfundat Eoum,  
 Phoenix soligenes senio lassata uetusto,  
 Cinnama cui folium nardum tus balsama amomum 105  
 Informant post saecla pyram reditura, sepulchrum  
 Conscendit factura rogos et uerberat alas,  
 Ut flammas adsciscat (aui sic nascitur ignis  
 Ante ipsam ambrosios iam consumpturus odores):  
 Sic puer Idalius spargebat plausibus ignes: 110  
 Piscis aues armenta pecus fera pastor anhelant  
 Flammigero surgente deo. uolat inde per altum  
 Iam uolucer non udus aquis: quocumque propinquat  
 Aut ubicumque fuit, blando feruore uaporat,  
 Quem sequitur uernalis odor; uia pulchra rosarum 115  
 Tenditur et uiolas pallentes candida peplo

88 hunc **N**, corr. *Buech.* || 93 stellante **N**, *correx*i || 96 absente  
*scripsi*: parente **N** || 99 in (*uel ad*) *ego*: ut **N** || 103 perfundet  
*mauolt Duhn*ius || 104 soligenes *scripsi*: sola genus **N** || 105 Cin-  
 nima **N** (*om. in lac. n*) || 108 auis **N**, *correx*i || 109 ipsam *scripsi*:  
 alitem **N** e *glossa* (Alitem et ambr. *Ros*sb. diem *Ellis*ius) ||  
 113 uolucrer (*r supra R*) **N** uolucrer **n** | aquis *scripsi*: erat **N**

- Lilia distingunt ac florea semita crescit:  
 Persulcans per inane polos micat orbita florum.  
 Cypris odoriferos sensit fraglare uolatus:  
 120 'Natus adest' inquit; 'multis iam spargitur aer  
 Floribus, ambrosio totum respirat odore.'  
 Dum loquitur lasciua Venus, uenit ecce Cupido  
 Fessulus et gremio matris libratur anhelans,  
 Quo sessurus erat. quem protinus illa uolantem  
 125 Occupat et crines componit mater Amori  
 Ac puerum complexa fouet dans oscula nato.  
 Sic blandita iubet: 'Pyrois, mens ignea mundi  
 Atque uapor fecunde poli, successio rerum,  
 Affectus natura genus fons auctor origo,  
 130 Tu uitae fecunda salus, tu blanda uoluptas,  
 Tu princeps pietatis, Amor, te praeduce mundo  
 Alternant elementa uices et non perit orbis,  
 Cum pereant quaecumque *creat*, nec sentit ademptum  
 Successu redeunte nouo. uenit ecce nouerca  
 135 In manibus iam Iuno meis supplexque precatur,  
 Quae fuerant optanda tibi: Medea sacerdos,  
 Sacrilega quae uoce solet compellere caelum,  
 Inuitos accire deos, urguere Tonantem,  
 Dum precibus elementa quatit mare sidera terras,  
 140 Naturam turbare simul, tua tela medullis  
 Excipiat (hoc Iuno petit) iuuenemque Pelasgum  
 Diligat optet amet cupiat suspiret anhelet.  
 Sollicitus tamen ista para cautusque memento:  
 Medeam fixurus eris.' sic fata Dione.  
 145 Risit Amor matrisque sinu se subtrahit ales;  
 Spicula saeua legit, quibus olim Luna per umbras  
 Pastore inflammata tepet; nec sustinet ignes

---

117 florea semita *num sanum* ? || 118 Persultans *n* || 127  
 Pirois *ut corruptum notatum in N* (puer o ego olim) || 132 uices  
 (sic *n*) *ex duces corr. N* || 133 *creat om. N, add. Buech.* || 135  
*precatur scripsi: uocatur N locatum Buech.* || 146 saeua *n*:  
 laeua *N* || 147 Pastorem flammata tenet *N, correxi*

Luna Cupidineos, Solis quae sustinet orbem  
 Et fratris radiis conceptus lucis adoptat.  
 'Hoc' ait ignipotens 'telo Medea cremetur,  
 Quo Scythicam succendit amor, dominaeque fauillas 150  
 Excipiam per templa uolans, et uirgo cruenta  
 Adprobet hos arcus dominae plus posse pharetris.  
 Namque Diana feras, ceruos et figere dammas  
 Adsolet: hoc telum reges et numina figit.' 155  
 Quattuor interea niueas adstare columbas  
 Cypris amoena iubet: roseis frenantur habenis,  
 Candida puniceis subduntur colla rosetis  
 (Nam iuga sunt compacta rosis), fert dextra flagellum,  
 Purpura quod mollis, tenuis quod sericus ornat. 160  
 Iam uolucer conscendit aues et blanda Voluptas  
 It comes, Amplexus ueniunt, Hymenaeus adhaeret,  
 Gaudia concurrunt, Risus atque Oscula pergunt.  
 Nam licet Idalias sociarint frena columbas  
 Et iunctae per cuncta uolent, tamen impiger ales 165  
 Nunc hanc nunc illam residet gaudetque iugales  
 Iam releuare suas et dispensare uolatum.  
 Sublatum propriis persentit in aera pinnis  
 Aurigam quadriga uolans: iterum ecce columbas  
 Adpetit et pharetris conludit dorsa uolantum. 170  
 Nondum per Scythicas glacies stat barbara Colchis,  
 Et iam bruma rigens Arctoi tristior axis  
 Torpebat compacta gelu; set pinniger audax,  
 Et magis accessu pueri plaga maesta serenat  
 Aduentum testata dei: mox tetra fugantur 175  
 Nubila, caeruleos excludit flammiger imbres.  
 Impia iam Colchis, iam saeuior ara Dianae

151 Quos **N**, corr. *Duhnus* || 152 Excipiam n: Excutiam **N** ||  
 154 effigere **N**, corr. *Buech.* || 157 abenis **N** || 165 iunctae n:  
 uinctae **N** || 167 dispensare *scripsi*: se pensare **N** (*quo seruato*  
*uolatu Buech.*) || 168 in aera n: ni atra **N** || 169 iterumque **N**,  
*correx* || 170 concludit **N**, corr. *Buech.* || 172 Set iam *Buech.* ||  
 173 coacta gelu et **N**, *correx* (concreta gelu it *Buech.*)

Coeperat ostendi: toruo mandante tyranno  
 Ecce trahebatur ceu taurus pulcher Iason,  
 180 Quem sequitur Medea nocens urguetque ministros  
 Nudato mucrone furens. delubra subibant  
 Iamque propinquabant aris. hic numen amantum  
 Furtim templa petit: sonuerunt tela pharetris.  
 Exultat gauisa nimis Medea sacerdos:  
 185 Telorum strepitu castae putat arma Dianae  
 Increpuisse tholo, credit sua uota sacerdos  
 Ante preces audisse deam. mox numen adorans  
 'Omen adest' inquit; 'trinam te, Luna Diana,  
 Totius et praestas heres, Proserpina, mundi;  
 190 Nam tria regna tenes: tu caelo Cynthia regnas,  
 Venatrix terrena micas, capis atria Ditis,  
 Tempora distribuens regnis et cursibus apta:  
 Iam grates audita loquor. iacet hostia templis  
 Per fluctus aduecta tuis.' sic fata per aras  
 195 Virgo cruenta molam perfert. at mystica nutrix  
 Fessa licet tremebunda gemat, tamen ipsa iacentem  
 Tendere colla iubet uel pectora prona supinet.  
 Ergo peregrinus cum iam uersatur Iason,  
 Forte oculos per tecta leuat: uidet ecce uolantem  
 200 Atque salutantem puerum. sic nauta precatur  
 Murmure sollicito numen, quod mundus adorat:  
 'Si caelum, si terra tui sunt, alme, triumphii  
 Vel quidquid natura creat, si sanguinis expers  
 Mortis et infaustae's et sunt tantum hostia flores  
 205 (Matris et en sertae pendent per templa coronae),

---

178 toruo *scripsi*: iam tunc **N** || 179 centaurus **N**, *corr. Buech.* ||  
 180 ministras **N**, *corr. Buech.* || 182 hic (*i. tum*) *scripsi*: sic **N**  
 sed *Buech.* || 185 strepitum **N**, *corr. Schenkelius* || 188 niquit **N**,  
*recte n* | trinam *scripsi*: triuiam **N** | 189 Totius et *scripsi*: Confidit  
 to (eo n) **N** cum signo *corruptelae* | praestas *scripsi*: perstans  
**N** | mundi **N**, *recte n* || 190 teneñs **n** || 191 nonne terrena meas ? ||  
 192 acta **n** || 200 sic *scripsi*: sed **N** || 204 infaustae sed sunt **N**,  
*correxi* | tamen **N**, *corr. Buech.* || 205 et insertae **N**, *correxi*

Sanguine uirginei tantum contente pudoris  
 Eripe me his, inuicte, malis. ego uictima seruor  
 (Atque utinam seruer!), iaceo feriendus in aris.  
 Audiit ignipotens (hominum nam murmura sentit)  
 Et ridens gauisus ait: 'pirata decore, 210  
 Quid metuis, quem fata manent, cui uita superstes  
 Restat adhuc, quem regna petunt, cui pellis amato  
 Imminet et coniunx dabitur Medea sacerdos?  
 Sed memor esto mei, ne te fortuna superbum  
 Reddat et incipias iterum ceu nauta uenire.' 215  
 Dum loquitur pinnatus Amor, iam uirgo leuabat  
 Destricto mucrone manum. captiuus Iason  
 Exclamat: 'succurre Venus, succurre Cupido:  
 Iam ferior, Medea ferit.' sic fatus. at ille  
 Ignea sidereo componit spicula neruo, 220  
 Misit arundineum per flammea cornua ferrum,  
 Stridula tela uolant: rapiunt praecordia flammis,  
 Corda calent oculique labant, suspiria rumpunt,  
 Marcida funereum laxauit dextera ferrum.  
 Sed nutrix mirata moras 'dic, uirgo, quid haeres?' 225  
 Increpat, 'ecce feri. fibrae rapiantur et exta,  
 Consultum det fata iecur. Medea moraris?  
 Occidimus! torpescit iners antistita Phoebes  
 Permixto pallore rubens, non lumina uibrat,  
 Non furit aut tremuli strident in murmure dentes. 230  
 Cur homicida uacas et stas rea? sed rea non es,  
 Si fueris homicida magis. cur explicat artus  
 Aut tangit cur saepe caput, quid spirat hiatus  
 Oris et ad zonam digiti mittuntur inertes?

206 contenta **N**, *correxi* || 207 me *om.* et ergo **n** || 208 seruar  
**N**, *corr. Duhnus* | iaceo: **n** || 211 cui *Buech.*: cum **N** || 212 amato  
*Rossb.*: amata *ex aurata corr.* **N** || 213 coniunx **N** || 215 Reddat  
 et incipies **N**, *corr. Buech.* || 226 Increpat **N**, *recte n* | rapiuntur **N**,  
*corr. Buech.* | exsta **N** || 228 torpescit **N** tepescit **n**, *corr. Buech.* |  
 Antistia **N** || 230 tremulis **N**, *corr. Duhnus* || 231 et *Buech.*:  
 sed **N** || 232 fueris *ex fuerit* **N** || 234 inermes **N**, *correxi*



- 235 An magus est pirata iacens et sacra Dianae  
 Murmure sollicito prohibet soluitque profanus?  
 Dixerat et gladium dextrae relocabat inert  
 Impia turpis anus. rursus conclamat Iason:  
 'Victima sum, pereo: iugulis male mucro minatur.'
- 240 Pinnatus subrisit Amor rursusque sagittas  
 Iecit et ardentis nutantia corda fatigat.  
 Aestuat interea sacris repetita sacerdos  
 Ignibus et fatur: 'non est haec uictima digna:  
 Non torta ceruice iacet, male palpitat, artus
- 245 Erigit impatiens, est saucius ante dolonem:  
 Sanguine membra carent: iam non erit hostia grata,  
 Quae sicco mucrone cadet.' conuersa sacerdos  
 Ad iuuenem: 'dic, nauta fugax, pirata nefande:  
 Est consors matrona decens an caelibe uita
- 250 Degis adhuc nullumque domi iam pignus habetur?  
 'Solus' ait captiuus 'ego: mihi pignora nulla  
 Coniugis aut sobolis.' dictis gauisa uirago  
 Blanda refert: 'uis ergo meus nunc esse maritus?'  
 'Seruus' Iason ait, 'tantum ne uita negetur
- 255 Te precor et dominam fateor.' sic fatus. at illa  
 Rumpit uincla uiri, quae tunc suspendit ab aris:  
 Vt facinus purget proprium, uocat ipsa maritum.  
 Vestibus induitur Tyriis, quas sericus ambit  
 Mollis et in medio fuluum distinxerat aurum,
- 260 Blattea puniceo radiabant stamina filo.  
 Expauit nutrix, omnes stupuere ministri;  
 At puer ignipotens uictor per templa triumphat,  
 Nudus ludit Hymen, mollis Lasciuia saltat,

235 iacens *ex* nocens N || 237 reuocabat N, *correxi* || 243  
 effatur N, *correxi* || 245 est *scripsi*: et N | dolorem N, *correxi* ||  
 248 dignata N, *corr. Duhnus* || 250 iam *addidi*: om. N (*lac.*  
*relicta in n*) tibi *Duhnus* || 256 uiri quae tunc *scripsi*: iuuenique  
 uirgo N (iubetque uiro suspendat *Buech. malo uersu*) | aris n:  
 ortis N || 257 ipse N, *recte n* || 258 indutum N, *correxi* | quam  
 (s *supra m*) N || 259 Distinxerat N, *recte n* || 260 Blattea N |  
 radiabat n

Blanda Libido coit, simplex Affectus inhaeret, 265  
 Ludicra puniceis resonabant Oscula labris,  
 Dant faciles plausus Concordia Gratia Lusur:  
 Sponsus Iason erat gaudens et sponsa sacerdos.  
 Ad thalamos post templa ruunt; tunc pronuba Iuno  
 Adfuit et grates Veneri facunda canebat.  
 Ecce triumphantem Ingratia dura iugales 270  
 Consequitur, gressus consors Oblivio iungit.  
 Marcidus interea domitis rediebat ab Indis  
 Liber, anhelantes residens post proelia tigres;  
 Quem sequitur iucunda manus saltare parata  
 Ebria pampineis miscens uestigia thyrsis. 275  
 Sensit amoriferum Scythicam fixisse sagittis  
 Et uolucrum puerum populatum templa Dianae:  
 'Illo iam gressus' dixit 'conuertite, tigres:  
 Estis opus, mea turba, deo. properate, ministri:  
 Pinniger Idalius minor est sine munere nostro.' 280  
 Dixerat et Scythiam uacuum marcore petebat:  
 Iam uenit ad Colchos, iam se Semeleia iungunt  
 Agmina, Bybliades saltant Bacchaeque rotantur.  
 Venatu interea rediens delubra petebat  
 Plectriferi germana dei mirata, repente 285  
 Quod sileat templum, subito quod sparsus ubique  
 Ambrosius sic fraglet odor; sonuere per aures  
 Fescennina deae. pulchrorum uota geruntur:  
 Iungitur Aesonidi fulgens Medea marito.  
 Erubuit doluitque simul: 'non omine fausto 290  
 Coniungatur' ait 'nec prospera flammea sumat: .

267 sacer ante sacerdos *expunctum* N || 268 thalamum N,  
*recte* n | ruunt *scripsi*: ducit N ruit *Buech.* | tunc *Buech.*: et  
 hunc N || 269 Veneris N, *corr. Duhnus* || 271 concurs n || 275  
 tyrsis N || 280 sine murmure n || 281 uacuum in Bacchus *Buech.*,  
*in* currus *Duhnus*, *in* uacuum *Schenkelius* *mutabant* | marcore  
 (*uel* languore) *scripsi* *conl. u.* 272: iam sponte N || 283 *Bibl.* N ||  
 284 peteban (*t supra* n) N || 288 *num* deae pudibundae. uota ? ||  
 289 Esonidi N || 291 Coniungatur N, *recte* n

- Displiceat quandoque uiro, cui turpiter audax  
 Sacrilegus processit amor; sed iustius opto:  
 Perfidus egregiam contemnat nauta iugalem,  
 295 Dulcior affectus uel amara repudia mittat;  
 Funera tot uideat, fuerint quot pignora, mater,  
 Orba parens natōs plangat, uiduata marito  
 Lugeat et sterilem ducat per saecula senectam.  
 Aduena semper eat, se tanti causa doloris  
 300 Auctorem confessa gemat.' sic fata Diana  
 Tristis abit; delubra tacent, sacraria maerent,  
 Sanguine templa carent. nutrix uacua atria tantum  
 Templorum seruabat anus, haec anxia crimen  
 Virginis et raptum deflebat maesta pudorem:  
 305 Qualis in exhaustis per sordida funera tectis  
 Strix nocturna sonat rostro stridente per umbras;  
 Qualis et horrendus funesto carmine bubo  
 Conqueritur deflenda gemens, dum tristia maestus  
 Funerea sub nocte canit, sic anxia nutrix  
 310 Ingemit et tremulas diffundit maesta querellas.  
 Nuntius interea maesto uolat ore satelles  
 Ad regem subuectus equo natamque tyranno  
 Indicat ignoto passim nupsisse marito.  
 Expauit genitor: sic quondam tristis Agenor  
 315 Concidit Europae senior fraudatus amore,  
 Cum nesciret adhuc generum meruisse Tonantem.  
 Ira dolor numen pietas iniuria regnum  
 Concutiunt franguntque uirum, iubet arma ministris;  
 Dedecoris nam fama ducem rapiebat in enses.

294 nata N, corr. *Duhnus* || 296 mater (*sic n*) ex matri  
 corr. N || 298 saecula noctem, corr. *Rossb.* (sortem *Ribb.*) || 299 se  
*Duhnus*: sit N (*an* sit t. c. d. Acta loco confessa genus ?) ||  
 301 abiit N | sacraria maerent (*sic n*) *supra* nutrix tamen atria  
 tantum *expunctum* N || 302 uacua *scripsi*: tamen N || 305 per  
 sordida tecta ruinis N, *correx* || 307 bufo N, corr. *Buech.* ||  
 309 nocte] *nonne* uoce ? || 316 nescisset n || 317—19 *lacunae*  
*relictae* in N, *suppleuit* *Buech.* (*nisi quod* 319 *Dedecoris uel*  
*Opprobrii ego, Coniugii ille*) || 319 rapiebant N, *recte* n

Cum poenas mortesque parat, uenit Indus ad aulam 320  
 Liber et egregia compressit uoce furentem:  
 'Sic tibi, rector' ait 'mentem possedit inanis  
 Relligio? sic pignus amas ut tela parentur?  
 Qui furis, exspecta dulces de prole nepotes.  
 Virginitatis onus melior tolerare sacerdos 325  
 Non potuit, feruescit amans: et casta Diana  
 Pastorem confessa uirum.' haec Liber aiebat.  
 Mulcentur iam corda ducis natamque tyrannus  
 Purgat et extemplo Medeae laudat amorem:  
 Sic meruit ueniam generum confessus Achilles, 330  
 Sic pater ignouit Lycomedes pectore natae  
 Et Pyrrhum suscepit auus gremioque nepotem  
 Fouit et ad Troiam post crimina misit Achillem.  
 Vt Scythia mollitus blanda pietate, ministris  
 Mox iubet ut generum uel pignus regis ad aulam 335  
 Eiecto terrore rogent. tunc regia lauro  
 Cingitur et postes soceri piaserta coronant.  
 Mox thalamos subiere pares: laetatur Iason  
 Sponsus et in castris Veneris Medea triumphat.  
 Quattuor interea Phoebus transegerat annos 340  
 Et natos Medea duos fecunda marito  
 Ediderat, cum nocte iacens suspirat Iason.  
 Nec gemitus latuere magam: 'quam, callide, fraudem  
 Quodue nefas moliris?' ait 'non fallis amantem.  
 Dulcia saepe uigil contrectans pectora coniux 345  
 Agnoui, quia furta paras, quia mente fugaci

324 Quid furis? *Buech.* || 327 fortasse aibat (agebat *Buech.*) ||  
 328 nant ante natamq; expunctum **N** (nautamque *Duhnus*) ||  
 331 innotuit licomedes **N**, corr. *Duhnus* || 337 puto post stami-  
 mina | achillis cum nota corruptelae **N**, corr. *Rossb.* || 334 mi-  
 nistris *scripsi*: mitescit **N** (tepescit *Buech.* nitescit *P. Wagler*) ||  
 336 Eiecto *scripsi*: Deposito **N** | uocent *Buech.* | lauro] marg.  
 electro (sic) **N**, quod est uaria lectio non tam ad lauro, quam  
 ad ineptum illud Deposito (ministri non deponunt ipsi terrorem,  
 sed hunc citiunt ex sponsorum animis) || 338 laetatus **N**, corr.  
*Buech.* || 341 Et *scripsi*: Sed **N** || 343 Ne **N**, corr. *Duhnus*

Infaustum quodcumque cupis. secreta polorum  
 Cognosco, si morbus erit, si bella parentur,  
 Si pluet aut flamma caelo rutilante coruscet:  
 350 Et tu Medeam credis quia fallis, Iason?  
 Tunc huic Aesonides stimulet quae cura medullas  
 Indicat et pellis causas uel tempore tanto  
 Quod lateat socios, quia iam sic regnat amicus,  
 Consumptum quem morte putant planguntque parentes:  
 355 'Optarim reuidere meos iterumque reuerti  
 Ad thalamos, regina, tuos, monstrare Pelasgis,  
 Quid coniux, quid fata ualent.' Medea marito  
 'Iam pariter pergamus' ait; 'sic aurea pellis  
 Tollitur ut lateant uastum mea facta draconem.'  
 360 Dixerat et stratis rapitur sub nocte silenti.  
 Astra uocans et signa ciens iubet illa Soporem  
 In nemus ad pellem uel templum Martis abire.  
 Dormitat serpens: pellis subtracta marito  
 Traditur, et pariter fugerunt fratre necato.  
 365 Arripiunt natos et singula pignora portant.  
 Ventum erat ad Thebas, pellis datur aurea regi.  
 Miratur rex ipse Creon, laudatur Iason,  
 Quod freta quod terras sic felix praedo uagetur.  
 Regis nata decens fuerat pulcherrima Glauce,  
 370 Iam cui uirginitas annis matura tumbat;  
 Haec ubi conspexit iuuenem, flammata nitore  
 Aestuat et laudans alieni membra mariti  
 Optat habere uirum. sonuit genitoris ad aures.  
 Tunc rector Thebanus ait: 'si Iuppiter auctor,

349 coelo N (caelum mauolt Buech.) || 351 huic scripsi:  
 sic N | Esonides N | cura Buech.: forma N || 352 fort. pellis  
 casus || 353 qui Duhnus || 354 quem idem: q; cum signo cor-  
 ruptelae N || 355 Optarem c. s. corr. N, correxi || 357 pacta  
 Ribb. || 359 Tollatur — fata N, corr. Duhnus || 362 In scripsi:  
 Ad N | ac p. Buech. || 363 Dormierat N, correxi || 365 Accipiunt  
 N, correxi | secum Duhnus; an singli? | num hic u. post 360  
 est traiciendus? || 372 Aestum et laudans N, ccorr. Duhnus

Si Lachesis, si fata iubent, nil ipse morabor. 375  
 Progenies mea turpe cupit: fortuna fauorem  
 Praestet, ut innumeri laudent per saecula nepotes.  
 Virgineo dabitur pellis cum dote pudori.  
 Finierat senior. uotum cognouit Iason  
 Et grates electus agit. praecepta tyrannus 380  
 Diffundit per regna nocens, inuitat iniquus,  
 Ut ueniant ad uota duces, dum festa parantur.  
 Cognouit Medea nefas (nec tardius illud  
 Credidit; ingratum nam senserat ipsa maritum)  
 Ante diem, mente illa dolens, cum cerneret aulam 385  
 Et regis feruere domum, dum magna parantur,  
 Praeuia uenturi mittebant praemia reges.  
 Signorum cursus et plenae cornua lunae  
 Spectabat Medea furens: iam clauserat orbem  
 Cynthia sidereis transcendens saltibus astra. 390  
 Mox Colchis se spargit aquis et sulphure adusto  
 Cum taedis fumans purgabat membra sacerdos;  
 Et campum secreta petens, ubi mille sepulchra,  
 Astabat deiecta oculos, confessa reatum,  
 Et Lunam manibus tensis cum uoce precatur: 395  
 'Astrorum princeps, signorum gratia fulgens  
 Et caeli stellantis honos, caliginis hostis  
 Ac nocturnorum triplex regina polorum  
 Atque tenebrarum splendens patrona nigrarum,  
 Cui cancer domus articulo clarissima mundi 400  
 Brachia contorquens stellat, quae mense peragras  
 Quod Phoebus radians toto uix explicat anno,

377 ut *scripsi*: in **N** et *Duhnus* || 380 electus **n**: elatus  
 (ec *supra* a) **N** || 382 festa **N**: sexta **n** || 384 nam *Buech.*: nec **N** |  
 ipsa (e *supra* a) **N** ipse **n** || 385 mente illa *scripsi*: tamen  
 illa **N** || 386 dum *scripsi*: cum **N** || 387 Praeuia *scripsi*:  
 Premia **N** Prandia *Buech.* || 389 Captabat **N**, *correxi* || 391 sul-  
 phura lauro **N**, *correxi* || 392 fumant *Buech.* || 394 Stabat **N**,  
*corr. Buech.* || 399 nigrarum *scripsi*: mearum **N** || 400 articulo  
 (cf. *Man.* IV 164) *scripsi*: ora **N** || 401 stellis **N**, *correxi* | quae]  
 q: sic **N**

- Corporis et dominam uerax quam turba fatetur,  
 Tu nemorum custos, tu mors pinnata ferarum  
 405 (Vrsus ceruus aper pantherae damma leones,  
 Retia cum ueniunt aut cum uenabula uibrant,  
 Ante necem tua praeda iacent); te tertius heres  
 Participem regni, consortem iuris amari  
 Optauit mundumque dedit tibi dona secundum  
 410 (Sub tua terribilis rapiuntur sceptrata tyranni,  
 Diues pauper inops raptor pirata sacerdos  
 Aduenient sub lege pari, non sorte sub una:  
 Tu punis post fata reos et uiscera saeuo,  
 Persephone, das nostra cani), post regna barathri  
 415 Quae uultum mutare soles uisura Tonantem:  
 Da ueniam, Medea precor: cum clade suorum  
 Non decet ira deos. mereor pro crimine poenam,  
 Te feriente tamen, non ut maledictus Iason  
 Sit uindex, regina, tuus, qui criminis auctor  
 420 Ipse fuit: miseram solus non puniat, oro,  
 Qui mecum feriendus erit; cuicumque iubebis,  
 Colla (dabo) feriat: tantum ne uirgo Creontis  
 Discidium pariat nautam ductura maritum.  
 Exaudi famulam: dolor est, non zelus Iason.  
 425 Quinque dabo inferias (sat erunt pro crimine nostro)  
 Inlustres animas, niueam cum Iasone Glaucen,  
 Mortibus amborum regem super addo Creonta  
 Et natos miseranda duos, mea pignora, supplex  
 Offero, sacrilegos nostro de corpore fructus  
 430 Ne prosit pecasse mihi.' sic fata sacerdos  
 Suspexit: non ire polus nec Luna uidetur

405 pantere N || 406 ueniunt *uix sanum* || 412 *puto* Aduenient ||  
 414 cani n: eam N | baratri N || 418 maledictus *scripsi*: men-  
 dicus N mentitus *Duhnus* || 421 erat N, *correx* || 422 dabo  
*scripsi*: paro N || 423 parat N, *corr. Duhnus* || 424 Zelus n:  
 Telus N || 425 dabos N, *recte n* | erint N *teste Duhnio* || 426 ani-  
 mae N, *corr. idem* | Glaucem N || 431 non iure polos N, *correx*  
 (tonuere poli *Buech.* non ire polos *Rossb.*)

Hic tauros urgere suos, sed crinibus astra  
 Ignitis responsa dabant. gauisa sacerdos  
 Vertit ad infernum gemitus regemque barathri  
 Secura iam uoce ciet Furiasque precatur: 435  
 'Impie rex Erebi, qui formidabile regnum  
 Mortis habes, quem terra premit, qui funera mundi  
 Excipis et tantis non explēs luctibus aulam;  
 Anguicomae uos quoque deae, quibus impius horror  
 Turpia uipereae funduntur membra cerastae, 440  
 Plurimus ora tegit pendens de uertice serpens  
 Et sinuant orbes per pallida colla dracones:  
 Si manibus laniata meis mala uictima uestros  
 Ad manes peruenit homo, si uiscera matris  
 Vos propter scindens homines in uentre necaui, 445  
 Nunc nostras audite preces. regnator Auerni,  
 Crastina cum Glauce ueniet nuptura marito,  
 Mox Furias admitte tuas. properate, sorores  
 Tartareae: Thebis iterum iam uota geruntur,  
 Currite, per thalamos Iocastae frater et heres 450  
 Coniungit natam. gens *en* est uestra: dicauit  
 Mortibus impietas, affectus funera praestant.  
 Cur mora? nam nihil est quod non me exaudiat usquam.  
 Virginitas si casta placet, retinere pudorem  
 Si libet et numquam contagia blanda mariti 455  
 Quaeritis, innuptae nuptam exhorree sorores.  
 Si Furias saeuire precor nec sponte nocetis,  
 Non estis Furiae: nomen mutate domosque,  
 Ponite serpentes, alienas reddite flammās

432 Hic *scripsi*: Sic **N** | crinibus *scripsi*: cursibus **N** ||  
 434 baratri **N** || 436 iam pie **N**, *corr.* *Duhnus* | herebi **N** ||  
 440 *conieci* ludunt per membra || 441 Plurimis **n** || 450 Iochaste  
 — heres **N** || 451 genus **N** | *en* *addidi*: *om.* **N**, haec *Buech.* |  
 dicabit **N**, *correx* || 452 *nonne* effectus (*scil.* impictatis) ? |  
 praestent *Buech.* || 453 quod *om.* **n** | me non exaudiat **N**, *corr.*  
*Duhnus* | unquam **N**, *correx* || 454—56 *post* 460 *ponit Schen-*  
*keli*us || 458 *nonne* modosque ?



- 460 Et puerum Veneris, quem iam tempstistis, amate.  
 Dixerat; et terra strepitum tremibunda ciebat,  
 Quo steterat Medea loco, telluris hiatus  
 Panditur. attonitas inclinat cautior aures  
 Et surgens 'audimur' ait, 'nam terra tremescit,  
 465 Verbera plaudentum resonant per inane sororum,  
 Sibila uipereis uibrant sub dentibus angues.  
 Res melior tempusque monet redeatur ad urbem.  
 Ante tamen fluuio corpus mergatur et undis.'  
 Quod maga degrediens mox perficit et petit urbem.  
 470 Exilit interea tecturus Lucifer astra  
 Puniceo praeuctus equo rutilusque micansque  
 Concusso de crine iubar diffundit in orbem  
 Flammigeri roseas praecedens solis habenas:  
 Coeperat aula ducis strepitu resonare clientum.  
 475 Iam Phoebus scandebat equos et luce nitebat  
 Post noctem uentura dies, iam tecta Creontis  
 Regibus implentur, iam proxima uirgo marito  
 Sederat et tabulas calamo sulcabat Iason.  
 Conuentum pactumque sonant signatque tabellas  
 480 Horrida Tartareo ueniens de gurgite uirgo  
 Tisiphone signumque premit gauisa Megaera,  
 Allecto testis ceras adamante notauit:  
 Anguibus horrendis per regia tecta flagellant.  
 Interea Medea nouam formare coronam  
 485 Coeperat et niueis miscebat sulphura ceris,  
 Pix et stuppa ligat, species dat quattuor aris  
 Mascula tura cremans, sterili suffire cypresso  
 Cura fuit, cyproque ligat quod naufraga puppis

460 amate *Duhnus*: aetate cum nota corruptelae N || 461 strepitum *Buech.*: spatium N || 463 Finditur N, *correxi* || 464 tremiscit N, *recte n* || 466 Sibyla N || 469 digrediens N, *correxi* || 471 prouectus *Buech.* || 473 abenas N || 475 nitebat *scripsi*: ruebat N rubebat *Buech.* || 479 Conuectum n | signat tabellas N, *correxi* || 481 Tesiphone N || 482 Allectos N || 484 nō coronam N || 486 aris *scripsi*: artis N || 488 cypus puppis N

Perdiderat; cristata manus sancire iubetur:  
 Lambere caeruleis permisitserta cerastis. 490  
 Exitiale tegit mox praemia tetra uenenum,  
 Atque aurum mentita nocens radiare corona  
 Creditur et gemmas flores imitantur iniqui.  
 Dum funus Medea parat haec munera Glaucæ,  
 Processit roseis sol mundum amplexus habenis. 495  
 At maga sulphuream ponens ad busta coronam  
 Haec ait: 'o mundi facies pulcherrima, Titan,  
 Naturam feruore tenens, elementa coartans,  
 Ne dispersa fluant aut mundi machina mergat,  
 Stelligeri iubar omne poli, quem sphaera polorum 500  
 Sustinet et prohibet rutilam plus ire per aethram,  
 Dum contra rapis axe rotas et colligis ignes,  
 Ipse pias animas admittens claudis in aeuum  
 Orbe tuo: miserere tuae, deus optime, neptis.  
 Insidant haecserta comis et uirginis ora 505  
 Digna corona premat: sint, inquam, regis in aula  
 Munera nostra rogi, dent praemia tanta sepulchrum,  
 Ignea mors rapiat sponsum cum paelice adusta.'  
 Sic effata minax Solis mox numen adorat.  
 'Tempus adest, pergamus' ait. sic fata coronam 510  
 Tollit et insontem fingit se. tecta Creontis  
 Venerat, oblata sponsae datserta puellae:  
 'Accipe, uirgo, libens auratam en fronte coronam,  
 Quam captiua dato, qualem mea pignora sumant.'  
 Dixerat et capiti, quod iam diademate regni 515  
 Splendebat, fera sertalocat. laudata recedit

491 tegit *scripsi*: repit **N** rapit *Buech.* || 494 funus (*uel*  
 inmanis) *scripsi*: munus **N** (funera *postea Buech.*) | Glauce **N** ||  
 495 mundumq; **N**, *recte n* || 496 At **n**: Et **N** || 499 uergat *Buech.* ||  
 501 prohibes **N**, *corr. Duhnus* || 503 admittens *scripsi*: mitis  
 et **N** mittis et **n** (mites et *Buech.*) || 504 nepti **N**, *correxi* ||  
 507 dant **N**, *corr. Buech.* || 508 pelice **N** | adusta *Rossb.:* busta  
**N** || 510 adest *Duhnus*: est *cum nota corrupt.* **N** || 511 fingens ad  
 tecta **N**, *correxi* || 513 en *scripsi*: in **N** *del. Buech.* || 514 dabo **N**,  
*correxi* || 516 Splendebat **N**, *recte n*

Colchis, et infaustas uomuerunt munera flammās:  
 Has radians nam Phoebus alit. iam creuerat ignis:  
 Uritur ingratus usta cum uirgine nauta;  
 520 Cum genero nataeque parat succurrere, rector  
 Uritur ipse Creon; rogi est mox aula tyranni.  
 Diffugiunt omnes, populi conuiuā ministri,  
 Saltantum fugere chori; nam festa canentes  
 Ambusti lamenta sonant nec tympana plausu  
 525 Percutiunt, sed turba gemens hinc inde lacertos  
 Verberat et flentes pars et sua funera plangunt.  
 Stabat sola nocens necdum satiata sacerdos  
 Et secura tamen: numquam sic posse uenena  
 Credidit aut precibus tantum seruire sorores.  
 530 Sed postquam solos quos iusserat ignis adussit,  
 Tunc natos furibunda petit. nam Mermerus insons  
 Et Pheretes matrem blanda pietate uocabant.  
 Ut flammās uitare queant, infantia simplex  
 Affectu petit ipsa necem uel sponte pericla  
 535 Quaerit inops, passura necem mucrone parentis,  
 Ignari, quae mater erat, quid saeua pararet.  
 Tunc genetrix furibunda manum suspendit et ensem  
 Ac fatur: 'Sol testis auus Solisque ministra  
 Luna, decus noctis, Furiae, Proserpina, Pluton:  
 540 Accipe, Sol radians, animas; tu corpora, Luna,  
 Nutrimenta animae; fundit quem mucro cruorem  
 Sumite uos, Furiae; noctis rex exigit umbras.  
 Spiritus in uentos . . . . .

524 fortasse Ambustis || 526 pars et temptaui: sed non N ||  
 528 Et scripsi: Nec N || 529 sorores scripsi: furores N || 530  
 adusit N || 531 petit scripsi: premit N | Mermerus n: Mercurius  
 cum cruce N || 532 ferentes cum cruce ante u. posita N, correxi  
 (Feretis Duhnus) || 533 queat N, corr. Buech. || 534 necem  
 mucrone parentis uel N, recte n || 535 necem uel sponte pericla  
 mucrone N, recte n || 538 Af Ac fatur N, recte n | Solisque scripsi:  
 sol perse N sol perste n | ministra n et N ita ut ni litterae  
 supra lin. extent (sic) | Sol Persice Mithra coni. Duhnus ||  
 543 sine lacuna N, quam statuit Duhnus

. . . . . satis est punisse nocentes  
 Insontesque simul. miseros hoc ense necabo,  
 Quo genitor feriendus erat: nihil ipsa dolebo, 548  
 Si ingrata me urat nullus de gente superstes.  
 Haec ait et geminos uno simul ense nouerca  
 Transegit pueros. quos sic portabat ad arcem  
 (Vt proceres uidere nefas, timuere cruentam  
 Et doluere simul), ceu quondam baccha Lyaei 55  
 Saeua caput iuuenis mater gestabat Agaue.  
 'His' inquit Medea 'rogis, ubi pulchra nouerca  
 Et pater ipse Creon uel perfidus arsit Iason,  
 Vos, miseri, commendo, mei.' sic fata minorum  
 Corpora saeua parens funestos mittit in ignes 55  
 Et currus metuenda petit. uenere dracones  
 Viperea ceruice iubas et colla leuantes  
 Squamea, cristato radiabant uertice flammae.  
 Currus taeda fuit, sulphur iuga, temo bitumen  
 Et rota cypressus, solidabat frena uenenum, 56  
 Plumbeus axis erat raptus de quinque sepulchris.  
 Occupat illa grauem funesto corpore currum,  
 Ire toro residens tetros simul imperat angues.  
 Tolluntur celeres mox e tellure, leuatae  
 Iam nutant per inane rotae hinc inde labantes, 5  
 Aera saeua petit uolitans quadriga; uenena  
 Et poterant fuscare diem, corrumpere uentos,  
 Ni Phoebus rubuisset auus de crimine neptis  
 Et totum meliore coma perfunderet orbem.  
 Saeue Furor, crudele Nefas, infausta Libido, 59  
 Impietas, Furiae, Luctus, Mors, Funera, Liuor,

546 meurat **N**, *recte n* (maneant *Duhnii*) || 551 testabat **N**,  
*corr. Buech.* || 554 meis **N**, *corr. Duhnii* || 560 cipressus **N** |  
 solidarat **N**, *correx* || 563 Ire furore sidens **N**, *correx* (Ire  
 Furor residens *Duhnii*) | tetros n: atros **N** || 564 mox e tū  
 tellure **N**, *recte n* | leuabant **N**, *correx* (se t. leuabant *Duhnii*  
*nimia cum tautologia*) || 567 poterat **N**, *correx* || 569 profun-  
 deret **N**, *corr. Buech.* || 571 fur furie **N**

- Linquite mortales miseroque ignoscite mundo,  
 Parcite iam Thebis, diros cohibete furores.  
 Inde uenit quodcumque nefas, ut Cadmus *aratis*  
 575 Obruit infaustis crudelia semina sulcis,  
 Vnde seges ferri pullat uel Martis anheli  
 Heu male conceptis praegnatur terra uenenis:  
 Emicuit galeata cohors aciesque nefanda,  
 Rumperet ensiferis cum ferrea messis aristis,  
 580 Insurgunt clipeis, rapiunt simul arma phalanges  
 Mortibus alternis et mutua fata minantur  
 Fraternumque nefas qui gessit uindicat ensis;  
 Inde Athamas miserandus erat, miser inde Palaemon,  
 Inde Iocasta fuit, turpis fuit Oedipus inde,  
 585 Inde Eteocles erat frater Polynicis et hostis,  
 Et Polynices inops germani morte peremptus.  
 Blanda Venus lasciua, puer Semeleie Bacche,  
 Parcite uos saltim, Thebis quibus auctor origo  
 Aut soboles praeclara fuit: tibi mater, Iacche, est  
 590 Thebana de stirpe, tuam Cadmoque, Dione,  
 Harmoniam nupsisse ferunt: pro munere Thebae  
 Et pro tot meritis si funera tanta merentur,  
 Crimen erit genuisse deos! iam Creta Tonantem

---

572 Liquite **N** || 574 ut *scripsi*: sic **N** | *aratis addidi: om. N, qui marg. ab alia manu adscriptum habet oratio (scil. ad finem carminis pertinens), quod aratro legere sibi uidebatur Duhnus* || 376 Inde **N**, *corr. Duhnus* | ferri **n**: ferra (i supra a) cum nota corrupt. **N** ferrata *Duhnus* | pullat *temptau*: micat **N** || 578 galae galeata **N** || 583 Athamas *Duhnus*: thalamas (u supra a) **N** thalamus **n** || 585 Eteocles *Duhnus*: Thocles **N** | fratri **N**, recte **n** | Polinices **N** || 586 Polinices (-ceps **n**) **N** | ferentus *Duhnio*, terentus *me teste N, corr. Buech.* (cruentus *Rossb.*) || 587 lasciue **N**, *correxi (quis locus hic Amori?)* | Semeleiae bacchae **N** | 588 saltis **N**, *corr. Duhnus* || 589 tibi **n**: ubi **N** | Iacche est *scripsi*: iacet **N** Iacche *Duhnus* || 590 tuam Cadmoque Dione *temptau*: Tartara ubi (tibi **n**) Diones **N** tuam Thebisque Dione *Buech.* || 591 Armonia **N**, *corr. Duhnus* || 592 sic **N**, *correxi* || 593 fort. tenuisse

Depositum nutrisse neget, iam Delos in undas  
 Fluctuet et paueat partus meruisse deorum, 595  
 Te Venerem freta uestra negent, abiuret Amores  
 Cyprus et Idalium pigeat coluisse Dionen,  
 Vulcanus Lemno, Iuno spernatur ab Argis,  
 Gorgone terribilis Pallas damnetur Athenis,  
 Sitque nefas coluisse deos, quia crimen habetur 600  
 Relligionis honos, cum dat pro laude pericla.

### XI. De mensibus.

#### Ianuarius.

Purpura iuridicis sacros largitur honores  
 Et noua fastorum permittit nomina libris.

#### Februarius.

Sol hiemis glacies soluit iam uere niuesque;  
 Cortice turgidulo rumpunt in palmite gemmae.

#### Martius.

Martia iura mouet, signis fera bella minatur, 5  
 Excitet ut turmas et truncet falce nouellas.

#### Aprilis.

Post Chaos expulsum rident primordia mundi,  
 Tempora pensantur noctis cum luce diei.

#### Maius.

Prata per innumeros uernant gemmata colores,  
 Floribus ambrosiis cespes stellatur odorus. 10

---

594 fort. in undis || 596 adiures **N**, corr. *Duhnus* || 597  
 Cypris (u supra i) **N** | Dionem **N** || 600 Sit nefas **N**, corr.  
*Buech.* || *subscribit N Τέλος.* Antonii Seripandi ex Iani Parrhasii  
 testamento.

**XI et XII ex Corii historia urbis Mediolanensis sumpta:**  
*cf. supra p. 127* || **XI**, 2 permutat *Corius*, *correxi* || 3 iam uerbere  
 niues *Corius*, *correxi*

Iunius.

Messibus armatis flauae crispantur aristae:  
Rusticus expensas et fluctus nauta reposit.

Iulius.

Humida dant siccas messes domicilia Lunae;  
Fontanas exhaurit aquas, ut Nilus inundet.

Augustus.

15 Atria solis habet, sed nomen Caesaris adfert.  
Mitia poma datat, siccas terit area fruges.

September.

Aestuat autumnus partim uariantibus uuis,  
Agricolis spondens mercedem uina laborum.

October.

Promitur agricolis saltantibus Euhius imber;  
20 Rusticitasque deo est gaudens, plus sordida musto.

Nouember.

Pigra redux torpescit hiems; mitescit oliua,  
Et frumenta capit quae fenore terra refundat.

December.

Algida bruma niuans onerat iuga celsa pruinis,  
Et glaciale gelu nutrit sub matribus agnos.

XII. De origine rosarum.

\* Dicitur \* alma Venus, dum Martis uitat amores  
Et pedibus nudis florea prata premit,  
Sacrilega placidas irrepsit spina per herbas  
Et tenero plantas uulnere mox lacerat.

---

11 Crispae flauantur *Corius*, *correxi* || 16 datat *scripsi*:  
dabit *Corius* || 19 Euhius *scripsi*: ebrius *Corius* || 20 deo est  
*scripsi*: decet *Corius* || 22 foenore *Corius*

XII. 1 Dicitur *corruptum* || 2 praemit *Corius*

Funditur inde cruor, uestitur spina rubore;  
 Quae scelus admisit, munus odoris habet. 5  
 Sanguine cuncta rubent croceos dumeta per agros,  
 Et sancit uepres astra imitata rosa.  
 Quid prodest, Cypris, Martem fugisse cruentum,  
 Cum tibi puniceo sanguine planta madet?  
 Sanguineis Cytherea genis, sic crimina punis, 10  
 Mordacem ut spinam flammea gemma tegat?  
 Sic decuit doluisse deam, sic numen amorum,  
 Vindicet ut blandis uulnera muneribus!

## XIII.

Quis deus hoc medium uallauit uepribus aurum,  
 Iussit et inclusam sentibus esse rosam?  
 Aspiciate ut magni coeant in foedus amantes:  
 Martem spina refert, flos Veneris speculum est.  
 Quid tibi cum magnis, puer, est, lasciue, sagittis? 5  
 Hoc melius telo pungere corda potes!  
 Nec flammam quaeras, sit ut alti pectoris ignis,  
 Set tibi tormentum praebat ista facis.  
 Pallens herba rubet: color est hic semper amantum;  
 Tam fugitiua rosa est quam fugitiuus amor. 10  
 Nam quod floricomis gaudet lasciuia metallis,  
 Aurum significat uilius esse rosa.

6 croceus *Corius* || 11 Mordacem *scripsi*: Veracem *Corius*  
 XIII (*Anth. lat. Burm. V 212, Mey. 1141*) sine auctoris  
 nomine tituloque exstat in uetustissimo Terentii codice *Bembino*  
 fol. 96 a manu saeculi XV teste *Umpfenbachio* (ed. *Terentii*  
 p. XIII), ab *Angelo Politiano* teste *Heinsio* adscriptum: *Drac-*  
*contio ego uindicaui* (cf. supra p. 127) || 1 uallauit *scripsi*:  
 flammabit **B** -uit uulgo | uepribus *Heinsius*: crinibus **B** || 2 in-  
 clusam *scripsi*: in dumis **B** in duris *Heinsius* in densis *Bueche-*  
*lerus* || 3 Aspiciat **B**, *correxi* | amantis **B** || 4 speculum *scripsi*:  
 pretium **B** || 5 Quid — lasciuiae **B** || 6 pungere c. potis **B** ||  
 7 flammis uras *Heinsius* | sit ut alti *scripsi*: neque alti **B** ne-  
 que adusti *Heinsius* neque anhelii *Buech.* || 8 tormentum *scripsi*:  
 uernantum **B** (Se tibi uernantem *Heinsius*) | preueat **B** || 9 erba  
**B** | rubet *scripsi*: uiret **B**



## XIV.

Fabula constituit toto notissima mundo

Gorgoneos uultus saxificumque nefas.

Hoc monstrum natura potens nouitate ueneni

En oculis nostris iusserat esse malum.

5 Hanc auro genitus Iouis ales praesule diua

6 Mactans aerato conspicit in speculo.

9 Sic praesens absensque simul caecusque uidendo

10 Ludit et ignaro raptor ab hoste redit.

7 Deriguit mirata necem fatumque ueneni

8 Vertit et in morem decidit ipsa lapis.

XIV in eodem Bembino fol. 97 ab eadem siue saec. XV siue Politiani manu adscriptum sine titulo || 1 mundo B || 4 En scripsi: Ex B Trux Buech. || 5 prae sole B, corr. Riesius || 6 erato B | in speculo scripsi: ingenio B in clipeo Buech. in gremio Ellisius || 9, 10 ante 7 posuit Buech. || 9 absensque B | caecusque (.i. ipse non uisus) scripsi: cecumque B || 10 sapetor ab oste B || 7 Diriguit B || 8 in morem num sanum? (in rorem Ellisius)

LV.

ORESTIS TRAGOEDIA.

---

Carmen epicum Orestes, cuius tacent codices auctorem (non sine iure Dracontium fuisse post A. Maium statuere plerique) traditum est in duobus diuersae plane indolis codicibus, scilicet in uetusto libro Bernensi 45 saec. X (B), ubi post Lucani Pharsaliam extat, et in recenti libro Ambrosiano O. 74. sup. saec. XV exeuntis (A).<sup>\*</sup> quamquam autem nunc nemo dubitat quin solo B duce et auspice perficienda sit huius libelli emendatio, tamen hoc remanet ambiguum, sitne A (quem foede ab Italis esse interpolatum primo apparet optutu) ex ipso B an ex huius gemello profectus; nam etsi pleraque, quae A propria habet, correctoribus inputare pronumst (uix est quod moneam, ubi solius B lectiones in notis adferantur, id quod textus praebeat in A extare), tamen restant pauca, quae ex meliore exemplari fluxisse tibi persuadeas.

---

<sup>\*</sup> pauci Orestis uersus fluxerunt in florilegium quoddam ex uariis poetis latinis compositum, quod exhibent codd. Harleianus 2745 saec. XIV (*incipiunt prouerbia honesti*), Dietzianus B Sant. 60 saec. XIV et Leidensis Vulc. 48 saec. XIII; quos uu. indicaui in apparatu. unum u. 661 etiam Mico recepit in libellum suum prosodiacum. — alia lectitati diligenter per medium aeuum libelli testimonia conguessit Hagenus l. infra l. p. 167.

ceterum neglexi uiliores scripturas, praesertim ad orthographiam spectantes, ex **A** adferre. — his duobus libris a se excussis innixus primus Orestem edidit C. G. Muellerus in libello scolastico Rudolstadiensi a. 1858 (1859), quo usi sunt et Fr. Haasius (miscell. philol. III. Vratisl. 1861) et A. Rothmalerus (progr. scholae Nordhusiensis a. 1865). insecuta est editio Iacobi Maehly (Lipsiae 1866), quae ansam dedit L. Muellerei disputationi musei Rhenani uol. XXI p. 455 sqq. insertae. tertius editor extitit C. Schenkl (Pragae 1867); cf. et Schwabius in programme uniuersitatis Dorpatensis et Rothmalerus in *Fleckeis.* ann. a. 1867 (p. 861 sqq.). iam cum Hagenus (Philol. XXVII p. 157 sqq.) nouam eamque accuratissimam libri **B** conlationem publici iuris fecisset, a. 1871 quartum Orestis fabula emissa est in appendice ad opera A. Maii solo libro **A** (quem ipse iterum excussi a. 1876) innixi. ipse de nonnullis locis disputauimus. *Rhen.* XXVI p. 493 et *Fleckeis.* ann. a. 1872 p. 636. denique quintus editor R. Peiperus (Vratisl. 1875), qui Haasii et Hageni quoque commenta prompsit. post quem nonnulla attulit Conr. Rossbergius in duobus libellis Stadae a. 1878 et Nordae a. 1880 editis et in *Fleckeis.* ann. a. 1879 p. 478. ut par est, ubique primos emendationum auctores nominari solos.

---

Gaudia maesta canam detestandosque triumphos,  
 Victoris pro laude necem, festiua cruenta,  
 Funeris effatus et lamentabite uotum  
 Coniugis Iliacae, non quae iugularat Atridem,

---

Incipit orestis tragoedia *litt. mai.* **B** Horestis fabula ab enoch asculano reperta incipit *rubr.* **A** || 3 effatus *Maehly:* affectus *codd.* || 4 iugis iliace nō (*ex nā corr.*) in *ras.* **B** | iugularet **B**

Aurea regali rutilantia sarta cruore	5
Et diadema ducis foedatum tabe cerebri,	6
Extinctos titulos uictriciaque arma sepulta,	21
Criminis ultorem dum criminis amputat auctor	
Et thalamis uindex thalamo spectante necatur:	
Ante toros iacet ille tori genialis amator,	
Ductorum ductor, regum rex dux Agamemnon	25
Post duo lustra redux et post duo bella triumphans!	26
Te rogo, Melpomene, tragicis descende cothurnis	13
Et pede dactylico resonante quiescat iambus:	
Da ualeam memorare nefas laudabile nati	15
Et purgare foro quem damna . . . . .	
Quem dolor accendit, pudor excitat, erigit ira,	
Mens leuat, attollunt animi, bonus impetus urguet:	
Dat furor arma pius, pietas dat noxia ferrum	
Et medicinales quatiunt ense ire furores	20
Matris in exitium memorem oblitumque parentis,	7
Inpietate pium, reprobae probitatis Oresten;	
Da iustos sine iure deos ratione referre	

5 Laurea *Schwabius* | regalia et seria **B** || 6 foed.] o *supra lin.* **B** | cerebrum **B** || *uu. qui sunt in codd.* 7—12 et 21—26 *inter se locum mutare iussi* || 21 uictriciaque **B** || 22 auctor **B** || 23 thalami **A**, at *cf. u. seq.* | thalamo sectante **A** talamos rectante **B**, *corr. Rossbergius*; thalamos rex ante *Maehly* || 24 genialis **A**: gealis (a *supra lin.*) **B** || 25 rex dux **A**: dux rex **B** | agamemno *ex -mnō corr.* **B** || 26 duo (o *ex corr.*) — duo (*sic*) **A**: duo — dua **B**, *qui et relux* — uella — triumphans || 13 melponmen — cuturnis **B** || 14 *puto Vt* | dactylico (-quo **A**) *codd.* || 15 ualeam **A**: balem **B** || 16 *om.* **A** | damnant inopia facta *Maehly*, publica iura *Schenkl*, damnauere sorores *Haasius explent* || 18 lebat **B**: labat **A** | atollunt uonus **B** || 19 noxia] ia *in ras.* **B** || 20 ense ire *scripsi*: sanare *codd.* (quaerunt sanare *Schwabius* nequeunt s. liquores *Maehly*) || 7 parentis **B** || 8 reprobae **A**: prebe **B** prauae *L. Muell.* | horestem **A**, *qui semper per h nomen exhibet* || 9 Da iustos sine iure *scripsi*: Iniustos sed iure *codd.*, *quod transpositione facta interpolatum est male, cum dei austerum ius neglegentes aequumque respicientes minime fuerint iniusti* | ratione referre *scripsi*: ratione feroci **B** ratione moueri (*mgo* at feroci) **A** *sine sensu; et ipsa duplex lectio uitii indicium est*

- 10 Insontemque reum, purgantia templa furorum  
 Thraecia, uirginitas qua dat de clade salutem,  
 12 Fraude pia mendax melior germana sacerdos.  
 27 Martia bellipotens referebat classica princeps,  
 Puppibus Argolicis rex Pergama uicta reportans  
 Iliacasque nurus et Troica germina matrum.  
 30 Diuitias Asiae rex censens corde silenti  
 Maxima fulmineo dictabat dona Tonanti,  
 Optima Iunoni scribebat munera magnae  
 Atque Mineruali dona addicebat Athenae,  
 Omnibus et superis, Danais quicumque fauebant;  
 35 Nescius uxoris scelerumque ignarus Egisti  
 Dona Clytaemestrae non dignae multa parabat,  
 Plurima subridens genitor disponit Oresti,  
 Quae aptabat pietatis amor uel origo paterna,  
 Non tamen aequa simul meritis animisque futuris  
 40 Dona uerecundae seruabat pulcra puellae.  
 Interea findebat iter per caerula ponti  
 Irato tranquilla deo recidentibus euris:  
 Candida fluctiuagi tendebant carbasa uenti  
 Non quo cursus erat, sed quò dux impulit aestus;

10 puergantia **B** | at furorum **A** *ngo*: sororum *codd.* ||  
 11 Tertia **B** Thracia **A**, *correx* (Taurica *Rossbergius*) | qua  
*Schwabius*: q; **B** cui **A** || 12 *om.* **A** | melior mendax **B**, *corr.*  
*Maehly* || 28 Pupibus **A** (*ut solet fere*) || 29 Iliacasque **B** || 31 flu-  
 mineo **B** || 32 iunonis **A** tunonis **B**, *corr.* *C. Muell.* | scribebat  
**B** || 33 mineruales (-bales **B**) donis addebat athenas (atenas **B**)  
*codd.*, *correx* *conl. Vellei* II 25; *interpolatio orta est, ubi ad-*  
*dicebat abiit in addebat* (Mineruali dona ampla addebat Athe-  
 nae *Maehly*; *ceteri* augebat et ditabat et addebat *conicentes*  
*et urbem pro dea fere patientes neclerunt u.* 34, *quem ante 33*  
*ponebat Haasius*) || 34 fauebant **B** || 35 Nestius **B** || 36 clitemestr(a)e  
*codd.*, *ut et ceteris locis* | dicne **B** || 38 abtabat **B** *m. 1*; *aut*  
*Quae delet aut Quae praestat scribit L. Muell.* | patena **B**, *corr.*  
*Haasius*; parenti **A** || 39 simul **B**: suis **A** || 40 *ante 37 ponebat*  
*Rothmalerus (unde plura pro pulcra Rossb.)* | serbabat **B** || 42  
*fortasse residentibus* || 43 caruasa ponti (*in penti corr.*) **B** ||  
 44 Non quo *scripsi*: Quo non *codd.* | lux **B**; *an trux ?* | aestus  
*scripsi*: ester **B** aether **A** auster *Schwabius*

Taurica perducunt ad litora castra Pelasga. 45  
 Imperat hinc dominus praedam praeire Mycenis,  
 Ipse secuturus post uota soluta Dianae.  
 Ingreditur templum supplex, ueneranter adorat  
 Numina casta deae. dum ferret munus ad aram  
 (Stamina purpureum pingebant serica uelum, 50  
 Pepla coruscabant uariis gemmata lapillis),  
 Vidit Iphigeniam turibula sacra ferentem.  
 Haeret et attonitos oculos in uirgine figit:  
 Obstipuit pietas et mens sibi conscia prauī.  
 Agmine pro Danaum cultro feriente litatam 55  
 Nouerat et similem nasci potuisse putabat.  
 Candida uirgo tamen plus iam cognoscere patrem  
 Coeperat, officium citius dedit ipsa ministrae.  
 Mystica continuo sumtum uas igne repleuit;  
 Regia uirgo cito per patria colla pependit, 60  
 Oscula pura petens et dans conmercia munda;  
 Mox imber rigat ora pius nataeque patrique.  
 Conticuit genitor, dum uultus gaudia rorant  
 Et gemitus crebris singultibus oscula rumpunt;  
 Tandem uocis iter pietas reserauit et infit: 65  
 'Filia, noster amor set noster nata reatus,  
 Viuis an effigies et imago uolatilis extas?  
 Si Diti non es sacrata morte dicata,

45 transtra *L. Muell.* | pelasca **B** pelasgi **A** || 46 hinc dominus  
*L. Muell.*: indomitus *codd.* | micenis **B** || 47 pos **B** || 48 suplex **B** ||  
 49 dae **B** | ferre **B** feret **A** || 50 pignebant **B m. 1** | seriga **B**  
 uelu **B** uellum **A** || 52 ifig. **B** ephig. **A** | thuribula **A** turiuula **B**  
 sacra *C. Muell.*: sera **B** sero **A** || 53 atonitos **B** || 54 Obstup. **A**  
 siui constia prabi **B** || 55 Acmine **B m. 1** | cultor — litata **B** ||  
 59 Mistica *codd.* | sumtum *Peiperus*: esutum **B** summum **A** ||  
 60 patria **A**: pauca **B** || 61 das conmercia **B** | mundi *codd., corr.*  
*Maehly* || 62 Nox inber — ore **B** || 63 cenitor **B** | plorant *codd.,*  
*correxī* || 64 gemitu crebro **A** | sincultus **B** singultus **A, corr.**  
*C. Muell.* || 65 itu p. reserabit **B** (*unde* itum *Haasius*) || 66 Iulia  
 nosterra mors et **B** (amor et **A**) | nota **B** (*unde* uota *Schwa-*  
*bicus*) || 67 Viu ≡≡≡≡ffigies — isolatilis exta **B** || 68 Si diti  
 non es *scripsi*: Sic l ≡≡≡≡on es **B** Si uiuis et non es **A**

- Gaudeo; da ueniam, si conruis ense deorum;  
 70 Nam uiuam te membra docent actusque fatentur.  
 Dic igitur, qua sorte manes a matre diremta  
 Ad delubra deae posita per tempora uitta  
 Et, quod plus miror, per *iniquae* sacra Dianae.  
 Dixerat haec genitor, cui sic est uirgo locuta:  
 75 'Cum, pater, Hectoreos peteretis classibus agros,  
 Fraudis Vlixiae formatur epistola mendax,  
 Nomina uestra tenens, quasi iusseris ipse uenirem  
 Ocius ad thalamos coniunx sponsantis Achillis.  
 Credula mater erat, quae me commisit Vlixī;  
 80 Nec uocor ad thalamos set uictima trador ad oras.  
 At mitis per templa dea est: miserante Diana  
 Pro me cerua datur ducenda uicaria: pullis  
 Sic rapior cultris et seruiō Tauris alumna.'  
 Casibus auditis doluit gauisus Atrides,  
 85 Qui numen ueneratus adit prece ture recepto:  
 'Plectriferi germana dei, Letoia Phoebe,

Si diuis *Peiperus* Si cultro *Hagenus* || 69—71 bis habet B || 69 fortasse Gaudeo de uenia, qua non ruis ense, deorum | si B: sic A | corruis *priore l. B, A* || 70 uiuante B *l. posteriore* | tactusque A || 71 Dicitur B *l. priore* | manes] uenis *Maehly; an meas?* | direpta A || 72 posita per tempora *Schenkl*: posterarum tempora B post tergum brachia A circumdata t. C. *Muell.* | uita B uincta A, corr. C. *Muell.* || 73 per iniquae ego: per . . . B nemorali (*ex mem. corr.*) A per taurica *Schwabius* || 75 sacros B || 76 ulixeuor firmatur B || 77 ipsa *codd., corr. L. Muell.* | uenire B || 78 coniunx s. acillis (*cil supra lin.*) B achilli A || 79 quē m. c. uliati B || 80 ad aras A || 81 At mitis per t. dea ē *scripsi*: Et mitis at pia t. de B, Et mitis pia t. deae A At mitis pia t. deae *uel Mitius at per t. deae Rothm.* Mittor at in pia t. deae *Schenkl, alii alia* | dianae B || 82 datus B | ducenda C. *Muell.*: ducendo A lucenda B (*unde lugenda Rothm.; at cf. 26, 44 ectr.*) | pullis ego: nullis A nullus B uilis *Maehly* nulli *Rothm.* || 83 cultrix B | Tauris L. *Muellerus*: turis B thuris A || 84 Casibus B || 85 adit prece *Rothm.* ture recepto *Schenkl*: agit precepto reture B agit (*ex ait corr.*) precepta repertae A, ait precibusq. profatur *Hagenus* || 86 Plectriferi A Peletriuri B, *unde Plectriferi Peiperus* | Letoia C. *Muell.*: lectuia B, letima A | foebe B

Nomine tu quocumque dea praeclara uocaris, 88  
 Numine mox ipso praestas quodcumque rogaris; 98  
 Tu rapis ex aris animas et morte parata 93  
 Mitior existens, sacrum largita cruorem, 89  
 Luctibus omissis damnas lamenta parentum 90  
 (Mucro sacerdotum feruet ieiunus et expers 91  
 Sanguinis humani, contentus sanguine uili): 92  
 Pignora redde precor reduci post funera patri, 94  
 Vt prosit demsisse neci: tibi, Delia, supplex 95  
 Mille dabo pecudes, ceruos hircosque suesque,  
 Cornibus armatas lunata fronte iuencas.  
 Nil actum Troiaest, si non comitante Mycenae  
 Virgine pergo redux plangenti reddere matri:  
 Quam putat extinctam, uestra pietate redemptam 100  
 Sentiatur et uertat proprios in gaudia planctus.  
 His precibus commota dea crudescit in iras:  
 Auertit uultus oculos mentemque rogata.  
 Sensit ut armipotens flammari corda Dianae,  
 Terretur retroque pedem cum uoce coerces, 101  
 Tristis ad aequoreos celerat uestigia fluctus,  
 Puppibus inpositus proscindit cursibus aequor.

87 deae *codd.*, *corr. Rothm.* || 88 prestas **B**: tribuis **A** |  
 quodque **B** quocumque **A**, *corr. C. Muell.* || *u. qui est in codd.* 93  
*post 88 traiecit Schenkl* || 93 Iura pis **B** || 90 et missis *L. Muell.*  
*amissis Schwabius aptissimum uerbum ob lenissimum uitium*  
*reicientes* | damnas *scripsi*: donans *codd.* || 91 feruet *Rothm.*:  
*febret codd.* uibret *C. Muell.* uibrat *Schenkl* | expers **B** || 94 re-  
 duci *scripsi*: regi *codd.* regis (*Priami*) *Schwabius nilo melius* |  
 past **B** | *puto* munera | patri *ex patris* **B** || 95 nectibi — suplex  
**B** || 96 dauo **B** || 97 armata **B** (*quo seruato lunatas Schwabius*) ||  
 98 altum **B** | troies **B** troes **A** | cōmitante licenas **B** || 100  
 exti<sup>≡</sup>tam (*ne supra ras.*) **B** | uestrā **B** ara (*pro ūra.*) **A**, *corr.*  
*C. Muell.* || 101 planctus **B**: uultus (*magis luctus*) **A** || 102 non  
 mota *L. Muell.* | dea crudea crudescit **B** || 103 Abertit *in*

Abentia *corr. B* | ocūlos uultus **A** | rogatam *codd.*, *corr. Schenkl*;  
*an roganti ?* || 104 ramipotens **B** | flammari *codd.* || 106 aethereos  
**A** || 107 Puppibus *codd.* | proscind<sup>≡</sup>s (*u Hageno, en C. Muellero*  
*erasum uidebatur*) **B**; proscindere *Schwabius*



Interea dum carpit iter spumantibus undis  
 Fama Mycenaeas uolitans repleuerat oras,  
 10 Aduenisse ducem ditatum sorte duelli.  
 Nec mora: praeda uenit palmatis puppibus omnis,  
 Occurrunt oculi Danaae de turribus urbis,  
 Moenia femineis replentur cuncta cateruis.  
 Captiuos uisura Phryges Agamemnonis uxor  
 15 Affuit, aduentus metuens impura mariti.  
 Qua uisa cessere loco matresque nurusque:  
 Constitit inficiens ut adultera regia coniunx  
 18 Publica plantigeris execrans gaudia uotis  
 21 Atque oculos per cuncta iacit mandente timore  
 20 Supplicium expectans scelerum ueniente marito:  
 19 Anxia sollicito quatiuntur corda pauore,  
 22 Et pallor premit ipse genas: feruore recenti  
 Attamen infelix animo uersatur adulter.  
 Ast ubi non uidit descendere puppe tyrannum,  
 25 Impunita putans sua crimina posse manere  
 Gaudet et internae mentis secreta fatetur:  
 Permixtus candore rubor pallore fugato,  
 Et lasciuia reos pulcrescunt gaudia uultus.  
 Credidit aequoreas quod rex sit mersus in undas,

108 Interea *Maehly*: Pr(a)eterea *codd.* || 109 moeceneas **B** | repleerat **B** impleuerat **A** || 111 pupibus **A** || 112 dane — uruis **B** || 113 implentur **A** | cuncta caterbis **B** || 114 Captibos (u *supra* b) u. friges (*ex fringes*) **B** Capturos u. reges (*mgo phryges*) **A** || 115 aduentum *Maehly* || 116 uisac **B** | loco **A**: lom **B** || 117 inficiens *scripsi*: insipiens **B** incipiens **A** inspiciens *Maehly* | adultaera — coniux **B** || 118 plantigeris **A** plantigeneris **B**, *corr. Rothm.* || *uu. qui sunt in codd.* 119 et 121 *inter se traieci* (118 et 119 *Rothm.*) || 121 Adque **B** | mandente *ego*: mandante **B** mandata **A** *qui et timori* (stimulante *Maehly* mordente *Hagenus*) || 120 Supplicium **B** | expectat *Maehly* || 122 ipse *ex ipsos* **B** | feruorque recedit *Maehly* terrore *Schwabius* rigenti *Hagenus* || 123 Ac tamen *L. Muell.* | obuersatur *Maehly* seruatur *L. Muell.* || 124 puppe *codd.* || 125 Impunita putans] ta pu *supra lin.* **B** || 127 ruor **B**: pudor **A** || 128 reo — uultu *L. Muell.* || 129 aequoreis — undis **A** | rex it merus **B**

Nec uult scire moras, tantum contenta quod absit, 130  
 Et celeri cupit ire gradu dictura maritum  
 Non reducem moeche; set spes ibi fallitur audax  
 Propterea: sors regis erat Cassandra sacerdos,  
 Inter Dardanias clades Danaumque triumphos  
 Non habita indigne, licet esset portio praedae. 135  
 Ipsa Clytaemestrae sacro correpta furore  
 Longius exclamat: 'salue regina Pelasgum,  
 Ultio Dardanidum, captae solacia Troiae,  
 Tuque triumphalis domitor bone pastor Egiste,  
 Plumea cui praestant post pelles stramina lectum, 14  
 Quem post tecta casae regalis suscipit aula,  
 Quid dubitatis adhuc uestros releuare timores?  
 Pergite, ne pereat uestri cito fructus amoris  
 (Tempus adest et fata iubent et culpa perurguet):  
 Amputet eripiens uictricia colla bipennis! 14  
 Vos licet et similis maneat censura polorum,  
 Fit saltem mora longa reis, dum crescit Orestes.  
 Victima carnificis nati post funera patris  
 Mater eris, tecumque ferox ferietur adulter  
 Pyladis fodiente manu (mihi credite) cari; 1  
 Mox miserum furor ultor habet purgandus Orestem.'  
 Dixit et enisam retinent per transtra rudentes.

130 concepta **A** || 131 gradū **B** || 132 moecos set (*in sed corr.*) — fallitir **B** | ubi **A** || 133 Propterea *scripsi*: Pr(a)eterea *codd.* || 134 triumphos **B** || 135 hauita (*h supra lin.*) — esse **B** || 137 acclamat *Maehly* | salbe regna pelagum **B** || 138 dardardanedum (-nidum *corr.*) **B** | solacia *ex solucia* **B** solatia **A** || 139 Tuqui triumphalis — uone **B** || 140 lectum *om.* **B** || 142 duitatis (*u in b corr.*) aduc u. relebare **B** || 143 Perdite *codd.*, *corr. A. Maius* | frutus **B** || 144 adeste fata iubant **B** || 145 Lamputet **B** (*unde iam putet Hagenus*) | uictricia (*ultricia Rossb.*) collo pupenis **B** || 146 li<sup>≡</sup>et **B** | polorum *Rosbergius*: pulorum **B** malorum **A** || 147 Fit *L. Muell.*: Sit *codd.* || 148 Vinctima (*n deleta*) **B** || 150 Piladis *codd.* | uati *Maehly* || 151 Mox *scripsi*: Me *codd.* Heu *Maehly* Vae *Schwabius* | miseram **A** | ultor *scripsi*: alter *codd.* | purgandis orestes **B**; recte **A** || 152 Dixit et **A**: Det **B** | elisam *codd.*, *correx*i (*Dixerat et classem Maehly*)

Prouida terruerant reginam dicta nefandam:  
 It pallor super ora redux facinusque parare  
 55 Disponit sub corde truci, furor urget amoris  
 Sollicitusque timor grassatur mente pauenti.  
 Maesta domo quasi laeta redit terrente pauore,  
 Ingrediens thalamos suspiria longa trahebat  
 Corde premens gemitus et gaudia uultibus aptans.  
 60 Quid rumor, quid fama ferat, quid nuntia portent,  
 Oribus adtonitis lasciuus quaerit Egistus.  
 Quae sexus armata dolis sub fraude latenti  
 Incipit effari: 'iuuenis, dic, quid sit agendum.  
 Occidimus: redit ille meus post bella maritus  
 65 Victor et armatus zelo mordente minatur  
 Moribus Argolicis leges inducere castas.  
 Tristibus imperiis alieni criminis ultor  
 Quid faciat pro iure suo? moriemur inulti  
 Et periet iam noster amor: mactabit utrumque  
 70 Turbidus ante diem, solitus punire nocentes  
 Letifero mucrone ferus. spes nulla salutis  
 Est, nisi uitalem contemnimus ambo salutem.  
 Gloria belligeri feriatur et arma tyranni,  
 Et prior occumbat quam nostros sentiat ignes,  
 75 Prospera bellorum quem sic fecere superbum  
 Et Priami fortuna iacens, ut sanguinis usu  
 Humani generis uilem putet esse cruorem.  
 Per te casta negor, per te fero damna pudoris,

153 terruerunt et 154 patrare *L. Muellerus* || 156 pabenti  
 B || 157 reddit B || 159 addens A || 160 nuntia B: numina A ||  
 161 Oribus *scripsi*: Auribus *codd.* | attonitus A | lascibus B ||  
 164 uela B || 165 telo A | mordentē inatus B m. minatus A,  
*corr. A. Maius* || 168 faciet *Maehly*; at *coniunctiuus pro fu-*  
*turo* || 170 Turuidus B m. 1; Feruidus *Maehly* || 172 amuo B ||  
 173 ul'ligeri B | feriantur *codd.*, *corr. Maehly* | armara B; *for-*  
*tasse et deleta amara* || 175 uellorum quę sic B || 176 iacens  
*L. Muell.*: nocens *codd.* | usu *Rothm.*: usti B ulti A (*qui ut*  
*habet*) || 178 gasta B

Nec uolo tam multi sceleris reperdere fructum. 180  
 At uerbis inimica loquens en torpeo factis.  
 Communis nos casus habet uitaeque necisque,  
 Est nobis commune bonum, commune periculum,  
 Sors pariter nos una manet: iubeoque rogoque  
 Pastorem regina monens; formidine mortis 185  
 Territa sollicitor miserandi femina sexus,  
 Conueniens tamen hortor opus, dum congrua uitae  
 Inpero, ne moriar tecum peritura cruenta;  
 Nam mecum miser ipse cades Agamemnone uiso.  
 Inpie, funereis nos casibus eripe sollers;  
 Nec labor ullus erit uictorem sternere ferro: 190  
 Semper iners securus agit, qui perculit hostem,  
 Et patet insidiis nullo terrente quietus.  
 Non est quem metuas: breuis est et paruus Orestes,  
 Unaque natarum cinis est per templa Dianae,  
 Altera sexus iners residens miseranda quid audet? 19  
 Exulat interea Menelaus alter Atrides.  
 Quidquid agis, inpune geris, scelerisque peracti  
 Sic merces, non poena datur; felicior ibis  
 Atque Agamemnonio regno potieris et aula;  
 Exemplumque recens tibi iam superaddo, Lacaenam 20  
 Interfetricem tot regum tot populorum  
 Viuere felicem post funera tanta quiete.

179 multis **B** | deperdere *A. Maius* rea (uel te) perdere  
*Haasius* || 180 At ego: An *codd.* | en torpeo *scripsi*: extorqueo  
*codd.* extorpeo *Maehly*; se utpote feminam nil posse agere monet  
 regina socium ad agendum instimulans || 181 nos (*supra lin.*)  
 causa habet — necis (q; *euanuit*) **B** || 182 nobis (b ex u) c.  
 bonum (b ex u) c. per(iculum *euanuit*) **B** || 184 monens] *num*  
 necem ? | morus **B** || 185 femina **B** || 186 hortor tamen **B** || 187  
 Inpersone **B** || 188 agamemne uisu **B**; an uiuo ? || 189 funereis **B** ||  
 191 habent *florilegia* | iners **B**: mars *floril.* inops **A** enim *Maehly*;  
 at amant *hi* poetae *asyndetice iungere* | agit *Peiperus*: egit **B**  
 erit **A** *floril.* | ostem **B** || 193 rbis — parbus **B** || 195 recidens  
*codd.*, *corr. Schenkl* || 196 Exolat **B** *m. 1* | frater *Maehly*, unde  
 Atridis *ego olim* || 198 ibus **B** || 199 Adque gamemnonio **B** || 200  
 regens *codd.*, *corr. C. Muell.* || 201 Interfectoritem **B**

- Nec metuum Danaos: heredem seruo Thyestis.  
 Dixerat haec mulier, spes est data maior Egisto.
- 05 'Tramite, dic, quo' pastor ait 'geminare ualebo  
 Hoc tam grande nefas? labor est extinguere regem  
 Atque triumphantem, quod plus, in principis aula.'  
 Tunc pandens regina uiam scelerata profatur:  
 'Bellorum maculis et crassa sanguine ueste
- 10 Rex ferus indutus ueniet; mutare necesse est  
 Indumenta duci; tunicam dabo uertice clauso.  
 Dum caput inductum cupit exertare tyrannus,  
 Egredere praeuentor atrox: uiolentus Atridis  
 Finde secure caput ceruicem colla cerebrum.
- 15 Ultima res tantum quae restat sola iuuabit.  
 Consilio succumbe meo: haec una medella est,  
 Ictibus inlatis auertere funera nostra.  
 Dum moror, adueniet nostri modo criminis ultor.'  
 Haec infausta loquens lacrimis simul ora rigabat.
- 20 Turbidus in ferrum rapitur flammante timore:  
 Audacem facit ipse pauor terrorque proteruum  
 Et mouet armatos ictu quatiente lacertos  
 Absentemque ferit rabidus quem non uidet hostem.  
 Sic solet anguis hians obsesso fonte uenenum
- 25 Fauce parare necis fatibus mortalibus aptum  
 Pectore sublatus linguam uibrando trisulcam.

203 metuant **B** | seruo *L. Muell.*: sterno *codd.* | t(h)iestis  
*codd.* || 205 ualeuo **B** || 206 laur ē **B**: laborem **A** || 207 Adque  
**B** || 209 crasso (gr. **B**) — uestem *codd.*, *correx*; crassam —  
 uestem *Maehly* || 210 ferus *C. Muell.*: feris **B** erit **A** || 211 dauo **B** ||  
 212 indutum *codd.* (e u. 210), *correx* | uolet **A** | hec certa **B** ||  
 213 om. **A** || uiolentus **B m. 1** || 215 puto *Vnica* | q; **B** | iuabit **B**  
*m. 1* || 216 subcumbē eo **B**; succurre *Haasius* || 217 Ictibus *scripsi*:  
 Luctibus *codd.* | abertere **B** || 218 nostris **B** || 219 infausta **B** |  
 rogans **A** || 220 Turuidus **B m. 1** || 221 facit ipse pauor *Rothm.*:  
 om. **B** faciebat amor **A** | proterbum **B**: superbum **A** ||- 222  
 muet **B** | ictus q. lacerto *Haasius* || 223 rabidus *Rothm.*:  
 pauidus *codd.* | uidet] i *supra* e **A** | ostem **B** || 224 ians  
 obsesso **B** || 226 linguam — trisulcam *Rothm.*: lingua —  
 trisulca (-cat **B**) *codd.*; uibrante *C. Muell.*

Motibus his mulier melius gauisa resumsit  
 Turpiter infames animos: redit illa uoluptas  
 Inpia, et amplexi per rustica colla pependit  
 Dulcia lasciuis defigens basia labris. 230  
 Ille uicem redhibens dabat oscula crebra per artus.  
 Dum commune nefas aequali mente fruuntur,  
 Regia puppis adest uariis ornata coronis.  
 Plus magis audaces animos de crimine sumunt:  
 Illa rapit tunicam, pastor rapit inde bipennem. 235  
 Officio stat quisque suo: celatus adulter  
 Intra claustra latet, mulier progressa parumper  
 Morte maritali tunicam subnixa ferebat.  
 Rex rate descendens tacta tellure triumphat:  
 Bellorum maculis rutilabat, sanguine pulcher, 240  
 Grandis in aspectu, pugnarum horrore decorus;  
 Qualis erat referens caelo post bella gigantum  
 Iuppiter astriferam stellata fronte coronam  
 Atque coruscales fundebat uertice flammas.  
 Pignora naturae concurrunt dulcia patri; 24  
 Itur in amplexus et reddunt oscula danti.  
 Lumina uolebat genitor uisura iugalem,  
 Pergit et ad thalamos post publica limina portae;  
 Inpia qua reducem fallaci uoce salutat:  
 'Belliger armipotens, cultus depone minaces 25  
 Atque habitus dignare pios ut pacis amator.

227 resumit **A** || 229 Inpia et amplexi *L. Muell*: Inplete-  
 plecti *sequente rasura* **B** Implementem amplecti **A** Inplexum am-  
 plecti *Schenkl* Implere amplexum *Haasius* || 230 lascibus **B** ||  
 231 retibens **B**, *corr. Rothm.*; reddens **A** || 233 pupis *codd.* |  
 uarios o. choronis **B** || 234 Plus **B**: Hinc **A** Post *Haasius* |  
 discrimine **A** | suniunt **B m. 1** || 235 rupit inde uipennem **B**  
 securim **A** || 237 Inter **A** || 239 rate d. tracta tellurē **B** || 241  
 orrore **B** || 242 caelo referens — gygantum **A** | uela **B** || 244  
 Adque **B** | coruscantes *Rothm.* | findebat **A** || 246 danti *Rothm.*:  
 panti **B** nati **A** || 247 post 248 poni uult *L. Muell.* uertens *pro*  
 portae *scribens* || 248 Pergit et **A**: Pertinget **B** | num per ? ||  
 249 qua *scripsi*: quae *codd.* || 251 Adque **B** | ut *scripsi*: uix **B**  
 uir **A**

En tibi uestis adest nostro contexta labore,  
 Aurea purpureo radiantur fila colore.  
 Dixit et exutum tutanti tegmine regem  
 55 Callida funereo perfundit corpus amictu;  
 Sed capiti dum quaerit iter tunicaeque fenestram,  
 Illa manum retinens armatum acciuit Egistum.  
 Erigit ille trucem dextra uibrante bipennem  
 Et ferit incautum caput inpius inpete mortis  
 60 Ac diademalem frangit cum uertice frontem  
 In partes hinc inde duas; geminantur et ictus,  
 Terque quaterque ferit; diffundit testa cerebrum.  
 Regina laudante manu rex concidit insons,  
 Saucius et tremulo quatiebat corpore terram;  
 65 Sic aper implicitus uenantum cassibus ingens,  
 Dum cupit exiliens euadere retia toruus,  
 Concutit ora ferox spumantia dentis adunci  
 Et perdit uacuos conlisis morsibus ictus.  
 Sic Asiae domitor consumtus fine cruenta:  
 70 Heu, pastoralis populauit membra securis.  
 Aspera sors hominum uel mens ignara futuri!  
 Credere quis posset, si centum flatibus acta  
 Delphica fatidicos quateret cortina recessus  
 Antra mouens tripodasque ciens et plectra fatigans,  
 75 Euersorem Asiae foderet quod cultor agelli  
 Aut desertor iners, ouium pecorumque magister?  
 En caret igne rogi, dederat qui Pergama flammis!

252 tibi (b ex u) — contesta lauore B || 254 D . . . et B |  
 tecmine B | *malim* exuto — rege || 257 accipit B accepit A,  
*corr. Rothm.* || 258 dextram A | uib<sup>≡</sup>ante uipennem B || 260  
 faucem A || 261 seminantur B || 262 testa *scripsi*: exta B in  
 exta A in ora *Machly* dextra uel diffunditur extra *Haasius* ||  
 263 laudate m. r. condidit B | plaudente *Hagenus* | manum  
*Haasius* || 264 corporet B || 266 euaderet r. torbus B || 268 *puto*  
 uanos | elusus *Rothm.* elisis *Schenkl* | morsibus B: dentibus A ||  
 269 cruento A || 270 populabit B || 273 Del<sup>≡</sup>ficatidicos B || 274  
 mobens B || 275 Euersorem *Rothm.*: Desertorem *codd.* || 276 de-  
 sector *Machly* | pecudumque A || 277 En *L. Muell.*: Et *codd.*

Discite felices non unquam credere fatis:  
 Sunt faciles dare summa dei, tamen ante relinquunt  
 Et miseris in fine nocent aut forte repente 280  
 Destituunt poenasque petunt de sorte secunda.  
 Credere qui non uult, Priameia fata reuoluat  
 Atque Agamemnoniam uideat male credulus aulam.  
 Clade repentina premitur Pelopeia uirgo,  
 Sed tamen ultorem patris seruauit Oresten. 285  
 Quae ratis aduexit regem, quoque pignora regis 289  
 Resque Agamemnonias et Troica gaza reportat: 290  
 Faucibus eripiens germanum Electra parentis 286  
 Inposuit puppi secumque adduxit Athenis  
 Et bene sollicita studiis sapientibus addit. 288  
 Cuius erat nimium fidus Pylades amicus; 291  
 Iunxerat hos studium sollers et gloria linguae.  
 Velle fuit commune uiris et nolle duobus:  
 Exercebat opus iuuenes si forte palaestrae,  
 Pacatum luctamen erat; per lustra ferarum 294  
 Venandum fuerat, socios uenatus habebat;  
 Cornipedem si quisque leuem frenabat habenis,  
 Hoc similis faciebat amor; proludere telis  
 Si fuerant animi, iuxta iaciebat uterque;

278—281 *habent florilegia* || 279 Sunt faciles *codd.*: Felices  
*floril.* | sum *om. in lac. B* | relinqunt (*v supra lin.*) *B* || 280 Et  
 miseris *floril.* (*A ex corr.*): Et miseros *codd.* | sine fine *floril.* |  
 at *A* | forte] r *in ras. B* || 281 sorte *floril.*: morte *codd.* || 282  
 Adque *B* || 285 tamen *in ras. B* | screabit *B* | horestem *A* || *uu.*  
*qui sunt in codd.* 289, 90 post 285 *traieci* || 289 aduexit *A*:  
 abexit *B* | quoque ego: heque *B* haec quoque *A* || 290 Resque  
*L. Muell.*: Spesque *A* Spes *B* | agamemnonias *B*, *in quo post*  
*troica rasura* || 287 abduxit *L. Muell.* | atenis *B*: athenas *A* ||  
 288 sollicitum *codd.*, *corr. Rothm.* | sapientis *B* | num abdit ? ||  
 291 erā *B* | pilades *codd.* | amoris *A* || 292 Iunxerat *B* || 295  
 Paccatum *codd.*, *sed in B prior c punctata* | ferar *B* || 297 si  
 quis celerem *Maehly* || 298 Hunc *A* | proludere *Maehly*: pro-  
 ducere *codd.* | tellis *B m. 1* || 299 iuxta *scripsi*: iubalenis *B*  
 iubilans *A* iuuenis *Maehly*



- 300 Par bene lusus erat pueris, si calculus esset:  
 Nec uinci est quisquam metuens nec uincere feruens.  
 Sic amat atque fouet germanum Castora Pollux  
 Et paribus uotis Pollucem Castor amauit,  
 Coetibus alternis et uitae damna repensant.
- 305 Vestibus induitur Tyriis homicida et adulter  
 Et poenale caput cingit diadema coruscum.  
 Tamquam legitimus heres Agamemnonis aulam  
 (At magis heredem conuenerat esse Thyestis)  
 Intrat et orbatum per singula quaerit Orestem
- \* \* \*
- 310 Ast ubi res Danaum defessas sentit Egistus,  
 Troianas raptare it opes (spes una manebat):  
 Has quoque cognouit regis cum pignore raptas.  
 Aestuat inpatiens, quod regni nomen inane  
 Offendit, quia perdit opes, quibus esse tyrannus
- 315 Posset et armari ferroque auroque ualeret.  
 Callida participem sceleris solatur et arte  
 Fraudis et ancipitem confirmat in arce manere:  
 Femineas ostentat opes quas sexus habebat  
 Et diademales, profert quas seruula, capsas,
- 320 Turpibus inducens pretiosa monilia membris.

300 om. A | Paruene B | lusus *Rothm.*: insus B nisus *Peiperus* | sic acullus B, corr. *Rothm.* | esset *Maehly*: es B ibat *Rothm.* isset *Peiperus* || 301 Nec] c *supra lin.* B | uinci ē ego: cuiner (r corr. in ec rubr.) B uinci A | quicquam (s *supra* c) — serens B || 302 aque B | pastora B || 303 postlucem pastor amabit B || 304 Coetibus *scripsi*: Ventibus B Mortibus (t *supra lin.*) A Mentibus *Peiperus* || 305 omicida B, qui u. in marg. inferiore habet || 307 aulā ego: aulē B aulae A alti L. *Muell.* || 308 At L. *Muell.*: Et *codd.* | tietis B || 309 oruatum B || post 309 lacunae signa posui || 310 defessas A: defossa B defossas *Maehly* diffusas *Schenkl* | sentit A || 311 raptaret *codd.*, correxi (raptare et L. *Muell.*) || 312 reges c. p. castas B || 313 Extuat B || 314 Ostendit A || 315 auraque A || 316 particem B | solaturearte B solatur et altē A, corr. C. *Muell.* (et apte L. *Muell.*) || 317 anticipem B | arce *scripsi*: arte *codd.* || 318 quos A || 319 seruula *scripsi*: sarrula B scrinia A garrula *Rothm.* sedula L. *Muell.* arcula *Haasius* | gapsas B, unde malim gazas || 320 p̄ciosa munilia B

'His' ait 'Argolicos eminus per regna fauores Muneribus proceresque nouos ueteresque trahemus In nostram transire fidem; nam principis uxor Cuiuscumque libet, licet extet pura pudica, Censibus his donata nitens placare maritum	325
Adgreditur: praefulta suae dulcedine linguae, Deliciis armata suis en dulce uenenum Auribus adtonitis fundet blandita perite, Mollibus artifices iungens amplexibus artus, Et faciet nobis sublimes sexus amicos.	330
Auro foeda placent, auro decorantur honesta; Est aurum pulcrum, sed femina pulcrior auro:	332 331
Emollit Cytherea trucem per praelia Martem. Crede mihi, iuuenis, de sexu femina tracto.'	333
Artibus his sollers animos reparauit amantis Et gratis gauisus agit muliebribus ausis: Sordida mens regnare cupit, dux sceptrata tenere.	335
Extinctum sub fraude ducem nil tale timentem Coniugis insidiis, ausu pastoris iniqui,	339
Murmure sollicito flentes haec dicta loquuntur, Dum tacito sub corde fremunt de principe, ciues:	341 340
'Inpia sic Lachesis Parcarum lege bipenni	342

---

321 pauores *codd.*, *corr. C. Muell.* || 322 tremens (v *supra* *ras.*) **B** || 324 exte **B** | pura *scripsi*: pulc(h)ra *codd.* || 325 donata *scripsi*: ornata *codd.* || 326 praefulta *scripsi*: praesum(p)ta *codd.* praestructa *Maehly* || 327 Deliciis (uel Inliciis) a. suis *scripsi*: Diuitiis (-ias **B**) a. meis *codd.* | en *Schenkii*: et *codd.* || 328 perite **B** || 331 et 332 *traiecit L. Muellerus; habent eos floril.* || 332 decorantur (n *supra* *lin.*) onesta **B** || 331 Est aurum pulcrum *floril.*: Pulcristus est aurum *codd.* (unde Pulcra est res a. *ego olim, alii alia*) || 333 citerea **B** cythara **A** (*corr. mgo*) | tricem **B** || 334 feminea **B** || 335 repabit **B** || 336 agit in *ras.* **B** | mulieribus **A** || 337 Sordida — cupit *habent floril.* || 338 timente **B** || 339 Coniugis *cx* -giis *corr.* **B** || 340 et 341 *inter se traieci (inter utrumque lacunam statuit Maehly)* || 341 loquantur **B** || 340 Dum — fremunt *scripsi*: Et (**A** Et **B**) — premunt *codd.* || 342 sillacensis **B** si lachesis **A** — bipennis **A** uipennis **B**, *corr. Haasius*

Censuerat regem tam turpi morte perire?

Atque utinam iuuenem per bella feriret Amazo

445 Penthesilea fremens, quam uix euasit Achilles,

Et non infami prostratus morte periret

Crimine cum gentis Danaum, cum clade suorum

Nec pede tractus humo iacuisset ab arce remotus,

Cuius honore carens tumulatur nocte cadauer.'

50 Dic mihi, Musa, precor, qua re materna nouerca

Quaerere neclexit pueros et tradere captos

Patris in occasus? Dorylas libertus Atridis

Et pueri nutritor erat fugientis Orestis.

Consilium mendax sollerti pectore sumsit

55 Fingere quod pelagus rabidum demersit Atridas

Fluctibus aequoreis. qui stans in litore dixit:

'Di maris et terrae, pietas et origo polorum,

Naturae caelestis amor, mendacibus ausis

Vos, precor, annuite *et* fallacia uota iuuate:

60 Credar et aduertar mendax adsertor honestus.

Tollere nam insontes cupio de sorte paterna,

Quam mater pellenda parat uel uitricus hostis.'

Dixit et undiuagis uestitus fluctibus intrat

343 Censuera — periret **B** || 344 *ex B dedi, qui* miualenē per uella periret *habet, quod Rothm. correxit:* Illum bellatrix utinam strauisset amazon **A** || 345 Penthes. *codd.* | furens *L. Muell.* | quam uix *Haasius:* quauis *codd.* | Achilles *Maehly:* atrides *codd.* || 346 infanda — perisset **A** || 347 clade **A:** clamide **B** || 348 Nec *Rothm.:* Et *codd.* | perdetractus **B, corr. Rothm.;** detractus **A** | humi *Maehly* || 349 cadens — cadaber **B** (tumul. *habent codd.*) || 350 quā **B** | re *C. Muell.:* spe *codd.* || 351 negl. **A** || 352 ocasu **A** || dorilas **A** dodilas **B** | liuertus **B** | atridae **A** || 353 horestis *codd.* || 355 Finge **B** | ravidus **B, corr. Rothm.;** rapidum **A** | demserit atridis **B** || 356 littore *codd.* | dixit **A:** d̄ **B** || 357 Dii *codd.* | populorum **B, corr. Rothm.;** bonorum **A** || 359 annū **B** | et *add. Haasius:* om. *codd.* | iubate **B** || 360 honestus *Hagenus:* honestis **B** horestis **A** Orestis *uulgo* || 361 insortes **B** || 362 pellenda *ego:* plenda **B** non flenda **A** plectenda *Maehly* penitenda *L. Muell.* | biticus **B** || 363 Dixit et **A:** Det **B** | t̄ndiuagis **B**

Et mare caeruleo tumide spumantibus undis  
 Mersus ad usque caput tunc litora sicca petiuit. 365  
 Turbidus haec plangens funesta cucurrit ad urbem  
 Et querula sic uoce boat: 'pro Iuppiter, hostis  
 Sic placet ulcisci Troes uel perdere Graios?  
 Pro Phrygibus pelagus saeuit, mare uindice Troiae.  
 Quid pueri gessere nefas, quid mollior aetas 370  
 Gessit in Iliacis bellorum tempore campis,  
 Ne fuga sit miseris optata per aequora uectis?  
 Vidi ego mergentem fluctu sorbente carinam,  
 In qua uectus eram comes et nutritor Atridum, 375  
 De qua solus inops euasi remige planta.  
 Esto Clytaemestra inmitis, crudelis Egistus:  
 Saeuior unda maris, quae nec post bella pepercit  
 Pignoribus Danaum! felix iam Troia uocanda!  
 Diceret haec cum uoce pia, raptatus ad aulam  
 Muneribus cumulatur opum, quod gaudia ferret 380  
 Mentibus incertis. nam mox regina proterua  
 Inperat acciri populos (uenere coacti)  
 Aedibus in mediisque est sic exorsa profari:

364 *om.* A | ceruleum B, *corr.* Rothm. (*hoc seruato* In mare  
*Maehly*) || 365 littora A littore B, *qui et petebit* (i *supra alt.*  
*e*) || 366 *om.* A | Turbidus B *m. 1*; *conicias* Vmidus | funestam  
 currit B, *correxi* (funesta accurrit *Maehly*) | irbem B | 367 uoat  
 B, *corr.* C. Muell.; uocat A | estis (*mgo* hostis) A || 368 uel  
*Peiperus*: et *codd.* sic C. Muell. || 369 frigibus B | saeuit pela-  
 gus A || 370 pueri *om.* A in *lac.* || 371 iliacos bellorum (b *ex u*)  
 t. campos B || 372 Nec *codd.*, *corr.* Rothm. | sopita L. Muell. ||  
 373 Du (*ũ corr.*) uidi ego B | mergentes *codd.*, *corr.* C. Muell.  
 (mergendam Rothm.) | fluctus oriunte B | carinās A || 374 nectus  
 eram come<sup>s</sup> B, in quo nutrit *add. rubr.* | atridas A || 375  
 inobs B || 376 Esto *Maehly*: iusta *codd.* | clitemmestra (r *supra*  
*lin.*) B | inmitis *Maehly*: tremitis B mitis A, tristis *Schenk*  
 (Frustra Cl. tremitis uel Sistē Cl. tremitus L. Muell.) || 377 bella  
 C. Muell.: uela *codd.* || 379 malim raptatur || 381 incestis *codd.*,  
*corr.* *Peiperus* || 382 acciri A: citu (*lac. ante e*) B || 383 mediisq.  
 ē *scripsi*: mediis quae *codd.* (quis L. Muell.) | extorsa B (est  
 orsa *Peiperus*) | profatur A

Eximii proceres Danaum populique pusilli,  
 385 Quos Agamemnonii per ferrea lustra triumphii  
 Non mersere neci, sed adhuc superatis inanes  
 Visceribus uacuis, exhausti sanguine fuso:  
 Quod uos sic minuit saeuis Bellona duellis,  
 Regis culpa fuit, qui exhaustit ciuibus urbem,  
 390 Conisus uiduare nurus, orbare parentes  
 Et natos spoliare rudes pietate paterna.  
 Inde ferox percussus obit sub morte securis  
 Atque sua proles iacuit modo uindice fluctu.  
 Spondeo iam requiem placidam, sperate quietem:  
 395 Otia pacis erunt, nullum nocturna cubantem  
 Classica sollicitant, nullas tuba uerberat aures:  
 Temporibus licitis blandos decerpente somnios.  
 Aspera tela uacant: curuentur falcibus enses,  
 Ossibus et neruis et flexis cornibus arcus  
 400 Ad solas aptate feras celeresque uolucres.  
 Deliciis epulisque bonis refouete senectam,  
 Pignora natorum dulces nutritae nepotes.  
 Unica mors restat morbis finire salutem:  
 Tramite naturae finem labentibus annis  
 405 Iam sperare licet uel praeter uulnera ferri  
 Corporis exitium; fas est sperare sepulchra  
 Ordine legitimo, flammam sperare rogales,

---

385 agamemnonin perferre B || 386 necis sed aduc super-  
 tis B (unde superestis Haasius) || 387 exausti B || 388 sic mi-  
 nuit uos A | uellona B || 389 que exausit ciuibus (ui supra  
 lin.) B; malim qui ciuibus exuit || 390 To nisus B Tot nixus A,  
 corr. Rothm. | oruare B || 391 rudes A: ciues B (unde cibus  
 Rothm.) || Atque sua L. Muell.: Quae sua B Quo sua cum A |  
 fluctum B || 395 cubante B || 396 sollicitent A | nullas tuba  
 uerberet A nulla stipula uerat B, unde uerberat commendari  
 uidit Rothm. || 397 recerpente B decerpere A || 398 uacent A |  
 ensens B || 399 et flexis Haasius: deflexis A deflexos B || 400  
 agitate A | scelerisque B || 402 nutritae B | 403 finire] alt. i in  
 ras. B | senectam A || 405 uel L. Muell.: et codd. (qui praeter  
 habent)

Et tumulum sibi quisque paret post busta perennem.  
 Germinis ille sui crudelis et impius hostis  
 Rex Agamemnon erat, patriae dominator amarus: 410  
 Cuius Egistus erit meme proficiente maritum.  
 Dixerat et cunctos decedere iussit ab aula  
 Ac domibus remeare suis. sed uilis adulter  
 Nescius atque rudis regnorum frena tenere  
 Ipse sibi genium fastu facit: ore minaci 415  
 Asper erat famulis; regalibus aduena seruis  
 Imperium non mite dabat, quibus ipse profecto  
 Si famularetur, crimen sibi turpe putarent.  
 Sceptra triumphorum data sub pastore tyranno  
 Pro pretio scelerum, mercedem sanguinis ostrum, 420  
 Matronale nefas, uxorem dedecus aulae  
 Quis, rogo, non gemeret? tamen hos formido iubebat  
 Infami parere bonos: timuere bubulcum  
 Acrius, Hectoreos qui non timuere furores.

\*            \*

Ius Agamemnonium: fuerat post Pergama capta 425  
 Verbero plectibilis comes armipotenti Achillis.  
 Occidit regem Tamiris regina Getarum,  
 Sed nil turpe gerens uindex fuit illa suorum;  
 Si fecit Medea nefas, flammata dolore  
 Dulcis amoris erat, cum regia tecta cremabat 430

408 perhennem B || 409 impius heres A || 410 agamemnon  
 — patri B || 411 Cuius A | meme *Rothm.*: me *codd.* | pro-  
 ficiente A (*sic*) || 412 cunctos] cun *in ras.* B | decedere ego:  
 descendere A discedere B || 414 adque B || 415 Ipsa A || 416  
 serbis (v *supra* b) B || 418 sibi A: siue B | uile A | putaret  
*C. Muell.* || 419 triumforum B || 420 mercede B | ostrum B:  
 hostem A || 423 bono (*ex uono corr.* B) *codd.*, *corr. Rothm.* |  
 subulcum B || 424 ectoreos B || *post* 424 *lacunam statuit Schenk*  
*(itidem post 426)* | fuerat] luerat *Maehly* || 426 Verbere A |  
 plectiuilis B | acillis B achilli A; *puto* Atridis || 427—452 *post*  
 271 *traicit L. Muell.* || 427 Possedit regnum *codd.*, *corr. Maehly*;  
*an Medum?* | tamiris *codd.* || 428 suor B || 429 Sic A || 430 cre-  
 maret A

Incolumi uiduata uiro de paelice Glauce;  
 Inpia Lemniades sumserunt arma puellae  
 Atque maritali foedarunt sanguine lectos,  
 Sed Veneris furor acer erat facinusque nefandum,  
 135 Quod Scythicae gessere nurus: in crimine tanto  
 Barbara turba fuit. nam tu, regina Pelasgum,  
 Graecia quam genuit legum fecunda creatrix,  
 Clara Mycenaei coniunx et uindicis uxor  
 Crimen adulterii geminasti caede mariti.  
 140 Alcestis meminisse subit, quae morte maritum  
 Manibus eripuit, pia coniugis, inpia de se.  
 Quid loquar Euhadnen Thebanis ignibus ustam  
 Et post fata uiro flamma crepitante sodalem,  
 Inpia quam pietas, affectus dulcis amaram  
 145 Iussit auere necem, quae contra uulnera luctus  
 Fortior igne fuit, crudelibus usa medellis  
 Et simul ad manes in puluere coniugis iuit?  
 Pertulit urna duos, funus quos iunxit amantes.  
 Conubium felix! exemplum grande pudoris!  
 150 Inpia sacrilego nupsit post fata marito:  
 Pronuba flamma fuit, thalami rogos et pyra lectus.  
 Quid sit honestus amor, multae docuere puellae!  
 Dum regnaret iners Parcarum crimine pastor

---

431 Incolomi B | pellice B pellice A | glauce B || 433 Ad-  
 que B | fedarunt *codd.* | lectus A || 434 beneris B || 435 Quos  
 qui tice B || 436 tu A: tum B | pelascum B || 437 ceatrix B ||  
 438 micenei coniunx B || 439 adulteri B | seminasti B (*recte* A) ||  
 440 subit *scripsi*: fuit *codd.* iuuat *Maehly* fugit A. *Maius* ||  
 442 euuaden B euadnen A | tebanis B || 443 uiror B, *corr.*  
*Rothm.*; uiri A | crepidante B | sodalem *Rothm.*: redalem B  
 nealcen A || 444 quam C. *Muell.*: cum *codd.* | amara B || 445  
 auere *Rossbergius*: habere *codd.* || 446 Fortiortior B | usa A:  
 a B | medelis A || 447 in] cum *Maehly* | ibit B | 449 Conuiuium  
 (ui *supra lin.*) B, *corr.* L. *Muell.*; Coniugium A || 450 En pia  
 L. *Muell.* || 451 Pronuba (b ex u) — talami B | pira *codd.* ||  
 452 (*post* 439 *traiecit Schenkl*) habent *florilegia*, in quibus di-  
 dicere || 453 iners A: inheret B | crimina *codd.*, *corr.* C. *Muell.*

Et simul inliciti sese fruerentur amores  
 Annorum septem spatiis et mensibus octo, 455  
 Ibat alumna manus tumulis regalibus omnis  
 Noctibus in mediis flens per haec tempora regem.  
 Anxia quae gemitum tremulis ululatus usa  
 Temperie moderante premit terrente pauore.  
 Tunc ibi libertus sollers nutritor Orestis 460  
 Euomit in gemitus uoces et uerba doloris:  
 'Optime rex quondam, sed nunc miserabilis umbra,  
 Prosperitas cui scaeva fuit, uictoria crimen  
 Intulit et mortem peperit post bella triumphus,  
 Cuius adoratus constat per templa precantis 465  
 Iratos audisse deos, flammata negabant  
 Numina prouentus: Danaos si uincere rectum est,  
 Si gremio Paridis remeans est rapta Lacaena,  
 Nonne laborastis, Helenam ne pastor haberet?  
 Ecce, tuam nunc pastor habet! si transitus est mors, 470  
 Si sensus post fata manent, post membra soluta  
 Si remanent animae, si stat post fata superstes  
 Spiritus, exaudi lacrimas fletusque tuorum!  
 Rumpe solum, findatur humus telluris hiatu,  
 Nixus et armatus subito furialibus umbris 475

454 inliciti sese — amores **A**: inlicitis ēē (= esse) —  
 amores **B** (inlicito *Maehly* amore *C. Muell.*; *latet aliquid in*  
*sesse*) || 455 *post* 453 *ponendum puto* | spaciis **B** || 457 fluens **B** |  
 per haec tempora regem **B**: tempora perdita regum **A** haec per  
 temp. *C. Muell.* || 458 gemitū et **B** gemitu et **A**; et *deleuit*  
*Rothm.* || 459 tremit *codd.*, *corr. Rothm.* | pauorem **B** || 462 mi-  
 serauiis **B m. 1** || 463 scaeva *scripsi*: s(a)eva *codd.* | crimen]  
*num* cladem ? || 464 uela triumphis **B** || 465 presantis **B** || 466  
 flammata *scripsi*: placata *codd.* placitosque *Schenkl*; *cf. u.* 104 ||  
 467 rectum est **A**: tecta **B** certum *Peiperus* || 468 paiudis **B** |  
 remeans *scripsi*: remanes **B** remanens **A** | est rapta *Peiperus*:  
 et rapta **B** erepta **A** || 469 laboratis **B** | elenam **B**; aliam  
*Rothm.* | pastorali haberet **B** || 471 census — salutem **B** || 472  
*malim* si flat post busta superstes || 473 fletusque **A**: fluctus-  
 que **B** (luctusque *C. Muell.*) || 474 umus — iatur **B** || 475 furiali-  
 bus **B**



Surge, uelut quondam tumulo surrexit Achilles:  
 Exige subplacium de coniuge, soluat adulter  
 Tot poenas quot membra gerit. morieris inultus,  
 Et pastor tua regna tenet? post busta seuerē  
 80 Exegit mortem de uirgine Thessalus heros.  
 Moribus innocuis tu dux inpune relinques  
 Tot scelerum auctores uictoria regna tenere?  
 Di, regitis quicumque chaos crudele barathri,  
 Rumpite tartareas proscisso gurgite fauces,  
 85 Mittite uirgineas funesta in tecta cerastas!  
 Ne dubitate: truces uenient ad regna Thyestis,  
 Notum iter inuenient, sua per uestigia current.  
 Non estis Furiae, si quaeritis ante rogari  
 Ad quodcumque nefas, si non et sponte nocetis.  
 90 Sed dubito quia iusta peto; tamen oro cruenta.  
 Spes mihi maior adest: Thebis uicina petuntur  
 Moenia tartareis quondam sacrata tenebris  
 Et claro priuata die sub luce diurna.  
 Ergo precor, cum iusta truces sententia mortis  
 95 Participes scelerum percusserit ense seuerō,  
 Vos Acheronteis tortoribus addite flammās

476 surrexit A | acillis B achillis A, corr. Maehly || 477  
 suppl. A || 478 quod B || 479 sebere B || 480 tessalus (prior s  
 supra lin.) B | eros B heres A || 481 relinquens B || 482 actores  
 A | teneret B || 483 Dii codd. | geritis codd., corr. Maehly |  
 caos B | baratri codd. || 484 Rupite (ū corr.) thartareas B  
 proscisso B, corr. C. Muell.; prociso A perscisso L. Muell.  
 gurgite scripsi: gutture codd. || 485 uipereas Peiperus || 486—493  
 sic collocauerim: 490, 488 sq., 491—493, 486 sq. || 486 dubitatet  
 (b ex u) B | truceis Peiperus | benient a. r. testis B || 488 fuerie  
 B m. 1 || 489 non et sponte nocetis scripsi (cf. Drac. X 457):  
 non licet sponte potestas B non nisi sponte uenitis A non fit  
 sp. potestas Rothm. non hoc et sp. petetis? L. Muell. || 490 oro  
 cruen B || 491 theuis B | puto petentur: precis impetrandae  
 maior fiducia inde oritur quod eundum est Furiis in Thebarum  
 ex Oedipodis sceleribus bene notarum (cf. Drac. l. l. 449 sq.)  
 uiciniam et ipsam non incognitam || 494 malim Parua precor:  
 cum eqs.; fit enim gradatio || 495 tense B || 496 aceronteis B |  
 flamas codd.

Et Furiis augete malum mortale uenenum,  
 Torqueat auctores scelerum crudelis Enyo:  
 Non sat erunt quaecumque reis tormenta paratis.<sup>7</sup>  
 Dixit; et ex imo gemuit uox missa sepulchro: 500  
 'Parcite funesto mentem uexare dolore  
 Meque piis onerare malis: releuare sepultum  
 Debuerat famularis amor, quem pessima coniunx  
 Criminibus succensa suis et amore pudendo  
 Vel fama prostante sua muliebribus armis 505  
 Extinxit, cui uictor eram regressus ab hoste  
 Erro decennalis fraternique ultor amoris,  
 Ultor adulterii, quem fudit adultera coniunx,  
 Nec timuit foedare domum, maculare penates  
 Impete mortifero subita cum fraude profana. 510  
 Nam nec inultus ero, ueniet his poena cruenta.  
 Sed ne plura loquar, uera est Cassandra locuta:  
 Credite Cassandrae, uerax Cassandra sacerdos.<sup>7</sup>  
 Dixit, et abscedunt omnes liquendo sepulchrum.  
 Illa nocte tamen uolitans Agamemnonis umbra 515  
 Venit Athenaeis mox sedibus (altus Orestes  
 Illic quippe fuit, cum quo Pylades amicus:  
 Flatibus alternis perflans commercia somni  
 Lassus uterque fuit, concussus amore palaestrae);  
 Et stetit ante toros ambobus uisus Atrides 520  
 In somnis, non qualis erat post bella triumphans,

497 furis **B m. 1** | malum ferale perenne *L. Muell.* || 498  
 actores **A** | enio *codd.* || 499 erū — parentis **B** (*unde* parentur,  
*i. e. parabuntur, conicias*) || 500 gemuit **B** gemitu **A** || 501  
 labore (*do supra la*) **A** || 502 sepulchrum *codd.*, *corr. Rothm.* ||  
 505 prostrante *codd.*, *corr. Maehly* || 507 Erro *scripsi*: Credo  
*codd.* (*Retro Maehly Praedo Rossbergius*) | decennalis **A** || 508 ad-  
 ulteri — adulter coniunx **B** || 509 fedare *codd.* | penates **A**:  
 pente **B**; *an* repente? || 510 cum **A**: tunc **B** || 511 *om.* **A** || 512  
 loquor **B m. 1** || 514 absedunt **A** | liquendo **B** || 516 athencis  
*codd.* | alter horestes **A** || 517 pilades *codd.* (*ut et infra*) || 518  
 comertia **A** || 519 *puto* more || 520 Exstitit *Rothm.* *Vt* stetit  
*Rossb.* | thoros ambobus **B** || 521 uela **B**

Sed qualis cecidit percussa fronte bipenni,  
 Tristis iners tremulus, gemitu suspiria rumpens,  
 Pallida puniceo perfundens ora cruore  
 525 Et tremulas languore manus, ceruice uaganti  
 Ac pede uincla trahens quibus est abstractus ab aula.  
 'Non pudet, o iuuenes', dixit, 'pubentibus annis  
 Vestitos sub flore genas lanugine crispa,  
 Grandibus instructos studiis et fortibus armis,  
 530 Quod pastor mea regna tenet promotus in arcem  
 Sanguinea mercede? cluat sub crimine inulto  
 Laetus et indomitus, tumida ceruice supinus,  
 Gaudeat infamis uos iam (nam fama) perisse?  
 Set peto Cecropidas uindictam sospite nato,  
 535 Incolumi Pylade suo. Patroclus Achillen,  
 Thesea Pirithous non sic expertus amauit.  
 Armati gladios in bella domestica ferte  
 Atque adfines nefas cognato abscindite ferro:  
 Nullum crimen erit matrem punisse nocentem;  
 540 Morte maritali sceleratam iure necabis.  
 Natus amore pio flammatus morte paterna  
 Vindicet ut patrem quo matrem strauerit ictu,  
 Crimina purgabit matris de tempore prisco.

---

522 uipenni **B** m. 1 || 523 *puto* trepidus || 524 *ante* 523  
*ponendum* *puto* | Pallea **B** | perfundens *scripsi*: perfunderat **B**  
 perfuderat **A** perfusus et *Maehly* || 525 *post* 526 *habet* **A** | *puto*  
 tremulus | langore **A** || 526 abstractus **B** || 527 pudentibus **B** ||  
 528 Vestita *codd.*, *corr. Rothm.* | gena **A** || 529 Gradibus **B** ||  
 530 Quod — tenet *L. Muell.*: Vt — notet *codd.* | arce *codd.*,  
*corr. Rothm.* || 531 luat **A** | inulto *scripsi*: multo *codd.* || 533  
 Gaudeat *scripsi*: Plaudeat **B** Plaudat **A** Haud eat *Rothm.*  
 Prodeat *Schenkl.* Plaudat et *A. Maius* | nam *scripsi*: non  
*codd.* | perissem **B** || 534 *S*: peto *scripsi*: Si peto **B** Spero **A** |  
 cicropidas **B** || 535 Incolomi **B** | acillen **B** achillem **A** || 536  
 Tesera piritous **B** perithous **A**. | amabit **B** || 537 gladio **A** |  
 uella **B** || 538 Adque **B** | ascendite *codd.*, *corr. L. Muell.* (*excind.*  
*Rothm.*) || 539 *habent floril.* (*punire*) || 541 paterne **B** || 542 quo  
 m. s. ictu *L. Muell.*: qui m. s. ictam **B** m. s. ictam (*om. qui*) **A**

Nam patrem docet esse suum qui uindicat armis:	
Dignus adulterii uindex, pius ultor es heres	545
Noster, amor Danaum. sunt omina laeua deorum.	
Ite pares animis: uobiscum uernula turba	
Sentiet, irati potius quod tardius istis.	
Ore fremunt famuli, qui carpere dentibus optant	
Corpus Egisteum uel uiuae tradere flammis	550
Coniugis infandae crudelia membra cremanda.'	
Dixerat haec, gemitus somni rupere quietem.	
Mox Agamemnonia proles instructa sodali	
Dum narrare parat, sua somnia noscit ab ipso	
Ac stupet adtonitus, quae tanta potentia patris	555
Tempore sidereo mentes monuisse duorum.	
'Dic mihi, frater', ait, 'dic iam modo quid sit agendum.	
Pectora cor sensus animum praecordia mentem	
Conturbat pietas dolor angina maeror origo	
Affectus natura pudor reuerentia fama.	560
Transigo funereum materna in uiscera ferrum?	561
Viscera, lucis iter uel magni ianua mundi,	565
Quae perpessa diu bis quino mense per athla	562
Conceptus portare meos stimulante dolore,	563
Semina naturae, blandae primordia uitae!	564
Ast ubi sortitus nascendi iura peregi,	566

544 *habent floril.* (Hic — iudicat) | suum] sicū B | qui *scripsi*: quem *codd.* || 545 ultores theres B, *correcxi*; ultor et heres A || 546 danais B | omina laeua L. *Muell.*: odia s(a)eua *codd.* || 547 turua B || 548 Sentient B, *corr.* L. *Muell.*; Saeuiet A | quo t. itis A || 549 *puto* Corde *coll. u.* 340 || 550 uiuae *scripsi*: uiuum *codd.* uiua C. *Muell.* || 551 infande B: infraude A | ore manca B || 533 agāmemnonia B || 554 ab illo A || 555 adtonib; B | q; B: quod A | potentia B || 556 *puto* monuisset eorum || 559 angina *scripsi* (*coll. Tertull. anim.* 48): anxia *codd.* angor *Machly* || 560 famae *Zingerleius* || 565 *post* 561 *traiecit Machly* || 562 perpessa *scripsi*: perpenda B perpendo A | bis quino mense L. *Muell.*: uie qui nomen se B uix primo mense A | per athla *scripsi*: pericla B periclo A peracto *Machly* || 563 portasse A | mei *Peiperus* | stumulante B

- Flumine pectoreo dedit ubera lactea labris  
 Dulcia nectareo fundentia mella sapore:  
 Fit nutrix quae mater erat, regina ministra,  
 570 Exhibet affectus patrios ignara soporis.  
 Haec pater, haec mihi mater erat pugnante parente,  
 Donec ab undecimis aetas exemerat annis.  
 Inmemor existam tantorum in matre bonorum  
 An pater extinctus per me remanebit inultus?  
 575 Facta luat pastor solusque superstitute matre  
 Conruat: hoc patrios manes satiabo cruore.  
 Poena sit haec matri, ut prostrato uiuat Egisto:  
 Ante oculos recidisse suos muliercula tristis  
 Aspiciat moechum, quae gaudens uidit Atriden.  
 580 Dixerat haec dubius, sed non cunctator amicus  
 Dentibus infrendens suspiria traxit ab imo  
 Pectore longa ferox et sic aggressus Orestem  
 Increpitat: 'sic sensus iners tua corda tepescit,  
 Ut facienda putes quae nec dicenda fuissent?  
 585 Dicere grande nefas, scelus est audire nefandum:  
 Imus ad Argolicas ueniam donare Mycenae  
 Criminibus matris, mage sit quae dignior aura!  
 A scelus indignum, poenis ferienda duorum!  
 Quaeso caue, iuuenis, Danaum praescripta dolentum,  
 590 Ne, iugulatricem patris dum uiuere censes,

567 pectoreo B: perpetuo A || 568 nectareo — sapore  
*scripsi*: neciareum — saporem B nectareum (i supra um) —  
 saporis A || 571 mihi] sic *codd.* | parentē B || 572 aetas *scripsi*:  
 mea etas B aetas me A me aetas *uulgo* | exemerat *Haasius*:  
 eximeret B duceret A || 573 uonos B || 575 solusque B: solus A |  
 matrem B || 576 hoc *scripsi*: et *codd.* (quo seruato satiatio  
*Maehly*) | saciabor B || 578 recidisse *scripsi*: recidente *codd.* ||  
 579 mecum B | qui A | gaudens A: garrula B | atridem A ||  
 580 diuius B | cunctatur A (cunctanter *L. Muell.*) || 582 ag-  
 gressos B || 583 si A | sub corde *L. Muell.* || 585 est *om.* A |  
 audibe B audiri A, *corr. C. Muell.* || 586 micenas B || 587  
 mageitque d. ora B magis est quae d. hora A, *correxi* (mage  
 dic quae d. Orco *ego olim* mage sit quae d. oro *Schenkl*) ||  
 588 Ad A || 590 uiuere A: uidere B

Credaris non esse suus. non iure parentis  
 Vmbra, soporatum quae te conuenit Athenis,  
 Occurret per mille uias? per limina portae  
 Obsidet et tremulis haec uocibus astra lacessens  
 Inuehitur: "sic, nate, paras defendere patrem, 595  
 Sic decet extincti genitoris fata dolere,  
 Sic dabis inferias nostris tu manibus ultor?  
 Vitricus optabit tali se morte perire,  
 Vt sit quae post membra rei crudelibus umbris  
 Ingerat inferias animam parcentis Orestis: 600  
 Victima seruaris, fuerit nisi uictima mater."  
 Quid facias genitore tuo tibi maesta loquente?  
 Parcitur infestis: pius es pietate repulsa,  
 Ad tumulum patris fundantur membra reorum!  
 Surge iuuentutis melior spes indole regni, 605  
 Excitet ingenium uirtus et gloria mentem,  
 Armentur pietate manus, crudelior ensis  
 Truncet in extremo gemitu fera colla duorum.  
 Ibo libens comes ipse tuus per tela, per ignes  
 Nec metuam quemquam. nostri sunt patris alumni; 610  
 Sed dabo consilium sollers inmane salubre:  
 Explorator eam tacitaeque hos uoce monebo  
 Aduentus sperare tuos. quae turba ministra  
 Credula dum fuerit, nobis mox corde fauebunt

592 soporat **B**, corr. *Machly*; soporati **A** | atenis **B** || 594  
 Obsidete tremulis **B** Obsidet tremulis **A**, corr. *Rothm.* | la-  
 cessent **B** || 595 Inuenitur **B**, corr. *Rothm.*; Immeritum **A** | nate **B** ||  
 596 g. f. d.] fata genitoris adepti **A** || 598 Vitricus **B** || 599  
*puto crudelior* || 601 Victimam et uaris **B** || 602 tam maesta  
*Machly*; *puto tibi iusta* | loquentem **B** || 603 infaustis *codd.*, *correx* |  
 es *C. Muell.*: est **A** an **B** (*quo seruato repulsa es?* *Rothm.*) || 604  
 fundentur **B** | *expecto* m. duorum || 605 melior, spes indue regni  
*Rothm.* || 608 gemitus feracula **B** semifera colla **A**, corr. *Rothm.* |  
*hic malim* reorum || 609 Idbolidbens (*utraq*ue d *punctata*) **B** ||  
 610 Nec **A**: Hanec **B** (*Haut Rothm.*) | uestri **B** || 612 tacita  
 (-tā **B**) quos *codd.*, corr. *Machly* || 613 turba minis **B** || 614 fae-  
 bunt *Rothm.*: fruerunt **B** ferentur **A**

- 615 Ac pro te rapient gladios: sic tutius itur.  
 Talibus adloquiis accensus felle doloris  
 Erigitur iuuenale fremens: mortale minatus  
 Dentibus inlisis frangebatur murmura motus  
 Et, quasi adulterium caperet pastoris Egisti  
 620 Matris in amplexus infamia membra ligantis,  
 Percutit absentes nullo moriente reorum:  
 Qualiter infremuit post somnia Pyrrhus Achillis,  
 Quae sensus monuere suos sub nocte sopora  
 Aeacide stimulante truci, cum posceret heros  
 625 Virginis inferias in Pergama saeuior umbra.  
 Ergo ubi consilium placuit Pyladis Oresti,  
 Tenuibus armantur solis mucronibus; usi  
 Callibus occultis, qua semita ducit euntes,  
 Ibant obscuro quaerentes ausa latere,  
 630 Donec in infames iugulos uindicta ueniret.  
 Sic Diomedeos gressus comitatus Vlixes  
 Dardana nocturnus peteret cum castra uiator,  
 Sollicitum carpebat iter, non indice cornu  
 Classica bellisonis quatiens clangoribus aeris,  
 635 Sed pede suspensio tacitus sine flatibus oris  
 Ibat ab Argolicis progressus puppibus audax  
 Fortior Oenides, sollers Laertius heros:  
 Sic et Athenaei iuuenes petiere Mycenae.

---

615 rapiunt **B** | tutius *C. Muell.*: totius **B** ocius **A** || 616  
 adloquiis **B** || 617 iuuenile **A** | mortale *scripsi* (*cf.* 824): morte **B**  
 mortemque **A** || 618 inlisis **B** illesis **A**, *corr. Maehly* (*qui et*  
*frendebatur*) | murmure **A** | motus (*i. e. irae*) *scripsi*: morsus *codd.* ||  
 620 ligantis *Maehly*: ligaret *codd.* (cum inf. m. ligaret *Schenkl*) ||  
 621 Percutit *C. Muell.* | eorum **B** || 622 pirrus **B** || 623 sub  
*Rosbergius*: cum *codd.* || 624 Eacide *codd.* | cum posc. **B**:  
 deprec. **A** || 625 inferia **B** || 626 Sic ubi **A** | pyladis *codd.* || 627  
 Tenuibus *scripsi*: Mentibus *codd. sine sensu* | uulgo mucronibus  
 usi *coniungunt* || 629 obscuro q. causa **B** || 634 aeris *L. Muell.*:  
 auras *codd.* || 635 Sed *C. Muell.*: Si *codd.* || 637 inides s.  
 laertius **B** || 638 et Athenaei iuuenes *Rothm.*: aetate neiuuenes **B**  
 tacite iuuenes ambo **A** | micenas **B**

Qui dum iter inceptum peragunt, nutritor Orestis  
 Apparet Dorylas sibi iam trepidantibus illis: 640  
 'Vnde uenitis', ait, 'iuuenes, quie estis, amici,  
 Quoue tenetis iter?' qui nullis uocibus usi  
 Dum transire parant, Dorylas cognouit Orestem,  
 Cuius in amplexum per dulcia colla ruebat  
 'Viuis alumne?' sonans; 'quia uiuis, uiuimus omnes. 645  
 Cessimus insidiis, dum luxuriatur adulter,  
 Deliciis fruitur, polluta matre potitus  
 Tempa triumphorum, regalia tecta potentum,  
 Et delubra deum uel puluinaria regum  
 Crimine prostituens gaudet fecisse lupanar. 650  
 Nos tamen ad tumulum magni genitoris euntes  
 Plangimus adsidue; cuius promissa tenemus,  
 Quamuis Cassandrae fuerint responsa priora,  
 Quod superest cita poena reis. properate, sodales,  
 Indole Cecropia: uobis diuina fauebunt; 655  
 Regia familia scelus hoc punire precantur.  
 Ne dubitate, uiri, uestras accendere mentes  
 Et capulis armare manus et stringere ferrum:  
 Hunc stimulet pietatis amor, te foedus amici,  
 Hinc dolor exurgat, hinc famae pulchra cupido. 660  
 Nec labor ullus erit mulierem sternere turpem;  
 Rustica praeterea quae sit mora frangere membra?'  
 Dixerat haec senior, spes hinc accendit amicos  
 Accelerare gradus: prope iam non esse Mycenae  
 Quisque dolent iuuenes; et percitus inquit Orestes 665

639 inceptum A: coeptum B || 640 doloiras B dorilas A |  
 sibi iam scripsi: sibi B subito A || 643 dorilas codd. || 644 am-  
 plexu B || 646 luxoriatur B || 648 triumforum B || 649 deum  
*Maehly*: ducum codd. | pulbinaria B || 653 fuerit B || 654 cito  
*codd.*, corr. C. *Muell.* || 655 fauebant A || 656 Regales famuli A ||  
 657 dubit. ex duuit. B || 658 et string. A: astring. B || 663 hinc  
*scripsi*: haec codd. aequa L. *Muell.* | amicus B || 664, 65 om. A ||  
 665 Quidque dolentia lenes B, corr. *Rothm.*, qui et Quippe  
 (an Vsque ?) | et percitus scripsi: sed pergimus B pergamus  
*Maehly* et pergens *Schenkl* | inquit B



'Adceleremus iter'. subicit Pylades et inquit  
 'Ito prior, senior; non festinare necesse est;  
 Audiatur haec seruilis amor secretus in aurem  
 Et subito speret nos quarta luce uenire.'

- 670 Dixit; et abscedens senior praecessit ad urbem:  
 Gaudia dant gressus celeres, quos denegat aetas.  
 Iamque iter emensum: fessus peruenit ad arces,  
 Indicat occulte paucis, quia uiuit Orestes  
 Et uenturus erit uindex sub luce futura
- 675 Sanguinis auctoris; monitique urgentius omnes,  
 Ut taceant furtimque ferant cuicumque ministro:  
 Cunctis nosse licet, solis rescire negatur  
 Complicibus scelerum, ne se subducere possent  
 Aut armis conferre manum, defendere uitam.
- 680 Aduentum ad domini retinet pars uernula portas,  
 Altera pars aedes, pars obsidet altera muros.  
 Reddidit interea rutilum post astra refundens  
 Deposited natura diem, stridentibus undis  
 Sol micat et melior compensat damna Thyestis.
- 685 Viderat Atrides muros, quos liquerat infans,  
 Et memor illorum dextram cum uoce tetendit:  
 'Salue, prisca domus, patriae saluete Mycenae,  
 Execranda prius, sed post ueneranda manebis,  
 Sanguine si matris cineres satiabo paternos.
- 690 Sentiet umbra potens ultam se uindice nato,

---

666 Acceleremus A: Adceleramus B | subiicit A | pilateset  
 inquit B ('at' inquit *Haasius*) || 667 non scripsi: nos *codd.*  
 (B *supra lin.*) uos *Haasius* || 668 serbilis B || 671 habent *flori-*  
*legia* | dent g. celeris B || 672 emersum B (emensus C. *Muell.*) |  
 ad arces (*in ras.*) B: uterque A || 675 moniti surgentibus B  
 monitis urgentibus A, *correxi* || 676 circumque A || 677 rescire  
 scripsi: hoc nescire B (hoc e *glossa*) hoc scire A nam scire  
*Rothm.* sed scire *Schenkl* || 678 possint A || 680 ad om. A | pars  
 retinet A | portus *codd.*, *corr. Rothm.* || 682 rustilum B || 684  
 migans (c *supra g*) — tiestis B || 685 arides — liquerat B ||  
 686 Set — dextrum B || 687 salue micenę B || 689 saciabo  
*codd.*; num satiatio ?

Quando percussam funebri uiderit ictu  
 Vxorem, Eriphylen uelut auguris Amphiarai.  
 Dixerat et trepidus muros circum inspicit hospes;  
 Qua meminit, carpebat iter comitatus amico.  
 Postquam introgressum cognoscit turba ministra 695  
 Os Agamemnonium gressus oculosque manusque,  
 Affectu gaudente fremunt sine uocibus oris.  
 'Iam portae claudantur', ait Pylades Oresti.  
 Claustra ligant aditus, crepuerunt classica martis.  
 Securi stipuere rei, terretur Egistus: 700  
 'Non ego promisi Danais per saecula quietem?  
 Nullus ad Argolicos moueat qui bella remansit  
 Hectore consumto, Troia pereunte sub armis.'  
 Dicebat regina furens irata ministris:  
 'Vindico, sic uiuam mecumque senescat Egistus.' 705  
 Talia dum loquitur quasi uindex saeua minata,  
 Vna puellarum male concita currit anhelans;  
 'Venit Orestes', ait, sed statim credita non est.  
 Dum dubitant somnumque putant et uana locutam,  
 Apparet uiolentus atrox Pylades in aula, 710  
 Qualis in hoste fuit trux inreuocabilis Ajax,  
 Hectora cum peteret clipeo septemplici tectus;  
 Ore fremens et fronte minax mucrone coruscus

691 sq. Quando erifile (eriphilem A) percussam uulneris ictu Viderit uxorem uelut auguris amphiarai (aguriis anfiarai B) *codd.*, *correxi* (Quando Clytaemestram eqs *Maehly* Quando Eriphylaeam eqs. *L. Muell.* Vxorem quando p. u. ictu Viderit Eriphylen u. a. A. *Haasius*, *omnes uulneris ictum, qui nullus est, patienter ferentes*) || 693 circumspicit A | ospes B hostes A || 695 introgressu cognosci B || 696 Hos agam. B | manusque B: minaces A || 697 Affectu *scripsi*: Et planctu *codd.* | gaudente A: gaudentes B (Planctu gaudentes *uulgo, unde fremunt uarie inmutauere*) || 698 pilades *codd.* (ut et *infra*) || 699 mortis *codd.*, *corr. L. Muell.* || 700 stupuere A || 702 Vllus A | at Argolicis *Maehly*; an in ? | quid *codd.*, *corr. Rothm.* | uella B || 704 Dicebā B || 705 si A | senescet *C. Muell.* || 706 minatur *codd.*, *corr. Rothm.* || 707 puellaru — anelans B || 709 locuta B || 711 oste B || 712 septemplici B || 713 coruscis B

- Intonat auctores scelerum: 'crudelibus ausis  
 715 Regnantis nunc usque truces euadere iustas  
 Sperastis uos posse manus? modo saeua luetis  
 Supplicia scelerum non una morte peremti.'  
 Dixit et ad famulos ultricia uerba retorsit:  
 'Praecipitate nefas solio de principis actum  
 720 Et pede tractus eat fera uictima regis Atridis.  
 Carnifices frangant durissima membra securi,  
 Et pereat pastor qua regem morte peremit;  
 Ante tamen nostram perfundat sanguine dextram.'  
 Dixit et exertum costis inmerserat ensem.  
 725 Saucia membra trahunt famuli pede uincla ligantes  
 Postque fores portae, quibus est prostratus Atrides,  
 Ossibus efractis minuunt per mille secures,  
 Et male partitos per uulnera palpitat artus.  
 At genetrix dilata putat sibi parcere natum,  
 730 Et secura sui iam pro pastore dolebat,  
 Cum subito truculentus adest inmanior hoste  
 Matris in exitium famulorum nixus Orestes  
 Agmine terribilis, qui captam crine trahebat  
 Increpitans: 'inpune tuum post funera patris  
 735 Sperasti regnare nefas tumuloque parentis  
 Iungere natorum uoluisti fata duorum?  
 Viuo (uides), scelerata parens. moriere cruenta  
 Et manibus iugulata meis super ossa mariti.'  
 Conturbata parens nudis exerta papillis  
 740 Orabat natum: 'per te, puer, ubera sacra,

714 A Intonat B | autores B actores A || 715 Regnastis A ||  
 716 suos B || 717 Suplia — perenti B || 718 ad famulos suos B ||  
 719 ictum *codd.*, *correx*i || 720 atridae A || 721 spurciss. *Maehly*  
 turpiss. *Schenkl* diriss. *Peiperus* | securis B || 722 rege B || 725 traunt  
 B || 727 et fractis B efractis A || 728 partitus C. *Muell.* || 729 Ad B |  
 genetrix A (*ut et postea*) || 730 iam *om. in lac.* B || 731 oste B ||  
 732 nisus A || 733 crimine traebat B || 737 Vibo (v *supra* b) B ||  
 738 Et *Maehly*: Sed *codd.* || 739 mamillis A; *fortasse* nudas e.  
 papillas || 740 per te puer *scripsi*: pe hec puer B puer ista  
 per A per haec p. C. *Muell.* per te haec precor *Maehly* per

Per superos patremque tuum, per cara sororis  
 Pectora, quae nostro te tunc rapuere furori,  
 Et per Pyladen, quod plus est, testor amicum:  
 Da ueniam, miserere, precor, miserere parentis,  
 Si dici sum digna parens.' tum natus 'inanes 745  
 Perdis' ait 'lacrimas, genitor te expectat ad umbras.  
 Ilias ingemuit domini Cassandra ruinam,  
 Nec ferit Andromache famulans post Hectora Pyrrhum,  
 Cum regina Phrygum fieret captiua Pelasgum:  
 Praelato pastore ducis tu colla cruentas. 750  
 Haec mihi Pylades meus imperat et soror urget,  
 Vt iaceas mucrone meo, truculenta uirago.'  
 Ast ubi nil potuit mulier de prole mereri,  
 Mox redeunt animo Phrygiae praesagia uatis.  
 'Si placet ulcisci genitorem' dixit 'in ambos, 755  
 Pyladis me dextra necet, necet ensis et idem,  
 Et super ossa ruam recidens spirantis Egisti,  
 Qui scelerum complex et nostri criminis auctor.  
 Mixtus uterque cruor testabitur omnibus umbris,  
 Consortes scelerum quia sors manet una malorum.' 760  
 'Quod super ossa rogas moechi moribunda iacere',  
 Natus ait, 'melius recides super ossa mariti;  
 Nec cruor amborum miscabitur ense minaci,  
 Criminibus ne fructus eat morientis amoris  
 Aut operae pretium capiatis sorte malorum: 765

---

ego haec p. *L. Mueller* (sed te illud testor requirit) | sacra  
*scripsi*: parce *codd. e glossa* || 741 clara *codd.*, corr. *Rothm.* ||  
 742 q; — furore **B** || 743 piladem **A** | estor **B** || 744 parente **B**  
 (unde parentem *Rothm.*) || 745 dicis — tu **B** || 746 d umbras  
*om.* **B** || 747 casandra **B** || 748 andromace **B** | ora pyrrhum  
*om.* **B** || 749 frigum **B** || 752 iactas **B** | uirgo **B** || 754 frigie **B** |  
 uatis *Sinnerus*: satis **B** sortis **A** || 756 net necet **B** necet nec **A**,  
*corr. Sinnerus* || 757, 58 sic ponunt *codd. (traiecit P. Daniel)* ||  
 757 recedens **B** || 758 Qui *Haasius*: Et *codd.* | et **B**: sit **A** |  
 autor **B** || post 760 **A** habet 766 litteris *Va* cat *inclusum (iterum*  
*suo loco)* || 761 osa — moeci **B** || 763 Ne **A** | mense **B** || 764  
 nec **B**

Supplicio sociante nefas discreta iacebis.’

Dixit et ad patris ueniens dat uerba sepulchrum:

‘Sancte parens, quia sensus inest et spiritus extas,

Accipito inferias, quas offero. uictima iusta est:

770 Macto Clytaemestram matronam regis Egisti

Atque utinam non ante tuam. solacia nosce:

Nam iacet ille loco, quo tu percussus obisti.

Aetatis mora iusta fuit: quod tardius hoc fit,

Olim uelle fuit.’ subicit Danaeia mater:

775 ‘Sol pietas elementa poli mare flumina tellus

Et rerum natura parens tuque atra uorago,

En spectate uices nato redhibente parenti

Quod genitus fuerit, mercedem cernite lactis.’

Dixerat haec genetrix, surdis tamen auribus inquit.

780 Quod potuit pietas, uultus auertit Orestes.

Sol negat almus equos iterum de more Mycenis

Atque tenebroso subtexitur aere caelum,

Et non legitimam timuit mox Graecia noctem,

Extimuit natura chaos elementa tenebras;

785 Laudat Enyo nefas, dextram culpabat Erinys.

Pallia purpurea praestricto dente momordit,

Concidit et tunicam manibus tendebat ad imos

Vsque pedes metuens, ne mortua nuda iaceret:

Maesta uerecundo uoluebat lumina uisu,

---

766 Supplicio **B** || 768 pater **A** | inest *Rossbergius*: iners *codd.* || 769 infecias **B** || 770 Mato **B** | clitēmestrā **B** (**A** ut solet clitemestram) || 771 Adque **B** | solatia **A** || 772 iam **A** || 773 quod *Rothm.*: quo *codd.* || 774 danę **B** daneia **A**, *corr. C. Muell.* || 777 En sp. *scripsi*: Exp. **B** Haec sp. **A** | uices *Rothm.*: ciues **B** truci et **A** | nator et hibente **B** nato perhibente **A**, *corr. Rothm.* | parente **A** || 778 Quo fuerit genitus **A** || 779 haec **A**: et **B** inquit **B** || 780 potum **A** | orestis **B** horestis **A**, *corr. C. Muell.* || 781 quos — micenis **B** || 782 Adque — aerem **B m. 1** || 784 Exhibuit ego olim || 785 enio *codd.* (at emo **A** mgo) | puto nefas dextrum (*i. e. ut oportunitum*) | culpabat *Maehly*: capulabat *codd.* | erinis **B** herinis **A** || 786 purpureo *codd.*, *corr. C. Muell.* | constricto **A**

Vix semel infelix extrema in morte pudica,	790
Quod non ante fuit, metuens in funere famam.	
Candida puniceo rutilantur membra cruore,	
Verbere corporeo pressas quatiebat arenas,	
Tandem iussa mori uitam cum sanguine fudit.	
Tunc repetunt pariter regalia limina torui:	795
Sic duo terribiles fulua ceruice leones	
Caede iuuenarum satiati lustra reposcunt.	
Regia sanguineos susceperat aula sodales;	
Conueniunt Danai, regis sub honore salutant,	
Pars dolet Atriden, set pars dolet altera matrem,	800
Nemo tamen facinus uerbis culpabat apertis,	
Nec fuerat quisquam qui non damnaret Egistum.	
Transierat funesta dies, sol merserat undis	
Oceano stridente rotas, redeunte sorore	
Roscida somnigerum reuocabat palla soporem,	805
Tempus adhuc medium uoluebant sidera noctis:	
Nuntius Hermione uenit de uirgine pacta,	
Stirpis Achilleae Pyrrhi praedam ire rapina.	
Mox furit Atrides, qui sic est orsus amico:	
‘Nos alius uocat ecce labor, nouus ignis amoris.	810
Quid faciam? scelus en passim est: raptatur adulta	
Sponsa toris promissa meis! tu regna gubernas;	
Ibc ego per gladios flammam et mille cohortes,	

---

790 Vix *ex* Vox **B** || 793 harenas **A** arena **B** || 794 *ante* 792  
*ponendum puto* | Taindē **B** || 795 lumina **A** || 796 Sic *ex* Tunc  
*corr.* **B** || 797 saciati **A** saciari **B** || 800 *prius* dolet *ex altero*  
*ortum puto; fortasse* probat | atridens et **B** atridem et **A** |  
mater **B** || 804 sororem **B** || 805 Rosida **A** || 806 uoluerant **B** ||  
807 ermione **B** hermionae **A** | pacta *scripsi*: rapta (-tam **B**)  
*codd.* (e u. seq.) || 808 achille **B** | pyrhi **A**: piriti **B** Pyrrho  
*C. Muell.* | praedam ire *scripsi*: pr(a)edante *codd.* (quo seruato  
rapinam *Rothm.*) || 809 extorsus **B**, *correxi*; exorsus **A** | amicum  
*codd.*, *corr.* *Rothm.* || 810 *uerba* nouus — 811 est *om.* **A** | nouus  
*scripsi*: notus **B** uocat *Rosb.* | amoris *Peiperus*: laboris **B** ||  
811 en passim est *scripsi*: est passim est **B** est passim: en  
*Rosb.* | rapiatur **B** || 813 coortes **B**

- 815 Dum tamen eripiam clamantem nomen Orestis;  
 814 Nam decet ultorem patris sibi quippe mereri.  
 816 Dixit et accinctus capulo produit in hostem.  
 Repperit Aeacidem subientem templa deorum,  
 Adgreditur iuuenem, securum obtruncat ad aras  
 Et redit ad Danaos elatus caede secunda.
- 820 Dum solio fruitur patrio diademate pulcher,  
 Astitit ante oculos genetrix sua non ut inermis,  
 Sed faculis armata rogi, subcincta cerastis.  
 Ignibus admotis resolutos orbibus angues  
 Ingerit in faciem iuuenis, mortale minatur.
- 825 Terruerant haec monstra uirum, fugit atria lustrans,  
 Sed sequitur metuenda parens; petit ille recessus  
 Per secreta domus, illic magis inuenit hostem.  
 Obice postposito mox ianua clauditur omnis:  
 Repperit interius matrem in penetralibus aulae.
- 830 Infremuit conata loqui: 'crudelior', inquit,  
 'Inpie, non sat erat pietatis uulnus acerbum,  
 Vt scelerata manus macularet sacra deorum?  
 Claude adamanteas ferrato cardine portas,  
 Obstrue per clauas: mihi sunt ibi mille fenestrae:
- 835 Omnibus ipsa locis adero tibi saeuior umbra  
 Per freta per campos per siluas flumina montes.'  
 Dixit et igne rogi crepitanti pectora turbat;

814 et 815 inter se traieci (815 ante 813 *Maehly*); cf. et *adn.* 836 || 816 produit *scripsi*: produxit *codd.* prorupit *Maehly* procurrit *Schenkl* || 817 subeuntem A || 818 obtruncat B | ara B, *correxi*; aram A || 820 pulcher B: frangit A || 822 facibus A || rogis B || 823 post 824 B (*quo seruato ordine* minata *Rothm.*) || 823 orbibus B, *corr. Rothm.*; crinibus A || 824 iualenis B || 825 monstra] n *supra lin.* B | fugit *Rothm.*: fuit B furit A || 826 recensensus B || 828 clauditur B (*cluditur conicias*) || 829 inferius *codd.*, *corr. Maehly* || 830 inquit B || 831 Inpie nons aterant — acerrum B || 832 Ni A | maculare B || 833 adamanteos — postes A || 834 Estrue B | clauas mihi sunt ibi *scripsi*: calliū est si sunt tibi B calcem si sunt tibi A | funestreg B || 836 num post 813 traiciendus ? | campos B: terras A | silua B || 837 angue rogi B

Ast ubi pernicipem non est fas uincere matrem,  
 It manus ad capulum, set crebris ictibus auras  
 Diuidit et uacuam reuocat sine uulnere dextram 840  
 Ac miser increpitat: 'meus est hic mucro cruentus,  
 Quo, meretrix, percussa iaces: feriere secundo.'  
 Dixit, et agnoscens gladium grauis umbra fugatur  
 Aera per tenerum, tamen heu remanente furore.  
 Perfurit Inachus uindex Agamemnonis heres, 845  
 Vt furit ex Baccho male sobrius ille Lycurgus,  
 Vt furit Alcides saeua terrente Megaera,  
 Vt quondam fuit Danaum fortissimus Aiax.  
 Infremit, inpatiens tota discurrit in aula,  
 Qui famulos matrem, matrem putat esse sodales: 850  
 Mater erat quicumque fuit, uicinus ubique  
 Aspis et ignis erat; fugit hos simul adpetit illos,  
 Pyladis tantum facies non terret amicum.  
 Inter delicias epulis regalibus aptas  
 Esurit et facibus prohibetur tangere mensas. 855  
 Sic interna fames animo torquebat inanem:  
 Prandia conspiciens dapibus conferta potentum  
 Ingemit, ac nullus cibus est, sed imago ciborum,  
 Quos ne contingat furia adcumbente uetatur.

838 pernicipem *codd.*, *corr.* *Schenkl* (*pernici Rothm.*) | matr  
**B**, *corr.* *Rothm.*; matris **A** || 839 In manib; ad **B** | set *Rothm.*:  
 et *codd.* uel *L. Muell.* || 843 agnosces **B** | fugatur (u *alt. supra*  
*lin.*) **B**: grauatur **A** || 844 eu r. furorem **B** || 845 inachus **B** ||  
 846 ex uaco **B** | licirgus **B** ligurgus **A** || 847 alcides (l *ferē*  
*erasa*) **B**: egides **A** | *puto* torrente | megebat **B** || 848 quandam  
**B** || 849 inpaciens **B** | tota — aulā **B** totam — aulam **A** || 850  
*puto* Dum | matrem *semel* **B**, *qui et putant* || 851 fuit] *num*  
*subit* ? || 852 os **B** || 855 Esuriret faucibus **B** || 856 inferna *codd.*,  
*corr.* *Maehly* | animo torquebat inane *codd.*, *correxi* (fame  
 nimium torquebantur inani *Maehly*) || 857 Grandia conspiciens **B** |  
 conserta **A** || 859 Quos nocet attinguat **B** Quos nec ut attingat  
**A**, *correxi*; *illud* nocet *ortum puta ex ne cot(tingat)*, *spectat*  
*autem ad ad sequentia* | accumbente **A**: ccibente **B**, *id est cu-*  
*bente, cui praepoendum est prius ad; latere cohibente opina-*  
*batur Hagenus, at cf. Verg. Aen. VI 606*



- 860 Quid faciat? quos ille deos, quae numina poscens  
 Eliciat supplex, ut tertia regna fatiget?  
 Dum deflent omnes et tota plangitur aula,  
 Alter adest gemitus, tristis dolor et metus ingens.  
 Venerat Andromachae soboles Pyrrhique Molossus  
 865 Vltorem genitoris agens. Pylades Orestem  
 Tollit et externas subtractum mittit ad oras.  
 Litora contigerat, fuerant ubi templa Dianae.  
 Mos ibi saeuus erat: miser aduena uictima ferri  
 Ducitur, erectas mox stat uittatus ad aras.  
 870 Vidit ut, armetur quod ferro more sacerdos,  
 Expulsus terrore furor: mors proxima mentem  
 Reddidit et partem tribuere aduersa salutis;  
 Nam miser ingeminans Agamemnona saepe uocauit.  
 Audierat sollers Iphigenia nomen Atridis:  
 875 'Hostia, dic, quis eras, aut cur Agamemnona clamas?'  
 Saucius ille refert: 'ego sum miserandus Orestes  
 Matre Clytaemestra genitus, regnator Atrides  
 Noster erat genitor.' non ultra passa loquentem  
 Proiecit cultrum percussa fronte sacerdos:  
 880 'Soluite, carnifices, trepidantia membra ligati:  
 Sanguine corda carent, non est haec hostia grata.'  
 Dixit et exutum uittis summouit ab ara,  
 Omnibus exclusis non se negat esse sororem;

860 quae A: quo B | poscent B || 861 suplex B | ut B: an A  
 aut *Schenkl* uel *Rossb.* || 862 deplectent B || 863 Vltor adest A ||  
 864 andromace — pirrique B | molosus B m. 1 A || 866 et A:  
 e B | extremas A || 867 Litera conticera B, *corr. Rothm.*; Littore  
 constiterant A | ibi A || 868 ubi saeuus A serbus ibi B, *corr.*  
*Rothm.* || 869 erectus *codd.*, tum mox statutatus B mox ipse  
 staturus A, *corr. Rothm.* || 870 Vidit ut armatur (-metur *corr.*)  
 B, qui quod ferro *omittit* || 871 mors B: mox A || 872 triuere B ||  
 873 agamemnona s. uocant B || 874 sifigenia B ephigenia A |  
 atridae A || 875 Ostia — agamm. — clamans B || 876 Ocuis  
*L. Muell.* | refret B || 880 ligatis *codd.*, *corr. Rothm.* || 881 ca-  
 rent B: micant A | hostia] h *supra lin.* B || 883 uittis sūmouit  
 A: uitis sūmouitā B

Sed uidet interdum uitata mente furentem  
 Nil sano sermone loqui. quem nocte precatu 885  
 Purgat et ablata migrat cum fratre Diana.  
 Vt patriam rediere suam, mox fama Molossum  
 Instruit: accusat gemino de crimine Orestem:  
 Legibus exhibitum mediis induxit Athenis.  
 Conscondere patres templum praebente Minerua; 890  
 Surgit Achilleus stimulatus amore paterno  
 Et sic orsus ait: 'proceres, legalis origo,  
 Arguo mortiferum sceleratae mentis Orestem,  
 Sanguinis oblitum, humani iuris egenum,  
 Sacrilegum superum, perfusum sanguine matris 895  
 En dextra fundente sua. sed adultera fors  
 Mater erat. Pyrrhus numquid fuit alter Egistus,  
 Quem necat in templo caelestia dona ferentem  
 Euersorem Asiae, natum armipotentis Achillis?  
 Forte refert, quia mater erat scelerata profana, 900  
 Crimen adulterii cumulat quae morte mariti.  
 Percutienda fuit rea maxima iudice iusto,  
 Non tamen ense suo. quid iam peccasse pudebit,  
 Cui prius est in matre nefas? censete seuera,  
 Cecropidae proceres: decet ultio talis Athenas! 905  
 Huius in exitium sat erit non culleus unus;  
 Talibus hic opus est: aequentur uulnera membris,  
 Partibus abscisis sibi sit de morte superstes,

885 quem **A**: q̄ē **B** | precatum **B** || 887 patria — sua **B**  
 (unde patriae — suae *Haasius*) | molossum **A** || 888 discrimine  
**A** || 889 exhibitum **B** | inducit **A** || 890 Conscondere **A** || 891 atihil-  
 leus **B** || 893 scelera~~te~~ **B** || 894 Sanguinis oblitum *et* 895 Sacri-  
 legum superum *inter se traiecit Rothm.* || 896 En ego: Et *codd.*  
 Hac *Rothm.* Vel *Peiperus* | adultera *L. Muell.*: altera **B** et  
 altera **A** || 897 pirrus **B** || 898 ferente **B** || 899 Auersorem (or *in*  
*ras.*) **B** | achillis (c *ex t*) **B** achilli **A** || 900 refret **B m. 1** || 901  
 q; **B** || 902 trea **B** || 903 quid — nefas *habent florilegia* (Cum) ||  
 904 censet hec reuera **B** || 905 Cecrop. *ex Cercop.* **B** || 906 Huius  
*scripsi*: Cuius *codd.* | culleus **A** || 907 hic *C. Muell.*: hoc *codd.* ||  
 908 superstes **B**

- Tempore sit modico uiuax laniando cadauer.’  
 910 Haec ait et tacuit. cui sic respondit Orestes:  
 ‘Summates Danaum, sapientes lumine cordis,  
 Culmen Athenaeum, censores iuris honesti,  
 Gaudeo securus quod apud uos causa mouetur,  
 Sunt quibus uxores, quibus est affectus amandi,  
 915 Et meminisse reor primaevi temporis annis,  
 Quid sit amor sponsae, thalami quae uota futuri.  
 Dis superis grates, quod post tot funera mentis  
 Arguor adsistens inter subselia sospes,  
 Incolumis ueneror sanctum per iura tribunal,  
 920 A licito discerno nefas. tractate, uerendi.  
 Non de lite mea sententia uestra ferenda est,  
 Sed de iure deum, qui me purgasse probantur,  
 Dum medicinalem tribuunt per corda salutem;  
 Nemo poli seruare reum, puto, uellet inicum  
 \* \* \*  
 925 Iustior inuenior: num matrem uindicat ultor?  
 Uiscenda reast genetrix? quid? iam pater insons?  
 Quis rogo sacrilegus, quis demens audeat almos  
 Accusare deos, quibus est perfecta potestas?  
 Scilicet accusans uocet in certamina diuos,  
 930 Quin faciat facinus, praesumat bella gigantum!

909 Ttempore sed — cadaber B || 911 lumina B || 912 ate-  
 neum B || 914 amandus *codd.*, *corr. C. Muell.* || 915 annos *codd.*,  
*corr. Schenkl* || 916 Quod B || 917 Diis A || 918 adsistens B |  
 subselias opes B subsellia sospes A || 919 Incolumis — iara B ||  
 920 disterno B | tractante A | uenendi B || 921 est *om. A* ||  
 923 salutes B || 924 reum *scripsi*: deum *codd.* | uelle tinicum  
 B (iniquum A) || *sine lacunae indicio codd.*; *uu.* 925, 26 *post*  
 920 *ponit Maehly*, *praeposito* 934 *post* 916 *Schenkl*; *sed ultor*  
*hic est Molossus, et oportet reus crimen interfectae matris pluri-*  
*bus refellerit* || 925 num *scripsi*: dum *codd.* || 926 Si ulc. rea  
 gen. *codd.*, *corr. L. Muellerus* || 927 *om. A* | sacrilegos (gos in  
 ras.) B, *corr. Maehly* | *uerba* quis prudens (sic) a. a. Incusare  
 — potestas *habent florilegia* || 928 perfecta *ex* perrecta *corr. B* ||  
 929 accusans *scripsi*: accuset (auc. B) *codd.* | duos B || 930 Quin  
 faciat *Maehly*: Quid faciat A Ouiciat B (*quo caue utaris ad*

Forsitan obiciat: fuerant cur ergo furores?  
 Cura doloris erat, proceres, non poena reatus:  
 Taedia sollicitant animos mentemque fatigant.  
 Pyrrhus erat raptor, uindex exsisto rapinae: 935  
 Arguit unus iners quae conprobat ordo deorum.  
 Quaeso, duces legum, sententia uestra resoluat  
 Purgatum sub iure deum, sub sorte benigna.  
 Dixit et inposuit moderata silentia linguae.  
 Consilium petitur, facta tractantur Orestis.  
 Mos erat arbitris, quo dispar calculus iret: 940  
 Albus adest uitae, nam mortem russeus urguet.  
 Iudicii certamen erat, sententia duplex  
 Discrepat, et numerus par est utriusque coloris.  
 Calculus albus erat, habuit quem dextra Mineruae:  
 Is datur ad uitae numerum, purgandus Orestes 945  
 Dicitur et procerum talis sententia fertur:  
 'Si decreta deum homini tractare liceret,  
 Posset Orestis opus legali tramite quaeri;  
 Sed quia praescripto capimur, clementia caeli  
 Non sinit inquiri, iuris censura quiescat. 950  
 Quis temere auctor\*erit caelestia iussa mouere?

*malas coniecturas, uelut Peiperianam Obiciat; latet enim*  
 Qui . . . ciat *archetypi*) | uella B || 931 fuerint C. *Muell.* |  
 furores B: nocentes A || 932 non A: ne B || 933 Tedia B Toe-  
 dia A || 934 Pirrus B | uindex exsisto *scripsi*: uindex post bella  
*codd.* (u. paro bella *Maehly* peto bella *Schenkl*) || 935 quae  
*(scil. me in templo caedem patrasse; cf. 955) ego: quem codd.* |  
 deor B || 936 sentia B || 939 fata B || 940 arbitri quos B, *correxi*;  
 arbitrii quod A (*cf. Drac. de deo II 725 Arbitratur*) || 941 urguet  
*(alt. u supra lin.)* B: urget A || 942 duplex A: suplex B || 943  
 par est C. *Muell.*: paris *codd.* parilis *Haasius* | utrique B  
 utrinque A, *corr. Maehly* (colori *Peiperus*) || 945 His B |  
 orestis B horestis A || 946 Dicitur (*ex Ducitur*) et pocerum B |  
 fertur *Rothm.*: perra B uera A aperta *Peiperus* || 947 deum  
*bis* B || 949 prescribto B || 950 Nec *Maehly* | inquiri *scripsi*:  
 audiri *codd.* anquiri *Maehly* austeri *Schenkl* | tensura B || 951,  
 52 *bis habet* B (951—952 *inpunis etiam florilegia*) || 951 Qui A  
*(pars floril.)* | temerator *codd.*, *corr. L. Muell.* | iussa B *altero*  
*loco: iura B priore loco A floril.*

Non erat inpunis Paris arbiter ille dearum,  
Teresias nec erat iudex inpune Tonanti.

Raptor obit Pyrrhus iusto mucrone peremptus:

955 Quod per templa ruit, fuit en perfecta potestas,

Si uellent, punire deis. securus Orestes

Sitque redux patriae nullo damnante reatu.

Actum erat. excipiunt populi clamore fauentes,

Suscipit egressum Pylades laetus amicum,

960 Amplexaeque tenent laeua dextraque sorores,

Quatuor et reduces laeti petiere Mycenae,

Regia diuitiis replentur tecta relatis.

Di, quibus imperio est facilis concessa Tonantis

Aeris et pelagi terrae caelique potestas,

965 Vos pietas miseranda rogat, uos mitis honestas,

Vos bona simplicitas, affectus sanguinis orat,

Vos genus humanum, consortia sancta cruoris,

Stemmata uos generis, cognatio iuncta precatur:

Crimina Laiadum sat erant, Danaeia pacta,

970 Quae thalamos fecere rogos, et facta Thyestis

Innumerumque nefas, quod sit narrare pudoris.

Ecce Mycenaea triplex iam scena profanat

Graiuogenum famam: uestro iam parcite mundo

Atque usum scelerum miseris arcete Pelasgis.

952 Non ex Nnon B *pr. l.* | erat B *altero loco*: erit B *pr. l.* A *floril.* || 953 Tiresias nec erat L. *Muell.* (Nec T. erat *Rothm.*): Nec terestas erat B Non praestatus erat A | inpone B || 954 pirrus iuxto B || 955 litterae d per t *in ras.* B | en *scripsi*: est *codd.* et C. *Muell.* || 957 damnantes B || 958 Attuerant B || 959 egressus *codd.*, *corr.* C. *Muell.* || 960 Amplexaeque B: Amplexuque A | tent B || 962 diuitis B | replentur C. *Muell.*: reputantur B implentur A repetuntur *Rothm.* reparantur *Hassius* || 963 Dii *codd.* || 965 honestos B || 966 bona A: una B || 968 uos A: hos B | iuncta *codd.*: cuncta C. *Muell.* || 969 Laiadum L. *Muell.*: naiadum A lemniadum B | daneia *codd.*, *corr.* C. *Muell.* | pacta L. *Muell.*: facta A fecta B || 970 effecta tiestis B || 971 narre pudoris (re pudoris *in rasura*) B pudori A || 972 miceneas B myceneos A, *corr.* C. *Muell.* | stena B || 973 Gradumgenum famamque B | nostro A || 974 Adque B | sceleris A, qui Finis *subscribit.*

## LVI.

### PRISCIANI CARMINA.

---

I. Prisciani grammatici de laude imperatoris Anastasii carmen in duobus legitur codicibus, **A** siue Vindobonensi 16, olim Bobiensi, saeculi VIII—IX fol. 50—52, quem in nostrum usum diligenter contulit Iosephus Huemerus Vindobonensis; **B** siue Bernensi 363, uiris illo Horatianis bene noto, saeculi IX fol. 195, qui tamen in u. 44 desinit (conlationem debeo Hermanni Hageni comitati). primus ex **A** hoc poema edidit S. L. Endlicherus [Vindobonae 1828] largoque commentario instruxit. de quo libro censuram scripsit Peerlkampius [bibl. crit. nouae I p. 101 sqq.].

II. Dionysii periegetae opus a Prisciano in sermonem latinum conuersum nouisque additamentis (ex Solino maxime petitis) auctum recensui adminiculis usus hisce. una librorum familia eaque melior constat ex **A** siue codice Turicensi 78 (olim 451) saeculi IX [cf. uol. III p. 105] fol. 127—148 cum titulo *Perigesis Prisciani grammatici*, quem ipse contuli. alteram autem familiam peiorem communique siglo **B** comprehensam conformant libri hi a me omnes conlati: Leidensis M. Lat. Bibl. Publ. 67 saec. IX [cf. M. Hertzius praef. Prisciani p. XIII] titulo carens;

Durlacensis 36 f. a. 850 scriptus fol. 1—17 *Incipit periegesis Prisciani grammatici Cesariensis*; Vossianus L. F. 67 saec. X fol. 24—28 sic inscriptus *liber Prisciani grammatici qui peregesis nominatur. id est descriptio orbis terrarum et maris incipit* (praecedunt fol. 23 capitula operis; desinit in u. 837); Vossianus L. Q. 33 saeculi X fol. 135—144 [cf. uol. III p. 105] cum titulo ceterorum codd. simili; Bruxellensis 14792 saec. X fol. 18 constans cum inscriptione *Incipit periesis id est descriptio orbis terrarum et maris Prisciani grāmat̄ scām Dionisium*; Parisinus 8309 fol. 1—18 saec. X titulo carens; Parisinus 7499 saec. X fol. 63—71 suo titulo et capitulorum indice instructus; Cottonianus Vesp. B. XXV saec. XII fol. 78—98 cum inscriptione libere efficta. ad quam familiam etiam alii libri haud pauci a prioribus adhibiti pertinent. non potui autem a me impetrare, ut singulorum huius classis testium scripturas saepe foede deprauatas enotarem ingentemque adcumularem uariarum lectionum molem. unde ex solo **A** adscripsi omnes scripturas, selectas quaeque alicuius momenti esse uiderentur ex **B**. licet enim haec familia **B** ex eodem cum **A** archetypo profluxerit huiusque imaginem interdum puriorem reddat, multo tamen pluribus locis ab **A** negligentiae conuincitur; processitque degeneratio, ut par est, in singulis classis **B** testibus; qui si hic illic meliora praebent, ad coniecturas scribarum sine dubitatione referemus. neque operae pretium est, singulorum inter se cognationem persequi aut indicare, quomodo locis nonnullis inspecto familiae **A** libro quodam textus euaserit contaminatus. — editiones sunt commemorandae Wernsdorfii [P. L. M. V p. 265 sqq.] et Caroli Muellerei [Geogr. graeci min. II p. 190 sqq.].

---

## I. De laude Anastasii imperatoris.

Summi poetae quae solent in uersibus,  
 Quos imperatorum modulantur laudibus,  
 Proferre, caelum cum petunt et sidera  
 Aduersa naturae sequentes impie, 5  
 Tibi sciens quod displicent nimis pio,  
 Nihil nefandum, nil nisi uerum loquar.  
 Nam qui tribuit mortalibus caelestia,  
 Sapientium damnatur arbitrio pari;  
 Et si qua uere praedicat, non creditur,  
 Cum falsa ceperit canens exordia. 10  
 Quare, precor, libenter audias tua,  
 Quae cuncta non ego potero producere  
 (Non mille dentur si mihi linguae, simul  
 Fons ingeni sit carmen effundens nouum),  
 Sed parte ferre qua ualeo pro uiribus, 15  
 Decerpta lucem conferat quae cantibus.  
 Quod more miro fit; solent nam carmina  
 Addere decus rebus magis quam sumere.  
 Deo fauente iam subibo pondera  
 Laudis, serenus quae releuat uultus mihi, 20  
 Praesens ubique cernitur qui sensibus,  
 Arcana nudans principis mitissimi.

Accipe romanum clementi pectore carmen,  
 Accipe, quod soleo caelesti reddere regi  
 Munere pro uitae, pro pulchro lumine solis;  
 Namque deum sentis placari carmine tantum,  
 Quem sequeris princeps animo iustissime recto, 5

I. Incipit praefatio prisciani de eqs. **A** Praefatio p̄sciani grammatici de eqs. **B** uersus praefationis non distinguens || 4 impie **B** || 5 pio om. **B** || 6 Nihil — nihil compendiose **AB** || 9 praedicant **AB** | creditur ex credetur **B** || 10 coeperit **AB**, corr. in **A** m. rec. || 14 ingenii **AB** | sit scripsi: si **AB** || 17 puto scient nam carmina || 20 serenos **B**



- Qui tibi regna dedit, cui debes omnia soli  
 Prospera, quae bellis pariter uel pace tulisti.  
 Audax nam uenio praeconia dicere uestra,  
 Quae finit caelum, quibus omnis cingitur orbis.  
 10 Nec mirum tales ex tanta stirpe creatos  
 Pompeii, proprio quem culmine Roma locauit;  
 Cuius quis meritos ualeat numerare triumphos,  
 Quos uidit Titan linquens repetensque profundum,  
 Quos medio ueniens steterat miratus Olympo?  
 15 Sed tamen egregio, Pompei, cede nepoti.  
 Namque genus, quod tu, terrarum uictor ubique,  
 Indomitum Tauri linquebas collibus altis,  
 Hic domuit penitus conuellens semina belli;  
 Quod celso positum fortunae uertice nuper  
 20 Et nullum finem credens felicibus esse  
 Impia condebat terris monumenta dolorum  
 Vexatis domibus raptu stuprique furore:  
 Cum similes omnes ad pessima damna putabant,  
 Non honor aut aetas potuit defendere quemquam,  
 25 Legibus euersis, certo munimine rerum,  
 Vique potestatem sola tellure tenente:  
 Tunc prauī scelerum capiebant praemia laeti,  
 Iudiciis nimium iustos damnare coactis;  
 Nam uanum nomen retinebant irrita iura,  
 30 Vmbraque iustitiae rebus restabat inanis.

8 n̄ (= non) B || 12 meritos *Peerlkampius*: merito AB ||  
 13 tytan B || 14 olimpo B olymp (o *abscisso*) A || 15 cede A: e  
 de B || 16 uoctor A, *ut uid.* || 17 id̄ mortis *supra* tauri m. 1 B ||  
 18 conuellens A: et uellens B | uellis (t b *supra* u) B || 21 monu-  
 menta dolor̄ B: mon teste *Huemero* monumenta do teste *End-  
 licherō* A *ceteris abscissis* || 22 raptu. Stupriq; B raptu strupriq;  
 (*ceteris abscissis*) A; an raptus lucrīque ? || 26 Vique A: Vicē B |  
 sola tellure *scripsi*: telluris sola (*alt. s supra lin.* B) *codd.* sola  
 telluris habente *Peerlkampius* (Visque — sola tenebat *End-  
 licherus*) || 27 prauī A: pūis B || 28 coacti. s B || 29 Nō B |  
 irrita *codd.*, nisi quod in A m. 1 n *supra pr.* r || 30 ūb (*ex-  
 punctum*) umbraq; B | rebus] terris *Peerlkampius*; *equidem  
 malim* Vmbra reis et iustitiae r. i.

Paupertas nulli tenuis prodesse ualebat,  
 Quae solet esse salus prauorum tempore regum;  
 Namque dabat poenas, ut non praesentia ferret,  
 Et stupuit sese damnis maioribus esse  
 Quam plenos opibus largis grauibisque metallis. 35  
 Corpora nam, spoliis si copia nulla dabatur,  
 Vexabant uinclis, uexabant stipite duro.  
 Cladibus his tandem caeli rex liberat orbem,  
 Cum dominum (melius sed patrem dicere possum)  
 Praebet Anastasium tanta pietate uigentem, 40  
 In cuius uita uirtutes cernimus omnes:  
 Est iustus, sapiens, castus fortisque piusque,  
 Est clemens, stabilis, moderatus, mitis, honestus,  
 Et, loquar ut breuiter quod sentio corde sub imo,  
 Possidet hic ueterum quidquid laudatur in ullo: 45  
 Antoninum huius pietas, sapientia Marcum,  
 Et mitem Neruam lenissima pectora uincunt,  
 Promeruitque Titus non tantum mente benigna;  
 Gloria magnanimi Traiani cesserit isti:  
 Nam quis tot domuit simul uno Marte tyrannos, 50  
 Rupibus aduerso quos duxit Isauria fato?  
 Quos bonitas domini placidissima cedere iussit  
 Moenibus ex urbis, uoluit nec laedere prorsus,  
 Quamuis supplicium debentes soluere mundo;  
 Sed non ille pater, qui sustinet omnia dextra 55  
 Atque pari libra iusti momenta repensat,  
 Adnuat impune sceleratam linquere gentem.  
 Nam furor immissus commouit Marte nefando

31 tenuis B || 32 prauorum (uel rabidorum) scripsi: raptorum  
 codd. (ruptarum — legum Endlicherus raptarum — rerum  
 Peerlkampius) || 35 largus grauiusq; B || 36 spoliis et B; malim  
 spoliis si || 38 urbem B || 42 castus supra lin. A || 43 om. B ||  
 44 quod sentio A: p̄sentio B, qui in hoc u. desinit || 46 Anto-  
 nium pietas A, corr. m. 1 || 49 cesserat A, correxi || 50 tot  
 supra lin. A || 51 Isaria A, corr. m. 1 || 56 monumenta A,  
 corr. Peerlkampius || 57 Adnu teste Endlichero Adnuat imp teste  
 Huemero abscissa in A

Et Romae caecos rapiendas traxit ad arces,  
 60 Vindicta ut pereant merita lucemque relinquunt.  
 Tristia nam rursus cupientes damna referre  
 Et Latiis multo regnis peiora minantes  
 Principis inuicti felix exercitus armis  
 Ductoresque fide nec non uirtute potentes  
 65 Omnibus adficiunt caesos profugosque ruinis  
 Cum ducibus sceleris ducentibus improba signa.  
 Vt leo, qui regnans silua dominatur in alta  
 Per Libyae saltus, nisi nobilis ira lacessat,  
 Non mouet arma, suas stimulat nec uerbere uires;  
 70 At si commoueat clamor, si turba coronae,  
 Infremit horrendum simul et distendit hiatus  
 Sanguineis torquens ardentia lumina flammis  
 Et ruit in medium, prosternens arma uirosque  
 (Nec uis ulla potest uementi obsistere contra:  
 75 Impetus hos frangit, pulsos hos demetit unguis,  
 Pars lacerata iacent inimici dentibus oris,  
 Hos metus exanimat pereuntes uulnere nullo):  
 Viribus Augustus sic saeuos perculit hostes  
 Per uarios sternens casus non fanda furentes.  
 80 Graecia iam taceat iactans mihi Bellerophonem,  
 Qui uicit Solymos, ut rursus bella mouerent:  
 At semel hos dominus noster felicibus armis  
 Sic domuit, post haec ne possint esse rebelles;  
 Quod nec ductorum Seruilius optimus olim,  
 85 Pro merito laudum cui nomen Isauricus illo  
 Marte datum fuerat, potuit praestare Latinis.  
 Non illos aurum, non uis, non copia ferri,  
 Ne castella quidem praeruptis ardua saxi,  
 Nec tantae ualidis munitae moenibus urbes  
 90 Quantas non ullus victorum ceperat ante,

62 minantes *m. 1 ex* manentes *corr.* A || 64 Ductoresque  
 A || 74 uenienti A, *correx*i || 75 emetit A, *corr.* Peerlkampius ||  
 80 taceas *idem* || 88 Nec castella A, *correx*i || 90 Quantas]  
*a alt. supra lin.* A

Exitiis rapiunt dignis et principis irae;  
 Et qui spe fluxa frustrati cuncta tenebant  
 Nil satis esse sibi credentes tela mouendo,  
 Cautibus angustis conclusi fata trahebant  
 Peioremque famem crudeli morte tulerunt, 95  
 Quae plus corrumpit quam cetera funera uictos,  
 Et mentes auidas orbis consumpsit egestas.  
 Principe pro iusto taceat quis fulminis ictus?  
 Nam quos non ualuit robur corrumpere Martis  
 Nec tot ductorum circumdata moenia uallo, 100  
 Deiicit hos summi genitoris dextera flagrans  
 Iniustos contra praesenti numine pugnans.  
 O pietas praestans, toto memoralibus aeuo,  
 Pro qua cum uentis sociantur proelia nimbis,  
 Ignibus et rabidis armantur fulgura bello 105  
 Percutiuntque sono concussa tonitrua montes.  
 Quid tempestates memorabo fluctibus ortas,  
 Atque hostis Lyciae proiectas litore classis,  
 Cum uice romani functae sunt militis undae,  
 Sceptrafer et cepit pelago pugnante triumphum? 110  
 Omnia sic habuit uirtus elementa saluti!  
 Quis repetat totiens acies stragesque peractas  
 Aequatasque solo sublimi tegmine turres,  
 Agminibus domitis cum parte cadentibus omni  
 Flumina torrebant fluuiis mutata cruoris 115  
 Et prope corporibus raptis sunt ostia clausa;  
 Tunc mare confuso rutilauit sanguine tinctum  
 Et saturi pisces tempere cadauera plura.  
 Sic qui sperabant captiuas ducere matres  
 Atque frui spoliis urbis sacrique palati 120  
 Et reges iterum (infandum!) se reddere nobis,  
 Lumine cum caeli terrae caruere sepulcris.

91 ira **A**, *correx* || 96 corrumpit **A** || 105 rapidis **A**, *cor-*  
*rex* || 108 classes, i *supra* e m. 1, **A** || 117 tinctum *scripsi*:  
 uictum **A** || 118 tempere] p *supra* lin. **A** || 122 terraeq. (q. m. 1  
*deletum*) **A**

- At reliqui patrias sedes urbesque relinquunt  
 Orbati natis, lugentes pignora cara:
- 25 Moenia subuertunt, quaecumque reliquerat ignis,  
 Et uicti aetherio poenas sensere Tonanti  
 Reddere se iustas contempto mille per annos  
 Ultoremque deum post clades esse fatentur  
 Atque sui casus se causam scire fuisse.
- 30 Sed tamen Augusti superat clementia cuncta,  
 Qui stratos releuat, domuit quos Marte superbos,  
 Hostibus et pacis concedit munera pacis,  
 Gaudens nunc proceres securos fidere uita  
 Imperiumque suum uiuendi ponere fructum.
- 35 Insidias nemo diras metuitque uenenum  
 Linguae, quo multi ceciderunt crimine ficto.  
 Perdita res populi fuerat sub tempore duro,  
 Restituit tamen hanc domini prudentia mira,  
 Perficiens firmum quod cepit debile regnum.
- 40 Multa simul uario concurrunt ordine rerum  
 Diuersosque trahunt angusto pectore sensus;  
 Ac ueluti Delphis Phoebas cum numine plena  
 Omnia quae fuerant, quae sunt pariterque futura  
 Conspicit et cupiens prohibetur prodere luci,
- 45 Sic ego concipiens tua, princeps, plurima facta,  
 Quae tibi debentur diuersis partibus orbis,  
 Non possum uerbis animo proferre parata;  
 Quocirca laudum relego fastigia summa.  
 Nunc hominum generi laetissima saecula currunt,
- 150 Quos inopes dudum faciebant iussa nefanda;  
 Quae propter multi sedes fugere parentum,  
 Haec pater et dominus terrae deleuit in aeuum  
 Argenti releuans atque auri pondere mundum,  
 Perpetuoque parans sibi maxima praemia caeli

123 aedes A, corr. *Peerlkampius* || 126 uicti *scripsi*: uix A ||  
 135 *puto* metuitue || 137 *puto* duro || 144 *malim* Concipit et 145  
 concipiens || 152 Haec *scripsi*: Quae A e u. *priore*

Diuitias tenet, quo prodest omnibus unus.	155
Namque cibum poterant qui uix acquirere uitae,	
Oblato miseri thesauris munere flebant,	
Munere cum gemitu tristi lacrimisque coacto;	
Quippe dabat causas uolentis lucra parandi	
Et mala, quae plures pridem dixere canentes	160
Romano uestras uel Graio carmine laudes.	
Et quo sceptrum loco dederat tibi rector Olympi,	
Quo caput ipse tuum primo diademate cinxit,	
Hic sibi donari librorum uidit aëruos	
Censibus infestos, seruantes scripta dolorum,	165
Munera suscipiens flammis aeterna beatis,	
Ad quas accessit placidus magis omnibus aris.	
Aspexit uestros radiis sol aureus ignes,	
Et placere diem uiolantia lumina fumo,	
Quae pura fulgens accendis mente serenus.	170
Ipse locus uobis ostendit iure tropaea,	
Obtulit et uinctos oculis domitosque tyrannos	
Ante pedes uestros mediis circensibus actos.	
Aemilius quondam Paulus fortissimus ille	
Sic regem Persen populo spectante latino	175
Curribus inuectus Tarpeiam traxit ad arcem	
Placauitque Iouem Capitolia templa tenentem;	
Omnipotens sed te superum conspexit ab arce	
Numina placantem caelestia templa tenentis.	
Auspiciis gaude, princeps, felicibus aulae,	180
Cui deus omniparens renouandum credidit orbem	
Iustitiamque iubet descendere rursus ab axe	
Et faciles precibus populorum praebuit aures,	
Quorum prostratas recreasti funditus urbes	
Portibus et muris, undarum et tractibus altis.	185
Nunc tuto nautae repetunt clusa ostia uelis,	

157 thesauris] s. alt. supra lin. A || 158 lacrymisq. A ||  
 165 scribita A || 167 puto accessi placitas || 176 tarpeyam A ||  
 186 clusa (uel fida) scripsi: uix A hic Endlicherus | malim uelo  
 (cf. et Verg. Aen. I 404)

Qui dubio quondam peiora pericula ponto  
 Iam patrias oras tolerabant naue tenentes,  
 Naufragium ratibus fessis statione minante  
 190 Disiectis claustris, quibus aequor frangitur altum;  
 Sed nunc uota deo seruati pectore toto  
 Pro pietate tua, qua respicis omnia, fundunt.  
 Agricolas miserans dispendia saeua relaxas;  
 Curia peruersis iam cessat moribus omnis,  
 195 Nec licet iniustis solito contemnere leges:  
 Nunc equites horrent rectorum iussa uehentes  
 Nec lucri causa commiscent sacra profanis.  
 Iudicis ipse sedens iudex caelestis imago  
 Per te respondes populis oracula sancta,  
 200 Proicis et nullos, nisi qui non iusta reposedunt.  
 Aurum non adhibes, moderantes ante solebant  
 Quod dare, ne liceat socios euertere furtis,  
 Exemploque doces quaestum contemnere turpem.  
 Tirones forti numeros nunc milite complent  
 205 Veraque non pretio, sed robore signa merentur.  
 Quid quod dispensas cerealia munera uitae,  
 Luxurie prohibens urbes cautusque futuri?  
 Nec sensum populis caeli paenuria praebet,  
 Si desint imbres, nec linquit copia uictus,  
 210 Consiliisque tuis seruamur saepe paternis.  
 Aegyptum septem sic seruat Iosiphus annos  
 Ille, pudicitiae meruit qui sidera fama,  
 Cuius placauit sapientia numinis iras,  
 Memphitae regis soluens insomnia mira;  
 215 Horrea nam primus Nili construxerat oris  
 [Luxurie prohibens urbes cautusque futuri]  
 Atque famem potuit diuina uincere cura.  
 Per te seditio penitus deletur ab urbe

---

189 ratibus *Peerlkampius*: nauibus A || 194 iam *scripsi*:  
 nam A || 206 cerealia] *alt.* e *supra lin.* A || 216 *deleuit Peerl-*  
*kampius* (*cf.* 207)

Innocuos spolians sub terras sole retracto; 220  
 Nam ciues mediis caedebant moenibus ense  
 Bacchantes stimulis uini plausuque frementes  
 Et spoliis pacis gaudentes nocte paratis;  
 Ipse uetas ludos, animarum damna, nefandos  
 Atque uoluptates prohibes a sanguine sumi, 225  
 Corporis et causa pascendi perdere uitam,  
 Humanos arcens lacerari dentibus artus,  
 Dentibus, armatur rabies quibus atra ferarum;  
 Et superans omnes mentis nouitate benignae,  
 Sufficis haud animo cupienti commoda cunctis  
 Largiri; quamuis numerum uincentia donas, 230  
 Ingenuos releuas occulte munera praestans;  
 Namque cupis superi te cerni lumine solo,  
 Corruptique tuum non ulla superbia pectus  
 Affectusque bonos minime fortuna nouauit;  
 Et quicumque prius, caperes quam sceptrata rogatus, 235  
 Offendit propriae temeratus crimine culpae,  
 Felicis domini fruitur nunc tempore laeto  
 Praemia pro poenis speratis sumere mirans.  
 Omnia sed superat, princeps, praeconia uestra  
 Propositum, sapiens quo fidos eligis aulae 240  
 Custodes, per quos Romana potentia crescat,  
 Et quo, Roma uetus misit quoscumque, benigne  
 Sustentas omni penitus ratione fouendo,  
 Prouehis et gradibus praeclaris laetus honorum, 245  
 Ne damni patriae sensus fiantue dolores;  
 Fortunam quare tibi debent atque salutem  
 Votaque suscipiunt pro te noctesque diesque.  
 Nec non eloquio decoratos, maxime princeps,  
 Quos doctrina potens et sudor musicus auget,  
 Quorum Romanas munit sapientia leges, 250

228 *malim* bonitate || 231 releuans **A**, *correxi* || 236 *puto*  
 temerator || 242 Et quod (quod *solito compendio*, t *supra-*  
*scripta*) **A**



Adsumis socios iusto moderamine rerum;  
 Et solus doctis das praemia digna labore,  
 Muneribus ditans et pascens mente benigna.  
 Haec propter celsi dominator maximus axis  
 255 Infestos uestris auertit ab arcibus hostes,  
 Quos furor iniustus uiolato foedere mouit,  
 Euphratis uasti prope maxima flumina raptim  
 Ex improuiso latronum more ruentes.  
 Sed deus in propriam cladem conuerterat illos,  
 260 Consiliisque tuis iustissima damna tulerunt.  
 Haec eadem cunctos, bello quicumque lacessunt  
 Imperii columen uestri pacemque, manebunt,  
 Vt sol oceano tollens mergensque iugales  
 Cernat Anastasii florere per omnia nomen:  
 265 Vtraque Roma tibi iam spero pareat uni  
 Auxilio summi, qui conspicit omnia, patris,  
 Quem placas omnem stabilis pietate per orbem  
 Tempa nouans renouansque deo fulgentia semper  
 Lucraque uera putans aurum consumere iuste.  
 270 Experti nuper sumus ergo, sceptrifer, omnes,  
 Quanta tuum pectus seruat praesentia regis  
 Caelestis, propria bonitate pericula pellens.  
 Nam cum mole sua supra te nauis iniqua  
 Sese cum uentis ferret uelisque nefandis  
 275 Atque salus dubiae penderet maxima uitae,  
 Vitae, qua leges Latiae, qua cuncta tenentur,  
 Ipse deus pelago praesens exhaustit ab alto,  
 Quantus adest pro te ostendens discrimine magno,  
 Non aliter summum solitus monstrare fauorem.  
 280 Sancta pios homines testantur scripta per aeuum,  
 In quibus historiae tales sunt mille bonorum,

261 *fortasse* lacessent || 265 iam *scripsi*: nam A || 267 *omni*  
 A, *correxi* || 269 *an* consumere in ista? || 273 *sua scripsi*:  
 noua A || 274 *ferret scripsi*: ueheret A || 277 *puto pelagus (siue*  
*hic ob euphoniā praefers pelagum)* p. e. ab alno

Quorum sic uirtus praefulserat omnibus annis,  
 Dextra quod eripuit diuina e casibus illos,  
 Nec prius enituit pietas quam tecta salute,  
 Ex insperato dederat quam numen Olympi. 28  
 Hoc rex omnipotens in uobis ipse probauit,  
 Qui peperit mundum, qui lumine cuncta tuetur,  
 Quem recolens animo ueneraris tempus in omne,  
 Pignoribus dignis decoratus sanguinis alti;  
 Nam quid commemorem Pauli mitissima corda, 29  
 Quem tibi coniungit munimen laudis honestas,  
 Non solum generis uenerandi uincula sacra;  
 Nam mores sequitur mediocres pectore casto.  
 Ore canam quonam pietatis culmina tantae,  
 Qua fratris natos animo complecteris aequo, 29  
 Non patruum tantum, sed patris more colendo,  
 Indole quos nutris dignos et stirpe parentum?  
 Hypatii uestri referam fortissima facta,  
 Qui Scythicas gentes ripis depellit ab Histri,  
 Quem uidit ualidum Parthus sensitque timendum? 30  
 Qua laudes meritas Augustae dicere possim,  
 Auctor quae fuerat tantorum et causa bonorum,  
 Dum patrium munit tam firmo principe regnum  
 Permittitque uiro mundum seseque tuendam?  
 Ex omni sensus inuicta cupidine praua, 30  
 Cuius fama piae uulgatur in omnibus oris,  
 Plus fecit quam quod sexus concesserat illi,  
 Prouida cum tantum Romano profuit orbi.  
 Numen, quod caelum, terram pontumque reuisit,  
 Ausoniis seruet regnis haec munera semper, 31  
 Barbariaeque ferae capiant iuga uera subactae,  
 Votaque firmentur populi sanctique senatus.

289 alti *scripsi*: apti A || 301 Quas A, *correxi* || 311 uera] ūa A uestra *Denisius* || *subscribit* A: Expliciuunt laudes sacra-  
 tissimi imp̄atoris anastasiū isaurici et parthici et gothici uictoris  
 dictae a prisciano gram̄atico.

II. Periegesis.

Naturae genitor, quae mundum continet omnem,  
 Annue, rex caeli, positum telluris et undae,  
 In quas imperium mortalibus ipse dedisti,  
 Materiem tantam, me promere carmine digno.

- 5 Incipiens terrae tractus pontique meatus  
 Et fluuios canere atque urbes populosque per orbem  
 Discretos, late refluxum memorare parabo  
 Oceanum, tellus quo cingitur aequore totā,  
 Insula ceu sese diffundens litore uasto.
- 10 Non tamen assiduo teres undique margine circum  
 Clauditur haec, bifido sed brachia litore pandens  
 Artatur rapidos cursus ad solis utrimque,  
 Assimilis fundae. sed quamuis corpore toto  
 Vna sit haec, homines tres dicunt esse diremptas:
- 15 Et primam Libyen, post Europen Asiamque.  
 Sed Libyam Europae discernit finibus amplis  
 Linea, quam obliquant Gades atque ostia Nili:  
 Qua boreae excurrit Memphitis terra sub axes  
 Atque locum uouit Spartano fama Canopo.
- 20 Sed terras aquilo qua frigore damnat iniquo,  
 Europen Asiae Tanais disiungit ab oris,  
 Sauromatas linquens Scythiam qui gurgite uasto  
 Perstringit praecepsque ruit Maeotida poscens.  
 At medius finis iamiam decliuus ad austrum est,
- 25 Quas Hellesponti fauces dixere priores;  
 Sed magis australis sunt terminus ostia Nili.  
 Per mare sic fluuiosque duos discernitur orbis.  
 Ast alii terris malunt discernere terras.  
 Finibus est Asiae latus artum lingua supernis,

---

II. *De codicibus cf. supra p. 262 sq.* || 4 Materiem tantam A:  
 Materi(a)e tanta B || 14 tris fere B || 17 gadis plerique B ||  
 18 memphytes A || 20 dampnat A || 23 Praestringit A, B *ex*  
*maiore parte* | meotida A || 25 helles ponti A || 28 terras (i  
*supra a)* malunt A

Caspia quam mediam faciunt atque aequora ponti 30  
 Euxini: locus hic discrimen dicitur esse  
 Europae atque Asiae disiungens ruribus arua.  
 Ast alius finis longissimus exit in austros,  
 Qui secat Aegypti terras aequorque Sabaeum:  
 Separat hic Libyen Asiae confinia rumpens. 35  
 Talia mortales perhibent discrimina terrae.  
 Circuit oceani gurges tamen undique uastus,  
 Qui, quamuis unus sit, plurima nomina sumit.  
 Finibus Hesperiiis Atlanticus ille uocatur;  
 At boreae qua gens feruens Arimaspas sub armis, 40  
 Dicitur ille piger nec non Saturnius, idem  
 Mortuus ast aliis, minimo quod lumine solis  
 Perfruitur; tarde radios nam subicit ortus,  
 Nubibus et crassis premitur nimisque grauatur.  
 Vnde tamen primo conscendit lumine Titan, 45  
 Eoumque uocant atque Indum nomine pontum.  
 Sed qua deuexus calidum polus excipit austrum,  
 Aethiopumque simul pelagus Rubrumque uocatur;  
 Qua deserta patet tellus ardore perusta.  
 Circuit oceanus sic totum maximus orbem, 50  
 Nominibus uariis celebratus et aequore tanto.  
 Hinc atque inde sinus penetrabilis efficit ille  
 Exiguos multos, dirimens mare, quattuor amplos.  
 Persecat Hesperiam primas qui porgitur undis,  
 Pamphylumque latus Libyae pertendit ab oris. 55  
 Hoc minor est, reliquis maior, quem Caspia tellus  
 Suscipit intrantem uastis aquilonis ab undis,  
 Nomine Saturni quod Tethys possidet aequor.

32 Europae atque A: Europes B || 37 uastos (v supra o)  
 A || 41 i≡dem A || 42 ast AB plerique: est B pauci || 43 subicit  
 scripsi: suspicit A (pauci B) suscipit B || 45 malim descendit  
 uel contingit (consurgit Wernsdorfius) || 48 Aethyopumq; A ||  
 49 ardore B: atq; ora A || 53 multos B: multo A || 55 libie A |  
 portendit uulgo || 56 Hoc — reliquis B: Hic — reliquus A ||  
 57 ≡ ab A || 58 tethys A: thetis uel tethis B

Caspus iste sinus simul Hyrcanusque uocatur.  
 60 At duo, qui ueniunt australis ab aequore ponti,  
 Hic supra currens mare Persidis efficit altum,  
 E regione situs qua Caspia uoluitur unda;  
 Fluctuat ast alter Panchaeaque litora pulsat,  
 Euxini contra pelagus protentus in austros.  
 65 Hosce sinus perhibent quos Tethyos efficit unda  
 Maiores; nam sunt alii multique minores.  
 Nunc maris Hesperii lustrabo carmine tractus,  
 Flexibus in uariis qui frangitur aequore pontus,  
 Has stringens pelago terras, circumfluus illis,  
 70 Montibus et radens suppostasque urbibus oras.  
 Adsis, o numen studiorum praesul et artis,  
 Ordine principium capiens Atlantis ab unda,  
 Herculeo celebrant qua metae munere Gades  
 Caeliferasque tenens Atlans stat monte columnas.  
 75 Est primus uastis qui pontus Hibericus undis  
 Diuidit Europen Libya, communis utrique.  
 Hinc atque hinc statucae sunt: ambae litora cernunt,  
 Haec Libyes, haec Europes, aduersa tuendo.  
 Gallicus hinc gurges, qui Celtica litora pulsat,  
 80 Excipit. hunc sequitur Ligurum cognomine dictus.  
 Qua domini rerum terris creuere Latinis,  
 Ad Leucen Petran aquilonis ab axe reductis,  
 Quae freta Sicaniae concludit litore curuo.  
 Insula sed Cynos propriis pulsatur ab undis  
 85 Inter Sardonium pelagus Celtumque refusis.  
 Inde salis tumidus Tyrrheni uoluitur aestus  
 Ad partes uergens australes. excipit istum  
 Sicaniae gurges solis deflexus ad ortus,

62 situm AB || 63 pancheaq; AB || 65 tethyos A: thetios  
 uel tethios B || 68 qui B: quo A || 73 gadis AB || 74 atlas (s ex  
 corr.) A || 76 lybia A || 77 hinc statucae B: inde statucae A ||  
 78 libies A | tuenda fere B || 80 hunc AB: hinc uulgo | dignus  
 fere B || 82 leucen petran AB: Petram Leucen uulgo || 84 cynos  
 — pulsatus fere B || 87 australis B

Qui procul effusus Pachyni distenditur oris  
 Ad Cretae summam, quae prominet aequore, rupem; 90  
 Qua Gortyna potens, mediis qua Phaestus in aruis.  
 Arietis hanc rupem simulantem uertice frontem  
 Prominulo Graii Criu dixere metopon.  
 Hoc mare Garganii concludit Iapygis ora.  
 Illinc incipiens extenditur Hadria uastus, 95  
 Ad boream penetrans pelago solemque cadentem  
 (Ionius pariter sinus hic perhibetur ab orbe),  
 Diuidit et geminas diuersis partibus oras,  
 Quas tamen extremas coniungit terminus unus.  
 Ad dextram partem protenditur Illyris alma, 100  
 Post hanc Dalmatiae populorum martia tellus.  
 At laeuam Ausoniae porrectus continet Isthmos,  
 Quem tria circumdant maria undique litore curuo  
 Tyrrhenum, Siculum nec non simul Hadria uastus;  
 Finibus at propriis exceptant singula uentos: 105  
 Tyrrhenum zephyro, Siculum sed tunditur austro,  
 Hadria succurrens eoo frangitur euro.  
 At post Sicaniam tractu diffunditur alto  
 Ad Syrtin pelagus, Libycis quae cingitur oris,  
 Maiorem; post quam minor excipit aequora longe, 110  
 Atque sinu gemino resonantia litora pulsant.  
 Finibus a Siculis Cretaeum tenditur aequor,  
 Ad solis ueniens ortus, Salmonida poscens,  
 Dicitur eous qui Cretae terminus esse.  
 Post hanc est geminum mare uastum fluctibus atris, 115  
 Flatibus Ismarici boreae quod tunditur acris,  
 Qui ruit aduersus celsae de partibus arcti.

89 pachini distenditur **B**: pachinis tenditur **A** || 91 gortyna **AB** | festus **A**: festos *ferē* **B** || 93 Prominulo *scripsi*: Pro merito **AB** | graii (*uel* grai) **B**: grandi **A** || 94 gargani **B** || 95 adria *nonnulli* **B**, *ut et postea* | uestus (*a supra e*) **A** || 100 ylliris **A** || 102 istmos **A** || 103 Quam **A** || 107 succumbens *Schraderus* || 109 syrtim **A** syrtim *uel* sirtim **B** || 111 litora **B**: litore **A** || 112 siculi **A**, **B** *ex parte*

- Quod prius est, Pharium perhibent; hoc litora tangit  
 Praecipitis Casii montis. post unda secunda  
 120 Sidonium est pelagus; penetrat qua gurgite pontus  
 Issicus, arctoas ad partes aequore uergens,  
 Non longe rectus; Cilicum nam frangitur oris.  
 Hinc zephyros poscens ueluti draco flectitur undis,  
 Qui iuga montiuagus uastat siluasque fatigat.  
 125 Partibus extremis Pamphylia clauditur isto,  
 Atque Chelidoniae rupes cinguntur eodem.  
 At procul hunc zephyrus finit Patareide summa.  
 Post haec arctoas ad partes aspice rursus  
 Aegaeum, superat qui fluctibus aequora cuncta,  
 130 Dispersas uasto qui gurgite Cycladas ambit.  
 Terminat hunc Imbros pariter Tenedosque coercens,  
 Angusta trahitur qua fauce Propontidis unda;  
 Asia quam supra populis distenditur amplis  
 Ad notiam partem, qua latus ducitur Isthmos.  
 135 Threicius sequitur post Bosphorus, ostia Ponti:  
 Hoc nullum perhibent terras angustius orbis  
 Esse fretum dirimens; hic sunt Symplegades artae.  
 Panditur hinc Ponti pelagus Titanis ad ortus;  
 Quod petit obliquo boream solemque meatu.  
 140 Hinc atque hinc medio procurrunt aequore colles:  
 Vnus, qui ueniens Asiae de parte Carambis  
 Dicitur australi; sed contra finibus alter  
 Prominet Europae, hunc Criu dixere metopon.  
 Ergo conueniunt aduersi, gurgite tanto  
 145 Distantes quantum ternis transire diebus  
 Eualeat nauis. bimarem sic aequore Pontum  
 Aspicias similem cornu, quod flectitur arcus

---

118 uarium **A** || 123 zephiros **A** || 129 Aegeum **A**, et fere **B** ||  
 135 bosphorus (s. prior supra lin.) **A** bosph. uel bosf. uel bosp.  
**B** || 136 om. **A**, qui in marg. **R** || 137 arte **B**: arce **A** || 139 petit  
 om., in marg. m. 1 add. **A** || 142 australis uulgo || 147 **A** ≡ spi-  
 cias **A** | quo pauci **B** | flectitur om. **A**, qui in marg. **R**

Neruo curuati distento: dextera neruum  
 Assimilat (recto trahitur nam linea ductu,  
 Extra quam, boream quod scandit, sola Carambis); 150  
 Sed formam cornu geminatis flexibus edit  
 Litus, quod Pontum cingit sub parte sinistra.  
 In quam Maeotis penetrans aquilonis ad axes,  
 Quam Scythiae gentes circumdant undique ripis  
 Et matrem Ponti perhibent Maeotidis undam; 155  
 Scilicet hinc Ponti uis exit gurgite multo  
 Cimmerium torrens per Bosphoron; hic ubi Taurum  
 Cimmerii gelidis habitant sub finibus imum.  
 Haec maris est species, splendens haec forma profundi.  
 Nunc tibi telluris regiones carmine pandam, 160  
 Vt cernas animo non uisas lumine terras  
 Atque docens alios lauderis pectore docto.  
 Incipiens Libye tenuisque a Tethyos undis,  
 Oceanus Tyrias qua pulsat gurgite Gades,  
 Tenditur ad notias partes et solis ad ortus 165  
 Et mensae formam reddit mensoribus artae,  
 Quam tradunt terrae non aequo margine cinctam.  
 Terminat haec finis Rubri prope litora ponti  
 Latos, Aethiopum populus quos possidet alter;  
 Quem calidis iuxta terris pascuntur Erempi. 170  
 Has pelli similes pardi dixere priores;  
 Namque solum squalens urbes distinguit opacas.  
 Hac sitis, hac umor latos uariatur in agros.  
 Sed summam Libyen habitant ad Tethyos undas,  
 Alcidae qua sunt statuae, Maurusia plebes. 175

148 curuati *codd.*: curuatus *uulgo* || 149 Assimulat *pars B* |  
 linea *A* || 153 meotis penetrans *A* || 155 meotidis *A* (*ut semper*) ||  
 157 bosporon *pars B* | taurus *pars B* || 160 Nunc] *N initialis*  
*grandior A* | regionem *ferre B* || 163 libyae tenuis qua tethios *A*  
 (libyae et tethios *etiam B ferre*) || 164 tyrios (*a supra o*) *A* |  
 gadis *AB* || 166 artae *Camers*: artis *A* artes *ferre B* || 167 aequo  
*m. cinctam A*: aequam (-quum *uel* -qua) *m. cuncta (-cte) B* ||  
 168 fines *B plures* || 169 populos *codd. (ex mala adsimilatione),*  
*correxi* | alter *B*: auster *A* || 173 humor *ferre B* || 174 tethios *B*



Post hos immensae Nomadum de semine gentes  
 Atque Masaesylii nec non Massylia proles.  
 Saltibus hos duris asper siluisque uagantes  
 Victus alit saeua quaesitus caede ferarum;  
 180 Scilicet ignaros terras perfindere rastris  
 Agricolisque boues plostris domitare sonoris;  
 Namque errant nemorum per dumos more ferarum.  
 Quos prope tenduntur fines Carthaginis altae,  
 Perpetuas Tyriis celebrat quae condita laudes;  
 185 Qua regnans felix Dido per saecula uiuit  
 Atque pudicitiam non perdit crimine falso.  
 Hanc minor insequitur Syrtis maiorque secunda;  
 Qua tumor immensus Tyrrheni pellitur aestus  
 Accessusque furit siccisque recessus harenis.  
 190 Ast inter Syrtis urbs est, quam nomine dicunt  
 Esse Nean polin; hanc supra iustissima fertur  
 Hospitiis gaudens gens degere Lotophagorum.  
 Hos licet ad fines desertas cernere terras  
 Extinctis populis Nasamonum marte Latino.  
 195 Asboetae post hos terrarum rura tenentes  
 In medio, summus Libycis et gentibus Hammon.  
 Nec non Cyrene clarorum mater equorum,  
 Urbis Amyclaeae populus quam condidit olim.  
 Marmaridae post haec Aegypti ad flumina uertunt;  
 200 Gaetulique super sunt uicinique Nigretes.  
 Continuo post hos sequitur Phaurusia tellus.

176 imm. A cum parte B || 177 masesylii *codd.* (sy ex corr. in A) | massylia A: massilia (masilia unus) B || 180 perfindere rastris, sic AB || 181 plaustris pars B || 186 crimine falso A: carmine falso B || 188 tyrreni A || 189 Accessumq; pars B || 191 nean polin pauci B: neapolim A, sic uel neapolin plures B || 192 gens gaudens (signis appositis traiectum) A || 193 affines d. ≡ cernere A || 195 Ast bo&e A Asboet(a)e fere B (Ast boetae unus); Asbystae *uulgo*; Asboetae pro Asbytae || 196 lybicis A || 198 amyclaeae A amicleae fere B || 199 post hos Papius || 200 getulicq; B | ≡ nigretes A || 201 Phaurusia *uulgo*: maurusia AB

Hanc habitant iuxta Garamantes Debride clari;  
 Quae superat cunctas urbs miro munere fontis,  
 Frigore qui noctis feruet calefactus et umbris,  
 At solis friget radiis glacialis et igni. 205  
 Omnibus extrema populis clauduntur in ora  
 Aethiopes; Libyes ubi finit litora Cerne,  
 Oceanum nimio quae pulsat sole calentem.  
 Nec longe feruent Blemyorum collibus agri.  
 Hinc fluuii pinguis descendunt flumina Nili, 210  
 Partibus a Libycis qui currens solis ad ortus  
 Siris ab Aethiopum populis cognomine fertur,  
 Versum cultores Nilum dixere Syenes;  
 Hinc boreae currens ad partes flumine pingui  
 Fertilis Aegypti terras fecundat opimas 215  
 Septenoque ferit Pellaeum gurgite pontum.  
 Non alius tantum fluuiorum ditat harenas  
 Atque trahens limum complectitur ubere campos.  
 Hic latis Libyen Asiae disternat oris:  
 Haec ortus cernit, uidet austros illa calentes. 220  
 Hunc habitant iuxta sapientum corda uirorum,  
 Disposuere uias qui uitae mente potenti  
 Et primi dederunt sulcos et semina terris,  
 Obliquos solis tractantes pectore cursus.  
 Horum telluris fines nunc carmine dicam 225  
 Et formam, celebrat quam gloria magna per orbem.  
 Haec igitur latis diffusa patescit in aruis  
 Fertilis et superans alias pinguedine glebae.  
 Marginibus laterum formatur at undique ternis;  
 Lata quidem boreae sub litore tenditur oris; 230  
 Ast ortus angusta petit summamque Syenen,

202 debrite fere B || 203 fontes A || 205 glacialis A || 206  
 clauduntur] du *supra* lin. A || 207 lybies A || 209 Blemyorum  
*uulgo*: blemmyum A *cum paucis* B blemmium ceteri B; *num*  
 Blemmyum sub collibus? || 215 fecundit (a *supra* i) A || 216 pel-  
 leum B pelem A || 219 lybien A || 223 dederant AB, *corr.*  
*Schraderus* | terris] i *ex corr.* A

Qua celsi mediam montes utrimque coercent,  
Irrigui per quam descendunt flumina Nili.

Hanc habitant homines multi pariterque opulenti.

335 Qui ueteris claraeque colunt sub moenia Thebes,  
Quam perhibent centum portas habuisse priores;

Filius Aurorae Memnon qua regna tenebat.

Hic sunt et septem mediis in finibus urbes,

Quas celebrat totum discurrens fama per orbem;

240 Et quicumque maris uiuunt prope litora uasta,

Qua lacus est ingens liquidae Serbonidis undae.

Ad cuius zephyrum Macetum sunt moenia regis

Et Pharos Idothees scopuli Pallenidis alti.

Post urbs sub Casio Pelusi uergit ad ortus,

245 Nauigiis populus duris quam possidet aptus.

Non tamen est Libyes ponendus finibus iste;

Scilicet eoas Nili qui continet oras,

Nili, quem circum floret mirabilis arbor

Extinguitque sitim pomo, cui nomen adipsos.

250 Haec facies Libyes, hic claudit terminus illam.

Sunt tamen huic aliae gentes, quae litore summo

Tethyos aut mediis habitant telluris in aruis

Et gratas circum ripas Tritonidis undae.

Hic lapis, Heelotropius qui nomine uero

255 Dicitur, est; uertit radios nam solis in unda,

Siquis eum fusa labris immergat aenis,

Sanguineaque rubens resplendet luce coloris;

Purior at soli renitet nudatus ab undis.

Si placet Europes quoque me tibi dicere formam,

260 Haud taceam. similis Libyae est, sed uergit ad arctos,

Finibus et pariter distentis pergit ad ortus;

---

235 ueteres B || 240 uasta A: uasti B || *uu.* 243—596 extant  
in A post 948 || 244 pelussi nonnulli B | ortum uulgo || 246 po-  
nendus] pondus A || 249 que om. A | adypsos A || 252 Tethios  
A || 254 heliotropius A cum plerisque B (recte duo) || 256 immer-  
gat A || 257 Sanguineaq;] sic AB | colores A || 258 retinet A ||  
259 europis A || 260 ad supra lin. A

Linea namque Asia similis disiungit utramque:  
Haec notias spectat partes, aquilonis at illa.

Ast ambas unam si terras esse putemus,  
Assimilent conum laterum compagibus aequis, 265  
Cuius ad occasus est summum, lata sub ortu:  
Sic Europa tibi facili dinoscitur arte.

Ad cuius summum, prope metas Herculis alti,  
Magnanimae gentes, dederat quis nomen Hiberus, 270  
Ad spatium multum terrarum rura colentes  
Oceanum boreo contingunt frigore durum,

Scrutanturque decus pulchrum sapientibus auri,  
Quos tamen haud maculat praesens nec deicit absens.  
Qua sunt Germani bellaces atque Britanni.

Saltibus Hercyniis Germania subiacet atrox: 275  
Haec tergo similis taurino dicitur esse

Et pascit uolucres, mirum, fulgentibus alis,  
Quis ducibus noctu cernuntur flexa uiarum.  
Pyrenes sequitur mons. post hunc Celtica tellus,

Eridani fontes contingens glauca fluentia, 280  
Hic Phaethonta suum carae luxere sorores;

Hic electra legunt alnis stillantia Celtae,  
Sucina quae memorant, mellis uiniue colore,  
Quae paleas rapiunt tractu frondesque caducas.

Post hos Tyrreni, quos iuxta solis ab ortu 285  
Incipiunt Alpes; quibus exit gurgite uasto  
Oceanum rumpens glacialis litora Rhenus.

Hunc prope consurgit fons Histri flumine longo;  
Qui poscens ortus Euxini peruenit undas  
Irriguam Peucen amplexus gurgite quino. 290

Cuius ad arctos est partes barbara tellus  
Innumeras gentes gremio complexa reducto,

---

262 Linia **A** cum parte **B** || 265 Assimulent (-lant) **B** ||  
267 europa, ro supra lin., **A** || 268 summam *Wernsdorfius* ||  
269 hyberus **A** || 275 hercyniis **A** hercyneis **B** || 280 Heridani  
**AB** | fontis pauci **B** | glauca scripsi (cf. *Dionysii* 289 καλλιρρόον):  
rauca **AB** || 281 phetonta **A** || 287 glatialis — hrenus **A**

Cui finem faciunt Maeotidis ostia uastae.  
 Hinc sunt Germanique truces et Sarmata bellax  
 295 Atque Getae nec non Basternae semina gentis  
 Dacorumque manus et martia pectora Alani  
 Atque dromon Tauri retinentes fortis Achilli  
 Angustum et longum Maeotidis ostia iuxta.  
 Hos equites supra celeres funduntur Agauī,  
 300 Atque Melanchlaenum populus metuendus in arcu.  
 Post Hippemolgi sunt Hippopodesque potentes  
 Atque Geloni cum Neuris, pictique Agathyrsi,  
 Hic ubi descendit porrecta Borysthenis unda  
 Euxinumque subit Criu prope tracta metopon.  
 305 E regione iacet locus hic Symplegados artae.  
 Hic sunt Ardisci quoque Panticapique fluenta:  
 Diuidui currunt Riphaeis montibus ambo.  
 Hi miscent qua se ponti glacialibus undis,  
 Nascitur electrum praefulgens luce nitenti,  
 310 Mense solet primo qualis splendescere luna.  
 Hos adamanta legunt iuxta fortes Agathyrsi.  
 Tot dirimit gentes aquilonis partibus Hister.  
 Huius ad australes terras Gerraque feroces  
 Noricique colunt bellaces Pannoniique  
 315 Et Mysi Thracum boreis in finibus orti;  
 In quorum terris, quas Ponti praefluit unda,  
 Ignipotens oleo commixto gignitur herba,  
 Medica cui nomen; cuius compescere flammās  
 Si quis aqua cupiat, plus ignem pascit in illa:  
 320 Pulueris hunc iactus potis est extinguere solus.  
 Thraces arant post hos latissima rura tenentes;

293 meotidis **AB** || 294 Hic fere **B** || 295 semine (a supra  
 e) **A** || 297 dromantauri **A** || 300 melanchlenum **A**, et fere **B** ||  
 301 hippemolagi sunt ippod. **A** || 303 borithenis (y supra i  
 pr.), sic **A** || 305 arte **AB** || 306 Aldesci uulgo | quoque om. **A** |  
 pontique capique **A** || 307 ripheis **A**, et fere **B** (ripaeis pauci) ||  
 308 Immiscent pauci **B** | glatial. **A** || 311 adamante **A** || 315  
 tharacum **B** || 320 tactus **B** || 321 altissima **A**

Quae torrens stringit finitque Propontidis unda  
 Atque Hellesponti fauces, Aegaeus et altus.  
 Nascitur hic scopulis Pallenae gemma refulgens, 325  
 Asterium perhibent: stellis certare putatur  
 Et flammae similis splendenti lumine lychnis.  
 Hi ripas Histri porrectas undique cingunt.  
 Europae reliquas nunc partes aspice ternas,  
 Phoebeos uergens quibus eminent illa sub ortus.  
 Prima est, Hispanum quae frangit litore pontum; 330  
 Altera, Tyrrhenum quae pulsat molibus aequor;  
 Tertia, quae Graios circumflua gurgite pascit.  
 Sed tamen oceanum contingit Hiberica tellus  
 Occiduum, Calpen qua summam sustinet unam 335  
 Herculis e statuis; quam supra diues et alta  
 Tartessus Cempsique, sedent qui collibus imis  
 Pyrenes, caelum quae tangit uertice summo.  
 Ast ambas inter tellus iacet Ausonidarum,  
 Limite quam recto mediam secat Appenninus.  
 Qui mons, incipiens boreis ex Alpibus altus, 340  
 In freta Sicaniae porrectas terminat oras.  
 Hunc urbes circum populi gentesque frequentant,  
 Quos breuiter retegam nostro tibi carmine cunctos.  
 Tyrrheni primum fortes, iuxtaque Pelasgi,  
 Cyllenes quondam propria qui sede relicta 345  
 Tyrrhenis socias petierunt nauibus arces.  
 Hos prope sunt omni superantes laude Latini.  
 Quorum per terras decurrit in aequora Thybris  
 Regius, irriguo dirimit qui gurgite Romam,  
 Romam, quae genetrix regum dominatur in orbem. 350

---

323 aegaeus **AB** || 324 scopulis pallaene **A** palenae fere **B** ||  
 328 terras **A**; *inter hoc et ternas fluctuant* **B** || 329 Phebeos **A** ||  
 331 molibus **B**: mobilis **A** || 333 hyberica **A** || 334 *in textu*  
*omissum (unde marg. de) in parte inferiore add.* **A** || 335 Her-  
 culeis statuis **A** || 336 cemsique **A** || 337 qui *uulgo* || 331 sicaniae  
 (i supra a) **A** || 344 Tyrrhenis **A** || 348 tybris **A** || 350 genetrix **A**  
 cum paucis **B** | orbe **A**

- Post hos pingue solum sequitur, Campania diues,  
 Hic ubi Parthenopes domus est castissima, frugum  
 Fertilis: hanc pontus propriis exceperat undis.  
 Ad noton est, longe supra Sirenida rupem,  
 355 Picentis Silari gurges, spectabile flumen.  
 Hunc habitant prope Lucani Brettique coloni,  
 Ad Leucen petram longissima rura tenentes.  
 Hinc est ad boream Zephyri quae summa uocatur;  
 Sub qua sunt Locri celeres, qui tempore prisco  
 360 Istuc reginam propriam uenere secuti,  
 Ausoniamque tenent, qua currit flumen Halecis.  
 Moenia cernuntur Metaponti deinde Crotonque,  
 Quam pulcher gratam praeterfluit Aesarus urbem.  
 Vltius pergens hinc templa Lacinia cernes.  
 365 Post haec est Sybaris, periit quae numinis ira  
 Praeponens hominum tumulos caelestibus aris,  
 Poscere qui Pisis ausi certamina soli.  
 Samnites medio complectitur Itala tellus  
 In gremio Marsosque simul. tunc deinde Tarentum  
 370 Tangitur aequoribus, quod muniere Lacones.  
 Continuo Calabriae telluris rura secuntur.  
 Vsque Hyrii summam sed tendit Iapygis ora:  
 Qua salis Hadriaci trahitur uastissimus aestus  
 Atque sinum penetrans Aquileium colligit undas.  
 375 Alta Tegestraeon postremae moenia terrae,  
 Qua sinus Ionius finitur gurgite lasso.  
 Hi sunt Ausoniae populi gentesque potentes.  
 Flexilis hinc pontus conuertens uergit ad ortus  
 Atque Liburnorum terras Hyllisque feroces,  
 380 Bulineon pariter praestringens litora currit  
 Et uenit Illyrias late porrectus ad arces,

---

351 pingue A || 352 Hic tibi *uulgo* || 353 ulnis *Wassius et Schraderus* || 356 bruttiq; A (brectiq; *pauci* B) || 372 hirii *ferre* B | oram A || 374 penetrans A || 375 tegestreon A || 379 hyllisque A *et fere* B: hyllesque (hellesque) *pauci* B || 380 Bulineon A: Bulimeon B (*cf. C. Muellerus ad Dionysii u. 387*)

Quas tollunt montes excelsa Ceraunia summas.  
 Cernitur hic tumulus, qui Cadmi dicitur esse  
 Harmoniaequae simul; namque hic serpentibus illi  
 Corpora post tempus longum mutasse feruntur 385  
 In senio, postquam patriam Thebasque relinquunt.  
 Hic illis aliud posuerunt numina monstrum;  
 Namque duo tumuli concurrunt, peste futura  
 Significant quotiens saeuissima damna colonis.  
 Haec regio fontem mirandae concipit undae, 390  
 Quem merito ueteres dixerunt nomine sacrum.  
 Nam gelidus superat cunctarum frigus aquarum;  
 Accensasque faces si quis prope duxerit undam,  
 Extinguit flammam; recipit sed rursus easdem,  
 Admoueat dextra cum extinctam lampada fonti. 395  
 Sed supra Thracen nec non Epiron ad austros  
 Principium terrae doctissima Graecia sumit,  
 Ascendens multum geminoque sub aequore cincta,  
 Aegaeo Siculoque; mouent quae flamine uenti  
 Diuerso, Siculum zephyrus tenet, eurus at altum 400  
 Aegaeum. sequitur Pelopis post insula lata,  
 Consimilis folio platani, quod muris acutam  
 Aequiperat caudam; cuius iacet Isthmos imago,  
 Hellados ad boream sibimet confinia iungens;  
 Latior at tellus, folium ceu flexile, circum 405  
 Cingitur aequoribus. zephyrum Triphyllidis arua  
 Excipiunt; per quam descendit flumine pulchro  
 Alpheus, qui Messeni discinditur undis  
 Eurotae: terris ambo nascuntur Aseis;  
 Hic tamen Eleos et diuidit ille Laconas. 410

382 Qua — summos *uulgo* || 383 cathmi **A** || 384 Armo-  
 niaeque; **AB** || 387 Hinc **A** | illos **AB** || 389 dampna **A** || 393 dux-  
 erat (i *supra* a) **A** || 395 dextram **B** (*pars* extincta) | fonte  
 (i *supra* e) **A** || 397 grecia **A** || 398 geminoq; sub **AB**: geminato-  
 que *uulgo* || 399 Aegeo (*et* 401 Aegeum) **AB** | quam **A** || 400 at  
**A**: ad **B** || 402 platani folio *uulgo* || 407 descendunt *fere* **B** ||  
 409 asacis **A**, *et fere* **B** || 410 heleos **B**



Hic mediis habitant late telluris in aruis  
 Arcades Apidanei sub scopulos Erymanthi;  
 Qua Melas atque Crathis fluuii, qua currit Iacon,  
 Tenditur atque uetus qua longo gurgite Ladon.  
 415 Hic merulos perhibent albos (mirabile dictu),  
 Hic nasci lapidem, qui tacto accensus ab igni  
 Extingui nequitur: quem Grai nomine uero  
 Asbestum memorant; ferri nitet ille colore.  
 Iuxta est Argium tellus pariterque Laconum:  
 420 Ortus Argiui uerguntque Lacones ad austros.  
 Aequoribus geminis isthmos pulsatur utrimque:  
 Hoc Ephyren contra zephyrus, sed uerberat illud  
 Eurus; in immensum quae mergitur unda profundum,  
 Nomine quam Danaï dixere Saronida prisco.  
 425 Attica sed tellus post isthmon solis ad ortum est.  
 Hinc Orithyiam Boreas rapuisse puellam  
 Traditur. hic Ilisos aquis deuoluitur amnis.  
 Boeotum sequitur finis; quo dicitur unda  
 Esse potestatis diuersae. namque duobus  
 430 Fluminibus uertit ueruecum lana colorem;  
 Hoc fuscatur niueas, hoc albat gurgite nigras.  
 Locridis inde solum sequitur regionis et ora  
 Thessalis et tellus Macetum cum moenibus altis;  
 Sub cuius scopulos tangentes uertice caelum  
 435 Speluncae ueteris seruant insignia cladis;  
 Finibus in mediis terrarum namque uidentur  
 Ostrea muricibus siccata latentibus esse;  
 Diluuium latebras dederat quod piscibus illas.  
 Concipit et parit hic naturae munere gemma,  
 440 Quam paeaniten perhibent: praegnantibus ista  
 Auxilium confert facilis releuamine partus.

411 latae A || 412 scopulos AB: scopulis *uulgo* || 413 aon  
 A || 419 colonum A || 426 orithiam A (*et pars B*) || 427 ilisos A  
 (*pauci B*): illisus *plerique B* || 428 ducitur A || 434 scopulis  
 unus B || 440 paeaniten A

Cernitur hinc niueas attollens uertice rupes  
 Haemus Threicius. quem contra tenditur agris  
 Ad zephyrum regio Dodones lata feracis.  
 Ad cuius notias partes sub rupe Aracynthi 445  
 Aetolae gentis sunt belli laude potentis  
 Campi, quos medios Acheloia persecat unda  
 Et mare Trinacrium perrumpit Echinadas inter.  
 Regna Cephalenae prope sunt sapientis Vlixii. 450  
 Iste galactiten ripis ostendit in altis:  
 Vberibus prodest nec non infantibus idem,  
 Et si quis terat hunc, albescit lacte liquescens.  
 Hunc fluuium iuxta, praeclaros solis ad ortus,  
 Phocis ad arctos uentos extenditur ingens,  
 Donec contingat calida ostia Thermopylarum 455  
 Sub iuga Parnasi; Cephisos gurgite magno  
 Quam mediam dirimit descendens murmure uasto;  
 Qua templum Phoebi memorabile Delphica sedes.  
 Nunc magno nobis sunt insulae ore canendae,  
 Quas homines toto dispersas aequore cernunt. 460  
 Est igitur ponto tellus circumflua prima,  
 Cui nomen Gadis. statuas haec Herculis inter  
 A Tyriis colitur, Cotinussa uocata uetustis.  
 Continuoque iacent Gymnesiae: has Baleares  
 Romani memorant. hinc frangitur aequor Ebuso. 465  
 Sardoniae post quam pelago circumflua tellus  
 Fontibus e liquidis praebet miracula mundo,  
 Qui sanant oculis aegros damnantque nefando  
 Periuros furto, quos tacto flumine caecant.  
 Post quam non longe cernuntur litora Cyrni, 470  
 Corsida quam pariter geminato nomine dicunt.

443 Hemus **A** || 444 zephirū **A** || 445 arachinti **A** || 446 gentes — potentes *pars B* || 449 cephalenę **A**: cephalenę *fere B*  
 451 Ista *uulgo* || 455 thermopylarum **A**, et *fere B* || 456 parnassi *pars B* || 459 Nunc] *N littera maiore A* || 464 ualeares **A**  
 465 hic **A** || 466 Sardiniae *uulgo* || 468 Quod *uulgo* | oculis *om. A lacuna post egros relicta* || 470 littora **A**

Hanc solam perhibent catochiten gignere terram;  
 Corporibus lapis hic ceu glutine tactus adhaeret.  
 Nulla tamen tellus altissima robora siluae  
 475 Sic alibi generat. dehinc rupes Aeolidarum,  
 Quas septem numero perhibent cognomine Plotas;  
 Quippe uiam ratibus pelago dant undique uasto.  
 Trinacriae post has moles distenditur ampla,  
 Cardinibus ternis laterum quam terminat actus;  
 480 Procurrens Pachyno longe claustrisque Pelori  
 Exterrensque rates Lilybaei cautibus aspris.  
 Eminent ad zephyrum Lilybe Pachynusque sub ortum  
 Aspicit Ausoniam boreaeque Pelorus ad axes.  
 Qua mare uix superant nautae cum mille periclis  
 485 Angustum, rabido quod frangit gurgite saxa.  
 Traditur hic pelagi diruptas uiribus olim  
 Excepisse fretum terras, cogente ruina.  
 Plurima sunt istic totum memoranda per orbem.  
 Dianas fons est (Camerina gignitur unda),  
 490 Quem si quis manibus non castis hauserit umquam,  
 Laetifico tristis non miscet pocula Baccho.  
 Haec eadem montem mirandum sustinet Aetnam,  
 Vertice qui summo rigida niue temperat ignem,  
 Nec superant flammae frigus nec frigora flammis.  
 495 Hic salis *en* Acragas miracula possidet unus,  
 Naturas in quo proprias mutare uidetur  
 Ignis et unda; salem namque illum soluere flammae,  
 Vnda solet crepitus illi coniuncta mouere.  
 Hic et Halesinus fons est mitissimus undis,

---

472 catochyten A || 475 Sic habili A || 480 pachino AB ||  
 481 lilybei AB || 482 pachinusq; AB || 483 boreamq; AB |  
 peloris fere B || 484 Qui A | nautae cum scripsi: haut (haud fere B)  
 aequum AB || 485 rapido B || 489 Dyanas A cum parte B ||  
 492 mirandã A | ethnam A, et fere B || 495 Hic salis acragas  
 (acragas A cum paucis B) codd., correxi; At salis hic Acr.  
 uulgo || 496 uidentur uulgo || 498 illi pauci B (e coniectura  
 scilicet): illis AB

Tibia quem extollit: cantu saltare putatur 500  
 Musicus et ripis laetans excurrere plenis.  
 Cernitur egregius lapis hic, cui nomen achates;  
 Hoc dederat fluuius, cuius generatur ad undas;  
 Hanc simulacra uides uenis ostendere gemmam.  
 Aequoris at Siculi, quod uastis funditur undis, 505  
 Ad noton est pontus Libyae Syrtisque uadosa  
 Maior; ad ulterius si pergas, cerne minorem  
 Occiduam, iuxta quam Meninx insula fulget  
 Et Cercina simul, Libyca statione patentes.  
 Hadria qua penetrat, uenias si parte sinistra, 510  
 Atque legas Calabrum litus, tunc insula magni  
 Ostendet sese Diomedis nomine dicta:  
 Quo profugus quondam uictor concesserat ille,  
 Coniugis incestae per fraudes Aegialeae.  
 Ionium pergens Absyrtidas aequor ad ortus 515  
 Circuit: has olim Colchi tenere feroces,  
 Lassi dum frustra Medae furta sequuntur.  
 Continuo post hasce Liburnidas aspicias altas  
 Ad notias partes; hinc saeua Ceraunia nautis;  
 Insulae Ambraciae contra cernuntur in alto, 520  
 Et Corcyra potens, Ithaces atque aspera tellus,  
 Et quas oblimat riuis Acheloius amnis,  
 Flumine torrenti praecelsam Chalcida linquens.  
 Sed multae Annisi boreae sub parte uidentur:  
 Aegylaque, inde Cythera, Calauria dura colonis; 525  
 Ad radios uergit sed Carpathus. hanc prope Crete  
 Pinguis et umbrosis extendens collibus Iden,  
 Ante ortus solis perhibent quam fulgere sole.

505 ad fere B | quod fas perfunditur A || 506 notoni ē A  
 (-tom uel -tum nonnulli B) | libye A || 507 at ulterius unus  
 ex B || 508 Meninx uulgo || 509 Cercinna uulgo || 510 quam A;  
 num recte (scil. partem) ? | si B: ibi A; an ubi ? || 514 inoestae  
 A || 515 adsyrtidas A || 518 has celi byrnidas A has celibirnidas  
 fere B || 524 amnis iboreae A || 526 cretae A || 527 idem A iae  
 pars B

- Gignitur hic alimos; quam si quis mordeat herbam,  
 530 Compescit damnunq̄ue famis rabiemq̄ue diurnam.  
 At Rhodos Aegyptum contra iacet, insula diues,  
 Suniados contra quoque summum rupis, ad ortus;  
 Nubila quam numquam uetuerunt lumine solis;  
 Nam purus caraē potitur telluris. Abantas  
 535 Supra sunt Salamis nec non Aegina. sed ortus  
 Cernentem Cyprum pontus Pamphylius ambit.  
 Post haec sunt ternae citra Patareida summam,  
 Fama Chelidonias celebrat quas nomine terras.  
 Nec procul *his* Arados Phoenices aequore cincta.  
 540 Aegaei uero diuersis partibus alti  
 Ad fauces artas multae sunt insulae Abydi,  
 Confines Asiae dextrae Europesque sinistrae;  
 Ad boream tamen haec pertendunt ordine longo.  
 Europes Macris contingit Abantias oram  
 545 Et celsa Scyrus, Peparethus sacraque Lemnos,  
 Fertilis atque Thasos, simul Imbros, post Corybantum  
 Moenibus antiquis Samothracia cernitur aucta.  
 Ast Asiae partem quae tangunt aequora prima,  
 Delon circumdant; has dicunt Cycladas esse.  
 550 Continuo Sporadas ceu stellas aspicias almas,  
 Ioniasque simul; quas inter Caunus et altae  
 Sunt Samus atque Chius, celebratae nomine clarō.  
 Aeolicae post et Lesbus Tenedusque sequuntur.  
 Et sinus inde Melas Helles prorumpit in aequor.  
 555 Panditur hinc pelagus tumidaque Propontide feruet  
 Ad boream; saxisque riget Proconesus in illa.

---

530 famis *uulgo*: facis (-cit *pauci*) B *om.* A || 533 qua B |  
 lumina unus B || 537 patereida AB || 538 quos B || 539 his  
*addidi*: *om.* AB est *uulgo* || 540 Aegei AB || 543 hae *pauci* B ||  
 546 choribantum A || 547 alta *uulgo* || 548 aequora prima A:  
 aequore primae B aequore primam *Papius* | 550 Contin *bos-*  
*phoradas* A, *similia corrupte* B | albas *Wernsdorffius* || 551 tau-  
 nus A || 553 Eolicae A || 554 malas A || 555 feruens *ex parte* B ||  
 556 riget unus B (*e coniectura*): uiget AB

Est etiam laevis Euxini partibus una,  
 Quam Leucen perhibent, aduersa Borysthenis amni,  
 Pascit aues quoniam multas candore niuali.  
 Hic animas perhibent heroum laude potentes 560  
 Degere securas, uirtutis munere pulchro.  
 Cimmerium recta sed si quis Bosphoron ibit,  
 Cernitur huic dextra uastae Maeotidis unda  
 Insula mole graui stans, Alopecea lata.  
 Post quam Phaenagoren Hermonassamque nepotes 565  
 Egregiae quondam coluerunt gentis Ionum.  
 Insulae hae celebres pelagi sunt nomine claro.  
 Ast alias refluum circumdat Tethyos aequor;  
 Quarum demonstrem positum regionis et auras.  
 Aethiopes habitant Erythraeam pectore iusti, 570  
 Atlantem iuxta longaeui; finibus olim  
 Venit Hyperboreis quae gens post fata perempti  
 Geryonae, domuit quem uirtus Herculis ingens.  
 Sed summam contra Sacram cognomine, dicunt  
 Quam caput Europae, sunt stanni pondere plenae 575  
 Hesperides, populus tenuit quas fortis Hiberi.  
 Ast aliae oceani iuxta boreotidas actas  
 Sunt geminae, Rhenique Britannides ostia cernunt;  
 Hic etenim lasso perrumpit Tethya cursu.  
 Has tamen haud ualeat spatium superare per orbem 580  
 Insula. perfulget nigro splendore gagates  
 Hic lapis, ardescens haustu perfusus aquarum,  
 Ast oleo perdens flammas; mirabile uisu,  
 Attritus rapit hic teneras, ceu sucina, frondes.

557 leuis **A**, et fere **B** || 558 borysthenis **A** || 563 meotidis  
 (e in **A** supra lin.) codd. || 564 alopecea **A** || 565 phenagorē **A**,  
 phenagoren fere **B** | hermonassamq; fere **B** || 569 Quarum unus  
**B**: Quorum **AB** | auras *Schraderus*: oras **AB** || 570 Aethiopes **A** |  
 erythream **A**, et sic fere (erith.) **B**: erythream unus **B** m. 1 Ery-  
 thiam uulgo; sed hausit hic *Priscianus ex Solino* || 573 Gerio-  
 nae **A**, et fere **B** (-onis pars) || 575 stagni **AB** || 578 rheni  
 britannidis **A** || 579 tethia **B**

- 585 Nec spatio distant Nesidum litora longe;  
 In quibus uxores Amnitum Bacchica sacra  
 Concelebrant, hederæ foliis tectæque corymbis.  
 Oceani tranans hic nauibus æquor apertum  
 Ad Thylen uenies, quæ nocte dieque relucet
- 590 Titanis radiis, cum curru scandit ad axes  
 Signiferi, boreas succendens lampade partes.  
 At nauem pelago flectenti aquilonis ab oris  
 Ad solem calido referentem lumen ab ortu  
 Aurea spectetur tibi pinguibus insula glebis.
- 595 Hinc tepidos proram conuertens nauis ad austros  
 Taprobanen uenies, generat quæ magna elephantés  
 Per fines Asiae; iacet hæc sub sidere cancri.  
 Litoribus cuius saliunt densissima cete,  
 Quæ pascit uastum mare Rubrum montibus æqua;
- 600 Tenditur horribilis quorum per terga, per armos  
 Spina ferens cladem fatumque sub ore feroci;  
 Quippe solent pariter nauem sorbere uirosque.  
 Nam mala tam pelagus quam terra merentibus offert.  
 Ulterius pergas si post Carmanida summam,
- 605 Ogyris occurrat; qua dicitur esse sepulchrum  
 Regis Erythraei, dederat qui nomina ponto.  
 Persicus inde sinus penetratur et Icaron offert;  
 Insula quæ fertur nimium placare Dianam.  
 Tot sunt ingentes, quas cingit Tethyos unda,
- 610 Insulae; ast aliae diuersis partibus orbis  
 Dispersæ; plures famam latuere minores,  
 Oris difficiles nautis uel portibus aptæ.  
 Quarum non facile est mihi promere nomina uersu.  
 Ast Asiae fines ambarum linea monstrat

---

585 littora **A** || 586 Amnitum *uulgo e Dionysio: aunitum*  
**AB** || 588 hinc *uulgo* || 590 Tytanis **A** || 604 carminida **AB** ||  
 605 Occurrit (-ret) **B** || 606 erithrei *in ras.* **A** || 607 penetra-  
 tur **A** || 608 placere *fere* **B** || 609 tethios **B** || 612 Oris *scripsi:*  
 Auris **A** Duris **B** | portibus **A**: pontibus **B** || 614 ambarum **A**

Et formam, contra positarum in imagine coni. 615  
 Paulatim trahitur tamen haec orientis ad oras;  
 Oceanus statuas Bacchi qua tangere fertur  
 Finibus Indorum postremis, gurgite torrens  
 Qua Ganges liquido Nysaeos irrigat agros.  
 Non tamen est spatio similis telluris apertae. 620  
 Scilicet ambabus penetrabilis unus in illis  
 Funditur oceani sinus et disternat ambas.  
 Ast Asiae gremio triplex mare confugit undis:  
 Hyrcanum pariter, Parthum simul atque Sabaeum;  
 Haec noton, at boreos Hyrcanum uergit ad axes, 625  
 Gurgitis Euxini uicinum; multa uirorum  
 Milia quod circum degunt per litora Ponti.  
 Amborum medius campis distenditur isthmus.  
 Ast Asiam qui mons excelsus diuidit omnem,  
 Incipit a mediis terrae Pamphyliadis oris 630  
 Et longis sese spatiis producit ad Indos,  
 Nunc obliqua means, nunc recto limite currens;  
 Vertice quem toruo perhibent cognomine Taurum.  
 Cornua nam summus scopulis imitatur acutis  
 Multifidusque suos huc colles spargit et illuc. 635  
 Ex hoc innumeri descendunt fontibus amnes  
 In partes euri, zephyri boreaeque uel austri.  
 Quis memorare queat fluuiorum nomina cuncta?  
 Non tamen est unum montis cognomen ubique,  
 Sed uarii flexus uariantur nomine multo; 640  
 Singula sed propriis sunt nomina nota colonis.  
 Nunc igitur gentes illum populosque tenentes  
 Qui celebres, memorem; sed felix numen adesto.  
 Maeotae primi tangunt Maeotidis undas;  
 Sauromataeque truces, gens aspera Martis in armis; 645

615 forma fere B | comi A || 619 nis(a)eos B || 621 peni-  
 trabilis A || 623 confluit fere B || 624 sabeum A || [628 distendi-  
 tur unus ex B: discernitur AB || 633 torbo (turbo) B || 640  
 flexus] x supra lin. A || 644 Meotae — meotidis A, et fere B  
 (ut et 650)



- Sanguis Amazonidum fortis quos protulit olim,  
 Sauromatis mixtae quae Thermodonte relicto  
 Ingentes genuere uiros belloque potentes;  
 Innumeras habitant qui siluas, gurgite uasto  
 650 Inter quas Tanais Maeotidis intima pulsat,  
 Europen fluuio dirimens Asiamque reflexo:  
 Europen zephyris, Asiam sub partibus ortus.  
 Caucasiis exit cuius fons montibus altis,  
 Murmure cum uasto Scythiae per plana refusus.  
 655 Hunc tamen immenso torrentem flumine uertit  
 In glaciem boreas horrendo flamine saeuus.  
 Heu miseros homines, habitant qui finibus illis  
 Aere damnati tristi nimioque rigore,  
 Quo pereunt pecudes pariter populique uirorum,  
 660 Ni propere linquant sua rura furentibus euris.  
 Hi Tanain habitant fluuium prope Sauromatarum.  
 Cui sunt uicini Sindi quoque Cimmeriique.  
 Post hos Cercetii; iuxta quos Euxinus altis  
 Fluctuat aequoribus; nec non Oretaeque feroces;  
 665 Et qui Troianae post praelia gentis Achaei  
 Ascalaphi regis uictricia signa sequentes  
 Dispulsi uentis istas uenere sub oras.  
 Post hos Eniochi, genuit quos Graecia tellus,  
 Et Zygii iuxta uiuunt regione sub una.  
 670 Intima sed Ponti, post fines Tyndaridarum,  
 Aegypto missi Colchi tenuere coloni  
 Caucasii montis prope collem et Caspia ponti  
 Litora; qua celeres descendunt Phasidis undae  
 Circaeosque secant campos atque aequora Ponti,  
 675 Nascitur Armenii fluuius qui uertice montis.  
 Ad cuius partes boreas et solis ad ortus

651 (et 652) Europem fere B || 652 zephyris (y supra pr. i) A ||  
 654 schithie A || 655 imm. A || 657 habitant homines pars B ||  
 663 euxinus (-nis pauci B) codd.: Axenus uulgo || 665 troiane] e supra lin. A || 668 Post eos A | græcia A græcia B || 669  
 zygii A, et fere B || 671 colchi (i in ras.) A || 673 quae A

Euxinum dirimens et Caspia litora late  
 Diffusus spatium per longum panditur isthmos.  
 Quem iuxta terras habitant orientis Hiberes; 680  
 Pyrene quondam celso qui monte relicto  
 Huc aduenerunt Hyrcanis bella ferentes.  
 Hic Camaritarum gens est carissima Baccho.  
 Fluctibus hanc propter persaeuit Caspius aestus,  
 Undique quem tereti concludit margine tellus.  
 Sed mare non ualeat tribus illud mensibus ulla 685  
 Scilicet immenso nauis transire profundo.  
 Hoc tamen exacuit pars una sub axibus aequor,  
 Qua tractum refugae miscetur Tethyos undae.  
 Multa quidem generat uiuis miracula rerum,  
 Sed tamen egregio crystalli pondere gemmam 690  
 Atque, malos lemures quod pellit munus, iaspim,  
 Nocturni manes fugitant quam membra tuentem.  
 Hoc igitur pelagus quae gentes undique cingunt,  
 Incipiens numerem primis aquilonis ab oris,  
 Quae uergunt zephyro, quas Caspia litora claudunt. 695  
 Primi sunt Scythiae populi Saturnia iuxta  
 Aequora uiuentes Hyrcanique ostia ponti.  
 Quos supra grypes ditissima rura smaragdo,  
 Qualem non alius terrarum possidet orbis,  
 Atque aurum sibimet defendunt pondere puro. 700  
 Omnia sed duri superans audacia lucri  
 Aduersus uolucres heu commouet arma uirorum;  
 Praelia nam faciunt Arimaspi grypibus hostes.  
 Hic et crystalli perlucet maxima moles.  
 Hinc Thynus sequitur. post fortis Caspia proles. 705  
 Hinc sunt Albani bellaces marte feroci;

680 Pyrene (-nae *pars* B) *codd.*: Pyrrhenes *uulgo* || 686  
 immensum *pauci* B || 668 tethios B || 690 *malim* egregiam, *ut*  
*habet unus codex deterior* | cristalli B || 691 lemures *in ras.* A:  
 lemores *ferē* B || 696 scythiae (i *supra alt. y*) A || 698 gryphes  
*ferē* B || 701 *diri Drakenborchius* || 703 gryphibus (*griph.*) *ferē* B ||  
 704 cristalli B || 705 t(h)inus *nonnulli* B

- Vnde canes nati superant genus omne ferarum:  
 Magnus Alexander missum sibi uiderat inde  
 Victorem uerrisque canem rabidique leonis.
- 710 Post hos Cadusi durissima rura colentes;  
 Et prope sunt Mardi; sequiturque Hyrcania plebes.  
 Hinc Tapyri; per quos Mardus deuoluitur amnis:  
 Dercibus bibit hunc praeter Bactrusque fluentem,  
 Per quos Hyrcanum currens descendit in aequor.
- 715 Sed Bactri mediis habitant telluris in aruis,  
 Parpessum late prope montem rura tenentes;  
 Dercibii uero sub Caspia litora uergunt.  
 Post hos Massagetae trans flumen Araxis, ad ortum,  
 Hospitibus saeui cunctis belloque feroces:
- 720 Non Bacchi donum, Cereris nec munera norunt,  
 Sed lac commixtum potant cum sanguine equino.  
 Hos iuxta uergit boream Chorasmia proles.  
 Sugdias hanc sequitur; rapidus quam diuidit Oxus,  
 Emodum montem qui linquens Caspida rumpit.
- 725 Inde Sacae nimium certis gens mira sagittis,  
 Flumen Iaxartem iuxta quibus arua coluntur.  
 Et Tochari Frunique et plurima milia Serum.  
 Illis nulla boum, pecoris nec pascua curae:  
 Vestibus utuntur, texunt quas floribus ipsi,
- 730 Quos tenuant lectos deserti finibus agri.  
 Ast alia Scythiae gens est extrema per arua,  
 Quos prope sunt tristes uentis et frigore terrae;  
 Namque niues semper pulsant has grandine mixtae.  
 Caspius his populis lustratur pontus et oris.

709 uerrisque A: barrique (uarrig; nonnulli) B | rapidique maior pars B || 710 caudusi A || 712 Hinc amyri (amiri pauci B) codd.; Apyri uulgo || 713 Derciuus A || 716 Parpessum (Perp.-, -esum pauci B) codd.: Parnessum uulgo. || 717 Derciui A || 722 boream uergit uulgo || 723 Suedias A, sic uel Suc(c)idias similiterue B || 727 frurigo; AB || 729 ipsi AB: ipsis uulgo || 730 deserti f. agri scripsi: deserti f. ipsi AB (ipsi e u. priore ortum) desertis f. ipsi uulgo || 731 aliae A || 734 et oris] euoris pars B, unde Eois Heinsius

Aspice post Colchos nunc et post Phasidis undas, 735  
 Occasum uersus, populos in litore ponti  
 Euxini densos usque ad Chalcedonis ora,  
 Bosphorus angustat scopulis quae Thracius urguens.  
 Byzeres primi; quos iuxta terra Vechirum.  
 Macrones post hos pariter Phyliresque secuntur 740  
 Mossynique, domos praebent quis lignea tecta,  
 Turribus arboreis habitantes unde uocantur.  
 Hinc pecorum diues nimium gens est Tibarenum.  
 Hanc prope sunt Chalybes durissima rura colentes,  
 Quos labor exercet saeuus ferrique metalla. 745  
 Vicinos istis campos terramque patentem  
 Assyrii complent populi; qua gurgite uasto  
 Inter Amazonidas Thermodon, Martius amnis,  
 Armenium linquens montem descendit in aequor.  
 Huc Asiae quondam deuenit alumna Sinope, 750  
 Ex qua cognomen ceperunt moenia clara.  
 Illius fluuii rigidas prope frigore ripas  
 Inuenies lapidem crystalli pondere puro  
 Consimilemque gelu nec non splendore nitenti.  
 Gemma micans illic perlucet iaspidis albae. 755  
 Iris continuo liquidus percurrit in aequor.  
 Post Halys est fluuius, boreae qui currit in auras  
 Atque Carambidis irrumpit prope litora Pontum,  
 Armeniis primas qui montibus accipit undas.  
 Paphlagones post hos Mariandynique secuntur 760  
 Bithynique uiri pinguisima rura colentes;  
 Qua Rhebas pulcher gratissima flumina uoluit,

735 colchos *in ras.* A || 737 calchedonis A c(h)ale(h)edonis  
 B | ora *codd.*: arua *uulgo* || 738 scopulisq; thracius (i *supra*  
 aci) A || 739 Byzeres A: Buc., Buz., Byc. *similiae* B | terra=  
 mechirum A || 740 phyliresq; A, *sic uel* phyliresq; B || 741  
 Mosiniq; (Mosyn.) B || 744 c(h)alibes B || 748 thermodon] r  
*supra lin.* A || 752 ceperunt B *unus m. 1.*: coeperunt AB || 753  
 cristalli B || 754 nitentem *pars* B || 756 decurrit *pars* B || 757  
 alis (-ys) *ferē* B | auras *scripsi*: oras AB ortus *uulgo* || 758 ca-  
 rambi=dis A'

- Rhebas, qui rapidi decurrit ad ostia Ponti.  
 Tot populi terras habitant per litora Ponti;  
 765 Nam prius expositae Scythiae sunt semina gentis.  
 Nunc Asiae regio contingens litora nobis  
 Dicatur; partes calidas quae currit ad austri  
 Atque Hellespontum transit Syriaeque recessus  
 Poscit et Arrabiam, quae florent ubere terrae.  
 770 Sunt Chalcedonii primi post ostia Ponti,  
 Moenia Byzantis qui cernunt optima contra  
 Romanisque pie regnis dominantia mundo.  
 Bebrycii post hos et Mysia montibus alta,  
 Qua Cius egregia decurrens murmurat unda:  
 775 Qua nymphas perhibent comitem rapuisse potentis  
 Alcidae puerum tristissima fata gementis.  
 Hinc Hellespontum protenditur angulus ingens,  
 Qua breuior Phrygiae pars est; nam latior intus  
 Sangarii ripis fluuii uicina rapacis.  
 780 Tenditur haec positu Titanis pinguis ad ortus;  
 Altera ad occasus altae sub montibus Idae,  
 Ilia qua cecidit praeclaro nomine Troia,  
 Ad Xanthi liquidas nec non Simoentis ad undas.  
 Post haec Aeoliae tellus praetenditur orae,  
 785 Fluctibus Aegaei primis quae tunditur alti.  
 Inde tenet terras pelagus prope sanguis Ionum,  
 Per quas Maeander pinguis descendit in aequor  
 Inter Miletum currens latamque Prienen.  
 Ad latus istorum boreum sunt moenia clara,  
 790 Vrbs Ephesus, claudit quam grato litore pontus.

763 rabidi *pauci* B || 765 gentes (i *supra alt.* e) A, *fluctuant inter gentis et gentes* B || 769 arabiam *ferē* B | qua *uulgo* || 770 calchedonii A || 771 byzantis *pauci* B: mizantis A bizantis B *ceteri* || 773 Bebricii A, et *ferē* B || 774 cius *pauci* B: chius AB || 777 pertenditur *uulgo* || 779 Saggarii *ferē* B || 780 positu *Schraderus*: potius AB || 782 Ilia qua *scripsi*: Ilia quae A Alia quae (qua) et Alta (-taq; uel Altera) qua (quae) B | troia *pars* B: terra≡ A terra *pars* B || 783 xanti A, et *ferē* B || 784 pro-tenditur (pert.) *pars* B || 785 aegēi A || 787 meander A

Post has Maeoniae tellus, quae uergit ad ortus;  
 Et Tmoli colles, fluuius quibus aurifer exit  
 Pactolus; cuius prope ripas tempore uerno  
 Si sedeas, dulci capiaris pectora cantu  
 Cygnorum, pascunt quos herbae flumina circum. 795  
 Nam florent Asiae per campos plurima prata,  
 Sed magis ad fluuium Maeandri, gurgite miti  
 Quem iuxta uoluens se murmurat unda Caystri.  
 Post hos sunt Lycii, quos Xanthus diuidit amnis  
 Ad mare uergentes; qui Tauri cornua cernunt 800  
 Vsque ad Pamphylos, perhibent quem nomine Cragum.  
 Illic aspicias Aspendum, moenia cuius  
 Eurymedon amnis radit uicina profundo.  
 Continuoque iacent aliae Pamphylides urbes:  
 Corycium Pergeque calens et celsa Phaselis. 805  
 Has supra mediis habitant telluris in aruis,  
 Ad partes ortus, gens dura Lycaones armis.  
 Post hos Pisidum pinguissima rura coluntur:  
 Telmessus, Lyrbe nec non clarissima Selge,  
 Gentis Amyclaeae pulcherrima moenia quondam. 810  
 Hinc sinus est longus Cilicum, qui uergit ad ortus  
 Euxini penetrans uicinas aequoris oras;  
 Hunc Asiae perhibent angustis partibus esse.  
 Cui tamen immenso fluuii se gurgite miscent,  
 Per longum Pyramus spatium Pinarusque uoluti. 815  
 Flexilis et Cydnus, dirimit qui flumine Tarson.  
 Hinc aliae Cilicum sunt celsis moenibus urbes:  
 Lyrnesus Mallosque simul uicina profundo

791 meoniae A || 792 Et moli B || 795 Cignorum (y supra i)  
 A || 797 meandri A || 799 lycii (licii) B: om. A || 780 pamphylos  
 (-ilos) B: pamphylis A | gragum AB || 802 moenia B: nomine A ||  
 804 pamphylides] li supra lin. A || 805 Corycus uulgo | pergae-  
 que A || 806 Has uulgo: Hos AB || 807 lycaonis A || 809 lyrbae  
 A || 810 amyclaeae A || 812 penitans A | oras AB: undas unus  
 B || 814 Qui t. imm. A || 815 pinarisq; A pyranusq; (pir., similia)  
 B || 816 cyanus A || 817 cili-cum (e alt. ex corr.) — moenibus  
 (o ex corr.) A || 818 malosq; A

Atque Soli medio terrarum fine locati.

820 Commagena dehinc regio Syriaeque secuntur  
Vrbes, dispositae per longi litora flexus.  
Nam Casii montis qua prominet ora per aequor,  
Vergit in occasus diffusis tractibus unda.

Nunc reliquas Asiae partes tibi carmine pandam,  
825 Quadrati lateris qua clauditur undique forma;  
Et spatiis campos longis protendit in ortum.

Scis etenim memorasse tibi, quod collibus altis  
Per totam medius mons ingens tenditur actu,  
Qui fines Asiae nigros producit ad Indos:

830 Hoc esto laterum boreum tibi; Nilus ad oras  
Hesperies finit; sed Tethys solis ab ortu  
Indica concludit; Rubrum mare terminat austrum.

Aspice nunc igitur, dum finem uersibus ortus  
Peruenio retegens tibi ueris omnia rebus,

835 Incipiens Syriae terris, qua parte reliqui.

Quae pelagus supra sub solem uergit et austros,  
Vrbibus et multis habitatur; nomine prisco

Quae Caua uulgatur mediam quia collibus altis

Atque humilem Libanus claudit protentus in ortum

840 Occasumque petens Casius; multisque uirorum  
Incolitur populis locupletibus alma diremptis.

Namque alii mediis habitant telluris in aruis,

Hosque Syros proprie perhibent; sed litora iuxta

Phoenices uiuunt ueteri cognomine dicti;

845 Quos misit quondam mare Rubrum laudibus auctos,  
Chaldaeo nimium decoratam sanguine gentem

Arcanisque dei celebratam legibus unam.

Qui pelagus primi temptantes nauibus altis

Disiunctas gentes docuerunt iungere mercem

850 Et primi stellis numeros nomenque dederunt

828 actu **A**: actu (-us) uel arctu (-tū) uel arcu **B** (mediis  
— oris uulgo) || 831 Hesperias fere **B** || 836 et **AB**: ad unus **B** ||  
837 Vurbibus **A** || 838 quia plures **B**: quę **A** quam pauci **B** ||  
845 rubrum] ru prius supra lin. **A**

Atque oculis (mirum) uoces sentire figuris.  
 Hi muros Iopes, Gazam quoque Elaida complent  
 Antiquamque Tyrum, Beryti et moenia gratae  
 Vicinamque mari Byblum Sidonaque pulchram, 855  
 Quam iuxta liquido Bostrenus gurgite currit,  
 Et pinguem Tripolim nec non Orthosida sacram,  
 Laodicen pariter positam prope litus amoenum  
 Et Posidi turres et Daphnes optima tempe.  
 Terrarum mediis Apameae moenia clarae;  
 Ad cuius partes eoas currit Orontes, 860  
 Antiochi medius dirimit qui gurgite regna.  
 Haec omnis pingui tellus est ubere laeta,  
 Arboribus pariter pecorique et commoda uit.  
 Ad cuius fines ueniens, quos terminat auster,  
 Arrabii cernes extremi litora ponti; 865  
 Qui Syriam medius disternat Arrabiamque  
 Et tangit uergens orientem uersus Elanos.  
 Diues Arabs post quos latissima possidet arua,  
 Quae protenta diu cinguntur ab aequore Partho  
 Arrabioque, ferit zephyrus quod flamine saeuo; 870  
 Persica nam flatus euroi litora turbant.  
 Ora sed haec austro tendit subiecta per ortus,  
 Fluctibus oceani pulsatur et undique Rubri.  
 Hanc quoque describam tenui ratione recensens.  
 Nam populos pascit felices diuite terra, 875  
 Floribus et uariis mirabula praebet odoris.  
 Namque thyo smyrnaque uiget cum turis odore  
 Et casia nec non et cannae dulcis honore;  
 Cinnama praeterea iucundae naribus aurae  
 Fertilis haec generat tellus aurique metalla; 880

851 *malim* Atque suis (*unus codex interpolatus* uocis s. figuras) || 852 ioppes **A** || 854 biblum **AB** || 858 positi **A** || 865 Arrhabii **A** Arabii *ferē* **B** || 866 arrhab. **A** arab. **B** (*ut et* 870) || 867 alanos **B** || 871 euroi **AB**: eoi *uulgo* || 872 subiecta] sub *ex corr.* **A** || 873 pulsetur *ferē* **B** || 877 Namq; thryos myrnaque **A**, *et sic ferē* (tyrios et myrraque pauci) **B**



Vestibus auratis quare gens utitur illa.

His pueros seruans molochites splendet harenis

Androdamasque lapis compescens pectoris iras.

Sed Libani montis sunt post decliua primi,

85 Felices opibus, Nabataei nomine dicti.

Chaulasii post hos atque Agrees; inde propinquat

Chatramis, atque Macae contra sunt Persidis aequor;

Minnaeique maris prope Rubri litora uiuunt;

Atque Sabae post hos, nec non habitant Cletabani.

90 Arrabiae populi celebres hi nomine claro.

Sunt tamen et plures alii; nam maxima tellus.

Trans istam zephyri sub partes degit Erembum

Speluncis genus infelix et rebus egenis;

Qui solis radiis nigrescunt corpus adusti

95 Dispersique dolent lustrantes more ferarum,

Non Arabis similes opulentis; scilicet aequa

Omnibus esse potest numquam fortuna bonorum.

Post Libani montem populi sunt solis ad ortus

Alterius Syriae; quae tendit adusque Sinopen.

000 Cappadoces mediis habitant in finibus huius;

Terminus Assyrios sed claudit Ponticus, ille

Thermodon pelagi qua pulsat gurgite fluctus.

Cuius ab eoo decurrit limite uastis

Viribus Euphrates descendens montibus aspris

005 Armeniae longusque noton pertendit; et inde

Ad solem inflexus Babylonis diuidit urbem,

Litora deinde ruens perrumpit Persidis undae,

Extrema fluuii sub parte Teredona radens.

Huius ad auroram ripis deuoluitur altis

910 Tigris, aqua superant quem flumina nulla rapaci;

885 nabatheii AB || 888 Minneiq; B | littora A || 889 detabani A, et fere B (cleobani et cletapani singuli) || 890 Arrabiae A Arabiae B || 892 zephyri (y supra pr. i) A || 893 egenum uulgo || 900 Capadoces A (et pauci B) || 901 seclaudit pontibus fere B || 903 uastus fere B || 904 eufrates AB || 905 nothon fere B || 906 solem flexus B || 910 quae fere B

Sed tantum distat, quantum uix septimus ortus  
 Conficiat pedibus spatii properantibus ire;  
 Atque lacu medius Thonitidis intrat et exit;  
 Nec uiolatur aqua quamuis penetrabilis illa,  
 Ocior atque uadis emergens cedit amaris. 915  
 Hoc tamen omne solum, fluuius quod cingit uterque,  
 Indigenae populi pro re dixere Medamnam,  
 Quod medias amnes has terras flumine cingunt,  
 Agricolis pariter pastoribus atque feracem.  
 Vbere nam laeto florent ibi semina cuncta 920  
 Herbarumque toris et gramine laeta uirescunt,  
 Et uariis rami complentur fructibus alti.  
 Gens quoque praeifulget claris in laudibus illa;  
 Nam peperit multos celsa uirtute potentes  
 Atque deo similes, licet ut mortalibus esse. 925  
 Armenii iuxta quam sunt aquilonis ad axes;  
 Comminus et fortes quos sentit Mars Matieni;  
 Quos prope concludunt Euphraten collibus altis  
 Montes, diuitiis pariter belloque potentes.  
 Ad partes austri Babylon; quam moenibus olim 930  
 Mirandis posuit firmisque Semiramis urbem.  
 Cuius in arce domum splendentem fecerat auro,  
 Quam simul argentum uarie decorauit eburque.  
 Hoc quoque pingue solum palmarum diuite silua,  
 Quod fert berylli munus pretiosius auro, 935  
 Berylli lapidem liquidum glaucique coloris,  
 Per loca quae tendunt Asianae ad moenia petrae.  
 At supra Babylona uides ad flamina uasta

911 distant *fere* B || 912 spatii *fere* B; *ceterum tam obscure haec expressa sunt, ut conicias Priscianum dedisse* Conspiciat p. s. p. iri || 913 lacum *pauci* B | Thonitidis] thosiges A, et *fere* (tosies sim.) B || 914 penitr. A || 915 caedit A || 922 Vt uariis A, et *pars* B; an Vel u. ? || 928 euphraten AB || 929 diuitiis A || 933 uariae A || 935 praetiosius A || 938 Ad A, et *pauci* B | uides ad (at) *pauci* B: uidescit (-citra) *plures* B uides cis A | flamina *unus* B: flumina A flumine (uasto) *plurimi* B

Cissos Massabatasque Chalonitasque feroces.  
 940 Armenios montes si linquens ibis ad ortus,  
 Medica noscetur tibi tellus; cuius ad axes  
 Geli sunt Mardique, uiri simul Atropateni.  
 Ad noton inclinant Medorum rura tenentes:  
 Medea huic fugiens dederat cognomina terrae;  
 945 Hinc Medi uarios usus nouere ueneni.  
 Quorum per multas spatium diffunditur oras.  
 Haec generat narcissiten oriente sub ipso,  
 Qui lapis est fuscus; complent hanc undique siluae,  
 Inter quas homines pecuaria ditia pascunt,  
 950 Caspiadas tangunt portas qui solis ab ortu.  
 Rupibus haec celsis Asiae sunt claustra potentis;  
 Qua uia sub boream duplex se scindit et austrum:  
 Haec regit ad Persas, Hyrcanos ducit at illa.  
 Sub colles imos habitant post Caspia claustra  
 955 Martia gens, Parthi telis arcuque potentes,  
 Viuere qui spoliis gaudent raptuque nefando;  
 Quae propter bellis homines uexantur in orbe,  
 Atque optata perit multo pax sanguine mundi.  
 Post hos est Persis circumdata montibus altis,  
 960 Assiduis florens regnis et diuite censu,  
 Ex quo perdomuit Lydorum moenia Sardis.  
 Cingitur excelsis haec undique collibus omnis,  
 Aduergens austros post Caspia claustra petensque  
 Quod proprie pelagus celebrat cognomine latum.  
 965 Atque triperitis habitatur finibus illa.  
 Namque colunt alii rigidae sub partibus arcti

---

939 massabatasq; *pauci* B: massabatis (a *supra* i) A massabates (-tas) B *omittentes copulam* | chalinitasq; A || 942 Gaeli *pars* B || 943 inclinant A *cum parte* B: habitant *pars* B inde habitant *uulgo* || 944 huc *pars* B || 947 narcissiten *fere* B || *post* 948 in A *secuntur uu.* 242—595 (949 *sqq.* *post* 596) || 951 haec celsis A: e (hae uel ex) celsis B || 957 Quae propter *uulgo* || 960 sensu A || 964 proprie A: prope sic *fere* B proprio *uulgo* || 965 triperitis AB

Terras, quas Medi nemorosis montibus umbrant;  
 Ast alii mediae uiuunt regionis in aruis;  
 Litora postremi tangunt australia Persae.  
 Prima parte Sabae, mediusque Pasargada, post hunc 970  
 Tascorum telis habitat gens fortis et arcu,  
 Quique tenent populi diuisos Persidis agros.  
 Amnibus haec multis recreatur et ubere pingui.  
 Hinc Coros immensus profunditur; inde Choaspes  
 Fonte cadens Indo, qui stringit gurgite Susas; 971  
 In cuius ripis praeclarus fulget achates,  
 Pondere consimilis, uoluit quos unda, cylindris.  
 Fertilis haec tellus fecundis pascitur auris;  
 Nam uentis semper florescunt rura secundis.  
 Haec eadem gemmis nimium decoratur honestis, 98  
 Quarum quis uarias uires, quis nomina dicat?  
 Tecolithum memorem iusto cognomine dictum,  
 Qui lapides renum tritus potusque resoluit?  
 Myrrhitene, bonum nardi cum reddat odorem?  
 Hic aetites est, sonitum cui spiritus addit, 98  
 Arcanum crepitans, praegnantibus utilis ille.  
 Nec non pyrites, digitos qui strictus adurit;  
 Gemmaque, quae radios emittit candida solis;  
 Atque selenites, lunaris imagine lucis  
 Qui decus et minuit proprii splendoris et auget. 99  
 Respice nunc reliquas Asiae sub finibus oras.  
 Persidis ad pontum Carmani, solis ab ortu:  
 Litora pars habitant, mediae pars limina terrae.  
 Gedrossi post hos tendunt orientis ad ignes,  
 Oceanum iuxta; radiis propioribus inde 99

---

967 umbrat **B** || 969 Littora — australiē perse **A** || 970  
 pasargia dehinc **B** *plerique* || 974 c(h)orus **B** || 975 Susa *uulgo* ||  
 978 faecundis **A** || 981 Quorum **AB** || 984 Myrrhitenne **A** Mirri-  
 tenne (Myrr.) **B**, *correxī*; Myrrhitemque *uulgo* || 985 a&tites **A**:  
 etit(h)es *fere* **B** || 986 Archanū **A** | ille **AB**: aegris *uulgo* ||  
 989 pyrrhites **A** pirrites (pyrr.) *fere* **B** || 988 emittit] imitatur  
*pars* **B** || 992 portum **A** || 994 post ostendunt **A**

Est Scythiae tellus australis, flumen ad Indum,  
 Qui ponto rabidus Rubro contrarius exit;  
 Gurgite nam celeri rectus decurrit ad austrum,  
 Caucaseis oriens primum de montibus altis;  
 000 Diuidua cuius Patalene cingitur unda;  
 Separat innumeras et uasto gurgite gentes:  
 Ad partem rapidi quam uergunt lumina solis,  
 Oritas Aribasque simul linique Arachotas  
 Vtentes laenis et Satraidas simul omnes,  
 005 Parpanisi montis sub celsa rupe, Arienos  
 Nomine communi. qui terras ubere nullo  
 Florentes habitant; squalent nam sentibus aspris;  
 Curalli lapidem qui rubrum litore carpunt  
 Sapphirique decus nigri flauique coloris  
 1010 Saxorum caedunt uenis, hac merce beati.  
 Indorum terras hinc Tethyos aequora claudunt,  
 Quas primo Titan ascendens lumine cernit.  
 Vnde color populis niger est flagrantibus ortu,  
 Atque gerunt similes hyacintho fronte capillos.  
 015 Effodiunt alii terras aurique metallum;  
 Ast alii texunt tenuissima tegmina lini  
 Vel dentes stringunt elephantis ab ore reuulsos;  
 Scrutantur ripis alii torrentibus imbri  
 Berylli gemmas glauci nitidumque adamanta;  
 1020 Atque aura uiridi legitur quae splendet iaspis  
 Curallique decus liquidi gratique topazi;  
 Purpureoque amethystos inest suffusa colore;

997 rapidus B || 1000 pa<sup>talene</sup> A || 1002 quam (quem pauci B) *codd.*: qua *wulgo* || 1003 Horitas aritasq; (har. pauci B) *codd.* || 1004 lenis A, et fere (lineis) B | satraitas (-ahitas nonnulli B) *codd.* || 1005 Parpanisi *Salmasius*: Parpanii A Parpanei (-nem, -neu) fere B | hanenos *plerique* B || 1007 aspris in ras. A || 1008 littore A || 1009 Saphyriq; A, et pars B | coloris in ras. A || 1010 cedunt fere B | ac B || 1011 tethios B || 1014 similes (*supra lin.*) hyacincto A || 1021 Curallyque A || 1022 am&histos A

Diuitias magnas sic tellus illa ministrat;  
 Assiduisque rigant hanc totam fontibus amnes,  
 Arboribusque uiget uariis milioque frequenti 102  
 Et pretio rubrae perfloret harundinis illa.  
 Hic alii superant procero corpore tantum,  
 Insiliant equitum faciles ut more elephantos;  
 Ast alii uiuunt sapienti pectore nudi  
 Luminibusque uident rectis, mirabile, solem 103  
 St radios oculis et sacra mente retractant  
 Eignaque concipiunt arcana luce futuri.  
 Psittacus hic uiridis, decoratus torque rubenti,  
 Nascitur, humanae simulat qui uerbera linguae.  
 Nunc age te fluuios, montes formamque docebo 104  
 Ipsius terrae, populos gentesque beatas.  
 Marginibus ternis tellus haec clauditur omnis,  
 Obliquatque latus per cunctas linea partes.  
 Hesperios fines inmanis terminat Indus;  
 At notios pelagus concludit gurgite Rubrum; 105  
 Sed Ganges ortus et Caucasus excipit arctum.  
 Hanc homines habitant multi ditesque colendam,  
 Nominibus uariis discreti et finibus amplis.  
 Dardanei ripas contingunt fluminis Indi,  
 Hic ubi praecipitem scopuli fundunt Acesinem 106  
 Huncque capax classis uenientem uoluit Hydaspes.  
 Tertius hos sequitur splendenti gurgite Cophes.  
 Taxilus inter quos habitat cum gente Sibarum.  
 Hinc Scodri post hos sunt Peucaleique feroces  
 Gargaridaeque truces; auri qua pondus honestum 107  
 Deoluens Hypanisque trahit rapidusque Magarsus:

1031 oculis **AB**: solis *uulgo*; *malim* animis || 1032 archana  
**A** || 1033 Psitacus **A**, et pars **B** || 1035 age te *pauci* **B**; agite  
**AB** || 1037 *om.* **A** || 1040 notias (-thum) **B** || 1047 cophes **A**:  
 cofnes uel cosnes (*sim.*) **B** || 1048 sibarum (*bisarium pauci* **B**)  
*codd.*: Sabarum *uulgo* || 1050 Gangaridæq; **A** cum *paucis* **B**;  
*latetne* Gandaridaeque ? || 1051 hypanis **A** hipanisq; (*inpanesq;*)  
**B** | trahit **AB**: uehit *uulgo* | magircus pars **B**

Quos capit Emodo missos Gangetica monte  
Tellus, porrigitur quae ad terrae Colidis austros,  
Oceani tangens pelagus sub collibus altis.

055 Quos uolucres metuunt celeri contingere penna,  
Vnde locis Grai posuerunt nomen Aornis.

Hic uia, quam celebrat nomen, Dionysia Bacchi,  
Cui statuas dederat uictoria finibus illis.

060 Hic Tylos est, superans uastae miracula terrae,  
Insula. namque uiret cunctis in partibus anni,  
Nec foliis nudat ramos autumnus in illa,  
Assidueque tenet florens genus arboris omne.

Hic adamas fulget lymphantia pectora sanans  
Et prohibens miseris occulti damna ueneni;

065 Quem minime ualeat ferrum superare nec ignis:  
Frangitur hircino maceratus sanguine tantum,  
Sed tepido, fractus multis incudibus ante.

Hic iuxta positus magnetem uiribus arcet  
Occultis ferri raptu; uel tractibus ante

070 Admotum retrahit, defendens robore miro.

Hic lychnis lucem simulat splendore lucernae;  
Hinc meruit nomen praeclaro lumine dignum.

Tot sunt per terras uulgatae nomine gentes.

Nam reliquas quae mens ualeat mortalis in orbe

075 Dispersas numerare tibi sine numine magno,  
Quod bene disposuit terras pontique profundum,  
Sideribus uariis decorans caelestia templa

Et multis recreans gratisque coloribus arua,

Munera per populos tribuens diuersa uirorum?

1080 Sed uos terrarum tractus gaudete per aeuum,  
Et quaecumque mari circumdatur insula uasto,

---

1053 scolidis A || 1057 dionisia bachi A, et fere B || 1059  
Hic tellus est *plerique* B || 1062 Assiduusq; (-duiq;); *plerique* B |  
florens genus A *cum paucis* B: flos germen *plerique* B flores  
genus *uulgo* || 1063 adamans *pars* B | lymph. A *cum paucis* B ||  
1066 hircino A, et fere B || 1068, 69 om. A || 1071 lychnis A ||  
1074 orbē A || 1077 Syd. A || 1080 Nunc B *plerique*

Oceanusque simul nec non penetrabilis unda,  
Quam gremio tellus sinuoso suscipit alma,  
Et fluvii montesque, lacus quos continet orbis.  
Nam pelagi partes percurri carmine uastas  
Et terrae pariter regiones finibus amplis;  
Omnipotens pro quo genitor mihi praemia donet.

108

---

*post 1087 Feliciter explicit perigesis A (similiter B)*

---



LVII.

MAXIMIANI ELEGIAE.

Maximianus, Boethii philosophi teste el. III 47 aequalis natu minor et fortasse a Theoderico rege ad Anastasium imperatorem missus (cf. el. V 1 sq.: Wernsdorfius P. L. M. VI p. 221 sqq.), quas senex scripsit aevi Augustei exemplaria secutus sex elegias male illas ab editore principe Pomponio Gaurico (Venet. 1501) ad Cornelium Gallum relatas, eae, ut sunt sordium omnium plenae, per totum medium aeuum admodum in amore atque deliciis erant. quarum lectarum uestigia ut in multis huius temporis poematis latinis\*,

\* Descripsi ex codice Palatino 487 saec. X fol. 31 hoc poema, quod cognitione non indignum puto:

- Musa senectutis istic cantatur amarae.  
 Fortia quid subito dissoluis membra, senectus,  
 Quae sibi bellipotens potuit nec subdere quisquam?  
 Tu me [Tum *cod.*] pestifero subdis fugienda mucrone,  
 5 Quae [Qua] placidam properans spoliis uirtute iuentam.  
 Quicquid ad astra uolat, quicquid generatur in aruis,  
 Colla superba tibi lacerato pectore flectit.  
 Fulgida famosae fugerunt tempora uitae:  
 Non sum, qui dudum fueram, cum uiueret in me  
 10 Virtus, qua pugnans cunctos superare solebam.  
 Corniferos potui ceruos prostrare sagittis,  
 Cum canibus densas nimium perstringere siluas.  
 Si sub fronde lepus, si ramis damma sub altis  
 Mansisset, nostro delusa est territa gestu.  
 15 Firma per undisonos credebam brachia fluctus,

ita etiam apud prosae orationis scriptores, ueluti Anselmum Peripateticum [p. 29 Duemml.], deprehenduntur. nocuit tamen amor ille, ut fere fit, textus integritati, nocuit uetustis horum carminum codicibus prae apographorum nouiciorum copia facile delitescentibus. sic uel in eis libris, qui hodie adsunt testes antiquissimi, interpolationis late grassantis specimina haud pauca habentur. adhibiti autem a me sunt codices hie:

A, Etonensis [Bl 6, 5] saeculo XI in scriptura langobardica exaratus, qui post Theoduli eclogas fol.

Cum niueum quercus pondus curuaret ad arua.

Si iuuenis mecum uoluit contendere cursu,

Post me confusus fracta uirtute remansit.

Nudato gelidos tolerabam uertice nimbos.

20 Nocte meos paruus [-os] claudebat somnus ocellos:

Obtabam placida caeli splendentis ab arce [axe]

Auroram laetus teneris lusurus in aruis.

Ire frementis equi sonitu studioque uolebam

Per plateas magna mecum comitante caterua.

25 Comtus eram gemmis et mundo fulgidus auro:

Splendebat roseo uestis perfusa colore.

Morbida languentis subito si membra uidebam,

Claudebam manibus demisso [dim.] uertice uultum.

Nunc tussis gemitus languor mea uiscera frangunt

30 Et dolor ardenti succendit lampade pectus;

Brachia fessa ruunt consumptis uiribus aptis,

Nocte dieque [diesque] graui franguntur crura dolore.

Inualidus per rura trahor reptando bacillo [uac.],

Nec possum recubans maeroris [mer.] surgere lecto.

35 Nam uocem ut seruus nostram persenserit aure,

Subducit nostris fugiens solacia membris,

Nec tolerare [toll.] potest longos ancilla labores,

Noxia quos misit spinosa fronte senectus.

Solue tenebroso miseram de carcere uitam,

40 Turbida uiuenti quae nulli parcere nosti.

secuntur alia medii aevi poematia christiana. u. 14 fortasse scribendum est 'territa gressu'. [ceterum edidit hoc carmen, ut nunc uideo, iam A. Maius, auct. class. V 456 sq.; qui liber cum paucis sit praesto, non me poenitet carmen ineunte medio aeuo, ut mihi quidem uidetur, compositum hic cum omnibus communicauisse.]

6—18 Maximianum sine inscriptione habet, deinde Statii Achilleida, Ouidii remedia amoris et partem epistularum, Aratorem. ipse contulii a. 1875.

S, Reginensis 1424 saec. XI post Catonis disticha et Auiani fabulas fol. 57 habet elegiae I uu. 1—120, sed ut uu. 114—120 iam legi nequeant. titulus erasus est. ipse contuli a. 1873.

F, Florentinus siue Riccardianus 1224 saec. XII lectu difficillimus inde a fol. 1 cum hac inscriptione *Incipit liber maximiani*. quem a. 1873 a me examinatum nec tamen propter oculos nisi per excerpta excussum integrum mihi contulerunt cum G. Vitelli tum I. Pizzi Florentini. multas habet in margine et supra lineas glossas, quarum specimen esto addita ad el. III 48 adnotatio *boetius fuit quidam bonus medicus*.

Et hos quidem libros uetustiores solos indagare potui; quibus accedunt in elegiae I uu. 1—6 Parisinus 8319 saec. X—XI fol. 41 (cum titulo *uersus maximiani*) et Gaddianus plut. 90 sup. 25 saec. XII—XIII fol. 98 (inscriptus: *hos uersus maximianus cum eēt p' f' composuit*). sic propter antiquiorum testium penuriam ne reiciamus recentes inde a saeculo XIII codices cogimur. quorum ne singulorum interpolationibus fallamur, maior numerus adhibendus est uisus. quamquam in horum lectionibus adferendis usus sum delectu. sunt autem hi:

B, Barberinianus VIII 41 saec. XIII—XIV. contuli. titulo a manu antiqua caret.

G, Leidensis Gronouii 87 saec. XIII—XIV. contuli. inscribitur *Maximianus*.

L, Leidensis Lipsii 36 saec. XIII. contuli. titulo caret.

M, Musei Britannici Regius 15. A. VII. saec. XIII—XIV notabilis diuisione hac: fol. 2—7 Catonem habet (*explicit primus liber de moribus .s. catho*), fol. 7—13 Theodulum (*explicit sc̄ds liber de moribus .s.*

*theodolus*), fol. 13—25 Auianum (*Explicit tertius liber de moribus . s. auianus*), denique elegias nostras sub titulo *Maximianus* (*Explicit IIII' liber ethicorum .s. maximianus* fol. 36). contuli.

P, Palatinus 1573 saec. XIV titulo carens. contuli.

R, Reginensis 2080 saec. XIV titulo a manu antiqua carens. contuli.

V, Palatinus 242 saec. XIII—XIV inscriptus *Maximianus incipit*. contuli.

Alios huius generis libros (ueluti Reginensem 1556 saec. XIII—XIV olim G. Io. Vossii) ut ego inspexi, ita anteriores adhibuerunt haud paucos (5). — denique extant excerpta ex Maximiani elegiis per medium aeuum facta in codice Vorauensi 111 saec. XII fol. 62 sq. inscripta *Maximianus* (I 1—8, 105—110, 113—116, 119—124, 127—148, 153—158, 160, 175—183, 187 sq., 191 sq., 289—292, II 23 sq., 71 sq.), de quibus cf. C. Schenkelius [stud. Vindob. II p. 299], et in codice Leidensi [Vulc. 48] saec. XIII fol. 33 cum titulo *prouerbia maximiani* (I 8, 45 sq., 50, 86, 103—106, 109 sq., 115 sq., 204, 221 sq., 265, 277 sq., 289 sq., II 23 sq., 41 *Non omnia possumus omnes*, 54 sq., III 73, V 54, 66, 69, 70, 104), quae ipse descripsi. notauit *exc. Vor.* et *exc. Leid.* — editionum sola mentione est digna Wernsdorfiana [P. L. M. VI p. 269 sqq.].

### I.

Aemula quid cessas finem properare senectus?

Cur et in hoc fesso corpore tarda uenis?

Solue precor miseram tali de carcere uitam:

Mors est iam requies, uiuere poena mihi.

1 fortasse A, mala || 2 Cur] An Paris. 8319 et Gaddianus | et om. PR | fesso] lasso G | tarda] pigra Par. 8319 et Gadd. | uenis codd.: sedes uulgo; malim tardueris || 3 de tali FLV | carcere] † corpore *suprascr.* R corpore L *exc. Vor.*

- 5 Non sum qui fueram: periit pars maxima nostri;  
 Hoc quoque quod superest languor et horror habent.  
 Lux grauis in luctu, rebus gratissima laetis,  
 Estque omni peius funere, uelle mori.  
 Dum iuuenile decus, dum mens sensusque maneret,  
 10 Orator toto clarus in orbe fui:  
 13 Saepe perorata percepi lite coronam,  
 14 Et merui linguae praemia grata meae;  
 11 Saepe poetarum mendacia dulcia finxi,  
 12 Et ueros titulos res mihi ficta dabat:  
 15 Quae cum defectis iam sint inmortua membris,  
 Heu senibus uitae portio quanta manet?  
 Nec minor his aderat sublimis gratia formae  
 (Quae, uel si desint cetera, muta placet),  
 Quin etiam uirtus fuluo pretiosior auro,  
 20 Per quam praeclarum plus micat ingenium:  
 Si libuit celeres arcu intemptare sagittas,  
 Occubuit telis praeda petita meis;  
 Si placuit canibus densos circumdare saltus,

5 Non sim **S** | qui] quod **F**, recte puto | perit *Par.* 8319 ||  
 6 restat **P** | horror et langor **F** | langor *codd. praeter LMRV* |  
 orror **A** | habent **ASGV** *exc. Vor.*: habet *ceteri codd. cum*  
*Par. 8319 et Gadd. (qui hic finiunt)* || 7 Lux ē grauis **F** | grauis  
 est luctu *exc. Vor.* | luctu est letis gr. rebus **M** (*suprascriptam*  
*glossam est ecce uariis modis in textum inlatam*) || 8 Estque  
 o. p. *scripsi*: Est o. p. *exc. Leid.* Quodque o. p. est **ABGL**  
 Quodque o. p. **R** Quodque o. (omne *exc. Vor.*) est p. *ceteri* |  
 munere *exc. Vor.* || 9 maneret **ABF**: manerent *ceteri* (manebat  
**MV**) || 11 et 12 om. **S** || 13 et 14, qui sunt in *codd.*, post 10  
*posui* || 13 pergrata **S** | percepi *codd.*: precepi (*ex presepi*) unus  
**B** || 14 sic *codd.* (magna **V**): Et data sunt l. p. digna m. uulgo ||  
 11 mendacia carmina fixi **A** || 12 ficta om. **M** | dedit **BF** || 15 de-  
 functis **BPRV** | sunt **BGR** || 16 quarta **F** || 18 Quae mihi si **GLP**  
 Que si uel **M** | desint **BGPS**: desit **AFLRV** desunt **M** | muta  
*Barthius*: multa *codd.* (membra **V**) | placet *edd. uett.*: placent  
*codd.* (an cetera cuncta, placet ?) || 20 premicat († plus *supra*  
 pre) **L** || 21—24 sic ponunt *codd.* || 21 arcu intemptare **V**: arcu  
 temptare **F** arcu temptare **A** cum *ceteris* (tractare **R**) || 22 telis  
*supra lin.* **F** celeris **B** || 23 Si libuit **BMRV**

Prostravi multas non sine laude feras; 25  
 Dulce fuit madidam si fors uersare palaestram,  
 Implicui ualidis lubrica membra toris.  
 Nunc agili cursu cunctos anteire solebam,  
 Nunc tragici cantus exsuperare meis.  
 Augebat meritum dulcis mixtura bonorum,  
 Ut semper uarium plus micat artis opus; 30  
 Nam quaecumque solent per se perpensa placere,  
 Alterno potius iuncta decore placent.  
 Has inter uirtutis opes tolerantia rerum  
 Spernebat cunctas insuperata minas:  
 Vertice nudato uentos pluuiasque ferebam, 35  
 Non mihi solstitium, non graue frigus erat;  
 Innabam gelidas Tiberini gurgitis undas,  
 Nec timui dubio credere membra freto.  
 Quamuis exiguo poteram requiescere somno  
 Et quamuis modico membra fouere cibo; 40  
 At si me subito uinosus repperit hospes  
 Aut fecit laetus sumere multa dies,  
 Cessit et ipse pater Bacchus stupuitque bibentem  
 Et, qui cuncta solet uincere, uictus abit.  
 Haut facile est animum tantis inflectere rebus, 45

25 sors **GLPRV** || 26 Impl. **AM** | thoris *codd. praeter A* ||  
 27 cunctis **F** | ante ire **AG** || 28 tragici *scripsi*: traici **A** traico  
**FS** tragico **BGP** tragicos *ceteri* (cantu tragicos **V**, et, qui -gico  
*corr.*, **L**) | cantus **AMR**: cantu *ceteri* | exp. **AFV** | meis *scripsi*:  
 melos (-lo **MR**) *codd.*, *id quod ex meos suprascr. i litterula*  
*ortum puto*; meo *uulgo* || 30 Ut *om.* **F** Et **BL** || 31 sol& (nt  
*supra* &) **A** || 32 iuncta **M** (?) **RV** | micant (*suprascr.* | nitent  
 | placent) **L** || 33 tollerantia **F** || 34 Spernebat **F** (-bant **B**) |  
 insuperira **S** || 35 pluuiasque **A** || 36 solsticium **ABGLPR** | non |  
*sic codd.* || 37 hiberini **F m.** 1 **S** hiberni **M** | gelidis — undis **L** |  
 38 Non — fretu **G** | timui] metui **BR** || 39 exigui **F** | somno **A**:  
 sompno *ceteri* || 40 Ac **M** Et **G** || 41 reperit **AGPRV** ceperit **L** |  
 ospes **A** || 42 *sic codd.*: Aut lenis fecit s. uina d. *uulgo* || 43 bachus  
*codd.* (baccus **S**) || 44 Et quicumque *uulgo* | uictus] uicam **A** |  
 habiit **F** erat **L** || 45 Haud **F** Aut **B** Non *exc. Leid.* | in-  
 flecterebus **S**

- Vt res oppositas mens fērat una duas:  
 Hoc quoque uirtutum quondam certamine magnum  
 Socratem palmam promeruisse ferunt,  
 Hinc etiam rigidum memorant ualuisse Catonem:  
 50 Non res in uitium, sed male facta cadunt.  
 Intrepidus quaecumque forent aduersa ferebam:  
 Cedebant animo tristia cuncta meo.  
 Pauperiem modico contentus semper amaui  
 Et rerum dominus nil cupiendo fui.  
 55 Tu me sola tibi subdis, miseranda senectus,  
 Cui cedit quicquid uincere cuncta potest:  
 In te corruimus, tua sunt quaecumque fatiscunt,  
 Vltima teque tuo conficis ipsa malo.  
 Ergo his ornatum meritis prouincia tota  
 60 Optabat natis me sociare suis;  
 Sed mihi dulce magis resolutio uiuere collo  
 Nullaque coniugii uincula grata pati:  
 Ibam per mediam uenali corpore Romam  
 Spectandus cunctis undique uirginibus.  
 65 Quaeque peti poterat, fuerat uel forte petita,  
 Erubuit uultus uisa puella meos  
 Et modo subridens latebras fugitiua petebat,  
 Non tamen effugiis tota latere uolens,  
 Sed magis ex aliqua cupiebat parte uideri,  
 70 Laetior hoc potius quod male tecta fuit.

46 oppositas **A** || 48 Socratã **S** | fertur **F** || 49 Hunc **S** | et **F** | caluisse **S** unus, ut commendat fortasse *Hor. od.* III 21, 12 || 50 uitio **s& S** || 51 aduersa **G**: ad utraq; **AF** ad utraq; **BL** ad utrumq; *ceteri* | ferebam **F**: ferebar *ceteri* || 53 contēptus **BF**, et **G m. 1**; semper contentus **M** || 54 dominus rerum **MR** || 56 puto quisquis || 58 teq; **FS**: te quoq; **A** quaeque *ceteri* || 59 Ergo] **E litt. initialis maior A** | totã **S** || 62 grata] colla **S** || 63 iuuenili **G** || 65 Quecūq; peti **F** | forte] ante **F** (uel quae fuit ante **V**) || 66 uultum — meum **A**; an uultu — meo ? || 67 modo *codd.*: nunc uulgo || 68 effugiis *scripsi*: effugiens (*prior f in A supra lin.*) *codd.* et fugiens *Barthius* || 69 **S& FS** Set **M** (*ut saepius*) || 70 Leçtior **F** | foret **G**

Sic cunctis formosus ego gratusque uidebar  
 Omnibus, et sponsus sic generalis eram;  
 Sed tantum sponsus; nam me natura pudicum  
 Fecerat, et casto pectore durus eram.

Nam dum praecipuae cupio me iungere formae, 75  
 Permansi uiduo frigidus usque toro.  
 Omnis foeda mihi est atque omnis rustica uisa  
 Nullaque coniugio digna puella meo.  
 Horrebam tenues, horrebam corpore pingues;  
 Non mihi grata breuis, non mihi longa fuit. 80  
 Cum media tantum dilexi ludere forma;  
 Maior enim mediis gratia rebus inest.  
 Corporis has nostri mollis lasciuiam partes  
 Incolit, has sedes mater amoris habet.  
 Quaerebam gracilem, sed quae non macra fuisset: 85  
 Carnis ad officium carnea membra placent.  
 Sit quod in amplexu delectet stringere corpus,  
 Ne laedant pressum quaelibet ossa latus.  
 Candida contempsi, nisi quae suffusa rubore  
 Vernarent propriis ora serena rosis. 90  
 Hunc Venus ante alios sibi uindicat ipsa colorem,  
 Diligit et florem Cypris ubique suum.  
 Aurea caesaries demissaque lactea ceruix  
 Vultibus ingenuis uisa sedere magis.

71 Sed **GL** | ego] eram **BR** || 75 me *om.* **A** (me p. c. dum **V**) || 76 biduo **A** | thoro *codd.* || 77 mihi est **V**: mihi (*om.* est) *ceteri* | omnis puella (*o. p. supra lin.*) rustica **A** omnis mihi rustica **FS** | uisa *scripsi*: uisa est *codd.* (est scilicet *male in finem reiectum in archetypo*) || 80 grata] pulchra **L** | non alterum] nec **RV** | fuit] placet **M** || 83 *sq. fortasse interpolatio lectoris u.* 82 *lasciue interpretantis* || 83 has] as **A** | nostra **F** | 84 edes **F** || 85 quae non **AMPS**: non quae *ceteri* || 87 Sic **GMRV** Sed **P** | delectet in amplexu **F** | delectat **BL** || 88 *p̄sum* **A** tenerum **BGR** | q; libet **A** cūlibet **S** et (*ū in ras.*) **F** || 89 suffussa **A** || 90 Vernaret **A** || 91 uendicat *codd. praeter* **FS** || 92 cipris **BFLPS** cirrus **M** || 93 dimisaque **A** dimissaq; **BFG** || 94 Vltib; **A** Voltibus **GM** | sedere] placere **G** (*in F pro glossa suprascr.*) decere **B**



- 95 Nigra supercilia, frons libera; lumina clara,  
 Vrebant animum saepe notata meum.  
 Flammea dilexi modicumque tumentia labra,  
 Quae gustata mihi basia plena darent.  
 In tereti collo uisum est pretiosius aurum,  
 100 Gemmaque iudicio plus radiare meo:  
 Singula turpe seni quondam quaesita referre;  
 Et quod tunc decuit, iam modo crimen habet.  
 Diuersos diuersa iuuant: non omnibus annis  
 Omnia conueniunt: res prius apta nocet.  
 105 Exultat leuitate puer, grauitate senectus:  
 Inter utrumque manens stat iuuenile decus.  
 Hunc tacitum tristemque decet, fit clarior ille  
 Laetitia et linguae garrulitate suae.  
 Cuncta trahit secum uertitque uolubile tempus  
 110 Nec patitur certa currere quaeque uia.  
 Nunc quia longa mihi grauis est et inutilis aetas,  
 Viuere cum nequeam, sit mihi posse mori.  
 O quam dura premit miseros condicio uitae:  
 Nec mors humano subiacet arbitrio!  
 115 Dulce mori miseris, sed mors optata recedit;  
 At cum tristis erit, praecipitata uenit.  
 Me uero heu tantis defunctum in partibus olim  
 Tartareas uiuum constat inire uias.

95 post supercilia *uulgo addunt et* | post frons *rasura* 5  
*litt. in A* | libera *om. in lac. S* | clara **BPR**: nigra *ceteri, in*  
*quo fortasse aliud aliquid latet* || 96 sepe animū **F** || 97 Flamea  
**FMPV** || 98 plena] grata **M** || 99 teriti **AB** Intecti **S** | est *om. S,*  
*post aurum habet F* | pretiosior auro **S** || 100 Gemaq; **F** Gemma  
 et **A** Stēmaq; **S** || 101 seni est **M** | dilecta (*suprascr. i quaesita*) **L**  
 refferre **F** || 103 iueant **A** | annis] horis *exc. Leid.* || 104 nocent  
**G** || 106 utramque **M** | iubenile **A** || 107 sit **F** | clarior *codd.:*  
*gratior M carior uulgo* || 108 Leticię *exc. Vor.* | garulitate **F** ||  
 109 trait **AS** | uoluuile **A** || 110 qu(a)equae **ABGLS** *exc. Leid.,*  
*Vor.:* quemque *ceteri (quēq̄ F)* || 111 quod **A** || 112 posse]  
 uelle **GV** || 116 Ac **M** Et **G** Ast *exc. Vor. (non Leid.)* || 117  
*malim cunctis* | perfuntū **F** perfunctum **M** | in *om. FGMP* et **B** ||  
 118 Viuū≡tartareas **A**, et (*sine ras.*) **L**

Iam minor auditus, gustus minor, ipsa caligant

Lumina, uix tactu noscere certa queo.

Nullus dulcis odor, nulla est iam grata uoluptas:

Sensibus expertem quis superesse putet?

En Lethaea meam subeunt obliuia mentem,

Nec confusa sui iam meminisse potest:

Ad nullum consurgit opus, cum corpore languet

Atque intenta suis a! stupet illa malis.

Carmina nulla cano: cantandi summa uoluptas

Effugit et uocis gratia uera perit.

Non fora sollicito, non blanda poemata fingo;

Litibus haut rabidis commoda dura sequor.

Ipsaque me species quondam dilecta reliquit,

Et uideor formae mortuus esse meae.

Pro niueo rutiloque prius nunc inficit ora

Pallor et exsanguis funereusque color.

Aret sicca cutis, rigidi stant undique nerui,

Et lacerant uncae scabrida membra manus.

Quondam ridentes oculi nunc fonte perenni

Deplangunt poenas nocte dieque suas;

Et quos grata prius ciliorum sarta tegebant,

119 gustus minor] gustatus **F** | ipsa] atq; **BGLP** | caligant *codd.*: *minora uulgo corrigentes poetam alibi quoque in prosodia negligentem* || 120 cuncta **FGP** et († certa *suprascr.*) **L** || 121 est *om.* **F** et (iam nulla) **G** | iam] mihi **BLM** || 122 putat **GLR** *poē* putet *exc. Vor.* || 123 lethea *fere codd.* | sum ueunt **A** || 124 ualet *exc. Vor.* || 126 a! stupet *scripsi*: astupet **FLMP** obstupet *ceteri* | illa] ipsa **MPRV** || 127 nullo **A** | cantando (*i supra o*) **A** || 128 Hec fugit *exc. Vor.* (= *Ecf.*) | uera, *suprascr.* † tota, **L** summa **GR** gloria tota **B** || 129 Nec — nec **BG** Non — nec **MR** || 130 haut **LMR** *exc. Vor.*: aut **BGP** haud **A** aud **F** hāc **V** | rabidis **AV** *exc. Vor.* (rabidis *ex radiis corr. F*): rapidis *ceteri* | commodis (*a iura supra is*) sequor **A** || 132, 131 *ponit* **A** || 131 reliquid **AFGP** relinquid **B** || 132 forma — mea **M** || 133 nibeo **A** | hora **F** orer **A** || 134 exanguis *codd. praeter GM* (exiguus **R**) || 135 Ardet **F** Arent *exc. Vor.* | cu $\equiv\equiv$ tis **A** | sunt **GL** | nerbi **A** || 136 scabrida **FM**: scabida *ceteri cum exc. Vor.* tabida *wulgo* || 137 perhenni **AGM** perhemni **BFP** peremni **L**

- 140 Desuper incumbens hispida silua premit,  
 Ac uelut inclusi caeco conduntur in antro:  
 Toruum nescio quid ceu furiale uident.  
 Iam pauor est uidisse senem, nec credere possis  
 Hunc hominem, humana qui ratione caret.
- 145 Si libros repeto, duplex se littera findit,  
 Largior occurrit pagina nota mihi.  
 Claram per nebulas uideor mihi cernere lucem,  
 Nubila sunt oculis ipsa serena meis.  
 Eripitur sine morte dies: caligine caeca
- 150 Septum tartareo quis neget esse loco?  
 Talia quis demens homini persuaserit auctor  
 Ut cupiat, uoto turpior ecce suo?  
 Iam subeunt morbi, subeunt discrimina mille,  
 Iam dulces epulae deliciaeque nocent.
- 155 Cogimur a gratis animum suspendere rebus,  
 Atque ut uiuamus uiuere destitimus.  
 Et me, quem dudum iam nulla aduersa nocebant,  
 Ipsa quibus regimur nunc alimenta grauant.  
 Esse libet saturum: saturum mox esse pigebit;
- 160 Praestat ut abstineam: abstinuisse nocet.  
 Quae modo profuerat, contraria redditur esca:  
 Fastidita iacet, quae modo dulcis erat:

140 incubens hispidas **A** | tegit **BG** || 141 clauduntur *exc.*  
*Vor.*, et (*suprascr.* † conduntur) **L** || 142 Torbum **A** | Nescio  
 quid toruum **BFGPR** | ceu *scripsi*: eu **A** heu **BFGMLMV** seu **P**  
*exc. Vor.* uel **R** || 143 possū **F** *exc. Vor.* (quis cr. possit **L**) ||  
 144 huma qui **A** || 145 libro — fidit **A** fingit **BP** reddit **M** ||  
 148 Nubula **A** || 149 morte **AF**: nocte *ceteri* (luce **V**) || 150 tar-  
 tareo *post loco* **F** | negat **G** || 151 persua~~erit~~~~erit~~~~erit~~ **A** || 152 ecce  
*scripsi*: esse *codd.* ipse *Withofius* || 153 Nam *exc. Vor.* | discrimi-  
 mine **A** || 156 destitimus *codd.* (*exc. Vor.*): desinimus *uulgo* ||  
 157 Et me quem **V** *exc. Vor.*: Et me que **A** Et me quidē **F**  
 Et me iam *ceteri* | nullū dudū **F** | iam **V** *exc. Vor.*: quem (que  
**A**) *ceteri*, nisi quod cui **GM** (*om. B* nulla diuersa *scribens*); *at*  
*uide de constructione Roenschius 'Itala und Vulgata' p. 441<sup>2</sup>* ||  
 159 saturum *alt.*] sat tū **A** || 160 abstineas **F** | ast *interaserunt*  
*uulgo*

Non Cereris, non grata mihi sunt munera Bacchi,  
 Nec quicquid uitae fallere damna solet. 163  
 Sola iacens natura manet, quae sponte per horas  
 Soluitur et uitio carpitur ipsa suo.  
 Non totiens experta mihi medicamina prosunt,  
 Non aegris quicquid ferre solebat opem;  
 Sed cum materia pereunt quaecumque parantur,  
 Fit magis et damnis tristior herba suis. 170  
 Non secus instantem cupiens fulcire ruinam  
 Diuersis contra nititur obicibus,  
 Donec longa dies omni compage soluta  
 Ipsum cum rebus subruat auxilium.  
 Quid, quod nulla leuant animum spectacula rerum, 171  
 Nec mala tot uitae dissimulare licet?  
 Turpe seni cultus nitidi uestesque decorae,  
 Quin sine maestitia uiuere turpe seni.  
 Crimen amare iocos, crimen conuiuia, cantus:  
 O miseri, quorum gaudia crimen habent. 18  
 Quid mihi diuitiae, quarum si dempseris usum,  
 Quamuis largus opum, semper egenus ero?  
 Immo etiam poena est partis incumbere rebus,  
 Quas cum possideas est uiolare nefas.  
 Non aliter sitiens uicinas Tantalus undas 18  
 Captat et appositis abstinet ora cibis.

163 Cereris *Withofius*: ueneris *codd.* | sunt gr. m. non  
 m. **F** | bachi *codd.* || 164 dampna *codd.* || 165 oras **APV** || 166  
 illa **M** || 168 eg<sup>ri</sup>is (e *supra lin.*) **A** quicquid miseris **L** |  
 queq̄ f. solebant opes **F** || 170 Fitque magis d. **F** | dampnis  
*codd.* | herba suis *scripsi*: urna suis *codd.* || 171 Haut **L** ||  
 174 Lapsū **F** | rebus] *puto tectis* || 175 iuuant **M** aiunt (*suprascr.*  
 leuant) **F** | miserum (*suprascr.* t̄ animum) **L** | spectaculum  
 (a *supra um*) **A** || 177 Turpes enī **A** | senes *exc. Vor.* | cultus  
*Ommerenus*: uultus *codd.* (uoltus **GM**) | uestisq; **F exc. Vor.** ||  
 178 Quin sine maestitia (tristitia) *temptari*: Quis sine (sis **M**)  
 iamq; ipsum *codd.* | seni *exc. Vor.*: sene **A** senem *ceteri* || 180  
*Proh exc. Vor.* || 181 usus **LM** || 182 opis **A** | eris **FP** || 183 est  
*om.* **A** || 184 nephas *codd. praeter FM* || 186 hora **F** | ciuis **A**

Efficior custos rerum magis ipse mearum

Conseruans aliis, quae periere mihi;

Sicut in auricomis se tendens plurimus hortis

90 Peruigil obseruat non sua poma draco.

Hinc me sollicitum torquent super omnia curae,

Hinc requies animo non datur ulla meo.

Quaerere quae nequeo, semper retinere laboro;

Et retinens semper nil tenuisse puto.

95 Stat dubius tremulusque senex semperque malorum

Credulus, et stultus quae facit ipse timet.

Laudat praeteritos, praesentes despicit annos:

Hoc tantum rectum, quod sapit ipse, putat.

Se solum doctum, se iudicat esse peritum;

200 Et quod sit sapiens desipit inde magis.

Stulta licet notis referens eademque reuoluens

Narrat et alloquium conspuit ipse suum.

Deficit auditor, non deficit ipse loquendo:

O sola fortes garrulitate senes!

205 Omnia nequicquam clamoris uocibus implet:

Nil satis est: horrent, quae placere modo.

Arridet de se ridentibus, ac sibi plaudens

Incipit obprobrio laetior esse suo.

Hae sunt primitiae mortis, his partibus aetas

210 Defluit et pigris gressibus ima petit.

Non habitus, non ipse color, non gressus euntis,

Non species eadem quae fuit ante manet.

187 Efficiar *exc. Vor.* | rerum *supra* ipse habet **A** || 189 se tendens *scripsi*: dependens **ABFV** pendentia *ceteri* | plurimis **A** || 193 Vincere **M** || 196 stultis **F** || 197 actus **F** || 198 *post* quod *rasura in A* | facit **B** | ipse] esse **GLMRV** || 200 quod *in ras. A* quo **R** | decipit **B** despicit **MPRV**, et (*suprascr. †* desipit † decipit) **L** | ille **LPR** ipse **MV** || 201 Stulta *scripsi*: Multa *codd.* | notis (*h. e. qui ea nouerunt*) *scripsi*: nolis **BM** nolit **L** nobis **A** cum *ceteris* || 202 Narrat **M**: Horret *ceteri omnes* | aloquiū **F** || 203 ipse] ille **GMPR** || 204 garul. — senex **F** || 205 implet **BFMR** || 206 horrent **BFM**: horret **A** cum *ceteris* || 207 plaudens **A** || 208 obprobrio **A** || 210 imma **F** || 211 gresus **A** || 212 eadem

Labitur ex umeris demisso corpore uestis,

Quaeque brevis fuerat iam modo longa mihi est.

Contrahimur miroque modo decrescimus: ipsa 215

Diminui nostri corporis ossa putes.

Nec caelum spectare licet, sed prona senectus

Terram, qua genita est et reditura, uidet

Fitque tripes, prorsus quadrupes, ut paruulus infans, 220

Et per sordentem (flebile) repit humum.

Ortus cuncta suos repetunt matremque requirunt,

Et redit ad nihilum, quod fuit ante nihil.

Hinc est quod baculo incumbens ruitura senectus

Assiduo pigram uerbere pulsat humum

Et numerosa mouens curto uestigia passu 225

Talia rugato creditur ore loqui:

‘Suscipe me genitrix, nati miserere laborum:

[Membra peto gremio fessa fouere tuo:

Horrent me pueri, nequeo uelut ante uideri:]

Horrendos partus cur sinis esse tuos? 230

Nil mihi cum superis: expleui munera uitae:

Redde, precor, patrio mortua membra solo.

Quid miseros uariis prodest suspendere poenis?

Non est materni pectoris ista pati.’

His dictis trunco titubantes sustinet artus, 235

Neglecti repetens stramina dura tori.

---

species **M** | q. a. f. m. **F** || 213 umeris **A**: humeris *ceteri* | di-  
 misso **AF** || 214 mea l. m. e. **F** mihi longa manet **LM** modo  
 longa manet **G** || 215 Contraimur **A** Contrahimurque **F** | ipsa  
**ABF**: ipsi *ceteri* || 216 *puto* Deminui (Subminui **G**) | ossa  
 placet **M** || 218 qua] quam **AR** | et] qua **L** quam *uulgo* || *uu.* 218  
 — *eleg.* Il 50 *om.* **R** || 219 paruulus **G** || 220 fleuile **A** | repit  
**AF**: serpit *ceteri* || 222 Reddit (et *mg. add.*) **F** || 223 Hic **A** | et **F** ||  
 225 curto *scripsi*: certo *codd.* (certa **G**) | passu] plausu **A**  
 planta **G** pulsu **L** || 226 rugoso **GLP** | ora (e *supra* a) **A** ||  
 227, 230, 228 (*om.* 229) **F**, 227 et 230 (*om.* 228, 229) **A** *cum*  
*ceteris* (*omissos uu.* 228, 29 *in marg. add. glossator in P*) ||  
 228 peto **F**: *puto P* uelis *uulgo* | fauore **P** || 231 tempora uite  
**M** || 233. expendere **AV** extendere **G** || 234 ma ≡ ≡ ≡ terni **A** |  
 corporis **G** || 236 thori *codd. praeter A*

Quo postquam iacuit, misero quid funere differt?

Heu tantum adtracti corporis ossa uides.

Cumque magis semper iaceam uiuamque iacendo,

40 Quis funus tali non putet esse loco?

Iam poena est totum quod uiuimus: urimur aestu,

Officiunt nebulae, frigus et aura nocet;

Ros laedit modicoque etiam corrumpimur imbre,

Veris et autumnii laedit amoena dies.

245 Hinc miseros scabies, hinc tussis anhela fatigat:

Continuos gemitus aegra senectus habet.

Hos superesse reor, quibus et spirabilis aer

Et lux, qua regimur, redditur ipsa grauis?

Ipsae etiam, cunctis requies gratissima, somnus

250 Auolat et sera uix mihi nocte redit;

Vel si lassatos umquam dignabitur artus,

Turbidus in quantis horret imaginibus!

Mollia fulera tori duris sunt cautibus aequa,

Parua licet magnum pallia pondus habent.

255 Cogor per mediam turbatus surgere noctem

Multaque, ne patiar deteriora, pati.

Vincimur infirmi defectu corporis, et qua

Nolueram, infelix hac ego parte trahor.

Omnia naturae soluuntur uiscera nostrae,

260 Et tam praeclarum quam male nutat opus!

---

238 adtracti **AV**: attracti **BF** abstracti **M** astricti **G** fracti **P**  
 (tam *suprascr.* † t̄m) contracti **L** attriti *uulgo* || 239 iaceam  
 semper **LP** (semper *supra* uiuamque **V**) iaceant semper uiuantq;  
**B** semper iaceat uiuatq; **FG** || 240 Quis funus tali *scripsi*: Quis  
 sub uitali *codd.* | non putet *scripsi*: computet **AFGV** me  
 putet **BLM** me putat **P** || 242 Offendunt **GM** | nocent **BFG** ||  
 245 anela **AFLP** hanela **BM** || 247 rear **BV** | est spir. **M**  
 inspir. **B** || 249 Ipsa **AV** | sonus **A** sompnus *fere ceteri* || 250  
 Aduolat **F** Abuolat **L** Deuolat **M** Euolat **BP** | reddit **F** || 252  
 Turbida lux in **A** Turbidus heu in **M** Turbidus heu **L** || 253  
 fulera] filtra **AG** | thori *codd. praeter* **A** | duri **A** sunt duris **G** |  
 calcibus **F** | aequet **A** || 254 habnt **A** || 257 Viuimus **G** || 258 No-  
 luerim *editio uetusta* | e≡go p. traor **A** || 260 mutat **GMPV**

- His ueniens onerata malis incurua senectus  
 Cedere ponderibus se docet ipsa suis.
- Ergo quis has cupiat per longum ducere poenas  
 Paulatimque anima deficiente mori?
- Morte mori melius, quam uitam ducere mortis 265  
 Et sensus membris consepelire suis.
- Non queror, heu, longi, quod totum soluitis, anni:  
 Inproba naturae dicere iura nefas.
- Deficiunt ualidi longaeuo tempore tauri,  
 Et quondam pulcher fit modo turpis equus. 270
- Fracta die rabidi conpescitur ira leonis,  
 Lentaque per senium Caspia tigris erit.
- Ipsa etiam ueniens consumit saxa uetustas,  
 Et nullum est quod non tempore cedat opus.
- Sed mihi uenturos melius praeuertere casus 275  
 Atque infelices anticipare dies:
- Poena minor, certam subito perferre ruinam:  
 Quod timeas grauius sustinuisse diu.
- Ac quos fert alios quis possit dicere casus?  
 Hoc quoque difficile est commemorasse seni. 290
- Iurgia, contemptus uiolentaque damna secuntur,  
 Nec quisquam ex tantis praebet amicus opem.
- Ipsi me pueri atque ipsae sine lite puellae  
 Turpe putant dominum iam uocitare suum.
- Irrident gressus, irrident denique uultum 285

261 honerata **AFGLMP** || 265 fortasse Marte || 266 consepelire *temptauit*: hic sepelire **AV** ac sepelire **F** quam sepelire **M** insepelire **P** sic sepelire **BGL** || post 266 iteratur 279 in **F** || 267 Nec **F**, et (*suprascr.* † nūc) **L** | totum quod **M** || 268 Inpr. *codd.* praeter **FG** | iussa (s. prior supra lin.) **A** iussa **LM om.** **P** iussa iura **G** || 270 equus **BM** || 272 die *Ommerenus*: diu *codd.* | rapidi *codd.* praeter **AFV** || 272 caspida **V** aspera **A** || 273 consumat **A** consumet **BV** || 274 est *om.* **M** || 275 **S& A** Set **M** || 277 post certam *ras. 2 litt.* **A** || 278 Quam *exc. Leid.* Quam quod pertineas s. d. **L** | grauis  $\equiv \equiv \equiv$  **A** || 279 Ac *scripsi*: At *codd.* (**Ad G** Et **PV**) | possit *uulgo*: posset *codd.* (*posset hic F*) || 281 dampna *fere codd.* || 284 iam] me **BM** || 285 gressum irrident iam denique **A** | uultus **BMP** uoltus **G**



Et tremulum, quondam quod timuere, caput.  
 Cumque nihil uideam, tamen hoc spectare licebit,  
 Vt grauior misero poena sit ista mihi.  
 Felix qui meruit tranquillam ducere uitam  
 290 Et laeto stabiles claudere fine dies:  
 Dura satis miseris memoratio prisca bonorum,  
 Et grauius summo culmine missa ruunt.

## II.

En dilecta mihi nimium formosa Lycoris,  
 Cum qua mens eadem, res fuit una mihi,  
 Post multos quibus indiuisi uiximus annos  
 Respuit amplexus, heu, labefacta meos;  
 5 Iamque alios iuuenes aliosque requirit amores:  
 Me uocat inbellem decrepitumque senem;  
 Nec meminisse solet transactae dulcia uitae  
 Nec quod me potius reddidit ipsa senem;  
 Immo etiam causas ingrata ac perfida fingit,  
 10 Vt spretum uitio me indicet esse meo.  
 Haec me praeteriens cum ductum forte uideret,  
 Expuit obductis uestibus ora tegens.

286 tremuere **P** tenuere **V** || 287 nihil] parum **M** | haec **GM** ||  
 289 potuit **L** | tranquilā **A** || 290 l(a)eto stabiles *codd. plerique*  
*exc. Leid. Vor.:* l(a)etos stabili **FV** *uulgo* leto instabiles **G** ||  
 292 missa *uulgo:* mersa *codd. exc. Vor.* | ruit **A**

II. *Continuatur priori elegiae in codd., nisi quod in BGLM*  
*littera initialis E grandior et in P signum ¶ praefixum est* ||  
 1 En nimium d. m. f. **F** | liquoris **AGLV** lic(h)oris *ceteri* ||  
 2 men **A** | res edeā (*sic*) mens fuit **V** || 3 post quibus multos **F** |  
 indiuisim **L** || 4 labefacta *scripsi:* pauefacta **AF** *et (stupe supra*  
*pauē) V* patrefacta **B** stupefacta *ceteri* || 5 Iam a. i. **M** Iam  
 i. a. **L** | iuues **A** || 7 et 8 *om.* **LV** || 7 solet *Ommerenus:* uolet *codd.*  
 (uelit **M** *om.* **P** m. 1) ualet *Wernsdorfius* | trans (actae *om. in*  
*lac.*) **A** || 8 Nec me quod **AM** (me *om.* **P** m. 1) || 9 hac per-  
 fidia **A** || 10 Et **P** | spretum **FGP** respretū **A:** spretus *ceteri* |  
 me indicet *scripsi:* iudicet **AF** iudicat **P** iudicer *ceteri* || 11  
 ductum *scripsi:* dudum *codd.*

'Hunc' inquit 'dilexi? hic me complexus amauit?  
 Huic ego saepe, nefas, oscula blanda dedi?'  
 Nauseat et priscum uomitu ceu fundit amorem, 15  
 Inponit capiti plurima dira meo.  
 En, quid longa dies nunc affert! ut sibi quisquam  
 Quondam dilectum prodere turpe putet!  
 Nonne fuit melius tali me tempore fungi,  
 Quo nulli merito despiciendus eram, 20  
 Quam, postquam periit quicquid fuit ante decoris,  
 Extinctum meritis uiuere criminibus?  
 Iam nihil est totum quod uiximus: omnia secum  
 Tempus praeteriens horaque summa trahit.  
 Dumque tamen niuei circumdant tempora cani 25  
 Et iam caeruleus inficit ora color,  
 Perstat adhuc nimiumque sibi speciosa uidetur  
 Atque annos secum despicit illa suos.  
 Et, fateor, primae retinet monimenta figurae,  
 Atque inter cineres condita flamma manet. 30  
 Vt uideo, pulcris etiam uos parcitis, anni,  
 Nec ueteris formae gratia tota perit.  
 Reliquiis ueterum iuuenes pascuntur amorum,  
 Et, si quid non est, quod fuit ante placet:  
 Ante oculos statuunt primaevi temporis artus 35

13 Huic inquam d hesi (si a m. rec.) hunc igitur (?) meus c. a.  
 F || 14 nephas fere codd. | multa B || 15 uomitu G monitu MV  
 uomitū (- m. rec.) F | ceu fundit AL: ceu fundat ceteri (conf. V) ||  
 16 Imposuit F | uulnera (suprascr. † plurima) dura L || 17 En AFP:  
 Heu ceteri | nunc] num non ? | affert AFP († affert suprascr. B):  
 aufert ceteri | ut] quod G | quemquam A || 18 putat GV || 19 me  
 tali M || 25 Dumque tamen scripsi: Atque tamen AFPV Atque  
 equidem BLM Atque eadem G | tempora A || 26 caeruleis i.  
 hora notis AF caeruleis — notis etiam V m. 1 || 27 Perstat M Per  
 restat F: Pr(a)estat ceteri omnes | adhuc supra lin. F | nimium  
 sibi quod V | p̄ciosa A. sponsa B formosa LM || 29 secum V:  
 mecum ceteri omnes | ipsa LMV | meos P || 30 manet] num  
 micat ? || 31 p. o anni F || 32 Hec A || 33 Reliquias F | amores V  
 amori M; puto auorum || 34 Sed AFV | non scripsi: nunc  
 codd. || 35 artus scripsi: actus codd.

- Atque in praeteritum luxuriantur opus.  
 At quia nos totus membrorum deserit usus,  
 Notos amplexus quod remoretur abest,  
 Sed solus miseris superest post omnia luctus:  
 40 Quot bona tunc habui, tot modo damna fleo.  
 Omni nympha pati, non omni tempore coniunx  
 Quit facere: hoc uincit femina uicta uirum.  
 Ergo uelut pecudum praesentia sola ualebunt?  
 Nil de transactis quod memoretur erit?  
 45 At fugiunt et bruta nouos animalia campos  
 Ac repetunt celeres pascua nota greges,  
 Sub qua consueuit requiescere diligit umbram  
 Taurus et amissum quaerit ouile pecus,  
 Dulcius in solitis cantat philomela rubetis  
 50 Fitque suum rabidis dulce cubile feris.  
 Tu tantum bene nota tibi atque experta relinquis,  
 Hospitia et potius non manifesta petis.  
 Nonne placet melius certis confidere rebus?  
 Euentus uarios res noua semper habet.  
 55 Sum grandaeuus ego, nec tu minus alba capillis:

37 At *Withofius*: Et *codd.* (Sed **G** Set **M**) || 38 Notos *scripsi*: Nullos **GM** Nullius **ABFV** Nullus ad **L** Nullus in (amplexum) **P** | quod **BGL**: quid **F** quos *ceteri* | remoretur *uulgo*: memoretur (-atur **V**) *codd.* | abest *scripsi*: habet *codd.* || 39 Set **AGM** Nec (*suprascr.* † **S**); **L**; num Sic? | superes **F** || 40 habuit **A** abui **F** | dampna *codd.* || 41 et 42 a librariis pudicis foede interpolatos *uulgo* omittunt || 41 Omni nympha *scripsi*: Omnia nemo *codd.* | pati **FGLPV** pat **M**: potest pati **A** potest **B** | omni tempore coniunx *scripsi*: omnes omnia possunt (posunt **A**) *codd.* || 42 Quit facere *scripsi*: Efficere *codd.* | uincta **M** iuncta **F** cuncta **G** nota **B** | uirum *scripsi*: uiro **AFP** om. **M** uiros *ceteri* || 43 ualebunt *scripsi*: manebunt (-ant **L**) *codd.* || 44 tranactis q. memorem; **A** || 45 At fugiunt *scripsi*: Ut fugiunt **GM** Cum fugiunt **A** Confugiunt **PV** Effugiunt **B** Cum fugiant **FL** (*uulgo, et in sqq. indicatiuos praes. inmutantes*) | animalia nouos campos **F** || 46 Et **M** | repetant **F** | nata **A** || 47 consueuit **L**: decubuit **AF** cum *ceteris* | requiescens *uulgo* | diligit **F** | umbra **PV** || 48 amissum **A** | quaerat **F** || 49 cantet **F** | filomela **A** filomena (phil.) *ceteri* || 50 rabidis **AFV**: rapidis *ceteri* || 53 potius **B** | confiderebus **A**

Par aetas animos conciliare solet.

Si modo non possum, quondam potuisse memento:

Sit satis ut placeam me placuisse prius.

Permanet inualidis reuerentia prisca colonis,

Quod fuit in uetulo milite miles amat,

60

Rusticus expertum deflet cessasse iuuenem,

Cum quo consenuit uictor honorat equum.

Non me adeo primis spoliauit floribus aetas:

En facio uersus et mea fata cano.

Sit grauitas sitque ipsa tibi ueneranda senectus,

65

Sit quod te nosti uiuere uelle diu.

Quis suam in alterius condemnet crimine uitam

Et quo pertendit claudere certet iter?

Dicere si fratrem seu dedignaris amicum,

Dic patrem: affectum nomen utrumque tenet.

70

Vincat honor luxum, pietas succedat amori:

Plus ratio quam uis caeca ualere solet.

His lacrimis longos, quantum fas, fleuimus annos:

Est graue quod doleat commemorare diu.

### III.

Nunc operae pretium est quaedam memorare iuuentae

Atque senectutis pauca referre meae,

56 animo **F** | cons. **LP** consociare **G** | solet (*suprascr.* † potest) **L** || 59 *puto* inualidi — leonis || 60 ue~~re~~tulo (*erasa n*) **A** ueteri **GP** uenti **M** || 61 cessasse *Burmannus* (*Anth. lat.* I p. 733): cessisse **AFPV** cecidisse (*suprascr.* † cessisse **L**) *ceteri* || 62 consueuit **MR** consentit **B** | equum **BMP** || 64 uersus facio **AP** | et] uel **P** | mea fata *scripsi*: mea facta **LM** media dicta **A** mea dicta *ceteri* || 65 mihi **M** || 67 Quis (s *supra lin.* **A**) suam in **ABF**: Quisnam in **L** Quis suam **G** (*in quo u.* 67 *a m. rec. add.*) Quisq; in *ceteri* | condempnet *codd.* (contempnet **LM**, **G m. rec.) || 68 Et quod pertendit **A** Et quo pretendit **BR** Et quo pertendat **G** Et per quod tundit (tendet **M**) **MP** || 69 si] seu **LRV** ceu **B** | seu] si **PV** | dedigneris **LMPRV** || 71 honor] amor **LV** | succedit **F** || 73 Hic *exc. Vor.* || 74 commemorasse **BR** | diu] senem **B****

III. *Cohaeret priori elegiae, sed littera initiali distincta, in codd., nisi quod F uu. 1—4 (sic positos 2. 4. 3. 1) adiungens*

- Quis lector mentem rerum uertigine fractam  
 Erigat et maestum noscere curet opus.  
 5 Captus amore tuo demens, Aquilina, ferebar  
 Pallidus et tristis, captus amore tuo.  
 Nondum quid sit amor uel quid Venus ignea noram,  
 Torquebar potius rusticitate mea.  
 Nec minus illa meo percussa cupidine flagraus  
 10 Errabat, tota non capienda domo.  
 Stamina, pensa procul nimium dilecta iacebant:  
 Solus amor cordi curaque semper erat.  
 Nec reperire uiam, qua caecum pasceret ignem,  
 Docta nec alternis reddere uerba notis;  
 15 Tantum in conspectu studium praestabat inane,  
 Anxia uel solo lumine corda fouens.  
 Me pedagogus adit, illam tristissima mater  
 Seruabat tanti poena secunda mali:  
 Pensabant oculos nutusque per omnia nostros  
 20 Quaeque solet mentis ducere signa calor.  
 Dum licuit, uotum tacite compressimus ambo  
 Et uaria dulces teximus arte dolos.  
 At postquam teneram rupit uerecundia frontem  
 Nec ualuit penitus flamma recepta tegi,  
 25 Mox captare locos et tempora coepimus ambo  
 Atque superciliis luminibusque loqui,

*priori u. 5 sqq. inscribit* Incipit liber tertius || 1 est pretium **GL** ||  
 3 mentem lector **BFLMR** || 6 et] ac **BPRV** || 7 gr̄ia (*suprascr.* †  
 ignea † aurea) **L** | noui **G** || 9 meo **AL**: mei **FG** mea *ceteri* |  
 cupidine *codd.*: a cuspide *uulgo* || 10 capiendomo **A** || 11 Car-  
 mina **ARV** Carminea (*suprascr.* stamina) **F** (Carmina pulsa **R**  
*uulgo*) || 13 que **AR** q̄ **G** q̄ **F** | certum **M** secum **L** || 14 alterius  
**GLMV** || 15 studiū *pr̄st.* inane **A**: studiū *perst.* inane **V** studiū  
*perst.* inani **G** hoc studium *perst.* inani **F** studio *praest.* inani **P**  
 studio *perst.* inani *ceteri* || 16 *puto* Saucia || 17 adit] di *ex*  
*corr.* **A** agit **P** habet *editio uetusta, recte puto* || 19 Prensabant **F**  
 (-que *uulgo*) || 20 Queque **AFG**: Quique *ceteri* | dicere **BPR** |  
 calor *scripsi*: color *codd.* || 22 uarios dulces **F** uarios dulci  
**BGMR** | dolos] *puto* faces || 23 mentem **M** || 25 iocos **V** dolos  
*uulgo* | et *m. rec.* **F** | tepora c. abo **A**

Fallere sollicitos, suspensos ponere gressus  
 Et muta nullo currere nocte sono.  
 Nec longum: genitrix furtiuum sensit amorem;  
 Et medicare parans uulnera uulneribus 30  
 Increpitat caeditque: fouentur caedibus ignes,  
 Vt solet adiecto crescere flamma rogo.  
 Concipiunt geminum flagrantia corda furorem,  
 Et sic permixto saeuit amore dolor.  
 Tunc me uisceribus per totum quaerit anhelis, 35  
 Emptum suppliciiis quem putat esse suis.  
 Nec memorare pudet turpesque reuoluere caedes,  
 Immo etiam gaudens imputat illa mihi.  
 'Pro te susceptos iuuat' inquit 'ferre dolores:  
 Tu pretium tanti dulce cruoris eris. 40  
 Sit modo certa fides atque inconcussa uoluntas:  
 Quae nihil imminuit passio, nulla fuit.'  
 His egomet stimulis angebar semper et ardens  
 Languēbam, nec spes ulla salutis erat.  
 Prodere non ausus carpebar uulnere muto; 45  
 Sed stupor et macies uocis habebat opus.  
 Hic mihi, magnarum scrutator maxime rerum,  
 Solus, Boethi, fers miseratus opem.

28 muta (uel tacita) scripsi: tota codd. (nullo tota F, qui et somno) || 29 Nec FV: Tunc ABLMP Hinc G Post R | longo V || 30 parat M | uerberibus R || 31 sic AFGL: ceditq; augentur cedibus ignes V ceditq; (spat. 6 litt.) pectoris ignes M cedit uires cum tempore crescunt P cedit uires tunc pectore nostro B cedit tunc crescunt pectoris ignes R || 32 mero Withofius || 33 dolorem MR (et uar. lect. L) fauorem G timorem uulgo || 34 Nec A || 35 per totum] perterrita uulgo | annelat (is supra at) F || 36 suppliciiis AGLRV || 37 morare — reuoluere (u supra pr. l) F | caedes (cf. u. 31) scripsi: uestes codd. || 38 ista V | imputat mihi esse F || 39 Per te F | susceptos] a supra o A (susceptas V) | dolores ut labores A (et t labores mgo L) labores B || 41 uolūptas A (sic) uoluptas BFMPRV || 42 Quae mihi minuit F || '45 muto] mitto B tanto G multo (suprascr. t muto) L mixto P ceco MV || 46 Set pudor — habebat iter M || 47 Hic FRV t hic suprascr. L: Hinc A cum ceteris || 48 boethi codd.

- Nam cum me curis intentum saepe uideres  
 50 Nec posses causas noscere tristitiae,  
 Tandem perspiciens tacita me peste teneri  
 Mitibus alloquiis pandere clausa iubes:  
 'Dicito, quando nouo correptus carperis aestu!  
 Dicito et en dicti sume doloris opem.
- 55 Non intellecti nulla est curatio morbi,  
 Vt magis inclusis ignibus antra fremunt.'  
 Dum pudor est tam foeda loqui uitiumque fateri,  
 Agnuit taciti conscia signa mali.  
 Mox ait: 'occultae sat pestis prodita causa est.
- 60 Pone metum: ueniam uis tibi tanta dabit.'  
 Prostratus pedibus uerecunda silentia rupi,  
 Cum lacrimis referens ordine cuncta suo.  
 'Fac' ait 'ut placitae potiaris munere formae.'  
 Respondi 'pietas talia uelle fugit.'
- 65 Soluitur in risum exclamans 'pro mira uoluntas!  
 Castus amor Veneris dicito quando fuit?  
 Parcere dilectae iuuenis desiste puellae:  
 Impius huic fueris, si pius esse uelis.

50 posse **F** || 51 perspiciens *scripsi*: prospiciens *codd.* (per-  
 cipiens **G**) | tacita (*uel* aliqua) me *scripsi*: tali me **ABPV** me  
 tali *ceteri* || 52 aloquiis **A** colloquiis **F** || 53 Dicito **AV**: Dicis  
 et **M** Dic nunc **B** Dic ait *ceteri* | quando (= *quoniam*) *scripsi*:  
 et unde **AV** unde *ceteri* | carperis **GMPV** | estu *codd.*: igne  
**GMV** || 54 Dicito **ABV**: Dic precor **MR** Dicas **F** Dic ait *ceteri* |  
 et en dicti *scripsi*: et edicti **ABV** et dicti **FGMP** edicti **LR** ||  
 56 Ut **F**: Et **AG** Sed *uel* Set *ceteri* | signibus **A** || *inde a u.* 57  
*usque ad IV 25 deficit B* || 58 tanti **R** tecti **P** | 59 occult(a)e  
 satis est (*om. M*) res prodita caus(a)e *codd.*, *quod correxi* ||  
 60 tanta uis tibi **F** | uis] res **R** || 61 Prostratu **A** || 63 Fare  
*codd.*, *nisi quod RV* Fac *uel* Face *habere uidentur* (*de fac cf.*  
*Muellerus d. r. m. p. 343*) | ait *om. F*, qui ut pot. plac. | pla-  
 cit(a)e **AL**: placidae *ceteri* | ut] an **LE** | pacieris munera  
**P** || 64 Respondit **G** Respondet **V** | fuit **GV** negat (*suprascr.*  
 † fugit) **L** || 65 exclamat **PR** et clamans **V** proclamans **L** |  
 proh **V**: prout **APR** o **F** *om. GLM* | uoluntas **V**: uoluptas **A**  
 uoluntas († uoluptas *suprascr.*) **L** uoluptas *ceteri* || 67 Parce **A** ||  
 68 hic **AM** | uelis *codd.*: uoles *wulgo*

- Vnguibus et morsu teneri pascuntur amores,  
 Vulnera non refugit res magis apta plagae.' 70  
 Interea donis permulcet corda parentum  
 Et pretio faciles in mea uota trahit.  
 Auri caecus amor natium uincit amorem:  
 Coeperunt natae crimen amare suae.  
 Dant uitiiis furtisque locum, dant iungere dextras 75  
 Et totum ludo concelebrare diem.  
 Permissum fit uile nefas, fit languidus ardor:  
 Vicerunt morbum tabida corda suum.  
 Illa nihil quaesita uidens procedere, causam  
 Odit et illaeso corpore tristis abit. 80  
 Proieci uanas sanato pectore curas  
 Et subito didici quam miser ante fui.  
 'Salue sancta' inquam 'semperque intacta māneto,  
 Virginitas, per me plena pudoris eris.'  
 Quae postquam perlata uiro sunt omnia tanto 85  
 Meque uidet fluctus exsuperasse meos,  
 'Macte' inquit 'iuuenis, proprii dominator amoris,  
 Et de contemptu sume trophaea tuo.  
 Arma tibi Veneris ceduntque Cupidinis arcus,  
 Cedit et armipotens ipsa Minerua tibi.' 90  
 Sic mihi peccandi studium permissa potestas  
 Abstulit atque ipsum talia uelle fugit.  
 Ingrati, tristes pariter discessimus ambo:  
 Discidii ratio uita pudica fuit.

---

70 Vulnera **M** || 77 fit *alterum*] heu **MP** fit heu **F** ha **V** ||  
 78 tabida *scripsi*: languida *codd.* (e u. priore) | corda] membra  
**PV** || 79 quaesitā **A** || 80 abiit **AF** || 81 uarias **GV** | corpore  
**PRV** corpectore **F** | curecs (a *supra* ec) **A** || 83 semper (que  
*om.*) **F** || 85 prelata **A** prolata **GLR** || 86 fructus **F** luctus **GV**  
 fletus **P** fastus **R** | exuperasse **A** exsuperare **MPRV** || 87 o iu-  
 uenis **F** | dāpnator **R**; *malim* domitator || 88 Haec de **F** |  
 conten tu **A** || 89, 90 ceduntque — Cedit *editio uetusta*: cedant-  
 que — Cedat *codd.* || 91 Sic tibi **GL** Sit mihi **V** || 94 uita]  
 tota **AFM**



## IV.

Restat adhuc alios turpesque reuoluere casus

Atque aliquo molli pascere corda ioco.

Conueniunt etenim delirae ignaua senectae,

Aptaque sunt operi carmina uana meo.

5 Sic uicibus uariis alternos fallimus annos,

Et mutata magis tempora grata mihi.

Virgo fuit, facies dederat cui candida nomen

Candida; diuersis nam bene compta comis.

Huic ego per totum uidi pendentia corpus

10 Cymbala multiplices edere pulsa sonos:

\* \* \*

Nunc niueis digitis, nunc pulsans pectine chordas

Arguto quiddam murmure dulce loqui.

Sic me diuersis tractum de partibus una

Carpebat uariis pulcra puella modis.

15 Hanc ego saltantem subito correptus amaui

Et coepi tacitus uulnera grata pati.

Singula uisa semel semper memorare libebat:

Haerebant animo nocte dieque meo.

IV. *Cohaeret priori in codd., sed fere littera initiali distincta* ||

1 Pr(a)estat **AFL** | alios *om.* **F** || 3 delirae **A** || 5 uariis uicibus **LMV** | alternos fallimus annos **MR**: alternos uincimus annos **L** alterni fallimur anni **A** alterni soluimus anni **F** alternis fallimur annis **PV** (**G** *pro* 5 *iterat* 6) || 7 facies *scripsi*: species *codd.* || 8 nam **AF**: stat *ceteri* sat *uulgo* sed *Wernsdorfius* | bene composita **A** | comis **LM**: modis *in ras.* **A** modis *ceteri* || 9 Huic per **A** Huius per **M** | Vidi per t. p. cymbala corpus **P** **H.** e p. t. p. cimbala uidi **R** | collum **L** || 10 Cimbala *codd.* (Huic quoque **P** Corpus **R**) | reddere **G**, et (*suprascr.* f. edere) **L** || *post* 10 *lacunae signa posui* || 11 niuei **AF** | digitis niueis **L** | pulsant **F** pulsat **MPR** (*et pro uar. lect.* **L**) pulsabat (nunc *om.*) **G** | cordas (-dis **F**) *codd.* || 12 quiddam *scripsi*: quidquam **G** quicquam **AFLPR** quidquid **MV** quiuit *Wernsdorfius* || 14, 13 *ponit* **F** (13 *sq. uulgo post* 15 *sq. ponunt*) || 13 contractum diuersis partibus una olim **L** || 14 pulchra **M** uisa **G** || 16 tacitus cepi **F** || 17 libebat **FLV** solebam **R**

Saepe uelut uisae laetabar imagine formae,  
 Et procul absenti uoce manumque fui; 20  
 Saepe, uelut praesens fuerit, mecum ipse loquebar,  
 Cantabam dulces quos solet illa modos.  
 O quotiens demens, quotiens sine mente putabar!  
 Nec, puto, fallebat: non bene sanus eram.  
 Atque aliquis, cui caeca foret bene nota uoluptas: 25  
 'Cantans cantantem Maximianus amat.'  
 Certe difficile est abscondere pectoris aestus,  
 Panditur et clauso saepius ore furor.  
 Nam subito inficiens uultum pallorque ruborque  
 Internum clausae uocis habebat opus. 30  
 Nec minus ipsa meas prodebant somnia curas,  
 Somnia secreto non bene fida meo.  
 Nam cum sopitos premerent obliuia sensus,  
 Confessa est facinus nescia lingua suum.  
 'Candida', clamabam, 'propera: cur, Candida, tardas? 31  
 Nox abit et furtis lux inimica redit.'  
 Proximus at genitor me tum comitatus amatae  
 Virginis herbosa forte iacebat humo:  
 Illius ad nomen turbatus succutit artus,

20 absentis (— frui) *Pulmannus*; sed et pro 'et tamen' accipe | fuit G frui M || 21 fuerat LMR mecum fuit V | ipsa AV ego P || 22 post 23 F | Cantabat A Captabam M; num Cantabam et ? | illa] ipsa FLPRV ipse G || 24 Nec] Vt F | puto in ras. A | fallebat (sc. ita putantes) scripsi: fallebar (falebar AF) codd. fallebam Wernsd. | nec PRV || 25 fuit G, et (suprascr. t foret) L || 26 Cantans scripsi: Canta AGL Cantabam dulces F Cantat ceteri || 27 iterum incipit B || 29 uoltum G uoltus M || 30 Internum A: Interdum ceteri (Interius G) | claus(a)e codd.: certae uulgo | num agebat ? | iter M || 31 sompnia codd. praeter A (ut et 32, ubi Sonia A) || 32 secreto — meo A: secretis — meis GMV secreti — mei ceteri || 33 om. F || 34 nescia codd.: conscia uulgo | longa F || 35 tardas AFGLM: cessas ceteri || 36 nox i. reddit F; uenit uulgo || 37 at s: ut codd. | me tum Withofius: mecum codd. | amato A amice (suprascr. t amate ore) L a suprascr. d ante rimam F, post quam m. rec. amate || 38 humo (i supra o) F || 39 turbatus AV tuberbatu F: tur-

- 40 Exilit et natam credit adesse suam.  
 Omnia collustrans toto me pectore somnum  
 Prospicit efflantem nec meminisse mei.  
 'Vana putabo an uera? sopor ludibria iactat  
 An te serus' ait 'pectoris ardor habet?'
- 45 Credo equidem assuetas animo remeare figuras,  
 Et fallax studium ludit imago suum.  
 Stat tamen attonitus perplexaque murmura captat.  
 Et tacitus strepitu discere plura rogat.  
 Sic ego, qui cunctis sanctae grauitatis habebat,
- 50 Proditus indicio sum miser ipse meo.  
 Et nunc infelix tota est in crimine uita,  
 Et peccare senem non potuisse pudet.  
 Deserimur uitiiis, fugit indignata uoluptas;  
 Nec quod non possum non uoluisse meum est.
- 55 Hoc etiam meminisse licet, quod serior aetas  
 Intulit, et gemitus, quos mihi lingua dedit,  
 Si quis has possit naturae adtingere partes,

batos *ceteri* | succutit *scripsi*: excutit **A** excitat *ceteri* (exitat **F**) ||  
 41 perlustrans **V** | ≡≡≡ toto me (me *supra lin.*) **A** me toto **G** |  
 somno ( $\bar{v}$  *supra o*) **A** sompnum *ceteri praeter* **G** || 42 efflantem **ς**:  
 afflantem *codd.* || 43 putabo *scripsi*: putas (-at **G**) *codd.* | iactas  
**A** || 44 An te **M**: Hoc et **A** Haec et **F** Et te *ceteri* | serus  
*scripsi*: uerus *codd.* (e u. *priore*) | habet — ait **M** | pector **A** |  
 habet] agit **ABF** | *hic desinit* **V** || 45 assuetas] s *prior supra*  
*lin.* **A** || 46 suum *codd.*: tuum **ς**; *puto studio* — suo || 47 Sat **A** |  
 tamen] pater **M**; *an tamquam?* | perplexaque **A** || 48 tacitus **A**:  
 tacitis *ceteri* (tantis **P**) | strepitu (*i. e. murmure meo*) *temptauit*:  
*precibus codd.* | discere *scripsi*: dicere *codd.* || 50 iudicio **L** & uitio  
**A**; *num ex (ec) uitio?* | ipse] ille **F** || 51 tota] non *Withofius* |  
 in crimine *scripsi*: sine crimine *codd.* || 52 non] nec **F** || 53 Et  
 deserimur **A** Deferimur **G** Destruimur **P** | indignata] ta *supra*  
*lin.* **A** || 54 Et **GP** | posum **A** | ualuisse **G** | meum est] *suprascr.*  
 † pudet **L** pudet **G** meum (*om. est*) **BP** || 55 Hoc] **H** *initialis*  
*grandior in ALM*, *signum praefixum in P* Haec **G** | *fortasse*  
*memorasse libet uel iuuat* | senior **F** || 56 lingua *temptauit*:  
 leta *codd.* (lenta **P** sera **M**) lena *Wernsdorffius* || 57 Si quis has  
 (h *consona, ut I 208*) **F**: Si quisq; has **M** S& quis has **A** Has  
 si quis **R** Has sed quis **L** Sed (Et **G**) quis ad has **GP** Sed quis  
 ad **B** | poscit **F** cupiat **G** | adt. **A**: att. *ceteri*

Gnarus cur sapiens noxia saepe uelit.  
 Interdum rapimur uitiiis trahimurque uidentes,  
 Et quod non cupiunt pectora bruta uolunt.

60

## V.

Missus ad Eoas legati munere partes,  
 Tranquillum cunctis nectere pacis opus,  
 Dum studeo gemini componere foedera regni,  
 Inueni cordis bella nefanda mei.  
 Hic me suscipiens Etruscae gentis alumnum  
 Inuoluit patriis Graia puella dolis.  
 Nam cum se nostro captam simularet amore,  
 Me potius uero fecit amore capi.  
 Peruigil ad nostras astabat nocte fenestras,  
 Nescio quid Graeco murmure dulce canens.  
 Nunc aderant lacrimae, gemitus, suspiria, pallor  
 Et quicquid nullum fingere posse putes.  
 Sic uelut afflictam nimium miseratus amantem  
 Efficior potius tunc miserandus ego.  
 Haec erat egregiae formae uultusque modesti,  
 Grata, micans oculis nec minus arte placens,  
 Docta loqui digitis et carmina fingere docta  
 Et responsuram sollicitare lyram.

5

10

15

58 Clarus **A**, **F** *m. 1* | cur *scripsi*: et ut **ALMPR** ut haec **F**  
 ut et **BG** || 59 rapitur (*m supra t*) **A** | trah.] rapimurque **F** |  
 uidentes *scripsi*: uolentes *codd.* (*e u. siue priore siue sequente*) ||  
 60 quod] quia **P** quae **L** *uulgo* | cupiunt **M**: capiunt **A** *cum ceteris*

**V. Cohaeret priori, sed littera initiali distincta (praeter A)**  
*in codd.* || 1 Missu **A** | ad eoas] athenas (*t corr. in d*) **F** |  
 partes **G**: partes, *suprascr.* 1 functus, **L** functus **A** *cum ceteris* ||  
 2 Tranquille **M** || 5 suspiciens **G** | euruscae **A** | alumpnum  
*codd.* || 6 greca **F** || 7 captam nostro **BG** captam meo **R** ||  
 8 potius uere **A** uero potius **G**; uerso *Heinsius* || 9 perstabat **G** |  
*hic desinit R* || 10 Nescio (*o supra lin.*) quod **A** | quidem **F** ||  
 11 pallorque *uulgo* || 12 *an nullam ?* || 13 Sed *uulgo* || 14 Affi-  
 cior **A** Efficiar **F** | nunc **LM** || 15 modestus **P** || 16 arte potens **M** ||  
 18 responsura **A**

- Illam Sireni, stupefactus cantibus, aequans  
 20 Efficior demens alter Ulixes ego;  
 Et quia non poteram tantas euadere moles,  
 22 Nescius in scopulos et uada caeca feror.  
 39 Subcubui, fateor, Graiae tunc nescius artis,  
 40 Subcubui Tusca simplicitate senex.  
 Cum defensa suo superata est Hectore Troia,  
 Vnum non poterat fraus superare senem?  
 Muneris iniuncti curam studiumque reliqui  
 Deditus imperiis, saeue Cupido, tuis.  
 45 Nec memorare pudet tali me uulnere uictum:  
 46 Subditus his flammis Iuppiter ipse fuit.  
 23 Quis referat gressus certa se lege mouentes  
 Suspensosque suis passibus ire pedes?  
 25 Grande erat inflexos gradibus numerare capillos,  
 Grande erat in niueo pulla colore coma.  
 Vrebant oculos stantes duraeque papillae  
 Et quas astringens clauderet una manus.  
 A, quantum mentem stomachi iunctura mouebat

19 *post* 20 F || 19 Sireni (*uel* Sirenae) *scripsi*: sirenis F  
 serenii A sireneis B syrenis G syreneis L sirenes M sirenem P  
 Sirenum *Withofius*, *qui u. seq. instar Ulixis* || 21 qui non A |  
 euertere G euincere BLP | moles] e ex i *corr.* A || *post* 22  
*inserui uu. qui sunt in codd.* 39 — 46 || 39 Succubui AFL (*ut*  
*et* 40) | tum AL || 40 tus sca A tusca *m. rec. ex tuta corr.* F  
 casta M || 41 Qua, f Cū *suprascr.*, A: Qua *ceteri codd.* Quae *Werns-*  
*dorfius* | ectore A || 42 non poterat] *post ad* F || 43 Numinis B | in-  
 uicti BFL | studium curamque M || 44 cupio A || 46 *post* iuppiter *ras.*  
*in* A || 23 Quis referat (-ret B) *codd.*: Quid referam *uulgo* | se FG:  
 sub A *cum ceteris* (*num certa sub lege moueri?*) || 24 suis *scripsi*:  
 nouis *codd.* (-os L) | plausibus A plasibus pedes ire F || 25 *et*  
 26 *pro* Grande malim Gratum || 25 *post* 27 F || 26 pulchra F  
 pulc(h)ra BG || 27 oculi L animos M | stantes duraeque *codd.*  
*(et qui haec uerba citat Anselmus Peripateticus; cf. Hermes IX*  
*p. 383):* durae stantesque *uulgo* || 28 Quas simul astr. G  
 abscingens F || 29 Hah A Ha BLP Heu GM Ah F | iunctura  
*scripsi*: iuncturaq; (*supraposito interrogandi signo saepius in*  
*hoc libro obuio, quod ad totum enuntiatum pertinet*) A fultura  
 BFLM factura GP

Atque sub exhausto pectore pingue femur!	30
Pellebar teneros astringere fortiter artus:	
Visa per amplexus ossa sonare meos.	
'Grandia' clamabat 'tua sic me brachia laedunt:	
Non tolerant pondus subdita membra tuum.'	
Derigui, quantusque fuit calor ille recessit,	35
Et nata est uenae causa pudenda meae:	
Non lac sic tenerum permixta coagula reddunt	
Nec calidi mollis spuma liquoris erit.	38
Sed mihi prima quidem nox fuit, cum sua soluit	47
Munera grandaeuo uix subeunda uiro;	
Proxima destituit uires, uacuosque recessit	
Ardor, et in Venerem segnis ut ante fui.	50
Illa uelut proprium repetens infesta tributum	
Instat et increpitat 'debita redde mihi.'	
Sed nihil hic clamor, nil sermo mitis agebat:	
Quod natura negat, reddere nemo potest.	
Erubui stupuique: iterum uerecundia motus	55
Abstulit et blandum terror ademit opus.	

---

30 exausto **AF** || 31 Pellebar *scripsi*: Terrebar **ABP** Terre-  
bam **F** Tenebant **G** Horrebam **LM** Urebar *uulgo* | constr. **L** ||  
33 tua sic me *scripsi*: tua sunt me **ABLM** nunc me **F**  
tua nunc me **P** (et nunc *supra* sunt *pro uar. lect.* **L**) cur me  
tua **G** nimium me *uulgo* || 35 Dirigui (*Dirr.* **F**) *codd.* | ille re-  
cessit (-dit **G**) *codd.*: ossa reliquit *uulgo* || 36 uen(a)e **BLMP**:  
uenie **AFG** || 37 Nec **LM** | tenerum] durum **AF** | promixta **A** ||  
38 Non **P** | calidi *scripsi*: liquidi *codd.* (e *seq.* liquoris, *pro quo*  
*crucoris G uitium sentiens*) | mellis *uulgo* | ceterum 38 et 39 (*uide*  
*post 22*) *inter se traicit* **A** || 47 **S& A** Set **M S**; **BGL** Sic **P**  
*uulgo* | nox fuit *scripsi*: noxa fuit **A** nox affuit *ceteri* | cum  
sua *scripsi*: ac (*supraser.* -&- **A**) sua **ABM** et sua **FLP** omnia **G** |  
solum **F** || 48 Munia **M** || 50 et *om.* **F** || 51 propria (*ũ supra a*) **A** ||  
52 sic **A**: et increpitans (et *crep.* **L** et me **F** *in marg.* increpitans  
*habens*) debita reddis (-des **G**) ait *ceteri* || 53 clamor et nil s.  
metis agebat **F** || 55 stupuiq; iterum *scripsi*: stupui quia tunc **A**  
stupui tunc **F** stupui *ceteri*, *tum q;* simul **L** quod tunc **G** mihi  
quod **B q;** tunc **P q;** mihi **M**, stupuique: omnes *uulgo* | motus]  
mentem **A**

Contractare manu coepit flaccientia membra

Meque etiam digitis sollicitare suis.

Nil mihi torpenti uel tactus profuit illis:

60 Perstitit in medio frigus ut ante foco.

'Quae te crudelis rapuit mihi femina?' dixit;

'Cuius ab amplexu fessus ad arma redis?'

Iurabam curis animum mordacibus uri

Nec posse ad luxum tristia corda trahi.

65 Illa dolum credens 'non' inquit 'fallis amantem:

Plurima certus amor lumina semper habet.

Quin potius placito noli unquam parcere ludo:

Proice tristitias et renouare ioco.

Obtundunt siquidem curarum pondera sensus:

70 Intermissa minus sarcina pondus habet.'

Tunc egomet toto uersatus corpore lecto

Effusis lacrimis talia uerba dedi:

'Cogimur ecce senes crimen uitiumque fateri,

Ne meus extinctus forte putetur amor.

57 Contrectare **F** Num tractare **P** (*uoluitne* Tum tr. ?) | flaccientia *scripsi*: flagrantia **BFGMLP** uirilia **A** (*et in L glossa uirilia suprascr.*) frigentia *uulgo* || 59 uel t. **ABFG**: nec t. **L** cont. **M** t. nil **P** (*in initio* Et mihi *praebens*) nil t. *uulgo* | illis *uulgo*: ignis **AF** ullus *ceteri* || 60 Perstitit **BG**: Pr(a)estitit **AFLP** Restitit **M** | *puto* in tepido | ut *om.* **A** | foco] *suprascr.* toro **P** et i thoro **L** thoro **BM** focus **F** || 62 amplexus **A** | reddis **F** || 64 corda] membra **GP** | pati **F** || 65 non i. fallis **AB**: non i. falles **P** non me i. fallit **L** nunc i. fallis **M** cur i. fallis **G** | me animantem **A** | non inquit dicis uera (*mgo* non . . . . fallit amantem) **F** || 66 certus] *suprascr.* i cecus **L** cecus **M** || 67 placito *ed. uet.*: placido *codd.* (tacito **G**) | noli unquam **BGMP**: noli inquit **AF** tu noli **L**; *an* noli nunc ? || 68 tristias **F** | renouare (*reuocare* **F**) ioco *codd.* (renouato iocos **M**); iocis *uulgo*; *an* te renouante ioco ? || 69 Obtundit tristia siquidem **F** Offendunt hominum *exc. Leid.* | equidem **G** | pondere **A** || 71 ego de toto **BMP** | uersatus **G**: nudatus **A** *cum ceteris* (i to *supra* -tus **L**) || 73 ecce senes *scripsi*: huq; (*interrogandi signo suprascr.*) senes **A** heuq; (heus **G**) senes **BFG** heu segnes **MP** | uitium crimenque **BFLMP** || 74 amor *post* meus **F**

Me miserum, cuius non est culpanda uoluntas! 71

Vindicor infelix debilitatis ope.

En longo confecta situ tibi tradimus arma,

Arma ministeriis quippe dicata tuis.

Fac quodcumque potes! successibus haec tamen ipsa

Grandior est hostis, quo minus ardet amor.' 81

Protinus Argiuas admouit turpiter artes

Meque cupit flammis uiuificare suis.

Ast ubi dilecti persensit funera membri

Nec uelut expositum surgere uidit onus,

Erigitur uiduoque thoro flammata resurgens 82

Vocibus his luctus et sua damna fouet:

'Mentula, festorum cultrix operosa dierum,

Quondam deliciae diuitiaeque meae,

Quo te deiectam lacrimarum gurgite plangam?

Quae de tot meritis carmina digna feram? 91

Tu mihi flagranti succurrere saepe solebas

Atque aestus animi ludificare mei,

Tu mihi per totam custos gratissima noctem

Consors laetitiae tristitiaeque meae,

Conscia secreti semper fidissima nostri, 92

Astans internis peruigil obsequiis:

75 uoluptas *codd.* (senectus **M**), *corr.* Wernsdorffius || 76 Vindicor **AP**: Vendicor **FG** Venditor *ceteri* Iudicor *uulgo* | debilitatis (e *supra* i *ult.*) **A** || 77 Heu **L** || 79 successibus *scripsi*: nos cessimus (-amus **F**) *codd.* (*suprascr.* † cedimus **L**) | haec (*scil. mentula*) **AGM**: et **F** hoc **BP** at **L** | ipsa **A**: ipsa † ipse **L** ipso **P** ipse *ceteri* || 80 quod **A** cui **G** || 81 argiuas **BM**: argutas **A** *cum ceteris* | amouit **A** amouit **F** || 83 praesensit **G** persensit dilecti **L** || 84 extinctum **F** | onus *Ommerenus*: opus *codd.* || 85 uiduo et thoro **F** | flammata (*i. e. irata*) *scripsi*: laniata *codd.* | resurgens *scripsi*: recumbens *codd.* || 86 dampna *codd.* | plorat **F** || 87 **M** *litt. initialis distincta in plerisque codd.* || 89 dilectam **G**; an defectam ? | funere **B** || 90 Quo **L** | tot de **P** | dira (*suprascr. gna*) **A** | canam **M** || 94 tristitie letitiaeque; **L** || 95 Consors **B** | fiducia **L** || 96 Astar **F** Constans **P** | internis **A**: interius **BFMP** in trinis **G** in nostris **L** *uulgo*



- Quo tibi feruor abit, per quem feritura placebas,  
 Quo tibi cristatum uulnificumque caput?  
 Nempe iaces nullo, ut quondam, suffusa rubore,  
 100 Pallida demisso uertice nempe iaces.  
 Nil tibi blanditiae, nil dulcia carmina prosunt,  
 Non quicquid mentem sollicitare solet.  
 Hinc uelut exposito meritam te funere plango,  
 Occidit assueto quod caret officio.  
 105 Hanc ego cum lacrimis deducta uoce canentem  
 Irridens dictis talibus increpui:  
 'Dum defles nostri languorem, femina, membri,  
 Ostendis morbo te grauiore premi.'  
 Illa furens: 'nescis, ut cerno, perfide, nescis:  
 110 Non fleo priuatum, sed generale chaos.  
 Haec genus humanum, pecudum uolucrumque, ferarum  
 Et quicquid toto spirat in orbe, creat.  
 Hac sine diuersi nulla est concordia sexus,  
 Hac sine coniugii gratia summa perit.  
 115 Haec geminas tanto constringit foedere mentes,  
 Vnius ut faciat corporis esse duo.  
 Pulchra licet pretium, si deficit, femina perdit;

97 feritura (e *supra* a *pr.*) A † peritura *suprascr.* L peritura **BM** ||  
 98 tristatum **BLP** | uulnificumque (uoln. **G** muniferum *in lac. P*  
*m. 2*) *codd.*: uulniferumque *uulgo* || 99 suffusa **FGM**: perfusa **A** *cum*  
*ceteris* || 100 dimisso **AFP** || 101 tibi blandities nil tibi dulcia **A** ||  
 102 Nec **BLMP** | sollicitare (ci *supra lin.*) **A** || 103 Hinc **LP**:  
 Hic **AF** *cum ceteris* Sic *uulgo* | uelut extinctum **F** | merito  
**FGP** | de funere **M** | plangam **P** || 104 assueto (asueto **G**) *codd.*  
*cum exc. Leid.*: assiduo **L** *uulgo* || 105 Haec *uulgo* | cum *om.* **F**,  
*qui* deducta et uoce || 107 Dum] *suprascr.* † cur **L** | deflens **A** |  
 langorem femina nostri (membri *supra* nostri *scr.*) **F** nostri  
 (membri **G**) flagrantia munera (femina **G**) morbi (nri **G**) **GP** ||  
 108 Ostendens **P** || 109 *om.* **G** | Illa — nescis] Illa (*suprascr.*  
 furens inquit) nescis (tu *suprascr.*) **F** | nescis **AFM**: dixit **B**  
 inquit **LP** | ut cerno **A**: et cerno **F** ut credo **BLM** nescis o **P** |  
 perfide *bis* **A** perfidus **F** | nescis] dixit **M** || 110 se **A** || 113 Hanc sine  
 diuersis n. es **F** || 114 coniugi **A** || 115 tacito constrinxit **G** || 116  
 duos **GLM** || 117 Pulchra **AF** | deficit *scripsi*: desit *codd.* || *post* 117

Et si deficient, uir quoque turpis erit:	
Ut si gemma micans rutilum non conferat aurum,	
Est aruum fallax mortiferumque genus.	120
Tecum pura fides secretaque certa coluntur:	
O uere faustum fructiferumque bonum!	
Vade, inquam, felix, semper felicibus apta,	
Et tibi cognatis utere deliciis!	
Cedunt cuncta tibi; quodque est sublimius, ultro	125
Cedunt imperiis maxima sceptris tuis.	
Nec substrata gemunt, sed se tibi subdita gaudent:	
Vulnera sunt irae prosperiora tuae.	128
Sternitur icta tuo uotiuo uulnere uirgo	131
Et perfusa nouo laeta cruore iacet.	
Fert tacitum ridetque suum laniata dolorem	
Et percussori plaudit amica suo.	
Non tibi semper iners, non mollis conuenit actus,	135
Mixtaque sunt ludis fortia facta tuis.	
Nam nunc ingenio, magnis nunc uiribus usa	
Pugnas, quod poenis non es amica malis.	

*hic in F exstat u.:* Non quod possit ama. sed quod habere cupit || 118 Et A: Haec ceteri | deficient scripsi: defuerit codd. (desierit L) || 119 Ut scripsi: Et F Haec ceteri codd. || 120 Est aruum scripsi: Externum codd. (Aeternum L) | fallit P | num morte peritque genus? || 121 certa AFM: cuncta BL cuncta G multa P | coluntur scripsi: locuntur F loquuntur (sic) AM loquuntur BP loquntur L et, ut uid., G locantur s || 124 faustum scripsi: nostrum codd. (Tu uero nostrum, suprascr. t estque tuum, L) pretium uulgo || 123, 124 hic habent codd. (F post 121, G interpolationibus augens), post 108 uulgo ponunt || 123 Valde A Vale L Salue G | inquit B inquit P modo M || 124 En tibi AFL Et mihi P || 126 maxima] suprascr. t splendida L | sarta F ceptra BLP || 127 Haec F | substrata scripsi: subtracta AF subtracta G subiecta ceteri | s& A | sese sibi G tibi sed se P | subdere BLP || uu. 129, 130 post 146 traieci || 131 uotiuas F || 133 Fert A: Flet ceteri | tacito (t um supra o) L cito F | lania tabo dolorem A laniatq; dol. G || 134 plaud& A || 135 Nec L || 137 magnus nunc F nunc magnis GL | us; usa A usus FGL || 138 Pugnas quod poenis scripsi: Non nequod

Nam tibi peruigiles intendunt saepe labores

40 Imbres insidiae iurgia damna niues.

Tu mihi saepe feri commendas corda tyranni,

Sanguineus per te Mars quoque mitis erit.

Tu post extinctos debellatosque gigantes

Excutis irato tela trisulca Ioui.

45 Tu cogis rabidas affectum discere tigres,

46 Per te blandus amans redditur ipse leo.

29 Ipsa etiam totum moderans sapientia mundum

30 Porrigit inuictas ad tua iussa manus.

47 Mira tibi uirtus, mira est patientia: uictos

Diligis et uinci tu quoque saepe uoles.

Cum superata iaces, uires animosque resumis

150 Atque iterum uinci, uincere rursus amas.

Ira breuis, longa est pietas, recidiua uoluptas,

Et cum posse perit, mens tamen una manet.'

Conticuit tandem longo satiata dolore:

Me uelut expletis deserit exequiis.

in penis **A** Nunc quidem non es pecus **F** Nunc h(i)is qu(a)e  
(qui **G**) ueneris (iueni **M**) *ceteri* | non es amica malis **A**: sed amica  
malis **F** sunt inimica malis *ceteri* || 139 intendunt (*suprascr.* †  
inpendunt) **L**: inpendunt **A** cum *ceteris* inpendent *Withofius* | do-  
lores **P** || 140 insidias **P** -diis **M** | et iuga **F** | dampna *codd.* | niues]  
rates **A** naues **F**; *puto* neces || 141 Tum ichi **A** Tu quoque **P** ||  
142 Sanguineu **A** || 143 Tu] Et **A** || 144 corusca (*suprascr.* †  
trisulca) **L** || 145 rabidas **AF**: rapidas *ceteri* | discere] *suprascr.*  
† ducere **L** ducere **P** dicere **G** || 146 reddit et ipse **F** || *post* 146  
*inserui uu.* 129, 130 || 129 Illa **F** | etiam *supra lin.* **A** || 130 in-  
iunctas **F** | inuitas a. t. iura *uulgo* || 147 (et) mira(que *uel*  
estque) potentia **BMP** | uictos *ex uirtus corr.* **A** uictrix **GP** et  
*pro uar. lect. suprascr.* **L** || 148 tu quoque **AFL**: uincere *ceteri* |  
soles **GP** || 149 et 150 in fine *Maximiani habet* **F** || 149 Dum **GL** |  
uiresque **B** | animosa **G** || 150 *ras. post uinci in* **A** || 151 Iratu  
(a *supra u*) breuis **A** | residiua **L** rediuiua **GMP** et *pro uar.*  
*lect.* **L** | uoluntas **P** et *pro uar. lect.* **L** || 152 men **A** || 153 *post*  
tandem **F** *addit et, fort. recte* || 154 exsequiis **GL** obsequiis **BM**  
et *pro uar. lect.* **L**

## VI.

Claude, precor, miseras, aetas uerbosa, querelas.

Numquid et hic uitium uis reserare tuum?

Sit satis, indignum leuiter tetigisse pudorem:

Contractata diu crimina crimen habent.

Omnibus est eadem leti uia, non tamen unus

Est uitae cunctis exitiique modus.

Hac pueri atque senes pariter iuuenesque feruntur,

Hac par diuitibus pauper egenus erit.

Ergo quod attritum quodque est uitabile nulli,

Festino gressu uincere praestat iter.

Infelix ceu iam defleto funere surgo,

Hac me defunctum uiuere parte puto.

5

10

VI. *Cohaeret priori, sed in plerisque libris littera initiali distincta* || 1 querelas **AG**: loquelas *ceteri* || 2 et hic] adhuc **G** et (*supra lin.*) **F** et hoc **ς** || 4 Contracta **F** Et contracta **L** || 5 uia leti **G** (leti *supra lin.* **F**) | non tantum unus **F** || 6 et modus exitii **M** || 7 pueriq; senes **BGL** pueri senes **P** | pueri hac senex p. iuuenes (*om.* que) **F** | feruntur *uulgo* || 9 attritum] est certum **L** eternum **G** adstrictum *uulgo* | uita uile (1 *ex corr.*) **A** || 10 Festinans gressū **B** || 11 seu iam **GL** etiam **P** | defuncto **L** | corpore **LMP** | surgit **B** surge **F** || 12 uincere **P** | putet **B** puta **t** puto **L** || *subscriptione carent* **ABP** Explicit liber maximiani **L**; *hos uu. subicit* **G**:

Talibus incese deponis uerba senecte

Scriptus ab arrepto maximiane tuo

contra **M** sic subscribit:

Talibus infecte deponis uerba senecte

Scriptus ab auritamo maximiane lupo

. . . . . tot fore nūm quis uoce sonora

Queq; potest laudes dicere musa tuas

. . . . . nociuas in . . . . . promere uoces

Deficiunt uerba pectus anhela meum.

Explicit III<sup>r</sup> liber ethicorum .s. maximianus. *denique* **F** subscribit:

Versifici clari liber est hic maximiani

Hic sua uita senis noscitur esse iuuenis,  
quibus subiciuntur uu. cl. V 149 et 150, tum explicit liber maximiani.

LVIII.

Me legat, annales cupiat qui noscere menses  
 Tempora dinumerans aevi uitaeque caducae.  
 Omnia tempus agit, cum tempore cuncta trahuntur.

1

LVIII, 1—8 a poeta inter Dracontium et Columbanum uiuente composita et, ut erant adamata, mox Bedae opusculis adnexa cumque his conexas (cf. *Mus. Rhen.* XXXI p. 98 sqq.) ex his codd. recensui: **A**(mbrosiano D. 48 inf.) saec. X, qui Bedam continet et circa finem cc. 5, 1, 6; **C**(aroliruhensi Aug. 167) saec. IX, qui Bedam praebens fol. 13 cc. 3, 4, 1, 5 et alia exhibet; **O**(xonienſi coll. S. Iohannis Nr. XVIII) saec. XI fol. 14 cc. 1, 5, tum uersus bede sacerdotis super regulares feriarum et super regulares lunares, cc. 3, 6 suppeditante; **P**(arisino 7362) saec. XIII, qui fol. 75 habet cc. 1, 5 *Ausonii Primus Romanas*, tum *Dira* patet Iani, c. 6, alia *medii aevi*; **R**(eginensi 438) saec. X, ubi post *Wandalberti Prumensis martyrologium* et *Ausonii Primus Romanas* extant fol. 31 cc. 3, 1, 5, 4; **S**(caligerano Q. 61) ab ipso Scaliger scripto, qui fol. 71 habet e uetere libro *Cuiciano descripta* cc. 1—4; **L**(aurentiano Stroz. 46) saec. XIV, qui fol. 1 sqq. uastam habet congeriem hanc: c. 5, *Ausonii Primus Romanas*, c. 6, illud *Dira* patet Iani, *Ciceronis Primus adest aries*, illud *Hic Iani sacer*, c. 4, *Bedae Ortum sacre quisque*, *carmen Anth. lat.* 305, alia *medii aevi*; alios codd. adhibitos uide ad singula cc.

1 (*B.* V 43, *M.* 1030) expressum est ex *Dracontii satisfactione* (unde huic ipsi tribuit *Rossbergius perperam*), cf. 3—6 = *satisf.* 219, 247, 249, 251, porro 8 et 9 = *satisf.* 259, 220, denique 12 = *satisf.* 253; nostrum carmen imitatus est *Columbanus ad Sethum*, cf. 2, 3 = *Col.* 61, 62; porro 5—9 = *Col.* 63—67, et 10 = *Col.* 7, denique 11, 12 = *Col.* 68 sq.; denique ad u. 12 adnotat *Scaliger* hic ultimus uersus legitur apud *Hieronym.* in *Comm.* in *Ezechielem* [I 7] sed paulo immutatio[n]e [scil. ita: *Ver — hiems et mensis et annus, ex alio scil. poeta*] || *titulis carent AC De compoto S Hos claros uersus uenerabilis edidit auctor Beda sacer multum nitido sermone coruscans O Versus uenerabilis bede p̄bri de tēporib; P || 1 annales uult qui cognoscere P || 2 Denumerans C*

Alternant elementa uices et tempora mutant.  
 Accipiunt augmenta dies noctesque uicissim. 5  
 Tempora sunt florum, retinet sua tempora messis,  
 Sic iterum spisso uestitur gramine campus.  
 Tempora gaudendi, sunt tempora certa dolendi.  
 Tempora sunt uitae, sunt tristia tempora mortis.  
 Tempus et hora uolat: momentis labitur aetas. 10  
 Omnia dat tollit minuitque uolatile tempus.  
 Ver aestas autumnus hiems: redit annus in annum.

2 Exsurgens Chelas Aries demergit in ima.  
 Scorpion aurati submergunt cornua Tauri.  
 Hinc subit Arcitenens Geminis surgentibus aequor.  
 Dum Cancer surgit, Capricornus mergitur undis. 5  
 Portitor urceoli formidat terga Leonis.  
 Virgo fugat Pisces. redit et uictoria uictis.

3 Bis sex signiferae numerantur sidera sphaerae,  
 Per quae planetae dicuntur currere septem.  
 Pollucis proles ter denis uoluitur annis.  
 Fulmina dispergens duodenis lustrat aristis.

4 elimenta **A** alimenta **C** || 6 sed flores **S** (florens *Scaliger*) ||  
 12 hiemps **O** | çennus (a *supra* ce) in çennum (a *supra* ce) **A**  
 (non *adscripti* lectiones **R** *admodum corrupti inscribentis*: Versus  
 de mensibus et diebus anni)

2 (*B. V* 44, *M.* 1031) *praeter S habent Monacensis* 14693  
*saec. XI—XII fol. 61 (cf. stud. Vindob. II p. 80) et Gaddianus*  
*pl. 91 sup. 28 saec. XV post Ouidii Fastos fol. 97 (transiit in*  
*Bedae opera ed. Colon. II p. 74) || 1 Exsurgens Mon.: Exurgens S*  
*Exoriens Gadd. | chela aries dimergit Mon. | ima (o supra a) S |*  
*2 Scorpius Mon. | submergit Mon., Gadd. || 3 Hinc Mon.*  
*Gadd.: Dum S (Tum Scal.) || 4 Cum Mon. | surgit cancer S ||*  
*5 formida Gadd. | terga] signa Mon. || 6 piscis Gadd.*

3 (*B. V* 45, *M.* 1032) *extat in CORS* || Versus de annis  
 planetarum hoc est de septem sideribus **O**, Vesus (*sic*) de  
 septem planetis **R**, om. **CS** || 1 sphaera **C** sphaera **R** sphaera **O** ||  
 2 quae *ex q:* *corr. m. rec. O* quas **S** | planetae] *Scaliger mg.*  
 palantes || 3 Polluris (Pull. **R**) prolis **CR** || 4 duodenas —  
 aristas *Scaliger mg.*

- 5 Bellipotens genitor mensum pensatque bilibre.  
 In medio mundi fertur Phaethontia flamma  
 Ter centum soles sex denos quinque quadrantem.  
 Ter senas partes ex his, Cytherea, retorques  
 Lustrando totum praeclaro lumine mundum.
- 10 Terque dies ternos puro de uespere tollens  
 Semonis diui completur circulus anni.  
 Horas octo, dies ternos seruato nouenos,  
 Proxima telluri dum curris, candida Phoebe.  
 Nec rota per gyrum, quam trudit machina Olympi,
- 15 Currere sic possit, ni septem sidera tricent.

Ad Boreae partes Arctoe uertuntur et Anguis, 4  
 Post has Arctophylax pariterque Corona, genuque  
 Prolapsus, Lyra, Auis, Cepheus et Cassiopea,  
 Auriga et Perseus, Deltoton et Andromedae astrum,

5 mensem *Petauianus Burmanni* | pensatque *Burm.*: pensare **CORS** | bilibre *Scaliger mg.*: bilibri **CRS** bilibris **O** ||  
 6 phēthontia **O** phoetontia **C** fetontia **R** || 7 sex (*ex corr.*) denos adde quadrantem **S** || 8, 11—13, 9, 10, 14, 15 ponit **O**, sed *litteris a — h appositis hic ordo restitutus* 8—12, 14, 15, 13 ||  
 8 ex **O**: *om.* **CRS** plus *add.* *Scaliger mg.* | retorquens **O** || 11 Sermonis dñi (= domini) **COR** Sennonis dūi **S**; Semihominis Diui et semonis dii *Scaliger mg.* || 13, 12 ponit **R** || 13 phebe **O** phebae **R** || 14 et 15 *om.* **CRS**, habent **O** et qui carmini 5 praeponit **L** (*aurantianus*) || 14 girum **L** | tradit **L** | Olympi scripsi: limphe **O** lyphe **L** || 15 possit scripsi: posset **O** possint **L** | ni **O**: in **L** | sydera trices **L**

4 (*B. V 47, M. 284*) praeter **CLRS** extat in plurimis *codd.*, ueluti in *V(aticano Regin. 215) saec. IX fol. 122 sic inscriptum* Versus princ. de XII signis, unde ortum puto titulum in aliis *codd. obuium, quo Prisciano hoc carmen tribuitur, ut in G(udianum 132) saec. X fol. 61: Prisciani epitome phenomen (et hinc, ut alii similiter, ita R inscribit Incipit epitome meron id est apparitio siue apparentia prisciani grammatici uersus de sideribus XII); titulo carent CS; adponam uarietatem codd. CGV; nil conferunt ceteri (S) || 1 Arctoe scripsi: arctoe **G** arctoi **C** arton **V** arcti **S** || 2 hos **S** haec *Pithoeus* | arctophilax (*c ex corr. G*) **GV** arctofilax **C** || 3 lira **V** | cassiopea **G**: casiopea **C** casiephia **V** || 4 Aurigam (*et om.*) **C***

Pegasus et Delphin Telumque, Aquila Anguitenensque. 5  
 Signifer inde subest, bis sex et sidera complent  
 Hunc: Aries Taurus Gemini Cancer Leo Virgo  
 Libra Scorpius Arquitenens Capricornus et urnam  
 Qui tenet et Pisces. post sunt in partibus Austri  
 Orion Procyon Lepus ardens Sirius Argo 10  
 Hydrus Chiron Turibulum quoque Piscis et ingens.  
 Hinc sequitur Pistrix simul Eridaniquae fluenta.

5 Bis sena mensum uertigine uoluitur annus,  
 Septimanis decies quinis simul atque duabus,  
 Tercenis bisque tricenis quinque diebus,  
 Qui ternis gaudent diuisi stare columnis,  
 Scilicet Idibus et Nonis simul atque Kalendis. 5

5 delfin **G** | aquila *om.* **V** || 8 arcitenens *codd.* | urna **CG** ||  
 10 procum **V** | argo ≡ **G** || 11 Ydros **V** Ydris **G** | pisces **G** || **L** *ita*  
*hoc carmen habet, ut sub titulo* Versi de spera celi et de cursu  
 planetarum et de ceteris syderibus *ante u. 1 hos praebeat uersus:*  
 Prima tenet spatium terris latonia coniūx | Mercuriusq; super  
 capit ac quaeriturque secunda | Tertia iterum ueneris fulgenti  
 lumine solis | Quarta tenet radios spargens quos signat apollo |  
 Quinta capit mauors ylima solem; secunda | Iuppiter has retinet  
 sextam cum tertia sole | Septimaq; herculee sole sunt quarta  
 saturnus. *in alio codice Parisino 12117 saec. XI fol. 172 teste*  
*Riesio hi leguntur uersiculi in edd. recepti post u. 12:* Sed uaga  
 preterea dicuntur lumina septem | Luna et Mercurius, Venus ac  
 Sol, Mars quoque fulgens, | Hinc Iouis et sidus super omnia  
 sydera lucens | Celsior his Saturnus, tardior omnibus astris

5 (*B. V 68, M. 390*) *in ACOP sine titulo; R* *inscribit:*  
 Versus cuique lectoribus studiose sequentes praecipuas anni  
 totius festiuitates Si quis eos studuerit animaduertere Quot  
 dies etiam et menses fuerint absque ullo falsitatis errore  
 ostendunt, *eademque fere inscriptio habetur in Vossiano Q. 75*  
*saec. IX—X fol. 130, ubi post carmen nostrum sequitur Bedae*  
*martyrologium, cui illud tamquam prologum praeponit V(ossianus*  
*O. 15) saec. XI fol. 20: cf. Mus. Rhen. XXXI p. 100 || 1 senis*  
*CO | mensium V || 2 Septimanas C Septimas decies (suprascr.*  
*Septenis denis) A | duobus R || 3 Ter cenis AC: Tercentenis*  
**OPRV** *ceteri Ter centum uulgo || 4 Qui ORP: Cui V Qua AC |*  
*&ternis OP* *eternis R | gaudet diuisus codd., correxi || 5 Scilicet*  
*et ACR | Kalendis C*



Nam quadris constat Nonis concurrere menses  
 Omnes excepto Marte et Maio, sequitur quos  
 Iulius October: senis soli hi moderantur,  
 Septenis parent denis pariterque Kalendis.  
 Octonisque pares menses sunt Idibus omnes.  
 Ianus et Augustus tantum mensisque December  
 Voluuntur denis semper nonisque Kalendis;  
 At contra currunt bis nonis rite quaterni  
 Iunius Aprilis September et ipse Nouember.  
 Sedenis Februus cito solus ab omnibus errat.  
 Bis senis sic namque rotatur mensibus annus  
 Per Nonas, Idus decurrens atque Kalendas.

De septem diebus.

6

Prima dies Phoebi sacratio nomine fulget.  
 Vindicat et lucens feriam sibi Luna secundam.

6 quadranis (*suprascr.* quadris) **A** quaris **R** | occurrere **C** et  
 (con *supra* oc) **A** concurre **R** || 7 marce **R** || 8 Iulius **OPV**:  
 Iulius et **ACR** | octuber **A** octimber **OV** | senis *om.* **CR** | me-  
 derantur, *suprascr.* mendantur, **A** || 9 Septenis patet hos  
 pariterque flagrare Kalendis *codd.*, nisi quod Kalendas **R** flagrare  
 diebus **C** flagrante diebus (*suprascr.* fraglare **K**Idis) **A**; quod  
*correx*i; Septenis denis patet hos quadrare **K**. *Riesius* || 10 sunt  
 menses **R** menses *om.* **P** et (simul ante pares addens) **V** || 11  
 Iulius (an' *supra* ulius) **R** | tantum *Buechelerus*: semper *codd.* ||  
 12 Voluitur (un *supra* i) **V** | semper *Buechelerus*: tantum *codd.* |  
 Kalendas (a *alt.* in i *corr.*) **R** || 13 corrunt **C** | nonis bis **OP** |  
 quaternis **OR** || 14 *om.* **C** | Iulius **OR** | ipse *om.* **A**, qui post 15  
 addit Voluuntur denis octonisque Kalendis || 16 nam **C** | annis  
 (u *supra* i) **A** || 17 idus **P**: idusque *ceteri* (idib:, *suprascr.*  
 idusq; **R**) | Kalendas **C** Kalendis (a *supra* i) **R** || per hos *uu.*:  
 Festa patrum passim sanctorum inscripta leguntur Sub certis  
 quae sunt anni celebranda diebus cum *Bedae martyrologio*  
 coniungit **V**

6 (*B. V* 88 *M.* 1054) *dedi* ex **A** (uersus de diebus singulis),  
**O** (uersi de .VII. diebus) et **R**, id est *Reginensi* 215 (*cf. ad*  
*c. 4*), qui Nomina feriarum *inscribit*; reliqui qui *exhibent codd.*  
*nūl noui habent* || 1 lumine **A** || 2 Vindicat **O** | educens **A** | frām  
 sibi lunā **A** | sibi secunda luna **O**, *corr. m. rec.*

Inde dies rutilat iam tertia Martis honore.  
 Mercurius quartam splendentem possidet altus.  
 Iuppiter ecce sequens quintam sibi iure dicauit. 5  
 Concordat Veneris magnae cum nomine sexta.  
 Emicat alma dies Saturno septima summo.

7

## Officia XII mensium

Artatur niueus bruma Ianuarius atra.  
 Piscibus exultare solet Februarius almis.  
 Martius in uites curas extendit amicas.  
 Dat sucum pecori gratanter Aprilis et escam.  
 Maius hinc gliscens herbis generat sola bella. 5  
 Iunius auratis foliis iam pascua miscet.  
 Iulius educit fruges per prata, uirecta.  
 Augustus Cererem pronus secat agmine longo.  
 Maturas munit September ab hostibus uuas.  
 Elicit October pedibus dulcissima uina. 10  
 Baccha Nouember ouans condit sub clauē fideli.  
 More sues proprio mactat December adultas.

8

## Versus de diebus Aegyptiacis

Bis deni binique dies scribuntur in anno,  
 In quibus una solet mortalibus hora timeri.

---

4 splendens percurrit ouantem **R** ipse *pro* altus **A** || 5 Iu-  
 piter **R** | eque **A** inde *Gauricus* | sibi uindicat alte **R** | dicauit  
*ceteri codd.*: dicabit **O** decutit **A** || 6 sexto **A** || 7 septima  
 compta **R** septem suprema **A**

7 (*om. B. M*) extat in **R**(eginensi 215) fol. 122 post c. 4  
 (*hinc descriptus est Parisinus 4883A saec. XI*) et in **H**(arleiano  
 3091) saec. X fol. 21; *uterque sic ut dedi inscribunt* || 1 atra  
*Riesius*: arua **HR** || 2 febroarius **H** | altis **HR**, *correxi* || 4 apre-  
 lis **R** || 5 g $\equiv$ iscens (1 *supra ras.*) **H** | sola *scripsi*: nigra **HR** ||  
 6 *num armentis dandi casu?* | pascua **H**: pocula **R** || 7 fruges  
*scripsi*: fauces **H** falces **R** || 8 pronus, *sic HR* || 9 minuit **H** |  
 septimber **HR** || 10 octimber **HR** || 11 Bacha nouimber **R** |  
 cla $\equiv$  (*mgo ue*) **H** || 12 decimber **HR** | adultus **H**

Mensis quisque duos captiuos possidet horum  
 Nec simul hos iunctos, homines ne peste trucident.  
 5 Si tenebrae Aegyptus Graeco sermone uocantur,  
 Inde dies mortis tenebrosos iure uocamus.  
 Iani prima dies et septima fine timetur.  
 Ast Februi quarta est; praecedit tertia finem.  
 Martis prima necat, cuius sub cuspide quarta est.  
 10 Aprilis decima est, undeno et fine minatur.  
 Tertius in Maio lupus est et septimus anguis.  
 Iunius in decimo quindenum a fine salutatur.  
 Tredecimus Iuli decimo innuit ante kalendas.  
 Augusti nepa prima fugat de fine secundam.  
 15 Tertia Septembris uulpis ferit a pede denam.  
 Tertius Octobris pullus decimum ordine nectit.  
 Quinta Nouembris acus, uix tertia mansit in urna.  
 Dat duodena cohors septem inde decemque Decembris.

8 (om. B. M.), quod fortasse ad collectionem nostram pertinet, in solo O (cf. ad c. 1) fol. 21 habetur, sed praeterea in plurimis aliis codicibus extat; cf. Mommsenus C. I. L. I p. 374 et 411, Guil. Schmitzius libri 'Beiträge z. lat. Sprach- und Litteraturkunde' inscripti p. 307 sqq.; Goetzius et Loewius in stud. Lips. I p. 379; adhibui hosce libros: Valencensem 330 bis saec. X fol. 35 (contulit Riesius Anth. lat. 736), Einsiedlensem 319 saec. X (cf. Schmitzius l. l. p. 311), Bernensem 441 saec. X (Sinnerus cat. Bern. I p. 38), Reginensem 586 saec. XI fol. 96 (contuli); alios per  $\zeta$  significauit || V $\bar{s}$  de dieb; egyptiacis V ad uu. 7—18 utraque parte numeros adponens dierum, De aegyptiacis diebus B uu. 5, 6 ante u. 1 ponens; titulo carent B uu. 8—18 habens, E uu. 5, 6, 1—4, 19—22, 7—18 ponens, O uu. 6—18 habens || 1 Bis bini denique E || 4 homines ne] homine V || 5 graio B || 7 tenetur R || 8 quarta est sed septima seruiet umbris O || 9 sub B $\zeta$ : sic VR si E quasi O in  $\zeta$  || 10 Arilis V | undena B undene O | et] a O || 11 Maio in initio uersus E | in B: est ER ex V est suprascr. in O || 12 Iunius post decimo R | in dec.] undecimo B | salute B || 13 iuli  $\zeta$ : iulii BEORV || 14 secunda R || 15 sētēbris uulpes V; cuspis Hauptius | feret E | pude B | 16 Marcus october B | pullus BV: gladius EOR | decimo O: decem in BRV decimum E | necti B || 17 acus] auis B | urn V || 18 duodena] duorum B | december BO

His caueas, ne quid proprio de sanguine demas.  
 Nullum opus incipias, nisi forte ad gaudia tendat. 20  
 Et caput et finem mensis in corde teneto,  
 Ne in media ima ruas, sed clara per aethera uiuas.

19 de proprio **E** || 21 ac **V** || 22 Ne in media **E**: Nem  
 media **V** Nemeclio **R** Ne in medio **ς** | ima] una **R** | sed  
 clara **ER**: sydara **V**, qui et ethera

*Hic liceat addere carmen, quod ad antiquitatem an ad  
 medium aeuum sit referendum dubites:*

Si nouus a Iani sacris numerabitur annus,  
 Quintilis falso nomine dictus erit.

Si facis, ut fuerant, primas a Marte Calendas,  
 Tempora constabunt ordine quaeque suo.

*quod poemation Burmannus (V 87, M. 1053) de X mensibus  
 inscribens in Fastorum Ouidianorum codice suo, in aliis (Vr-  
 siniano, Vaticano, Sfortiano) Heinsius (qui u. 4 ducta suo)  
 reppererunt.*

LVIII.

SISEBUTI REGIS GOTORUM AD ISIDORUM  
EPISTOLA.

Tu forte eluco lentus uaga carmina gignis  
Argutosque inter latices et musica flabra  
Pierio liquidam perfundis nectare mentem.

At nos congeries obnubit turbida rerum

5 Ferratiquae premunt milleno milite; curae  
Legiferaeque crepant, latrant fora, classica turbant;

LVIII (B. V 46, M. 388) *Sisebuto Visigotorum regi* (612—620) *uindicant et Clemens Scotus uu. 11 et 12 citans* (cf. L. Muellerus *Mus. Rhen. XXII p. 87*) *et liber de computo apud Muratorium anecd. lat. III p. 160 (C notau)*, *ubi uu. 16 sq., 24—29, 43—61 commemorantur* (Sesebutus de eclipsibus Solis et Lunae), *Isidoro contra Aldhelmus p. 232 Gilesii. extat in duabus codicum familiis, quarum una constat ex A, codice Coloniensi 83 II anno 798 p. Chr. scripto, quem ipse contuli (quocum faciunt Clemens et liber de computo), altera multo peior B conformatur ex multis codd., Bambergensi 787 saec. VIII fol. 102, Reginensi 1260 saec. IX fol. 43, Bernensi 219 saec. X, Parisino 7533, quorum singulorum lectiones siue errores non adferam, aliis (s): cf. Areualius ad Isidori uol. VII p. 183, Riesius Anth. lat. II p. 9 || Incipit epistof sisebuto regis gotorum missa ad isidorum de libro rotarum A: titulo carent B || 1 eluco scripsi: luco ex lucu corr. (in m. 2 supra lin. praeposit) A in lucu B in lucis s || 2 Argutosque ex -tusque (ita Aldhelmus u. 2 citans) corr. A || 3 Pÿeri≡ (o supra ras.) A Pÿerio fere B || 4 Ad fere B || 5 Ferrataeque B, quod uulgo cum curae coniungunt; post milite interpunxi || 6 Legifereq; crepunt (a supra u erasam) A: Legicrepi tundunt B | classica A*

Et trans Oceanum ferimur porro, usque niuosus  
 Cum teneat Vasco nec parcat Cantaber horrens.  
 En quibus indicas, ut crinem frondea Phoebi  
 Succingant hederaue comas augustius umbrent! 10  
 En quos flammantem iubeas uolitare per aethram!  
 Quin mage pernicios aquilam sus pigra uolantem  
 Praecurrit uolucrumque pigens testudo molossum,  
 Quam nos rorifluam sectemur carmine lunam.  
 Sed tamen, incuruus per pondera terrea nitens, 15  
 Dicam, cur fesso liuescat circulus orbe  
 Purpureumque iubar niuei cur tabeat oris.  
 Non illam, ut populi credunt, nigrantibus antris  
 Infernas ululans mulier praedira sub umbras  
 Detrahit, altiuago speculo nec carmine uicta 20  
 Velato Stygias mortalis transit in undas  
 Vincibilemue petit clangorem, quippe per aethram,  
 Qua citimus limes dispescit turbida puris,  
 Inuiolata meat, sed uasto corpore tellus,  
 Quae medium tenet; immo poli dum culmina frater 25

7 oceanum ferimus (r supra s) — niuosus A (uehimur portusque niuosos s quidam interpolatus) || 8 orrens A || 9 foebi AB || 10 umbr<sup>≡</sup>ent (erasa a) A || 12 mage B: magi<sup>≡</sup> (erasa s) A | pernicios A Clemens: pernices (-cies) B | aquilam sus p. uolantem A Clemens: aquilas uis p. elephantum (-fantum) B || 13 Praecurret B | pigrens Cuperus; malim rigens | molo<sup>≡</sup>sum (prior o ex u) A || 15 incuruus (t u supra alt. i) A | terrea<sup>≡</sup> nitens (a m. 2 supra lin.) A || 16 Dicam om. C | quur C ubique | lunalibescit C libescat A || 17 Porporeumq; (v supra priorem o) A | horis C || 18 andris A || 20 Detrahit A Detrait fere B | altiuago e speculo B (altiuaga e specula Dousa) | nec A: ne B || 21 Velato scripsi: Vel rore AB | mortales transit in undas A: om. B (sanem despumat in herbas Barthius 'e codice') || 22 Vincibilemque AB, corr. Riesius | clamorem Scaliger | aetram A: atram (astra unus) B || 23 Quā, sed uirgula erasa, A | citimus uulgo: sitimus AB | limis A | dispescit Scaliger: dispexit A sic uel dispicit similiterue B || 24 Inuiolatum erit C || 25 post tenet interpuncti | immo AC: imo B ima s | poli scripsi: polum ABC | lumina Scaliger | frater scripsi: fratres C fratris AB

- Deserit, umbriferis metis dum sidere casso  
 Pallescit, terrae umbra rotae dum transeat axem  
 Aggereo uelox cumulo speculoque rotanti  
 Fraternas reparet per caelum libera flammās.
- 30 Sed quia mira putas, cur, cum uis maxima solis  
 Maior bis nouies clueat quam terreus orbis,  
 Non circumcingat terrestris lumine metas,  
 Sume raturum rationis opus. namque aspice Phoebum,  
 Quam sublimis eat conuexa per aurea mundi
- 35 Quamque humilem terram conlustret cursibus altis:  
 Hic ingens, utcumque libet, cum desuper ignis  
 Sparsert obliquo uel cum radiauerit axe,  
 In terram radii franguntur; cetera solis  
 Lumina, qua maior iaculis radiantibus exit,
- 40 Nil potiente globo tendunt per inania uasta,  
 Donec pyramidis peragat uicta umbra cacumen.  
 Per quam cum Phoebe gelidos agit uda iugalis,  
 Infima uicinis nonnumquam decolor umbris  
 Fratrem caret uacuoque exanguis deficit ore.
- 45 Cur autem sola spoliatur lumine luna,

26 Deserit C: Disserit A Desinet (-it) B detinet Scaliger | metis Scaliger: motis B motuis A noctibus C | dum AC: tum B; cf. Quintil. IX 3, 16 | sidere AC: sidera B | cassu A; crasso Scaliger || 27 terrae] teres Scaliger || 28 Aggereo scripsi: agere C arei (gge supra r) A aggerei B Aerii Buechelerus | cumulo AC: cumuli B | rotanti g: rosanti BC roessanti (erasa s) A || 29 reparet BC: reparat A | flammis B || 30 cur cum g: circum AB || 31 Maior bis nouies A: Bis nouies maior B | clueat in luceat corr. A (c erasa; u in oc, supra o posita v, mutata) | terreus] us in ras. A || 32 terrestres B || 33 foebum A foedum fere B || 34 erat fere B || 35 conlustret A | curribus fere B || 36 cum addidi: om. A ut (uel unus) B || 37 obliquo A || 38 radiis — caetera A || 39 quam B | exsit (erasa i) A || 40 potiente scripsi: potente in patiente corr. A optante (potante unus) B opstante ulgo | uasta] ast ex corr. A || 41 pyramidis pergat A | recta Burmannus || 42 foebe A foede B | gilidosa & uda A gelidosa-cetuda B; agit corr. Scaliger || 43 nouum quam C || 44 curet uacuaque C | exanguis defecit A | hora C || 45 spoliatur BC: spoliatus A

Nil uero mirum est. quippe illam lucis egentem  
 Lux aliena fouet; quam cum pars proxima metae  
 Inuidet, exspectat radios male caerula fratris.  
 At chorus astrorum reliquus non tangitur umbris, 50  
 Et proprium cunctis iubar est nec sole rubescunt;  
 Porro ultra solem rapitur cum uertice caeli.  
 Iam cur semenstro non semper palleat orbe,  
 Inflexi praestant obliquo tramite cursus.  
 Namque uagans errore rato cum deuia tortos  
 Conlegit anfractus, metam sol eminus exit 55  
 Intorquetque peplum noctis radiatque sororem.  
 Haec eadem ratio est, subitis ubi frangitur umbris  
 Augusti solis rutilum iubar, indiga lucis  
 Quando inter terram et solem rota corporis alti  
 Luna meat, fratrem rectis obiectibus arcens. 60

---

46 om. A || 47 fouet per quam c. p. maxima A (per *ex* pro  
*supra* ma *posito ortum*) || 48 expectat B | radius — fratres C |  
 cerula A || 49 Ad chorum austrorum C | reliquis A | 51 Porro A:  
 Sed porro C Sed sudum porro B, unde Sed sudum *pro uersus*  
*reliquiis uulgo habent; fortasse* 51 ante 50 *ponendus* || 52 Iam  
 quur C Cur iam A | sēmenstruo A menstruo C semenstri B ||  
 53 oblico A illico iam C elico (ilico, eloco) B | cursu B || 54  
 tortus AC || 55 Colligit *Scaliger*: Cum legit A Tum legit C  
 Dum legit B | 56 *prius* que *supra lin.* A || 57 subi~~it~~is A ||  
 58 Angusti — rutulum A || 59 alti A: albi C alm(a)e B almi  
*Pithoeus* || 60 merat C *omittens* obiectibus | arcens *Scaliger*:  
 arguens A C argens (urgens) B | *sequitur in A Isidori ad Sise-*  
*butum epistula apud Arealium VII p. 1.*

---



## LX. EVCHERIAE.

- 1
- Aurea concordi quae fulgent fila metallo  
 Setarum cumulis consociare uolo;  
 Sericeum tegmen, gemmantia texta Laconum  
 Pellibus hircinis aequiperanda loquor;  
 5 Nobilis horribili iungatur purpura burrae,  
 Nectatur plumbo fulgida gemma graui;  
 Sit captiua sui nunc margarita nitoris  
 Et clausa obscuro fulgeat in chalybe;  
 Lenconico pariter claudatur in aere smaragdus,  
 10 Compar silicibus nunc hyacinthus eat;

---

LX, 1 (B. V 133, M. 385, Wernsd. III p. 97) ab *Eucheria Iuliani Toletani* (qui huius c. u. 31 citat) et *Isidori aequali compositum extat in codicibus T(huaneo) siue Parisino 8071 saec. IX [cf. uol. IV p. 9], V(ossiano F' 82) saec. IX fol. 155 (quocum plane congruit Vossianus Q. 69 saec. IX fol. 19 paulum deterior) a me conlatis, P(arisino 8440) saec. X a Riesio (Anth. lat. I 390) suppeditato, in S (Vindobonensi 277) saec. IX, qui uu. 21—32 praebet, ab *Hauptio Ouidii Halieut. p. VII adlato, denique G(roningano C. d. 3) saec. XI—XII a me conlato; raro usus sum Valencenensi 387 saec. IX, non satis accurate a Mabillonio analect. I p. 367 adlato* || Versus *Eucheriae* poetrie T: Item P titulo carent GV || 1 q̄ (= quae) G: q: siue q; PTV | fulgunt G | fila (o supra a) metalla P || 2 Setarum T (sic) V, P m. 1: sectarum G retarum P m. 2 | consotiare P || 3 tegmantia P, corr. m. 2 | texta *Heinsius*: tecta *codd.* | lacuum T || 4 aequiperando P | loquar T || 5 No≡bilis G | horribilis T | burrae sic *codd.*: byrae *Valencen.* || 7 fui nunt margarita T || 8 clauso P | obscuro T | calibe *codd.* || 9 Lenconico GTV et P mgo (Lingonico P in textu): Leuconico *Valenc. sec. Mabill.* | zmaragdus P || 10 iacintus G iacinctus TV iachinctus P | eat PT: ē. P m. 2 ē G om. V*

Rupibus atque molis similis dicatur iaspis,  
 Eligat infernum iam modo luna chaos;  
 Nunc etiam urticis mandemus lilia iungi,  
 Purpureamque rosam dira cicuta premat;  
 Nunc simul optemus despectis piscibus ergo 15  
 Delicias magni nullificare freti;  
 Auratam crassantus amet, saxatilis anguem,  
 Limacem pariter nunc sibi tructa petat;  
 Altaque iungatur uili cum uulpe leaena,  
 Perspicuam lyncem simius accipiat; 20  
 Iungatur nunc cerua asino, nunc tigris onagro,  
 Iungatur fesso concita damma boui;  
 Nectareum uitient nunc lasera tetra rosatum  
 Mellaque cum fellis sint modo mixta malis;  
 Gemmantem sociemus aquam luteumque barathrum, 25  
 Stercoribus mixtis fons eat inriguus;  
 Praepes funereo cum uulture ludat hirundo,  
 Cum bubone graui nunc philomela sonet;  
 Tristis perspicua sit cum perdice cauannus  
 Iunctaque cum coruo pulchra columba cubet — 30  
 Haec monstra incertis mutent sibi tempora fati:  
 Rusticus et seruus sic petat Eucheriam!

---

11 Rupibus **GV** (**P m. 2**): Rupiq; **PT** || 12 chaos **T** coas **G** ||  
 14 Purpureamq; **T**: Pr(a)espiciuamq; **GPV** Perspic. *Valenc.* || 15  
 despectis *Meyerus*: dispectis *codd.* || 16 Dilicias **PT** Diuitias  
*Valenc.* | nullificare **P**, *corr. m. 2*, mellificare *Valenc.* || 17 cra-  
 xantus **P** crassantos **G** || 18 tructa **T** || 19 iungantur **T** | leema **P**  
 leene (e *ex corr.*) **G** || 20 Persp. **T** (**P m. 2**): Pr(a)esp. **GP**  
**m. 1 V** | lincem *codd.* || 21 *post* Iungatur iterum uili cum uulpe,  
*sed erasum m. 2*, **T** | asion nō t. **G** || 22 damna **T** dama **P** |  
 noui **T e corr. m. 2** || 23 uitient **V**: uiciet **PS** uicium **G** bouitiet  
*ex corr. m. 2* | **T** | lasera *Ducangius*: lausera *codd.* (laus erat &  
 raro fatum **T** laus erat & caro satū **G**) || 25 sociamus (e *supra a*)  
**S** | barathrum *codd.* (brathrum **V**) || 27 funeneo **G** || 28 graui *om.* **T** |  
 filomela (-ella **V**) *libri* | sonat **V** || 29 pr(a)espiciua **GV** | cau-  
 anus **G** || 30 pulchra *codd. praeter S* || 31 incestis **GVS** | mutet **T** |  
 factis *Valenc.* || 32 eucheriam **GTV** euoeriam **S**

Ceruus aper coluber non cursu dente ueneno  
Vitarunt ictus, Maioriane, tuos.

2

## LXI. DE PHILOMELA.

Dulcis amica ueni, noctis solatia praestans;  
Inter aues etenim nulla tui similis.

2 (om. B., M. 874) post 1 extat in S, post Ouidii Halieutica (quae post 1 habet) in T; ceteri codd. non praebent; potest esse hoc carmen, quod uulgo Sidonio Apollinari nullo iure adtribuunt, ipsius Eucheriae aut poetae aequalis || 2 icetus T || praecedit c. 1 in G inter pauca poematia christiana hoc Chintilae regis Visigothorum (636—640) carmen:

Discipulis cunctis domini praelatus amore,  
Dignus apostolico primus honore coli,  
Sancte, tuis, Petre, meritis haec munera supplex  
Chintila rex offert: pande salutis opem!

G sic inscribit In uelo quod achintilane rege dictum est, et similiter (quod in chint.) qui itidem post inscriptiones christianas praebet codex Vossianus Q. 69 saec. IX fol. 18 quem ex eodem atque V (cf. c. 1) fonte descriptum esse monui || 1 Discipuli G | dñi G: di Voss. || 3 Scā G || 4 Chintilla G Voss. || simile carminis 2 huiusque imitatio medio aeuo facta est hoc poemation a Pithoeo adiectum (M. 875) et foede corruptum:

Dente perit Lycabas, serpens pede, nigra ueneno,  
Flumine auis, calamo quo redimite lepus.

LXI (B. V 143, M. 233) exeunte antiquitate in Gallia Germanicae, ut uidetur compositum oppidoque per medium aeuum (uide Hageni carmina medii aeui p. 14 sq., Hauptii ann. Germ. IX p. 390, I. Huemerum in stud. Vindob. II p. 74 sqq.) adamatum et in ultima origine profectum ex Suetonio (p. 247 sqq. Reiff.; cf. et Spartianus Getae c. 5 et Polemii Siluii laterculus a. 448 scriptus et Isidorus XII 7 et plurimae uocum collectiones prosariae a W. Wackernagelio in libello 'uoces animantium' inscripto compositae, Peiperus Mus. Rhen. XXXII p. 530, Loewius ibid. XXXIV p. 494) recensui his usus codicibus: B(ruxellensi 1828) saec. XI fol. 1 a me iterum conlato, C (Musei Britannici Add. 16894) saec. XI fol. 244 (contuli), H(arleiano 3859) saec. XI fol. 251 (contuli), M(onacensi 14505) saec. XI (contulit C. Schenkl, relatt. acad. Vindob. XLIII (1863) p. 64 sqq.), N (Monacensi 19413) saec. XI—XII fol. 113 (contuli), O (Monacensi 493) saec. XI

Tu, philomela, potes uocum discrimina mille,  
 Mille uales uarios rite referre modos.  
 Nam quamuis aliae uolucres modulamina temptent, 5  
 Nulla potest modulos aequiperare tuos.  
 Insuper est auium, spatiis garrire diurnis:  
 Tu cantare simul nocte dieque potes.  
 Parrus enim quamquam per noctem tinnipet omnem,  
 Stridula uox nulli iure placere potest. 10  
 Dulce per ora sonat, dicunt quam nomine droscam,  
 Sed fugiente die illa quieta silet.  
 Et merulus modulans tam pulchris zinzitat odis,  
 Nocte ruente tamen cantica nulla canit.  
 Vere calente nouo componit acredula cantus 15  
 Matutinali tempore rurirulans,  
 Tunc turdus trucilat, sturnus tunc pusitat ore;  
 Sed quod mane canunt, uespere non recolunt.  
 Caccabat hinc perdix et graccitat improbus anser,  
 Et castus turtur atque columba gemunt. 20  
 Pausitat arborea clamans de fronde palumbes

*fol. 60 (cont. Peiperus l. l.), V(indobonensi 317) saec. XI (cont. Schenkl l. l.), W (Vindobonensi 952) saec. XI (cont. Huemerus l. l.); praeterea iuniores codd. multos inspexi || Versus de uolucris (-crb; C) bestiis (om. C) et (uel N) iumentis, de philomela (in marg. C) inscribunt CN, om. ceteri codd. || 1—8 om. H || 1 uenis O m. 1 || 3 filomela codd. praeter BMV (?) || 5 Nam cantus B | uolucres W || 6 aequiperare M || 7 puto Innumerum est | spaciis CMOV (sp. . iis B, qui et In . . per) || 8 simul] soles B | potes CNOW: soles ceteri simul B || ad 9, in quo incipit, H mgo: cantus auium || 9 Parus M parus (om. litt. init.) W | quamuis M | tinnibet B | om̄s W || 10 Stridula scripsi: Sed sua codd. Vox eius Schottus | iurae B || 11 per ora] pelora HMNO perola Peiperus | quam dicunt BM | druscam B dorscam H || 12 quiete O || 13 tam] sat M | zinzinat B zinnizat W || 14 timet pro tamen H || 15 ualente B | nouos M | credula B || 16 ruricolans (v supra o) H || 17 Tunc (i. e. matutinali tempore) scripsi: Dum codd. (etiam B, in W litt. init. om.) | tardus C | tunc] dum O. Iahnus | pulsitat V m. 1 || 19 Cantitat B | graccitat B | inpr. N || 20 Ecactus W ex corr. | gemit BCVW || 21 Plausitat MV Pusitat B*

- In fluuiisque natans forte tetrinnit anas.  
 Grus gruit in gronnis, cygni prope flumina drensant,  
 Accipitres pipant miluus hiansque lupit.
- 25 Cucurrere solet gallus, gallina cacillat,  
 Paupulat et pauo, trissat hirundo uaga.  
 Dum clangunt aquilae, uultur pulpate probatur,  
 Et crocitat coruus, fringulit et graculus.
- Glottorat immenso maerens ciconia rostro,  
 30 Pessimus et passer sons titiare solet.  
 Psitacus humanas depromit uoce loquelas  
 Atque suo domino chaere sonat uel aue.  
 Pica loquax uarias concinnat gutture uoces,  
 Scurili strepitu omne quod audit ait.
- 35 Et cuculi cuculant et rauca cicada fritinit.  
 Bombilat ore legens munera mellis apis.  
 Bubilat horrendum ferali murmure bubo  
 Humano generi tristia fata ferens.  
 Strix nocturna sonans et uespertilio stridunt,  
 40 Noctua lucifuga cucubit in tenebris.  
 Ast ululant ululae lugubri uoce canentes  
 Inque paludiferis butio butit aquis.

---

22 forte **B**: sorte *ceteri codd.* corte *Peiperus* | anans (an *in ras.* **W alt.** n *supra lin.* **H**) *codd.* || 23 ingronnis (ingrunnis **B**) *codd.*, *corr.* *Peiperus* | cigni *codd.* *praeter* **HM** || 24 Ancip. **C** || 25 Gugurrere **B** | gacillat **C** || 26 Pupulat **BCV** Papulat (**P supra V**) **W** Pulpulat **H** Pululat **MN** Pullulat **O** | tristis **B** | uago **NO** || 27 glangunt **H** || 28 Crocitat et **B** || 29 Crocitat **B** lotorat (*litt. init. om.*) **W** | immenso *codd.* *praeter* **CN** (in *lac. rel.* **W**) | merens *ferē codd.* (merensque **H**); migrans *Schenkl* || 30 sons] cons **B** sols **H** | titia (*prior t incerta in W*, ticia **CHO**) recolit *codd.* *corr.* *Burmannus* || 31 Psythacus **H** Psittacus *uulgo* | humaras **B** || 32—34 *om.* **B** || 32 chere **H**: Kere *ceteri χαίρε uulgo* || 34 Scurili *codd.* (*quam formam rectam esse aliquando euincam*): Socordi **W** Scurrili *uulgo* | quid **M** | agit **MNO** || 35 et ante rauca *om.* **B** | fritinit *codd.*: frinit **B hic desinens** fritinnit *uulgo* || 36 apis **CH**: apes **MNO** apex **VW** || 37 Bubulat **V** | ferali] l *ex r corr.* **C** || 41 Ac **H** | ullule **W** | lugubri **H**: lugubre (-*rē* **N**) *ceteri* || 42 buteo *Burmannus* | buttit **W**

Regulus atque merops et rubro pectore prognis  
 Consimili modulo zinzilulare sciunt.  
 Scribere me uoces auium philomela coegit, 45  
 Quae cantu cunctas exsuperat uolucres.  
 Sed iam quadrupedum fari discrimina uocum  
 Nemine cogente nunc ego sponte sequar.  
 Tigrides indomitae raccant rugiuntque leones,  
 Panther caurit amans, pardus hiando felit. 50  
 Dum lynces urcando fremunt, ursus ferus uncat,  
 Atque lupus ululat, frendit agrestis aper.  
 Et barrus barrit, cerui clocitant et onagri;  
 Ac taurus mugit, et celer hinnit equus.  
 Quirritat et uerres setosus et oncat asellus, 55  
 Bratterat hinc aries et pia balat ouis.  
 Sordida sus subiens ruris per gramina grunnit,  
 At miccere caprae, hirce petulce, soles.  
 Rite canes latrant, fallax uulpecula gannit,  
 Glattitat et catulus ac lepores uagiunt. 60  
 Mus auidus mintrit, uelox mustelaque drindat,  
 Et grillus grillat, desticat inde sorex.  
 Ecce uenenosus serpendo sibilat anguis,  
 Garrula limosis rana coaxat aquis.

---

43 merops **CMO** | prognis *codd.*: prognes **H** progne *uulgo* ||  
 44 zinzilulare *codd. praeter M* || 45 filomela *codd. praeter W*  
 (philomena **H**) || 46 exp. **CHW** | *in* 46 *desinit V* || 48 sequar **H**:  
 sequor *ceteri* || *post* 48 *addunt MO Ouidii met. V 550 sq., quos*  
*uu. N in marg. ad u. 37 sq. praebet* || 49 Trigides **O** | rancant  
**H** || 51 lince **MNOW** | fremunt **N** || 53 parrus **W** | clocitant  
 et **CHW**: clocitant (croc. **N**). mugilant et (i **M**) **MN** mugilant  
 et **O** (*unde glossam in horum archetypo adscriptam mugilant*  
*agnoscimus*) || 54 et celer *codd. iuniores*: et ceber (sic eb  
*deletis*) **CH** et ceber **NW** ceber (et *om.*) **MO** || 55 Quiirritat  
**W m. 1** | orcat **H** | aselles **CN** || 56 Blatterat *uulgo* || 58 Ac **C** |  
 miccere *codd. praeter M* | hirce **W** | peculce **O** peculce **N** ||  
 60 Glaucitat **H** Gluttitat **CMOW** Glutitat **N** || 61 uelox et **W** |  
 mustelaq; **H**: mustela *ceteri* | didindrit **MO** || 63 angues **NOW**  
 || 64 ranula coxat **H**

- 65 Has uolucrum uoces describens quadrupedumque  
 Cautus discrimen cuique suum dederam.  
 Sed cunctas species animantum nemo notauit,  
 Atque ideo sonitus dicere quis poterit?  
 Cuncta tamen domino depromunt munera laudis,  
 70 Seu semper sileant siue sonare queant.

## LXII.

- Quis uolucrum species numeret, quis nomina discat?  
 Mille auium cantus, uocum discrimina mille.  
 Nec nostrum (fateor) tantas discernere uoces.  
 Hinc titiare cupit diuersa per auia passer,  
 5 Garrula uersifico tignis mihi trissat hirundo,  
 Accipitres plipiant, longoque ciconia collo  
 7 Glottorat et ranas grandi rapit improba rostro.  
 9 Haec inter merulae dulci modulamine cantus  
 8 Zinzilat et laetis parrus nunc tinnipat aruis.  
 10 Facilat hinc uolitans turdus, gallina cacillat.  
 Dum miluus iugilat, trinnit tunc improbus anser.  
 Interea perdix cacabat nidumque reuisit.  
 Nunc cuculus cuculans socios iter ire perurget.

65 uolucrum **O** | describunt **H** descripsi **M** || 66 *habet ita* **H**:  
*om. ceteri codd.* | Cautus *scripsi*: Causaq; **H** || 67 animant<sup>um</sup> **C**  
 animantium **W** | nutauit **C** mutauit **MNO** tacebit **H** || 68 Atque  
**H**: Ast *ceteri codd.* | ides — potest **W** || 69 laudum **H**, *fort.*  
*recte* || 70 siue] seu **W** | quaeant **N**

LXII (*B. V 143, M. 1079*) extat in *codd. Guelfbertyno Aug.*  
 10, 3 saec. X fol. 86 et **Y** (*Parisino 8069*) saec. XI fol. 5 (*cf.*  
*uol. IV p. 18*) a me conlatis, sine titulo || 1 speties **Y** | numerat  
**G** | dicat *Burm.* || 3 tantis **Y** || 4 Hin titiare cipit **G** || 5 uesti-  
 buli *Schenkelius* | hiirido **Y** hyrundo **G** || 6 plipiant (a ex u) **G**  
 piplunt **Y** | longoque *Burm.*: longo ti **G** longo **Y** || 7 Glotorat  
**G**; Crotalat *Schenkelius* | grandie rapit impr. **Y** || 8 et 9, *qui*  
*sunt in codd., traiecit Schenkelius, qui u.* 9 merulus || 8 Zin-  
 zizat **G** Tintilat **Y** | parrus *Bondamus uar. lectt. p. 246*: paruis  
*codd.* || 10 Facilat **G** | hic **Y** | <sup>≡</sup>turdus (*erasum t*) **G** || 11 iugulat  
**Y** || 12 impr. **Y** || 13 **N̄** auculus **Y** | cuculans *Kleinus (cf. mus.*  
*Rhen. XXIII p. 378 sq.)*: cantans *codd.* cantus *Sterkius* | socios  
*Burm.*: scottos *codd.* solitos *Sterkius* iterare *pro iter ire reponens*

Nec minus interea pecudum genus omne ferarum  
Musitat et proprias norunt animalia uoces:  
Sic ululare lupos certum est hircareque lynces.

15

## LXIII. DE PHILOMELA.

‘Sum noctis socia, sum cantus dulcis amica:

Nomen ab ambiguo sic philomela gero.’

Insomnem philomela trahens de carmine noctem

Nos dormire facit, se uigilare docet.

16 lincea *codd.* || *hic liceat addere carmen medio aevo factum similis argumenti:*

De uoce hominis absona

Dissona uox hominis ruditum signat aselli

Grunitumque suis et raucae murmura mulae,

Quod bos mugitu fingit blateatque camelus,

Quodque lupo ululat uel quod uulpecula gannit,

5 Quod pardus felit, quod ranchat pessima tigris,

Quod glatit catulus, quod miccit setiger hyrcus:

Absona cuncta sonat et dulcia nulla repingit,

Est quae uox sociae non nostrae uocis amica!

Desine iam talis incassum pandere labra,

10 Desine iam frustra pulmonum rumpere fibras,

Desine postremo miserum discerpere guttur!

Num deus hoc recipit, quod homuncio uanus abhorret?

*protraxit ex Parisino 8440 saec. X fol. 38 Riesius Anth. lat. 730* ||

1 rugitum **P** || 3 Qui **P**, *correx* | blatteatque **P** || 4 uel uulpicla

(*om. quod*) **P** || 5 rahat **P**, *corr. Buechelerus* || 7 Adsona **P** ||

8 quae uox sociae *ego: quelis sotia* **P** || 12 hoc (*h*) *supra lin.* **P** |

homuntio **P** | sanus **P**, *correx*

LXIII (*B. V 149, M. 39*) male *Iulio Sperato a Goldastio*

*tributum nec Eugenio Toletano (in cuius codd. nonnullos irrepsit)*

*tribuendum, eiusdem fere atque c. LXI aetatis et saeculo IX ab*

*Aluaro Cordubensi expressum, extat in his codd.: T(uricensi C. 78)*

*saec. IX fol. 103, P(arisino 8440) saec. X fol. 37, M(ontepessulano*

*306) saec. IX, L(eidensi Voss. Q. 33) saec. X fol. 159, B(ruxellensi*

*1828—30) saec. XI fol. 159, A(ngelicano V. 3. 22) saec. XI a me*

*conlatis* || Versus de filomela (phylom. **A**) **AM** De philomela **B**

Incipit uersus de filomella **L** Distichon in filomela **P**, *om. T* ||

1 sotia **LPT** | dulos **L** || 2 filomela *codd. praeter A (ubique)* || ante 3

Item habet **P** | trahens de *scripsi: canens* duc **A** transducit

**LMT** trahit per **B** trahit diu **P** trahit dum *Mignius* | carmina

**LMT** | noctem *euanuit in M* || 4 docet] iubet **P**



- 5 Dic, philomela, uelis cur noctem iungere cantu?  
 'Ne noceat ouis uis inimica meis.'
- Dic age, num cantu poteris depellere pestem?  
 'Aut possim aut nequeam, me uigilare iuuat.'
- Vox, philomela, tua cantus educere cogit,  
 10 Vnde tui laudem rustica lingua canit.  
 Vox, philomela, tua citharas in carmine uincit  
 Et superat miris musica flabra modis.  
 Vox, philomela, tua curarum semina pellit,  
 Recreat et blandis anxia corda sonis.
- 15 Florea rura colis, herboso cespite gaudes,  
 Frondibus arboreis pignora multa foues.  
 Cantibus ecce tuis recrepant arbusta canoris,  
 Consonat ipsa suis frondea silua comis.  
 Iudice me cycnus et garrula cedat hirundo,  
 20 Cedat et inlustris psitacus ore tibi.  
 Nulla tuos umquam cantus imitabitur ales,  
 Murmure namque tuo dulcia mella fluunt.  
 Dic ergo tremulos lingua uibrante susurros  
 Et suauis liquidum gutture pange melos.

---

*ante 5* Item dialogon tetrasticon P | Sic A | iungere *scripsi*:  
 uincere *codd.* || 6 Ouis ne noceat B || 7 Pestem d. a. n. p. d.  
 cantu T (*mgo R<sub>2</sub>*) | num BP: nunc *ceteri* || *ante 9* Carmen P || 9 et 10  
 post 13 T (*utrobique R<sub>2</sub> mgo*), post 12 B || 9 ≡ educere (s *erasa*) M:  
 seducere ABLT edicere P ediscere *Pithoeus* || 10 Unde A: Inde  
*ceteri* | tui BP: cui ALMT (*sic*) || 11 cithara P cytharas LM ||  
 12 flabra] l *supra lin.* M fabra BL fibra T || 15 ruram T | coepis  
 te L || 16 pignora BP | tuta *Heinsius* || 17 ecce tuis P: et coetus  
 (c&us A cētus B) *ceteri* || 18 Concinat A | frondia P || 19 Iudice  
 me *uulgo*: Iudicet me LMPT Iudicio B Iuditio A | cignus  
*codd.* | garula LMT | cędat A cędit B | hyrundo LM irundo T ||  
 20 Cedat *Aluarus imitator*: Cedit (Cędit B) *codd.* | illustri *codex*  
*Mignii* (*scriptt. eccl. uol. 87 p. 389 sqq.*) | siptacus LM (*sic*) ||  
 21 tuis LMT et (u *supra i*) P || 22 Murmura T | dultia P || 23  
 tremulus LPT, et M m. 1 | susurus T et (*alt. r supra lin.*) M  
 susuras L susurrus P || 24 suaue ALMP suaue T | gutture L  
 gutturae M | pangere LM

Porrige dulcisonas attentis auribus escas;

25

Nolo tacere uelis, nolo tacere uelis!

Gloria summa tibi, laus et benedictio, Christe,

Qui praestas famulis haec bona grata tuis.

## LXIV.

Quadam nocte Niger dux nomine, Candidus alter

Forte subintrarunt unica tecta simul.

Candidus exhibuit secum ter quinque nitentes

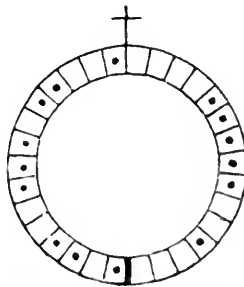
Totque geris nigro, Maure, colore pares.

'Candide, de nostris primus quis', dixerat alter,

5

25 Corrige **A** | dulcis sonas **L** | adtentis **LM** | odas *Pithoeus* ||  
26 Nolo t. uelis *semel* **P** || 27 tibi summa **LMPT** (*qui 27 et 28*  
*habet*) |  $\bar{x}$ pe *codd.* (*sic*) || *subscribunt* **Exptic L** **Explicit M**

LXIV (*B. V 121, M. 1061*), *de quo uidendus est L. Muellereus in Fleckeis. ann. a. 1865 p. 217, extat in codicibus M(atritensi Ca. 14 Nr. 22) saec. IX—X, quem contulit G. Loewius (stud. Lips. I p. 363 sqq.), E(insidlensi 326) saeculi X fol. 88 (cf. Mommsenus mus. Rhen. a. 1854 p. 298), P(arisino 8091) saec. XII fol. 127 a me conlato, B(odleiano F 1, 17) saec. XIV fol. 45 (contuli); praeterea uu. 1—14 in V(alencenensi 394) saec. X—XI fol. 47 (contulit A. Riesius) et uu. 15—22 in Leidensibus Voss. Q. 33 saec. X fol. 58 et Voss. O. 15 saec. XI fol. 30 extant, ex quibus Voss. Q. 33 notabilis est figura, qua soluitur quaestio, addita haec:*



Item alius metro eroico **M**, *caerent titulo ceteri* || 1  $\text{no}\bar{m}$  **V** || 2 sub intrarunt **M** || 3 exhibuit **M** | quinque] **V** *supraposito* **I V** || 4 geris nigro **L. Muellereus**: niger nigros *codd.* | maure **V**: more **BEMP** | colore  $\equiv$  (*erasa s*) **M** || 5 Candidis **M** | *fortasse* dixerat Ater

'Prouidet excubias? nam tua dicta sequar.'

Haec placido contra respondit Candidus ore:

'Iudicio quemquam nolo grauare meo,

Ne noua lis socios per me conspiret in arma;

10 Sed tibi consilium non remouebo meum.

Ordine disponam socios discumbere cunctos,

Quos sors nona legat noctis in excubias.

Candida sed sedeat nigris commixta caterua,

Vt me uelle uiros fallere nemo putet.

15 Quattuor eximii candoris, quinque nigelli,

Candiduli bini, unicus atque niger,

Splendentes trini, fuscata pelle nigellus,

Candidus hinc unus carboneique duo,

Fulgentes bini, fuscato tegmine terni,

20 Candidus hinc unus carboneique duo,

Candiduli bini splendentes pelle decora,

Quos sequitur cunctos unicus atque niger.'

Hoc super ingenio cunctos sors nona nigellos

Sic tetigit; turba candida sorte caret.

25 Dux niger excubias solus cum milite fusco

Peruigil ingratas duxit adusque diem,

At placidum tota carpebat nocte soporem

Candidus ingenio praeditus atque acie.

6 Pr(a)enidet **BMP** | nō **P** | dicta] iussa **V** || 7 Heaec **V** ||  
 10 remobeuo ≡ meum (*erasa e*) **M** || 12 Quo **B** Quae **V** |  
 noua **B** non alegat **M** || 13 set **B** | cateruis **E** || 15 Quattuor  
**BP** || 16 Candidus libini **M** || 17 terni **B** *Voss. Q. 33* |  
 fuscato **E** fulcata **M** || 19 trini **E** || 21 Candidu libini **M** || 23  
 nona ≡ (*erasa g*) **M** || 24 tetigit *scripsi*: cecidit **BEMP** *Secreuit*  
*L. Muellerus* || 26 ingratus *codd.*, *corr. L. Muellerus* | ad us-  
 que **M** || 27 At *scripsi*: Adst **M** (*i. e. Ad suprascriptis olim st*)  
 Ast **BEP** || 28 acie *scripsi*: sui *codd.* || *sequitur in BP post*  
*u. 28, in V post u. 14 hoc carmen medio aeuo factum, quod*  
*praeterea extat in S (Parisino 2772) saec. X—XI fol. 57 et I*  
*(Eporadensi Nr. 37 Iureae) saec. X (cf. et Hageni medii aeui*  
*carm. p. 145 et simile carmen in libri 'Catalogue des Mss. des*  
*départements' uol. IV p. 599):*

## LXV.

Idem forte uigens dux quadam mane rubente  
Exuerat sterili membra sopore sua,

Bis duo nam niuei praesunt et quinque nigelli,  
His supponuntur clari duo postque secuntur  
Vnius et tetri interimunt uestigia terni  
Albi lacte magis, Maurus quoque nectitur ipsis.

5 Candidus inseritur, niger unus et alter habetur,  
His cristallini sociantur in ordine bini,  
Tres titubant nigri lactantis robore uicti.  
Post duo coruini, ac niuei sunt denique bini,  
Orbem tunc furuus demum determinat unus.

10 [Ordine dispositi damnentur sorte noueni.  
Styx inimica suos consumpserit ante nigellos,  
Quam clari uitam perdant corporibus aptam!]

*cum hac lectionis uarietate: 1 nam] nunc V | premunt P | nigelli] re supra ge S || 2 Hiis B Is S | clarido I | sequuntur BV (semel, bis enim V hos uu. habet) || 4, 3 ponit P || 4 matris BP | quoque om. I || 5 abetur S || 6 Hiis B | cristallini color sociant (om. His) S || 7 latantis I || 8 duo supra ras. S | coruina craues I | bini] 1 supra ni S || post 9 subscribit P: Thomas Scotus hos uersus composuit || 10—12 in solo S habentur (11 Stix) || I solus in parte sinistra (nam uu. 1—9 in parte dextra circuli alicuius scripti sunt) hos praebet uersiculos, qui u. 9 continuare uidentur:*

His ita dispositis, mirabile, in orbe uidebis,  
Si libet, ut cunctis ibidem constantibus albis

Aethiopes ab eis sensim dirimi speculeris,

5 Sint ut in excubiis, si uis, per tempora noctis.

O comes insignis, tibi ludus hic puerilis

Ne, rogo, sit uilis, quamuis sis ore senilis.

Quique palatinis ludis sine fine potiris,

Redde uicem nobis per celsae numina prolis.

(1 mirabili I, correxi — 2 Si licet I, correxi — 3 periisse uiderunt Goetzius et Loewius — 4 speu leris I, corr. eidem — 7 uiisque iniussis I. — alterum eiusdem pretii carmen medio aeuo factum de hac re ex I protulerunt Loewius et Goetzius l. l.

LXV extat post LXIV in codicibus M(atritensi), unde primum ediderunt Goetzius et Loewius, et a me conlatis B(odleiano) et P(arisino 8091) || Italius (= Item alius) M uu. 30—36 ante 1 ponens, Item alii uersus P inscribunt: om. B || 1 forte uigens dux scripsi: sorte quidem dux P forte dux BM | quondam P | ruente M || 2 stereli M | membra P

Purpureo uestis quae comptae tegmine textit;

Adque suos tali fame fatus erat:

5 'Surgite uos iuuenes; sterilem depellite somnum;  
Increpat aruigenas lux: uigilate uiri.'

Hinc humeros rutilus heros onerauerat armis,

Protenus ostriferum liquerat atque torum,

Vndeciesque uirum secum deduxerat unum:

10 Alter ab undecimo Candidus ipse fuit.

Qui simul egressi bis seni terue quaterni,

Tres quater aetate robore gente pares,

Cornipedum sulcant fulti gestamine flabra,

Passibus aligeris lustra ferina legunt.

15 Siluicolas facili consternunt strage cateruas:

Sanguinis innocui funditur unda rubens.

His iugiter gestis aether densatus in imbres

Conglomerat nubes; fulgura crebra micant.

Altitonans summo resonat de uertice rector,

20 Dans proceris signum tecta propinqua peti.

Candidus hinc unam, fuerat quae forte propinqua,

Grandine compulsos ducit ad usque domum.

Quam prius arripiens tenuit dux inclitus Ater,

---

3 Porporeo **M** Corporeo **B** | uestis quae **B**: uestisque **M**  
uestes que **P** | compte **MP**: compote **B** || 4 Adque *Goetzius et*  
*Loewius*: Atque *codd.* | era $\bar{\tau}$  **M** || 5 iubenes **M** | sterilem, i ex e  
**M** || 6 aruigenas **BP**: arbienas **M** || 7 honerauerat **B** honeraberat  
(h m. 1 del.) **M** | armas **M** || 8 Protinus **BP** | linquerat **M** | tho-  
rum *codd.* || 11 qui ex que *corr.* **M** | bisceue **B** || 12 Tres **BM**:  
Ter **P** | (a)etate **BP**: om. **M** || post pares *rasura* 8 fere *litter.*  
*in* **M** || 15 siluiculas **M** || 17 om. **M** | Hiis **B** | iugiter (*prosodia*  
*ultimae aetatis poetis usitata*) *scripsi*: igitur **BP** || 18 Cong-  
glomerant *codd.*, *correxi* || 19 rector *scripsi*: rerum *codd.* caelum  
*Lipsiensis* || 20 proceris **P**: proceri **BM**; *uerba secundum ultimae*  
*latinitatis usum sic intellege*: signum, ut uicini alicuius nobilis  
tecta petantur || 21 unam: *en articulum linguarum Romanicarum*  
| fueratque **M** || 22 compulsus (comp.) *codd.*, *correxi* |  
ducit *Goetzius et Loewius*: ductus *codd.* || 23 tenuit dux *scripsi*:  
e $\bar{d}$ em dux **P** idem dux **B** eduxit **M** exit dux *Lipsiensis* | Ater  
*scripsi*: alter *codd.*

- ‘Candide’ qui dixit, ‘altera tecta pete.  
 25 Nam domus haec plures socios quam paruula nostros  
 Non teget, ut rutilo lumine cuncta patent.  
 Sed quia mente uiges artisque cacumina scandis,  
 Duc mea sub tecta arte regente uiros.’  
 Haec ait ille uolens certis praediscere signis,  
 30 Qua ualet artifice Candidus ingenio.  
 Talibus exceptit dictis quae Candidus heros,  
 Multiplices uoluens mentis in arce dolos:  
 ‘In tua tecta meos possum subducere cunctos,  
 Viribus ingenio marte potente uiros.  
 35 Viribus ingenium melius, sed praestat et armis:  
 Ingenio cuncta quaeque gerenda bona.’

---

25 quam **BM**: qui **P** |  $\bar{n}$ ros **P**  $\bar{n}$ sōs **M**  $\bar{u}$ ros (= uestros) **B** ||  
 26 patent *corruptum puto*; ut *pro licet positum uidetur* || 27 Set  
**B** | quia **BP**: que **M** | uiges artisque **P**: uiges arcisque **B** uige  
 sacrisque **M** || 28 arte **P**: arce **BM** | regente *codd. recente*  
*Lipsienses* || 29 hec aut ille **M** | certis **BP**: herus **M**, *unde heros*  
*Lipsienses* || 30 artifice **B**: artificio **MP** || 31 dictis **BP**: dicens **M** |  
 que **P**: quam **BM** quem *Lipsienses* || 32 uolens **M** | arte **P** ||  
 33 tecto **B** || 34 *om.* **M** | marte *scripsi*: arte **BP**; *sed qua notione*  
*opus sit docet u.* 35 armis | uiros *corruptum*; *fortasse bonos* ||  
 35 Ingenium, u *ex o corr.* **M** || 35 s; **B** | praestat *scripsi*: con-  
 stat *codd.* | et **MP**: in **B** || *finem carminis deesse uiderunt Goetzius*  
*et Loewius.*

---

LXVI.

VERSUS CUIUSDAM SCOTI DE ALPHABETO.

- A Principium uocis ueterumque inuentio mira  
 Nomen habens domini sum felix uoce pelasga;  
 Exsecrantis item dira interiectio dicor.
- B Principium libri, mutis caput, alter et ordo,  
 Tertia felicitis uere sum syllaba semper;  
 Si me graece legas, uiridi tum nascor in horto.
- C Principium caeli, primis et luna figuris;  
 Et me clerus amat, legeris si graece, latinus;  
 Littera sum terrae pedibus perscripta quaternis.

5

LXVI, quod primi ediderunt Th. Wright et I. O. Halliwell in libro 'Reliquiae antiquae' (Londinii 1845), saeculo VII ineunte, ut uidetur, a Columbani aequali in Britannia compositum praebent hicc codd.: V(ossianus L. Q. 33) saec. X fol. 176 (cf. uol. III p. 106), cuius collationem dedit L. Muellerus mus. Rhen. XX p. 357 sqq.; C(antabrigiensis uniuers. Gg V 35) saec. XI fol. 381, P(arisinus 2773) saec. XI, quorum lectiones exhibuit Ios. Kleinius mus. Rhen. XXXI p. 467; B(ruxellensis 10615—10729) saec. XII, de quo cf. E. Grossius mus. Rhen. XXIV p. 615, a quo alter Bruxellensis 9799—9809 saec. XII ubi in grauioribus dissentit, b notauit; R(egius musei Britannici 12. C. XXIII) saec. X plurimis locis euanidus, de quo cf. Guil. Wagnerus mus. Rhen. XXII p. 630 || tit. Incipiunt u. c. scotti de alfabeto codd., nisi quod B titulo carens a m. 2 Alphabetum inscribit || 1 mira] prima CP || 3 Execr. CPR || 5 sillaba CR || 6 Littera graeca manens P | tum bis V quoque P | orto R || 7 coeli CP | et lunae et luna V || 8 clarus (e supra a) R | legeres B relegas si greca P || 9 pr(a)escripta BC

- D** Ablati casus uox sum et pars septima linguae, 10  
 Omnipotentis habens nomen, cum 'us' bannita iuncta;  
 Sum medium mille et ueterum mala nota deorum.
- E** Pars ego mutarum uere uocalis habebor;  
 Altera deceptae quondam sum syllaba matris;  
 Pars quoque sum plena et uocis pars quinta latinae. 15
- F** Semisonans dicor, liquidis ut muta ministro;  
 Nescio quid causae est, cur me sic odit Hebraeus.  
 Nox perit et tenebrae, si me de flumine tollas.
- G** Si solam legeris, tunc clarus Caesar habebor;  
 Si duplicem legeris, Romanus praesul habebor; 20  
 Post me quinta sonat paruum uocalis in ore.
- H** Nomen habens uacuum fragilem deporto figuram;  
 Non nisi per uersus in me manet ulla facultas;  
 Hoc tantum ualui linguis spiramina ferre.
- I** Sum numerus primus, iuuenum contentio magna; 25  
 Spreta figura mihi est etiam, sed mira potestas;  
 Me tamen haut dominus uoluit de lege perire.
- K** Dux ego per priscos primae uocalis habebor,  
 Meque meo penitus pepulerunt iure moderni;  
 Nunc caput Afrorum merui uel mensis haberi. 30

10 mox **B** || 11 Omnipotentis **P**: Omnitens **RV** Omnitens **C**  
 Om̄pn̄s **B** (Om̄s b) | nomen et habens **CR** | cum *add.* *L. Muellerus: om. codd.* | us] ūus **B** (*recte b*) | bannita, *id est syllaba*]  
 banita *siue* hanita **V** | uincta **B** || 12 medium *om.* **B** | mala **BP**:  
 quoque **CR om. V** || 13 mutorum *codd. (deest R), corr. Muellerus* ||  
 15 pars **B**: *om. CPRV* || 16 Semisonans *Muellerus*: Semisonos  
 (*v supra alt. o*) **V** Semisonus *ceteri codd. (deest R)* | et **B** ||  
 17 causa **P** | odit hebreus **P**: hebreus (*ebrius C*) odit *ceteri*  
*codd.* || 19 caesar clarus **P** || 20 *cf. mus. Rhen. XXI p. 300* |  
 legeris *corr. ex legeres (ut et 19)* **B**, *om. P* uero *post Si*  
*addens* | praesul honorus **P** || 23 peruersus *ex peruersa corr.* **B** |  
 in me] minae **C** | ualet **P** | facultas **V**: potestas **BCPR** || 24 ferre]  
 gesto **P** || 25 numerus *ex -ris R* || 26 est] et **B om. b** | sed  
*punctatum in B* si **b** || 27 Ne **P** | haud **CP (V corr.)** || 28 priscos  
*Muellerus*: primos *codd.* | habebor **C** || 29 pepulerunt **BCP**:  
 pellerunt **RV** || 30 axfrorum — habere **B**



Si me graece legas, totam sine sorde uidebis, L  
 Nec frustra, quoniam per carmina saepe liquesco;  
 Sed tamen agricola in curuo me uertice portat.  
 In metris iugiter cum sim uocalibus esca, M  
 35 Suadeo de Musis tollas me, non genetrice,  
 Ne atra figura tuos tenebris offuscet ocellos.  
 Vox sum certa sonans, qua res monstratur adesse; N  
 Tollere me multi quaerunt de nomine frustra;  
 Vim quoque sic solitam mitto de carmine perdens.  
 40 Littera saepe choris en sum signata canentum; O  
 Curro uias multas, manibus sed fixa manebo;  
 Perque meam formam saeculorum uertitur ordo.  
 Me sine nulla potest hominum concordia cerni; P  
 Nota potentis eram plebis perscripta columnis,  
 45 Sic quoque nota fui patrum bis scripta piorum. Q  
 Sola mihi uirtus uocalem iungere quintam;  
 Qua sine non nascor, ego hanc occido nefande;  
 Quapropter iuste memet spreuere quaternae.  
 Est nomen durum, sed uirtus durior illo; R  
 50 Idcirco placuit me non mollire Camenis;  
 Nota tamen fueram populos uincentis et orbem.  
 Nota fui patrum, propriae et uirtutis in odis; S  
 Sed modo iam melius domini sum nota secunda;  
 Et me Phoebus amat posuitque in origine lucis.

31 graeca P | totam P: totum *ceteri* scutum *Wagnerus* |  
 si n̄ B (*ut et* 43) || 33 tam B | portant B || 34 aescā BL (*deest*  
 R) || 35 Suadeo de] Suade B | tollas me BC: me tollas V  
 (*deest* R) ne tollas me (*om.* non) P | genetrice B genetricis V  
 genetricis C genetricem P || 36 Ne atra BCP: Neutra RV |  
 obfuscet C || 39 mitto *Muellerus*: phiteo CV pitheo B pithio P |  
 prodens C || 40 chori sensum P chori sensu B choris sensum  
 CV (*deest* R) || 44 potens P | p . . . s B (templi b) | pr(a)e-  
 scripta BC || 45 nata P | piorum BP: priorum CRV || 46 iungere  
*Muellerus*: uincere *codd.* || 47 ego] sed P || 48 spreuere *scripsi*:  
 speuere P respuere BCRV || 50 non] nā B | camoenis C || 51  
 populi fueram P | populos CR: populi *ceteri* || 52 proprie B  
 proprie CR propie V patriae P || 54 in] sub P | origine B:  
 ordine *ceteri* (or *ceteris abscissis* R) | ducis P

- T** Angelus en uoluit poni me in fronte gementum, 55  
 Cetera turba neci miserae dum tota dabatur;  
 Te precor, haec legitans proprio me nomine signa.
- V** Forma manet semper, uirtus mihi sed uariatur;  
 Vtraque sum uere nullo discrimine formae;  
 Nec me Graecus habet, scriptam sed me duo complent. 60
- X** Forma mihi simplex, sed certe dupla potestas;  
 Aere me puro perscribit penna uolantis;  
 Per me saepe patet numerus de lege sacratus.
- Y** Nomine sum duplex, sed graeco robore simplex,  
 Ac typica in membris tribus, ut Samius bene sensit, 65  
 Infima dans pueris, at dextra ac laeua sapitis.
- Z** Littera sum graeca, duplex, sed more liquentum;  
 Deficio currens per carmina sicuti simplex;  
 Saepe etiam sibilans inter dentes morientum.

---

55 en uoluit] assignat (*suprascr.* hortatur) **P** || 56 nota **B** | daretur **P** || 57 Te precor **B****C****P**: Deprecor **V** (**R** *deest*) || 58 Formaret semper **B** | mihi] mea *cod. Leidensis bibl. publ.* 190 saec. XI, *qui uu.* 55—63 *in fine habet* || 59 sum *om.* **B** || 60 scriptum **B** || 61 duppla **C** || 62 praescribit **C** perscripsit **P** || *in* 63 *desinunt* **C** (*Finit subscribens*) **R****V**; et **B** *quidem cum continuet eos quos supra dedimus uu.* 64—69 *sine causa Muellero suspectos, P liberrime interpolatus alia de Y et Z litteris carmina maiora addit, quae uide apud Kleinium l. l.* || 65 tipica **B** | ut Samius bene sensit *Grossius*: ut bene samius (*sanius b*) *infit* (*confit b*) **B** || 66 at *Muellerus*: ac **B** || 67 duplex *Muellerus*: *om.* **B** || 68 sicuti simplex *idem*: sicut **B** || 69 sibilans *Grossius*: sibi laus **B**

---

## INCERTAE AETATIS CARMINA.

### LXVII.

Aestatis Maius Tauro primordia prodit,  
Iunius aestifero Geminorum cardine surgit.  
Iulius aestiuas Cancro secat acer aristas.  
Autumni caput Augustus parat ore Leonis.

5 Maturas uuas September Virgine curat.  
Libra sub autumno Octobri dat semina sulco.  
Scorpius innectit tempus brumale Nouembris.  
Arcitenens hiemis . . . . .  
. . . . . Capricorni sidere frigenis.

10 Inducit Februo uer udus Aquarius arto.  
Mars flores geminis nemori sub Piscibus edit.  
Aprili uernante nouans Aries micat annum.

. . . (B: V 67, M. 1036) teste *Burmanno*, qui Aliud de quatuor anni tempestatibus *inscribit*, *N. Heinsius* descripserat ex ueteri codice *Vergilii Mediceo*, quem frustra *requisiui* | 2 aestifero *scripsi*: aestiuo *codex* || 3 acer *scripsi*: alter *codex* altus *Buechelerus* || 5 Maturas *scripsi*: Autumnas *codex* || 8 et 9 pro uno *codex*, lacunam agnouit *Meyerus* || 10 udus *Burm.*: udum *codex* | arto *scripsi*: arco *codex* urna *Burm.* aruo *Buech.* || 11 geminis *scripsi*: uernis *codex* uernos *Burm.* || fortasse 10—12 ut uer describentes ante u. 1 ponendi || adscribam hic saltim uersus, qui sintne antiqui an medii aevi dubites, in codice *Phillippico* 1694 (olim *Meermanniano*) saec. XIII obuios (B. V 65, M. 1034):

De quattuor temporibus anni.

Ver aestas autumnus hyemps sunt quatuor anni  
Tempora, quae currus lustrat, Apollo, tuus.  
Ver sua grana serit, fouet aestas semina, fota  
Colligit antumnus, lecta recondit hyemps.

## LXVIII. INCERTI DE SPHAERA CAELI.

Haec pictura docet quicquid recitavit Hyginus  
 In septem quinque describens sidera signis  
 Ad caeli terraeque globos in mole rotundos.  
 Mallem prorsus opus solidis insigne figuris, 5  
 Quas nequit in plano similes expendere quibus,  
 Cum lateant intus quaedam curvisque profundis.  
 Nam borealis apex arctos complexus et anguem  
 Arctophylaca tegit nec non simulacra coronae  
 Engonasinque, lyram, cygnum, sic Cassiopiam,  
 Cuius adest pedibus coniunx et filia dextris. 10  
 Perseus inde gener, tunc est caprarius, inde  
 Deltoton, equus ac delphin, aquila atque sagitta,  
 Anguitenens, aries, taurus, cum Castore Pollux  
 Et cancer, leo, uirgo, suis cum scorpio chelis,  
 Arcitenens tandem, capricornus et urnifer inde; 15  
 Piscibus extremus locus est quem signifer explet.  
 Primus in austrinis Orion partibus exit,  
 Tum lepus est et utrique canes Argoque triremis,  
 Hydrus, Centaurus, sed et ara et piscis enormis,  
 Pistris, Eridanus: sic sphaerae finis habetur, 20  
 Quam gemini findunt aequa sub sorte coluri,  
 Se tangendo polis dum zonas quinque pererrant.  
 Has hinc inde sibi diuersa a parte coaequat  
 Linea quae scindit medios utrosque coluros.  
 Torrida zona duas circa se a frigore seruat; 25

LXVIII. *primus ex P(arisino 12117) saec. XI fol. 138 edidit Bursianus in Fleckeis. ann. a. 1866 p. 786 sqq., praeterea ego inueni in V(ossiano O. 15) saec. XI fol. 61 || Versus de spera caeli V: om. P || 1 yginus P iginus V || 6 Dum P | intus V: inter P | quaedam V || 8 Aretophilaca V Artophilaca P | simulachra P || 9 Engonasinq; V | liram cignum PV | sic (i. e. ex usu posteriorum 'tum') scripsi: seu PV ceu Bursianus || 11 inde idem: ille PV || 14 cum V: tum P || 15 urniger Bursianus || 16 extremis PV || 19 Hidrus P || 20 heridanus PV | sperae PV || 21 iemini P || 23 a supra lin. V: om. P*

- Nam zonas similes aequales dicimus esse  
 In caeli terraeque modo Cicerone magistro.  
 Vertex alteruter terdenis partibus a se  
 Semper abest circumque facit sex undique sumptis;  
 30 Tum quinas utrimque feret habitabilis ora.  
 Aequidies capit octonas hinc, inde quaternas.  
 Corpora signorum circis resecantur eisdem.  
 His super esse ferunt caelo cuicumque notandos,  
 Quorum primus is est qui candidus extat in astris  
 35 Obliquo caeli portas discrimine tangens;  
 Alter ubique uagus graece uocitatur horizon.  
 Solus eget terrae spatiis ut limes in astris  
 Dimidium sphaerae momentis omnibus abdens.  
 Ergo decem circis totus uariatur Olympus,  
 40 Ex quibus ille latet semper qui dicitur austri,  
 Cum nobis numquam lateat qui continet arctos.  
 Inter utrosque tamen quod hinc leuat, occidit illic.  
 Arcticus his signis finitur circulus: extra  
 Laeua Bootis inest dextro cum poplite flexo  
 45 Herculis innixi pedibus, humeris quoque Cephei;  
 Tum siliquastrensis tangit confinia basis.  
 Solstitialis et hoc signorum limite constat:  
 Arcturus lapsusque genu, Cepheia coniunx,  
 Anguiger oblongus, curui quoque sinciput anguis  
 50 A superis tanguntur eo cum coniuge Persei  
 (Cui tamen arctophylax est in contraria uersus  
 Pegaseo iunctae medio) pedibusque marito  
 Qui sectus laeuo cubito cum crure sinistro

---

26 esse V: est P || 29 pndique (p in u corr.) V || 34 is est  
 Bursianus: inest PV | constat V || 36 uocitatus V | orizon V  
 orion P || 37 spaciis P || 38 sperae PV | addens V || 39 olimpus  
 PV || 44 cum dextro P || 45 innexi P | humeris quoque P:  
 humerisq; V || 47 Solsticialis P | limite] ≡tp≡ (supra alt. ras.  
 imite suprascr.) V || 49 sincipre V (ex archetypi sincip) | anguis  
 V: an. P || 51 Qui V | arctophilax V artophilax P Cui caput et  
 thorax Bursianus || 52 iunctae V: uinctae P | mariti Bursianus

Heniochi caput ut currens ex puluere foedat;  
 Ille tamen quasi lora tenens pede cornua tauri 55  
 Deprimit ac geminis traiectis denique collis  
 Inter aselliferi consurgit lumina caneri,  
 Currens per pectus, uentrem lumbosque leonis  
 Perque caput dextramque alam uolitantis oloris.  
 Qui lucis noctisque pares dat circulus horas 60  
 Arietis ima pedum recipit uestigia primum  
 Semibouisque genu praecidit et inguinis eius,  
 Vltima quem fudit putens urina deorum;  
 Sustinet et geminos flexus ex ore draconis,  
 Exit et a genibus longo serpente ligati, 65  
 Postquam chelarum longissima brachia pressit;  
 Tum Ganymedeae raptricis transilit alam  
 Pegaseamque iubam dirimens ex ordine pisces.  
 Quid hiemalis agat signorum corpora scindens  
 Decollatus eo nouit qui spicula mittit 70  
 Piscinusque caper, nec non lymphaticus auspex  
 Et pistrinx, fluuius, lepus et leporarius adsunt,  
 Finditur et puppis, Centauro terminat orbis.  
 Vltimus auersus boreae sua lumina solis  
 Manibus ostendit fluuio finitus et Argo, 75  
 Centaurique pedes postremos tangit et aram.

## LXIX.

Signifer aethereus, mundus quo cingitur omnis,  
 Astra tenet tantum se sede mouentia septem;  
 Caetera nam proprio stant semper in ordine fixa.

54 fēdat V fedat P || 60 oras V || 62 Semis bouisque P ||  
 63 que infudit V || 67 ganimedee P ganimediae V || 71 limph.  
 PV || 74 sua lumina solis *scripsi*: sua dindima solis V sua sua  
 dindima P, unde sua sidera in (uel ad) ima *Bursianus*

LXIX extat in P(arisino 7461) saec. XIII post carminis XLVI  
 u. 163 sine titulo, unde primus edidit A. Angelonius (cf. *Phae-*  
*drus ed. Orellius p. 242*); ipse contuli || 2 ten (= tenet) P |  
 se sede *scripsi*: seseque P

Saturni sidus summa concurrat in arce  
 5 Ter denoque suus completur tempore cursus.  
 Inde Iouis cursus bis senis uoluitur annis;  
 Sic Mars quingentis currit quadraginta diebus.  
 Ast uno Solis completur circulus anno,  
 Trecentis Venus octo et quadraginta diebus,  
 10 Mercurius centum triginta nouemque diebus.  
 Bis denis septemque diebus Luna peragrans  
 Octo horisque simul proprium sic conficit orbem.

## LXX. DE VENTIS.

Quattuor a quadro consurgunt limite uenti.  
 Hos circum gemini dextra laeuaque iugantur  
 Atque ita bis seno circumdant flamine mundum.  
 Primus Aparctias Arctoo spirat ab axe:

7 Et, *suprascr.* † Sic, **P** (sic pro tum) | currit temptauit:  
 rureus **P** rubens *Angelonius* | quadraginta, sic **P** || 11 septem  
 atque duobus *Orellius*

*Hic saltem adscribam carmen medii aevi, ut uideatur, quod  
 habetur in codice Vindobonensi 2521 saec. XII fol. 141:*

Tristicon de oppositis signis.

Mergitur Hammonis Libra, Tauri Scorpius ortu,  
 At Geminos fugit Arcitenens, Cancrum Capricornus;  
 Hinc Leo pellit aquas fundentem Virgoque Pisces.

LXX (*B. V 114, M. 1056*) extat in plurimis codd., ex quibus adhibiti sunt hinc: **O**(uetensis) saec. VII—VIII adlatus ab *Grialio ad Isidori d. n. r. c. 37*; **M**(ediceus) *plut. 16, 39 saec. IX, qui praebet uu. 1—8 (cf. Bandinii catal. I p. 294)*; **P**(arisinus 5543) saec. IX fol. 140 (*contuli*); **R**(eginensis 1260) saec. IX fol. 38 (*contuli*); **D**(urlacensis n. 36) saec. IX—X (*contuli*); **V**(ossianus l. q. 33) saec. X fol. 134 (*contuli*); ceteros codd. plurimos (etiam ab *Areualio ad Isidori l. l. adhibitos*)  $\zeta$  nota significauit || Versus de uentis **O** (et m. rec. saec. XV **R**) Versus de duodecim uentis **V** $\zeta$ , om. ceteri || 1 Quattuor **MOR** || 2 Hos circum **MO**: Hi (Hic **P**) quoque sex ceteri | iunguntur **MR** || 4 apartias **P** aparctias **M** aparthias **DRV** | arcto aspirat **P** arto o spirat **DV** alto qui spirat **O** altus spirat **M**

Huic nostra nomen lingua est Septentrio fictum. 5  
 Circius hinc dextro gelidus circumtonat antro;  
 Thrascian Graeci propria dixerè loquella.  
 Huic laeuus Boreas glaciali turbine mugit;  
 Frigidus hic Aquilo nostris uocitatur in oris. 10  
 At Subsolanus medio flat rectus ab ortu;  
 Graecus Aphelioten apto quem nomine signat.  
 Huic Vulturnus adest, dextra qui parte leuatur;  
 Attica Caecian Grais quem littera signat.  
 Nubifero flatu laeuum latus inrigat Eurus,  
 Dorica quem simili designat nomine lingua. 15  
 At Notus e medio solis dat flamina cursu:  
 Austrum rite uocant, quia nubila flatibus haurit.  
 Euronotus cui dexter adest, quem nomine mixto  
 Eurastrum Latia dixerunt uoce Latini.  
 Libonotus laeuam calidis adtaminat auris; 20  
 Aestibus immensis ardens Austroafricus hic est.  
 Abscessum solis Zephyri tuba florea seruat,  
 Ex Itala nomen cui dictum est uoce Fauoni.  
 Huic dextram tangit dictus Lips Atthide lingua;  
 Africus hic propria ueniens regione uocatur. 25

5 Hinc **P** | nomen nostra e lingua septentrio **O** | est *om.* **M**,  
*qui* septentrion | fictum **R**: finctum **DPV** fixit **O** finexit **M** ||  
 6 huic **O** hunc **M** in **R** | dexter gelido **O** | alto **P** (dextra —  
 Arcto *Pithoeus*) || 7 Tracian **R** Traciani **M** Trasciant **P** | graii **O**  
 grazu **M** | loquella **PR** || 8 boreus **O** boria **M** | gracili **P** || 9 hic  
**O** **g**: hinc **DPRV** || horis **P** | flat rectus solis ab (medio *om.*) **O** ||  
 11 apelioten **O** || 12 Huic at uulturnus dextra de p. l. **O** | le-  
 uatus **D** || 13 checian **R** | litora signant **O** || 14 leuigatas irrigat  
 auras **O** | irrigat **PR** || 15 Dorida **DP** | lingua] signat **P** || 16  
 nothus **DPR** || 17 rite] fecte **R** | urit **R** || 18 Euronotos **P** Euro-  
 nothus **DR** | oui **D** || 19 Euroastrum **R** | Latia] patria *Bur-*  
*mannus* || 20 Libonothus **DR**, et h *supra* t **V** | attaminat  
**DPRV** || 21 imm. **OP** | arden **P** | austroafricus **R** || 22 Solis ab  
 occasu zephyri **O** | tubida florea **D** || 23 Ex itala **O**: Exit alia **P**  
*(sic etiam Bernensis 212 saec. IX—X fol. 108)* Italia **DRV** |  
 nomen **O**: ueniens *ceteri* | fixum est **O** | faboni **R** || 24 Hinc **P** |  
 attide (atide **P**) *codd.* || 25 hic **O**: hinc *ceteri*



At tu, Core, fremis Zephyri de parte sinistra;  
Argesten Grai uocitant cognomine prisco.

## LXXI. EPITAPHIUM.

Luciola, effigies illorum iudice quouis,  
Quos peperit quondam heroum fecunda uetustas,  
Hic tegitur, laudis monumento exstante superstes.  
Nobilitas patriae Treueri praeclara, patrumque  
5 Aruernum hospitium ciuem se adscisse superbit.  
Pignorat haec tellus terrae felicitis alumnam.  
Fundorum spatiis cinerum est possessio maior.  
Coniuge fortunata equitum peditumque magistro  
Omni humilem officio dum se gerit, auxit honorem:  
0 Altior inuidia, qui non subcumbit honori, est.

## LXXII. EPITAPHIUM TERENTII.

Natus in excelsis tectis Karthaginis altae  
Romanis ducibus bellica praeda fui.  
Descripsi mores hominum, iuuenumque senumque,  
Qualiter et serui decipiant dominos,

26 Ac D | chore DPRV | fremens PB | zephyri RV || 27  
Agrestē R Argestenq; PV (quē grai D) | graio uocitarunt ore  
camoenae O | prisco om. P prisco (suprascr. dictū) D

LXXI (B. IV 88, M. 1225) extat in codice Turicensi 78  
(olim 451) saec. IX, de quo cf. uol. III p. 105, fol. 96 cum  
titulo Epitaphium || 1 effigies T || 2 heroum scripsi: morum T ||  
4 triueri T | patremque Crusius || 5 ospitiū T (hospitio Cru-  
sius) || ad 7 T mgo R || 8 aequitum T || 9 humili T, corr. Cru-  
sius || 10 honori Pithoeus: amori T

LXXII (B. II 220, M. 845) extat in Terentii codd. H(ar-  
leiano 2750 saec. X—XI fol. 2) et L(ipsiensii bibl. senat. Rep.  
I 4, 37 saec. X) a me inspectis, P(arisino 7859 saec. X), de quo  
cf. Umpfenbachius praef. p. XXV, aliisque. fortasse est C. Sulpicii  
Apollinaris, cuius extant in Terentii fabulas periochae cuiusque  
super Vergilio hexasticha uolumen IV exhibet || titulo carent HLP;  
Epitaphium Terentii pauci recentiores || 1 excelsis HP: excelse L  
excelsae alii nonnulli (at cf. LXXXI, quod itidem Sulpicii esse  
suspiceris, 12, 6) | Kartaginis LP cartaginis H | altę in alti  
corr. H altis L || 4 et 5 om. P

Quid meretrix, quid leno dolis confingat auarus:  
Haec quicumque legit, sic puto cautus erit.

## LXXIII. EPITAPHIUM SENECAE.

Cura, labor, meritum, sumpti pro munere honores,  
Ite, alias posthac sollicitate animas!  
Me procul a uobis deus euocat. ilicet actis  
Rebus terrenis, hospita terra, uale.  
Corpus, auara, tamen sollempnibus accipe saxis:  
Namque animam caelo reddimus, ossa tibi.

## LXXIV. EPITAPHIUM LUCANI.

Corduba me genuit; rapuit Nero; praelia dixi,  
Quae gessere pares hinc socer inde gener.  
Continuo numquam direxi carmina ductu:  
Quae tractim serpat, plus mihi comma placet.

5 confingat **H**: cum fingat **L** || 6 sic **HL**: Que (?) quisquis tentat **P** | puta **P**

LXXIII (*B. II 228, M. 838*) Epitaphyū. *M. L. A. Seneca* *inscribit Senecae tragoediarum codex Florentinus saec. XI fol. 1;* Epitaphium Senecae *codices Valencensis 373 saec. IX fol. ultimo, Parisinus 8319 saec. XI aliique: itidem puto esse Sulpicii Apollinaris* || 4 Terrenis rebus *Florentinus; recte reliqui* || 5 excipe *Florentinus* || 6 Iamque *Cannegieterus*

LXXIV (*B. II 229, M. 839*) extat in *Lucani codd.* (*cf. scholia in Luc. ed. Usenerus p. 6, cui debeo collationes*) hisce: **B**(ernensi 45 saec. X), **G**(emblacensi nunc *Bruxellensi* 5330 saec. X), **M**(ontepessulano *H* 113 saec. XI), **R**(atisbonensi nunc *Monacensi* 14505 saec. XI), **T**(uricensi *bibl. ciu. C* 97 saec. XI), **V**(ossiano *l. q.* 51 saec. X), *aliis haud paucis* || Epitaphion eiusdem **G** Idem *Lucanus B* *Lucanus de semet ipso M* (Epitafium *lucani poetae Bernensis* 363 saec. VIII, *qui primum uersum exhibet*); *ceteri sine inscriptione; fortasse hoc quoque carmen Sulpicii Apollinaris est* || 1 Corduba **B** *Cordaua* (t b *supra* u) *Bern.* 363 | proelia **MT** || 2 hinc socer inde gener, *sic Useneri codd. omnes: hinc gener inde socer e Sicziano adfert Burmannus* (atque *pro inde praeterea deteriores quidam*) || 3—6 *subditicios censet Genthius de uita Luc. p. 33* || 3 direxi *codd., correxi* || 4 tractum **V** | serpat **BM**: serpit **V** serpent **GT** serpunt **R** (*de comma feminino cf. Neuius lat. Formenl. I<sup>2</sup> p. 327*) | comma **M** coma **BTV**

5 Fulminis in morem, quae sint miranda, citentur:  
Haec uere rapiet dictio, quae feriet.

---

5 et 6 in **G** add. m. rec. saec. XI, om. **T** aliique haud pauci teste Oudendorpio, unde erant qui eos per medium aeuum additos putarent; sed enim descriptio proprietatis Lucanae uu. 3 et 4 incohata sine eis imperfecta, ut sine dubio casu quodam in uetusto aliquo exemplari (unde pars codicum fluxit) interciderint || 5 Fluminis **R** | sint *Usenerus*: sunt *codd.* || 6 uero **V** | rapiet *scripsi*: sapiet *codd.* (sapiat **G**) | feriet **RV**: fieret **BGM** († feriret *suprascr.* **B**)

---

## DUBIA. SUSPECTA. FALSA.

### LXXV.

Tres sunt fatales quae ducunt fila sorores:  
Clotho colum baiulat, Lachesis trahit, Atropos occat.

### LXXVI.

De Ioue et Neptuno et Plutone.

1 Iuppiter astra, fretum Neptunus, Tartara Pluto  
Regna paterna tenent, tres tria, quisque suum.

2 Conquerar an sileam? monstrabo crimen amicae

An quasi iam sanus uulnera nostra tegam?

Non queror aut molles oculos aut aspera crura

Nec uitio quouis exteriora premo:

Quod queror, est animi! laudarit cetera liuor:

Verba fide, uitiiis lubrica forma caret.

Illa decem menses mecum feliciter egit

---

LXXV, quod per medium aeuum in deliciis fuit, legitur in codd. Burneiano 224 saec. XIII p. 358 et Parisino 4126 saec. XIII fol. 104 (2 Cloto uterque, atropos Burn.)

LXXVI accedit ex Parisino 3761 saec. XIII, qui fol. 62—75 multa habet mediæ aevi carmina, inter quae inmixta sunt quinque illa supra exhibita, quae cum prae ceteris antiquitatis colore quodam sint insignia fortasse medio aeuo sunt abroganda et antiquitati ultimae adscribenda; quamquam accuratius de hac re iudicari poterit, si Hildeberti coaeuorumque carmina iusta disquisitione erunt examinata; codicem ipse post pessimam Riesii (Anth. lat. 793 sqq.) conlationem excussi; cf. Mus. Rhen. XXX p. 306 sqq. || 1 (B. I 3, M. 561), 1 Iuppiter P || 2 deprehendi quoque in Florentino (bibl. Aed. Eccl. 197) saec. XII—XIII fol. 120 post Statii Thebaida || 1 Conquerar P || 3 H̄ (pro N̄) P || 5 laudarit scripsi: laudaret FP || 6 uitiiis F

Gratis in amplexus docta uenire meos:

Aemulus ecce meus gemmis male fisus et auro

Hanc petit, ingeminat munera, flectit eam.

Muneribus uicit, quoniam natura uel usus

Praeter flagitium nulla dedere sibi.

Thersiten gerit in facie, gerit intus Oresten:

Pulcrior iste tamen, mitior ille fuit.

Non prius incurrit leuiores ille reatus

Nec gradibus certis destitit esse bonus,

Set simul omne nefas auso puerilibus annis

Iam praeter facinus nulla licere putat.

Turpis atrox exlex, naturae crimen et hostis

In luctu ridet, flet nisi flenda uidet.

Sufficit exemplis totum corrumpere mundum,

Sufficiunt sceleri nomina nulla suo,

Quippe tot illicitis famam lacerare laborat,

Vt nulla redimi laude uel arte queat.

Cur igitur placuit? quid honesti uidit in illo,

Quem iam nulla sequi praeter honesta pudet?

Cur inquam placuit? dignusne placere puellis,

Qui non exitio sed cruce dignus eat,

Lapsus in excessus tantos, ut nulla putaret

Deteriora fide uel potiora dolis?

Cur placuit letale nefas, cur dedecus orbis,

Cur tam terribilis larua pudorque patris,

Qui non tam locuples rebus quam pauper honesto

Et minus informis quam uitiosus erat?

Crimen opes redimunt, reus est crucis omnis egenus,

Et laudes hominum pensat aceruus opum.

Hic quoque nec uita nec nobilitate parentum

Nec specie placuit, sed quia diues erat.

Diuitiis animum tenerae turbauit amicae,

Diuitisque patent ostia colla sinus.

Iam nec pura fides nec largi gloria sensus

Nec probitas morum nec bona fama iuuat:

11 natura † F: naturalis P || 13 Tersitē FP | faciē P |  
horestē FP || 14 ille — micior iste F || 15 Nã F || 16 c'tis  
(= certis) P: cet'is (= ceteris) F | esse] oē F || 17 ausus F |  
pueribib; P || 23 formam FP || 25 honesti F: in isto P || 26  
praeter] pater F || 27 inquam P: umquam F | 28 exilio FP |  
eat *scripsi*: erat FP || 31 Curū F | pliacuit (i *pr. ante perforationem*  
*membranae*) P | nephas P || 33 quam P: q̄ (= qui) F || 34 in-  
formis *scripsi*: infamis FP | uicios P || 40 hostia FP | colla  
*scripsi*: crura FP || 41 Nam F | largi num sanum ?

- Aurum sinceras solitum peruertere mentes  
 Mortales animos in scelus omne uocat.  
 Aurum dum speret, nil iam negat Hectoris uxor,  
 Iam populo iungi sustinet asse dato.  
 Dona truces animos et uerba seuera relaxant:  
 Penelope donis altera Thais erit.  
 Sed iam Thais erit Iunone seuerior ipsa,  
 Si nullas habeat pulcher amator opes.  
 Vos igitur iuuenes, quos nondum feruor amoris  
 Attigat, illarum laudo cauere dolos.  
 Nam licet uratur, tamen in complexibus ipsis  
 Quaeque salictores quaerit habere nouos.  
 Protea multiplicem sciet ars retinere, sed illas  
 Quin elabantur, nil retinere quiet.
- 3 Lumina colla genae flauī flexura capilli  
 In Ganymede suo flamma fuere Ioui.  
 Iuppiter in puerum quaerens sibi pauca licere  
 In puero statuit cuncta licere deus.  
 Oblitusque pcli curas et murmura diuum  
 Et linguam laesae coniugis atque Iouem  
 Ilico eum tulit ad superos, ad sidera sidus,  
 Et se tunc tandem credidit esse deum.  
 Vtque puer paelex uisu tactuque liqueret,  
 Oscula nocte Ioui, pocula luce dabat.
- 4 Ad cenam Varus me nuper forte uocauit:  
 Ornatus diues, paruula cena fuit.  
 Auro, non dapibus decoratur mensa; ministri  
 Apponunt oculis plurima, pauca gulae.  
 Tunc ego 'non oculos sed uentrem pascere ueni:  
 Vel tu pone dapes, Vare, uel aufer opes.'
- 5 Graecinum uirgo, puerum Graecinus amabat  
 Et puer in sola uirgine captus erat.  
 Tradidit hanc puero Graecinus, se puer illi  
 Et fruitur uoto uirque puerque suo.

43 peruertere *scripsi*: praeuertere **FP** || 47 serena relaxat **F** ||  
 48 tatis **F** || 50 pulcer **P** || 52 Attigat **P** || 54 sanctores **F** || 55  
 Prothea **FP** | sciet *scripsi*: solet **FP** ualet *Buechelerus* || 56 Quin  
 elabantur **F**: Qui uel abitur **P** | quiet (*uel* queat) *scripsi*: ne-  
 quit **P** nequid **F** || 3, 2 ganymede **P** || 3 Iuppiter **P** || 4 num deo ? ||  
 7 Ilico eum *scripsi*: Iliacum **P** || 9 pelex **P** | liqueret *scripsi*:  
 liceret **P** || 5, 3 Tradidit, sic **P**

## LXXVII.

Parce, precor, uirgo, toties mihi culta uideri  
 Meque una forma perdere perge tua.  
 Parce superuacuo cultu componere membra:  
 Augeri studio tam bona forma nequit.  
 Ne tibi sit tanto caput et coma pexa labore;  
 Nam caput hoc bellum est, cum coma missa fluit.  
 Ne stringant rutilos tibi serica uincla capillos,  
 Cum uincant rutilae serica uincla comae.  
 Nec tibi multiplicem crines reuocentur in orbem:  
 Inculti crines absque labore placent.  
 Aurea nec uideo cur flammea uertice portes,  
 Aurea nam nudo uertice tota nites.  
 Vtraque fert auris aurum, fert utraque gemmas:  
 Vtraque nuda nouis anteferenda rosis.  
 Ora facis uitreo tibi splendidiora nitore,  
 Cum tamen ora uitro splendidiora geras.  
 Incendunt niueum lunata monilia collum:  
 Nec collum simplex dedecuisse potest.  
 Contegis obducta candentes ueste papillas,  
 Candida cum nolit ueste papilla tegi.  
 Ne toga fluxa uolet, reprimit tibi fascia corpus,  
 Cum corpus uenerer, si toga fluxa uolet.  
 Dic, teretes digitos cur anulus et lapis ambit,  
 Cum teretes digiti dent pretium lapidi?

LXXVII (B. III 275, M. 262, Wernsd. III p. 227) *primus protraxit Patissonius in editione Petronii (Lutetiae 1587 p. 167) ex codice nunc ignoto, sed ut uidetur bono; inuentum est postea in solo codice Remensi 743 saec. XV et pauca antiqua et multa medii aevi et temporis recentis carmina continente (cf. Ellisius in Anglorum 'Journal of Philol.' IX p. 186 sqq.); quin antiquum sit non dubito (Aemilio Magno Arborio, auunculo Ausonii, adscripsit A. Riuinus sine ulla ratione) || 2 una — perge scripsi: tuum — parce R Pat. || 6 Nam R: Et Pat. | bellum est Pat.: placuit R | cum R: et Pat. | missa fluit scripsi: mixta fuit R mixta placet Pat. || 9 Ne R || 10 Inculti crines Pat.: Nam cum forte iacent R (num N. coma f. iacens — placet ?) || 11 nec Pat.: non R | flamea uertice Pat.: uertice flammea R || 16 tamen Riuinus: tantum R Pat. || 19 obducta Eldickius: occulta R Pat. (an occultas candenti ?) || 21 reprimat R || 22 sic R: Sat corpus ueneror sit t. f. licet Pat. || 23 cur R: quare Pat. || 24 tereres Pat. | lapidis R*

Ornatu nullo potes exornatior esse  
 Et tantum ornaris in mea damna nimis.  
 Ne te plus aequo species externa perornet,  
 Cum sis plus aequo pulchra decore tuo!  
 Non ego sum, pro quo te componendo labores,  
 Nec qui te talem non nisi cogar amem.  
 Pronus amo: non sum, tenero qui pugnet amori,  
 Nec qui te roseam nolit amare deam.  
 Cum radiis certare Iouis tua lumina possunt  
 Et possunt radiis uincere signa Iouis.  
 Sole nihil toto melius splendescit in orbe:  
 Sole tamen melius splendidiusque nites.  
 Sunt tibi colla quidem niue candidiora, recenti  
 Sed niue, quae nullo marcida sole iacet.  
 Conueniunt tepido tua frons et pectora lacti,  
 Sed lacti, saturae quod posuere caprae.  
 Cedit odora tibi uernantis gratia siluae,  
 Nec tibi quod riguus praeferat hortus habet.  
 Nulla colorati species tibi proxima prati,  
 Nec cum floruerit, par tibi campus erit.  
 Alba ligustra tuae nequeunt accedere laudi  
 Fixaque cespitibus lilia laude premis.  
 Nulla tuos possunt aequare rosaria uultus,  
 Cum nec adhuc spinis sit rosa uulsa suis.  
 Gratia, quam uiolae maturo flore merentur,  
 Si flos contulerit se tibi, uilis erit.  
 Non Helenae mater nec par tibi filia Ledaе,  
 Quamuis haec Paridem mouerit, illa Iouem.  
 Compulit illa Iouem cygni latuisse sub alis,  
 Compulit illa Phrygas saeua sub arma duces.  
 Leda per albentes humeros fluitante capillo,  
 Dum legit Argiuae florea sarta deae,  
 Erranti super astra Ioui de nube suprema  
 Cognita plumalem de Ioue fecit auem.

28 pulchra **R** || 30 cogar] *fort.* pungar || 32 nolit *scripsi*:  
 uelit **R** uellet *Pat.* || 33, 34 possunt *bis Meyerus*: possent  
*bis R Pat.* || *inter* 37 et 38 **R** *hos uu. aperte interpolatos addit*:  
 Et modo labente candidiora niue Nec niue quam lapsam  
 Phebi tepefecerit ardor || *post* 40 **R** *hos uu. interpolatos praebet*:  
 Lacti quod per agros celesti rore refecta Graminibusque nouis  
 pasta creauit ouis || 41 gratia *scripsi*: gloria **R Pat.** || 43 prat  
**R** || 48 suis **R** (*ut uid.*): tuis *Pat.* || 50 Si flos *scripsi*: Si quod  
*Pat.* Sit quod **R** | cum tulerit **R** || 52 Quamuis *Pat.*: Quam **R** ||  
 53 cigni **R** || 54 phryges **R** || 58 plumalem *Pat.*: fluuialem **R**



- Tuque puellarum dum ludis in agmine princeps,  
 60 Inter uirgineos lucida stella choros,  
 Si magno conspecta Ioui de nube fuisses,  
 Deposuisse deum non puduisset eum.  
 Ast Helénæ facies et opima potentia formæ  
 Dardanio Paridi per mare praeda fuit.
- 65 Graecia coniurat repetendam mille carinis;  
 Iurat et hanc ratibus Graecia mille petit.  
 Te tam conspicuam Phrygius si praedo uideret,  
 Et te uel ratibus uel rapuisset equo.  
 Annis tracta decem sunt Troica bella, sed uno,  
 70 Si pro te fierent, mense peracta forent.  
 Virgine Ledæa me iudice dignior esses,  
 Pro qua Troianas flamma cremaret opes.  
 Tu poteras Priamo ualidissima causa fuisse,  
 Nulla ut cura foret regna perire sua.
- 75 Si succincta togam, ritu pharetrata Dianæ,  
 Venatrix toto crine soluta fores,  
 Si Dryadum comitata choro, si nuda lacertos  
 Arcu fulmineos insequeris apros,  
 Te quicumque deus siluosa per acra uagantem  
 80 Conspiceret, ueram crederet esse deam.  
 De pretio formæ cum tres certamen inissent  
 Electusque Paris arbiter esset eis,  
 Praefecit Venerem Paridis censura duabus  
 Deque tribus uictæ succubuere duæ.
- 85 Cum tribus ad Paridem si quarta probanda uenires,  
 Prae tribus, a, Paridi quarta probata fores.  
 Pomaque si formæ potiori danda fuere,  
 Haec potius formæ danda fuere tuæ.  
 Ferrea corda gerit, tua quem caelestis imago  
 90 Vel tam purpureae non tetigere genæ.  
 Robore uel scopulo genitum conuincere possim,  
 Quem tam sublimis forma mouere nequit.

62 deum] Iouem *Burmannus* || 66 Iurat et **R**: Iurata *Pat.* ||  
 68 Tete *Meyerus* | ratibus *Pat.*: uelo **R** || post 68 **R** inserit hos  
 uu. interpolatos: Grecia iuraret populis te mille petendam Et  
 merito populis mille petita fores || 74 Nulla sit ut cura r.  
 perisse sua **R** || 75 risu *Pat.* || 77 driacum **R** || 79 acra *scripsi*:  
 antra **R** *Pat.* (cf. uol. IV ad c. 504, 3) || 86 Prae *Eldickius*:  
 De **R** *Pat.* | a Paridi *Pat.* (a interiectionem puto): a paride **R** ||  
 87 fuerunt **R** || 89 sic *Pat.*: Corda gerit dura tua q. diuina  
 figura **R** interpolatione mediæ aevi aperta || 92 sublimis *Burm.*:  
 sollemnis **R** *Pat.* || uidetur imperfectum

## LXXVIII. &lt;IUDICIUM PARIDIS&gt;.

Tres deae ad Paridem.

Tres sumus *ecce* deae: forma se quaelibet offert.  
Hoc in discidio uolumus, Paris, arbiter esto.  
Cui pomum dederis, titulum simul ipse referto.

Venus ad Paridem.

Plectra sonora, ioci, lusus, lasciuia uoluptas,  
Haec mea. si reliquis me praefers, ipsa puellam  
Pro mercede dabo, qua non formosior ulla. 5

Iuno eidem.

Sceptrorum sublimis honor fascesque tremendi  
Diuitiaeque mei iuris. te iudice palmam  
Si tulerim, regno per me donabere summo.

Pallas eidem.

Quae caelum, quae terra tenet, quae pontus et orcus,  
Legibus astringo certis: nil me sine rectum;  
Et, si me sequeris, non abstrahet auius error. 10

Iudicium Paridis.

Grata mihi tua forma, Venus, tua munera grata;  
Plus aliis mihi mente sedes: certaminis ecce  
Pignus habe uictrix auri spectabile malum. 15

Poeta.

Hac in lite triplex hominum mellita poesis  
Depinxit studium, quorum datur optio cunctis.  
Falluntur tamen optando plerique: sequaces  
Luxus habet multos, honor et sapientia paucos.

LXXVIII—LXXX *protraxi mus. Rhen. XXXI p. 602 sqq. ex codice Lansdowniensi (Londonii in Mus. Brit.) 762 saec. XV—XVI, qui inter multa Anglica inde a fol. 17 habet praemissa nota: Hiis quoque ualidissimis tum gentilium tum nostrarum litterarum testimoniis non de nichilo uenit in mentem stultissimum paridis troiani quod sequitur adiicere (sequitur iam carmen LXXVIII) || titulum Iudicium Paridis addidi || 1 ecce addidi: om. L | dec et quaelibet, ut semper, L || 3 an ista, ut titulum ualeat 'gloriam' ? || 4 ioci lusus scripsi: ioco plausus L || 7 fastesq; L || 8 Diuicieq; L || tit. Panlas L || 10 celumq; L | tenet qui L | orcus scripsi: orbis L || 12 auius scripsi: inuius L || 13 tu munera L || 16 poeses L || 19 sapientia scripsi: sapiam L || subscribit Finis L | secuntur epitaphia recentia, inter quae:*

## LXXIX. EPITAPHIUM NAEUI.

Diua tibi uita est, felicia tempora, Naeui!

Me miserum! uersa est sors mea morte tua.

Nulla agitur requies onerosa in luce moranti:

Te sine dulce nihil, te sine uita dolor.

5 Occidis ante annos patriae uirtutis imago,

Sic tamen ut uiuas in meliore loco.

Accipe supremos tumuli modo, frater, honores,

Quos potius nobis tu dare debueras.

Responsio.

Parce, precor, lacrimis. fatum, germane, quid urges?

10 Omnibus haec solido est scripta adamante dies.

Puluis et umbra sumus tantum: post funera uirtus

Nomen inextinctum sola superstes habet.

Nil aurum, nil pompa iuuat, nil sanguis auorum

15 Hanc cole et ante oculos imitanda exempla parentum

Pone; sed interdum sit tibi cura mei.

## LXXX. EPITAPHIUM PALLANTIS.

Filius Euandri Pallas, quem lancea Turni

Militis effudit morte fera, iacet hic.

LXXIX *cum titulo* Epitaphium Neuinii poete, *quod correxi* || 1 Neui L || 3 agitur *scripsi*: igitur L || 5 ymago L || 7 honores ego: hoies L || 9 quid ego: qđ L || 12 nextinctum L | suprestes L || 14 *om. sine lacunae signo* L || 15 cole *scripsi*: colo L || *secuntur epitaphia recentia et medio aeuo confecta, inter quae c. 194 Anth. lat. [uol. IV p. 188], tum Epitaphium Marci tullii ciceronis: Largus et exundans leto dedit ingenii fons Ingenio magnus est ceruix cesa nec unquam Sanguine cauidici maderunt rostra pusilli, porro c. LXXXI nr. 16 (Epitaphium Cathonis portii) et Epitaphium Didonis Affricane (= Ouidii epist. VII 193 sq.) et id quod sequitur:*

LXXX (*M. 690*), *quod adfertur in Gestis Romanorum p. 538 ed. Oesterley* || *tit. sic* L: *om. gesta* || 1 turni L: curui gesta || 2 effudit L: occidit gesta, *uulgo* | fera *Boltius*: sua L gesta | hic *om. gesta* || *sequitur in L Epitaphium Iulii Caesaris (= LXXXI nr. 17) et Epitaphium Octauiani (= 754 M.; cf. infra ad c. LXXXII) et Epitaphium Herculis (= 580 M.) aliaque recentia cum Ouidii Trist. III 3, 73—76 et epitaphio Terentii (supra LXXII): uides uastam farraginem, ex qua tria carmina noua supra proposita uere antiqua putauerim*

## LXXXI. CARMINA DE VIRIS INLUSTRIBUS.

- 1 Quisquis ad ista moues fulgentia limina gressus,  
 Priscorum hic poteris uenerandos cernere uultus,  
 Hic pacis bellique uiros, quos aurea quondam  
 Roma tulit caeloque pares dedit inclita uirtus.  
 Grandia si placeant tantorum gesta uirorum,  
 Pasce tuos inspectu oculos et singula lustra.

5

## Romulus.

- 2 En, noua qui celsae fundauit moenia Troiae,  
 Urbem Romanam proprio de nomine dictam.  
 Infantem gelidi proiectum ad Thybridis undas  
 Vberibus fecunda piis Larentia pauit.  
 Ausus finitimas praedari fraude Sabinas,  
 Fortem fortis humi prostrauit Acrona duello.

5

## L. Quintus Cincinnatus.

- 3 Cui dedit hirsutus nomen uenerabile cirrus,  
 Quintus hic ille est, rigidis animosus in armis.  
 Is quoque dum curuis sudans penderet aratris,

LXXXI, *quod antiquum (cf. ad LXXII, 1) puto (fortasse ab Aenea Siluio, quem c. 16 et 17 e codice referre testatur Fabricius antiqq. p. 233, inuentum) primus edidit A. Maius auct. class. III p. 359 sq. e codice Vaticano (V), quem ut inuestigarem mihi non contigit, hoc ordine 1, 2, 7, 4, 11, 8, 6, 10, 9, 13, 14, 12, 15—20; praeterea extat in Gothano 1047 saec. XV exeuntis, sed ut singula poemata inter multa carmina (etiam renascentium litterarum) sint dispersa hoc quidem ordine: 6, 13, 16, 3, 12, 17, 8, 1, 15, 4, 9, 2, 20, 7, 10, 5, 14, 18, 11 (codicem a Duebnero protractum contulit mihi R. Ehwald); denique deprehendi in Ambrosiano H. 184 inf. saec. XV sub fine (contulit mihi A. Ceriani), ubi hoc ordine haec poemata leguntur: 1, 2, 7, 4, 11, 8, 6, 10, 9, 13, 14, 12, 15, 16, 17, 18, 20 || Carmina de uiris illustribus Romanis tam consulibus quam imperatoribus et regibus inscr. Maius (ex V?), titulo caret A || 1 (M. 878) De eadem urbe Roma inscr. G (post c. 881 Mey.) || 2 hic om. V | uoltus G || 4 dabit G | inclyta AV || 5 Grandia G: Inclyta V Inclita A || 2 (M. 711), 1 En scripsi: Hic codd. | troiae V: rom(a)e AG || 2 dixit G || 3 tibridis codd. | undam V || 4 faec. A | laurentia codd. || 6 humo pr. arcōna G || 3 (M. 717) solus habet G (tit. Lutius Quintus Cincinatus) || 1 cyrrus G || 2 Quintus G || 3 curuis (sic) — aratro G, correxi (curuo — aratro Buechelerus)*

Ante boues meritum meruit dictator honorem.

- 5 Consulis obsessi partes defendit inertis,  
Inde triumphalem conscendit agricola currum.

### M. Furius Camillus.

4

Qui fuit en patriae quondam spes ampla ruentis,  
Hic Senonum propria domuit uirtute furores;  
Vicit et opposito quos clausit Marte Faliscos,  
Brachia fallaci religato in terga magistro.

- 5 Quicquid ubique truces bello ualuere decenni,  
Inclita, Veientes, accessit pompa triumpho.

5

### T. Manlius Torquatus.

Inclita Torquatae dedit hic cognomina genti.

Vir ferus ante acies prostrati guttura Galli  
Perfodiens gladio poscentis uoce duellum  
Abstulit aurati pretiosa monilia torquis.

- 5 Consulis et Decii bello collega Latino  
Victoris nati maculauit caede secures.

6

### P. Decius.

Hic est qui uitam patriae deuouit amatae.

Dum furor oppositos agitaret ad arma Latinos  
Saeuaque crudelem cecinissent classica pugnam,  
Inter tela aciesque uirum cuneosque pedestres

- 5 Candida sacrata religatus tempora uitta  
Ante diem moriens hostilibus occidit armis.

7

### M. Curius Dentatus.

Quid iuuat imperio populos rexisse potenti

Fuluaque Mygdoniis ornasse palatia gemmis?

Quamquam ciuis inops toto notissimus orbe

Hic fuit, egregio domuit qui Marte Sabinos.

5 inherentes G || 4 (M. 713) tit. M. Furius om. G M. Fuluius  
Ca" A || 1 condam G cum A || 3 Redit G (sic) | oppositos —  
phaliscos A | claudit G || 4 religata G || 5 et 6 om. V || 5 truci —  
decerni A. deceni G || 6 Inclita A | ueientes G | triumpho A ||  
5 (M. 714) solus habet G Titus Manilius Torquatus inscribens ||  
4 torques G || 5 detii G || 6 (M. 715) De Publio Decio G || 2 Cum  
Duebnerus || 3 pugna G || 4 cuncosq; G || 5 sacrato V || 6 diem  
scripsi: aciem AGV | crudelibus V || 7 (M. 716) Marcus GV,  
om. A | cirenus G | demptatus A || 2 migdoniis AG | gemis A ||  
3 toto ex totos G

Fregerit ipse licet fulgentis robora Pyrrhi,  
Pauperiem lato Samnitum praetulit auro.

5

8

**C. Fabricius.**

Contentus modico tectique habitator egeni  
Hic erat et renuit deuicti munera Pyrrhi,  
Spreuit et oblatos, Samnitum munera, seruos,  
Respuit immensi locupletia ponderis aera,  
Horruit infamem scelerata fraude ministrum  
Pocula pollicitum regi miscere ueneno.

5

9

**Q. Fabius Maximus.**

Vir fuit iste ferox, qui toruus fronte uerenda  
Visitur, egregius et bello clarus et armis.  
Captiuos modici quamquam pauperrimus agri  
Exemit pretio Poenorum in uincula missos.  
Is quoque cunctando nisi Punica fregerit arma,  
Nulla foret Latiis Romana potentia terris.

5

10

**Claudius Nero.**

Armorum uirtute potens Nero Claudius hic est.  
Coniunctus Liuio Picentis ad arua Metauri  
Prostrauit Libycas memorando Marte cohortes.  
Fortunate tui, iuuenis metuende, furoris!  
Ausus es ignari iacere ad tentoria fratris  
Ceruicem Libyci media inter tela tyranni.

5

11

**M. Marcellus.**

Tu primus Libycum Nolae sub moenibus hostem  
Insidiis periture tuis, Marcelle, fugasti.

5 fulgentis **A**: fugientes **G** ingentis **V** | pirri **A** || 6 oblato  
*Buechelerus* | sannitum **A** sanito **G** (*qui et pertulit*) || 8 (*M. 718*)  
Gaii Fabricii licinii epitaphium **G** G. Fabritius **A** Gaius Fabri-  
cius **V** || 2 et spreuit **G** | pirrhi **A** pirri **G** || 4 ante 3 **G** || 3  
sannitis **A** | serues **G** || 4 locupletis **V** | ponde(ris *al. m. supra*  
*lin.*) **G** || 5 ministrum *Froehlichius*: magistrum *codd. (etiam G*  
*sic: m̄gr̄m)* || 6 miscere] miseroq; **A** || 9 (*M. 719*) Quintus **G** ||  
1 qui totus **V** || 2 Visitur *scripsi*: Vir fuit *codd.* | et bello  
clarus **A**: uir bello clarus **G** belli praeclarus **V** || 5 quoque **AG**:  
qui **V** | nouerit **V** | arua **A** || 10 (*M. 720*) Nero Claudius **V** ||  
2 linio **A** | arma methauri **G** || 3 Prostrauit **A** || 4 metuendo **G** ||  
5 temptoria **A** ad tempora **G** || 11 (*M. 721*) *in tit.* Marchus **G**  
|| 1 Nolae] mollem (*m pr. ex ras.*) s. m. orbem **A** || 2 suis **G**

Cumque Syracusi condemnaretur honoris  
 Pompa tibi, Albano gessisti in monte triumphum.  
 5 Praedonum deprensa manu uenerandaque multis  
 Lucibus heu patrio caruerunt ossa sepulcro.

**Scipio.**

12

Ille ego sum, patriam Poeno qui ex Marte cadentem  
 Sustinui rapuique feris ex hostibus urbes  
 Hispanas, aciem Hannonis magnumque Syphacem  
 Perdomui et fractum totiens armisque repulsum  
 5 Hannibalem, uictorque ferox mihi regna subegi  
 Punica et excelsas altae Carthagini arces.

**C. Marius.**

13

Et genus et nomen merui uirtute feroci  
 Rusticus Arpinas, bellorum maximus auctor.  
 Effera post Numidae quam fregimus arma Iugurthae,  
 Cimbrica praeclaros geminauit turba triumphos.  
 5 Exegi ciuile nefas seruilibus armis,  
 Et mea Sullanos fregerunt arma furores.

**M. Caesius Scaeva.**

14

Ignem calens belli mediaque in caede cruentus,  
 Pompeiana phalanx patulis exire ruinis  
 Dum furit et properat claustrorum frangere turre,  
 Scaeva ego Caesarei defendi culmina ualli.

---

3 syracusi **G**: syracusii **AV** | condemnaretur *scripsi*: quon-  
 dam negaretur **GV** insignis cessisset **A** (q. raperetur *Duebnerus*  
 abnueretur *Buechelerus*) || 4 in om. **G** || 5 deprensa **A** || 6 se-  
 pulchro **A** || 12 (*B. II 41, M. 722*) extat etiam in Florentino  
*pl. 39, 9 a. 1464 exarato aliisque eiusdem temporis* | tit. Sci-  
 pionis epitaphium **G** || 1 ex marte **FV**: ex hoste **A** morte (ex  
 om.) **G** || 2 ex om. **G** || 3 Hispanias **G** (*sic*) | aciem Hannonis  
*scripsi*: anonis acies **G** hannonis acies **FV** amonisque (*mg.*  
 at cancriq; et melius uigore scansionis) acies **A** | Maurumque  
*Buechelerus* | siphacem **F** sifacem **A** || 5 Annibalem **A** | uictor-  
 que **V**: uictumque **A** bellisque **FG** || 6 altae **AV**: dure **G** dirae  
**F** | cartagini **AG** || 13 (*M. 727*) De Gaio Mario **G** Gaius Ma-  
 rius **V** C. Marius **A**, qui in *mg.* Scipio huc poni debet ||  
 3 iugurte **A** || 4 geminauit **G** | turba **AG**: pompa **V** || 5 nephas  
 ciuilibus **G** || 6 me **V** | sillanos **G** syllanos **A** syllani — furoris **V** ||  
 14 (*M. 729*) tit. Marcus Cesius Sceua **G** Gaius Scaeva **V**  
 G. Sceua **A** || 1 callens **G** || 2 falanx **G** || 3 tures **G** || 4 cesari **G**

Dum timet Oceanus praeclari Caesaris arma,  
Textum pampineae gessi sublime coronae.

5

15

**Gn. Pompeius.**

Arma tuli quondam toto uictoria mundo,  
Qui pelago Cilicas et Pontica regna subegi.  
Vis mea, quos profugus commouerat exul ad arma,  
Bellorum uirtute truces prostravit Hiberos.  
At me post soceri ciuilia bella cruenti  
Dextera Septimii Phariis lacerauit in undis.

5

16

**M. Porcius Cato.**

Cerne hic ora sacri semper ueneranda Catonis!  
Libertate potens animoque inuictus et armis  
Auius incerto peragrauit tramite Syrtes,  
Libertatis enim dulcedine captus amatae,  
Ne sua seruitio premerentur colla tyranni,  
Fortia crudeli penetrauit pectora ferro.

5

17

**Iulius Caesar.**

Ille hic magnanimus, qui claris arduus actis  
Non timuit generum nec inertia signa senatus,  
Ne sibi Gallorum raperetur pompa triumphi,  
Intulit inuitus per ciuica uiscera ferrum.  
Vis inuicta uiri raparata classe Britannos  
Vicit et hostiles Rheni conpescuit undas.

5

18

**Caesar Augustus.**

Quae mihi, sancte, dabit grandes expromere laudes  
Musa tuas? iam pauca canam. tu Caesaris alti

---

5 occianus **G** | praedari **V** || 15 (*M.* 730) Gneus Pom'' **A**  
Pompeius **V** Quintus Gaius Pompeius **G** || 1 uictoria **A** || 2 cil-  
lichas **G**; Cilices *Duebnerus* (*at cf.* 20, 4) || 3 Vix **G** || 4 Gallorum  
— prestauit hiberos (*sic*) **G** || 5 seruilia **A** || 16 (*B.* II 52, *M.* 747)  
*habet etiam* **L** (*cf. supra p.* 395) *et Fabricius* || *tit.* M. Por-  
tius C'' **A** De Marco Porcio Catone Uticensi **G** || 1 ossa **GL**  
*F'abr.* | uae. **A** | cathoīs **GL** || 3 peregrauit — syrthas **A** ||  
4 uitae *Burmennus* || 6 pectora] uiscera **V** || 17 (*B.* II 63,  
*M.* 750) *habet etiam* **L** *et Fabr.* || *tit.* Gaii Iulii Caesaris epi-  
thaphium **G** || 1 clarus **G** || hastis **L** || 2 inercia gigna (*s supra*  
*pr. g*) **G** inercia tela **L** (tela *etiam Fabr.*) || 4 inuitus **G**: in-  
uictus **AV** immite **L** immitis *Fabricius* | cūcta, *suprascr.* *at*  
ciuica, **G** || 5 Bis ī uita **G** | reperata **A** | caede **AV** || 6 reni  
**AG** | comp. **AG** composuit **L** || 18 (*M.* 755) *tit.* Octauianus **A**  
Octauianus Augustus **G** || 1 sancta *codd.*, *corr.* *Buechelerus* |  
dedit gr. depromere **G** || 2 tua **G**



Vltus est indignam memorando nomine mortem,  
Actiaco et Pharias superasti in gurgite classes,  
5 Tranquillumque tuis faciens uirtutibus orbem  
Clausisti reserata diu sua limina Iano,

**Tiberius.**

19

Claudius egregie uixit priuatus et insons  
Imperiis, Auguste, tuis; simulataque uirtus

\* \* \*

**Traianus.**

20

Caesareos toto referens hic orbe triumphos  
Notus erat, mundi qui pro pietate gementis  
Inclitus extremos penetrauit uictor ad Indos,  
Belligerosque Arabas et Colchos sub iuga misit,  
5 Armenia et Parthos pepulit Babylone subacta,  
Et dedit Albanis regem, quos uicerat armis.

5 Tranquillāq; G (num hoc seruato urbem?) || 6 lumina AG ||  
19 (M. 759) solus habet V || 20 (M. 771) 1 Caesarios — thrium-  
phos A || 2 mundi AV: uidue G | qui pro A: condam G quon-  
dam V || 3 Inclitus AV | peregrauit A; cf. Catulli XI 2 || 4 Ara-  
bes Duebnerus | colcos A | iugo G || 5 et om. G | partos A |  
babylone AG || alia epigrammata, quae A. Maius l. l. edidit (num  
ex eodem V?) quaeque recentis esse originis probabile est, hic  
saltim adiciam:

Iulius Caesar (M. 751).

Caesar, ad imperium ciuili sanguine partum  
Venisti famulasque manus Fortuna tetendit:  
Ipsa tibi cessit tellus et iussibus aequor  
Paruit omne tuis. uerum inuidiosa potestas  
5 Et suspectus honos: adimunt ciuilibus armis  
Imperium uitamque tibi formidine regni.

Iulius Caesar (M. 752).

Germanos domui Caesar Gallosque potentes,  
Cesserunt signis omnia regna meis.  
Et generum uici natosque ferumque Catonem,  
Imperioque fuit subdita Roma meo.  
5 In tantis opibus me fors inimica peremit,  
Omnis et immiti gloria sorte ruit.

Epitaphium Iulii Caesaris (M. 753).

En adsum Caesar. quis me praestantior armis?  
Quis prior eloquio? quis me clementior alter  
Egregia pietate fuit? quoscumque subegi,

## LXXXII.

1

## De Nino.

Ninus ab Assyriis sum primus regibus ausus  
 Non modo finitimos populos regesque potentes  
 Imperio pressisse meo, sed uiribus omnem  
 Paene Asiam domui terraeque marique timendus.

2

## De Semiramide.

Te stola ne dubium teneat cultusque uenusti  
 Corporis ambiguus: sum clara Semiramis, alto  
 Non minor ipsa uiro, belli pacisque probatis  
 Artibus insignis, nato miserabilis uno.

3

## De Cyro.

Quantum fata ualent atque inmutabilis ordo  
 Astrorum, docui Cyrus, quem nulla domare  
 Vis potuit, non Astyages Babylonue superba:  
 Massagetis tandem me fata dedere tremendis.

Hos uici pietate magis quam fortis in armis.

5 Plus mecum Fortuna fuit, plus famae homini uni

Quam sibi di dederunt: gestis belloque refulsi,

Germanos domui populos Gallosque potentes

Atque tripartitam tenui sub fascibus orbem.

Deleri haud potuit uirtus, non inclyta fama,

10 Haud patricida meum potuit restringere nomen:

Qua rapitur Titan curru, qua uergitur axis,

Hac Zephyrus nostros referet per saecula triumphos.

*ubi u.* 4 fortis *Meyerus*: fastus **V** || 5 famae homini *ego*: omnibus **V** ||  
 6 dii dederant **V** || 10 parricida **V** | restringere **V**, *corr. Meyerus*.

Augustus (*M.* 756).

Solus habes aquila coruos laniante triumphis

Imperium, uictusque tuis Antonius armis

Leucadio et regina freto; Ianumque bifrontem

Clausisti. at toto cum feceris otia mundo

5 Teque audes conferre deo, te Liuia sortis

Dicitur humanae tandem monuisse ueneno.

*ubi u.* 4 at *Meyerus*: ac **V** || 6 tandem *Maius*: om. **V** (mixto  
*uel* nocuo *Buechelerus*)

LXXXII (*B.* II 3—10, *M.* 696, 698—701, 704, 749, 705)  
*protraxit Burmannus ex* 'Cod. Ms. Viri Amplissimi Balth.  
 Huydecoperi, in quo sylua ueterum aliorumque Epigrammatum  
 habebatur'. || 2, 1 stola te dubium *cod.* || 3, 4 tandem *Iacobsius*:  
 eadem *cod.* || 4 De eodem *cod.* *inscribit*

**De Tamyri.**

4

Quantum ego claruerim Mauortis in agmine, Cyrus  
 Ipse ferus nouit, qui dum mea regna profanus  
 Spargapise insidiis raptò popularier audet,  
 Quam Tamyris turbata ualet, cognouit in utre.

**De Alexandro Magno.**

5

Magnus Alexander bellisque horrendus et armis,  
 Qui terrore mei trepidantem nominis orbem  
 Vsque sub Eoum paruo cum milite Gangen  
 Vndique concussi, nulli sum laude secundus.

**<De Myrina>.**

6

Inter Amazonidas, quas insula celsa Tritonis  
 Hespera progenuit, qui me nescire Myrinam  
 Dixerit, ignarum sese fateatur oportet  
 Eximiae laudis: Libyamque Asiamque subegi.

**De Iulio Caesare**

7

Sum genus Aeneadum Caius cognomine Caesar  
 Iulius, Assyrios, Cyrum, Macetumque ferocem  
 Qui iuuenem probitate animi, qui corporis acer  
 Viribus exsuperans fueram pater urbis et orbis.

**De Penthesilea.**

8

Graiuigenas acies superans passimque fugatas  
 Penthesilea premens ulcisci nobilis umbram  
 Hectoris ipsa mei potui, ni dirus Achillis  
 Ille Neoptolemus me clam misisset ad Orcum.

4, 3 populariter *cod.* || 4 *Thamyris cod.* || 5, 3 patrio *Bueche-  
 lerus* || 6, 1 *quam cod.*, *qui titulum om.* || 7, 2 Assyrios] *Asca-  
 nios Oudendorpius Assyrium Meyerus* | *Macedumque cod.*, *corr.*  
*(ut cetera) Burmannus* || *addam hic saltim eiusdem farinae car-  
 mina, quae in codice Riccardiano 931 saec. XV ex. (post Diras)  
 deprehendi.*

**Octavianus Augustus**

In Macetum campis ultus iam Caesaris umbras  
 Sum patris, Augustus armis belloque superbus.  
 Meque meo sensit fugiens Antonius ense.

Quantum ingens mundus, quantum Iouis alta potestas,

5 Tantus in orbe fui. terras pontumque subegi;

Vix caelum superis et sidera summa reliqui.

*quod carmen (B. II 64, M. 754) protraxit Fabricius antiq.  
 p. 152 (p. 233 Aeneam Silium referre testatus); habet Lans-*

LXXXIII. *Acidis tumulus.*

Acidos haec cernis montana cacumina busti

Aequor et ex imis fluminis ire iugis?

Ista Cyclopei durant monumenta furoris:

Hic amor, hic dolor est, candida nympha, tuus.

Sed bene si periit, iacet hac sub mole sepultus:

Nomen et exultans unda perenne uehit.

Sic manet ille quidem neque mortuus esse feretur

Vitaque per liquidas caerulea manat aquas.

5

LXXXIV. *Pani et Apollini.*

Pan tibi, Phoebe tibi, lenimen dulce laborum,

Otia dum terimus, carmina mille damus.

*downiensis* (*supra p. 395*) || 1 *Macetum vulgo: Macedum Fabr.*  
*Macedon L Macedonum Ricc.* || 2 *pater L | belloque armisque L*  
*Fabr. (animisque Burm.)* || 3 *Meque Ricc.: Neque L Namque*  
*Fabr. (Iamque G. Vossius) | meos — enses L Ricc. Fabr., cor-*  
*rexi* || 4 *mundus L Ricc.: orbis Fabr.* || 5 *terras Ricc.: mare*  
*trans (tias L) Fabr. L || cetera in solo Ricc.*

*Epigramma Pyrrhi.*

Demetrium Antigoni Poenos elapsus Epiro

Concussi bellis, Siculos, Lacedaemona Pyrrhus.

Romanos studui Tarento auertere et ardor

Feruidus assidui belli mihi semper inhaesit.

*in carmine inedito tit. pirri* || 1 *Demetrium antigonũ penos* ||  
 2 *lacedemona pyrrus* || 4 *inhesit Ricc.*

*Epitaphium Alexandri.*

Magnus Alexander sum, qui uictricibus omnem

Munificus bellis incussi et stragibus orbem.

Ante meos nullus potuit tam fortiter annos

Tam late imperium et regnorum extendere fines.

*u. 2 puto Horrificus*

*Epigramma Iulii Caesaris.*

Magni animi Caesar populos uirtute subegi

Iulius arctos, potui qui solus honores

Flectere Pompeii et solus Romana tenere

Imperia atque unum mundo praeponere regem.

*u. 1 Lomganimi cesaris p. (an Magnanimus Caesar ?) || 2 ar-*  
*thos Ricc.*

LXXXIII—LXXXVI *Fabricio debentur* || LXXXIII (*B. I 148,*  
*M. 247) Fabr. antiqq. p. 131 (6 dedit Burmannus) || LXXXIV*  
*(B. I 33, M. 590) Fabr. antiqq. p. 162*

LXXXV. **Magnae Matri.**

Sum uagus assidue, toto circumferor orbe,

Nec me diuersi cogit distantia mundi,

Alterius titulo subdere uota reum.

Veri certa fides Tiburni uexit in arcem

5 Et iam . . . . .

Quare o diua parens . . . . .

Ausonia in terra . . . . .

LXXXVI. **De urbe Feltria.**

Feltria perpetuo niuium damnata rigore

Terra uale posthac non adeunda mihi.

LXXXVII. **TULLII de ciuitate Tarenti.**

Ambitur gemini sinuosa fauce profundi

Vrbs, quae de paruo flumine nomen habet,

Quam mare, quam tellus ditant, set dispare pacto:

Pisce fretum, terra germine grata placent.

5 Vitis oliua seges surgunt tellure feraci

Et mare purpureo murice dite rubet.

## LXXXVIII.

Porcius octophoro fertur resupinus ad aedem

Iunonis Triuiuae priscaque templa deae

Et circum Phoebi. merito stupet inscia turba

Atque ait: '† an horum † uictima porcus erit.'

LXXXIX. **In equum mirae pernicitatis.**

Te cuperet Phoebus roseis aptare quadrigis,

Sed fieret breuior te properante dies.

LXXXV (B. I 60, M. 628) *Fabr. ibid.* (2 Haec *Buechelerus* cohibet *Heinsius* || LXXXVI (B. III 10, M. 70) *Fabr. antiqq.* p. 164 *cum uerbis*: hoc distichon Iulio Caesari adscribitur (1 rigori *Oudendorpius*. 2 Terra *Pithoeus*: Forte *uulgo*)

LXXXVII extat in *Canoniciano l. 308 saec. XIV fol. 190 manu saec. XV, unde protraxi mus. Rhen. XXXI p. 96* || *tit.* Versus composita ut dicitur per tullium de ciuitate tarenti || 3 pacto *scripsi*: fato *codex*

LXXXVIII (B. V 194, M. 1123) *ex cod. MS. Bourdelotii affert Pricaeus ad Apulei apol. p. 173 teste Burmanno, qui in Porcium inscribit* (4 ipse *lusus in uerbis an horum corruptus*)

LXXXIX (B. V 174, M. 1104) *Burm. his uerbis usus affert: inueni in cod. MS. Doruilliano, quo continebatur Ruderici Cari Baetici opus . . . , in cuius fine hoc epigramma legebatur post inscriptionem et epigramma metricum de templo Traiano sacrato.'*

## XC.

Hortis Hesperidum, Sabelle, cultis  
 Nostrae cultior hortus est puellae.  
 Mirari, o bone, desinas, Sabelle.  
 Hortorum deus ipse nam Priapus  
 Cunctis hunc fodit et rigat diebus.

5

## XCI.

Petroni carmen diuino pondere currit,  
 Quo iuuenum mores arguit atque senum.  
 Quartillae praeda gaudet lasciuia puella,  
 At quoque delicias frigida sentit anus.  
 Arbiter haec diri scripsitque Neronis amicus,  
 Arbiter arbitrio dictus et ipse suo.

5

## XCII.

Infantem Nymphae Bacchum quo tempore ab igne  
 Prodiit, inuentum sub cinere abluerant.  
 Ex illo Nymphis cum Baccho gratia multa est,  
 Seiunctus quod sit ignis et urat adhuc.

## XCIII.

Formosissima Lai feminarum,  
 Dum noctis pretium tibi requiro,  
 Magnum continuo petis talentum:  
 Tanti non emo, Lai, poenitere!

---

XC (B. III 264, M. 1701) ed. *Menagius ad Diogen. Laert. libr. II p. 77 ed. Lond.: lusum nouicium cum Buechelero puto* (2 Vestrae . . . est Lupercae, 4 ipse quaestuosum *Menagiarum notarum edd. recentiores*)

XCI—XCIII protulit *Binetus in libello, quem uol. IV p. 13 descripsi, scilicet in Italiae bibliothecis inuenta* || XCI (B. II 235, M. 1544) sic adfert *Binetus*: 'Epigramma Iulii cuiusdam, quod Romae in Vaticana bibliotheca cum Petronii fragmento descriptum legi' (*Pomponio Laeto attribuit Niebuhrius, Klein. Schriften p. 347*) || 3 *Quartillae Riuius*: Quare ille *Bin.* Quare indepressa *Heinsius* Quaerens illecebras *Buech.* | praeda scripsi: praesa *Bin.* || 4 Has *Heinsius* || 5 *Arbiter* haec diri temptauit: Nam rbter diri *Bin.* Nam pariter d. *Riuius* Nam rector d. *Buech.* | amicus *Binetus*: amictu *Bin.* amici *Riuius* || 6 et] ab *Heinsius* || XCII (B. I 22, M. 1545) ex *Meleagri ep. 113 conuersum* || 1 *Nimphae et 3 Nymphis Bin.* || XCIII (B. III 217, M. 987) sic adfert *Bin.*: 'In *Polianthaeae libro ad uocem Talentum referuntur hi uersus ut M. Val. Martialis*'; cf. *Macrobius sat. II 2* || 1 foeminarum *Bin.* || 2 precium *Bin.* | tuae *Patissonius*

XCIV. **Cornelii Celsi.**

Dictantes Medici quandoque et Apollinis artes  
 Musas Romano iussimus ore loqui.  
 Nec minus est nobis per pauca uolumina famae,  
 Quam quos nulla satis bibliotheca capit.

XCV. **De Lucretia MODESTI.**

Roma, tibi ambiguum mea mors sine teste dedisset,  
 Esset utrum ut corpus sic scelerata anima.  
 Proin animam testor scelus haud tetigisse, sed ecce,  
 Vt solum foedum est corpus, ita id fodio,  
 5 Quo cruor inflictam labem lauet et per aperta  
 Pectora ab inuisa sit fuga sede animae.

XCVI. **TULLII MARCI.**

Callidus Afer eris semper, Romane disertus,  
 Semper Galle piger, semper Hibere celer.

XCVII. **C. AURELII ROMULI.**

Cecropias noctes, doctorum exempla uirorum,  
 Donat habere mihi nobilis Eustochius.  
 Viuat et aeternum laetus bona tempora ducat,  
 Qui sic dilecto tanta docenda dedit.

XCVIII. **Miltiades.**

Qui Persas bello uicit Marathonis in aruis,  
 Cuius ingratis et patria interiit.

---

CXIV—C *primus protulit Pithoeus ex fontibus ignotis* ||  
 XCIV (B. II 252, M. 849) *Pith. p. 48* (1 Appollinis) || XCV  
 (B. II 171, M. 557) *Pith. p. 57* || 4 ita *Barthius*: et *Pith.* ||  
 5 Quo *Oudendorpius*: Qua *Pith.* || XCVI (B. III 166, M. 945)  
*Pith. p. 66* (2 Ibere); *fictum esse putat H. Hagenus ex glossis*  
*in codice Bernensi 48 saec. XI fol. 1, ubi inter adnotationes de*  
*bonis naturis gentium haec adferuntur*: Tullius Marcus dixit:  
 Graecus ante causam, Francus in causa, Romanus post causam.  
 Francus grauis, Romanus leuis, Afrus uersipellis (*eiusdem Marci*  
*medici ad . . . . uirum clarissimum dicta habentur in codice*  
*Bernensi 109 saec. X fol. 136*): *cf. progr. Bernense a. 1880* ||  
 XCVII (B. II 236, M. 544) *Pith. p. 126* (*cf. et Lipsius epist.*  
*quaest. V 8*); *post Gellii libr. X in compluribus codd. inueniri*  
*testatur Gronouius (4 fruenda mauolt Buechelerus)* || XCVIII  
 (B. II 14, M. 707) *Pith. p. 152*

## XCIX. Epicuri.

Cum te mortalem noris, praesentibus exple  
Deliciis animum: post mortem nulla uoluptas.

C.

Virginis insano Iulianus captus amore  
Femina fit cultu dissimulatque uirum.  
Et sic indutus muliebriter intrat ad illam.  
Res patet, abscindit membra pudenda pater.  
Femina uirque prius nec uir nec femina nunc est:  
Fit neutrum, credi femina dum uoluit.

5

CI. VESTRICII SPURINNAE DE CONTEMPTU  
SAECULI.

## Ad Marium.

- 1 Dulcis Vestricii ioca,  
Seras Socraticae relliquias domus,  
Ne laudes nimium, Mari.  
Contemnit placitas . . bilibus uiris,

XCIX (*B.* III 146, *M.* 1564) *Pith.* p. 603 (2 Deliciis *Burm.*:  
Diuitiis *Pith.*) || C (*B.* III 271, *M.* 1007) *Pith.* p. 605: Incerti  
ex u. c. Fr. Iureti fide

CI — CXIX a *Casp. Barthio* prolata ex uariis codicibus  
quid audiant uulgo notum est, quamquam in suspectanda uiri  
(in legendis codd., ut uidetur, non sat exercitati) fide nimii sunt:  
pleraque genuina equidem putauerim. digna est res, in qua per-  
tractatis uiri studiis scriptisque accuratius inquiratur. *Barthii*  
codd. semper per C significauit, licet ex eius textu, praesertim in  
orthographis, non semper fida illorum memoria repeti possit  
(\* addidi in disertis *Barthii* de C testimoniis)

CI (*Wernsd.* III p. 325 sqq., cf. et IV p. 839 sqq.) bis edidit  
*Barthius* et ad *Gratum* p. 158 ('in ueteribus membranis . . .  
iuncta inuenimus scripta: *Senecae epistolus* . . . *Boethium* . . .  
*Peruigilii Veneris* fragmentum sub nomine *Senecae* [cf. uol. IV  
p. 292], quattuor has odas . . uno perpetuum uersuum tenore . . .  
Haec opera, recenti manu in unum fascem compacta *Martis-*  
*purgi* . . inuenimus. Vario omnia atramento uariaque aetate  
scripta?') et in *Aduersariis* XIV 5 || Incipit *Vesprucius Spurinna*  
de contemptu seculi. Ad *Martium*. Od. I inscribit C || 1 Dulcis  
(-i cari tibi) scripsi: Dulcis C Dulces uulgo | *Vespricii* C |  
ioca C\*: iocos *Barthius* || 3 *Marti* C\*, corr. *Barthius* || 4 ita C\*  
corrupte (mobilibus *Barthius* placitus nobil. *Wernsd.*)



5 Soli qui sapientiae

Post florem rapidum nec stabilem gradu  
Aetatis senium dicat

Mentis compositae, qualis ab arduis  
Ad se uersa laboribus

0 Quos non dat patriae, seposuit sibi  
Annos. orba lucro graui,

*Iam puro ambitio tegmine candida*  
Illudat grauidae spei!

5 Nos sero pelagus uicimus inuium:  
Quicquid uiximus, interit.

Aestas quem decies septima uiderit,  
An leues memoret iocos

Atque aptos citharae conciliet modos,  
Surdus auriculis strepens?

10 Quisquis decrepiti corporis est reus,  
Sat sese eloqui probat,

Si seruat placidi iura silentii  
Et patrocinium otii.

15 Hoc cani grauitas uerticis abstinit,  
Non ut sponte sua fugax,

Sed multi numeris carminis \* \*

\* \* \*

Salue, sancta deum satu,

Nullis, Pauperies, numinibus minor,  
Tecum si sapias tibi;

5 Vltro magnificis hospes honoribus,  
Absoluens numerum tuae

In te laetitiae, sordida cum quies  
Lautis nuda tumultibus

Ambit se patria fertilis in domo,

2

6 rapidum — gradu *scripsi*: tepidum — gradum C || 8 ab arduis *Barthius*: ad arduus C\* || 10 patriae *Barthius*: pa . . e C\* || 11 lucro *Barthius*: l̄co C\* || 12 *corrosum in C\* initium*: Iam puro *addidi* (*Fucato Barthius Albato Wernsd.*) || 14 *puro* Nos uero p. liquimus incitum || 15 interit C || 16 uiderit *scripsi*: diuidit C || 17 leueis C || 18 citarae C || 19 *Surdus num sanum?* || 21 *puro* elogiis || 22 seruat] ser . . C || 24 attulit *Wernsd.* || 2 'In MS nulla distinctio nec ulla nota est alia' *Barthius* || 1 Salue — satu *Gronouius*: Faue — sata C\* || 3 sapias] *puro* satagas || 4 Vltro *Wernsd.*: Vltia C Vitae *Beyerus* || 6 laetitia C || 7 *Raucis Wernsd.* | unda C || 8 fertilis *Barthius*: forcilis C\* fortius *Wernsd.*

- Nullis uendita plausibus;  
 Contemtrix queruli magnanimis fori; 10  
 Nil non sola potens, ubi  
 Furtiuus procerum suppliciiis procul  
 Regnas in proprio sinu.  
 Felix, quem teneris mater ab unguibus  
 Et regina rapis simul! 15  
 Non illum *populi* fascibus arduum  
 Versat nobilitas mala  
 Curarum facilem fluctibus, ut suis  
 Orbum sideribus rotet.  
 Illum splendida nox et decor improbe 20  
 Caecus praecipitant  
 \* \* \*
- 3 Postquam fixa solo semel  
 Spernit fluctuagos ancora nauitas  
 In saeuum pelagus sequi,  
 Quam uitat rabido perniciem mari,  
 In tuto reperit sinu: 5  
 Haerentem ualidis *litore* dentibus  
 Aerugo propria exedit.  
 Ni te desidia sancta quies leuet,  
 Turbas dum *populi* fugis,  
 Priuatis quaties fata tumultibus, -10  
 In te ludere peruicax.  
 Nos \* \* uigilans somnus \* \* labor  
 Tortis liberat anguibus,  
 At presso gracilis Cura manet pede.
- 4 Ingrati nebulae desidie caput  
 Circumstant trepidum; sors nimia in probos

9 uendita *Barthius*: uendibilis C\* || 10 Contemtrix C | magnanima C\*, corr. *Barthius* || 16 *populi Axtius*: om. C tumidis *Wernsd.* || 17 an mobilitas m. C. f. f. in suis, ut u. 19 restet enendandus ? || 18, 19 et suis — rotat *Axtius* || 20 *puto* splendor atrox et decor improbus Caecum || 3, 2 pernit fl. anchora C || 4 rabido *scripsi*: grauido C || 5 tuto *scripsi*: suo C | repetit in *Aduers.* C errore, ut uid. || 6 ualidis *scripsi*: tumidis C timidus *Wernsd.* | *litore addidi*: om. C aggere *Axtius* nam male *Wernsd.* || 8 sancta] num nuda ? || 12 tamquam et habet explet *Wernsd.* | labor *scripsi*: fruar C\* furor *Barthius* || 13 liberat] liber et *Wernsd.* || 14 gracilis] num uacuis ? || 4 in hoc fragmento multa obscura || 1 *Ignauis Axtius* | desidie, sic C\*;

Incestis facilis annuit ausibus,  
 Constans assiduo pede.  
 Multum turba tenax . . . fidei  
 Ultra fata furit non docilis fugae  
 \* desider \* \* praemio

\* \* \*

## CII. &lt;APVLEI&gt;.

Principium uitae \* \* obitus meditatio est.  
 Non uult emendari peccare nesciens.  
 Immoderata ira genetrix est insaniae.

## EIVSDEM.

Pecuniam amico credens fert damnum duplex;  
 Argentum enim et sodalem perdidit simul.

## CIII. De Myrrha patrem fugiente.

Cerne Arabem Myrrham temerati a crimine lecti  
 Patria praecipiti linguere regna fuga.  
 Pone sequens genitor ui uindictis imminet ensis  
 Et premit incestae iam pede poena pedem,  
 Donec mutata in frondem porrecta figura est:  
 Sic quoque non certo myrrha liquore fluit.

desidiae uulgo dissidii *Wernsd.* puto perfidiae (desidii *Barthius*)  
 || 2 puto fors || 3 facit C\* || 4 Constans scripsi: Sta contra C ||  
 5 sed nocuae addidit *Axtius*

CII (B. III 99, M. 225) adfert *Barthius Aduers.* XV 17:  
 'sic igitur membranae. Appuleius philosophus et poeta insignis  
 fuit, cuius hae a scholasticis feruntur sententiae . . . Eiusdem  
 haec feruntur . . . ' || 1 num uerae addendum? (nostrae *Meyerus*) ||  
 2 Non em. uult *Buechelerus* | peccati *Burm.* || 3 Immoderatae  
 irae *Burm.* | genetrix scripsi (*coll. Senecae epist.* 18, 14): strictus  
 C fructus *Barthius* || 4 credens fert *Burm.*: credens est C cre-  
 dere est *Barthius* || 5 enim addidi: om. C que *Riesius*

CIII (B. I 157, M. 678) adfert *Barthius Adu.* XVI 1 ut  
 'repertum in antiquissimo codice *Metamorphoseos Ouidianae*,  
 quem *Leodii* pretio nostrae potestatis fecimus' || 5 frondem  
 scripsi: fontem C fruticem *Riuinus* | porrecta idem: proiecta C ||  
 6 myrrha — fluit *Riuinus*: limfa — fugit C

## CIV.

Cum patrem et patrios ferret ceruice penates  
 Atque adeo ardentis fata nouella Asiae  
 Romanosque deos Europaeosque triumphos  
 Totius et mundi cum populis spolia,  
 Tros Anchisiades poterat periisse per ignes,  
 Haemonia ut uirtus Hectoris ante rota.  
 At cum flamma furens tetigit senis ora parentis,  
 Dissiliit nullis noxia turbinibus.  
 Fata operi restent, pietas si sola fauebit:  
 Inuictum in mediis ignibus obsequium est.

## CV.

Desidiam nolis; sed nec labor improbus omni  
 Arridet: dulce est inter utrumque situm.  
 Ignauum scabies, luctantem iniuria perdit:  
 Ille sui, alterius perdidit iste decus.

## CVI.

Hinc est quod populus aurum quasi numen adorans  
 Audet in ignotum sponte uenire nefas,  
 Speque lucri totiens excedere ius et honestum  
 Sustinet, ut gratis nunc iuuet esse reum.  
 Ius ruit, ordo perit, sceleri placet ora manusque  
 Vendere, quamque inopem, tam pudet esse probum.

---

CIV (B. I 108, M. 642) *Barthius ibid.*: 'eiusdem generis est in prisco Floratorum codice a nobis repertum in Aeneam' || 2 ardentis f. nouella scripsi: ingentis f. nouerca C || 3 triumphos C || 4 cum populis temptaui: exsuuiis C (tolleret exuuias Oudend. rex subiit spolia Wakkerus eriperet sp. Meyerus || 6 Aemonia C; Hectorea Wakkerus | Hectoris scripsi: tracta erat C e glossa || 9 non intellego; fortasse Fata perire uetant: pietas si salua manebit, Inuictum eqs.

CV (B. III 98, M. 919) *Barthius Adu. XXIII 22*: 'epigrammation uetus, quod e membranis de prosodia multa, multa et alia complexis aliquando descripsimus' || 2 situm scripsi: nihil C || 4 alterius corruptum

CVI (om. B. M.) *Barthius Adu. XXV 19*: 'uetus epigrammatarium'; num Petronii petitumque ex excerpto quodam Anthologiae ? || 1 adorant C

## CVII. &lt;Argumenta Lucani&gt;.

	Proponit primus liber, inuehit, inuocat atque Causas exponit; cursus properantis ad urbem Caesaris et nimios ostendit in urbe timores.	I
	Quadruplices narrat pars libri prima secundi.	II
5	Continet eiusdem pars proxima uerba Catonis Et Bruti. dicit, quo foedere Martia nupsit.	
	Hostis in occursum ducit pars tertia Magnum, Opposuisse manus notat et quod Caesaris ira Cuncta ruunt. arcesque capit, cedentibus instat.	
10	Ast uni uitam tribuit, qui nuntius hosti Exemplumque sui sit uicto; Magnus ad omnes Turmas ipse suas hortandas magna minatur.	
	Hinc pars quarta notat Pompeium tunc properasse Brundisium; tandem metuens maris ostia claudi	
15	Hesperia puppes geminas in parte reliquit. Tertius exponit primo quid Iulia dixit, Quid Magnus fecit, audax quo Curio missus.	III
	Altera pars libri dicit, quod Caesar in urbem Iuit opesque dedit Romae nolente Metello	
20	Militibus, Magnique notat qui signa sequuntur. Vltima quod tendens Hispanas Caesar in oras Massiliae stetit: hanc sed uicit in aequore Brutus.	
	At quarti libri narrat pars prima, quod instat Caesar in Hispanos ad iussa ducesque reuersos.	IV
25	Mortem Vultei cum multis altera pars dat. Vltima quod Varum pepulit campoque fugauit Curio, fraude Iubae cecidit qui strage suorum.	
	In prima quinti Pompeio Roma regenda Est data. multa timens pro se responsa recepit	V
30	Appius; exponit pars proxima seditionem	

CVII (om. B. M.) Barthius Adu. XXXVII 8: 'Pharsalidos libri in compendium notati sunt a ueteri critico . . . describere uolui, cum sciam ante sexcentos annos eum codicem esse scriptum, cui adfixi sunt . . .' || 2 Caussas C || 3 nimios ostendit scripsi: nimios hinc C (narrat *Burm.* plebis *Buechel.* addunt) || 4 narrat] questus *Burm.*; potius Quadruplices corruptum || 6 federe C || 8 et *Burm.*: om. C || 11 Exemplum fuerit quo uiso Magnus C, correxi (cf. *Luc.* II 513—530) || 12 suus C || 13 quarta *Burm.*: quinta C || 14 Brudisium C || 15 Experia p. geminus C | parte *Buechelerus*: mare C || 27 qui *Burm.*: quoque C || 28 primo C || 29 pro *Burm.*: per C || 30 Appium C

Sedatam poena. mare *transiit* urbe relicta  
 Caesar, qui questus, quod non Antonius ultra  
 Iuerat, expertus fuit ipse pericula Martis.  
 Ultima, quod posita mansit Cornelia Lesbo.

- VI 'Postquam castra' notat, quod Caesar uictus ab hoste  
 Fugit in Emathiam, quamuis clausisset is ipsum.  
 Hinc et Thessaliam quae sit gentemque profanam  
 Describit. damnat Sextum non digna petentem. 35
- VII 'Segnior Oceano' casu quo bella geruntur  
 Ostendit populo sic esse quod . . uterque. 40  
 Proxima pars bellum describit, et ultima, Magnum  
 Denictum cepisse fugam. sed Caesar habendas  
 Militibus monstrauit opes castrisque recedit.
- VIII 'Iam super Herculeas' quo fugit, denotat atque 45  
 Quid dixit . . . . quando quaerere Parthos  
 Consuluit: sed cassa fuit sententia Magni.  
 [Altera pars . . . exitium tibi, Magne, paratum.]  
 Parsque secunda notat Pompeium morte peremtum  
 Indigna; Phariis pars ultima facta sepulcro.
- IX 'At non in Pharia' dicit, quod bella Catoni 50  
 Libertate placent, qui Sextum multa minantem  
 Corripuit, postquam sciuit de funere Magni.  
 Altera pars multos correptos uoce Catonis  
 Syrtibus in mediis dat multa pericula passos.  
 Tertia quod Caesar simulauit flendo dolorem  
 Nec doluit saeuus generi ceruice recisa. 55
- X 'Ut primum' primo notat ut perrexit in urbem  
 Aegypti Caesar et ut est Cleopatra locuta.  
 Mox dapibus sumtis Nili disquiritur ortus.  
 Parsque secunda refert famulos qui fata parabant  
 Praua duci caesos aduersa nefandaque passos. 60

## CVIII.

Tempore qui laeto sortem ridemus amaram,  
 Certa uelut stabiles non dea uerset equos,

---

31 penam C | transiit *Burm.*: om. C || 35 Postquam *Buechel.*:  
 om. C || 36 ipsam C || 38 parente C, em. *Burm.* || 40 primo, sic  
 et quod dixit uterque *Burm.* || 42 habendis C || 45 Magnus.  
 quid *supplet* *Burm.* | portus C, em. *Burm.* || 47 *delet* *Burm.* ||  
 49 datque sepulcrum *idem* || 60 facta C || 61 Prauo C

CVIII (*B.* III 106, *M.* 920 *Wernsd.* III 242) *Barthius*  
*Adu.* XL 18: 'elegia prisca, quae in codice Ouidii librorum de  
 Ponto ultima pagina et dimidia compacta ligneis munimentis

Cur idem aduerso laetam ueneramur in aestu?

A mea tam bene quod cognita causa mihi est!

5 O qui carorum caput, o carissime quondam

An potes et miseri nunc meminisse mei?

Est equidem in laetis nemo non promptus amicus,

Inque homini aduersis umbra inimica sua est.

Tantalus infelix, dictus conuiuia deorum

10 Nunc quoque apud manes uictima sacra Ioui est.

Vsque adeo poenas non delent ultima fata:

Qui cecidit diuis, surgere nemo ualet.

Scilicet et nobis, qui functo corpore nuper

Dura per antiqui busta fugamur aui,

15 Perfida fallaces ostendit recula diuos

Et uoluit sanctis partem aliquam esse locis,

Non alio exemplo nisi ut eruta turbine diro

Desereret media nos rota fracta uia.

A mihi praeteritos referant si numina uultus

20 (Non etenim ueterem, te noua plaga, queror),

Vt facili amissos adblandiar ore fauores,

Tura ferens dignis carmina laeta deis!

Vt grauis hiberno torrens de monte uolutus

Obuia non magna arbuta uerit ope,

25 Saepe domos etiam, saepe addita moenia raptat,

Currens praecipiti per loca longa uia:

Sic semel atque uno nos abstulit improbus ictu,

Mentem etiam et Musis pectora uota, furor.

Altus eram certe: sortis furor omnia uincit;

30 Obuius ut quisque est, 'tu mihi' clamo 'ueni'.

Improbis est, quisquis non haec spectacula cernens

Fortuna instabili se quoque stare putat.

*inscripta est; sine iusta causa Barthii fetum esse statuit Hauptius opusc. I 344. antiquum esse nec ipse sponderim || 3 iidem C | uenamur C, corr. Piersonus || 4 Ah et caussa C || 5 qui] malim tu | char. — char. C || 6 mei Burm.: tui C || 8 Inque scripsi: Ipsa C (Ipse homo in — sui Burm.) | aduersus C, corr. Schraderus || 9 dictus scripsi: dicunt C || 12 uiuus Burm. || 13, 14 nondum siue explicati siue emendati (pro functo num uiuo, pro Dura num Furua ?) || 15 puto Perdita | fallaces o. recula scripsi: felices o. regula C || 19 Ah C || 21 adblandiar Wernsd.: abblandiar C eblandiar Oudend. || 22 Thura — diis C | carmine Riesius || 26 loca scripsi: iuga C || 27 simul Wernsd. | res Oudend. | puto Sic nos atque uno simul || 28 uota Burm.: nota C || 29 puto fragor o. uicit || 30 puto clamat abi*

En ego nec caros habeo miserandus amicos,  
 A quibus auxilio uerbaue remue petam.  
 Vnicus est, qui me non plane spernit egentem; 35  
 Cetera contemto supplice turba fugit.  
 Quid faciam infelix? quae non nisi in omnibus uni est,  
 Sollicitem longo carmine saepe fidem?  
 Fracta fides crebro est precibus lugentis amici,  
 Hac tamen amissa num mage tristis ero? 40  
 Vos superi et, quorum es merito mihi numinis instar,  
 Quem numquam posthac spero uidere, parens,  
 Vni in gremio spes nostra abiecta sodalis  
 Tabet, et absentis perdita uerba sonant.  
 Ille iuuet forsā, sed uerba immensa locuti 45  
 Facta breui constant non repetenda modo.  
 Scilicet in somnis quae poscunt plurima diuos  
 In fratrum auxiliis experietur inops.  
 Nos ubi praeteritis componimus orsa secuti  
 Temporis, his etiam credere fata uetant. 50  
 Interea rapit hora (nec est reparabilis) horam:  
 Nos lenta placuit tabe perire deo;  
 Vt pereunt miseri, quos uitae fructus ademtus  
 Deseruit, nulla post reparandus ope.  
 Tempore non illo Priamum periisse putabis, 55  
 Quo iacuit Teucro litore truncus iners;  
 Verum ut Thessalicis circum sua moenia funus  
 Hectoreum rapuit fortior hostis equis.  
 Non ea post ductos uicto ex Oriente triumphos  
 Exstinxit Magnum, quae tulit hora caput: 60  
 Illa illum exstinxit, campis congressa Philippis  
 Caesarea pulsum quae ruit hora manu.  
 Scilicet hic uitae finis, qui finis honorum est,  
 Cumque sua pereunt prosperitate uiri.  
 Sic quod heri uixi, quia iam nox altera praesto est, 65  
 Non illud tempus, quod modo duco, uocem.  
 Quaeque dies sibi uita sua est; cum transiit illa,  
 Hesternae non est lux hodierna memor.

33 charos C || 34 auxilium *Burm.* || 35 es — spernis  
*Oudend.* || 37 non in millibus *Burm.* tantum ex omnibus  
*Wernsd.*; *puto* non nisi nomine in usu est? || 39 *num* ludentis? ||  
 40 non *Burm.* || 41 quorum] *num* qui horum? || 44 sonat C,  
*correxi* || 45 locutis C, *correxi* || 46—48 *desperati* || 49 sequuti C ||  
 56 littore C || 59 triumphos C || 61 *puto* Ista illum | congressa  
*corruptum*; *num* confecta? || 62 pulsum *scripsi*: populum C |  
 qua — manus *Wernsd.*



- Quare, quem fructus uiuendi, uita relinquit:  
 70 Nempe quid hoc demto, mors nisi maesta, uenit?  
 Vndique quae laetis si se tristissima monstrat,  
 Quid miseris censes nolle parare mali?  
 Saepe ferunt uenti, saepe est firmissima nauis;  
 Mutarunt uenti flamina: nauis obit.  
 75 Dum cauet hos scopulos, alios incurrere nauta  
 Sentit, et est damno serior arte suo.  
 Structa quid in magno sunt propugnacula saxo?  
 Humano maius saepe labore ferunt:  
 Callidus internis se spiritus ingerit antris;  
 80 Cum posita rupes sic grauis arce iacet.  
 Tuta nec in solido rerum Fortuna fauore est;  
 Cum minime credas, impulit illa rotam.  
 Tum quoque, cum nitido ridet placidissima uultu,  
 Turpis in aduerso pectore fucus inest.  
 85 Eleuat incautum, sperantem maxima nutu  
 Proicit, ascendit cetera turba tamen.  
 Haec ego qui possum miseris miser ipse referre,  
 Non poteram dictis olim adhibere fidem,  
 Stulta quia et uotis tam credula turba beata est,  
 90 Rideat ut miseri magna monentis opem.  
 Saepe mihi dixit Peligni Musa poetae,  
 Nunc ego mutata quod uice dico tibi.  
 Credite, quis fidum Fortuna uidetur asyllum:  
 Non erit haec uobis, non fuit illa mihi.  
 95 Pendet ab axe suo uitae uariabilis ordo,  
 Nulla sui certa est hora nec ulla fuit;  
 Cumque nihil possit longi fuga mobilis aeu,  
 Se tamen hac semper mobilitate fugit.  
 Sed uitam incertam sequitur miserabile letum,  
 00 Humanas inter sola ea certa uia est.  
 Stultus et indoctus qui, cum non nesciat, illo  
 Eximi ab innumeris tempora lassa malis,  
 Hoc tamen extremo timet et fugit undique nisu,  
 Quod sequitur fortem quod timidumque premit.

70 moesta C || 72 *puto* nosse (posse *Riesius*) || 75 hoc C |  
*num* alios (uel illos) se inc. ? || 76 saeuior *Burm.* || 77 *puto*  
 Structa. ut in || 78 *puto* saxa H. in maius s. l. fero (ruunt  
*pro* ferunt *Burm.*) || 79 Internis calidus *Oudend.* | *puto* si sp.  
 infremit || 84 auerso C, corr. *Burm.* (qui et au. tergore) || 85  
 spirantem *Burm.* || 86 Proiicit C || 93 asilum C || 94 hoc *Wernsd.* ||  
 9 prosit *Oudend.* || 98 Sic *Riesius* || 99 lethum C

'Vita tamen dulcis.' quid si magis altera restat? 105  
 'Mors grauis.' an scimus non grauiore premi?  
 Altior at miseris cura est, dolor ossibus haeret.  
 Verba cadunt pulcre, pectora maeror edit.  
 Sic ego qui medicas aliis dare molior herbas,  
 Nullius credam uulnera nostra manu. 110  
 Vna sed in cunctis data sunt solatia curis,  
 Sustineant lapsa quae mihi membra pede.  
 Nulla, licet tenuis linquat spiramina uitae,  
 Absque interuallo sors truculenta fuit,  
 Nempe quia est miseris aliquod quoque numen amicum; 115  
 Qui patitur, nullis spernitur ille deis.  
 Venit ubi ad summum, non progressura ruina est,  
 Sed stetit et retro est uiribus acta suis.  
 Ipsa quoque e bustis extollier ossa uidemus,  
 Cum patria coluit relligione nepos. 120  
 Diruta murali tormento saxa feruntur:  
 Erigit his alio moenia Marte labor.  
 Infelix quisquis nocet infelicibus umquam,  
 Hic meruit nullo tristia fine pati.  
 Omne quod hic cernis, tenuis modo corporis umbra est; 125  
 Vix macie exesit artubus ossa traho.  
 Varus aperta mouet procul internodia poples,  
 Consedit genibus tractus ab ore tremor.  
 Sordibus et multo similis squalore sepultis  
 Vix inter uiuos larua uidenda uagor. 130  
 Non tamen hoc hostes, non hoc mala numina possint,  
 Vt ualeat pronum nox pepulisse caput  
 Anguibus Alcides et caesa languidus hydra  
 Non hostes timuit, grus homicida, tuos.  
 Briseis ut rapta est, amor atrum inclusit Achillem, 135  
 Non metus Hectoreae Memnoniaee facis.  
 Ille sed exstincto rediit uigor acer amico,  
 Reddidit ut iustus deposita arma dolor.  
 Me quoque Fors mihi restituet, moribundaque membra  
 Viribus ire suis splendida fata dabunt. 140  
 Tum trucis inuidiae furiis ultricibus horrens  
 Inuoluam positis arma uirumque malis.  
 Interea, ut libitum est, absentibus utere diuis,  
 Liuor, et in nostro gaudia quaere rogo!

108 moeror C || 120 patria] num pura ? | colit haec *Barthius* || 127 Varus *Burm.*: Rarus C || 133 Languidus C, corr. *Schraderus* || 134 chortes — tuas *Riesius* || 135 acrem *Barthius* aegrum *Buech.* || 142 num ora uirosque ?

## CIX.

- Sera dedit Phoebō fugiente crepuscula uesper.  
 Conticuit mediam rerum confectio noctem.  
 Exoriens tenebris dilucula restituit sol.  
 Tempora sol reuehit, nox cedit tempora delens.  
 5 Nox accensetur soli ceu luna diei.

## CX. SYMMACHUS de Boethio.

- Fortunae et uirtutis opus, Seuerine Boethi,  
 E patria pulsus non tua per scelera,  
 Tandem ignotus habes qui te colat, ut tua uirtus,  
 Vt tua fortuna promeruitque sophos.  
 5 Post obitum dant fata locum, post fata superstes  
 Vxorī propriae te quoque fama colit.

## CXI.

- Mille post annos quater atque centum  
 Graeciae uindex capit arma mundi  
 Et superbōrum grauis arma regum  
 Diripit audax.  
 5 Ille non magno genitore magnus  
 Indiae reges Mediaeque, Parthos,  
 Bactra cum Poro Ecbatanosque paruo  
 Milite uicit;  
 Vincere ingentes animis et ausis,  
 10 Non docens gentes numero et metallo,  
 Vi celer, uirtute ualens, profundo  
 Pectore doctus.  
 Hoc magister te docuit ministrum;  
 Nam uolens parere regit deinde.  
 15 Poenitet tempus periisse tantum  
 Absque Camena.

CIX (B. V 16, M. 1027) *Barthius Adu.* LVI 10 *ex glossis in Boethium ueterrimis, ubi: Diluculae] non amplius nox, sed tenebrae rarescentes. Vnde sunt uersus:*

CX (B. II 137, M. 265) *Barthius l. l.: 'ex eodem codice' || tit. Symmachius C || 3 Tandem C*

CXI (B. II 17, M. 697, *Wernsd.* III p. 419) *Barthius Adu.* LVI 14: *'in codice quodam priscis litteris exarato . . . in Alexandri Magni uita, incerto auctore, fabulis prodigialibus ridicula' || 2 mundi] inunctae Iacobsius || 3 grauia de Rooy | arua Iacobsius || 5 non] de Burm. || 7 Ecbatanisque Meyerus | 13 puto minorem || 15 periisse scripsi: abuisse C || 16 Camoena C*

Scribit in pectus bona dicta rector,  
 Praecipit doctor pietate tota.  
 Sic Alexander simul et magister  
 Omnia uincunt.

20

Ast ubi totum tenuit sub uno  
 Orbem habens sceptro, sibi uictus ipsi  
 Corruit. uicit Babylon triumpho  
 Te muliebri.

Sic Clitum ad Bacchi necat *udus* aram,  
 Sic deum temnit iuuenis proteruus:  
 Vix duos et iam decem habens reliquit  
 Sceptra per annos.

25

Ter decem uixit iuuenis per annos  
 Additis tantum tribus aut duobus.  
 Viuus exarsit, moriens flagrauit  
 Orbis in illo.

30

Non satis mundus fuit unus illi,  
 Nec satis quisquam fuit unus illi.  
 Maximus princeps sine fine: Baccho  
 Finis in ipso est.

35

## CXII.

Vt placidus noctu tibi Morpheus adsit, oportet,  
 Vt faciat laetum sobria uita diem.

Qui laesere diem, laesere tyrannida somni:  
 Hic furias, quo se uindictet ultor, habet.

Casta placent somno; mala sunt insomnia praesto,  
 Ebria lux foedis cum fuit acta iocis.

5

## CXIII.

Quos paribus nutrix eadem pauisse papillis,  
 Pectore quos uno genitrix gestasse probatur,  
 Discidiis indiscissis in mutua saeui  
 Vulnera non una perituri clade ruerunt.

22 ipso **C** || 25 Clytum **C** | *udus* *Burm.*: *om.* **C** || 27 Vix  
*scripsi*: Vt **C**

CXII (*B.* VI 92, *M.* 1142) *Barthius ad Statii silu.* V 4 in.:  
 'uetus epigramma, e membranis olim . . Coloniae Agrippinae . .  
 descriptum' || 2 faciant l. s. uina *Burm.* || 6 faedis **C**

CXIII (*B.* I 137, *M.* 664) *Barthius ad Statii Theb.* II 365:  
 'adscripta minuto Thebaidos codici litteris non plane minutis et  
 perquam ueteribus': conflata sunt duo epigrammata || 3 Dissi-  
 diis **C**, corr. *Buechelerus* | saeui *Burm.*: saepe **C** || 4 non] mox  
*Piersonus*

- \*  
\*  
\*
- Quos per longaeuos discordia dirimit annos,  
5 Vt post commissas iunxerunt foedera dextras,  
Constantis dederunt documenta frequenter amoris:  
Thebanum nullo linquit discrimine Tydeus,  
Tydea nullo umquam Polynices Marte relinquit.

## CXIV.

Mars grauis armorum, Pluto moderator Auerni est,  
Neptunus maris imperio dominatur, in astris  
Imperium Iouis est, regnat uacuo aere Iuno,  
It Venus in terris et ubique Cupidine cincta.

## CXV.

- Vt Venus in terris, in aquis dat iura Cupido,  
Sic Musae memores seruant per saecula libros.  
Sic comes armorum crescit per carmina Fama  
Nec sinit aeternis occumbere scripta coronis.  
5 Pallas amat Musas atque ornat laude Camenas,  
Bellorum uiuit placatis gloria Musis;  
Et Veneris constant iuncta cum Pallade Musae  
Imperio: sic cuncta regit diuina Voluptas.

## CXVI.

- Matronam magni uehit ardens pauo Tonantis.  
Ad Veneris curram iuncta columba cycno est.  
Pallada bubo uehit, sed eam rota nulla figurat.  
Anguibus alma Ceres Persephoneque uenit.  
5 Delia cum Luna est gemina prouecta iuuenca.  
Venatrix ceruas uirgo Diana tenet.

5 per — dirimit *scripsi*: post — deserit C || 6 Vt *scripsi*:  
Aut C || 7 dederunt *in uersus fine C, traiecit Burm.*

CXIV (B. I 2, M. 560) *Barthius ad Statii Theb.* III 436:  
'*uersus antiqua manu margini praeclari codicis adscripti*' || 4 It  
*scripsi*: Et C At *Riesius*

CXV (B. II 263, M. 852) *Barthius l. l.*: '*in aliis membra-  
nis . . . hos reperi*' || 3 *puto* Hinc cursu annorum (Sed *Buechel.*) ||  
4 coronis] *ruinis uel lituris Burm. tenebris Buechel.* || 5 ornat  
*Oudendorpius*: armat C

CXVI (B. I 52, M. 603) *Barthius ad Statii Theb.* IV 430:  
'*uetus apud nos epigramma*' || 2 iuncta *Barthius*: blanda C |  
cycno C || 3 uehat C

## CXVII.

Thessalici proceres iunctis uirtutibus Argo  
 Magnificam aedificant fatiloquamque ratem.  
 Hac ope uentorum, Iunone et Pallade faustis,  
 Auratum referunt trans freta longa pecus.  
 Omnis in hac picta est uirtutis imagine forma: 5  
 Hinc labor acer opus grande parare iuuat;  
 Cumque opus effectum est, uentis piger indiget usus:  
 Hi tibi Fortunae dant rapiuntque rotam.  
 Iuno notat nummos, sapientia Pallade constat:  
 His ducibus tandem gloria parta uenit. 10  
 Niteris incassum nec te aurea praeda sequetur,  
 Hic nisi te ternus dux super astra uehat.  
 Quid facias igitur? Fortunae gloria seruit,  
 Diuitiis seruit, seruit et illa libris.  
 Ora igitur diuos, ut sis felixque bonusque; 15  
 Vt doctus, Musas irrequietus ama.

## CXVIII. PATRICII.

Vere nouo florebat humus, satus aethere sudo  
 Imbre maritatum uegetabat spiritus orbem.  
 Ipsa quoque aetherea deducta propagine flamma  
 Visceribus suffusa cauis noua germina largo  
 Vrgebat gremio reparans elementa calore. 5  
 Latonae geminum numen, Cythereius ignis,  
 Iuppiter ipse parens et Maiiae mobile pignus  
 Temperie unanimi, secluso frigore tristi  
 Saturni ueteris, mundi per aperta nitebant:  
 Cum Venus Idaliis comitata sororibus exit, 10  
 Thessalicos uisura Lares, ubi florida Tempe  
 Perpetuis faciles conseruant cultibus hortos.

CXVII (B. I 126, M. 655) *Barthius ad Statii Theb.* VI 23: 'inter cimelia nostrae bibliothecae exstat' || 6 Hinc — iuuat scripsi: Hanc — iubet C (Hic uel Hac Klotzius) || 7 usus corruptum; num ausus? || 9, 10 fortasse ante 7 ponendi || 10 tandem C || 14 et ipsa *Meyerus*

CXVII (B. VI 89, M. 283; *Wernsd.* IV p. 475) *Barthius ad Claudianum* p. 462: 'scidam ueterem . . . quae Epithalamii cuiusdam initium habet . . . cuius titulus Patricium aut Patrium quemdam auctorem praefert, scriptorem utique ueterem nec improbum; modo ne dignitatis id fuerit uocabulum, uero scriptoris abroso, ut arbitrari quiuisset poterit, initium ipsum membranae deficere contuitus' || 3 aethereis C, corr. *Burm.*

- It Natura comes lactenti feta papilla,  
 Vnde uenit uitale decus; prope Gratia blando
- 15 Intuitu inuergit florem nascentibus herbis.  
 Ante deam tenui decurrit ueste Voluptas,  
 Ostentans reuocansque nitentia membra tegendo,  
 Purpureas croceo suras euincta cothurno,  
 Speque sua maior nullaque imitanda figura.
- 20 Blanda manu implexam tenet hanc ducitque canendo  
 Aethereas Siren iterabile carmen ad auras.  
 Ad iuga blanda sedet niueas moderata columbas,  
 Non satianda bonis, diuae soror alma. Cupido  
 Aliger obsequio stipat puer; agmen Amorum
- 25 Claudit agens choreas pictis exercitus armis.  
 Arrident late toto reuolantia mundo  
 Sidera, blanditu dominam uenerata sereno.  
 Ipsa leui residens curru, mitissima diuum,  
 Ventilat afflatu caelum Zephyrisque remissis
- 30 Mulcet agros lenique astris adremigat aura.  
 Protinus ut liquidum Phoebi iubar ore recussit  
 Progressamque deam docuere elementa fauendo,  
 Lydia qui cedente reliquerat arua sorore,  
 Obuia pampineis Liber rapit agmina thyrasis.
- 35 Ditia Pactoli superat Peneius amnis  
 Munera, clarus aquis nitidum stagnantibus aurum.  
 Exsultant Dryadum faciles deliria Fauni  
 Et Satyri, sub utroque deo promptissima pubes.  
 Corniger hos stimulis implet puer, aethera clangor
- 40 Verberat et crotalis responsant tympana pulsu.  
 Ecce pater pando recubans Silenus asello,  
 Cui lacer a summo pendebat cantharus armo  
 (Vina per os hirtaeque fluunt compendia barbae),  
 E numero comitum Veneris uestigat et olim
- 45 Captus amore petit festino Chlorida uoto.  
 Nympha retrocedens dum spes alit inque furentem  
 Blanda micans oculis refugit pede, libera lusu  
 Turba fauet totoque fremit petulantia coetu.  
 Hic subito uolitans sparso rumore per auras
- 50 Fama mouet mentes incertaque murmura portat;

13 foeta C || 21 Siren C || 22 num sedens, ut Siren sit  
 diuae soror ? || 27 blandito C, corr. *Burm.* || 29 coelum C ||  
 31 recessit *Wernsd.* || 36 stillantibus *Wernsd.* || 40 pulsus  
*Burm.* || 42 cantarus C || 45 festina — uato C, corr. *Burm.* ||  
 46 Nymfa C || 47 pede] num leue ? || 49 sparso — auras (uel  
 urbes) *Burm.*: sparsas — umbras C

Aucta dehinc largo narratur fabula motu:  
 Non uidet auctorem, sed sentit quisque refertque  
 Atque audisse putat, nec primus in agmine toto est.  
 Mane sub Eoo, dum diuiae castra mouentur,  
 Elapsum pennis et inobseruata ferentem 55  
 Per liquidas Hymenaeum auras uestigia Romae  
 Aduertisse pedem subitoque redire tumultu.  
 Ipse aderat pompamque trahens uictosque iugali  
 Quos inconsulta coniunxerat arte Diona,  
 Auspicium iuuenem atque aequaeuae pectus Aellae. 60  
 Illos prima patrum generosae stirpis alumnos  
 Nobilitas tota pridem celebrauerat urbe  
 Et species morumque opulencia comta nitore;  
 Nec semel Arcitenens tentarat spicula castis  
 Indere pectoribus, matris molimine magno. 65  
 Olli florebant studiis Helicone petitis,  
 Nec chorus Aonidum nec sanctae Palladis ardor  
 Nec pater ipse iugi cuiquam maiore fauebat  
 Ingenio; par cura animo: labor otia nescit  
 Improbus; atque almis urit praecordia flammis 70  
 Gloria, ab excelsa laus intemerabilis arce  
 Monstrat iter, quo celsa petant fastigia rerum  
 Semideae mentes, puro stirps prosata caelo.  
 At teneros aevi nec adhuc puerile sonantes  
 A primis fausto sociarant omine cunis 75  
 Solliciti longa de posteritate parentes.  
 Hinc puer elusa iuga Calliopeius illis  
 Nuxerat domina laetamque ferebat ad aulam  
 Luctantes rapiens iuuenes, immane tropaeum.  
 Indignata tamen risit dea; nec tibi tantum 80  
 Saepe licere uelis, nimium studiose pudoris,  
 Maternos nimium, puer, amplexate rigores.  
 Protinus instaurant pompae genialis honorem  
 Deflectuntque uiam pelagoque aduertere certant.  
 Ales at e medio reuolans Concordia coetu 85  
 Iungere nunc dextras, nunc oscula pangere mandat  
 Primaque perpetuis mysteria tradere curis.  
 Ipsa pharetratos urget dea Pronuba fratres,

51 Aucta *scripsi*: Orta **C** || 58 uinctosque *Burm.* uincloque  
*Meyerus* || 59 Dione *Burm.* || 61 alumno **C**, *corr. Burm.* || 66 pe-  
 titis *scripsi*: potito **C** potiti *Burm.* || 70 almis *scripsi*: aliis **C**  
 altis *Riesius* || 71 *corruptus*; ad aetheriam — arcem *Burm.* ||  
 72 petunt **C** || 73 coelo **C** || 77 iam Cythereius *Burm.* || 81 uelit **C**,  
*corr. Burm.*



Sancta Fides, flectant choreas ad moenia Romae  
 90 Et patrios laeto repetant rumore Penates,  
 Vnde ante ora suorum et auitae in sedibus aulae  
 Testentur fixum foedus thalamumque coronent,  
 . . . . .

## CXIX.

Quod cernunt oculi, deus est: fons nempe deorum est.

Maiestas caeli uertitur orbe suo.

Terra gerit gremio sese caelique suoque

Et finem ingentis monstrat uterque globi.

5 At quae se pelago tradit natura uidentam,

Luminibus dicit: 'non ego finem habeo.

Omnia me circum, super, omnia fundit aquae lex:

Sic nusquam immensi terminus Oceani est.

Hic oculos igitur rerum in primordia mittis,

10 Exspirant omnes hic numeri atque notae:

Nascitur hinc quicquid moritur retroque recedit;

Huc redit, aeterno quicquid in orbe perit.

Hoc perimit flammas elementum, alit euocat auget,

Omnis abest sapiens aequae Thalete procul.'

*post 92 'hactenus schedae ueteres, quibus pagina una interioris, insunt alia deinceps minime ad hunc Apollinem facientia' eqs.*

CXIX (B. III 117, M. 922) *Barthius ad Claudianum p. 541 'epigramma uetus' || 2 et 3 coeli C || 5 se in pelago C || 13 Hec C*

*Ex ceteris carminibus a Barthio prolatis omisi christianum Lux festa sacris uult litari paginis et illum medii aevi fetum in senectutem inscriptum (B. III 274, M. 1011), tertium hic saltim lubet addere (M. 553):*

Laeti Auiani uersus in praesens opus de Mercurii nuptiis.

Qui dubias arteis per mistica dicta subibis,

Mercurii doctos uoluere disce toros.

Ille breui ductu scandet sublime cathedram,

Qui lichnos discet, docte Capella, tuos.

Caniciem auctoris auget grauitasque magistri:

Qui discet libris, hinc cito proficiet.

*adfert Barthius Adu. XVIII 21 ex 'MS. codice Capellae'.*

## EPILEGOMENA.

---

Superest ut rationem reddam non receptorum in collectionem meam carminum. et ut a maioribus incipiam, Optatianum Porfyrium propterea exclusi, quod huius libri forma non permisit ita ut oportuit artificiosa illius carmina singulis paginis exhibere. Merobaudis autem fragmenta (quibus accedunt Anthologiae Riesianae cc. 878—881) quominus insererem, uetuit prosa oratio illis inmixta: num consilium olim conceptum una cum Claudiano illa edendi aliquando sim executurus nondum scio. Auieni autem tria opuscula (una cum Anth. Lat. R. 876) propter ipsum ambitum ab hoc opere abhorreere proprioque uolumini sufficere uidebantur. denique Columbanus et Anglosaxorum carmina per se patet iam non cadere in mei libri fines. iam ut ad Anthologiam Latinam ab A. Riesio conlectam me uertam (qui quae carmina collectionum Burmannianae et Meyerianae omiserit utpote aut ab aliis scriptoribus adlata aut medio atque adeo recenti aeuo composita, ipse enarravit uol. II praef. p. XXXV sqq.), omissa sunt a me haec: omnia quae in aliorum auctorum operibus extant, puta cc. 487 et 487<sup>a</sup>, Ausoniana 639—647, 737 (praefatio libelli a Beda de orthographia conscripti), 772 eiusdem generis, 799—830 Phaedri, 882, 910 (finis Marcelli), 913 desumptum ex Chalcidii in Platonis Timaeum commentario [c. 72]; porro carmina mere christiana, puta 491—494, 659 (cf. uol. IV p. 16), 661, 662, 666, 669, 670, 689<sup>a</sup>, 719, 735, 765 (Damasi), 766—769, 789, 791, 893, ad quod symbolam dedi in mus. Rhen. XXXI, 928 et carmina duo ad Augustinum a me ibidem edita; tum carmina medii aeui 481 (recte saeculo VIII adscripsit Guil. Meyerus libelli 'der ludus de Antichristo' p. 192), 489, 656—657<sup>c</sup>, 687 (quod recte nuper inter aeui Carolingici poemata recepit E. Duemmler quamquam symbolis ad emendationem conlatis male usus), 741, 764, 770, 771, 784, 785, 898,

902, 906—908; deinde inscriptio recens 877; denique cetera carmina recentia 870, 871, 875, 894—896 (de quibus cf. H. Hagenus in programmata Bernensi in G. F. Rettigii honorem conscripto a. 1877), 914—917, quorum originem recentem bene demonstravit Aem. Chatelain [Revue de philologie, IV p. 69 sqq.].

His subicium pauca, quae corrigenda aut ipse animadverti aut alii monuerunt.

### Volumen I.

II [p. 29]. Grattium potius quam Gratium uocandum esse poetam nuper dixit Buechelerus; quod mihi non probatur. — u. 142 uellem recepissem Wernsdorfii coniecturam omnino necessariam.

V. De consolatione nuper disseruit C. Schenkl [stud. Vindob. II p. 56 sqq.] eo cum fructu, ut in editione Bononiensi a. 1471 frustra a me requisita iam certum sit non extare carmen illud. quod ad cetera, editionem Romanam (cuius lectiones nonnullas praeclaras silentio praetermisit) non esse optimum textus constituendi fontem, mihi non persuasit uir doctus; neque ceteros codices (quos et ipse bene noram) ex eius disputatione in maiore habeo pretio. denique nec hoc iudicium, quo ille consolationem imperante fere Nerone scriptam putauit, quisquam bene sanus amplectetur. — u. 96 *tepente* pro *tremente* coniecit Marklandus. — u. 180 corrige tyothetarum uitium in *Parta*. — u. 461 uide num *notorum* pro *notos mihi* sit legendum.

XI—XIII. p. 202 lin. 4 pro 36 lege 38.

XV. uide coniecturas nonnullas Buecheleri [mus. Rhen. XXXVI p. 335], ex quibus una obseruatiuncula, qua defenditur tradita u. 176 lectio, fortasse recta est.

### Volumen II.

In Aetnae u. 471 [p. 116] fortasse corrigendum *Pars lapidum indomiti* siue *indomita*. — ibid. u. 603 propius abest a litterulis traditis *rupes ubi Sicelis ardet*. — ad Priapei tertii u. 20 [p. 161] potui adscribere Heinsii coniecturam quamquam non necessariam *neglegensque Priapi*. — ad epigramma VII [p. 166] refutanda est Buecheleri insolentia [mus. Rhen. XXXVII p. 529]. qui quod u. 2 codices *potus* tradere dicit non uerum dicit. nam cum **B** et **HM** in *pothus* consentiant, haec archetypi scriptura fuerit necesse est (*potus* soli **AR**, hoc est, Italicorum deteriores). deinde pergit: 'zwar hat der letzte Herausgeber das Wort unter den Text verbannt, aber es wird post-

liminio baldigst wiederkommen und behält volles Bürgerrecht'; eodem scilicet postliminio, quo ex. gr. bonus Buechelerus spretis multis certis emendationibus a nobis factis in Priapeis nuperrime codicum sordes in textum redintegrauit nec tamen mihi (de cuius commentis aliquando probius et sincerius iudicabunt posteri) quam suae Priapeorum editioni suaeque famae nocuit. sed hoc in transcurso. putauit autem Buechelerum illud *pötus* siue *pütus* aptis exemplis stabiliturum esse. nihil ille protulit nisi uel pueris nota, unde de *pütus* mensura plane constat. sed ut aliquid diceret, fortasse ipsum uitium metricum in epigrammate nostro castigari dixit. discat a nobis Buechelerus uitia prosodiaca apud doctos poetas Romanos (quorum ex numero non ille eximet, puto, huius poematii auctorem fortasse Vergilium) adeo semper uetita fuisse ab artis praeceptis, haec ut commemorare ridiculum esset. *nothus* meum, quod a tradito *pothus* propius abest quam Scaligeranum *putus* sensumque habet idoneum neque uitio laborat prosodiaco, teneo teneboque, quidquid Buecheleri obloquentur. ceterum auctor sum uiro isti docto, ut ipse maioris ambitus opera condat: intellet quam sit hercle facilius expeditiusque, in sexcentos scriptores Hauptii more modoque unam alteramque obseruatiunculam conferre quam in uno scriptore sexcentas quae adsunt difficultates et priorum opibus recte usum et proprio ingenio adiutum ita tollere ut nihil quod alii in 'nuperrimo editore' ambitiose uituperent restet.

### Volumen III.

XVIII. O. Rossbachii obseruationes in Iliadem latinam [Hermæ XVII p. 515 sqq.] quid huic carmini profuerint non uideo.

XXI. infandum taedium in recensendo Sereno Sammonico (quem ut adicerem lex dura operis coegit, non mea uoluntas, qui in poetis elegiacis et epicis commorari semper maluerim) susceptum intellet priorum huius scriptoris editionum gnarus; unde cum sexcenti loci ex codd. essent mutandi, quod pauca typhothetarum errata me fugerunt excusabitur. u. 533 lege *mixta*, in adn. crit. ad 553 adde A, u. 606 lege *poterit*, u. 1044 *Sucus* (ad 1043 adde *ouo* c). ceterum quod nuper I. Schmidtius Hallensis [Hermæ XVII p. 239 sqq.] conquestus est me nimis pauca in huius scriptoris emendatione praestitisse, uelim iste felix in quemlibet alium uetustatis auctorem tanta conferat quanta ego uel inuitus in hunc misellum poetam contuli. certe cum suo libro Sienensi nihil iste Sereno profuit.

XXV. praeteruidi etiam ab Hauptio [opusc. I p. 309] editum esse.

XXXIV. haec corrige errata typoshetarum p. 210 lin. 4 a fine textus *seruauerit*, in adnot. lin. 3 *incipientem*; p. 211 lin. 3 *ab*; p. 215 adnot. lin. 3 ante 18 adde 7.

XXXVII p. 259 adnot. lin. 3 pro **V** lege **B**.

#### Volumen IV.

p. 295, adnot. in fine lege *tenderē S tenorem T*.

p. 440 u. 5 fortasse corrigendum *dum licia sterneret*.

p. 443 c. 550, 3 lege *luctemur*.

#### Volumen V.

p. 21 u. 469 lege *Non*.

p. 124 u. 261 lege *uictumque uirorum*.

---

Iamque nihil restat quam ut mihimet ipse gratuler quod dis fauentibus ad finem perduxi opus arduum laboriosum ingratum. neque hercle telam coeptam pertexendi patientia adfuisset, nisi paucorum quidem sed optimorum iudicum per litteras significata adprobatio laudesque defatigato saepius pertaesoque mihi addidissent stimulos. nam publice ut omnia scripta nostra ita hanc poetarum lat. min. editionem incurrisse in inuidorum inimicorum reprehensiones contumeliosas, non miratur is qui quam nunc sit litterarum philologicarum maxime in Germania status corruptus ac deprauatus nouit. hodie enim in actis istis per singulas hebdomadas emissis tam ad unam philologiam quam ad uniuersas litteras pertinentibus, in relationibus annuis similibusque doctrinae horreis sese iactant fere criticastelli ei qui unam ueritatem in scriptis, quorum censores se ferunt, anquirere et laudare neque possunt neque uero cordi habent, sed quibus hoc solum est curae ut praedicent celebrentque amicos sodalesque, quorum uicissim expectent laudationem, uiros autem aut ipsis aut factioni molestos inuisosque risui dent argumentis usi eis, quae imprudentium quidem turbae inponunt, prudentes pauci rident contemnuntque. sic regnant hoc tempore in studiis humanitati deditis in potentia atque in prudentia, quae uiris in suo genere principalibus sed nulli factioni addictis (paruorum autem mediocriumque conciliabula iure dixeris factiones litterarias) omni modo oblatrent perque electa maledicta rumores mendacia detractent. atque conuitia sua identidem quasi in choro repetentes artificiose communem quandam opinionem student procreare (ueluti non sine risu nuper alicubi legi, constare nunc, me etsi protrahendis nouis codicibus paululum profuisse scriptoribus a me editis — hoc quoque negari nullo omnino pacto licuisse

quam dolendum est! —, sed quod ad cetera nihil aut parum praestitisse), plaudentibus nimirum omnibus quibus propria paruitas prauitasue amplam liuendi materiam praebet. auctores mihi extiterunt uiri quidam amici, ut data occasione criticastellorum istorum refutarem probra uituperiaque prolata quam essent inania futtilia ridicula detegerem, ne scilicet ex silentio meo falsa ab imperitis concluderentur. ego uero tanto honore indignos puto de infima plebe litteraria homunculos ferendosque cum eadem patientia qua aestate feruente consueuimus 'culices pati rotundos'; et uere philosophus ille Francofurtanus perire censuras, manere libros dixit. sed summo miseriarum istarum taedio summoque hominum hodie fere dominantium contemptu affectus gaudebo, si absolutis eis quae incohata promissaque sunt post paucos annos liber solutusque his qui nunc se iactant philologis in omne tempus potero ualedicere.

---

# INDICES.

---

## I. INDEX AUCTORUM ET CARMINUM MAIORUM.

[Numeri latini uolumen, arabici paginam indicant.]

Aegritudo Perdicae . . . . .	V 112
Aetna . . . . .	II 88
Alcimus . . . . .	IV 105, 187
Appendix Vergiliana . . . . .	II
Apuleius . . . . .	IV 104, V 411
Asclepiadius <i>uide</i> . . . . .	Sapientes XII
Asmenius <i>uide</i> . . . . .	Sapientes XII
Asterius . . . . .	V 110
Augustus <i>uide</i> . . . . .	Octavianus Augustus
Auiani fabulae . . . . .	V 31
Auitus . . . . .	IV 258
Aurelius Romulus . . . . .	V 407
Basilus <i>uide</i> . . . . .	Sapientes XII
Bonusus . . . . .	IV 362
Bucolica incerti . . . . .	III 60
Calbulus . . . . .	IV 428
Calpurnii eclogae . . . . .	III 65
Carmen de Augusti bello Aegyptiaco . . . . .	I 201
Carmen de figuris uel schematibus . . . . .	III 272
Carmen de ponderibus . . . . .	V 114
Catonis disticha . . . . .	III 204
Catonis de musis uu. . . . .	III 243
Cato . . . . .	IV 433
Ciceronis Aratea . . . . .	I 1
Ciris . . . . .	II 127
Claudii ad Lunam . . . . .	III 163
Consolatio ad Liuiam . . . . .	I 97
Copa . . . . .	II 84
Coronatus . . . . .	IV 186, 342
Culex . . . . .	II 46

Dirae . . . . .	II	73
Donatus . . . . .	IV	342
Dracontius . . . . .	V	126
Elegiae in Maecenatem . . . . .	I	126
Epistula Didonis . . . . .	IV	271
Epitaphium Vitalis . . . . .	III	245
Epithalamium Laurentii . . . . .	III	293
Eucheria . . . . .	V	361
Euphorbius <i>vide</i> . . . . .	Sapientes	XII
Eusthenius <i>vide</i> . . . . .	Sapientes	XII
Faustus . . . . .	IV	440
Flavius Felix . . . . .	IV	334; 356
Florentinus . . . . .	IV	426
Florus . . . . .	IV	279; 346
Gallienus . . . . .	IV	103
Germanici Aratea . . . . .	I	142
Germanicus Caesar . . . . .	IV	102
Gratius . . . . .	I	29
Hadrianus . . . . .	IV	111
Hilarius <i>vide</i> . . . . .	Sapientes	XII
Hosidius Geta . . . . .	IV	219
Italici Ilias Latina . . . . .	III	3
Julianus <i>vide</i> . . . . .	Sapientes	XII
Lactantii de aue Phoenice . . . . .	III	247
Laus Pisonis . . . . .	I	221
Laus Solis . . . . .	IV	434
Lindinus . . . . .	IV	257
Luxorius . . . . .	IV	237; 260; 386; 440
Lydia . . . . .	II	79
Martialis . . . . .	IV	116
Mauortius . . . . .	IV	198
Maximiani elegiae . . . . .	V	313
Maximinus <i>vide</i> . . . . .	Sapientes	XII
Modestinus . . . . .	IV	360
Modestus . . . . .	V	407
Moretum . . . . .	II	178
Nemesianus . . . . .	III	174
Nux elegia . . . . .	I	88
Octavianus . . . . .	IV	244
Octavianus Augustus . . . . .	IV	111; 179
Orestis tragoedia . . . . .	V	218
Ovidius Naso . . . . .	IV	161
Palladius <i>vide</i> . . . . .	Sapientes	XII
Pasiphaes fabula . . . . .	V	108
Patricius . . . . .	V	422



Pentadius . . . . .	IV 343; 358
Peruigillum Veneris . . . . .	IV 292
Petronius . . . . .	IV 88; 109; 110
Petrus Referendarius . . . . .	IV 431
Phocas . . . . .	V 85
Plinius . . . . .	IV 103
Pompilianus <i>vide</i> . . . . .	Sapientes XII
Ponnanus . . . . .	IV 360
Ponticon praefatio . . . . .	III 172
Porfyrius . . . . .	IV 268
Possidonius . . . . .	IV 440
Precatio terrae et herbarum . . . . .	I 137
Priapea . . . . .	I 54; II 158
Priscianus . . . . .	V 262
Propertius . . . . .	IV 158
Regianus . . . . .	IV 359
Reposianus . . . . .	IV 348
Rutilius Namatianus . . . . .	V 3
Sapientes duodecim . . . . .	IV 119
Sapientium septem sententiae . . . . .	III 159
Scoti de alphabeto uersus . . . . .	V 375
Senecae epigrammata . . . . .	IV 55
Serenus Sammonicus . . . . .	III 103
Seruius Varus . . . . .	IV 182; 183
Sisebutus . . . . .	V 357
Sulpicia . . . . .	V 93
Sulpicius Carthaginiensis . . . . .	IV 169
Sulpicius Lupercus . . . . .	IV 107
Symmachus . . . . .	V 419
Symphosius . . . . .	IV 364
Tiberianus . . . . .	III 263
Tuccianus . . . . .	IV 360
Tullius . . . . .	V 405
Tullius Marcus . . . . .	V 407
Varro Atacinus . . . . .	IV 64
Verba Achillis . . . . .	IV 322
Vergilius <i>et</i> Vergiliana IV 117; 156—240; 440; 442; <i>cf. et</i> Appendix	
Vespa . . . . .	IV 326
Vestricius Spurinna . . . . .	V 408
Vincentius . . . . .	IV 361
Vitalis <i>vide</i> . . . . .	Sapientes XII
Vomanus <i>vide</i> . . . . .	Sapientes XII

## INDICES.

---

### II. INITIA CARMINUM.

- Ab Ioue principium I 148  
Ablatus mihi Crispus IV 78  
Accensa in Venerem IV 259  
Accusare et amare IV 99  
Accusas proprios IV 411  
Acidos haec cernis V 404  
Ad Boreae partes V 351  
Ad cenam Varus V 390  
Adeste Musae IV 152  
Ad Turnum propere IV 138  
Aedibus in nostris IV 285  
Aemula quid cessas V 316  
Aeneas et Amor IV 189  
Aeneas primo IV 176  
Aeolus inmittit IV 136  
Aere cauo falsam IV 362  
Aerio uictus IV 312  
Aeris fulgiduli IV 417  
Aestatis Maius V 379  
Aetna mihi ruptique II 88  
Ales dum madida III 266  
Ales uirgo leo IV 314  
Alma poli domina III 304  
Almo Theon IV 112  
Alter Niliaco IV 82  
Amare liceat IV 104  
Ambitur gemino V 405  
Ambulat insidens V 99  
Amisit proprias IV 341  
Amnis ibat inter III 264  
Amnis iter plaustro IV 125  
Amphitheatralem podium IV 424  
Amphitheatrales mirantur IV 412  
Andromacham atque IV 398  
Anguis aper iuuenis IV 158  
Annua Saturni IV 364  
Anser erat cuidam V 61  
Ante bonam Venerem IV 359  
Ante dies multos IV 83  
Ante rates Siculo IV 76  
Apparet mendax IV 123  
Apros et capreas IV 396  
A quales ego IV 278  
Ardet amore graui IV 137  
Ardet amore sui IV 306  
Ardua montanos IV 413  
Arma tuli quondam V 400  
Armatam Pallas V 99  
Arma uirumq. canit IV 169  
Arma uirumq. docens V 98  
Armorum uirtute V 398  
Arretine calix IV 157  
Artatur niueus V 354  
Artis opisque tuae IV 192  
A siluis ad agros IV 121  
Aspera cum quaterent IV 356  
Aspera diuerso IV 186  
Aspice fulgentis IV 298

- Aspice quem ualido II 163  
 Aspice ut insignis IV 206  
 At di deaeque I 85  
 At non longa I 86  
 Aurea concordii V 361  
 Aurea mala mihi IV 96  
 Aurea matronas IV 283  
 Aurora oceanum IV 134  
 Aurora quod nigri III 265  
 Ausoniis numquam IV 69  
 Ausus post ueteres IV 386  
 Aut Asia aut Europa IV 59  
 Aut hoc risit Amor IV 278
- Bacche uitium rep. IV 346**  
 Baiarum dum forte IV 438  
 Barbara praeruptis IV 56  
 Barbati pecoris IV 317  
 Basia coniugibus IV 441  
 Battare cycneas II 73  
 Bella die nocteque IV 410  
 Bellerophon superans IV 282  
 Bellipotens Mauors IV 359  
 Bis deni binique V 354  
 Bis duo nam niuei V 372  
 Bis sena mensum V 352  
 Bis sex signiferae V 350  
 Blanditias fera mors IV 268  
 Blandum mellis opus IV 342  
 Borysthenes Alanus IV 113  
 Bucolica Ausonio IV 128  
 Bucolica expressi IV 121
- Caballina furens IV 301  
 Caeduntur rastris IV 283  
 Caesar ad imperium V 401  
 Caesareos toto V 401  
 Callidus Afer eris V 407  
 Caluus eques V 43  
 Candida iam nostris IV 443  
 Candida per siluam IV 197  
 Candida Phoebeo IV 302  
 Candida sidereis IV 338  
 Candida sidereo IV 244  
 Cantica gignit amor IV 360
- Captus amante puer IV 266  
 Carmina mortifero IV 63  
 Carmina si fuerint IV 161  
 Carmina Vergilius IV 169  
 Carmine bucolico IV 130  
 Carmine dulcis olor IV 263  
 Carminibus pecudes IV 121  
 Carminis Idalii V 154  
 Carminis Iliaci IV 185  
 Carminis incompti I 58  
 Carminum interpres IV 390  
 Carpit blanda suis IV 290  
 Castellane sorex IV 332  
 Causidicus pauper IV 306  
 Cauta nimis spinam IV 423  
 Cauta quidem genetrix IV 291  
 CD si scribas I 76  
 Cecropias noctes V 407  
 Cedite Romani IV 158  
 Cerne Arabem Myrrham V  
 411  
 Cerne hic ora sacri V 400  
 Certamen longa V 54  
 Ceruus aper coluber V 363  
 Cessit Lyaei sacra IV 418  
 Chrysocome gladium IV 358  
 Circus imago poli IV 320  
 Clara sub aetheriis IV 126  
 Clarus inoffenso IV 155  
 Claude precor miseras V 348  
 Claudius egregie V 401  
 Clio gesta canens III 243  
 Clio saecla retro IV 279  
 Cogitur Aeneas IV 137  
 Collibitum est nobis III 273  
 Collis sum collisque III 170  
 Commisso mihi I 62  
 Commoditas haec est I 63  
 Conditus hic ego IV 122  
 Coniugis arte decus IV 261  
 Conpedibus nexi IV 409  
 Conponis fatuis IV 400  
 Conquerar an sileam V 388  
 Conspicua inprimis IV 440  
 Constructas inter IV 422

- Consules fiunt quotannis IV 348  
 Contentum propriis V 41  
 Contentus modico Bacchus I 76  
 Contentus modico tectiq. V 398  
 Conubii bellique IV 159  
 Coniuiuae tetricas IV 111  
 Copa Surisca II 84  
 Copia me seruet I 64  
 Corduba me genuit V 386  
 Corduba solue comas IV 62  
 Corinthiorum amator II 163  
 Corniger in primis IV 145  
 Cornix et caries I 77  
 Corpore par querulis IV 391  
 Corpus in hoc tumulto IV 140  
 Corsica Phocaico IV 55  
 Cras amet qui IV 292  
 Crede prius ueniens IV 428  
 Crede ratem uentis IV 359  
 Credere quis possit I 76  
 Credita uirgo parem IV 261  
 Cresciture ferox IV 333  
 Creuit ad ornatum IV 402  
 Crinibus ambrosiis IV 362  
 Crispe meae uires IV 60  
 Cui dedit hirsutus V 396  
 Cui pater amnis IV 358  
 Cum animaduertentem III 214  
 Cum cretam sumit IV 75  
 Cum famulis telisque IV 410  
 Cum fici tibi I 82  
 Cum foderet gladio IV 443  
 Cum loquor una mihi I 60  
 Cum mea me mater IV 114  
 Cum mundum natura IV 434  
 Cum nemus omne III 204  
 Cum patrem et patrios V 412  
 Cum possis paruo IV 284  
 Cum quendam rigidus I 72  
 Cumque serenifico IV 346  
 Cum radiis imbres IV 127  
 Cum sacrum fieret I 68  
 Cum saltas misero IV 419  
 Cum sol ardentis IV 126  
 Cum sua cornua IV 189  
 Cum te Barbati IV 309  
 Cum te mortalem V 408  
 Cum tetigit nubes IV 127  
 Cura labor meritum V 386  
 Cur differs mea lux IV 83  
 Cur obscena mihi I 60  
 Cur pictum memori I 69  
 Curua retro cedens V 37  
 Cycneas genitor IV 304  
 Cypris tam tereti IV 417  
 Daphnen et Nioben V 105  
 Da sensus mihi IV 257  
 Dat Veneri malum IV 159  
 Dea sancta Tellus I 138  
 Dedecus o iuuenum IV 185  
 Defensor patriae IV 149  
 Defensor probe IV 306  
 Defferam iuuenis I 125  
 Deformis uxor V 99  
 Defugiens pontum IV 307  
 Deidamia uirum IV 262  
 Delectat uariis IV 299  
 Delia saepe tibi II 162  
 Delia uos miramur V 107  
 Deliciae populi I 66  
 Delos iam stabili IV 101  
 Demetrium Antigoni V 404  
 Dente perit Lycabas V 363  
 De numero uatum IV 187  
 Derides quoque I 77  
 Desidiam nolis V 412  
 Desine Troia tuos IV 159  
 Dicite cum melius IV 438  
 Dicite qui colitis III 287  
 Dicitur alma Venus V 215  
 Dic mihi parue puer V 112  
 Dic quid agis IV 256  
 Dictantes Medici V 407  
 Diligit informes IV 405  
 Diogenem meretrix IV 424  
 Dira patet Iani I 205  
 Dirum Iocasta nefas IV 266  
 Disce pium facinus IV 404  
 Discere si cupias V 104

- Disciplinarum esse IV 421  
 Discipulis cunctis V 363  
 Discipulum medicus IV 310  
 Discite securos IV 348  
 Discolor aetheriis IV 126  
 Discolor ancipiti IV 318  
 Discrimen uitae IV 310  
 Dispersit remeans IV 310  
 Dissona uox hominis V 368  
 Distinctus maculis V 67  
 Distinxi emendans V 110  
 Diua tibi uita est V 395  
 Diuersis iuuenes IV 82  
 Diuitias grandesque IV 402  
 Docta manus saeuis IV 407  
 Doctiloqui carmen IV 178  
 Doctrinae antistes IV 142  
 Doctus Apollineo IV 289  
 Dodone tibi I 84  
 Dona cano diuom I 31  
 Donec proterua I 67  
 Dulces Vestricii iocos V 408  
 Dulcibus e stagnis V 66  
 Dulcis amica ueni V 363  
 Dum bibis solus IV 398  
 Dum dubitat natura IV 158  
 Dum fiscella tibi III 176  
 Dum putat esse parem IV 260  
 Dum sis patris heres IV 318  
 Dux aries et frons IV 144  
 Dux gregis et placidum IV 146  
  
 Edita gurgitibus V 39  
 Effigies liquido IV 123  
 Effingit species IV 123  
 Ego haec ego arte II 158  
 Egregii iuuenes V 150  
 Egregium forma IV 208  
 Eloquio princeps IV 142  
 Emersam pelagi V 99  
 Eminent impletus IV 312  
 En adsum Caesar V 401  
 En dat aperturam IV 117  
 En dilecta mihi V 329  
 En noua qui celsae V 396  
  
 E quibus hunc subter I 7  
 Ergone supremis IV 179  
 Eripiens geminas V 43  
 Errasti attentans V 105  
 Esset causicidi IV 410  
 Esse tibi uideor IV 73  
 Est locus in primo III 253  
 Est mihi rus paruum IV 74  
 Esto nunc sol testis IV 219  
 Et genus et nomen V 399  
 Etsi me uano II 127  
 Et tetracem Romae III 203  
 Euphrates ortus IV 69  
 Excipit ingentem IV 432  
 Execti species IV 390  
 Eximius Perdica IV 340  
 Exoriente die IV 315  
 Exoritur Phoebus IV 135  
 Exprimit oppositas IV 123  
 Exurgens Chelas V 350  
 Extat causa mali IV 159  
 Extollit celsas IV 394  
 Extulit oceano IV 134  
 Exultent Apono IV 259  
  
 Fabula constituit V 217  
 Faex Hadrumentarum IV 315  
 Falce minax I 67  
 Fallunt nos oculi IV 109  
 Fama est quod V 63  
 Fata canam pueri V 129  
 Fata per humanas IV 60  
 Fausta nouum domini IV 298  
 Faustulus insidens V 102  
 Fecit amore uiam IV 261  
 Felices illos IV 431  
 Felix grammaticus V 101  
 Felix marinis IV 395  
 Feltria perpetuo V 405  
 Femina si furtum I 64  
 Femineo geminum IV 286  
 Fert animus uulgare V 192  
 Fert miseranda caput IV 261  
 Feruet amore Paris IV 179  
 Feruidus axe Pelops IV 265

- Filia Solis V 108  
 Filius Aurorae IV 317  
 Filius Euandri V 395  
 Fingis superbum IV 400  
 Flammea perspicuis IV 299  
 Flecte truces animos IV 120  
 Flens puer V 55  
 Flexilis obliquo IV 304  
 Flora uenit III 302  
 Flore solum uario IV 133  
 Foeda est in coitu IV 99  
 Fonte lauat genitor III 171  
 Fonte repulsatur IV 124  
 Fontibus in liquidis IV 123  
 Fontis aquae reddunt IV 122  
 Forma meae catulae IV 418  
 Forma Mercurius I 70  
 Forma percussus IV 123  
 Formas pura refert IV 122  
 Formosa es fateor IV 79  
 Formosam Donacem III 180  
 Formosissima Lai V 406  
 Forte erat Aurorae III 301  
 Forte iacebat Amor IV 360  
 Forte lupum melior V 69  
 Forte Micon senior III 89  
 Fortuna numquam V 100  
 Fortunae et uirtutis V 419  
 Fraude carete graues IV 119  
 Frigoribus pulsus IV 131  
 Frondibus et membris IV 311  
 Fructibus apta quidem V 135  
 Fulget honorificos IV 290  
 Fulmina sub Ioue I 64  
 Funera Lemniadum IV 264  
 Funere turbat equos IV 263
- G**  
 Garrula quod totis IV 81  
 Gaudeo quod me IV 404  
 Gaudia maesta canam V 219  
 Germanos domui V 401  
 Gillo uomit gelidum IV 303  
 Gorgoneos uultus IV 409  
 Graecia bellorum IV 79  
 Graecinum uirgo V 390
- Graecule consueta IV 300  
 Graiugenas acies V 403  
 Grata uoluptati IV 415  
 Gratia magna tibi IV 267
- H**  
 Habet sepulcrum V 106  
 Hactenus me intra IV 241  
 Haec ait et tremulo IV 93  
 Haec pictura docet V 380  
 Haec poterant celeris IV 303  
 Haec quoq. Symphosius IV 364  
 Haec tibi Vergilius IV 129  
 Haec urbem circa IV 68  
 Hanc puto de proprio IV 421  
 Has acies bello IV 269  
 Haud facile est V 40  
 Heia uiri nostrum III 167  
 Hermes cunctorum IV 408  
 Hesperie lateri IV 100  
 Heu dolor ut magnis IV 411  
 Heu misera in nimios IV 107  
 Heus tu, non bene I 75  
 Hic Cytherea tuo IV 331  
 Hic data Vergilio IV 122  
 Hic est illè suis IV 358  
 Hic est qui uitam V 397  
 Hic iacet Arpinas IV 139  
 Hic Iani mensis I 206  
 Hic me custodem I 65  
 Hic quem cernis Athos IV 84  
 Hic specular renitens IV 440  
 Hic tibi qui rostro I 80  
 Hic ubi Baiarum IV 287  
 Hic ubi conspicuis IV 334  
 Hilderici regis IV 331  
 Hinc crux sancta IV 429  
 Hinc est quod populus V 412  
 His concepta deum IV 303  
 His constat Veneri IV 303  
 Hispidus tota facie IV 417  
 Hoc iacet in tumulo IV 128  
 Hoc opus egregium V 84  
 Hoc quicumque uolet III 226  
 Hoc sceptrum I 65  
 Hoc sibi lusit opus IV 100

Horrentes dumos V 50  
 Horrida congestis V 58  
 Horrida cornuto IV 319  
 Hortis Hesperidum V 406  
 Hortus erat Veneris IV 278  
 Hortus quo faciles IV 406  
 Hos ego uersiculos IV 156  
 Huc huc quisquis I 62  
 Huc mihi uos largo IV 103  
 Humor alit segetes IV 157  
 Hunc ego o iuuenes II 160  
 Hunc quem nigra IV 307  
 Hunc quis non credat IV 413  
 Iacere me quod II 173  
 Iam libet ad lusus IV 72  
 Iam nitidum tumidis IV 56  
 Iam nox hibernas II 179  
 Iam nunc argentes IV 88  
 Icarus et Phaethon IV 404  
 Ictu non potuit IV 58  
 Idem forte uigens V 372  
 Idem qui Nioben V 105  
 Iectofian prasino IV 405  
 Igne calens belli V 399  
 Igne salutifero IV 413  
 Igniculus tenuis IV 316  
 Ilion in medium IV 421  
 Illa ego sum Dido V 97  
 Ille ego Pannoniis IV 113  
 Ille ego sum patriam V 399  
 Ille hic magnanimus V 400  
 Illic alternis IV 93  
 Illusit mihi I 82  
 Imbriferas nubes IV 126  
 Incertum ex certo IV 286  
 Incestum si IV 362  
 Inclita Torquatae V 397  
 Inclitus hic Cicero IV 143  
 Indica materies IV 319  
 Indica purpureo IV 95  
 Indoctus teneram IV 282  
 Infantem Nymphae V 406  
 Infundit nostris IV 299  
 Ingentem fertur V 60

Ingrati nebulae V 410  
 Ingrato terra V 101  
 In gremio Veneris IV 259  
 Inguine suspensam IV 304  
 Inicio Furias IV 120  
 In Macetum campis V 403  
 Inmanem stomachum I 85  
 In medio generata IV 308  
 Inmensi soricis IV 425  
 Inmensus taurus V 45  
 Inmitis Boreas V 37  
 In parte alueoli IV 318  
 In paruo magnas IV 427  
 In patinis fulget IV 308  
 Inprimis te sponse III 295  
 Inprobe distractor IV 159  
 Impulsus uentis V 68  
 Inputat aegra toris IV 263  
 Insanus uobis uideor IV 74  
 In Siculas iterum IV 137  
 Insidens caeco V 98  
 In spatio Veneris IV 289  
 Insulsissima quid I 60  
 Intactam Crocalen III 73  
 Intemerata procis V 103  
 Inter Amazonidas V 403  
 Inter eils goticum V 363  
 Intertexta rosa IV 100  
 Inuadunt post terga IV 433  
 Inueniat quod quisque IV 88  
 Inuenit proprios IV 305  
 Inuenta est ferro IV 281  
 Inuictus uictis IV 58  
 Inuideo uobis II 79  
 Inuisus tibi sum IV 68  
 Ipse manu patiens IV 191  
 Iram pande mihi III 7  
 Irasci uictos IV 119  
 Iris habet uarios IV 127  
 Isi o fruge noua III 300  
 Ite agite o iuuenes IV 103  
 Ite hinc inanes II 165  
 Ite uerecundo IV 256  
 Iudaeus licet IV 98  
 Iudicium Paridis IV 260

- Iunxit magnorum IV 76  
 Iuppiter ambiguas V 52  
 Iuppiter astra fretum V 388  
 Iuppiter in caelis IV 160  
 Iuppiter in toto V 46  
 Iuppiter omnipotens V 136  
 Iuratum tibi me IV 80  
 Iurgia conflatur amor IV 266  
 Iussa manus sacri IV 58  
 Iusserat haec rapidis IV 182  
 Iustius invidia III 169
- Laetus Aristagoras I 71  
 Lambere nascentis IV 406  
 Laniger astrorum IV 144  
 Lanigeri ductor IV 145  
 Laucontem gemini IV 283  
 Lecto compositus IV 98  
 Ledaei partus IV 305  
 Lenaeos latices IV 317  
 Lenis uitisator III 304  
 Lenta paludigenam IV 282  
 Lentus ab urbe uenis III 98  
 Libera non hostem IV 70  
 Lictorem pro rege IV 309  
 Linea constricto IV 258  
 Linque tuas sedes IV 90  
 Littera Pythagorae IV 149  
 Littera rem gestam IV 161  
 Litore diuerso IV 64  
 Litus arenosum IV 205  
 Liur tabificum IV 153  
 Luce repentina IV 128  
 Lucifer annorum IV 415  
 Luciola effigies V 385  
 Lucis egenus IV 417  
 Ludens haec ego I 58  
 Ludere sueta uadis IV 308  
 Ludis nec superas IV 403  
 Ludit cum multis IV 407  
 Ludite securi IV 120  
 Lumina colla genae V 390  
 Luna decus mundi III 163  
 Lusimus Octaui II 46  
 Lusori cupido IV 120
- Lusuri nummos IV 119  
 Lutea fulgebat IV 135  
 Lux mea puniceum IV 105
- Maeonio uati IV 105  
 Maeonium quisquis IV 188  
 Magne premis IV 59  
 Magni animi Caesar V 404  
 Magnus Alexander V 403. 404  
 Mandris notus IV 433  
 Mantua da ueniam IV 102  
 Mantua mi patria IV 121  
 Marcus amans III 306  
 Marcus eram Cicero IV 141  
 Marmoreo Licinus IV 64  
 Mars grauis armorum V 421  
 Mars pater armorum III 303  
 Mars pater et nostrae IV 70  
 Martia progenies IV 102  
 Martis aper genitus IV 389  
 Mascula femineo IV 287  
 Matronae procul I 60  
 Matronam magni V 421  
 Maxima ciuilis IV 59  
 Medea ut fertur IV 342  
 Medeam uellet V 102  
 Me legat annales V 349  
 Memnonis ut genetrix IV 135  
 Me niue candenti IV 101  
 Mensa coloratis III 303  
 Mens tibi dira Creon IV 262  
 Mens ubi amaris IV 267  
 Mentitus taurum IV 305  
 Metiri se quemque V 38  
 Me uitulus V 106  
 Militiae cultus IV 300  
 Militis in galea IV 97  
 Mille post annos V 419  
 Mirifico nubes IV 127  
 Missus ad Eoas V 340  
 Moles tanta tibi IV 304  
 Monstrorum princeps IV 320  
 Monstrum feminei IV 401  
 Monte sub hoc IV 157  
 Montibus ignotis V 42



Montibus in mediis V 47  
 Mordaces morsu IV 314  
 Moribus et uultu IV 341  
 Mortua fit praedo IV 342  
 Musa quibus numeris V 93  
 Musa senectutis V 313  
  
 Naidas antiqui I 69  
 Nam citius flammam IV 93  
 Nam nihil est quod IV 90  
 Naturae genitor V 275  
 Natus in excelsis V 385  
 Naufragus eiecta IV 96  
 Nec Stygiis lucis V 104  
 Nectareo dulces III 305  
 Nec Veneris nec tu IV 150  
 Nec uolo me summis IV 117  
 Ne mirare sacri IV 74  
 Ne prendare caue I 61  
 Nereides freta sic III 169  
 Nescio quo stimulante IV 80  
 Nil mihi mors faciet IV 267  
 Nilus quam riguis IV 423  
 Ninus ab Assyriis V 402  
 Nobilis atque insons IV 281  
 Nobilis exultat IV 335  
 Nocte pluit tota IV 156  
 Nolo ego semper idem IV 89  
 Nomen amicitiae IV 266  
 Nominis et formae IV 318  
 Nondum solis equos III 69  
 Non est diues V 100  
 Non est falleris IV 78  
 Non est forma satis IV 95  
 Non nomen non quo V 97  
 Non redit in florem IV 257  
 Non satis est quod nos IV 91  
 Non tibi uina placent III 301  
 Nota Suburbanas I 70  
 Notas habemus I 69  
 Nox abit astrigero IV 135  
 Nubigenae iuuenis IV 145  
 Nubila cum Phoebus IV 127  
 Nullum opus exurgit IV 69  
 Nullus ubique potest IV 120

Numquid in hac III 77  
 Nunc operae pretium V 332  
 Nunc uos potentis I 140  
 Nuntia Iunonis IV 127  
 Nux ego iuncta I 90  
 Nyctilus atque Micon III 184

O blandos oculos IV 105  
 Obliquis quid me I 83  
 Obscenus rigido I 59  
 Obscenis peream I 66  
 Obscure poteram I 58  
 Occidere simul Cascae IV 82  
 Occisum iugulum IV 57  
 Occisus proprium IV 139  
 O fortuna potens IV 148  
 O litus uita IV 92  
 Omne genus mali IV 311  
 Omne quod natura IV 107  
 Omnia casus agit IV 260  
 Omnia quae miseras IV 97  
 Omnia quae poscis IV 281  
 Omnia tempus edax IV 55  
 Omnipotens annosa III 267  
 Omnis mulier intra IV 347  
 O non candidior I 72  
 Opponis frustra IV 70  
 Opprimit insontes IV 284  
 Oppressit Nemeae IV 116  
 Orbita signat iter IV 125  
 Ordine mortis eunt IV 264  
 Ore leo tergoque IV 283  
 Orgia lassato IV 258  
 Orpheum uatem V 128  
 O sacros uultus IV 73  
 O uetustatis V 85  
 Ouorum copiosa IV 342

Pallas tota Iouis IV 361  
 Pallia nota fouet IV 266  
 Pande manum genetrix IV 331  
 Pandite nunc Heliconam IV 199  
 Pandit et haurit IV 363  
 Pan tibi, Phoebe tibi V 404

- Parce precor uirgo V 391  
 Parce puer si forte IV 160  
 Parce rapax epulis IV 333  
 Pars te Furippum V 102  
 Pars tibi Nise IV 157  
 Parum est quod I 79  
 Paruola progeniem V 52  
 Paruula quod lusit IV 281  
 Paruula securo IV 91  
 Paruula subrectis IV 314  
 Paruus nobilium IV 388  
 Pascasium aurigam IV 405  
 Pasce greges procul V 105  
 Pastor arator eques IV 188  
 Pastores cecini IV 122  
 Pastorum Musam IV 177  
 Pastorum uates IV 121  
 Patria diuerso IV 82  
 Pauca mihi niueo II 167  
 Pecuniam amico V 411  
 Pedicabere fur I 68  
 Pelides ego sum IV 148  
 Penelopes primam I 80  
 Percidere puer I 62  
 Perfida nox Danais IV 263  
 Per medios ibit I 84  
 Perna lepus turtur IV 342  
 Pes est spondius IV 11  
 Petroni carmen V 406  
 Phoeba sedens gremio IV 259  
 Phoebe faue coeptis IV 57  
 Phoebe salutiferum III 107  
 Phoebus me in somnis IV 258  
 Pica hominum IV 423  
 Picta fuit quondam IV 360  
 Pictus acu tunicas IV 198  
 Pinge precor pictor IV 256  
 Pingitur ora Venus IV 264  
 Pinguior exhausto V 65  
 Pinnatis aibus V 36  
 Piscator solitus V 51  
 Placat busta patris IV 313  
 Placat et uxoris IV 139  
 Plaustra boues ducunt IV 125  
 Plaustra uiam carpunt IV 125  
 Pompeius totum IV 59  
 Pondera Paeoniis V 71  
 Pondere detracto IV 392  
 Ponite mature IV 120  
 Populea Lycidas III 187  
 Porcius octophoro V 405  
 Porro nam quis I 65  
 Post casum Troiae IV 137  
 Post mille amplexus IV 431  
 Postquam fixa solo V 410  
 Post tot repleta IV 397  
 Praecisae silicis IV 302  
 Praedictum tibi I 78  
 Praemia magna Dolon IV 264  
 Praeuia flammiferi IV 136  
 Priape quod sis I 86  
 Prima dies Phoebi V 353  
 Prima mihi Musa IV 128  
 Primus adest aries IV 143  
 Primus ego Ausonio IV 129  
 Primus habet Lybicam IV 151  
 Primus habet pelagiq. IV 178  
 Primus lane I 210  
 Primus in orbe deos IV 88  
 Principium signis IV 145  
 Principium uitae V 411  
 Principium uocis V 375  
 Priscos cum haberes IV 387  
 Priscos Luxori IV 260  
 Procedis Vico IV 408  
 Prodentem ducibus IV 312  
 Proditam prole parens IV 265  
 Proditor est Helles IV 143  
 Prole uiro regnoque IV 285  
 Pro pietate nefas IV 261  
 Proponit primus liber V 413  
 Publica qui celsis IV 336  
 Pulcher et intacta V 64  
 Pulchra comis IV 118  
 Pulchrior et niuei IV 420  
 Purpura iuridicis V 214  
 Purpureos flores IV 133  
 Quadam nocte Niger V 370  
 Quaedam annosior I 61

- Quaedam me si credis IV 75  
 Quaedam si placet I 73  
 Quae dedit ipsa tulit IV 262  
 Quae manus hos IV 183  
 Quae mihi sancta V 400  
 Quaenam summa III 159  
 Quae solita est ferre IV 124  
 Qualem te pictor IV 399  
 Qualibus Hippomenes I 63  
 Qualis bucolicis IV 173  
 Qualiter intacta IV 431  
 Quam late uestros IV 59  
 Quam melior Neptune IV 413  
 Quam puero legem I 59  
 Quamuis ab Aurora IV 390  
 Quando ponebam IV 347  
 Quantum ego claruerim V 403  
 Quantum fata ualent V 402  
 Quantum tres Priami IV 411  
 Qua puppes ibant IV 125  
 Qua ratis egit IV 124  
 Quas modo plaustra IV 124  
 Quattuor a quadro V 383  
 Quattuor inmensis V 49  
 Quem natura marem IV 286  
 Quicumque hic uiolam I 65  
 Quicumque in libris IV 140  
 Quicumque nostram I 77  
 Quicumque uestrum I 73  
 Quidam concubitu IV 422  
 Quidam mollior I 80  
 Quid faciat laetas IV 444  
 Quid facis ut pretium IV 420  
 Quid frustra quereris I 78  
 Quid hoc negoti I 74  
 Quid iuuat imperio V 397  
 Quid mecum tibi I 63  
 Quid prodest Martis IV 301  
 Quid saeuis Cypare IV 76  
 Quid tacitus Corydon III 82  
 Quid tacitus Mystes III 63  
 Quid tibi mors III 245  
 Qui dubias artes V 425  
 Qui fuit en patriae V 397  
 Qui mali sunt IV 347  
 Qui nolit properare IV 94  
 Qui pastorali IV 129  
 Qui pecudes IV 121  
 Qui Persas bello V 407  
 Quis deus has inc. IV 359  
 Quis deus hoc med. V 216  
 Quis deus Octaui II 172  
 Quis furor iste V 138  
 Qui siluas et agros IV 121  
 Quis me feruor IV 345  
 Qui splendere cupis III 300  
 Quisquis adhuc non IV 75  
 Quisquis ad ista V 396  
 Quisquis Cecropias IV 63  
 Quisquis Cumani IV 299  
 Quisquis es et nomen IV 62  
 Quisquis es extremi IV 130  
 Quisquis torpentem V 62  
 Quisquis uenerit I 71  
 Quis te pictorum V 103  
 Qui sum ligneus I 59  
 Quis uolucrum spec. V 367  
 Qui tenet eloquii IV 141  
 Quocumque inde ferunt II 164  
 Quod bibis et totum IV 420  
 Quod cernunt oculi V 425  
 Quod est beatum V 101  
 Quod mouear non est I 83  
 Quod partem I 73  
 Quod sim iam senior I 85  
 Quod te pallidulum IV 393  
 Quod tua mille IV 77  
 Quo festinus abis IV 394  
 Quos paribus nutrix V 420  
 Raptus amatus Hylas IV 265  
 Rauca sonorem IV 438  
 Reddita post longum IV 406  
 Redditur effigies IV 122  
 Re fruire ut natus V 101  
 Regia festa canam IV 426  
 Regia praeclaras IV 335  
 Regius est Abcar IV 334  
 Reliquias Danaum IV 265  
 Res eadem adsidue IV 343

- Restat adhuc alios V 337  
 Rex Hunerix manif. IV 433  
 Romani princeps IV 142  
 Roma tibi ambiguum V 407  
 Romuleum Sicula IV 129  
 Roscida puniceo IV 134  
 Rure morans quid IV 116  
 Rustica deflentem V 35  
 Rustice lustruage III 170  
 Rusticus indocte I 80  
 Rusticus inpresso V 44  
 Rutilo decens IV 392  
  
 Sabinus ille II 171  
 Sacratum Phoebō IV 138  
 Saepius futuis IV 391  
 Salue sancta V 409  
 Sancta probis pax IV 120  
 Sanguine Cinyphio IV 317  
 Sanguine flos IV 262  
 Sanguine muta IV 264  
 Sanus piger V 98  
 Scilicet hoc sine II 166  
 Securi dormite I 78  
 Semita fit plaustro IV 125  
 Semota et uasto IV 71  
 Semotam a curis III 229  
 Semper munditias IV 83  
 Se Narcissus amat IV 340  
 Sentio fugit hiems IV 344  
 Septa micant spinis IV 311  
 Sera dedit Phoebō V 419  
 Serranum Vegetumq. IV 72  
 Seruandum spurcum IV 332  
 Serus ades Lycida III 94  
 Sicanius uates IV 130  
 Sic Apollo deinde IV 347  
 Sic contra rerum IV 95  
 Sic est Maecenas I 134  
 Sic et ames mea IV 71  
 Sic et membra solent IV 92  
 Sic fugiens dux III 169  
 Sicine componis IV 86  
 Sic me custodi IV 81  
 Sic mihi sit frater IV 77  
  
 Si commissa meae I 83  
 Sic tibi florentes IV 337  
 Sic tua semper IV 271  
 Sic tua sit IV 80  
 Si decus est uirtus V 183  
 Si deus est animus III 216  
 Signifer aethereus V 382  
 Signorum princeps IV 144  
 Si mihi susceptum II 170  
 Simpliciter tibi me I 70  
 Si nouus a Iani V 356  
 Sint tibi deliciae IV 309  
 Si Phoebi soror es IV 97  
 Si quando Telethusa I 64  
 Si quis habens IV 120  
 Si quis hoc nostro IV 388  
 Si quot habes I 78  
 Si quotiens peccant IV 157  
 Sirenes uarios IV 154  
 Sit nox illa diu IV 99  
 Socer beate II 166  
 Sol calet igne IV 340  
 Solon praecipuis IV 414  
 Sol oriens IV 135  
 Sol qui terrarum IV 237  
 Solus habes aquila V 402  
 Somnia quae mentes IV 110  
 Spectantis faciem IV 123  
 Sperne lucrum IV 119  
 Sperne mores IV 347  
 Spes fallax IV 65  
 Squameus anguis IV 265  
 Stamine resplendens III 305  
 Stat domus exerrans IV 432  
 Stat duplex nullo IV 280  
 Stat similis auro IV 311  
 Stella prius uiuis V 100  
 Stertis anhelanti IV 401  
 Stirpe negata IV 403  
 Stuppea suppositis IV 288  
 Suaue tibi nomen III 305  
 Subduxit morti IV 310  
 Sum genus Aeneadum V 403  
 Summi poetae V 264  
 Sum noctis socia V 368

- Sum uagus assidue V 405  
 Superbe Nocturne II 173  
 Surgit ab oceano IV 136  
 Sus iuuenis serpens IV 158  
 Suspirat propriae IV 306  
 Sustinet unda rotam IV 124  
  
 Tam malum est habere IV 348  
 Tandem deueniunt IV 138  
 Tautane infamem IV 333  
 Tecta nouem Phoebi IV 300  
 Tectum augustum IV 214  
 Te cuperet Phoebus V 405  
 Te formose Mida III 60  
 Telephus excellens IV 316  
 Telluris si forte III 222  
 Tempore qui laeto V 414  
 Temporibus laetis IV 183  
 Te quotiens uictum IV 396  
 Terga bouis credens IV 305  
 Ter denae uarie IV 326  
 Te stola ne dubium V 402  
 Tethya marmoreo III 172  
 Te uigilans oculis IV 100  
 Thaumantis proles IV 126  
 Thesauro inuento V 100  
 Thesea magnanimum IV 262  
 Thessalici proceres V 422  
 Thrax puer adstricto IV 103  
 Threiciam uolucram V 46  
 Threicius quondam IV 147  
 Tibi cum non sit IV 392  
 Tithoni coniunx IV 134  
 Tityre te Latio IV 129  
 Tityron ac segetes IV 120  
 Tranquillo nymphae IV 336  
 Tres fuerant Charites V 100  
 Tres sumus ecce V 394  
 Tres sunt fatales V 388  
 Tristia fata tui IV 187  
 Troiani praedonis V 160  
 Troianis Rutulisque IV 139  
 Tu forte eluco V 357  
 Tullius Arpinas IV 141  
 Tullius hic situs IV 141  
  
 Tu primus Libycum V 398  
 Tu quae ne uideas I 80  
 Tu quicumque I 73  
 Tu qui non bene I 66  
 Turgida sum moriens IV 342  
 Turne o spes IV 184  
 Turnus honore ruit IV 261  
 Turpia tot tumulto IV 401  
  
 Wade liber nostri V 83  
 Vado sed sine V 106  
 Vana uelut caetae IV 322  
 Vandalirice potens IV 337  
 Vastantem segetes V 59  
 Vate Syracosio II 177  
 Vectum Pegaseo IV 433  
 Velle quid hanc I 71  
 Velleris aurati IV 146  
 Velocem potius V 4  
 Venandi cano III 190  
 Venator iaculis V 48  
 Venatori oculos IV 408  
 Venator iucunde IV 416  
 Venditor insignem V 53  
 Venerat Eoum IV 84  
 Venerant aliquando IV 279  
 Ver aestas autumnus V 379  
 Ver agros gemmis IV 133  
 Vere grauis fundit IV 132  
 Vere nouis laeto IV 132  
 Vere nouo florebat V 422  
 Vere rosa pomis II 158  
 Vere sinum tellus IV 131  
 Vere tepet picto IV 133  
 Vere Venus gaudet IV 132  
 Vergilii mihi nomen IV 130  
 Vergilius iacet hic IV 121  
 Vergilius magno IV 161  
 Veris honos tepidi IV 133  
 Verna clausas inter IV 389  
 Ver pingit uario IV 131  
 Ver placidum uario IV 132  
 Verrit tetra boum IV 285  
 Verticis et thalami IV 159  
 Verum fama tibi IV 399

- Victa prius nulli IV 69  
 Victa pudor compone IV 361  
 Viderat excelsa V 56  
 Vidi hominem IV 362  
 Vidit ut Aeneas IV 138  
 Viginti atque nouem V 107  
 Villula quae Sironis II 167  
 Vim Diomedis equi IV 260  
 Vince mero curas IV 80  
 Vincere falsa pudor IV 266  
 Vincla recusanti V 57  
 Vindicat ipsa suos IV 258  
 Vir fuit iste ferox V 398  
 Vir magnus bello IV 162  
 Virginis insano V 408  
 Virgo quam Phlegethon IV 393  
 Viribus Herculeis IV 263  
 Visa diu felix I 104  
 Vitam uiuere IV 257  
 Vita opibus tenuis IV 313  
 Viue et am. omnes IV 61  
 Viue et am. regum IV 61  
 Viuere post obitum III 270  
 Vix Aurora suo IV 136  
 Vltima cingebat IV 70  
 Vmor alit segetes IV 157  
 Vna est nobilitas IV 98  
 Vna salus homini IV 312  
 Vnda capax ratiū IV 125  
 Vnda quieta refert IV 123  
 Vnda rotam patitur IV 124  
 Vndarum rector III 165  
 Vnde prius coepti I 225  
 Vnde redit fulgor IV 244  
 Vnicus Euryalus IV 262  
 Vnicus orator IV 140  
 Vrbs quae tantum IV 442  
 Vritur igne suo IV 263  
 Vt belli sonuere IV 111  
 Vt deuota piis IV 282  
 Vtilibus monitis III 236  
 Vt placidus noctu V 420  
 Vtraque fecundo III 305  
 Vt Venus in terris V 421  
 Vuis aridior I 67  
 Vulnera saeuus aper IV 265  
 Vulneris inpatiens IV 207  
 Vxor legis onus IV 96  
 Xerses magnus adest IV 77  
 Zelaris plures IV 397  
 Zeleris nimium IV 399

EXPLICIT.

# BIBLIOTHECA GRAECA

VIRORUM DOCTORUM OPERA

RECOGNITA ET COMMENTARIIS INSTRUCTA

CURANTIBUS

FR. JACOBS ET VAL. CHR. FR. ROST.

LIPSIÆ IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

Bedeutend ermässigte Preise.

Erschienen sind bis jetzt:

	<i>M. ʒ</i>		<i>M. ʒ</i>
<b>Aeschinis in Ctesiphontem oratio</b> ed. <i>Weidner</i> . . . . .	3. 60	<b>Lysiae et Aeschinis orationes se-</b> <b>lectae</b> ed. <i>Bremi</i> . . . . .	1. 50
<b>Aeschyli Agamemno</b> ed. <i>R. Enger</i>	3. 75	<b>Lysiae orationes selectae</b> ed. <i>Bremi</i>	— 90
<b>Aristophanis Nubes</b> ed. <i>Teuffel</i> . Ed. II. . . . .	1. 20	<b>Pindari carmina cum deperditarum</b> <b>fragm., variet. lect. adi.</b> et comment. illustr. <i>L. Dissen</i> . Ed. II. cur. <i>Schneidewin</i> . Vol. I.	3. 90
<b>Delectus epigramm. Graec.</b> ed. <i>Jacobs</i> . . . . .	1. 80	— Vol. II. Sect. I. II. (Comment. in Olymp. et Pyth.) (à 1 <i>M.</i> 50 ʒ.)	3. —
<b>Demosthenis conciones</b> ed. <i>H.</i> <i>Sauppe</i> . Sect. I. (cont. Philipp. I. et Olynthiacae I—III.) Ed. II.	1. —	<b>Platonis opera omnia</b> ed. <i>Stallbaum</i> X voll. (21 Sectiones.)	
<b>Euripidis tragoediae</b> ed. <i>Pflugk</i> et <i>Klotz</i> . Vol. I, II et III. Sect. I—III. . . . .	14. 70	Einzeln:	
Einzeln:		Vol. I. Sect. 1. <i>Apologia Socratis</i> et <i>Crito</i> . Ed. <i>Wohlrab</i> . . . . .	2. 40
Vol. I. Sect. 1. <i>Medea</i> . Ed. III. . . . .	1. 50	Vol. I. Sect. 2. <i>Phaedro</i> . Ed. V. cur. <i>Wohlrab</i> . . . . .	2. 70
"    "    2. <i>Hecuba</i> . Ed. III. ed. <i>Wecklein</i> . . . . .	1. 20	Vol. I. Sect. 2. <i>Symposium</i> c. ind. Ed. III. <i>Vergr.</i> . . . . .	2. 25
"    "    3. <i>Andromacha</i> . Ed. II. . . . .	1. 20	Vol. II. Sect. 1. <i>Gorgias</i> . Ed. III	2. 40
"    "    4. <i>Heraclidae</i> . Ed. II	1. 20	Vol. II. Sect. 2. <i>Protagoras</i> c. ind. Ed. IV. ed. <i>Kroschel</i> . . . . .	2. 40
"    "    1. <i>Helena</i> . Ed. II . . . . .	1. 20	Vol. III. <i>Politia sive de republica</i> libri decem. 2 voll. Ed. II. [Vrgr.]	7. 50
"    "    2. <i>Alcestis</i> . Ed. II . . . . .	1. 20	Vol. III. Sect. 1. <i>Politia</i> lib. I—V	4. 20
"    "    3. <i>Hercules furens</i> Ed. II. cur. <i>Wecklein</i> . . . . .	1. 80	Vol. III. Sect. 2. lib. VI—X . . . . .	3. 30
"    "    4. <i>Phoenissae</i> . Ed. II. cur. <i>Wecklein</i> . . . . .	2. 25	Vol. IV. Sect. 1. <i>Phaedrus</i> . Ed. II	2. 40
"    "    1. <i>Orestes</i> . . . . .	1. 20	Vol. IV. Sect. 2. <i>Menexenus, Lysis,</i> <i>Hippias nterque, Io</i> . Ed. II . . . . .	2. 70
"    "    2. <i>Iphigenia Taurica</i> Aulide . . . . .	1. 20	Vol. V. Sect. 1. <i>Laches, Charmides,</i> <i>Alcibiades I, II</i> . Ed. II . . . . .	2. 70
<b>Hesiodi carmina</b> ed. <i>Goettling</i> et <i>Flach</i> . Ed. III. . . . .	6. 60	Vol. V. Sect. 2. <i>Cratylus</i> cum. ind.	2. 70
<b>Homeri Ilias</b> ed. <i>Spitzner</i> . Sect. I—IV . . . . .	4. 50	Vol. VI. Sect. 1. <i>Euthydemus</i> . . . . .	2. 10
Einzeln:		Vol. VI. Sect. 2. <i>Meno et Euthy-</i> <i>phro</i> itemque incerti scriptoris <i>Theages, Erastae, Hypparchus</i> . [Vrgr.] . . . . .	4. 20
Sect. I. lib. 1—6 . . . . .	— 90	Vol. VII. <i>Timaeus et Critias</i> . [Vrgriffen.] . . . . .	5. 40
Sect. II. lib. 7—12 . . . . .	— 90		
Sect. III. lib. 13—18 . . . . .	1. 35		
Sect. IV. lib. 19—24 . . . . .	1. 35		

Platonis opera omnia ed. *Stallbaum*. M. 2

Einzeln:

Vol. VIII. Sect. 1. Theaetetus. Ed. II. rec. <i>Wohlrab</i> . . . . .	3. —
Vol. VIII. Sect. 2. Sophista . . . . .	2. 70
Vol. IX. Sect. 1. Politicus et incerti auctoris Minos . . . . .	2. 70
Vol. IX. Sect. 2. Philebus . . . . .	2. 70
Vol. X. Sect. 1. Leges. Vol. I. lib. I—IV . . . . .	3. 60
Vol. X. Sect. 2. lib. V—VIII . . . . .	3. 60
Vol. X. Sect. 3. lib. IX—XII et Epinomis . . . . .	3. 60

Sophoclis tragoediae ed. *Wunderus*.  
2 voll. . . . . 9. 90

Einzeln:

Vol. I. Sect. 1. Philoctetes. Ed. IV ed. <i>Wecklein</i> . . . . .	1. 50
Vol. I. Sect. 2. Oedipus Rex. Ed. V ed. <i>Wecklein</i> . . . . .	1. 50
Vol. I. Sect. 3. Oedipus Coloneus. Ed. III . . . . .	1. 80
Vol. I. Sect. 4. Antigona. Ed. V ed. <i>Wecklein</i> . . . . .	1. 50
Vol. II. Sect. 1. Electra. Ed. III . . . . .	1. 20
Vol. II. Sect. 2. Ajax. Ed. III . . . . .	1. 20
Vol. II. Sect. 3. Trachiniae. Ed. II . . . . .	1. 20

Thucydidis de bello Peloponnesiaco libri VIII ed. *Poppo*. M. 2

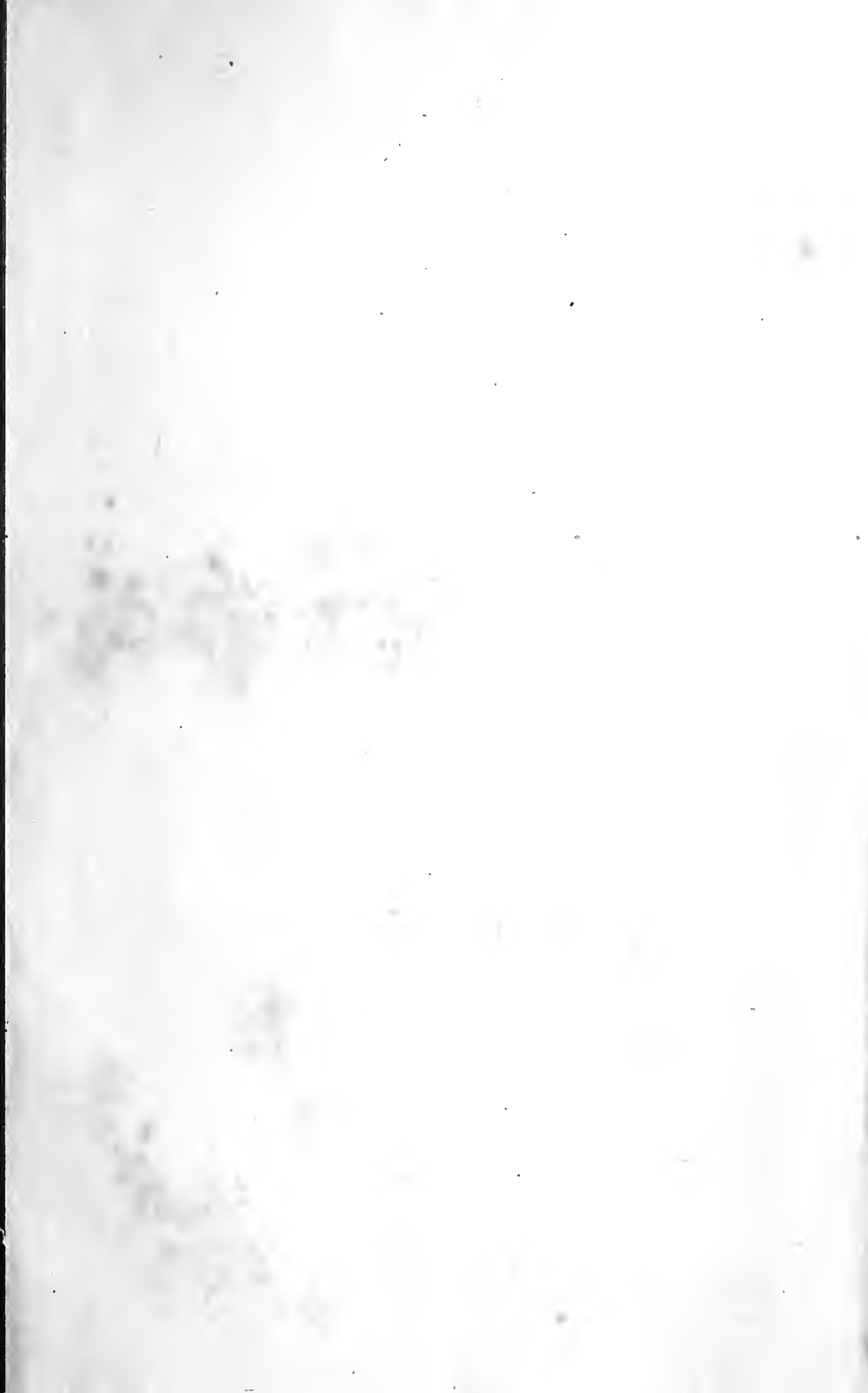
Einzeln:

Vol. I. Sect. 1. Lib. I. Ed. II . . . . .	3. —
Vol. I. Sect. 2. Lib. II. Ed. II . . . . .	2. 25
Vol. II. Sect. 1. Lib. III. Ed. II ed. <i>J. M. Stahl</i> . . . . .	2. 40
Vol. II. Sect. 2. Lib. IV. Ed. II ed. <i>J. M. Stahl</i> . . . . .	2. 70
Vol. III. Sect. 1. Lib. V. Ed. II ed. <i>J. M. Stahl</i> . . . . .	2. 40
Vol. III. Sect. 2. Lib. VI. Ed. II ed. <i>J. M. Stahl</i> . . . . .	2. 40
Vol. IV. Sect. 1. Lib. VII. Ed. II ed. <i>J. M. Stahl</i> . . . . .	2. 70
Vol. IV. Sect. 2. Lib. VIII. Ed. II ed. <i>Stahl</i> . . . . .	2. 70

Xenophontis Cyropaedia ed. *Bornemann*. [Vergriffen.] . . . . . 1. 50

— Memorabilia ed. <i>Kühner</i> . Ed. II . . . . .	2. 70
— Anabasis ed. <i>Kühner</i> . . . . .	3. 60
Einzeln à 1 M. 80 2.	
Sect. I. lib. I—IV.	
Sect. II. lib. V—VIII.	
— Oeconomicus ed. <i>Breitenbach</i> . . . . .	1. 50
— Agesilaus ed. <i>Breitenbach</i> . . . . .	1. 20
— Hiero ed. <i>Breitenbach</i> . . . . .	— 75
— Hellenica, Sect. I. (lib. I. II.) ed. <i>Breitenbach</i> . Ed. II . . . . .	1. 80
— — Sect. II. (lib. III—VII.) ed. <i>Breitenbach</i> . . . . .	4. 80







PA 6104 .P65 1879 v.5 IMSC  
Poetae latini minores  
47126905

PONTIFICAL INSTITUTE  
OF MEDIAEVAL STUDIES  
5 JONES PARK  
TORONTO 5, CANADA

